

ABU BAKR SE 'UITEENSETTING VAN DIE GODSDIENS'

ISBN 0 7204 8450 2

Aangeboden in de vergadering van September 1976

A. van Selms

Abu Bakr

se 'Uiteensetting van die godsdiens'

'n Arabies-Afrikaanse teks uit die jaar 1869

North-Holland Publishing Company, Amsterdam/Oxford/New York, 1979

INLEIDING

1. Die skrywer

Oor die skrywer van die *Bayānu ddīn* ('Uiteensetting van die godsdienst'), sy afkoms, studies en lewe, het ek elders uitvoeriger gehandel¹.

Vir die doel van hierdie publikasie is dit voldoende om te vermeld, dat Abu Bakr Effendi, afkomstig uit Koerdistan, in 1862 deur die toenmalige sultan van Turkye na die Kaap gestuur is om as godsdienstleraar vir die Maleise Moslem-gemeenskap op te tree.

Blykens die Turkse voorberig van die onderhavige werk het hy daar die 'Kaaps-Hollandse' taal geleer en verskillende boeke oor die Mos'em-ritueel geskrywe². Die deur hom vermelde werke het blykbaar almal dieselfde karakter gedra: na 'n kort stukkie Arabiese teks volg in Arabiese letters 'n vertaling en 'n uitlegging van daardie stukkie in die Afrikaans.

Dit was tot nou toe nie moontlik om al hierdie werke terug te vind nie. Waarskynlik het hulle slegs in handskrif bestaan.

Waarskynlik is slegs die 'Uiteensetting van die godsdienst' gedruk, hoewel die Turkse voorberig daarvan sê dat sowel daardie werk as ook die *Marāṣidu ddīn* ('Waarnemingsposte van die godsdienst') deur die goewermentsdrukkery te Stamboel gepubliseer is. Miskien was dit inderdaad die bedoeling, sowel van Abu Bakr as van die Turkse regering om dit te doen, maar is daar na die druk van die eerste werk nie meer met die van die tweede werk begin nie.

Hoe dit ook al mag wees, die 'Uiteensetting van die godsdienst' is, wat die handskrif van Abu Bakr betref, voltooi, soos in die Arabiese voorberig vermeld³, in die jaar 1286 van die Moslem-jaartelling, en dus in die jaar 1869 na C. Dit het lank geduur voordat die werk gedruk is; blykens die laaste woorde van die boek het dit ondertussen 1294 (= 1877) geword. Waarskynlik is die hele oplae, waarvan die oorspronklike aantal nie meer bereken kan word nie, na Kaapstad gestuur. Dit het daar waarskynlik onder die beheer van Abu Bakr gebly. In 1952 het Abu Bakr se seun, die toe reeds hoogbejaarde Omar Čalālu ddīn, vir my 'n aansienlike restant eksemplare in sy huis gewys. Van sy dogter, Mej. Adèle Baker-Effendi, het ek 'n paar eksemplare vir myself en geinteresseerde vriende gekoop. Nie lank daarna nie het sy na die land van haar voorvaders,

¹ Sien my bydrae 'The manuscript and its author' in M. Brandel-Syrier, *The religious duties of Islam as taught and explained by Abu Bakr Effendi* (Pretoria Oriental Series, II), Brill, Leiden, 1960, bl. v–ix. ² *Ibid.* bl. xlvi.

³ *Ibid.* bl. xlvii.

Koerdistan, teruggekeer en wat van die nog voorhande eksemplare geword het, is aan my nie bekend nie.

Uit die feit dat die boek na amper 'n eeu nog nie uitverkoop was nie, kan 'n mens wel opmaak dat die belangstelling vir hierdie werk onder die Maleise gemeenskap aan die Kaap nie groot was nie. Dit hoef ons nie te verwonder nie. Die Islam ken vier verskilende 'regskole'; elkeen daarvan word deur die ander drie as ortodoks beskou, maar dit neem nie weg nie, dat 'n gemeenskap nie gemaklik van die een na die ander regskool sal oorgaan nie. As afstammeling van die Moslem-bevolking van Suid-Oos-Asië behoort die Kaapse Maleiers tot die Šafi'itiese regskool, terwyl die Ḥanafitiese regskool in die toenmalige Turkse ryk gevvolg is¹. Abu Bakr was Ḥanafiet en sy lering het op verset by die meerderheid van die Maleise gemeenskap gestuit. Tog is daar aan die Kaap, as 'n oorblyfsel van die werk van ons outeur, nog altyd 'n groepie Maleiers wat die Ḥanafitiese praktyk volg. Oor vermeldings van die 'Uiteensetting van die godsdienis' in Westerse wetenskaplike literatuur het ek elders gehandel². Sonder die publikasie van die Engelse vertaling van die Arabiese teks deur Mia Brandel en die hier volgende bewerking van sy Afrikaanse uiteensettings sou die herinnering aan Abu Bakr verlore gegaan het; nou het sy persoon egter sy regmatige plek in die eerste deel van die Afrikaanse Biografiese Woordeboek gekry.

2. Oor die boek

Sonder titelpagina begin die boek met 'n inhoudsopgawe wat netsoos die drie daaropvolgende voorredes met los letters en sonder vokaaltekens gedruk is. Abu Bakr het sy werk in agt 'boeke' (*kitāb*) verdeel. Hulle is baie ongelyk in lengte soos uit die volgende opgawe, waarin ons die paginering van die oorspronklike bewaar, kan blyk:

1. Die boek oor die rituele reiniging, bl. 2–66.
2. Die boek oor die rituele gebed, bl. 66–219.
3. Die boek oor die godsdienstige belasting, bl. 219–258.
4. Die boek oor die vas, bl. 258–284.
5. Die boek oor die slagting van vee, bl. 284–302.
6. Die boek oor die godsdienstige verbiedinge, bl. 302–344.
7. Die boek oor die dranke, bl. 344–349.
8. Die boek oor die jag, bl. 349–354.

Elke 'boek' begin gewoonlik met 'n min of meer uitvoerige uiteensetting

¹ Vgl. M. Brandel, *a.w.* bl. xiv–xvi. ² A. van Selms, *Arabies-Afrikaanse studies I, 'n Tweetalige (Arabiese en Afrikaanse) kategismus* (Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie, afd. Letterkunde, deel 14, no. 1), Amsterdam, 1951, bl. 11–13.

sonder afsonderlike opskrif. Met uitsondering van wat in die laaste twee, baie kort, 'boeke' die geval is, kom vervolgens 'n onderverdeling; party van die onderdele word 'hoofstuk' (*bāb*) genoem en ander 'afdeling' (*fāṣl*); 'n 'hoofstuk' kan een of meer 'afdelings' hê, waarby egter, analoog aan wat by die afsonderlike 'boeke' opgemerk is, so 'n 'afdeling' eers begin nadat reeds onmiddellik na die opskrif van die 'hoofstuk' 'n min of meer uitvoerige uiteensetting gegee is. Die vyfde en sesde 'boek' het slegs 'afdelings', geen 'hoofstukke' nie. Na die inhoudsopgawe volg op die ongenommerde bladsye met los letters gedrukte ongevokaliseerde voorberigte: drie bladsye in Turks, ruim een bladsy in Arabies, en twee en 'n half bladsy in Arabies met tussengevoegde Afrikaanse vertaling. Die drie voorberigte het nie dieselfde inhoud nie¹. Die Afrikaanse deel van die derde voorberig laat ons hier in 'n transkripsie volg, waarby ons egter herhaal dat die teks dit sonder vokale skrywe en dat die moontlikheid bestaan dat ons, terwyl ons die medeklinkers van klinkers voorsien, foute begaan. Ons het al die woorde wat ook in die res van die hele boek verskyn, waar hulle wel gevokaliseer is, netso hier geskrywe en origens die mees waarskynlike klinkers toegevoeg:

iek baghent diesie *kitāb* met *allāh ta'ālā* sain naam *allāh ta'ālā* es *rizq*
ghiefar ien *dunyā* fer alwat liefandagh es   *allāh ta'ālā* es beriengar
ien die *ğannat* ien dagh *'āhirat* fer aldie miesie an *ğins* wat *oeqap*
'imān ghadoet het   aldie dank an perais es riegh fer *allāh ta'ālā*
alien   *allāh ta'ālā* het ghaghief fer *oeqans islām* sain *agāma*
            islām sain *agāma* oek waas ghawies fantefoeqar *nabi ibrahīm*
sain *agāma*   an *nabi ibrahīm* nie ghaghoeloef nik deng maates
kabai fer *allāh ta'ālā* nie   an *allāh ta'ālā* het ghamaak *nabi*
muhammad poeroefet an bestijoering *oeqam* telier fer *oeqans* an fer
ğins *islām* sain *agāma* fan *qur'ān* an fan *ḥadīt* met *ma'nā* saam
an *allāh ta'ālā* het ghamaak die *qur'ān* an *rasūlu llāh* sain *ḥadīt*
ferseker *dalil* fer *oeqans*   an *allāh ta'ālā* het ghahelp fer *oeqans*
oeqam tawiet *dīn* sain *mas'alats* met die *'āyats* wat sain *ma'nā rasūlu*
llāh het ghalier fer miesie   an *allāh ta'ālā* het ghabewaar laat
oeqans nie bamoei met die *mutaṣābihāt* sain *ma'nā* nie *ḥulazah* die
ma'nā wat es mienig fan *mutaṣābihāt* *'āyats* es *oeqan doeqaidek* fer
oeqans maar die *ma'nā* wat *mu'tazilat* miesie ghasikiraiwie ien hoequaile
sain *kitābs rasūlu llāh* an sain *'ashābs* nie ghalier fer miesie nie an
wie ghafiraagh fan *mutaṣābihāt* sain *ma'nā* fer *'ashāb* *hoequaile*
het ghasiteraf fer hoem   an *allāh ta'ālā* het ghalaat *oeqans* wiet
die rieghtie wiegh fan die *'ilm*s an ghahelp fer *oeqans oeqamtalier*
ander miesie *oeqap* die rieghtie manierie   *yā llāh* iek het niet
kragh *oeqamtariekan* die fiel peraises wat *allāh ta'ālā* het ghamaak

---

¹ Vgl. Brandel, a.w., bl. xlvi-li.

fer hoem self iek fersoek fan *allāh ta'ālā oeyam taghief ghoeroetie karagtie fer nabi muhammad* hai es die laastie poeroefiet fan poeroefiets an hai es bestijoering fan *allāh ta'ālā* fer aldie miesie an fer aldie *gīns* an hai saal firaagh fer ghifnes fan *allāh ta'ālā* ien dagh *'āhirat* met permiesie fan *allāh ta'ālā* fer die *mu'min* miesie wat het faaut an iek fersoek fan *allāh ta'ālā oeyam taghief sieghant fer sain faamiltjies wat mu'min es* an iek fersoek fan *allāh ta'ālā oeyam taghief sieghant fer die mu'min* miesie wat saam ghawies het met hoem an iek fersoek fan *allāh ta'ālā oeyam taghief baiaang ghoedie ghaft fer nabi muhammad* aghter iek het *ghabatjah allāh ta'ālā* sain naam aghter iek ghadank het fer *allāh ta'ālā* an aghter iek het *ghabatjah salāt* an *salām oeyap nabi muhammad* iek siegh dit ien die tait ien ghoeroetie koeloem fan *muslim* miesie an fan *mustaslim* miesie *koequam* bai main *oeyam* talier *dīn* afferie an die *'ilm*s wat peraat fan *tawhīd* an fan *'ibadāt* waas ghaferghaat ien soet afrieqaa toesen *muslim* miesie an *hoequaile* sain maniertait *hoequaile* ferghiet haastagh die lesin daan es noedagh iek moet sikiraiwie met die taal wat merie *doeqaidelek* es toesen *hoequaile* laat *hoequaile* kan wiet *agāma* met ghamaaklek *oeyap* die rieghtie manierie ek het ghasikiraiwie die *dalils* fan *qur'ān* an fan *ḥadīt rasūlu llāh* waar miesie het ghamaak *iħtilāf oeyam tawoeqart doeqaidelek* wat riegh es fan *agāma* an *oeyam tawoeqart* diesie *kitāb* helper fer *hoequaile* *oeyam* telaat bilaif die roesie wat het toesen *hoequaile* an *hoequaile* ghoei wiegh die *su'āl* an *qawāb* wat met *bāṭil* es an iek het ghamaak oepan baar alwat *muslim* miesie ghaghoelof ien *rasūlu llāh* sain tait an ien *'abū bakr* an ien *'umar* an ien *'utmān* an ien *'ali* sain tait an wat die ieriestie *'ālims* fan *'ahlu ssunnat waljāmā'* at ghaghoelof het laat *hoequaile* moet bilaif fier fan tamaak *iħtilāf* ien *agāma* bifeqarbijal *allāh ta'ālā* het ghabiliet met *'āyat qur'ān* fer *muslim* miesie fan ferseparai an fan tamaak *iħtilāf* ien *agāma* *dalil* es diesie *'āyat*

Dit sal wel wenslik wees om hierdie teks, by die weergawe waarvan ons dieselfde reëls toegepas het as onder die volgende afdeling van hierdie inleiding nader bespreek sal word, in 'n effens begryplerker vorm van Afrikaans oor te sit, waarby ons die kursief gedrukte woorde van oosterse herkoms (Arabies, Persies en Maleis) in hedendaagse Afrikaans vertaal:

Ek begin hierdie boek met Allah – hy is verhewe – se naam. Allah – hy is verhewe – is onderhoudbewer in hierdie wêreld vir al wat lewendig is. Allah – hy is verhewe – is brenger in die paradys op (die) laaste dag vir al die mense en demone wat in (die) geloof gesterf het. Al die dank en prys is reg vir Allah – hy is verhewe – alleen. Allah – hy is verhewe – het vir ons Islam se godsdiens gegee. En die profeet Ibrahim (het) nie geglo (dat) enige ding maatskappy¹ vir

¹ Beteeken soveel as: 'die gelyke'.

Allah – hy is verhewe – is nie. En Allah – hy is verhewe – het die profeet Mohammed profeet en bestiering gemaak om vir ons en vir demone Islam se godsdienst van (die) Koran en van (die) oorlewering met betekenis saam te leer. En Allah – hy is verhewe – het die Koran en die apostel van Allah se oorlewering ('n) vaste bewys vir ons gemaak. En Allah – hy is verhewe – het vir ons gehelp om (die) godsdienst se vraagstukke te weet met (behulp van) die verse waarvan die apostel van Allah die betekenis vir mense geleer het. En Allah – hy is verhewe – het gesorg dat ons (ons) nie bemoei met die meerduidige verse se betekenis nie. Saamgevat: die betekenis, wat is mening, van meerduidige verse is onduidelik vir ons maar die betekenis wat mense van (die) *mu'tazilah*¹ in hulle se boeke geskrywe (het, het) die apostel van Allah en sy metgeselle nie vir (die) mense geleer nie, en wie vir (die) metgeselle die betekenis van (die) meerduidige (verse) gevra (het), vir hom het hulle gestraf. En Allah – hy is verhewe – het ons die regte weg van die godsdienstwetenskappe laat weet en vir ons gehelp om ander mense op die regte manier te leer. O Allah, ek het nie krag om die vele lofprysinge wat Allah – hy is verhewe – vir hom self gemaak het te bereken (nie). Ek versoek van Allah – hy is verhewe – om groot kragte vir die profeet Mohammed te gee. Hy is die laaste profeet van (die) profete. En hy is ('n) bestiering van Allah – hy is verhewe – vir al die mense en vir al die demone. En hy sal vergifnis van Allah – hy is verhewe – op (die) laaste dag met permissie van Allah – hy is verhewe – vir die gelowige mens wat fout² het, vra. En ek versoek van Allah – hy is verhewe – om seën vir sy familielede wat gelowiges is te gee. En ek versoek van Allah – hy is verhewe – om seën vir die gelowige mense wat saam met hom gewees het te gee. En ek versoek van Allah – hy is verhewe – om baie goedheid vir die profeet Mohammed te gee. Nadat ek Allah – hy is verhewe – se naam voorgedra het, nadat ek vir Allah – hy is verhewe – gedank het en nadat ek 'eer en groet' oor die profeet Mohammed voorgedra het, sê ek dit: In die tyd kom 'n groot klomp van Moslem mense en van mense wat Moslem wil word by my om (die) affère (van die) godsdienst te leer, en die wetenskappe wat van monoteïsme en van ritueel praat was in Suid-Afrika tussen Moslem mense verlore en hulle se gemanierdheid (is dat) hulle haastig die les vergeet. Dan is (dit) nodig (dat) ek in die taal wat meer duidelik is tussen hulle moet skryf, (so)dat hulle (die) godsdienst met gemak op die regte manier kan weet. Ek het die bewysplekke van (die) Koran en van (die) oorlewering van die apostel van Allah geskryf waar mense meningsverskil gemaak het, sodat duidelik word wat reg is van godsdienst en sodat hierdie

---

¹ 'n Rasionalisties georiënteerde stroming in die Islaamse denkwêreld wat sy hoogtepunt in die negende eeu bereik het. ² Sondeskuld.

boek ('n) helper vir hulle word om die rusie wat (hulle) tussen hulle het (agterweë) te laat bly en hulle die vrae en antwoorde wat waardeloos is weggooi. En ek het openbaar gemaak alwat Moslem mense geglo (het) in die apostel van Allah se tyd en in Abu Bakr en in Omar en in Othman en in Ali se tyd en wat die eerste geleerde van die volk van die oorlewing en die konsensus geglo het, dat hulle ver moet bly van meningsverskil in (die) godsdiens te maak, want¹ Allah – hy is verhewe – het met 'n Koranvers vir Moslem mense belet om (onderling te) verskil en om meningsverskil in (die) godsdiens te maak. Bewys is hierdie vers².

Ons het gemeen dat ons hierdie Afrikaanse voorberig van Abu Bakr nie aan ons lezers mag onthou nie, maar ons herhaal dat hierdie deel van sy teks sonder klinkertekens geskryf is en ons weergawe daarvan in Afrikaanse transkripsie dus 'n subjektiewe karakter dra. Nie alleen kom daar 'n aantal woorde enwoordvorme in voor wat ons nie in die gevokaliseerde, oorgrote, deel van Abu Bakr se boek vind nie, maar ook waar ons die vokalisasie op grond van die voorkoms van dieselfde woorde in die gevokaliseerde teks aangebring het, bly dieselfde subjektiewe element aanwesig: die gevokaliseerde teks bied ons naamlik vir die skryfwyse van een en dieselfde woord telkens 'n reeks van variante, waaruit ons vir die doel van bo-staande passasie noodsaaklik 'n keuse moes maak. Ons sal die woorde uit hierdie passasie daarom ook nie in die register van Arabies-Afrikaanse woorde opneem nie.

Genommerde bladsy 1 van die eintlike boek het blank gebly. Op bladsy 2 begin die teks wat ononderbroke deurloop tot bl. 354. Die 'boeke', 'hoofstukke' en 'afdelings' begin nie op 'n nuwe bladsy nie en dikwels selfs nie op 'n nuwe reël nie. Die metode van die skrywer is om eers 'n sin, sinsdeel of 'n enkele woord uit die Arabiese teks van die *multaqā*³, wat hy as grondslag gebruik het, neer te skrywe en daarop in Afrikaans die vertaling, uitlegging en nadere besonderhede te laat volg. Die Afrikaanse teks is dan ook veel uitvoeriger as die Arabiese. Dit is nie slegs 'n dikwels uitvoerige parafrase van die Arabiese nie, maar sou 'n vertaling met notas genoem kon word, waarby die notas dikwels veel uitvoeriger is as die gekommentarieerde teks. Die bron vir die notas is gewoonlik nie Abu Bakr se eie insig nie, maar passasies uit die veel groter werke waarvan die *multaqā* 'n kompendium is.

---

¹ Abu Bakr gebruik deurgaans 'byvoorbeeld' waar ons 'want' sê. ² In die Arabies volg nou twee Koranverse (3 : 105 en 42 : 13), wat netsoos die slotsom daaruit nie in die Afrikaanse teks gegee word nie. ³ 'n Handboek van Ibrahim al-Halabi (dood in 1549).

Die Arabiese sinsdele word gekenmerk deur 'n streep bo die desbetreffende woorde. Die litograaf het in 'n aantal gevalle hierdie streep weggelaat of nie ver genoeg deurgetrek nie. Aan die begin het hy voor of na dan wel voor en na elke stukkie Arabiese teks dit van die Afrikaanse teks geskei deur 'n teken wat die Turkse wapen (ster en halfmaan) weergee; partymaal is dit net die ster. Vanaf die middel van sy bl. 7 het hy egter hierdie teken nie meer gebruik nie. Die teks ken geen leestekens in ons betekenis van die woord nie, sodat ons slegs uit die sinsverband kan opmaak, waar 'n nuwe sin of bysin begin. As ons daarby in aanmerking neem dat Abu Bakr se Afrikaanse sinsbou van die gebruiklike sterk afwyk en daarby nog beïnvloed is deur die sinsbou van die Arabiese oorspronklike, sal dit duidelik wees dat die leestekens wat ons in die modern-Afrikaanse weergawe van sy Afrikaanse teks aangebring het, geen volstrekte waarde het nie.

3. Oor ons metode van publikasie

Met die oog op die doel van hierdie publikasie, waарoor iets meer in die vierde afdeling van hierdie inleiding gesê word, het ons telkens op die linker bladsy 'n noukeurige transkripsie van Abu Bakr se Afrikaanse teks gegee, terwyl die regter bladsy 'n weergawe daarvan in hedendaagse Afrikaans bied. Ons het dit gedaan omdat anders elke bladsy 'n groot aantal voetnote sou kry, waarin die deur Abu Bakr gebruikte woordvorm van sy hedendaagse ekwivalent sou voorsien word. Daarby kom dat ons nie verwag dat die beoefenaars van die Afrikaanse taalgeskiedenis en dialektologie die werk van die begin tot die einde sal deurlees nie. Dit is veel waarskynliker dat hulle met behulp van die register 'n bepaalde woordvorm in die Afrikaans van Abu Bakr sal naslaan en dan die teksverband sal bekijk. Om dit vir hulle moontlik te maak sou dieselfde verklarende voetnoot eindeloos herhaal moet word. Dit kan tog nie van hulle verwag word dat hulle in 'n vorm soos *woeyart* onmiddellik Afrikaans 'word' sou herken nie.

'n Wetenskaplike transkripsie van Abu Bakr se Afrikaanse teks behoort geen leestekens in te voeg nie; hulle ontbreek mos, soos ons gesê het, in daardie teks, soos in al ouer handskrifte wat met Arabiese letters geskryf is. Om dit vir die leser gemakliker te maak om 'n sin van die linker bladsy op die regter bladsy, en andersom, te vind, het ons die vryheid geneem om tussen wat ons as afsonderlike sinne beskou het, in die transkripsie op die linker bladsy telkens 'n stuk oop te laat. So'n oop gedeelte korrespondeer gewoonlik met 'n punt of punt-komma in ons hedendaagse Afrikaanse weergawe. Dikwels sal so'n blanke gedeelte kom op die plek waar die oorspronklike boek 'n stuk Arabies het, maar dit is netso dikwels nie die geval nie.

Partymaal, bv., bestaan die Arabiese teks net uit die woord, wat ons in Afrikaans met 'as' weergee, en dit sou al te eienaardig wees as ons daardie voegwoord sou isoleer van die daarop volgende woorde.

By die transkripsie van Abu Bakr se Afrikaanse teks moes ons 'n dubbele sisteem volg. Die Arabiese terme, waarvan 'n uitermate groot aantal in die teks voorkom, het ons in die transkripsie wat Oriëntaliste gewoonlik volg geskrywe; dieselfde geld van die paar Persiese woorde. Die Maleise woorde het ons gebied in 'n transkripsie wat nader aan die Afrikaanse spelwyse staan en dit te meer, omdat verskeie daarvan ook in die amptelike Afrikaans voorkom. Waar Abu Bakr se weergawe van Maleise woorde egter 'n ander klankbeeld oproep as dié wat in die hedendaagse Afrikaans gebruiklik is, het ons sy uitspraak behou; so verskyn 'baie' dus in ons weergawe as 'baiaang'.

Vir die beginsels wat ons by die transkripsie van Afrikaanse woorde gevolg het, kan die leser liefs ons uiteenstellings in 'n vroeëre publikasie oor die Arabies-Afrikaanse literatuur raadpleeg¹.

Kortheidshalwe noem ons hier net 'n paar besonderhede wat nie vanselfsprekend vir die nie-Oriëntalis is nie. Die dj en die tj word in die Arabiese skrif deur een teken aangedui. Dit moet dus min of meer as een klank uitgespreek word, sodat 'n mens nie bv. ghabat-jah uitspreek nie, maar ghabatjah, waarin die tweede sillabe, ba, oop is, al bly die a kort. Hierdie voorbeeld illustreer meteens ook ons weergawe van 'n Arabiese letter wat die skerp g-klank aandui, nog effens skerper as die normale Nederlandse g, en derhalwe deur ons met gh getranskribeer is. Waar ons 'n w sou verwag, gebruik Abu Bakr een van twee verskillende tekens, die een waarvan ons as 'n dentale w beskou en eenvoudig met w weergee, terwyl die ander blykbaar die labiale w aandui en deur ons met ū weergegee word. By Abu Bakr kom die emfatiese medeklinkers veel meer voor as in die vroeër deur ons behandelde tekste, sonder dat ons altyd kan insien waarom hy in die plek daarvan nie soos elders die gewone, nie-emfatiese tekens anwend nie. Die emfatiese k skrywe ons as q; langs mekaar kom bv. die vorms *koeqam* en *qoeqam* (kom) voor. Waarskynlik hoef ons in dergelike gevalle nie aan 'n verskil in uitspraak tussen die twee vorms te dink nie. Die gebruik van die emfatiese s, deur ons met ŝ aangedui, in woorde soos *netšoeš* kan verklaar word uit die verskerpende invloed van die voorafgaande t; maar herhaaldelik kom die emfatiese ſ ook voor sonder dat 'n dergelike verskerpende invloed waargeneem kan word, en partymaal word ook na 'n t die gewone ſ geskryf, bv. in die Afrikaanse meervoudsuitgang gevoeg agter die Arabiese woord *sifat* : *sifats*. So gebruik Abu Bakr, anders

---

¹ A. van Selms, *Arabies-Afrikaanse studies*, I (vgl. nt. 5), bl. 37-46.

as die latere outeurs van Arabies-Afrikaans, ook herhaaldelik die emfatiese t̄, sonder dat ons daarvoor 'n rede kan vind, bv. in die woord betaal.

Om die onderskeid in die skrif tussen lang en kort o aan te dui, het ons die korte vorm daarvan met kursiewe letters geskrywe: *oe*. Die kombinasie wat ons nou met *oeya* weergee het ons veel hoofbrekens besorg. In vroeëre publikasies het ons vir die geheel daarvan die letter o gebruik¹, maar in die werk wat ons nou aan die publiek voorlê het daardie eenvoudige weergawe onvoldoende geblyk. As ons *koēyam* kortweg 'kom' sou skrywe, sou ons in moeilikhede beland met 'n woord soos *toeyaaalfstie*, wat dan 'tolfstie' sou word, terwyl 'twaalfste' (twaalfde) bedoel is. Dit lyk of Abu Bakr deur sy skryfwyse bv. in *soeyartie* ('soorte') daarvan blyk gee dat hy die lang o in Afrikaans as 'n tweeklank gehoor het, waarmee ons hom maar net kan komplimenteer. Maar ook die kort o hoor hy so, bv. in *woeyart* ('word'), waar dit wat ons o spel netso aangedui word as wat ons oo spel, bv. in *woeyardie* ('woorde'). Ons het dus in hierdie publikasie die weergawe *oeya* behou en beveel die so gespelde woorde vir die aandag van die beoefenaars van Afrikaanse fonetiek aan.

Die woorde van Oosterse herkoms het ons in ons transkripsie kursief gedruk met die bedoeling om die argeloze leser te waarsku dat hy in daardie woorde geen Afrikaans moet soek nie. Ons het dit natuurlik nie gedoen met Maleise woorde wat in die algemene Afrikaans oorgegaan het nie, woorde soos baiaang ('baie'). Verder is daar die moeilikheid dat Abu Bakr dikwels aan Oosterse woorde 'n uitgang of voorvoegsel gee wat Afrikaans is. Ons het daarby onderskeid gemaak tussen onskiedbare elemente, wat saam met die Oosterse woord deur ons kursief geskryf is, bv. *ghabatjah* ('voorgedra', van die Maleise werkwoord *bātja(h)*, 'voordra') of *sifats* ('eienskappe', van die Arabiese selfstandige naamwoord *sifat*, met Afrikaanse meervoudsuitgang) en skeidbare elemente, wat ook afsonderlik voorkom, soos *abdastnie* (van die Persiese woord *abdast* 'met water was', gevvolg deur die Afrikaanse ontkenningswoord nie). Soos ons aan hierdie voorbeeld kan sien, skrywe Abu Bakr partymaal as een woord wat ons in ons spelling as twee woorde aanmerk; die teengestelde kom netsoveel voor: Afrikaanse woorde word dikwels deur hom in hul samenstellende dele opgebreek, bv. *oēyait koēyam*, 'uitkom'. Ons het ons in ons weergawe so noukeurig as moontlik aan sy skryfwyse gehou sonder om érens 'n gewelddadige normalisering toe te pas.

Dit was egter hier en daar wel noodsaaklik om uiters klein korreksies toe te pas, waar 'n woord andersins, bv. deur afwesigheid

---

¹ *Arabies-Afrikaanse studies*, 1, bl. 43; *Die oudste boek in Afrikaans* (Hertzog-annale van die S.A. Akademie II, 2, November 1953, bl. 61–103), bl. 73 v.

van 'n klinkerteken, onuitspreekbaar sou word. Ons het egter met 'n minimum volstaan en in ieder geval van enige belang in voetnote op die regter bladsye daarvan verantwoording gedoen.

4. Oor ons doel met hierdie publikasie

Die doel van hierdie publikasie is uitsluitlik om 'n teks aan te bied waaruit 'n mens kan leer hoe Afrikaans in die Slamse buurt tussen die jare 1862 en 1869 deur iemand wat geen Nederlands geken het nie, gehoor en opgeteken is. Die belang daarvan kan moeilik oorskot word. In die eerste plek behoort dit tot die oudste boeke wat in Afrikaans geskrywe is; dit is slegs enkele jare jonger as L. H. Meurant se *Zamenspraak tusschen Klaas Waarzegger en Jan Twyfelaar*, wat uit 1861 dateer. In die twee plek is dit veel uitvoeriger as ander vroeë werke uit die Afrikaanse literatuur, sodat dit veel meer materiaal aan die ondersoeker bied. In die derde plek het ons hier 'n teks waarvan die skrywer nie deur die Nederlandse normaliserende en historiserende ortografie beïnvloed is nie, wat die kans op 'n noukeuriger benadering van die aktuele uitspraak veel groter maak. In die vierde plek het ons hier die weergawe van 'n taal wat noukeurig gelokaliseer kan word: in die Slamse buurt van Kaapstad.

Teenoor hierdie veelbetekenende voordele staan ook 'n paar nadele. Die eerste is wel die feit dat Afrikaans nie die moedertaal van Abu Bakr was nie. Hy moes hom laat voorlig deur sy Afrikaans-sprekende geloofsgenote en in hierdie feit lê twee bronne van onjuisthede opgesluit: dit is denkbaar dat as hy sy segsliede na die Afrikaanse woord vir 'n bepaalde term gevra het, sy segsliede sy vraag nie altyd verstaan het nie; dit is ook denkbaar dat hy die antwoord van sy vertrouensmanne nie reg begryp het nie. 'n Tipende voorbeeld is sy gebruik van 'bifoeuarbijal' ('byvoorbeeld') op plekke, waar ons 'want' sou verwag; of die fout by Abu Bakr of by sy Afrikaanse leermeesters gesoek moet word, is moeilik om vas te stel. In ieder geval is hy in derglike sake merkwaardig konsekwent; die woord 'want' kom in sy hele boek nie voor nie. Dit gee 'n mens die indruk, dat hy voldoende Afrikaans geleer het om sy boek selfstandig, sonder om vir elke woord of uitdrukking iemand te raadpleeg, geskryf het; dit lyk nie of hy by die skryf konstant iemand langs hom gehad het wat woord vir woord aan hom gedikteer het nie.

'n Tweede nadeel lê in die feit dat Abu Bakr se werk na voltooiing in Stamboel gelitografeer is deur 'n beroepskrywer wat geen Afrikaans geken het nie en dus hier en daar foute in die afskryf van aan hom totaal onbekende woorde en klanke gemaak het. Dit is eintlik bewonderenswaardig hoe daardie man oor die algemeen tog 'n baie korrekte afskrif van die werk vervaardig het. Daar kom in

die boek nie meer foute voor as wat 'n mens in enige handgeskrewe kopie kan verwag nie. Wel moet ons rekening hou met die moontlikheid dat in heelwat gevalle klinkertekens en diakritiese punte verkeerd geplaas is of heeltemal weggeval het; hierdie moontlikheid is inherent aan enige met Arabiese tekens geskrewe handskrif. In die besonder lei dit daar toe, dat in ons teks wellyk partymaal 'n a staan, waar 'n e verwag kon word: Abu Bakr gee die e weer deur die a-teken wat bo die desbetreffende medeklinker geskryf word, te kombineer met 'n i-teken, wat onder dieselfde medeklinker verskyn. As die a-teken wegval, kry ons 'n i in die plek van die e. Daarom kan party van die variante van dieselfde woord, wat ons in die register aanteken, nie as werklike variante in die lewende taal beskou word nie, maar as die resultaat van skryffoute. Egte variante is daar nietemin volop: op een bladsy het ons vir die normaal-Afrikaanse vorm 'hom' die volgende spellinge gevind: ham, hem, *hoeuam* en hoem. Dit sou filologies onjuis wees om een van hierdie vorms as die geldige te kies en die ander daarby aan te pas. Oor die algemeen sou ons aanraai om 'n variant nie as 'n spelfout te beskou nie, as dit tenminste drie maal voorkom.

Vir die studie van die sintaksis kan hierdie werk slegs met groot behoedsaamheid gebruik word. Abu Bakr is in hoë mate beïnvloed deur die Arabiese sinsbou van die oorspronklike teks, nie maar net waar hy 'n vertaling van die *multaqā* bied nie, maar ook waar hy uitwei. In laasgenoemde geval doen hy dit naamlik dikwels aan die hand van passasies uit uitvoeriger werke oor die Islamse jurisprudensie, werke wat hy wellyk op sy reis na die Kaap saamgebring het en waarin hy in ieder geval sedert sy studiejare volkomme tuis was. Daarom het ons ook die vryheid geneem om by ons weergawe van die teks in moderne Afrikaans telkens af te wyk van sy sinsbou, terwyl ons oor die algemeen die deur hom gebruikte woorde nie deur ander, in die hedendaagse Afrikaans meer passende, woorde vervang het nie. Wel het ons dikwels ander voorsetsels daarby gebruik as wat Abu Bakr se teks ons bied, en sy 'maskie' ('miskien') word by ons gewoonlik 'ook al'. Tog bied sy teks ons herhaaldelik ook sintakties interessante dinge soos die baie algemene weglaat van die hulpwerkwoord 'het' in die verlede tyd: 'hai ghamaak' wat ons weergee met 'hy (het) gemaak'. Ons vertaling wemel van dergelike woorde tussen hakies wat 'n mens dus nie in Abu Bakr se teks moet soek nie.

Ons is daarvan bewus dat ons strewe na 'n so getrou moontlike weergawe van Abu Bakr se Afrikaans in hedendaagse taalvorme geleei het tot 'n hoogs eienaardige Afrikaans, vir die Afrikaner 'n kwelling om te lees. Dit sal hom telkens weer hinder as hy bv. lees: 'hy moet (die) gebed maak' pleks van 'hy moet (die) gebed verrig'. Maar as ons werklik gangbare Afrikaans in ons weergawe

sou gebruik het, sou dit veel moeiliker wees om van die linker na die regter bladsy en andersom te gaan. Die taalgeleerde, vir wie hierdie uitgawe bedoel is, sal ons ons sondes vergewe omdat ons bedoeling net was om sake vir hom te vergemaklik.

Die doel van hierdie publikasie is nie om die leser 'n insig in die ritueel van die Islam te gee nie. Daartoe kan hy veel beter die reeds so dikwels aangehaalde werk van M. Brandel-Syrier, *The religious duties of Islam as taught and explained by Abu Bakr Effendi*, Leiden 1960 ter hand neem. Daar vind hy 'n vertaling in vloeiende Engels van die Arabiese teks en in die oorvloedige voetnote verklarende opmerkings, sowel oor wat die Arabiese teks self bied as ook oor Abu Bakr se Afrikaanse uitwidings. As hy daarby dan ook aandag gee aan die 'Short introduction to Islamic jurisprudence', wat aan die vertaling voorafgaan, sal hy begryp dat al die skynbaar onsamehangende los voorskrifte in werklikheid deel uitmaak van een groot samehangende sisteem waarin die gegewens van Koran en tradisie volgens streng logiese beginsels verwerk is.

Ons werk kan misbruik word deur mense wat in 'n ywer sonder kennis, om met die apostel Paulus te praat, die Islam belaglik sou wil maak deur 'n paar afsonderlike voorskrifte, wat tot in uiters fyne details afdaal, buitekant die groot geheel aan te haal. In die eerste plek moet ons opmerk dat die Islam ook nog heel ander aspekte het. Ons noem hier die geloofsleer, die etiek en die mistiek, wat in hierdie werk prakties nie ter sprake kom nie, maar in die Islam netso belangrik is as die ritueel, waaroer ons teks handel. As iemand uit verkeerd verstande sendings-ywer die kasuistiek in hierdie behandeling van die ritueel aan die kaak wil stel, moet hy hom daar van bewus wees dat 'n Moslem netso gemaklik die Christendom belaglik sou kon maak deur 'n distellesing uit een van ons groter handboeke vir die dogmatiek saam te stel. Vir die Moslem is die ritueel seker so belangrik as vir die Calvinis die regte geloofsleer.

In die tweede plek merk ons ook op dat die Christelike kerke van Calvinistiese struktuur beheers word deur 'n kerkreg wat netso ingewikkeld probleme bied as die rituele reg van die Islam. Ons het dit reeds herhaalde male in Suid-Afrika beleef dat juriste wat in die wêreldlike reg geskool is, die theologiese hanteerders van die kerkreg op die vingers getik het. Dit is geen rede om die kerkreg met sy ingewikkeld bepalings belaglik te maak of te dink dat die gereformeerde godsdiens uit 'n stel kerkregtelike bepalings bestaan nie.

In die derde plaas moet ook gesê word dat terwyl die Protestantse vorm van die Christendom betreklik min gewig aan ritueel heg, daar ander netso respektable vorms van die Christendom bestaan waarin die ritueel 'n uiters gewigtige rol speel. Die vraag is in wese nie of die seremonie tot in die fynste onderdele gereël is nie,

maar of dit inpas in die geheel van die desbetreffende godsdiens
en uitdrukking is van 'n opregte vroomheid.

Tenslotte wil die skrywer van hierdie uitgawe uiting gee aan
'n gevoel van voldoening by die beëindiging van sy werk. Die aard van
sy universitaire taak, die onderrig in die Semitiese tale, het
meegebring dat hy hom gewoonlik besig gehou het met tye en lande,
wat ver weg lê van die hedendaagse Suid-Afrika. Dit is vir hom
'n vreugde dat hy deur hierdie werk ook 'n bydrae kon lewer wat
van spesiale belang is vir die land waarin hy meer as die helfte van
sy lewe deurgebring het.

diesie *kitāb* peraat fan *tahārat*   *oeuai* moet wiet *tahārat* ien 'arab
taal es tesoekoen   in *tahārat* ien *agāma* es derie soeuartie   die
ierstie maak soekoen aal wat foeioel ghawoeuar̄   die tawiedie
maak laif soekoen fan qalain *hadat*   die dierdie maak laif soekoen
fan gharoet *hadat*   *allāhu ta'ālā* sei ien *qur'ān* oe die miesie wat
het 'imān   wanier djoeuiale wel *oeuapstaan* *oeuamtemaa* *salāt*
djoeuiale moet waas djoeuiale sain jilie ghasiegh an djoeyail moet
waas djoeuiale sain handie saam met die almboeghs   en
djoeuiale moet farai djoeuiale sain *koeuap*   an djoeyaila moet waas
djoeyaila sain foetie saam met die kanoekels   *ḥulāṣahu*   *allāhu*
ta'āla *oeuarder* met diesie 'āyat fer *mu'min* miesie *hoeu*ale moet maak
laif soekoen fan qelain *hadat* met *abdast* fer *salāt*   daan fan diesie
'āyat woer! *doeuaidlek abdast* sein *fard*s es fier   derie *fard*s es waasiens
jilie ghasiegh ien kier an waasiens tewie handie saam met die almboeghs
ien kier an waasiens tewie foetie saam met die kenoekels ien kier
die fierdie *fard* es feraai die *koeuap* ien kier   die ghasiegh wat
es toesein die ent fan *foeuarkoeuap* haarie sain ghoeroei pelek an maskie
ghoeroei daar nikls haarienie   an es toesien *oeuander* die kin
ḥulāṣahu   die ghasiegh es fan die ent fan *foeuarkoeuap* haarie
sain ghoeroei pelek toet *oeuander* die kin det es die ghasiegh sein
laangtie   en die ghasiegh es fan die pent fan die *oevar* toet die
pent fan die ander *oevar* det es die ghasiegh sain berietie   es *fard*
waasiens die kaal pelek wat toesien die *'idār* es an toesen die *oevar*
es   die *'idār* es die pelek wet baart sain haarie ghoeroei tieghinma-
kaandir   ferei kewart fan die *koeuap* es *fard*   *dalil* es diesie
hadit   *rasūl ullāh* ghaferai ien *abdast* die *foeuarpaart* fan sein
koeuap met die jilie rieghter hand   es *fard* bai ien *riwāyat* feraai
oeuamterent kawart fan dek baart wat die *yaatār* nie *loeuap* *oeuandernie*
die rieghtie *fatwā* moet feraai *oeuander* die baarat *oeuap* die
fiejl   *abdast* sain *sunnats* es *bajaang*   waasiens tewie handie
saam met die kanoekels ien die beghensel fan *abdast* es *sunna* en
badjaha bism illāh irrahmān irrahīm ien die beghensel fan *abdast* es
sunna an soekijoer die *taandie* es *sunnat*   as hetnie *miswāk* nie daan
sekijoear̄ die *taandie* met die rieghtar hant sain *doeuaim* an
foeuarfangar   *dalil* es diesie *riwāyat*   det es *oevak siwāk*
an waasiens die moent met derie maal farsie *yaatār* es *sunnat* an sepoel
di nis met derie maal farsie *yaatār* es *sunnat*   an terek die fingars
dijoer die baart ghalaik ghasiegh waas es *sunnat*   an terek die
fingars dijoer die fingars ghalaik handie waas es *sunnat*   an terek
die linker hand sain pankie fan *oeuander* dejoer die *oeuuantjies* beghent
fan die rieghter foet sain qilain *oeuuantjie* toet naadielinkar foet
sain *oeuuantjie* ghalaik waas foetie es *sunnat*   det es riegh *fatwā*
dalil es diesie *hadit*   an waas aldie partie fan *abdast* derie
kijar es *sunnat*   maar farai *oeuap* die *koeuap* an *oevarie* mier
aas ien kijar es niet *rasūl ullāh* sain *sunnat*   *dalil* es diesie *hadit*

Hierdie boek praat van reinheid. U moet weet 'reinheid' in die Arabiese taal is (om) te (maak) skoon. En 'reinheid' in (die] godsdiens is drie soorte: die eerste maak skoon al wat vuil geword (het); die tweede maak (die) lyf skoon van klein verontreiniging; die derde maak (die) lyf skoon van groot verontreiniging. Allah – Hy is verhewe – sê in (die) Koran: 'O die mense wat geloof het! Wanneer julle wil opstaan om (die) gebed te maak, jullie moet was julle se hele gesig en julle moet was julle se hande saam met die elmboë en julle moet vryf julle se kop en julle moet was julle se voete saam met die kneukels.' Saamgevat:

Allah – Hy is verhewe – order met hierdie vers vir gelowige mense hulle moet maak (die) lyf skoon van klein verontreiniging met rituele wassing vir (die) gebed. Dan van hierdie vers word duidelik die rituele wassing se verpligtings vier. Die verpligtings is (om te) was julle gesig een keer en (om te) was (die) twee hande saam met die elmboë een keer en (om te) was (die) twee voete saam met die kneukels een keer. Die vierde verpligting is (om te) vryf die kop een keer. Die gesig (is) wat is tussen die einde van (die) voorkophare se groeiplek, en miskien groei daar nijs hare nie, en is tussen onder die ken. Saamgevat: die gesig is van die einde van (die) voorkophare se groeiplek tot onder die ken; dit is die gesig se lengte. En die gesig is van die punt van die (een) oor tot die punt van die ander oor; dit is die gesig se breedte. (Dit) is verpligting (om te) was die kaal plek wat tussen die wang is en tussen die oor is. Die 'wang' is die plek wat (die) baard se hare teenmekaar groei. (Om te) vryf ('n) kwart van die kop is verpligting. Bewys (daarvan) is hierdie berig: 'Die apostel van Allah (het) gevryf in die rituele wassing die voorkant van sy kop met die hele regterhand.' Dit is verpligting volgens een oorlewering (om te) vryf omtrent ('n) kwart van (die) dik baard wat die water nie loop onder nie. Die regte beslissing: ('n mens) moet vryf onder die baard op die vel. (Die) rituele wassing se gebruik is baie: (om te) was (die) twee hande saam met die knokkels by die begin van die rituele wassing is gebruik; en om voor te dra 'In die naam van Allah die barmhartige, die erbarmer' by die begin van (die) rituele wassing is gebruik; en (om te) skuur die tande is gebruik; as ('n mens) geen tandestoker het nie, dan skuur (hy) die tande met die regterhand se duim en voorvinger; bewys is hierdie oorlewering¹ ... dit is ook (die gebruik van 'n) tandestoker; en (om te) was die mond met driemaal varse water is gebruik; en (om te) spoel die neus met driemaal varse water is gebruik; en (om te) trek die vingers deur die baard tegelyk met gesig was is gebruik; en (om te) trek die linkerhand se pinkie van onder deur die toontjies beginnend van die regtervoet se klein toontjie tot na die linkervoet se toontjie tegelyk met voete was is gebruik; dit is die regte beslissing; bewys is hierdie berig¹ ...; en (om te) was al die dele van (die) rituele wassing drie keer is gebruik; maar (om te) vryf op die kop en ore meer as een keer is nie die apostel van Allah se gebruik nie; bewys is hierdie berig¹ ...; en mening² met (die) hart om (die) rituele wassing te maak vir die gebed is gebruik   bewys is hierdie berig¹ ...:

---

¹ Die desbetreffende oorlewering of berig word slegs in die Arabies gegee. ² Intensie, in die gedagte geformuleerde voorneme.

an mienig met haart *oequam abdast* temaak fer *salāt* es *sunna*
dalil es diesie *hadit* maar mienig *oequam* tamaak die wieriek
 wat ghanoemt *wudū'* es noedagh maak *abdast* *oequap* die
 moenierie wat *allāhu ta'ālā* sie ien *qur'ān* es *sunnat* *ya'ni*
 waas sain ghasiegh *foeyar* tewie handie saam met almboeghs an
 waas tewie handie saam met almboeghs *foeyar* fera i die *koequap* en
 fera i die *koequap* *foeyar* waas tewie foetie det es niet *fard* aas
 waas tewie foetie *foeyar* die *koequap* *oevak* es riegh *dalil* es diesie
hadit *ya'ni rasūl ullaḥ* ghafirghiet ien *abdast* *oequamteferai* *koequap*
 wanjar hai kelaar es met die *abdast* ghakerai ghadaghtie
 daan hai ghafirai sain *koequap* met die natighait wat ghabalaif *oequap*
 sain hand maar nie wijar ghawaas sain foetenie *hulāṣah*
rasūl ullaḥ het ghafirai *oequap* sain *koequap* aghter ghawaas sain tewie
 foetie an fera i jilie *koequap* ien kier es *sunnat* *dalil* es *riwāyat*
ibn 'abbās wat die *kitāb* fan tefoer ghasekriwie an es *riwāyat* *'alī*
'alī ghawaas aider ien paart fan *abdast* derie kier maar ghafarai *oequap*
 sain *koequap* ien kier daan hai het ghasie det es *rasūl ullaḥ* sain
abdast en maak aider ien paart fan *abdast* ghalaik aghter die
 ander *ya'ni* moenie maak toesin *abdast* die wieriek wat esnie fan
abdast an moenie laangmaak toesin *abdast* sain paartie nie an
 firai tewie *oevarie* aghter fera i die *koequap* met die nateghait wat hai
 anghaniem *oequam* teferai die *koequap* es *sunnat* *dalil* es diesie
hadit *ya'ni rasūl ullaḥ* nat ghamaak sain tewie handie met bietjie
yaatār daan ghafirai sain *koequap* an tiwie *oevarie* met *foeyarfingar*
 fan banie an met *doeqaim* fan hoeftie met die nateghait wat ghabalaif
oequap sain handie *wudū'* sain *mustahab* es bajaang bigint fan
 die rieghter kaant es *mustahab* an farai die niek boeitan die keil
 es *mustahab* sepoel die moent an nis mit rieghter hant an kirap
 an senoet ooit die nis met lenker hant es *mustahab* en moenie
 bajaang *yaatār* ferberaik fer *abdastnie* an maskie hai maak *abdast* *oequap*
 waal fan rasier an moenie aatie bietjie *yaatār* ferberaik fer
abdastnie an maak ghalaik aghter die *abdast* tewie *rak'at nafilat*
salāt maar aas die tait es nie *makrūh* taitnie en maak farsie
abdast *oequap* au *abdast* an hau die *niyyat* toet hai kelaar es met
 die *abdast* an het bajaang ander *mustahab* oens het
 ghaskireiwie soemghie fan die *mustahabs* ien ander *kitāb* wat sain
 naam es *miftāh uddin* die riedies wat bariek *abdast* es bajaang
 aal wat *koequam* *oeqait* fan *foeyar* *oeqaf* fan aghter beriek *abdast*
 an maskie wirem *boeqaiten* die went wat *oeqait* *koequam* fan
foeyar fan man *oeqaf* foerau nie beriek *abdast* an die fijoeleghait
 wat *oeqait* *koequam* fan laif beriek *abdast* det es die tewiedie
 aas die fijoeleghait loep fan selwer fan sain pelek toet naa die ander
 pelek daan beriek *abdast* aas die fijoeleghait waas bietjie an
 kanie loep fan selwer nie daan nie beriek *abdastnie* an maskie loep met
oeqait derek *oeqaf* met affie *dalil* es diesie *hadit* *ya'ni* aas

maar mening om te maak die werk wat genoem word 'afspoel' is nodig; (om te) maak die rituele wassing op die maniere wat Allah – Hy is verhewe – sê in (die) Koran is gebruik, naamlik (om te) was sy gesig voor (die) twee hande saam met (die) twee elmboë en (om te) was (die) twee hande saam met (die) elmboë voor (om te) vryf die kop en (om te) vryf die kop voor (om te) was (die) twee voete, dit is geen verpligting nie; as ('n mens) was (die) twee voete voor die kop is (dit) ook reg; bewys is hierdie berig, naamlik die apostel van Allah (het) vergeet by (die) rituele wassing om te vryf (die) kop; wanneer hy klaar is met die rituele afwassing (het hy) gekry gedagte; dan (het) hy gevryf sy kop met die nattigheid wat gebly (het) op sy hand, maar niet weer gewas sy voete nie. Saamgevat: die apostel van Allah het gevryf op sy kop na (hy) gewas (het) sy twee voete. En (om te) vryf (die) hele kop een keer is gebruik. Bewys is die oorlewing van Ibn Abbas wat die boek vantevore geskryf (het)¹ en is 'n oorlewing van Ali: Ali (het) gewas elke onderdeel van (die) rituele wassing drie keer, maar gevryf op sy kop een keer; dan het hy gesê: 'Dit is die apostel van Allah se rituele wassing'. En (om te) maak elke onderdeel van (die) rituele wassing terstond na die ander, naamlik moenie maak tussen (die) rituele wassing die werk wat nie van (die) rituele wassing is nie en moenie lank maak tussen (die) rituele wassing se onderdele nie. En (om te) vryf (die) twee ore na (die) vryf (van) die kop met die nattigheid wat hy aangeneem (het) om te vryf die kop is gebruik. Bewys is hierdie berig: naamlik die apostel van Allah (het) nat gemaak sy twee hande met ('n) bietjie water; dan gevryf sy kop en twee ore met (die) voorvinger van binne en met (die) duim van buiten met die nattigheid wat gebly (het) op sy hande. Afspoel se wenslkhede is baie. (Om te) begin van die regterkant is wenslik. En (om te) vryf die nek behalwe die keel is wenslik. (Om te) spoel die mond en neus met (die) regterhand en krap en snuit uit die neus met (die) linkerhand is wenslik. En moenie baie water verbruik vir (die) rituele wassing nie, ook al maak hy (die) rituele wassing op (die) wal van ('n) rivier nie. En moenie al te min water verbruik vir (die) rituele wassing nie. En (om te) maak gelyk agter die rituele wassing twee ekstra gebedsneerbuigings, maar as (daar) nie tyd is nie, is (die weglatting daarvan) nie berispelik nie². En (om te) maak ('n) nuwe rituele wassing op (die) ou rituele wassing. En om die intensie te hou tot hy klaar is met die rituele wassing. En (dit) het baie ander wenslkhede; ons het sommige van die wenslkhede geskrywe in ('n) ander boek wat se naam is 'Die sleutel van die religie'. Die redes wat (die) rituele wassing breek is baie. Al wat uitkom van voor of van agter breek (die) rituele wassing, al was dit 'n worm, behalwe (dat) die wind wat uitkom van voor van man of vrou nie (die) rituele wassing breek nie. En die vuilheid wat uitkom van (die) lyf breek (die) rituele wassing. Dit is die tweede. As die vuilheid van self loop van sy plek tot na die ander plek, dan breek (dit die) rituele wassing. As die vuilheid ('n) bietjie was en nie vanself kan loop nie, dan breek (dit) nie (die) rituele wassing nie, ook al loop dit deur uitdruk of deur afvee. Bewys is hierdie berig³, naamlik as ('n)

¹ Naamlik in die Arabiese teks. ² Lees: maar aas nie tait es nie *makrūh* nie.

³ Die desbetreffende berig word slegs in die Arabies gegee.

bietjie beloet *oeuait koeuam* an kanie loep fan selwer nie daan nie beriek *abdastnie* aas die beloet loep fan selwer toet naa ander pelek daan beriek *abdast* an maskie waas bietjie *dalil* es *rasūl ullaāh* sain diesie woeyardie ien diesie *hadīt* an *oeuak dalil* es diesie *hadīt* an *oeuak* es diesie *hadīt* die *hadīt* sain *ma'nā* es soewie *oeuarghie oeuaf* sain nies beloei ien *salāt* daan moet maak ghau *abdast* an maak foelkoem fan sain *salāt* wat bilaif aas hai niks paraatnie an moent foel foemijarsel beriek *abdast* det es die dierdie an maskie die foemijarsel waas koes *oeuaf yaatar* *oeuaf* ghal *oeuaf* dekbaloet *dalil* es die *hadīt* wat *oeuans* ghaskirewie an *oeuak dalil* es *riwāyat 'ali* *oeuarghie* moent foel beriek *abdast* maar selaim nie beriek *abdastnie* an maskie waas moent foel *oeuaf oeuait qoeuam* fan maagh *dalil* es die aas den beloet *oeuam oeuait* fan moent dejoermakaar met die sipiegh an die den beloet waas ghalalik met sepiegh *oeuaf mijar* daan beriek *abdast* an pierie ieter *oeuaf* ieter an biloet wat dejoermakaar es *qoeuam oeuait* fan moent dejoermakaar met die sepiegh an waas ghalalik met die sepiegh daan beriek *abdast* an maskie es niet moent foel maar wat mender es aas die sepiegh nie beriek *abdastnie* det es fan die twiedie watnie beriek *abdastnie* asnie *fajoeualnie* *ya'ni* die bietjie beloet wat nie loep fan selwir fan sain pelaknie esnie *fajoeualnie* an die foemijarsel wat es nie foel moentnie esnie fejoelnie an selaim foemijarsel esnie fejoelnie an maskie waas moent foel an die den beloet *oeuaf* die ieter an beloet wat dejoermakaar es aas quem *oeuait* saam met die sepiegh an waas mender aas die sepiegh esnie *fajoelnie* an aas hai ghiiek woert sain *abdast* beriek det es die fierdie an aas hai daroeng woer^t sain *abdast* beriek det es die faiftie an aas hai kerai beroetie *oeuaf dejoeuasleng* sain *abdast* beriek det es die siestie an aas *mukallaф* miesie lagh ien die *salāt* wat het *rukū'* an *suğūd* met ghaloeiyat *oeuamtariant* die man wat sitaan naas him kan *hoeuvar* sain *abdast* beriek an maskie hai lagh nie aasperesnie det es die siewendie riedie wat beriek *abdast* *dalil* es diesie *hadīt* *ya'ni* wie fan *djoeuaila* lagh met ghaloeiyat daan moet qijar maak *abdast* an moet qijar maak *salāt* an aas die man wat naakent es raak fer die naakent foerau an sain *daker oeuap* setaan an siet *oeuap* haar *farğ* an maskie boeiten *ğimā'* daan albai sain *abdast* beriek *oeuaf* naakent foerau raak fer naakent man an siet haar *farğ oeuap* sain *daker* an maskie boeiten *ğimā'* daan albai sain *abdast* beriek det es die aghstie riedie wat beriek *abdast* an aas hai selaap *oeuap* sain sai *oeuaf oeuap* sain roegh daan beriek *abdast* det es die nieghendie riedie wat beriek *abdast* *oeuaf* siet selaap *oeuap* ien fan sain wangdaan beriek *abdast* det es die tiendie riedie wat beriek *abdast* *oeuaf* siet salaap an lieuoening aan die mijoe *oeuaf* ander an aas miesie wiegh terak die ding wat hai an lieuoening

bietjie bloed uitkom en nie vanself kan loop nie, dan breek (dit die) rituele wassing nie; as die bloed van self tot na ('n) ander plek loop, dan breek dit die rituele wassing, ook al was (dit 'n) bietjie. Bewys is die apostel van Allah se hierdie woorde in hierdie berig¹...; en ook bewys is hierdie berig¹...; en ook is hierdie berig¹... Die berig se betekenis is: Wie vomeer of sy neus bloei tydens (die) gebed moet gou (die) rituele wassing maak en klaar maak wat oorbly van sy gebed as hy niks praat nie. En ('n) mondvol vomeersel breek (die) rituele wassing. Dit is die derde; ook al was die vomeersel kos of water of gal of dik bloed. Bewys is die berig wat ons geskryf (het); en ook bewys is die oorlewering van Ali: 'Vomeer ('n) mondvol breek (die) rituele wassing'. Maar slym breek (die) rituele wassing nie, ook al was (dit 'n) mondvol of kom (dit) van (die) maag. Bewys is die²... As dun bloed kom uit van (die) mond deurmekaar met die spuug en die dun bloed was gelyk met (die) spuug of meer, dan breek (dit) die rituele wassing. En pure etter of etter en bloed wat deurmekaar is (wat) kom uit van (die) mond deurmekaar met die spuug en was gelyk met die spuug, dan breek (dit die) rituele wassing, ook al is (dit) nie 'n mondvol (nie), maar wat minder is as die spuug breek die rituele wassing nie. Dit is van die tweede³. Wat niet (die) rituele wassing breek nie, is nie vuil nie. Naamlik: die bietjie bloed wat nie vanself van sy plek loop nie is nie vuil nie; en die vomeersel wat nie ('n) mondvol is nie, is nie vuil nie; en slymvomeersel is niet vuil nie, ook al was dit ('n) mondvol; en die dun bloed of die etter en bloed wat deurmekaar is, as dit uitkom saam met die spuug en minder was as die spuug, is niet vuil nie. En as hy gek word, breek (dit) sy rituele wassing; dit is die vierde. En as hy dronk word, breek (dit) sy rituele wassing; dit is die vyfde. En as hy ('n) beroerte kry of duiseling, breek (dit) sy rituele wassing; dit is die sesde. En as mondige mense lag by die gebed wat neerbuiginge en neerwerpinge het met ('n) geluid omtrent (wat) die man wat langs hom staan kan hoor, breek (dit) sy rituele wassing, ook al lag hy nie ekspres nie; dit is die sewende rede wat (die) rituele wassing breek. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'Wie van jullie lag met geluid, dan moet (hy nog 'n) keer (die) rituele wassing maak en moet (nog 'n) keer gebed maak.' En as die man wat nakend is vir die nakende vrou aanraak en sy lid opstaan en (hy) sit (dit) op haar skaamdeel, ook al vind geen kopulasie plaas nie, dan breek (dit) altwee se rituele wassing; of (as 'n) nakende vrou vir ('n) nakende man aanraak en haar skaamdeel op sy lid sit, ook al vind geen kopulasie plaas nie, dan breek (dit) altwee se rituele wassing; dit is die agste rede wat (die) rituele wassing breek. En as hy slaap op sy sykant of op sy rug, dan breek (dit die) rituele wassing; dit is die negende rede wat (die) rituele wassing breek. Of (as hy) sit (en) slaap op een van sy wange, dan breek (dit die) rituele wassing; dit is die tiende rede wat (die) rituele wassing breek. Of (as hy) sit (en) slaap en leun aan die muur of ('n) ander (ding) en as mense wegtrek die ding wat hy aan leun,

---

¹ Die desbetreffende berig word slegs in die Arabies gegee. ² Lees: *dalil es die[se hadit]*. ³ Naamlik die tweede kategorie wat die rituele wassing ongeldig maak.

daan hai fal af daan beriek *abdast* det es die alfstie riedie wat
 beriek *abdast* maar aas setaan selaap *oeuf* siet selaap *oeuf*
 ien *rukū'* selaap *oeuf* ien *sujūd* selaap nie beriek *abdastnie* *dalil*
 es diesie *hadīt* an aas wieriem *koeqam* *oeuf* fan sier pelek
 nie beriek *abdastnie* *oeuf* stek felais faal af fan sier pelek nie
 beriek *abdastnie* an aas fat sain *dakar* metbenie fan sain hant
 nie beriek *abdastnie* *dalil* es diesie *hadīt* *ya'ni* die *dakar* es
 ien paarat fan djau laif nitsoe ien paart fan laif raak ander nie
 beriek *abdastnie* die *dakar* es oeksoe aas man fat foerai *oeuf*
 haar beloetie laif nie beriek *abdastnie* *dalil* es diesie *hadīt*
ya'ni rasūl ullaḥ het ghasoen fer soemaghie fan sain foerauns
 naadiraant nie wier ghamaak *abdast* fir *salātnie* sain *ma'nā* es
ğāma'tum daan diesie *'ayat* es niet *muhālif* fer die *hadīt* aas
 hai iet die felais wat ghaberaai *oeuf* die fier nie beriek *abdastnie*
ğusl sain *fards* is derie die ierstie *fard* es sepoel die moent ien
 kier *dalil* es diesie *hadīt* *hidāyat* naam *kitāb* soe
 ghaskeriewie die dierdie *fard* es waas die jielie laif ien kier
dalil es diesie *hadīt* *ya'ni* die man wat noeghnie *ghasunnat* es nie
 moet tarak sain *dakar* *oevardoeuf* daan moet waas fan *oevander*
 daan ieder ien miesie moet sekoen maak sain naagaltjie an moet waas
 fan benie ien an moet waas *istinjā'* sain tewie pelekie an
 moet waas tewie *oevarie* fan boeitie an fan benie maar paas
oeuf laat die *qa'aṭar* loep *oevander* sain *koeuf* haarie an *oevander*
 sain baart *oeuf* die fiel an *oevander* die wais baraam an *oevander* die
 ander haarie wat es *oeuf* sain laif en moet bering die *qa'aṭar*
 ien die ghat wat hai ghamaak ien sain *oevar* *oeuf* ien sain nies fer
 karaawietjie an moet bering die *qa'aṭar* *oevander* sain naagels
 wat laang ghawoer! an moet bereng die *qa'aṭar* toesein die
 toentjis an laat die *qa'aṭar* loep *oeuf* aldie pelek wat doeroegh
 ghabelaif fan sain laif maar moenie bering *qa'aṭar* ien die
 oeghinie as qalainie pelek fan sain laif bilaif doeroegh daan sain *ğusl*
 esniet foel koem maar wanier waas die pelek daan sain *ğusl*
 woer! foel koem ferai die laif es niet *fard* sain *sunnats* es *batjah*
bism illāh irrahmān irrahim daan maak *niyyat* met haart
 ghalaik *batjah* die *niyyat* met *ṭoeng* daan waas sain tewie handie derie
 kier daan waas *istinjā'* sain tewie pelekie daan waas
 die fijoeleghait wat het *oeuf* sain laif an maak *abdast* foelkoem
 boeiten foetie daan waas jilie laif derie kijar baghent fan die
 rieghter soekoer derie kier an linker soekoer derie kijar daan die
 koep derie kijar daan die ander pelekie fan sain laif derie kijar
 an ferai ieder ien paart fan sain laif ien die ierstie kijar
 daan waas sain tewie foetie maar moenie waas sain foetie nie ien die
 pelek wat *ğusl* sain *qa'aṭar* damp ghawoer! ien an doeroegh af
 sain laif met soekoenie lap *dalil* es diesie *hadīt* an moenie
 bajaang an aaltie bietjie *qa'aṭar* ferbiraaike fer die *ğuslnie* an

dan val hy af, dan breek (dit die) rituele wassing; dit is die elfde rede wat (die) rituele wassing breek maar as (hy) staan (en) slaap of sit (en) slaap of tydens die neerbuig of tydens die prosternasie slaap, breek (dit) nie (die) rituele wassing nie. Bewys is hierdie berig¹ . . . En as ('n) worm uitkom van ('n) seer plek, breek (dit) nie (die) rituele wassing nie; of (as 'n) stuk vleis afval van ('n) seer plek, breek (dit) nie (die) rituele wassing nie. En as (hy) sy lid met (die) binne(kant) van sy hand vat, breek (dit) nie (die) rituele wassing nie. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'Die lid is 'n deel van jou lyf; netsoos (as) een deel van (die lyf 'n) ander (deel) raak, (dit) nie (die) rituele wassing breek nie, so is (dit) ook (met) die lid'. As ('n) man ('n) vrou op haar blote lyf vat, breek (dit) nie (die) rituele wassing nie. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'Die apostel van Allah het vir sommige van sy vrouens gesoen (en) naderhand nie weer (die) rituele wassing vir (die) gebed gemaak nie'. Sy bedoeling is 'kopulasie'². Dus is hierdie vers nie in teenspraak met die berig nie. As hy die vleis wat op die vuur gebraai is eet, breek (dit) nie (die) rituele wassing nie. Die verpligtings van badneem is drie. Die eerste verpligting is (om) die mond een keer (te) spoel. Die tweede verpligting is (om) die neus een keer (te) spoel. Bewys is hierdie berig¹ . . . 'Leiding' (is die) naam (van die) boek (waarin) so geskryf (is). Die derde verpligting is (om) die hele lyf een keer (te) was. Bewys is hierdie berig¹ . . . ; naamlik die man wat nog nie besny is nie moet (die vel van) sy lid (van) oor (die) dop trek (en) dan daaronder was. Dan moet elke mens sy naeltjie skoonmaak en (dit) van binne in was; en (hy) moet die twee plekke van sekresie was; en (hy) moet (die) twee ore van buite en van binne was, maar oppas dat die water nie binne in sy kop loop nie, en dat die water onder sy kophare en onder sy baard op die vel loop en onder die winkbroue³ en onder die ander hare wat op sy lyf is. En (hy) moet die water bring in die gat wat hy gemaak het in sy oor of in sy neus vir ('n) krabbetjie. En (hy) moet die water bring onder sy naels wat lank geword (het). En (hy) moet die water tussen die toontjies bring. En laat die water loop op aldie plekke van sy lyf wat droog gebly (het), maar moenie water in die oë bring nie. As ('n) kleine plek van sy lyf droog bly, dan is sy bad nie volkome (nie), maar wanneer (hy) die plek was, dan word sy bad volkome. (Dit) is nie ('n) verpligting (om) die lyf (te) vryf (nie). Sy gebruik is: (om) voor (te) dra 'In die naam van Allah die barmhartige, die erbarmer'; (om) dan intensie (te) maak met (die) hart tegelyk (met die) voordra (van) die intensie met (die) tong; (om) dan sy twee hande drie keer (te) was; (om) dan sy twee plekke van sekresie (te) was; (om) dan die vuilheid wat (hy) op sy lyf het (te) was en (om die) rituele wassing volkome (te) maak behalwe (die) voete; (om) dan (die) hele lyf drie keer (te) was, beginnend van die regter skouer drie keer en (die) linker skouer drie keer; dan die kop drie keer; dan die ander plekke van sy lyf drie keer; en (om) ieder deel van sy lyf by die eerste keer te vryf; (om) dan sy twee voete (te) was, maar (hy) moet sy voete nie was op die plek wat (deur die) bad se water vogtig geword (het nie); en (om) sy lyf af te droog met ('n) skoon lap. Bewys is hierdie berig¹ . . . En (hy) moet nie baie of al te min water vir die bad gebruik nie; en

---

¹ Die desbetreffende berig word slegs in die Arabies gegee. ² Naamlik die bedoeling van die Koranvers 4 : 43 en elders. ³ Die betekenis is deur my afgelei uit die verband.

moenie ghief sain foeroent fer die *qiblat* ien die *guslnie* an moet
 noegait nik peraat ien die *guslnie* an maak *gusl* ien die pelek
 wat miesie kanie sien fir hemnie es niet *wājib* oeqap die foerau
 pelejoes oeqait haar *koeqap* haarie wat dejoer makaar an ghafeliegh es
 oeqaf ghaderaai waas oeqap die *koeqap* an es niet *wājib* oeqap
 haar maak natdie *koeqap* haarie wat dijoer makaar es an is moeitie
 oeqamloes temaaik maar is *wājib* oeqap haar laat loep die *yaatār*
 oeqander aldie haarie fan die *koeqap* oeqap die fel *dalil* es diesie *hadit*
ya'ni es ghanoeqagh fer die foerau wat maak *gusl* ghagoei die
yaatār oeqap haar jilie *koeqap* derie kijar an maskie die haarie wat
 dijoer makaar es fan binie niet *woeqart* nat waarilak es *wājib*
 oeqap haar moet laat nat *woeqart* die jilie *koeqap* sain fiel wat es
 oeqander haarie oeqafnie maar es *wājib* oeqap man moet nat
 maak sain jilie *koeqap* haarie an jilie baart an maskie es det laang
 ghagharnoei *gusl* es *fard* aas *manī* *koeqam* af saam met sipeit an
 saam met *laddat* aas die *manī* boeiten *laddat* afghakoeqam
gusl esnie *wājib* an *dalil* es diesie *hadit* an maskie die *manī*
 afghakoeqam oeqap diesie manierie ien salaap *gusl* es *fard* aas
manī sepait miesie karai *laddat* ghalaik die *manī* ferseparai fan sain
 pelek oeqam takoeqam af *gusl* es *fard* es niet noedagh *manī*
 moet sepeit an miesie moet kirai *laddat* ghalaik die *manī* ghaqoem
 oeqait fan laif aas bietjie fan die *manī* ghabelaif binie an ghamaak
gusl naadiraant die besnien berieng oeqait die *manī* daan moet wier
gusl aas *foeqar* die *gusl* maak besnien es mier bieter an
 wanier miesie sen *manī* oeqaf *madī* ien sain laif oeqaf ien kelierie
 aghter ghawoer! wakker fan salaap daan *gusl* es *fard* an maskie het
 niet ghadaghtie fan doeroem an wanier miesie *jimā'* met
 liwendagh miesie daan *gusl* es *fard* oeqap albai an maskie *manī* nie
 qoeqam afnie *dalil* es diesie *hadit* wanier die *haid* setoeqap
gusl es *fard* oeqap die foerau wanier die *nīfās* setoeqap *gusl* es
fard det is faif riedie fer *gusl* *woeqart* *fard* aas *madī*
 qoeqam oeqait *gusl* es niet *fard* die *madī* es die nateghait wat
 den es an sain kelijoeqar es wiet an qoeqam oeqait ien die tait miesie
 sepijoqal met foerau an aas *wadi* qoeqam oeqait *gusl* es niet
fard die *wadi* es die nateghait wat dik es nitsoe selaim an sain
 kalijoeqar as wiet aas doeroem fan *jimā'* maar niet sien nateghait
 ien sain laif an ien sain kelierenie daan *gusl* es niet *fard* *gusl* es
 sunnat fer *salāt* *jum'at* en fer tewie *labarān* sain *salāt* an fer *'ihrām*
 met mienig *hađ* oeqaf mienig *'arafat* oeqaf albai an fer sitaan ien die
hađ es *wājib* oeqap aldie *mukalla* miesie moet waas doewaja
 aas ghaa'ien fan *hoeqajel* nie waas fer die doewaja nie daan algher
 karai soendie maar aas soemeghie waas die doewaja es
 ghanoeqagh fer alghar det es *ma'nā* fer *kiŷāyat* an *gusl*
 es *wājib* oeqap die miesie wat *muslim* ghawoer! en het *ğanābat*
 aas het niet *ğanābat* die *gusl* es niet *wājib* maar es ghoet djoeqaile

(hy) moet nie by die bad sy voorkant na die gebedsrigting gee nie; en (hy) moet nooit niks tydens die bad praat nie; en (om die) bad (te) maak op die plek waar mense hom nie kan sien nie. (Dit) is nie verpligtend vir die vrou (om) haar kophare uit (te) pluis wat deurmekaar en gevleg is of gedraai was op die kop. En (dit) is nie verpligtend vir haar om nat te maak die kophare wat deurmekaar is en moeite is om los te maak (nie); maar (dit) is verpligtend vir haar (om) te laat loop die water onder al die hare van die kop op die vel. Bewys is hierdie berig, naamlik: '(Dit) is genoeg vir die vrou wat die bad maak (om te) gooie die water op haar hele kop drie keer, ook al word die hare wat deurmekaar is nie nat van binne nie'. Waarlik (dit) is verpligtend vir haar (om) die hele kop se vel wat onder die hare is of nie nat (te) laat word. Maar vir (die) man is (dit) verpligtend (dat hy) moet nat maak al sy kophare en sy hele baard, ook al het dit lank gegroeи. ('n) Bad is ('n) verpligtung as saad sputtend afgelopen saam met wellus. As die saad sonder wellus afgelopen (het) is ('n) bad nie verpligtend nie. Bewys is hierdie berig¹ . . . En al het die saad op hierdie manier in (die) slaap afgelopen, ('n) bad is ('n) verpligtung. As (die) saad sputt (en) mens kry wellus tegelyk (as) die saad versprei van sy plek om af te kom, is ('n) bad ('n) verpligtung. (Dit) is nie nodig (dat die) saad moet sput en mens wellus moet kry tegelyk (dat) die saad uitgekom het van die lyf (nie). As 'n bietjie van die saad binne gebly (het) en (die man die) bad gemaak het (en) naderhand die urinering² die saad uitbring, dan moet (hy) weer bad; as (hy) voor die bad urine maak is (dit) meer beter. En wanneer ('n) mens saad of 'Cowperklier-sekresie' op sy lyf of op (sy) klerasie sien, nadat (hy) van (sy) slaap wakker geword (het), dan is ('n) bad ('n) verpligtung, ook al het (hy) geen herinnering van ('n) droom (nie). En wanneer mens kopuleer met ('n) lewende mens dan is ('n) bad ('n) verpligtung vir altwee, ook al kom (die) saad nie af nie. Bewys is hierdie berig¹ . . . Wanneer die menstruasie stop, is ('n) bad ('n) verpligtung vir die vrou. Wanneer die bevalling stop, is ('n) bad ('n) verpligtung. Dit is (die) vyf redes vir ('n) bad (om 'n) verpligtung (te) word. As (die) 'Cowper-klier-sekresie' uitkom is ('n) bad geen verpligtung (nie). Die 'Cowper-klier-sekresie' is die nattigheid wat dun is en sy kleur is wit en (dit) kom uit in die tyd (wat 'n) mens speel met ('n) vrou. En as (die) 'vesiculae-seminales-sekresie' uitkom es ('n) bad nie ('n) verpligtung nie. Die 'vesiculae-seminales-sekresie' is die nattigheid wat dik soos slym is en sy kleur is wit. As (hy) droom van kopulasie maar geen nattigheid op sy lyf of op sy klerasie sien, dan is (die) bad geen verpligtung (nie). ('n) Bad is gebruik vir die Vrydag se gebed en vir (die) twee feesdae se gebed en vir die aantrek van die pelgrimskleed met intensie (vir die) pelgrimstog of intensie (vir die) plegtigheid in Arafa of vir altwee en vir die rituele staan tydens die pelgrimstog. Dit is verpligtend vir die mondige mense in die algemeen (dat hulle) moet was (vir 'n) dooie; as geen van hulle nie vir die dooie was nie, dan kry almal sonde; maar as party was (vir) die dooie is (dit) genoeg vir almal; dit is die betekenis van 'algemene verpligtung'. En ('n) bad is verpligtend vir die mense wat muslim geword (het) en groot verontreiniging het; as (hy) geen groot verontreiniging het (nie), is (die) bad nie verpligtend (nie), maar is goed. Julle

¹ Die berig word slegs in die Arabies gegee. ² Die betekenis is uit die verband duidelik.

moet wiet die *ford* es die dang wat es *lāzim oeqap* miesie met fersiekar *dalil* fan 'āyat oeqaf fan *hadiṭ* wat sain *rāwi* es bajaang an wie laat bilaif die *ford woeqarṭ mustaḥaq* fer sataraf an wie *oeqanseterai* die *ford woeqarṭ kāfir* die *wājib* es die dang wat es *lāzim oeqap* miesie met senkel *rāwi* sain *hadiṭ* an wie laat bilaif die *wājib* kerai soeqandie maar aas *oeqanseterai* die *wājib* nie *woeqarṭ kāfir* *sunnat mu'akkadat* es die dang wat *rasūl ullaḥ* altait ghamaak an noeqait ghalaat bilaifnie an wie laat bilaif ien kier die *sunnat mu'akkadat woeqarṭ mustaḥaq* fer kenoeqar ien dagh 'āhirat *sunnat ḡairi mu'akkadat* es die dang wat *rasūl ullaḥ* altait ghamaak maar ghalaat bilaif ien *oeqaf* tewie kier an wie laat bilaif ien *oeqaf* tewie kier die *sunnat ḡairi mu'akkadat* nie *woeqarṭ mustaḥaq* fer kenoeqar ien dagh 'āhirat nie *mustahab* es die deng wat *rasūl ullaḥ* soemeghie tait ghamaak an soemeghie tait ghalaat bilaif die 'adab es nitsoe *mustahab* aas fat *mushaf boeqaiten abdast* es *harām* an maskie die *mushaf* waas ien sain *sak* maar wanijar *mushaf* waas *boeqaitan* kaant die *sak* daan as fat die *mushaf* met die *sak* nitsoe fat met doek es niet *harām* bai die rieghtie *fatiwa* aas fat *mushaf* met sain mau as *makrūh* an es *harām* fat die ghaaut *oeqaf* die selwer wat 'āyat qur'ān *oeqap* ghaskariewie maar kan fat die ghaaut an selwer met sain *sak* an es *harām* fer die miesie wat het *ġanābat* ghaat ien die *masjid* maar kan ghaat ien die *masjid* fer die riedie wat met saakelik es an die miesie wat het *ġanābat* man an foerau kanie *badjah 'āyat qur'annie* an maskie mandar aas ien 'āyat maar kan *badjah du'ā'* sain 'āyat met mienig *du'ā'* an kan *badjah tanā'* sain 'āyat met mienig perais *oeqaf* dang fer *allāh ta'āla* aas *badjah du'ā'* *oeqaf tanā'* sain 'āyat met mienag 'āyat qur'ān karai soendie es *ġā'iz badjah allah ta'āla* sain naam met mieneg *dīkṛ* an es *ġā'iz badjah du'ā'* die foerau wat hat *hāid* an die foerau wat hat *nīfās* es nitsoe die miesie wat hat *ġanābat* ien aldie affirie wat die *kitāb* ghasie

diesie *fasl* peraat fan die *qaatars* wat riegh es fer *tahārat* an fan ander es *ġā'iz* maak *abdast* an *ġusl* an waas *oeqait* wat fajoeqal ghawoeqarṭ met die soekoenie *qaatar* wat *mu'lqa* es *ya'ni* wat sain naam es *qaatar* alien nitsoe rient sain *qaatar* an *oeqagh* sain *qaatar* an piet sain *qaatar* an koeloefs sain *qaatar* an sie sain *qaatar* bifoeqarbijjal ieder ien fan die *qaatars* sain naam es *qaatar* alien an maskie ien soekoenie deng nitsoe kelai *oeqaf safaraang oeufaf 'aṣnān oeufaf siēp roeqail* die *qaatar* sain keloejoer *oeqaf* sain simaak *oeqaf* sain *roeqaik* fer *abdast* an fer *ġusl* daan oeksoe es riegh maar nie ghamaak die *qaatar* deknie *oeqaf woeqarṭ* seting met laang tait setaan daan es riegh fer *abdast* an *ġusl* an fer maak soekoен al wat fajoeqal ghawoeqar *tahārat ya'ni abdast* an *ġusl* es niet *ġā'iz* met die *qaatar* wat

moet weet die 'verpligting' is die ding wat vir ('n) mens bindend is met 'n versekerde bewys uit ('n Koran-) vers of uit ('n) berig waarvan die oorleweraars baie is; en wie die 'verpligting' nalaat word regtens onderhewig aan straf; en wie die 'verpligting' bestry word ('n) ongelowige. Die 'verpligtende' is die ding wat bindend vir mense is volgens ('n) enkele oorleweraar se berig; en wie die 'verpligtende' nalaat kry sonde, maar as (hy) die 'verpligtende' ontstry, word hy nie 'n ongelowige (nie). 'Bevestigde gebruik' is die ding wat die apostel van Allah altyd gemaak en nooit nagelaat (het) nie; en wie een keer die 'bevestigde gebruik' nalaat, word regtens onderhewig aan knor (gedurende) een dag (van die) hiernamaals. 'Nie-bevestigde gebruik' is die ding wat die apostel van Allah altyd gemaak (het), maar een of twee keer nagelaat (het); en wie een of twee keer die 'nie-bevestigde gebruik' nalaat word nie regtens onderhewig aan knor (gedurende) een dag (van die) hiernamaals nie. 'Gewens' is die ding wat die apostel van Allah partymaal gemaak en partymaal nagelaat (het); die 'wellewendheid' is netsoos 'gewens'. As (mens 'n) heilige boek vat sonder rituele wassing, is dit verbied, ook al was die heilige boek in sy omslag; dan, as (hy) vat die heilige boek met die omslag netsoos (hy dit) met ('n) doek vat, is (dit) nie volgens die regte beslissing verbied (nie). As (hy 'n) heilige boek met sy mou vat, is (dit) afkeurenswaardig. En (dit) is verbied (om te) vat die goud of die silwer waarop 'n Koranvers geskryf (is), maar (hy) kan die goud en silwer met sy sak vat. En (dit) is verbied vir die mens wat groot onreinheid het (dat hy) gaan in die moskee, maar hy kan in die moskee gaan vir die rede wat saaklik (van aard) is. En die mens wat groot onreinheid het, man en vrou, kan nie ('n) Koranvers voordra nie, al was dit minder as een vers; maar (hy) kan ('n) smeekbede se vers met (die) intensie (van 'n) smeekbede voordra en kan ('n) lofprysing se vers met die intensie (om te) prys of dank vir Allah – hy is verhewe – voordra. As (hy 'n) smeekbede of lofprysing se vers met (die) intensie (van 'n) Koranvers voordra, kry (hy) sonde. Dit is geoorloof om Allah – hy is verhewe – se naam met intensie (van) mistieke oefening voor te dra. En (dit) is geoorloof om 'lof aan Allah' met (die) intensie (van) verheerliking voor te dra. En (dit) is geoorloof om ('n) smeekbede voor te dra. Die vrou wat menstruasie het en die vrou wat bevalling het is netsoos die mens wat groot onreinheid het in al die affères wat die boek gesê (het).

Hierdie afdeling praat van die waters wat reg is vir reiniging en van ander. (Dit) is geoorloof (om die) rituele wassing en bad en uitwas wat vuil geword het (te) maak met die skone water wat suwer is, naamlik waarvan die naam is 'water alleen', soos reen se water en ('n) oog se water en ('n) put se water en ('n) kloof se water en see se water byvoorbeeld. Elkeen van die waters se naam is 'water alleen'. En ook al ruil 'n skone ding soos klei of safraan of alkali of seep die water se kleur of sy smaak of sy reuk dan is (dit) ook reg vir (die) rituele wassing en vir (die) bad; (as dit) die water maar nie dik gemaak (het nie), of (dit) nie stinkend geword (het nie) deur ('n) lang tyd (te) staan, dan is (dit) reg vir (die) rituele wassing en bad en vir skoonmaak al wat vuil geword (het). Reiniging, naamlik rituele wassing en bad is nie geoorloof met die water waarin

bajaang bilaarie ghafal ien an dek ghawoeyaar!   oyaaf die soekoen deng wat dejoeyaar makaar ghawoeyaar met yaat waas mijar aas die yaat an ghamaak die yaat dek daan die yaat es niet riegh fer *abdast* en *gusl*   *ya'ni abdast* an *gusl* es niet *gā'iz* met die yaat wat ghakoek saam met soekoeyanie deng an dek ghawoeyaar nitsoe soetoeroep an aas sain an roeuyaas yaat an boentjies soeyaap an felais soeyaap   an *tahārat* es niet *gā'iz* met die qelein dam yaat wat fejole ghait ghafal ien maskie gha'ien fan die dam yaat sain moenierie nie roeuyaailnie   *ya'ni gha'ien* fan djoeuaili moenie maak besnen ien qelein dam yaat an gha'ien fan djoeuail moenie maak *gusl* fan *gānābat* ien qelien dam yaat   *ya'ni* aas yaat baimaakander bai ien pelek an woeyaar oeyamterent ien *qillat oeyaf* tewie *qillat* daan die yaat kanie daragh die fijoeleghait   bifoey- arbijjal die yaat es atie soeuak an kanie berieng af die fijoeyalaghait fan miesenie   maar *tahārat* es *gā'iz* met die ghoeroetie dam an maskie fijoeyalaghait ghafal ien soefjal gha'ien fan sain manierie nie roeuyaail met die fijoeyalala ghait   die ghoeroetie dam yaat es die dam wanier miesie roer die kaant wat fijoeyleghait ien es die ander kaant nie soekoetnie   die qelien dam yaat es die dam wanier roer die kaant wat fijoeyleghait ien es die ander kaant oek soekoet   an aas die dam yaat es niet tien *dirā'* bai tien *dirā'* det es oeyak qelien aas die dam yaat es tien bai tien oeyaf mijar det es ghoeroeṭ   *bulāṣahu* miesie kan wiet qelien an ghoeroeṭ dam met roer an miet   die ghoeroetie dam yaat sain dieptie es oeyamterent aas miesie sekiep met hant die ghoeroeuant nie koeyam oeyaitnie   an waarlek die ghoeroetie dam sain yaat es nitsoe loepnie yaat   die loepnie yaat es die yaat wat kan berieng wiegh ien kaf daan *tahārat* es *gā'iz* met die ghoeroetie dam yaat soefjal miesie nie kerai fan die yaat fijoeleghait sain kelijoer oeyaf simaak oeyaf roeuyaiknie   wanier die fijoeyleghait gharoeyaail die ghoeroetie dam yaat sain kelijoer oeyaf simaak oeyaf roeuyaik daan die ghoeroeti dam yaat es fijoeleghait sain ferberieknie   die yaat wat miesie ghaferberiek fer farsie *abdast* oeyaf fer berieng wegh qalien oeyaf ghoeroeṭ hadat es soekoeyan maar miesie kanie ferber'aik fer *abdast* an *guslnie*   det es die rieghtie *fatuā* *dalil* es diese *hadit*   *rasūl ullāh 'alaihi ssalāmu* het beliet fan temaak *gusl* fan *gānābat* met *musta'mal* yaat   *abdast* an *gusl* sain yaat ghalaik ferseprie fan laif woeyaar *musta'mal*   daan kanie ferberiek die yaat wat gheferseper fan ien paart fan laif fer die ander paartnie   aas die man wat het *gānābat* doeyaik ien die piet yaat boeuaiten *niyyat oeyam* temaak *gusl* fer *ṣalāt* daan die man woeyaar soekoen fan *gānābat* an die yaat woeyaar *musta'mal*   det es riegh *fatuā* an oeksoe aas siet sain hant ien *gusl* sain yaat foeyar waas sain hant die yaat woeyaar *musta'mal*   daan kanie ferber'iek die yaat fer *abdast* an *guslnie*   aas doeuyaik ien die

baie blare geval (het) en dik geword (het). Of (as) die skone ding wat deurmekaar geword (het) met water meer was as die water en die water dik gemaak (het), dan is die water nie reg vir (die) rituele wassing en bad (nie). Naamlik rituele wassing en bad is nie geoorloof met die water wat saam met ('n) skoon ding gekook en dik geword (het nie), netsoos stroop en asyn en rosewater en boontjiesop en vleissop. En reiniging is nie geoorloof met die klein dam (se) water waarin vuilheid geval (het), ook al ruil (dit) geen van die damwater se maniere nie. Naamlik: 'Geen van julle moet urineer in ('n) klein dam (se) water en geen van julle moet ('n) bad maak teen onreinheid in ('n) klein dam (se) water nie'. Naamlik: 'As water by mekaar by een plek (is) en omtrent een of twee halfpinte (is), dan kan die water die vuilheid nie dra nie'. Byvoorbeeld¹: die water is al te swak en kan die vuilheid nie van ('n) mens afbring nie. Maar reiniging is geoorloof met die groot dam, ook al (het daar) vuilheid in geval, so lank as wat geen van sy maniere nie met die vuilheid geruil (het) nie. Die groot dam (se) water is die dam (waarvan), wanneer ('n) mens die kant waar vuilheid in is roer, die ander kant nie skud nie; die klein dam (se) water is die dam (waarvan), wanneer ('n mens) die kant waar vuilheid in is roer, die ander kant ook skud. En as die damwater nie is tien el by tien el (nie), is dit ook klein.

As die dam water tien by tien of meer is, is dit groot. Saamgevat: ('n) mens kan klein en groot dam weet met roer en meet. Die groot dam water se diepte is omtrent (so dat) as ('n) mens met die hand skep die grond nie uitkom nie. En waarlik die groot dam se water is netsoos lopende water. Die lopende water is die water wat 'n strooitjie kan wegbring. Dus is reiniging geoorloof met die groot dam water in sover as ('n) mens nie van die water vuilheid se kleur of smaak of reuk kry nie. Wanneer die vuilheid die groot dam water se kleur of smaak of reuk geruil het, dan is die groot dam water vuil en ('n mens) kan (dit) nie gebruik nie. Die water wat ('n) mens gebruik (het) vir ('n) vers rituele wassing of om klein of groot verontreiniging weg te bring, is skoon, maar ('n) mens kan (dit) nie gebruik vir (die) rituele wassing en bad nie. Dit is die regte beslissing. Bewys is hierdie berig: 'Die apostel van Allah – oor hom die groet – het belet om ('n) bad teen onreinheid te maak met "gebruikte" water'. (Die) rituele wassing en bad se water, sodra as dit van die lyf (af) versprei, word "gebruikte" (water). Dus kan ('n mens) die water wat van een deel van (die) lyf versprei (het), nie vir die ander deel gebruik nie. As die man wat onreinheid het in die put water duik sonder intensie om ('n) bad te maak vir die gebed, dan word die man skoon van onreinheid en die water word "gebruikte" (water). Dit is (die) regte beslissing. En ook so as (hy) sy hand in bad se water sit om sy hand te was, word die water "gebruikte" (water). Dan kan ('n mens) nie die water vir (die) rituele wassing en bad gebruik nie. As (hy) in die

¹ 'n Onjuiste vertaling vir 'Die betekenis daarvan is . . .'.

piet *yaatār* met *niyyat oeuqam* temaak *gūsl* fer *salāt* daan die *yaatār*
woeuar̄ bedierief bai alghar *'ālims* *yaatār* sain ghadiertie *ya'ni*
 die ghadiertie wat boerie ien *yaatār* an *woeuan* ien *yaatār* an wanier
 ferseparai fan *yaatār* es ghariet *oeuqam* tedoet aas *hoeuaile* doet ien
yaatār die *yaatār* nie *woeuar̄* fijoelnie an miesie kan ferberiek die
yaatār fer *abdast* an *gūsl* an tedering an maskie soemaghie fan die
 ghadiertie es *harām oeuqam* te'iet *yaatār* sain ghadiertie es fis an
 es parak an es *sartān* an wat *soefoeuar̄* es an oeksoe die laant
 sain ghadiertie wat hatnie loepnie beloetnie aas *hoeuaile* doet ien
yaatār nie maak die *yaatār* fijoelnie laant sain ghadiertie wat
 hatnie loepnie biloetnie es wiegeis an es feliegh an es *moeuat* an es
 sekirpejoen an wat *soefoeuar̄* es *dalil* es diesie *hadīt ya'ni* die
 ghadiertie wat hetnie loepnie beloetnie aas *doeuat* ien 'ietbaar *oeuqaf*
 deringbaar daan die 'ietbaar es *halāl oeuqam* ta'iet an die daringbaar
 es *halāl oeuqam* tedering an *oeuqam* temaak *abdast* aldie raufiel
 wat ghaloei waarlek *woeuar̄* soekoen daan miesie kan ferber'iek *dalil*
 es diesie *hadīt* maar es niet *gā'iz* miesie ferber'iek miesie sain
 fiel an maskie *ghaloeuai* *bifoeuarbijal allāhu ta'ālā* het ghamaak
 miesie hoegh an es niet *gā'iz* miesie ferber'iek *hanzir* sain fiel
 an maskie es *ghaloelei* *bifoeuarbijal* det es *nağsu l'ain* an *woeuar̄*
 noeit *soekoennie* an salaang an *moeuqais* sain fiel nie *woeuar̄*
 soekoen met loeinie *hoeuant* sain fiel *woeuar̄* soekoen met *loeqai*
 bai seteriek *fatwā* aulifaan es nitsoe wielie ghadiertie *ya'ni* aulifaan
 sain fiel an wielie ghadiertie sain fiel es fijoel maar aas *ghaloeuai*
woeuar̄ soekoen aldie ghadiertie wat sain fiel *woeuar̄* soekoen
 met *loeqai* sain fiel an sain felais *woeuar̄* oek soekoen fer *salāt* met
sambelie ghalaik die *agāma* an maskie soemaghie fan die ghadiertie
 sain felais es *harām oeuqamta'iet* *doeuaja* ghadiertie wat
 boeuaiten *hanzir* es sain haarie an sain pienie an sain sienie an sain
 hoerings an sain kelauqoes es soekoen *dalil* es diesie *hadīt*
 an oek *dalil* es diesie *hadīt* maar die *doeuaja* ghadiertie sain fiel
 aas nie *ghaloeuai* isnie es fijoel an miesie kanie ferbereiknie *dalil*
 es diesie *hadīt* an miesie sain haarie an pienie es oek soekoen
 daan *salāt* es riegh saam met fiel an felais fan die ghadiertie wat
ghasambelie es ghalaik die *agām* an saam met haarie an pienie an
 sienie an *hoeuqarings* an kelauqoes fan die *oeqan ghasambeliedie*
 ghadiertie an maskie es mier aas *oeuqamterant* ien *dirham* die
 ghadiertie wat *halāl* es *oeuqam* ta'iet sain *besnen* es *fijoeual* aas
 fan die *besnen* faal ien peit *yaatār* daan die jilie pet *yaatār woeuar̄*
 fijoel daan moet ghoei *oeuqait* alghar die *yaatār* daan die pet
woeuar̄ soekoen an moenie dering fan *hoeuaile* sain *besnennie* an
 maskie fer midie sainie

diesie *faṣl* peraat fan pet sain *yaatār* moet *ghoeuai oeuqait* die
yaatār fan die pet wat esnie tien *dirā'* bai tien *dirā'* nie aas fijoelghait

put water duik met (die) intensie om ('n) bad te maak vir (die) gebed, dan word die water bederf volgens almal (die) geleerde. Water se gedierte, naamlik die gedierte wat gebore (is) in (die) water en in water woon en wanneer (dit) versprei van water (weg) gereed is om dood te (gaan), as hulle dood(gaan) in water, word die water nie vuil nie en ('n) mens kan die water gebruik vir rituele wassing en bad en (om) te drink, ook al is sommige van die gedierte verbied om te eet. Water se gedierte is vis en is padda en is krap en wat sovoort is. En ookso die land se gedierte wat geen lopende bloed het nie, as hulle dood(gaan) in water, maak (hulle) die water nie vuil nie. (Die) land se gedierte wat nie lopende bloed het nie is weëliese en is vlieg en is mot en is skerpooi an wat sovoort is. Bewys is hierdie berig: naamlik 'die gedierte wat nie lopende bloed het nie, as (dit) dood(gaan) in eetbare of drinkbare (materie), dan is die eetbare wettig om te eet en die drinkbare is wettig om te drink en om (die) rituele wassing te maak'. Al die rou vel wat gelooi (word), word waarlik skoon; dan kan ('n) mens (dit) gebruik. Bewys is hierdie berig¹ . . . ; maar (dit) is nie geoorloof (dat 'n) mens ('n) mens se vel gebruik ook al is dit gelooi. Byvoorbeeld² Allah – hy is verhewe – het (die) mens hoog gemaak. En (dit) is nie geoorloof (dat 'n) mens (die) vark se vel gebruik ook al is dit gelooi. Byvoorbeeld² dit is essensiël onrein en word nooit skoon nie. En (die) slang en muis se vel word nie skoon deur (te) looi nie. (Die) hond se vel word skoon deur (dit te) looi, volgens ('n) sterk beslissing. (Die) olifant is netsoos wilde gedierte, naamlik (die) olifant se vel en wilde gedierte se vel is vuil maar as (dit) gelooi (is) word dit skoon. Al die gedierte wie se vel skoon word deur (dit te) looi, sy vel en sy vleis word ook skoon vir die gebed³ deur (dit) ritueel te slag volgens (die voorskrifte van) die godsdiens, ook al is sommige van die gedierte se vleis verbode om te eet. Dooie gedierte wat anders as (die) vark is, sy hare en sy bene en se senings en sy horings en sy kloue is skoon. Bewys is hierdie berig¹ . . . En ook bewys is hierdie berig¹ . . . ; maar die dooie gedierte sy vel, as dit nie gelooi is nie, is vuil en ('n) mens kan (dit) nie gebruik nie. Bewys is hierdie berig¹ . . . En ('n) mens se hare en bene is ook skoon. Dus is (die verrigting van die) gebed reg saam met vel en vleis van die gedierte wat volgens (die voorskrifte van) die godsdiens ritueel geslag is en saam met (die) hare en bene en senings en horings en kloue van die nie-ritueel geslagte gedierte, ook al is dit meer as omtrent een dragme⁴. Die gedierte wat wettig is om te eet, sy urine is vuil. As van die urine in ('n) put water val, dan word die hele put water vuil. Dan moet ('n mens) al die water uitgooi. Dan word die put skoon. En moenie drink van hulle se urine nie, ook al (was dit) vir medisyne.

Hierdie afdeling praat van put se water. ('n Mens) moet die water uitgooi van die put wat nie tien el by tien el is nie, as vuilheid

---

¹ Die desbetreffende berig word slegs in die Arabies gegee. ² 'n Wanvertaling vir 'omdat'. ³ 'n Verskrywing vir 'slagting'. ⁴ Die agste deel van 'n (Engelse) ons.

faal ien die pet aas bietjie fan mes faal ien pet *qaatār* daan es niet noedagh ghoegai *oeqāit* die *qaatār* fan die pet maar aas bajaang mes faal ien pet *qaatār* daan die jilie pet *qaatār woeqārt* fijoel daan moet ghauai *oeqāit* algher die *qaatār* fan die pet daan die pet *woeqārt* soekoen *ba'r* es kamiel an sekaap an boeqak sain derqaltjies

bilyu es *oeqās* an oelifaan an *ğāmūs* sain *met* *rauł* es piert an iesel an setien iesel sain mes an die pet sain *qaatār* nie *woeqārt* fijoeral met *doeqāif* sain mesnie an nie *woeqārt* fijoel met foeltjie sain mesnie *bifoeqārbijjal doeqāif* an foeltjie sain mes es soekoen *dalil* es *'iğmā' sahābat radiya llāhu ta'ālā 'anhūm*

aas fejoleghait faal ien pet *qaatār* an soemaghie miesie ghawiet fan watie tait die fejoleghait ghafaal ien die pet *qaatār* daan die miesie ghamaak *abdast* *oeqāf* *ğusl* *oeqāf* ghawaas hoeqāile sain ghoetes met die pet sain *qaatār* moet wijar maak *abdast* an *ğusl* an moet wijar waas die ghoetes met ander *qaatār* wat soekoen es an moet biṭaal die *salāts* wat hoeqāile ghamaak fan die tait die fijoleghait ghafaal ien die pet *qaatār* toet die tait hoeqāile karai die fejoleghait ien die pet aas gha'ien man nie wietnie fan watie tait die fejoleghait ghafaal ien die pet *qaatār* an die fejoleghait noeghnies *oeqāp* ghasoeqiēlnie an nie ghabarsnie daan die *qaatār* es fejoel ien dagh an ien nagh fan tefoeqār daan moet wijar maak *abdast* an *ğusl* an moet wijar waas die ghoetes met ander *qaatār* an moet wijar maak ien dagh an ien nagh sain faif *salāts* aas die fijoleghait *oeqāp* ghasoeqiel *oeqāf* ghabars daan die *qaatār* es fijoel derie dagh an derie nagh fan tefoeqār daan moet wijar maak *abdast* an *ğusl* an moet wijar waas die ghoetes met ander *qaatār* an moet wijar maak derie daghs an derie naghs sain *salāt* aas moeis *oeqāf* foeltjie *oeqāf* *koeqaghelmantjje* *oeqāf* akerdessie *doeqāt* ien pet *qaatār* an noeghnies *oeqāp* ghasoeqiēlnie an ghabars nie daan moet ghau *oeqāit* haal die *moeqajoeqās* *oeqāf* die ander an moet ghoegai *oeqāit* fan die pet *toeqāntagh dalwu* *qaatār* met medilslagh *dalwu* det es *wāğib* aas *oeqāit* ghoegai mier toet diertagh *dalwu* es *mustahab* *dalil* es *riwāyat* 'ānas ya'nī ghoegai *oeqāit* *toeqāntagh dalwu* *qaatār* es *wāğib* mier toet diertagh es *mustahab* aas *doeqāif* *oeqāf* hoender *oeqāf* kat *oeqāf* ander wat soefoeqārt es *doeqāt* ien pet *qaatār* an noeghnies *oeqāp* ghasoeqiēlnie an ghabarsnie daan moet ghau *oeqāit* haal die *doeqāif* *oeqāf* ander an moet ghoegai *oeqāit* fan die pet fiertagh *dalwu* *qaatār* met medilslagh *dalwu* det es *wāğib* an ghoegai *oeqāit* mier toet faiftagh det es *mustahab* *dalil* es *riwāyat* 'abi sa'id ḥudri aas *hoeqānt* *oeqāf* sekaap *oeqāf* mans *doeqāt* ien pet *qaatār* an noeghnies *oeqāp* ghasoeqiēlnie an ghabarsnie daan moet ghau *oeqāit* haal die *hoeqānt* *oeqāf* die ander an es *wāğib* moet ghoegai *oeqāit* fan die pet aldie *qaatār* *dalil* es *riwāyat* ibn sirin ya'nī ien man fan maazbiekars ghafaal ien die pet *zamzam* an ghadoeqāt ien die *qaatār* ien die tait *sahābat ibn zubair*

in die put val. As ('n) bietjie van mis in ('n) put water val, dan is (dit) nie nodig (om) die water van die put uit (te) gooi (nie); maar as baie mis in ('n) put water val, dan word die hele put water vuil, dan moet ('n mens) al die water van die put uitgooi. Dan word die put skoon. *ba'r¹* is kameel en skaap en bok se drolletjies²; *hityu¹* is os en olifant en buffel se mis³; *raut¹* is perd en esel en steen-esel se mis. En die put se water word nie vuil deur ('n) duif se mis nie en word nie vuil deur ('n) voëltjie se mis nie. Byvoorbeeld⁴ ('n) duif en ('n) voëltjie se mis is skoon. Bewys is die eenstemmigheid van die metgeselle (van Mohammed) – mag Allah – hy is verhewe – 'n welgevalle aan hulle hê. As vuilheid val in ('n) put water en sommige mense (het) geweet van watter tyd die vuilheid in die put water geval het, dan moet die mense wat (die) rituele wassing of (die) bad gemaak of hulle s'n goeters met die put se water gewas het, weer (die) rituele wassing of die bad maak en moet weer die goeters was met ander water wat skoon is, en moet die gebede betaal wat hulle gemaak het van die tyd (af dat) die vuilheid in die put water geval het tot die tyd (dat) hulle die vuilheid in die put kry. As geen mens nie weet van watter tyd die vuilheid in die put water geval (het) nie en die vuilheid nog nie opgeswel en nie gebars (het) nie, dan is die water vuil een dag en een nag vantevore; dan moet ('n mens) weer (die) rituele wassing en (die) bad maak en weer die goeters met ander water was en weer een dag en een nag se vyf gebede maak. As die vuilheid opgeswel of gebars (het), dan is die water vuil drie dae en drie nagte vantevore. Dan moet ('n mens) weer (die) rituele wassing en (die) bad maak en moet die goeters met ander water was en moet weer drie dae en drie nagte se gebed maak. As ('n) muis of voëltjie of koggelmander of akkedissie dood (gaan) in ('n) put water en nog nie opgeswel en gebars (het) nie, dan moet (jy) die muis of die ander (dier) gou uithaal en van die put twintig emmers water met middelslag emmer uitgooi. Dit is verpligtend. As (jy) meer tot dertig emmers uitgooi is (dit) gewens. Bewys is die oorlewing van Anas, naamlik: 'Twintig emmers water is verpligtend; meer tot dertig is gewens'. As ('n) duif of hoender of kat of ander (dier) wat sovoort is dood(gaan) in ('n) put water en nog nie opgeswel nie en gebars (het) nie, dan moet (jy) gou die duif of ander (dier) uithaal en (jy) moet uit die put veertig emmers water met middelslag emmer uitgooi. Dit is verpligtend; en (om) meer tot veertig uit (te) gooie is gewens. Bewys is die oorlewing van Abū Sa'ïd Hudrī: 'As ('n) hond of skaap of mens dood(gaan) in ('n) put water en nog nie opgeswel (het) nie en gebars (het) nie, dan moet (jy) gou die hond of die ander (liggaam) uithaal en (dit) is verpligtend (jy) moet van die put al die water uitgooi'. Bewys is die oorlewing van Ibn Sirīn, naamlik: 'n Man van (die) Mozambiekers (het) geval in die put Zamzam en doodgegaan in die water in die tyd (van die) metgeselle (van Mohammed, toe) Ibn Zubair

---

¹ Die Arabiese teks het in die voorafgaande sin hierdie drie Arabiese terme vir mis gebruik. ² Lees: deroëgaltjies. ³ 'met' is 'n skryffout vir 'mes'. ⁴ 'n Wanvertaling vir 'omdat'.

waas koenig ien *makkat ulmukarramat* an *ibn 'abbās* gha'oeuarder
 moet ghau oēuait haal die doēuaja fan die pet *zamzam* an hoēuaile
 gha'oeuarder moet ghoeuai oēuait alghar die uaātar fan die pet *zamzam*
     aas *hinzīr* faal ien die pet uaātar an oēuam oēuait lefendagh
 oēuaf hoent setiek sain biek ien die pet sain uaātar daan moet ghoeuai
 oēuait fan die pet aldie uaātar   aas die ghadiertie wat het
 loeuapen die beloet doēuati ien die pet uaātar an oēuap ghasoēuiel
 oēuaf ghabars ien die pet daan moet ghau oēuait haal die doēuaja
 ghadiertie an moet ghoeuai oēuait fan die pet aldie uaātar an maskie
 die doēuaja ghadiertie waas qalain   aas die pet sain uaātar
 ghadieragh oēuait boeuarel an kanie daroegh maak die petnie daan
 moet ghoeuai oēuait fan die pet oēuamterent die uaātar wat die pet
 kan hau   miesie sain oēuarsekiet an pierat an die ghadiertie
 wat *halāl* es sain oēuarsekiet es soekoen   hoēuant sain oēuarsekiet
 es fijoel an fark an wielie ghadiertie sain oēuarsekiet es fijoel   *dalil*
 es diesie *hadit ya'ni* aas hoēuant lek ien djoeuqaile ghoet daan djoeuqale
 moet waas die ghoet derie kier   bai ander *riwāyat* moet waas
 die ghoet siewie kier maar die ierstie *riwāyat* es seterak   kat sain
 oēuarsekiet an die hoēuander wat loeuas loeuap sain oēuarsekiet an
 welie oēualls sain oēuarsekiet an die salaang an moeuais wat belaif ien
 hoēuais an wat soefoēuari es sain oēuarsekiet esnie ghoet oēuam ta'iet
 an oēuam tedering an oēuam temaak *abdastnie*   wanier miesie
 maak *abdast* met kat oēuaf die hoēuanders oēuaf welie oēualls oēuaf
 selaang oēuaf moeuais sain oēuarsekiet daan hai maak *salāt* met die
abdast die *salāt* es riegh maar es *makrūh*   iesel sain oēuarsekiet an
 setein iesel sain oēuarsekiet es oēuan doēuaidlek fer oēuans
 bifoēuarbiel waarlek *ibn 'abbās* het ghasiegh setien iesel sain oēuarsekiet
 es sekoēuan   an *ibn 'umar* het ghasiegh setien iesel sain oēuarsekiet
 es fijoel   daan die tewie *sahābat* ghamaak *ihtilāf* an wie es mijar
 riegh es oēuan doēuaidlek   aas miesie kanie karai ander uaātar
 nie daan hoēuaile moet maak *abdast* met iesel oēuaf setien iesel sain
 oēuarsekiet   an oēuak maak fan *abdast* an fan *tayammum* wat fan
 die tiwie oēuarghamaak es riegh   aldie ghadiertie sain siwiet
 es nit̄oe sain oēuarsekiet *ya'ni* die ghadiertie wat sain oēuarsekiet
 es soekoēuan sain siwiet es oēuak soekoen   an die ghadiertie
 wat sain oēuarsekiet es fejoel sain siwiet es oēuak fejoel   an die
 ghadiertie wat sain oēuarsekiet es *makrūh* sain siwiet es oēuak *makrūh*
     an die ghadiertie wat sain oēuarsekiet es oēuan doēuaidlek sain
 siwiet es oēuak oēuan doēuaidlek   bifoēuarbijal siwiet es nit̄oe
 koēuail   maar soemaghie *kitābs* het ghaskireiwiie setien iesel
 sain siwiet es soekoen an maskie sain oēuarsekiet es oēuan doēuaidlek
     aas kanie karai oēuam temaak *abdastnie* boeiten daadels sain
nabid bai *'imām 'azam* moet maak *abdast* met die *nabid*
 bifoēuarbiel ien die nag wat *rasūl ullāh* ghaghaan oēuam taghief lesan
 fir die *gīns* daan *rasūl ullāh* het ghafiraagh fer *ibn mas'ūd* wat het

in die vereerde Mekka koning was. En Ibn 'Abbās (het) verorden (dat hulle) die dooie gou uit die put Zamzam moes uithaal en hulle verorden (dat hulle) al die water van die put Zamzam moes uitgooi'. As ('n) vark in die put water val en lewendig uitkom, of ('n) hond sy bek in ('n) put se water steek, dan moet (jy) al die water van die put uitgooi. As die gedierte wat lopende bloed het dood (gaan) in die put water en opgeswel of gebars (het) in die put, dan moet (jy) gou die dooie gedierte uithaal en moet al die water van die put uitgooi, ook al was die dooie gedierte klein. As die put se water gedurig uitborrel en (jy) die put nie kan droog maak nie, dan moet (jy) van die put omtrent die water wat die put kan hou uitgooi. ('n) Mens se oorskiet (aan kos) en ('n) perd en die gedierte wat wettig (om te eet) is se oorskiet is skoon. ('n) Hond se oorskiet is vuil en vark en wilde gedierte se oorskiet is vuil. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'As ('n) hond in julle goed lek, dan moet julle die goed drie keer was'. Volgens ('n) ander oorlewering moet ('n mens) die goed sewe keer was, maar die eerste oorlewering is sterk. ('n) Kat se oorskiet en die hoender wat los loop se oorskiet en wilde voëls se oorskiet en die slang en muis wat in (die) huis bly en wat sovoort is se oorskiet is nie goed om te eet en om te drink en om (die) rituele wassing te maak nie. Wanneer ('n) mens (die) rituele wassing maak met ('n) kat of die hoenders of wilde voëls of ('n) slang of muis se oorskiet (en) hy dan die gebed maak met die rituele wassing, is die gebed reg maar is afkeurenswaardig. ('n) Esel se oorskiet en steen-esel se oorskiet is onduidelik vir ons. Byvoorbeeld¹: waarlik Ibn 'Abbas het gesê: '('n) Steen-esel se oorskiet is skoon'; en Ibn 'Umar het gesê: '('n) Steen-esel se oorskiet is vuil'. Dan (het) die twee metgeselle (van Mohammed) ('n onderlinge) verskil gemaak en wie meer reg is, is onduidelik. As mense nie ander water kan kry nie, dan moet hulle (die) rituele wassing maak met ('n) esel of steen-esel se oorskiet. En ook (om te maak) van (die) rituele wassing en van (die) vryf-met-sand, wat van die twee voorgemaak² (is), is reg. Al die gedierte se sweet is netsoos sy oorskiet, naamlik die gedierte wie se oorskiet skoon is, sy sweet is ook skoon; en die gedierte wie se oorskiet vuil is, sy sweet is ook vuil; en die gedierte wie se oorskiet afkeurenswaardig is, sy sweet is ook afkeurenswaardig; en die gedierte wie se oorskiet onduidelik is, sy sweet is ook onduidelik. Byvoorbeeld¹: sweet is netsoos kwyl. Maar sommige boeke het geskryf: '('n) Steen-esel se sweet is skoon, ook al is sy oorskiet onduidelik'. As (jy) om (die) rituele wassing te maak niks kry nie behalwe dadelwyn, moet jy volgens die groot voorganger (die) rituele wassing met die dadelwyn maak. Byvoorbeeld¹ in die nag wat die apostel van Allah gegaan het om ('n) lesing vir die demone te gee, toe het die apostel van Allah vir Ibn Mas'ūd gevra: 'Wat het (jy)

---

¹ 'n Wanvertaling vir 'want'. ² 'n Alte letterlike vertaling vir 'verkies'.

ien djau paksak oeyam temaak *abdast* daan *ibn mas'ud* het ghasiegh iek het *nabid* det es heirlak daadils an es soekoen *yaatār* daan *rasūl ullāh* het ghamaak *abdast* met die *nabid* an *dalil* es oeyak *riwāyat 'ali ya'nī* wie nie karai *yaatār* oeyam *abdast* temaaknie daan hai ghamaak *abdast* met *nabid* die *nabid* es die *yaatār* wat daadals ien ghalie het oeyam die *yaatār* soet tawies an die daadals sagh tewies maar aas die *nabid* satirk ghawoerf an maak miesie daroeng dat es *harām* an miesie kanie fraiknie es riegh moet maak *tayammum* moenie maak *abdast* met die *nabid* nie bifoeyarbijal die *nabid* sain *ḥadīt rasūl ullāh* het ghasiegh ien *makkah* an die 'āyah wat oeqarder wanier nie karai *yaatār* nie moet maak *tayammum* ghakoeuyam af aghter *rasūl ullāh* ghaferhoeuyais fan *makkah* na *madinah* maar 'abi yūsuf sain *fatiwā* es soeqaak bifoeyarbijal *rasūl ullāh* het gharieken fer die *nabid* soekoenie *yaatār* daan die *ḥadīt* es niet *mansūh*

diesie *bāb* peraat fan *tayammum* oeyai moet wiet *tayammum* ien 'arab taal es *qasd* oeyam temaak ien wierak an *tayammum* ien *agāma* es temaak laif soekoen fan tewie *hadaṭ* met siet tewie handie saam met die *niyyat* oeqap soekoenie kelai daan ferai die ghasiegh ien kier daan wier sit die tewie handie oeqap soekoenie kelai daan farai die tewie handie saam met almboeghs ien kier tarewlaar miesie moet maak *tayammum* an maskie die pelek wat hai weghaar es dieghtabai an die miesie wat boeitakaandie setaat es moet maak *tayammum* aas hai oeqamterent ien mail fier es fan die *yaatār* wat hai kan ferbireik fer *abdast* oeqaf hai es baang aas ferbireik *yaatār* fer *abdast* sain siektie saal *woeqarṭ* mier oeqaf hai es baang sain siektie saal belaif laang oeqaf hai es baang fer faiaandie oeqaf fer wilie ghadiertie oeqaf hai es baang aas ferbireik die *yaatār* fer *abdast* daan hai oeqaf sain maat oeqaf hoeqaille sain ghadiertie saal *woeqarṭ* doeras oeqaf hai het niet iets wat kan berieng oeqait die *yaatār* fan die pet daan hai moet maak *tayammum* met al wat es fan ghoeroevant nitsoe kelai an saant an kaalk an ander soeqart kaalk an *sifat māta* an *zarnīḥ* an keliip an maskie die keliip het niet soetoeqaf wat wient waai an maskie kan karai kelai die iereistie *ṣarṭ* fer *tayammum* aas hai soeqaak es oeyam teferberaik *yaatār* kanie karai *yaatār* oeqaf hai het *yaatār* maar kanie ferbereik fer ien riedenie die tawiedie *ṣarṭ* die kalai moet soekoen wies die dierdie *ṣarṭ* moet ferai die jilie ghasiegh an jilie handie saam met almboeghs det es bai die rieghtie *fatiwā* die fierdie *ṣarṭ* es *niyyat* moet mienig met haart oeyam tamaak *tayammum* fer *salāt* oeqaf fer ander 'ibādat wat *maqsūd* es wat *allāhu ta'āla* firaagh fan oeqans an die 'ibādat boitan *tahārat* kanie riegh wiesnie nitsoe *salāt ḡanāzat* oeqaf *suğūd* *tilāwat* daan die *tayammum* es riegh fer aldie 'ibādats aas *kāfir* ghamaak

in jou paksak om (die) rituele wassing te maak?' Toe het Ibn Mas'ūd gesê: 'Ek het dadelwyn'. (Toe het die apostel gesê:) 'Dit is heerlike dadels en is skoon water'. Toe het die apostel van Allah (die) rituele wassing met dadelwyn gemaak. En bewys is ook die oorlewering van Ali, naamlik: 'Wie nie water kry om (die) rituele wassing te maak nie, het (die) rituele wassing met dadelwyn gemaak'. Die dadelwyn is die water waarin dadels gelê het sodat die water soet (sou) wees en die dadels sag (sou) wees. Maar as die dadelwyn sterk geword (het) en ('n) mens dronk maak, is dit onwettig en as ('n) mens (dit) nie kan ruik² nie, is (dit) reg. Abū Yūsuf het geleer: 'Jy moet (die) vryf-met-sand maak, moenie (die) rituele wassing maak met die dadelwyn nie, byvoorbeeld¹ die dadelwyn se berig – die apostel van Allah het (dit) gesê in Mekka en die vers wat verorden: 'Wanneer (jy) nie water kry nie, moet (jy die) vryf-met-sand maak' (het) afgekom nadat die apostel van Allah verhuis (het) van Mekka na Medina'. Maar Abū Yūsuf se beslissing is swak, byvoorbeeld¹ die apostel van Allah het vir die dadelwyn (as) skoon water gereken. Dan is die berig nie afgeskaf nie.

Hierdie hoofstuk praat van vryf-met-sand. U moet weet vryf-met-sand in die Arabiese taal is ('n) voorneme om 'n werk te maak. En vryf-met-sand in (die) godsdienis is (om die) lyf skoon te maak van (die) twee (soorte van) verontreiniging deur (die) twee hande (te) sit saam met die intensie op skoon klei; dan die gesig een keer (te) vryf; dan die twee hande weer op die skoon klei (te) sit; dan die twee hande saam met (die) elmboë een keer (te) vryf. ('n) Mens op reis moet (die) vryf-met-sand maak, ook al is die plek waarheen hy wil gaan digby. En die mens wat buitekant die stad is moet (die) vryf-met-hande maak as hy omtrent een myl ver van die water is wat hy kan gebruik vir (die) rituele wassing. Of (as) hy bang is, as (hy) water gebruik vir (die) rituele wassing, sy siekte meer sal word; of (as) hy bang is sy siekte sal (daardeur) lang bly; of (as) hy bang vir vyande of wilde gedierte is; of (as) hy bang is, as hy die water vir (die) rituele wassing gebruik, hy of sy maat of hulle se gedierte dors sal word; of (as) hy nie iets het wat die water van die put kan uitbring (nie). Dan moet hy (die) vryf-met-sand maak met al wat van grond is, netsoos klei en sand en kalk en ('n) ander soort kalk en antimoon-poeier en arseen en klip, ook al het die klip geen stof op (hom) nie. Die vryf-met-sand is geoorloof met die stof wat (die) wind (op)waai, ook al kan ('n mens) klei kry. Die eerste voorwaarde vir vryf-met-sand (is): as hy (te) swak is om water te gebruik, water nie kan kry (nie), of water het, maar (dit) vir 'n rede nie kan gebruik nie; die tweede voorwaarde (is): die klei moet skoon wees; die derde voorwaarde (is): (hy) moet die hele gesig en (die) hele hande saam met die elmboë vryf; dit is die regte beslissing; die vierde voorwaarde (is): intensie. (Hy) moet meen met (sy) hart om (die) vryf-met-sand te maak vir (die) gebed of vir ('n) ander rite wat voorgeneem is, wat Allah – hy is verhewe – van ons vra. En die rite sonder reiniging kan nie reg wees nie, soos gebed in onreinheid of neerbuig by die voordrag; dus die vryf-met-sand is reg vir al die rites.

As ('n) heiden (die)

---

¹ 'n Wanvertaling vir 'want'. ² Lees: roegwaik?

tayammum oeqam tewoeqart muslim daan kanie *salāt* maak met
 die tayammumnie bifoearbiel *kāfir* sain *niyyat* isnie rieghnie
 maak *hadat* oeqaf *janābat* doezaidlek ien die *niyyat* fer tayammum
 es niet noedagh det es die rieghtie *fatwā ya'ni* es niet noedagh
 hai moet siegh iek maak tayammum oeqam tebarieng wiegh qalien
hadat oeqaf ghoeroet *hadat* fan main sain *sifat* es det siet
 sain tewiedie handie oeqap die soekoenie ghoeroeqant an die fingirs
 bietjie famakaander daan tiel oeqap sain tewie handie an soekoot
 af met salaat die tewie doezaaimie sain kenoevakels teghin makaar
 ien oeqaf tewie kier an die handie moet balaif oeqapie daan farai
 met sain tewie handie sain jilie ghasiegh daan wier siet sain
 tewie handie oeqap die soekoenie ghoeroeqant nitsoe als die ieriestie
 kijar an ferai met ieder'ien hant die andar hant sain ariem fan
 boeitakaant an fan binie kaant saam met die almboeghs *hulāṣah*
 farai met linkerhant sain fier fengers die riegherhant fan boeitakaant
 baghinent fan riegherhant sain fengers an teriek toet naa riegherhant
 sain almboegh an hau die linkerhant sain doezaaim fer riegherhant
 sain doezaaim daan daraai oeqam die linkerhant oeqap
 riegherhant sain waai daan setoeuat die linkerhant toet naa
 die poels daan ferai die riegherhant sain doezaaim fan
 boeitekaant met linkerhant sain doezaaim fan benie kaant daan
 ferai die lenkerhant met riegherhant oeqak oeqap diesie manerie
hulāṣah boeiten die ghasiegh an boeiten tawie handie saam met
 almboeghs nik s mier moenie ferainie tayammum es riegh ferai
 die miesie wat het *janābat* oeqaf qelen *hadat* an es riegh fer die
 foeroeqans wat ghahet *haid* oeqaf *nīfās* boeiten dafierent *dalil*
 es diesie *hadit* *ya'ni* ien koeloeqam miesie ghaqeqam bai *rasūl ullaḥ*
'alāih issalām an hoeqaille siegh oeqans belaif ien sant an oeqans kanie
 karai *qaṣāṭ* nie oeqamterent ien oeqaf tewie maandnie die miesie
 fan oeqans wat karai *janābat* oeqaf *haid* oeqaf *nīfās* wat moet maak
 daan *rasūl ullaḥ* ghasiegh moet maak tayammum foear
 die tait fan *salāt* es riegh befoearbijal tayammum sain *hadits* nie
 ghamaak defrent toesien tayammum ien die tait an toesien tayammum
 foear die tait an kan maak *salāt* met die tayammum hoefel
 welhie fan *fard* an fan *sunnat* nitsoe *abdast* *dalil* es diesie *hadit*
 tayammum fer *salāt* *janāzat* es *gā'iz* ien die tait hai es baang
 aas hai maak *abdast* *salāt* *janāzat* sal ferloeqap *dalil* es diesie
hadit an oeqak tayammum es riegh aas hai baang es toet maak
abdast *salāt* *'id* ien die beghensel saal ferloeqap an oeqaksoe
 tayammum es riegh aas hai beghent *salāt* *'id* met *abdast* daan beriek
 sain *abdast* ien die *salāt* an hai es baang toet maak wier *abdast* oeqam
 timaak *salāt* foelkoem die *imām* saal kilaar met die *salāt* *'id*
 tayammum es niet riegh aas hai baang es toet hai maak *abdast*
salāt *gūm'*at saal ferloep oeqaf hai es baang toet hai maak *abdast*
salāt *mağrib* oeqaf ander *salāt* fan die faif *salāts* saal ferloep die

vryf-met-sand gemaak (het) om moslem te word, dan kan (hy) nie (die) gebed kragtens die vryf-met-sand maak nie, want (die) heiden se intensie is nie reg nie. (Dit) is nie nodig (om) verontreiniging of onreinheid duidelik (te) maak in die intensie (nie). Dit is die regte beslissing, naamlik: (Dit) is nie nodig (dat) hy moet sê: 'Ik maak (die) vryf-met-sand om klein verontreiniging of groot verontreiniging weg te bring van my' (nie). Sy beskrywing is dit: (hy) sit sy twee¹ hande op die skoon grond en die vingers ('n) bietjie van mekaar; dan tel (hy) sy twee hande op en skud (die sand) af deur die twee duime se kneukels teen mekaar (te) slaan, een of twee keer, en die hande moet oop bly; dan vryf (hy) met sy twee hande sy hele gesig; dan sit (hy) sy twee hande weer op die skoon grond netsoos die eerste keer; en vryf met elke hand die ander hand se arm van (die) buitekant en van (die) binnekant saam met die elmboë. Saamgevat: (hy) vryf met (die) linkerhand se vier vingers die regterhand van (die) buitekant, beginnend van (die) regterhand se vingers en trek tot by die regterhand se elmboog en hou die linkerhand se duim voor (die) regterhand se duim; dan draai (hy) die linkerhand op die regterhand se waai; dan stoot (hy) die linkerhand tot by die pols; dan vryf (hy) die regterhand se duim van (die) buitekant met (die) linkerhand se duim van (die) binnekant; dan vryf (hy) die linkerhand met (die) regterhand ook op hierdie manier. Saamgevat: behalwe die gesig en behalwe (die) twee hande saam met (die) elmboë moet (hy) niks meer vryf nie. Vryf-met-sand is reg vir al die² mense wat onreinheid of klein verontreiniging het en is reg vir die vroue wat menstruasie of bevalling gehad (het), sonder verskil³. Bewys is hierdie berig, naamlik: "n Klomp mense (het) gekom by die apostel van Allah en hulle sê: 'Ons bly in (die) sand en ons kan nie water kry nie omtrent een of twee maande nie; die mense van ons wat kry onreinheid of menstruasie of bevalling wat moet (hulle) maak?' Die apostel van Allah (het) gesê: '(Julle) moet (die) vryf-met-sand maak'.

Vryf-met-sand⁴ voor die tyd van (die) gebed is reg, want vryf-met-sand se berigte (het) nie verskil gemaak tussen vryf-met-sand op die tyd en tussen vryf-met-sand voor die tyd (nie). En (hy) kan maak (die) gebed met die vryf-met-sand (met) hoeveel (hy) wil hê van plig en van gebruik netsoos (die) rituele wassing⁵. Bewys is hierdie berig . . .⁶. Vryf-met-sand vir (die) begrafnisgebed is geoorloof op die tyd (dat) hy bang is (dat), as hy (die) rituele wassing maak, die begrafnisgebed sal verloop. En ook so is vryf-met-sand reg as hy die feesgebed begin met ('n) rituele wassing (en) dan sy rituele wassing breek tydens die gebed en hy bang is (dat), voordat (hy) weer (die) rituele wassing maak om (die) gebed volkome te maak, die voorganger klaar sal (wees) met die feesgebed. Vryf-met-sand is nie reg as hy bang is (dat) voordat hy (die) rituele wassing maak, die Vrydagsgedebet sal verloop of hy bang is, voordat hy (die) rituele wassing maak, die aandgebed of ('n) ander gebed van die vyf gebede sal verloop. Die

¹ Lees: tewie. ² Lees: fer aldie. ³ Lees: defrent. ⁴ Hierdie tweede 'vryf-met-sand' het deur haplografie weggeval. ⁵ Bedoel is: die pligte en gebruiken in verband met 'vryf-met-sand' is geheel dieselfde as die in verband met die rituele wassing.

⁶ Die berig word net in die Arabies gegee.

tayammum nie woeqart bātil met riddat nie maar al wat beriek
 abdast oek beriek tayammum an aas hai karai ɻaaʃar oeɥam
 terant ghanoegh fer sain abdast an ɻusl an karai karagh oeɥam
 teferberiek die ɻaaʃar daan die tayammum woeqart bātil an kanie mier
 ɻalāt maak met die tayammumnie aas hai ien ɻalāt karai karagh
 oeɥam teferberiek die ɻaaʃar daan die ɻalāt woeqart bātil aas
 hai karai karagh fer ɻaaʃar aghter hai kelaar es met ɻalāt die ɻalāt
 nie woeqart bātilnie aas musāfir ferghiet ɻaaʃar ien sain paksak
 an hai ghamaak ɻalāt met tayammum naadaraant karai ghadaghtie
 het ɻaaʃar moenie wijar bijtaal die ɻalātnie es mustahab fer die
 miesie wat dang hoeɥaile saal karai ɻaaʃar maak ɻalāt laat bietjie
 foeyar die ent fan die tait aas hai deng het ɻaaʃar dieghebai
 oeɥamterent ien pail fier ya'ni oeɥamterent derie hoeɥander̄ dirā' toet
 fier hoeɥander̄ dirā' daan es wāğib soek ɻaaʃar fan wattekaant
 hai deng het ɻaaʃar aas hai wiet hetnie ɻaaʃar dieghebai nie
 daan es niet wāğib soek ɻaaʃar an kan maak tayammum es wāğib
 koep ɻaaʃar fer abdast an fir ɻusl aas hai het die ɻaaʃar sain perais
 an miesie ferkoop die ɻaaʃar met sain perais aas hai het niet
 ghielt oeɥam tekoep ɻaaʃar oeɥaf hai het ghielt maar die ɻaaʃar
 waas deir es niet wāğib moet koep die ɻaaʃar aas sain maat
 het ɻaaʃar daan moet feraagh fer hem die ɻaaʃar oeɥam temaak abdast
 an ɻusl aas die maat waijar die ɻaaʃar daan hai moet maak
 tayammum aas die tarewlaar ghamaak tayammum foeyar hai
 feraagh ɻaaʃar fan sain maat die tayammum es riegh oeɥaf die
 man wat het ɻanabat ghamaak tayammum ien setaan fer riedie hai
 es baang saal karai kau sain tayammum es riegh die miesie wat
 het sier moenie abdast an tayammum ghalaik maaknie aas
 baiaang pelekies fan sain laif es sijar daan hai moet maak tayammum an
 moenie abdast oek maaknie aas sijar pelek fan sain laif waas
 bietjie waas die wat ghasoeɥant es an ferai oeɥap die sijar pelek
 aas kanie oeɥapnie daan ferai oeɥap die laap

diesie bāb peraat fan ferai oeɥap tewie huffie ien abdast ferai
 oeɥap tewie huffie es ȳā'iz an es fersieker met rasūl ullāh sain hadīt
 farai oeɥap tewie huffie ien abdast es riegh fer aldie miesie wat
 abdast es wāğib oeɥap hoeɥaile maar ferai oeɥap huffie es niet
 ȳā'iz fer die miesie wat ɻusl es wāğib oeɥap hoeɥaile kan farai
 oeɥap tewie huffie ien die tewiedie abdast aas die tewie huffie waas
 an sain foetie ien die tait sain ieriestie abdast waas foelkoem
 daan ber'iek die abdast an maskie het hai an ghatarak die huffie
 ien miedel fan die ieriestie abdast hulāṣah ien die pelaas fan waas
 tewie foetie kan ferai oeɥap tawie huffie ien abdast aas die tawie
 huffie waas an sain foetie ghalaik met foelkoem abdast daan die abdast
 beriek daan hai wijar maak abdast an farai oeɥap tewie huffie
 ien die pelaas fan waas tewie foetie woenaq aghtagh ien

vryf-met-sand word nie ongeldig deur afval (van die Islam) nie; maar al wat (die) rituele wassing breek, breek ook (die) vryf-met-sand. En as hy kry water omtrent genoeg vir sy rituele wassing en bad en kry krag om die water te gebruik, dan word die vryf-met-sand ongeldig en kan (hy) nie meer (die) gebed met die vryf-met-sand maak (nie). As hy tydens (die) gebed krag kry om die water te gebruik, dan word die gebed ongeldig. As hy krag kry vir water nadat hy klaar is met (die) gebed, word die gebed nie ongeldig nie. As ('n) reisiger (die) water in sy paksak vergeet en hy (die) gebed met vryf-met-sand gemaak (het en) naderhand (die) gedagte kry (dat hy) water het, moet hy nie weer die gebed betaal nie. (Dit) is gewens vir die mense wat dink hulle sal water kry, (om die) gebed laat (te) maak, ('n) bietjie voor die einde van die tyd. As hy dink (hy) het water digby, omtrent een pyl (skoot) ver, naamlik omtrent drie honderd el tot vier honderd el, dan is (dit) verpligtend (om) water te soek van watter kant hy dink (dit) het water. As hy weet (hy) het nie water digby nie, dan is (dit) nie verpligtend (om) water (te) soek (nie) en kan (hy) vryf-met-sand maak. (Dit) is verpligtend (om) water vir (die) rituele wassing en vir (die) bad (te) koop, as hy die water se prys het en mense die water vir sy prys verkoop. As hy nie geld om water te koop (nie) of hy geld het maar die water was duur, is (dit) nie verpligtend (dat hy) die water moet koop (nie). As sy maat water het dan moet (hy) vir hom die water om (die) rituele wassing en bad te maak vra. As die maat die water weier, dan moet hy vryf-met-sand maak. As die reisiger vryf-met-sand gemaak (het) voor hy water van sy maat vra, is die vryf-met-sand reg. Of, die mens wat onreinheid het (en) vryf-met-sand gemaak (het) in ('n) stad¹ omrede hy is bang (dat hy) verkoue sal kry, sy vryf-met-sand is reg. Die mens wat seer het, moenie (die) rituele wassing en vryf-met-sand tegelyk maak nie. As baie plekke van sy lyf seer is, dan moet hy vryf-met-sand maak en nie ook (die) rituele wassing maak nie. As (die) seer plek van sy lyf ('n) bietjie was, was (dan) die (plekke) wat gesond is en vryf op die seer plek. As (die verband) nie kan oop nie, vryf dan op die lap.

Hierdie hoofstuk praat van vryf op (die) twee sokkies by (die) rituele wassing. (Om te) vryf oor (die) twee sokkies is geoorloof en is verseker deur die apostel van Allah se berig . . .². (Om te) vryf oor (die) twee sokkies by (die) rituele wassing is reg vir al die mense vir wie (die) rituele wassing verpligtend is. Maar (om te) vryf oor (die) sokkies is nie geoorloof vir die mense vir wie die bad verpligtend is (nie). ('n Mens) kan vryf oor (die) twee sokkies by die tweede rituele wassing as die twee sokkies aan sy voete was op die tyd (dat) sy eerste rituele wassing volkome was (en) die rituele wassing vervolgens breek, ook al het hy die sokkies in (die) middel van die eerste rituele wassing aangetrek. Saamgevat: In die plek van (die) was (van die) twee voete kan (hy) by (die) rituele wassing oor (die) twee sokkies vryf; as die twee sokkies aan sy voete tegelyk met (die) voltooiing (van die) rituele wassing was (en) die rituele wassing vervolgens breek, dan maak hy weer (die) rituele wassing en vryf oor (die) twee sokkies in die plaas van (om die) twee voete (te) was. (As hy) in die plek

¹ Lees: setaat; die Arabiese teks het 'n woord vir 'hoofstad'. ² Die berig word net in die Arabies gegee.

die pelak det es *gā'iz* farai *oeqap* tewie *huffes* sain tait fer
muqim miesie es *oeqamterent* ien dagh an ien nagh an tarawlaar
 miesie es *oeqamterent* derie dagh an derie nagh ieder ien
 beghent rieken sain tait fan die tait sain ieriestie *abdast* ghaberiek
     moenie rieken fan die tait wat hai ghamaak die ieriestie
abdastnie an moenie rieken fan die tait wat hai an ghatarak die tewie
huffes farai *oeqap* ieder ien *huf* fan boe *oeqamterent* derie fengers
 es noedagh mendaar aas die es niet *gā'iz* *dalil* es *riwāyat*
'ali ya'ni islām sain *agama* esnie met *rāynie* aas die *agām* waas
 met *rāy* daan farai *oeqap* tewie *huffes* fan *oeqander* waas mier bieter
 maar iek het ghasien *rasūl ullāh 'alaihi ssalām* ghafirai *oeqap* sain
 tewie *huffes* fan boe maar nie fan *oeqander* nie es *sunnat* farai
 ien kier *oeqap* die rieghter foet sain *huf* met rieghter hant sain fingers
 an farai ien kier *oeqap* die lenker foet sain *huf* met lenker hant sain
 fengers an hau die fengers riegh *oeqait* an bietjie faamakaander an
 baghint fan die *toeqantjies* an terek setriepis toet naa die sekien
dalil es *riwāyat* *sadr uṣṣari* at *ya'ni rasūl ullāh 'alaihi ssalām* het
 ghafarai tewie *huffes* met sain fengers aas ghoeroeyaf ghat het
 ien *huf* daan es niet *gā'iz* farai *oeqap* die *huf* die ghoeroeyaf
 ghat es die ghat wat derie qalainie *toeqantjies* kan *qoeqam oeqait*
     aas ien *huf* sain qalainie ghattjies rieken bai makaander
woeqar tamaai ghat daan kanie farai *oeqap* die *huf* nie moenie
 rieken tewie *huffes* sain qalainie ghattjies bie makaander nie maar
 die qalainie fjoelaghaites wat ghaspart *oeqap* miesie aas rieken bai
 makaander *woeqar* baiaang daan maak sain *salāt bāṭil* an
 aas qalainie peliekies fan sain *'aurat woeqar* oopen baar an aas rieken
 bai makaander *woeqar* tamaai pelek maak sain *salāt bāṭil* aal
 wat maak *abdast bāṭil* oek maak farai *oeqap* die *huffes bāṭil* an
 tarak *oeqait* die *huf* *oeqak* maak farai *oeqap* die *huffes bāṭil* an
 aas farai *oeqap* *huf* sain tait ghadaan farai *oeqap* die *huffes woeqar*
bāṭil aas hai es niet baang sain foetie saal af foeraut fan die kau
     maar aas hai es baang fer sain foetie aas waas die foetie aghtar
 die tait ghadaan daan hai kan farai *oeqap* die *huffes* laanger aas die
 tait aas *oeqait* terek sain *huf* *oeqaf* die tait ghadaan an hai
 het *abdast* daan moet waas sain tewie foetie alien *ya'ni* es niet noedagh
 moet wier maak foelkoem *abdast* wanier mier aas haalf fan foet
koeqam oeqait toet *huf* sain saaq farai *oeqap* die *huf* biriek daan
 moet waas sain tewie foetie alien aas sain *abdast* noegh ghabalaif
     aas *muqim* miesie farai *oeqap* die *huffes* an *hoeqaile* ghaat terewel
 foeyar ien dagh an ien nagh foelkoem ghawoeyar daan *hoeqaile* kan
 farai *oeqap* die *huffes* nitsoe tarawelaar miesie aas tarawelaar
 miesie farai *oeqap* *huffes* an aghter ien dagh an ien nagh *hoeqaile*
woeqar *muqim* daan *hoeqaile* moet bering *oeqait* die *huffes* an waas die
 foetie aas *hoeqaile* foer ien dagh an ien nagh *woeqar* *muqim*
 kan farai *oeqap* die *huffes* ien dagh an ien nagh foelkoem aas

woonagtig (is), is dit geoorloof. Vir gevinstigde mense is (die) tyd (om) oor (die) twee sokkies (te) vryf omtrent een dag en een nag. En (vir) reisende mense is (dit) omtrent drie dae en drie nagte. Elkeen begin sy tyd (te) reken van die tyd (dat) sy eerste rituele wassing gebreek (het). Moenie reken van die tyd wat hy die eerste rituele wassing gemaak (het) nie en moenie reken van die tyd wat hy die twee sokkies aangetrek (het nie). (Om te) vryf oor elke sokkie omtrent drie vingers van bo is nodig. Minder as dit is nie geoorloof (nie). Bewys is die oorlewing van Ali, naamlik: '(Die) Islam se godsdiens berus nie op eie insig nie; as die godsdiens op eie insig sou berus, dan was dit meer beter (om te) vryf oor (die) twee sokkies van onder, maar ek het gesien die apostel van Allah – aan hom die groet – (het) gevryf op sy twee sokkies van bo maar nie van onder nie. (Dit) is gebruik (om) een keer oor die regter voet se sokkie (te) vryf met (die) regterhand se vingers en een keer oor die linker voet se sokkie (te) vryf met (die) linkerhand se vingers en (om) die vingers reguit en ('n) bietjie vanmekaar (te) hou en (om te) begin van die toontjies en strepies te trek tot na die skeen. Bewys is die oorlewing van 'die voorste van die wet', naamlik: 'Die apostel van Allah – aan hom die groet – het (die) twee sokkies met sy vingers gevryf'. As ('n mens 'n) groot gat in (die) sokkie het, dan is (dit) nie geoorloof. (om) oor die sokkie (te) vryf (nie). Die groot gat is die gat waardeur drie klein toontjies kan uitkom. As een sokkie se klein gaatjies by mekaar gereken 'n tamaai gat word, dan kan ('n mens) nie op die sokkie vryf nie. (Hy) moenie twee sokkies se klein gaatjies bymekaar reken nie; maar die klein vuilhede wat op ('n) mens gespat (het), as (hulle) bymekaar gereken baie word, dan maak (hulle) sy gebed ongeldig; en as klein plekkies van sy skaamdele openbaar word en bymekaar gereken ('n) tamaai plek word, maak (dit) sy gebed ongeldig. Al wat (die) rituele wassing ongeldig maak, maak ook vryf oor die sokkies ongeldig. En die sokkie uittrek maak ook vryf oor die sokkies ongeldig. En as ('n mens nadat) vryf oor die sok se tyd gedaan (is), oor die sokkies vryf, word (dit) ongeldig as hy nie bang is sy voete sal geaffekteer¹ (word) deur die koue; maar as hy bang is vir sy voete as (hy) die voete was (nadat) die tyd gedaan (is), dan kan hy langer as die tyd oor die sokkies vryf. As (hy) sy sokkie uittrek of die tyd gedaan (is) en hy het (die) rituele wassing, dan moet (hy) sy twee voete alleen was, naamlik (dit) is nie nodig (dat hy) (die) rituele wassing weer volkome moet maak. Wanneer meer as (die) helfte van (die) voet uitkom tot (die) sokkie se sak, breek die vryf oor die sokkie; dan moet hy alleen sy twee voete was, as sy rituele wassing nog (geldig) gebly (het). As gevinstigde mense oor die sokkies vryf en hulle gaan reis voor(dat) een dag en een nag volkome geword (het) dan kan hulle oor die sokkies vryf netsoos reisende mense. As reisende mense oor die sokkies vryf en hulle na een dag en een nag gevinstigdes word, dan moet hulle die sokkies uitbring en die voete was. As hulle voor een dag en een nag gevinstigdes word, kan hulle een volkome dag en nag oor die sokkies vryf. As

---

¹ 'af foeraut', lees 'af foeroegant', affronteer?

die miesie wat het 'udr an ghatarak die huffes ien die tait sain 'udr oeqap ghahau daan hoequaile kan farai oeqap die huffes nitsoe ghasoende miesie aas hoequaile an ghatarak die huffes ien die tait sain 'udr noeghnie oeqap ghahau nie daan hoequaile kan farai oeqap die huffes ien die tait fan salāt maar hoequaile kanie farai oeqap die huffes agter die tait fan salātnie kan farai oeqap die huf wat hai an ghatarak oeqap die ander huf foegar sain abdast ghaberiek es ġā'iz farai oeqap die koesie wat ghasietnaai fiel oeqam fan boe an fan oeqander oeqaf ghasietnaai fiel alien fan oeqander die kausie an oeqak kan farai oeqap diekie kausie wat miesie kan loep oeqamterent derie meil fier det es die rieghtie fatwā es niet ġā'iz farai oeqap die suwarbān an es niet ġā'iz farai oeqap die galansuwat as kufiyah an ander an es niet ġā'iz farai oeqap die mignah an es niet ġā'iz farai oeqap die mansukūn es ġā'iz farai oeqap die sepalk an es ġā'iz farai oeqap die laap wat oeqap die sijar pelek es an fansoefoeyart es an maskie faas ghamaak die sapalk an die laap soeqander abdast farai oeqap die sapalk an oeqap die laap es nitsoe waas oeqander die sapalk an oeqander die laap soefjal die sijar bilaif farai oeqap die sapalk an oeqap die laap wat oeqap die sijar pelek es an waas die ander pelek wat ghasoequant es ghalaik ien aldie tait wat hai welhie an oeqak farai oeqap aldie baandie wat hai oeqam gharoel oeqap die laap an farai oeqap sijar pelek boe die laap ghalaik aas loeqas maak saal woeqart mier sier hat oeqander die laap senai oeqaf ander sijar es ghalaik oeqam tefarai aas farai oeqap mier aas half fan die baandie es ghanoegh det es riegh fatwā aas die sapalk oeqaf die laap faal af ien salāt fan die sijar wat ghasoequant ghawoeqart! daan farai oeqap sepalk an oeqap die laap woeqart bātil an moet wier beghent die salāt aas die sier noeghnie ghasoequant ghawoeqartnie farai oeqap die sepalk an oeqak die laap nie woeqart bātilnie an maskie die sepalk faal af aas hai nie farai oeqap die sepalk an oeqap die laap boeiten riedenie det es ġā'iz aas ghasiet mersainie oeqap foet sain barsie an die uaat̄ kanie raak oeqander die mersainie nie daan es ghanoegh laat die uaat̄ loep boe die mersainie niyyat es niet noedagh oeqam tafirai oeqap die huf an oeqap die koeqapnie an oeqap die sepalk an oeqap die laapnie

diesie bāb paraat fan haid oeqai moet wiet haid het tewie ma'nā die ieriestie ma'nā wat 'arab miesie ferberaik es alwat den es sain teloep die tewiedie ma'nā wat ien agamah ferberieks es diesie ma'nā wat nau saal siegh haid wat es ien agamah es die beloet koeqam oeqait fan die foerau sain rahim wat ghakarai bulūj boeiten siektie ghakoeqam die beloet wat ghanoemt haid sain koeqartastie tait es derie dagh an derie nagh mender aas die esnie haidnie an sain laangstie tait es tien dagh an tien nagh

die mense wat 'n mediese ekskuus het die sokkies aangetrek het op die tyd (dat) sy ekskuus opgehou (het), dan kan hulle oor die sokkies vryf netsoos gesonde mense. As hulle die sokkies aangetrek het op die tyd (dat) sy ekskuus nog nie opgehou (het) nie, dan kan hulle vryf oor die sokkies op die tyd van (die) gebed; maar hulle kan nie oor die sokkies vryf na die tyd van (die) gebed nie. ('n Mens) kan oor die sokkies vryf wat hy oor die ander sokkie aangetrek (het) voor(dat) sy rituele wassing gebreek (het). (Dit) is geoorloof (om) oor die kouse (te) vryf waarom van bo en van onder vel met naaldwerk gesit (is); en ook kan (hy) vryf oor dikke kouse waarmee ('n) mens omtrent drie myl kan loop; dit is die regte beslissing. (Dit) is nie geoorloof (om) oor die tulband (te) vryf (nie); en (dit) is nie geoorloof (om) oor die hoofdeksel, soos (die) kopdock en ander, (te) vryf (nie); en (dit) is nie geoorloof (om) oor die sluier (te) vryf (nie); en (dit) is nie geoorloof (om) oor die handskoene (te) vryf (nie). (Dit) is geoorloof (om) oor die spalk te vryf; en (dit) is geoorloof (om) oor die lap wat op die seer plek is en (dit wat) van dieselfde aard is (te) vryf, ook al (was) die spalk en die lap vasgemaak sonder rituele wassing. (Om te) vryf oor die spalk en oor die lap is netsoos (om te) was onder die spalk en onder die lap, vir sover die seer bly. (Om te) vryf oor die spalk en oor die lap wat op die seer plek is, en (om te) was die ander plek wat gesond is tegelykertyd (kan gebeur) op elke tyd wat hy wil hè; en ook (om te) vryf oor al die bande wat hy omgerol (het) oor die lap; en (om te) vryf oor die seer plek bo die lap, (as) terstond as (hy dit) losmaak (dit) meer seer sal word. (Of hy) onder die lap ('n) sny of ander seer het, is gelyk (ten aansien van) om te vryf. As (hy) oor meer as (die) helfte van die bande vryf, is (dit) genoeg; dit is die regte beslissing. As die spalk of die lap tydens die gebed afval van die seer wat gesond geword (het), dan word (die) vryf op (die) spalk en op die lap ongeldig en moet (hy) die gebed weer begin. As die seer nog nie gesond geword (het) nie, word (die) vryf op die spalk en op die lap nie ongeldig nie, ook al val die spalk af. As hy nie oor die spalk en oor die lap (ook) sonder (mediese) rede vryf nie, is dit geoorloof. As (hy) medisyne op (sy) voet se barsie gesit (het) en die water nie onder die medisyne kan raak nie, dan is (dit) genoeg (om) die water bo die medisyne (te) laat loop. Intensie is nie nodig om te vryf op die sokkie en op die kop nie en op die spalk en op die lap nie.

Hierdie hoofstuk praat van menstruasie. U moet weet 'menstruasie' het twee betekenis. Die eerste betekenis wat Arabiese mense gebruik is: al wat se loop dun is. Die tweede betekenis wat in (die) godsdiens gebruik (word) is hierdie betekenis wat (ek) nou sal sê. 'Menstruasie' wat in (die) godsdiens is, is die bloed (wat) uitkom van die baarmoeder van die vrou wat meerderjarigheid gekry (het), behalwe (as) siekte gekom (het). Die bloed wat menstruasie genoem (word) se kortste tyd is drie dae en drie nagte. Minder as dit is nie menstruasie nie. En sy langste tyd is tien dae en tien nagte.

laanger aas die esnie *haidnie*   *dalil* es diesie *hadit*   die
 beloet wat ghakoeqam mender aas derie daghs an die beloet wat
 ghakoeqam mier aas tien daghs es *istihādat*   aldie sies *soeqart*
 beloet wat foeroeqans karaigh ien *haid* tait es *haid* boeiten die soekoenie
 wiet die sies *soeqart* es *soeqat* an roewija an ghijal an piers an ghoeroen
 an faal maar soekoenie wiet esnie *haidnie*   die soekoen wat
 toesien tiwie beloet es ien *haid* sain tait *oeqak* es *haid ya'ni* aas beloet
koeyam *oeqamterent* ien dagh naaderaant soetoep *oeqamterent* agh
 daghs naaderaant wier *koeyam* *oeqamterent* ien dagh daan aldie tien
 daghs wat die beloet ghakoem an wat die beloet nie ghakoeqam nie
 alghar es *haid*   ien *haid* tait sai kanie maak *salāt* nie an kanie
 maak *poeqasah* nie   es *fard* sai moet bitaal die *poeqasah* ien ander
 tait maar es niet *fard* bitaal die *salāt*   *dalil* es *sitti 'ā'iṣat* sain
riwāyat   an ien *haid* tait sai kanie ghaat ien die *masjid* nie
dalil es diesie *hadit*   an ien *haid* tait sai kanie maak *tawāf*
oeqam die *ka'batne*   an ien *haid* tait haar man kanie raak haar
 laif *oeqamterent* wat *oeqander* die *'izār* esnie maar kan soen an boe
 haar kelierie kan raak   wie siegh haar *ğimā'* es *halāl* *woeqar!*
kāfir   aas haar *haid* soetoep aghter tien dagh foelkoem ghawoeqart
 daan haar *ğimā'* *woeqar!* *halāl* fer haar man *foeqar* sai maak *ğusl*
 fan *haid* maar es *mustahab* aas die man wagh toet sai maak *ğusl* daan
 maak *ğimā'* met haar   aas haar *haid* soetoep *foeqar* tien dagh
 daan haar *ğimā'* es niet *halāl* *foeqar* sai maak *ğusl*   *oeqaf* haar *haid*
 soetoeqap *foeqar* tien dagh an belaif fan *salāt* sain tait *oeqamterent*
 sai kan maak die *salāt* ien daan haar *ğimā'* es niet *halāl* *foeqar* die tait
 ferloeqap maar aas sai noeghnie *ğusl* ghamaaknie an die tait ghaferloep
 daan haar *ğimā'* es *halāl* *foeqar* *ğusl*   aas haar *haid* soetoeqap
foeqar haar *'ādat* daan haar *ğimā'* es niet *halāl* an maskie sai het
 ghamaak *ğusl*   soekoen sain *koeqartestie* tait es faif tien dagh
 andie ant soekoeqan sain laangestie tait esnie *doeqaideknie* befoeqarbeil
 soemoeghie foeroeqans belaif soekoen *oeqamterent* ien djaar *oeqaf*
 tewie djaar *oeqaf* ien haar jilie audiodam nie karai *haidnie*   maar
 kan riekin haar soekoen sain laangestie tait aas haar beloet an hau
qoeqam daan es noedagh siet fer haar soekoen tait an *haid* tait *'ādat*
 daan haar soekoen sain laangestie tait es *doeqaidelek*   daan moet
 riekan fan iedarien maant tien dagh fer haar *haid* an wat belaif
 fan die maant fer haar soekoen   wanier haar beloet *koeyam* haar
 manier tait wat mier ghakoeqam aas tien dagh es nie *haidnie* maar
 es *istihādat*   aas haar beloet ghakoeqam *oeqawer* haar manier tait
 maar nie mijar aas tien daghnie daan alghar es *haid*   aas sai
 niewie beghent *haid* karai an haar beloet ghakoeqam mier aas tien
 dagh ien die beghensel daan *oeqamterent* tien dagh es *haid*   wat
 mier es aas die tien dagh es *istihādat*   *oeqai* moet wiet *nījās*
 ien *agāma* es die beloet wat *koeyam* *oeqait* fan foeroe sain *rahm*
 aghter kent ghabeqarie   die *nījās* sain affirie es nitqoe *haid* sain

Langer as dit is nie menstruasie nie. Bewys is hierdie berig . . .¹. Die bloed wat minder as drie dae gekom (het) en die bloed wat meer as tien dae gekom (het) is pseudo-menstruasie. Al die ses soorte bloed wat vrouens kry in menstruasie-tyd is menstruasie behalwe die skone wit. Die ses soorte is swart en rooi en geel en pers en groen en vaal, maar skone wit is nie menstruasie nie. Die skoon wat tussen twee bloed(vloeinge) in menstruasie se tyd is, is ook menstruasie, naamlik as bloed omtrent een dag kom, naderhand omtrent agt dae stop (en) naderhand omtrent een dag weer kom, dan is al die tien dae wat die bloed gekom en wat die bloed nie gekom (het) nie, alger menstruasie. In menstruasie-tyd kan sy nie (die) gebed maak nie en kan (sy) nie (die) vaste maak nie. (Dit) is ('n) verpligting (dat) sy die vaste moet betaal op ('n) ander tyd, maar (dit) is nie ('n) verpligting (om) die gebed (te) betaal (nie). Bewys is vrouwe A'isja se oorlewering . . .¹. En in menstruasie-tyd kan sy nie in die moskee gaan nie. Bewys is hierdie berig . . .². En in menstruasie-tyd kan sy nie (die) rondgang om die ka'ba maak nie. En in menstruasie-tyd kan haar man haar lyf omtrent wat onder die lyfdoek is nie raak nie, maar (hy) kan (haar) soen en kan (haar) bo haar klère raak. Wie sê gemeenskap met haar is geoorloof, word ('n) ongelowige. As haar menstruasie stop nadat tien dae volkome geword (het), dan word gemeenskap met haar geoorloof vir haar man voor(dat) sy (die) bad van menstruasie maak, maar dit is wenslik as die man wag tot sy (die) bad maak (en) dan gemeenskap met haar maak. As haar menstruasie voor tien dae stop, dan is gemeenskap met haar nie wettig voor sy ('n) bad maak (nie). Of (as) haar menstruasie voor tien dae stop en (daar) van die gebed se tyd (oor) bly omtrent (soveel dat) sy die gebed (daar) in kan maak, dan is gemeenskap met haar nie wettig voor (dat) die tyd verloop (nie), maar as sy nog nie (die) bad gemaak (het) nie en die tyd (het) verloop, dan is gemeenskap met haar voor (die) bad wettig. As haar menstruasie voor haar gewoonte stop, dan is gemeenskap met haar nie wettig (nie), ook al het sy (die) bad gemaak. Skoon se kortste tyd is vyftien dae en die end (van) skoon se langste tyd is nie duidelik nie, byvoorbeeld² sommige vrouens bly omtrent een jaar of twee jare skoon of kry in haar hele ouderdom³ nie menstruasie nie. Maar ('n mens) kan haar skoon se langste tyd bereken as haar bloed aanhou kom; dan is (dit) nodig (om) vir haar skoon tyd en menstruasie-tyd (die) gewoonte (vas te) sit; dan is haar skoon se langste tyd duidelik. Dan moet ('n mens) van elke maand tien dae vir haar menstruasie reken en wat van die maand (oor) bly vir haar skoon. Wanneer haar bloed oor haar gewone tyd kom – wat meer gekom (het) as tien dae is nie menstruasie nie, maar is pseudo-menstruasie. As haar bloed oor haar gewone tyd gekom (het), maar nie meer as tien dae (nie), dan is alles menstruasie. As sy opnuut begin (om) menstruasie (te) kry en haar bloed (het) meer as tien dae in die begin gekom, dan is (dit) omtrent tien dae menstruasie. Wat meer is as die tien dae is pseudo-menstruasie. U moet weet 'bevalling' in die godsdienst is die bloed wat uitkom van ('n) vrou se baarmoeder na ('n) kind gebore (is). Die bevalling se affére is netsoos menstruasie se

¹ Die desbetreffende berig of oorlewering word slegs in die Arabies gegee.

² Bedoel is: 'want'. ³ Bedoel is: 'leeftyd'.

affirie sain die koeuartestie tait es nie tel baar nie an die *nījās* sain laangestie tait es fiertagh dagh *dalil* es *'ummū salamat* sain *riwāyat* an *dalil* es *tirmidī* sain *riwāyat* die beloet wat soemaghie boenten foeroeqans karai ien *boentan* tait es nie *haidnīe* an die beloet wat soemaghie foeroeqans karai ien die tait kent boerie foeyar mier aas half fan die kent sain laif waas *oēqāit* esnie *haidnīe* maar es *istihādat* die foeroe wat karai *nījās* aas haar manier tait fan *nījās* waas mier aas fiertagh dagh daan die boeloet wat mier ghakoequam aas fiertagh dagh toet haar manier tait es *nījās* an wat mier es aas haar manier tait esnie *nījāsnie* maar es *istihādat* aas haar boeloet ghakoequam mier aas fiertagh dagh an haar manier tait esnie mier aas fiertagh daghnie daan die boeloet wat ghakoequam toet fiertagh dagh es *nījās* an wat mier es aas fiertagh dagh esnie *nījāsnie* maar es *istihādat* foerau sain manier tait fan *haid* an fan *nījās* belaif setaan an *roeqail* met ien kier die foerau wat karai tewie lengie haar *nījās* es fan die ieriestie kent an haar *'iddat* es ghadaan met die laastie fan die tewie lengie det es bai alghar *'ālims* aas soemaghie fan *sīqīt* sain laif paartes nitsoe nis *oēqaf* hant *oēqaf* foet es oepanbaar daan die *sīqīt* es kent daan sain moeder het ghakarai *nījās* an aas sain moeder *ğāriyat* es daan sai *woeqarīt* *'ummū walad* an die *ṭalāq* met *wilādat* *mu'allaq* es faal af met die *sīqīt* wat sain soemaghie laif paartes *woeqarīt* *oēqapenbaar* an sain moeder sain *'iddat* *woeqarīt* ghadaan met hem die boeloet wat sain naam es *istihādat* es nitsoe nis sain boeloet wat anhau koequam daan sai moet maak *salāt* met fersie *abdast* ien iederien tait an sai moet maak *poeqasah* an haar *ğimā'* es *ğā'iz*

Diesie *fāṣl* paraat fan die foerau sain *salāt* wat karai *istihādat* an fan die miesie wat kanie hau *abdast*nie die foerau wat karai *istihādat* an die miesie wat sain *besnen* an hau koequam *oēqaf* karai lakseir siktie *oēqaf* maak went ghadieragh *oēqaf* sain nis hau an boeloet *oēqaf* die boeloet fan sain sijar nie hau *oēqapnie* *hoeqāile* moet maak farsie *abdast* far ieder ien *salāt* maar ien sain tait an *hoeqāile* kan maak *salāt* *fārds* an *nafls* soefiel *hoeqāile* welhie met die *abdast* ien die tait maar aas die tait ghaat wiegh daan die *abdast* *woeqarīt* *bāṭil* daan moet wier maak farsie *abdast* fer ander *salāt* ien sain tait *hoeqāile* sain *abdast* *woeqarīt* *bāṭil* met die tait ghaat wiegh aas *hoeqāile* maak *abdast* ien *salāt* *faṣr* sain tait daan *hoeqāile* kan maak met die *abdast* al wat *hoeqāile* welhie fan *fārds* an *wāḡib*s an *sunnat*s an *mustahab*s ien die tait maar waneir soent koequam *oēqāit* daan *hoeqāile* kan nik sijar maaknie met die *abdast*nie aas *hoeqāile* maak *abdast* aghtar soequant koequam *oēqāit* daan *hoeqāile* kan maak *salāt* *zūhr* met die *abdast* die *ma'dūr* es die miesie wat anhau karai siektie wat beriek *abdast* *yā'nī* *oēqamterent* ien tait fan *salāt* hai esnie farei fan die siektie nie aas ien foerau karai kent *soeqander*

affére. Sy kortste tyd is nie telbaar nie; en die 'bevalling' se langste tyd is veertig dae. Bewys is Ummu Salamat se oorlewering . . .¹; en bewys is Tirmidi se oorlewering . . .¹. Die bloed wat sommige swanger vrouens in die swangerskapstyd kry is nie menstruasie nie. En die bloed wat sommige vrouens kry op die tyd (dat 'n) kind gebore (word) voor(dat) meer as (die) helfte van die kind se lyf uit was, is nie menstruasie nie, maar is pseudo-menstruasie. Die vrou wat 'bevalling' kry – as haar gewone tyd van 'bevalling' meer as veertig dae was, dan is die bloed wat meer as veertig dae gekom (het) tot haar gewone tyd 'bevalling', en wat meer is as haar gewone tyd is nie 'bevalling' nie, maar is pseudo-menstruasie. As haar bloed meer as veertig dae gekom (het) en haar gewone tyd is nie meer as veertig dae nie, dan is die bloed wat tot veertig dae gekom (het) 'bevalling' en wat meer is as veertig dae is nie 'bevalling' nie, maar is pseudo-menstruasie. ('n) Vrou se gewone tyd van menstruasie en van 'bevalling' bly staan en ruil² met een keer. Die vrou wat tweelinge kry haar 'bevalling' is van die eerste kind (af) en haar wagtyd is gedaan met die laatste van die tweelinge. Dit is volgens al die geleerde. As sommige van ('n) vrug se liggaamsdele soos neus of hand of voet openbaar is, dan is die vrug ('n) kind. Dan het sy moeder 'bevalling' gekry. En as sy moeder slavin is, dan word sy 'moeder van 'n kind'. En die verstoting (wat) van (die) geboorte (van 'n kind) afhanklik gemaak is, val af³ met die vrug waarvan sommige liggaamsdele openbaar word. En sy moeder se wagtyd word met hom gedaan. Die bloed waarvan die naam pseudo-menstruasie is, is netsoos (die) neus se bloed wat aanhou (om te) kom; dan moet sy (die) gebed met vars rituele wassing maak op elke tyd en sy moet (die) vaste maak en gemeenskap met haar is geoorloof.

Hierdie afdeling praat van die gebed van die vrou wat pseudo-menstruasie kry, en van die mense wat (die) rituele wassing nie kan (vol)hou nie. Die vrou wat pseudo-menstruasie kry en die mens wie se urine aanhou (om te) kom of lakseer-siekte kry of gedurig ('n) wind maak of wie se neus aanhou (om te) bloei of die bloed van wie se seer nie ophou nie – hulle moet vir elke gebed ('n) vars rituele wassing maak, maar op die tyd daarvan. En hulle kan (die) gebed maak (met sy) pligte en onverpligte (bestanddele) soveel hulle wil hê op grond van die rituele wassing gedurende die tyd (daarvoor), maar as die tyd weggaan, dan word (die) rituele wassing ongeldig. Dan moet (hulle) weer ('n) vars rituele wassing voor ('n) ander gebed op die tyd daarvoor maak. Hulle se rituele wassing word ongeldig sodra die tyd weggaan. As hulle (die) rituele wassing in die môregebed se tyd maak, dan kan hulle met (daar) die rituele wassing alles maak wat hulle wil hê van pligte en verpligtings en gebruikte en wenslikhede gedurende (daar) die tyd, maar wanneer (die) son uitkom, dan kan hulle niks meer maak met (daar) die rituele wassing nie. As hulle (die) rituele wassing maak na die son uitkom, dan kan hulle met (daar) die rituele wassing die twaalf-uur-gebed maak. Die 'vrygestelde' is die mens wat aanhou (om) siekte (te) kry wat (die) rituele wassing breek, naamlik hy is nie een tyd van gebed vry van die siekte nie. As 'n vrou ('n) kind sonder

¹ Die oorlewerings word net in die Arabies gegee. ² Bedoel is 'verander'.
³ 'tree in werking'.

boeloet dan sai het niet *nīfās* maar *ǵusl* es *wāǵib oeuap* haar ghalaik aghter die kent ghaboeyarie   aas kanie maak *ǵuslnie* daan moet maak *tayammum* an *salāt* an *poeuasah* oek es *wāǵib oeuap* haar ghalaik aghter die kent ghaboeyarie   maar die foerau wat karai boeloet aghter kent ghaboeyarie sai moet maak *ǵusl oeuaf tayammum* ghalaik aghter die boeloet ghasoetoeuap aas sai maak *ǵusl foeyar* die boeloet ghasoetoeuap die *ǵusl* es *bāṭil*

diesie *bāb* peraat fan foejoelah ghaft
salāt maaker sain laif an sain kelierie wat fijoelghawoeuari^t woeuari^t soekoen met *qaatār* an met alwat den an soekoen es an bereng *oeuait* die fijoeyal ghaft nitsoe assain an nitsoe *roeūas qaatār*   maar nie woeuari^t soekoen met *oeuali* nie   aas die *ḥuf fejoeualghawoeuari^t* met die fejoelah ghaft wat dek es nitsoe mes daan sekijoer die *ḥuf* haart *oeuap* die ghoeroeuant toet die fijoelah ghaft ghaat wiegh daan *ḥuf woeuari^t* soekoen   aas die *ḥuf fijoel ghawoeuari^t* met die fijoelah ghaft wat den es nitsoe *besnen* daan es noedagh moet waas *oeuait* die *ḥuf*   die *manī* es fijoel   die kelierie wat fijoelghawoeuari^t met *manī* aas die *manī doeroegh ghawoeuari^t* moet ferai *oeuait* die *manī* daan die kelierie *woeuari^t* soekoen   aas die *manī* noeghnie doeroegh ghawoeuari^tnie daan moet waas *oeuait* die kelierie befoeyarbijal *rasūl ullaḥ* het gha'oeuarder fer *sitti 'a'iṣat* *ṣoe dalil* es diesie *hadiṭ*   die saawel *oeuaf* meis wat fijoel ghawoeuari^t met boeloet *woeuari^t* soekoen met affie   *dalil* es die die ghoeroeuant wat fijoel ghawoeuari^t an doeroegh ghawoeuari^t an die fijoelah ghaft sain *roeūaik* an simaak an kelier ghaat wiegh fan die ghoeroeuant daan die ghoeroeuant *woeuari^t* soekoen *oeuam* timaak *salāt oeuap*   *dalil* es diesie *hadiṭ*   maar es niet soekoen *oeuam* temaan *tayammum* met sain kalainie   aas die ghoeroeuant wat fijoel es noeghnie doeroegh ghawoeuari^tnie daan moet ghoeyai *qaatār oeuap* die ghoeroeuant toet fijoelah ghaft sain *roeūaik* en semaan an kelier alghar ghaat wiegh daan die ghoeroeuant *woeuari^t* soekoen   *dalil* es *rasūl ullaḥ ᷣallā llāhu 'alaiki wasallam* sain oedir an die baksetein wat ien foeloer es aas fijoel ghawoeuari^t daan doeroegh ghawoeuari^t an die fijoelah ghaft sain *roeūaik* an semaan an kelier ghaat wiegh fan die baksetein daan die baksetein *woeuari^t* soekoen aas die baksetein foeloer wat fijoel ghawoeuari^t noeghnie doeroegh ghawoeuari^tnie moet waas daan die foeloer *woeuari^t* soekoen   an dak *hoeūais* sain dak an boem an die ghoeroeuantie wat noeghnie ghasenainie aas fijoel ghawoeuari^t daan doeroegh ghawoeuari^t det es soekoen aas det noegh nat es daan moet waas daan *woeuari^t* soekoen   die baksetien wat *oeuait* die foeloer es an die banboes wat *oeuait* es fan dek an naadiraant fijoel ghawoeuari^t an die boem an ghoeroentie wat af ghasenai es an naadiraant fijoel ghawoeuari^t daan moet waas ieder ien

bloed kry, dan het sy nie 'bevalling' nie, maar ('n) bad is verpligtend vir haar terstond na die kind gebore (is). As sy nie ('n) bad kan maak nie, dan moet sy vryf-met-sand en gebed maak en die vas is ook vir haar verpligtend terstond nadat die kind gebore (is). Maar die vrou wat bloed kry nadat ('n) kind gebore (is), sy moet ('n) bad of vryf-met-sand maak terstond nadat die bloed gestop (het); as sy ('n) bad maak voor(dat) die bloed gestop (het), is die bad ongeldig.

Hierdie hoofstuk praat van vuilheid.

(Die) bidder se lyf en sy klere wat vuilgeword (het) word skoon deur water en deur alwat dun en skoon is en die vuilheid uitbring, soos asyn en soos rooswater; maar (dit) word nie skoon deur olie nie. As die sokkie vuilgeword (het) deur die vuilheid wat dik is, soos mis, skuur dan die sokkie hard op die grond tot die vuilheid weggaat; dan word (die) sokkie skoon. As die sokkie vuil geword (het) deur die vuilheid wat dun is, soos urine, dan is (dit) nodig (jy) moet die sokkie uitwas. Die (manlike) saad is vuil. Die klere wat deur saad vuil geword het – as die saad droog geword (het) moet (jy) die saad uitvryf; dan word die klere skoon. As die saad nog nie droog geword (het) nie, dan moet (jy) die klere uitwas, want¹ die apostel van Allah het so vir vrou 'A'isha verorden. Bewys is hierdie berig . . .². Die sabel of mes wat vuil geword (het) deur bloed, word skoon deur (dit) af (te) veeg. Bewys is die . . .³. Die grond wat vuil geword en droog geword (het) en die vuilheid se reuk en smaak en kleur (het) van die grond weggegaan – dan word die grond skoon om (daar)op (die) gebed te maak. Bewys is hierdie berig . . .². Maar (dit) is nie skoon om vryf-met-sand te maak met sy klei nie. As die grond wat vuil is nog nie droog geword (het) nie, dan moet (jy) water op die grond gooi tot (die) vuilheid se reuk en smaak en kleur almal weggaat; dan word die grond skoon. Bewys is die apostel van Allah – mag Allah hom eer en groet – se order. En die baksteen wat in (die) vloer is, as (dit) vuil geword (en) dan droog geword (het) en die vuilheid se reuk en smaak en kleur weggaan van die baksteen, dan word die baksteen skoon. As die baksteen vloer wat vuil geword (het) nog nie droog geword (het) nie, moet (jy dit) was; dan word die vloer skoon. En ('n gras)dak huis se dak en ('n) boom en die groente⁴ wat nog nie gesny (is) nie, as (dit) vuil geword (en) droog geword (het) – dit is skoon; as dit nog nat is, dan moet (jy dit) was; dan word (dit) skoon. Die baksteen wat uit die vloer is en die bamboes wat van (die) dak uit is en naderhand vuil geword (het) en die boom en groente wat afgesny is en naderhand vuil geword (het) – dan moet (jy) elkeen was;

¹ Soos elders ook hier 'byvoorbeeld'. ² Die berig word net in die Arabies gegee.

³ Lees: 'Bewys is hierdie berig', welke berig net in die Arabies gegee word.

⁴ Bedoel is: gras, riet of bamboes.

daan *woeūart soekoen* die ghoets wat fijoel ghawoeūart met die
 fijoelah ghaït wat miesie kan sin nitsoe mes daan die ghoets *woeūart*
 soekoen aas die fijoelah ghaït ghaat *oeūait* maar aas die fijoelah
 ghaït sain kelier *oeūaf* semaak *oeūaf roeūaik* *soeūaar* es *oeūam* teghaat
oeūait fan die ghoets daan het bermesie *oeūamtemaaik* *salāt* ien die
 ghoets die ghoets wat fijoelghawoeūart met die fijoelah ghaït wat
 het nie kelier nie daan moet waas die ghoets derie *oeūaf* siewiekier an
 ieder ien kier moet *oeūait* derek aas kan *oeūait* derek daan *woeūart*
 soekoen aas kanie *oeūait* derek daan *woeūart* soekoen aas
 kanie *oeūait* derek die ghoetsnie nitsoe dek *koeūamperas* daan moet
 waas an *soekoeroeūap* an laat haang die ghoets *oeūap* soekoenie
 deng toet doeroegh *woeūart* derie *oeūaf* siewiekier daan *woeūart* soekoen
 die tapait wat miesie kanie waasnie aas fijoelghawoeūart daan
 moet siet ien die *uaātar* wat ghadieragh loep an *soekoeroeūap* an laat
 belaif ien die *uaātar* *oeūamterent* ien dagh an ien nagh daan *woeūart*
 soekoen pierit an miesie an ander sain mes aas ghabirant sain as es
 soekoen an aas setein eisel faal ien saut pen an belaif an die
 saut pen laang tait daan sain laif *woeūart* saut daan die saut es
 soekoen het permesie fan denie fijoelah ghaït *oeūamterent* ien
derham *oeūaf oeūamterent* die miedel fan die hant an het permesie
 fan dekie fijoelah ghaït met wiegh *oeūamterent* ien *mitqāl* *dalil*
 es *riwāyat 'umar* det es fan die fijoelah ghaït wat atie fijoel
 es nitsoe biloet an nitsoe *besnen* an maskie fan kelainie kent wat
 noeghnies ghaa'ietnie an aldie fijoelah ghaït wat fan miesie sain
 laif *koeūam* *oeūait* es atie fijoel an *hamr* es atie fijoel an
 hoeūander an ghaans an makau an ander wat *soefoeūart* es sain mes es
 atie fijoel an setien iesel an moeis an kat sain mes es atie fijoel
 an oek pierit an iesel an setien iesel sain mes is atie fijoel
 an *oeūas* an oelifaan an *gāmūs* sain mes es atie fijoel het
 permisie aas mejander aas kawart fan kelierie fijoelghawoeūart met
 die fijoelah ghaït wat es nie atie fijoelnie nitsoe pierat sain *besnen*
 an aldie ghadiertie wat miesie kan iet sain *besnen* es nie atie
 fijoelnie an aldie foels wat miesie kanie ietnie sain mes es nie atie
 fijoelnie het permisie fer die *besnen* wat *oeūap* miesie separat
 kalain nitsoe naagils sain pentes fas sain boeloet an wiegie
 lais sain boeloet an *loeūais* sain boeloet an foeloei sain boeloet an filiegh
 sain boeloet es soekoen *ya'nī* nie maak kelierie fijoelnie die
 foels wat *halāl* es *oeūam* ta'iet sain mes es soekoen maar
 hoeūander an makau an kaalkoen an ghaans an wat *soefoeūart* es
 sain mes es fijoel an iesil sain kewail an setien eisel sain kewail
 es soekoen wanier die *uaātar* wat mender es aas 'aṣr fi 'aṣr
koeūam *oeūap* die fijolah ghaït oek es fijoel nitsoe wanier die fijoelah
 ghaït *koeūam* *oeūap* die *uaātar* wat mender es aas 'aṣr fi 'aṣr daan die
uaātar *woeūart* fijoelah aas *roeūal* *oeūap* ien soekoenie kelierie
oeūap die natie fijoelie kelier an die soekoenie kelierie niem an fan die

dan word (dit) skoon. Die goeters wat vuil geword (het) deur die vuilheid wat mense kan sien, soos mis – dan word die goeters skoon as die vuilheid uitgaan. Maar as die vuilheid se kleur of smaak of reuk swaar is om uit te gaan van die goeters, dan het (jy) permissie om (die) gebed op die goeters te maak. Die goeters wat vuil geword (het) deur die vuilheid wat nie kleur het nie – dan moet (jy) die goeters drie of sewe keer was en moet (jy dit) elke keer uitdruk, as (jy dit) kan uitdruk; dan word (dit) skoon. As (jy) die goeters nie kan uitdruk nie, soos ('n) dik kombêrs, dan moet (jy dit) was en skrop en die goeters op ('n) skoon ding laat hang tot (dit) droog word, drie of sewe keer; dan word (dit) skoon. Die tapyt wat mens nie kan was nie, as dit vuil geword het – dan moet (jy dit) in die water wat gedurig loop sit en skrop en in die water omtrent een dag en een nag laat bly; dan word (dit) skoon.

('n) Perd en ('n) mens en ('n) ander (wese) se mis, as (dit) verbrand (is) – sy as is skoon. En as ('n) steen-esel in ('n) soutpan val en ('n) lang tyd in¹ die soutpan bly, dan word sy lyf skoon; dan is die sout skoon. (Jy) het permissie van dunne vuilheid omtrent een dragme of omtrent die middel van die hand en het permissie van dikke vuilheid met ('n) gewig (van) omtrent een en 'n halwe dragme. Bewys is die oorlewing van Omar . . .². Dit is van die vuilheid wat al te vuil is, soos bloed en soos urine, ook al (is dit) van ('n) kleine kind wat nog nie geëet (het) nie. En al die vuilheid wat van mense se lyf uitkom is al te vuil. En wyn is al te vuil en hoender en gans en makou en ander wat van dieselfde aard is – sy mis is al te vuil. En steen-esel en muis en kat – sy mis is al te vuil. En ook perd en esel en steen-esel – sy mis is al te vuil. En os en olifant en buffel – sy mis is al te vuil. (Jy) het permissie as minder as ('n) kwart van (jou) klere vuil geword (het) met die vuilheid wat nie al te vuil is nie, soos ('n) perd se urine. En al die gedierte wat ('n) mens kan eet – sy urine is nie al te vuil nie. En al die voëls wat ('n) mens nie kan eet nie – sy mis is nie al te vuil nie. (Jy) het permissie vir die urine wat op ('n) mens spat, klein soos naels se punte. Vis se bloed en weëluis se bloed en luis se bloed en vlooï se bloed en vlieg se bloed is skoon, naamlik maak klerasie nie vuil nie. Die voëls wat wettig is om te eet – sy mis is skoon; maar hoender en makou en kalkoen en gans en wat van dieselfde aard is – sy mis is vuil. En (die) esel se kwyl en (die) steen-esel se kwyl is skoon. Wanneer die water wat minder as tien by tien (el) is, op die vuilheid kom, is (dit) ook vuil, netsoos wanneer die vuilheid op die water wat minder is as tien by tien kom; dan word die water vuil. As ('n mens) 'n skoon kleed op die nat vuil kleed oprol en die skoon kleed neem van die

---

¹ Lees: 'ien' pleks van 'an'. ² Die oorlewing word net in die Arabies gegee.

fijoelie kelierie sain nateghait oeyamterent aas derek oeyait die soekoenie kelierie daan die fijoeli ghaft kan derap af fan die soekoenie kelierie daan die soekoenie kelierie woeuart fijol aas derek oeyait die soekoenie kelierie daan die fijoelie ghaft kanie derap af fan die soekoenie kelierie nie daan die soekoenie kelierienie woeuart fijoelnie an oek soe aas haang die natie soekoenie kelierie oeyap die mijoe wat ghapelaister met fijol kalai an die palaister waas doeroegh an die soekoenie kelierie niet woeuart fijol aas ien pent fan sain kelierie fijol ghawoeuart naaderaant hai ferghiet die pent an hai ghawaas ien pent fan die kelierie boeiten hai soek oeyam oeyait tefendie fer die wat fijolghawoeuart daan die jilie kelierie es soekoen an oeksoe aas setein iesels tarap die koering an maak besnen oeyap naaderaant soemaghie fan die koering miesie ghawaas oeyait daan aldie koering wat ghawaas an wat nie ghawaasnie es soekoen oeyaf soemaghie wiegh beriek fan die koering boeiten waas oeyait daan aldie koering wat belaif an nie bilaifnie es soekoen doeuya ja lamatje sain 'injihat' es soekoen an doeuya ja koei sain melk es soekoen 'injihat' es die ding wat miesie siet an melak daan die melk woeuart kaas firai fan foeyar an fan aghter oeyaf waas die tewie pelekies es sunnat maar det es niet wāgib dalil es diesie *hadij ya'ni* wie wel farai met kelep farai oeyan inghaal daan wie ghafarai hai het ghamaak ghoei werk wie nie farainie es nie fautnie farai die tewie pelekies oeyaf waas wanier ien deng koejam oeyait boeiten went ghataal fer oeyam tefarai *istinjā'* sain pelek es niet sunnat maar det moet farai die pelak fan fijolah ghaft met keliep oeyaf stek laap toet woeuart soekoen man an foerau wiegh kerap die fijolah ghaft met die ieriestie kelep fan foeyar toet naa aghter met die tewiedie kelep fan aghter toet naa aghter daan met die fierdie kelep fan foeyar toet naa foeyar daan met die faiftie kelep fan foeyar toet naa aghter aas dit noedagh es hoeyaile farai oeyap diesie manierie ien soemer tait man wiegh kerap die fijolah ghaft met die ieriestie kelep fan aghter toet naa foeyar daan met die tewiedie kelep fan foeyar toet naa aghter daan met die fierdie kelep fan aghter toet naa foeyar ien wintar tait waas die tewie pelekies aghter ghafarai met kelep es mier bieter aas miesie nie kaik fer sain 'auratnie' aas miesie kaik fer sain 'aurat' daan es niet *gā'iz* maak oeyap die 'aurat' daan hai moet maak *istinjā'* met kelep alien bifoeuyarbijal wie maak oeyap sain 'aurat' toesain miesie woeuart fāsiq waas sain tewie handie foeyar die *istinjā'* daan waas *istinjā'* sain pelek met ien fenger sain boeik oeyaf met tewie fenger sain boeik oeyaf met derie fenger sain boeik moenie waas die pelek met fengers sain pentesnie laat loes die pelek baiaang *ya'ni* moenie faas kenaipnie ien die tait maak *istinjā'* aas het niet poeyasah maar die miesie wat poeyasah

vuil kleed se nattigheid omtrent (soveel) aan (dat) as (hy) die skoon kleed uitdruk, dan die vuilheid van die skoon kleed kan afdrup, dan word die skoon kleed vuil. As (hy) die skoon kleed uitdruk (en) die vuilheid dan nie van die skoon kleed kan afdrup nie, dan word die skoon kleed nie vuil nie. En ook so as (hy) die nat skoon kleed op die muur wat met vuil klei gepleister (is) hang en die pleister was droog, dan¹ word die skoon kleed nie vuil nie. As een punt van sy kleed vuil geword (het en) hy naderhand die punt vergeet en hy een punt van die kleed gewas (het) sonder (dat) hy soek om vir die wat vuil geword (het) uit te vind, dan is die hele kleed skoon. En ook so as steen-esels die koring trap en urine (daar) op maak (en) mens sommige van die koring uitgewas (het), dan is al die koring wat gewas en wat nie gewas is nie skoon. Of (as hy) sommige van die koring wegbring² sonder (om dit) uit (te) was, dan is al die koring wat bly en (wat) nie bly nie skoon. ('n) Dooie lammetjie se stremsel is skoon en ('n) dooie koei se melk is skoon. 'Stremsel' is die ding wat mens aan melk sit; dan word die melk kaas. (Om) van voor en van agter (te) vryf³, of die twee plekke (te) was, is gebruik, maar dit is nie verpligtend (nie). Bewys is hierdie berig, naamlik: 'Wie met ('n) klip wil vryf, vryf on-egalig⁴, dan het wie gevryf (het), ('n) goeie werk gemaak; wie nie vryf nie is nie fout nie'. (Om) die twee plekke (te) vryf of was wanneer 'n ding behalwe ('n) wind uitkom – ('n) getal vir om 'verligting' se plek te vryf is nie gebruik nie. Maar dit moet die plek van vuilheid vryf met ('n) klip of stuk lap tot(dat dit) skoon word. Man en vrou krap die vuilheid met die eerste klip weg van voor tot na agter; met die tweede klip van agter tot na voor; dan met die derde klip van voor tot na agter; dan met die vierde klip van agter tot na voor; dan met die vyfde klip van voor tot na agter as dit nodig is. Hulle vryf op hierdie manier in somertyd. ('n) Man krap die vuilheid met die eerste klip weg van agter tot na voor; dan met die tweede klip van voor tot na agter; dan met die derde klip van agter tot na voor, in wintertyd. (Om) die twee plekke (te) was nadat ('n mens) met ('n) klip gevryf het is meer beter, (altans) as mense nie na sy skaamdele kyk nie. As mense na sy skaamdele kyk, dan is (dit) nie geoorloof (om) die skaamdele (te) ontbloot; dan moet hy (die reiniging na) verligting alleen met ('n) klip maak, want⁵ wie sy skaamdele ontbloot tussen mense, word ('n) losbandige. (Hy moet) sy twee hande was voor die (reiniging na) verligting, dan (die) verligting se plek was met een vinger se buik⁶ of met twee vingers se buik of met drie vingers se buik; (hy) moet die plek nie met (die) vingers se punte was nie. Laat die plek baie los, naamlik moenie (dit) vasknyp op die tyd (dat jy die reiniging na) verligting maak as (jy) nie (die) vastyd het nie. Maar die mens wat vas

¹ Lees 'daan' pleks van 'an'. ² Lees 'berieng' (so die Arabies) pleks van 'beriek'.

³ Naamlik die twee openings van sekresie. ⁴ Dit wil sé: met 'n on-ewe getal van bewegings. ⁵ 'byvoorbeeld'. ⁶ Die tweede en derde lid van die vinger.

moet paas *oeqap* laat die *qaatār* nie benie ien loepnie daan hai kanie
baiaang laat loes die peleknie   aas die fijoelah ghait *roequant*
istinjā' sain pelek mierder aas ien *dirham* boewaiten die fijoelah ghait
wat het *oeqap istinjā'* sain pelek daan waas es *wājib*   moenie
maak *istinjā'* met biennie an met mesnie an met *koeqasnie* an met
rieghter hantnie   es *makrūh* ghiel sain foeroequant *oeqaf* sain
roegh fer die *qiblat* in die tait maak *besnen* an *watqoefoeqarī* es an
maskie hai waas ien ghaamaang   an es *wājib* pas *oeqap* die
besnen nie ien belaifnie

moet oppas dat die water nie binne in loop nie; dan kan hy die plek nie baie los laat nie. As die vuilheid rond (die) verligting se plek meer (is) as een dragme behalwe die vuilheid wat (hy) op (die) verligting se plek het, dan is (dit) verpligtend (om te) was. Moenie (die reiniging na die) verligting maak met ('n) been nie en met ('n) mes nie en met kos nie en met (die) regterhand nie. (Dit) is afkeurenswaardig (om) sy front of sy rug te gee vir die gebedsrigting op die tyd (dat hy) urine en wat van dieselfde aard is maak, ook al was hy in ('n) gemak(huisie). En (dit) is verpligtend (om) op (te) pas (dat) die urine nie in bly nie.

diesie *kitāb* peraat fan *salāt*

oēyai moet wiet *salāt* ien 'arab taal es *du'ā* an ien *agāma* es
sembahaaiang *ya'ni allāhu ta'ālā ghamaak faif salāts farḍ* ien
dagh an ien nagh *oēyap* aldie muslim miesie mans an foerauns

salāt fajr sain tait es fan die tawiedie *fajr ya'ni* fan dagh berik
toet die *soēyant koēyam oēyap* die tewiedie *fajr* es die loegh
wat beriet es waar die *soēyant oēyap koēyam* *salāt zuhr* sain tait
es fan *soēyant ghaat wiegh* fan sain miedel paat aldie its wat
het sekaadwiegh sain sekem *woēyart* tewie kier laang nitsoe hai boeiten
die sekem wat het ien die tait *soēyant* waas ien sain miedel paat

salāt 'asr sain tait es fan ghadaan *salāt zuhr* sain tait toet die
soēyant ghaat oēyander *salāt mağrib* sain tait es fan *soēyant*
ghaat *oēyander* foelkoēyam toet die *bayād* sekainsel wat aghter die
roēyai sekainsel es ghaat wiegh waar die *soēyant ghaat oēyander*

dalil es diesie *hadīt* wanier fan haimal wat naa bai ghoeroēyant
es *woēyart* *oēyat* waar die *soēyant ghaat oēyander* es die ent fan
salāt mağrib sain tait *salāt 'iṣā'* an *salāt witr* sain tait es fan
salāt mağrib sain tait ghaat *oēyait* toet die tewiedie *fajr ya'ni* toet
dagh bariek kanie maak *salāt witr* *oēyart* *salāt 'iṣā'* nie
bifoeyarbijjal *tartib* toesein die tewie es *wājib* *tartib* es ghariegilb
ya'ni witr es aghter *'iṣā'* wie waas ien die laant wanier die
laangie daagnie es soes miesie kelaar mat *salāt mağrib* es *wakt fajr*
koēyam ien daan *hoēuale* nie karai *salāt 'iṣā'* an *witr* sain taitnie daan
die tewie *salāts* es niet *wājib* *oēyap* *hoēuale* es *mustaḥab* maak
salāt fajr ien loegh tait *dalil* es diesie *hadīt* maar moenie atie
laat maaknie bifoeyarbijjal es *sunnat batjah* ien *salāt fajr* fieragh *oēyaf*
mier 'āyats setaaraghais an aghter hai kalaar es met *salāt fajr* noegh
belaif fan die tait *oēyamterent* aas *woēyart* *doeqaidalik* sain *gūsl*
oēyaf abdast waas bedieref daan hai kan wier maak *abdast* an *gūsl* an
wier maak *salāt fajr* an kan *batjah* ien fieragh *oēyaf* mier 'āyats
setaaraghies an es *mustaḥab* maak soemer tait sain *salāt zuhr*
ien koelah tait an es *mustaḥab* maak *salāt 'asr* laat maar moenie
aatie laat maak *salāt 'asr* nie *ya'ni* moenie wagh toet kaiker fer
soēyant sain oegh nie felieker nie an es *mustaḥab* maak *salāt 'iṣā'*
laat toet ien paart fan nagh sain derie paarts ghaat *oēyait* an es
mustaḥab maak *salāt witr* laat toet die ant fan nagh aas hai deng
saal *woēyart* waker *oēyart* dagh beriek aas hai deng nie saal
woēyart waker *oēyart* dagh berieknie daan hai maak *salāt witr* *oēyart*
selaap *dalil* es diesie *hadīt* an es *mustaḥab* maak wanter tait sain
salāt zuhr foeroegh ien die beghint fan die tait an es *mustaḥab*
maak *salāt mağrib* foeroegh ien die beghent fan die tait aalghaarie
an es *mustaḥab* maak *salāt 'asr* an *zuhr* an *mağrib* bietjie laat ien
doēyander wier *rasūl ullaḥi sallā ullaḥu 'alaihi wasallama* het
ghabeliet fan tamaak *salāt ghalaik* die *soēyant koēyam oēyait* an
ghalaik die *soēyant* waas ien sain miedel paat an *ghalaik* die *soēyant*

Hierdie boek praat van (die) gebed.

U moet weet 'gebed' in die Arabiese taal is 'versoek' en in (die) godsdiens is (dit die) rituele gebed. Allah – hy is verhewe – (het) naamlik vyf gebede (gedurende) een dag en een nag vir al die Moslem mense, mans en vrouens, ('n) plig gemaak. (Die) móre-gebed se tyd is van die tweede daeraad, naamlik van dagbreek, (af) tot die son opkom. Die tweede daeraad is die lig wat breed is waar die son opkom. Die middag-gebed se tyd is van (dat die) son weggaan van sy middelpad tot al die dinge¹ wat skaduwee het se skim twee keer so lang word as hulle (self is) boonop die skim wat (hulle) het op die tyd (dat die) son in sy middelpad was. (Die) namiddag-gebed se tyd is van (dat) gedaan (is) die middag-gebed se tyd tot die son ondergaan. (Die) aand-gebed se tyd is van (dat die) son volkome ondergaan tot (dat) die wit skynsel wat na die rooi skynsel is weggaan waar die son ondergaan. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'Wanneer (die deel) van (die) hemel wat naby (die) grond is swart word waar die son ondergaan, is (dit) die einde van die aand-gebed se tyd'. (Die) nag-gebed en (die) 'on-even gebed' se tyd is van (dat die) aand-gebed se tyd uitgaan tot die tweede daeraad, naamlik tot dagbreek.

('n Mens) kan nie (die) onewe gebed voor (die) nag-gebed maak nie, want (die regte) volgorde tussen die twee is verpligtend. (Die regte) 'volgorde' is gereël², naamlik (die) onewe gebed is na (die) aand-gebed. Wie in die land was wanneer³ die lang dae⁴ is – soos ('n) mens klaar is met (die) aand-gebed kom die tydstip (van die) daeraad, dan kry hulle nie (die) nag-gebed en (die) onewe gebed se tyd nie – dan is die twee gebede nie verpligtend vir hulle (nie). (Dit) is wenslik (om die) more-gebed in die lig-tyd (te) maak. Bewys is hierdie berig . . .⁵. Maar moenie (dit) al te laat maak nie, want dit is gebruik (om) by (die) móre-gebed veertig of meer (Koran) verse stadiges voor (te) dra en nadat hy klaar is met (die) móre-gebed bly nog van die tyd (oor) omtrent (soveel dat) as (dit) duidelik word (dat) sy bad of rituele wassing bederf was, hy dan (die) rituele wassing en bad weer kan maak en weer (kan) maak (die) móre-gebed en in⁶ voor kan dra veertig of meer verse stadiges. En (dit) is wenslik (om die) somertyd se middag-gebed in (die) koeler tyd (te) maak. En (dit) is wenslik (om die) namiddag-gebed laat (te) maak, maar moenie die namiddag-gebed al te laat maak nie, naamlik moenie wag tot die oog van iemand wat vir (die) son kyk nie flikker nie. En dit is wenslik (om die) nag-gebed laat (te) maak tot een part van (die) nag se drie parte uitgaan. En (dit) is wenslik (om die) on-ewe gebed laat (te) maak tot die einde van (die) nag, as hy dink (hy) sal voor dagbreek wakker word. As hy dink (hy) sal nie voor dagbreek wakker word nie, dan maak hy (die) on-ewe gebed voor(dat hy) slaap. Bewys is hierdie berig . . .⁷. En (dit) is wenslik (om die) wintertyd se middag-gebed vroeg in die begin van die tyd (te) maak. En (dit) is wenslik (om die) aand-gebed vroeg in die begin van die tyd algar⁸ (te) maak. En (dit) is wenslik (om die) namiddag- en middag- en aand-gebed by donder-weer ('n) bietjie laat (te) maak. Die apostel van Allah – mag Allah hom eer en groet – het belet om (die) gebed te maak tegelyk (dat) die son uitkom en tegelyk (dat) die son op sy middel-pad was en tegelyk (dat) die son

¹ 'iets', as 'n meervoud opgevat. ² Lees: ghariegilt. ³ Feitlik bedoel: waar en wanneer. ⁴ Lees: daagie. ⁵ Die berig word net in die Arabies gegee. ⁶ Blybaar het 'ien salāt fajr' hier uitgeval. ⁷ Die berig word net in die Arabies gegee.

⁸ Naamlik sowel in die somer as in die winter.

siet an *rasūl ullāh 'alaihi ssalām* het ghabiliet fan temaak *sūjūd tilāwat* an fan temaak *salāt ḡanāzat* ien diesie derie taits die ieriestie tait aas soeyant koequam oēyait die tewiedie tait aas die soeyant waas ien sain miedel paat die dierdie tait aas soeyant siet maar kan maak die dagh sain *salāt 'aṣr* ghalaik die dagh sain soeyant siet an *rasūl ullāh* het ghabiliet fan timaak *nāfilat salāts* an fan *tawāf* sain tewie *rak'ats* aghter *salāt fājr* an aghter *salāt 'aṣr* maar *rasūl ullāh* het niet ghabiliet fan tebejaal firloep *salāts* an fan temaak *tilāwat* sain *saqdah* an fan temaak *salāt ḡanāzat* aghter *salāt fājr* an aghter *salāt 'aṣr* nie an *rasūl ullāh* het ghabiliet fan temaak *nāfilat salāts* aghter dagh beriek mier aas *fājr* sain tewie *rak'at sunnats* an *rasūl ullāh* het ghabiliet fan temaak *nāfilat salāts* foeyar *mağrib* sain *fard* an *rasūl ullāh* het ghabiliet fan temaak *nāfilat salāts* ien die tait miesie *batjah* ienaghie *ḥuṭbat* an *rasūl ullāh* het ghabiliet fan temaak *nāfilat salāts* foeyar *salāt 'id* an *rasūl ullāh* het ghabiliet fan bering tewie *salāts* bai makaander ien ien tait maar die miesie wat ghaat naa *haadji* kan berieng *salāt zuhr* an *salāt 'aṣr* bai makaander ien *waqt zuhr* ien die pelek wat sain naam es *'arafat* an *haadjies* kan berieng *salāt mağrib* saam met *salāt 'iṣā'* ien die pelek wat sain naam es *muzdalifat* die foeroe wat woēyart soekoen fan *ḥaid oēyaf nijs* ien *salāt 'aṣr* sain tait daan sai moet maak *salāt 'iṣā'* alien daan sai moet maak die *salāt* alien wat sain soekoen ghawoēyart ien sain tait wie woēyart riegh fer die *fard* ien die ent fan die tait hai moet betaal die *fard* aas foerau woēyart soekoen fan *ḥaid oēyaf* fan *nijs* *oēyaf sabi* woēyart *bāliq oēyaf* woēyart *muslim* ien die ant fan *salāt* sain tait daan moet betaal die *salāt* an maskie belaif fan die tait *oēyamterent* ien *takbir* maar die foerau wat karai *ḥaid* ien die ent fan *salāt* sain tait daan die *salāt* sain *qadā'* es niet *wā'ib* *oēyap* haар

diesie *bāb* peraat fan *'adān*

'adān in *'arab* taal es *'i'lām ya'nī* maak laat miesie wiet ienaghie deng *'adān* ien *agāma* es *'i'lām fer waqtī ssalāt ya'nī* ghief kienes fer *muslim* miesie met die woēyart die wat miesie *batjah* ien *'adān* laat hoēualele wiet *waqtī ssalāt* ghabaghent qoēquam ien *'adān* es *sunnat* fer faif *fard* *salāts* an fer hoēualele sain *qadā'* an fer *salāt ḡum'at* maar fer die ander *salāts* es niet *sunnat* moenie ghief *'adān* fer gha'i en *salāt* foeyar sain taitnie aas hai ghief *'adān* foeyar die tait fan *salāt* es niet riegh daan hai moet wier ghief *'adān* aghter die tait beghent koequam ien *dalil* es diesie *ḥadīt ya'nī* au *bilāl* moenie ghief *'adānnie* foeyar *waqtī fājr* koequam ien aas ien *salāt* alien ferloep daan ghief *'adān* an maak *'iqāmat* fer die *salāt* *dalil* es diesie *ḥadīt* aas baiaang *salāts* ferloep an hai wel betaal aghter makaar daan hai ghief *'adān* an *'iqāmat* fer die ieriestie an hai es ferai wielagh qoēquam taghief *'adān* an maak *'iqāmat* fer ieder ien

sit¹. En die apostel van Allah – tot hom die groet – het belet om (die) voordrag-prosternasie te maak en om (die) begrafnis-gebed te maak op hierdie drie tye: die eerste tyd as (die) son uitkom, die tweede tyd as die son in sy middel-pad was, die derde tyd as (die) son sit¹. Maar (mens) kan die dag se namiddag-gebed maak tegelyk (dat) die dag se son sit¹. En die apostel van Allah het belet om ekstra gebede en die rondgang se twee neerbuigings na (die) môre-gebed en na die namiddag-gebed te maak. Maar die apostel van Allah het nie belet om verloopte gebede te maak en om (die) voordrag se prosternasie te maak en om (die) begrafnis-gebed te maak na (die) môre-gebed en na die namiddag-gebed nie. En die apostel van Allah het belet om ekstra gebede meer as (die) môre (-gebed) se twee gebruiklike neerbuigings na dagbreek te maak. En die apostel van Allah het belet om ekstra gebede voor (die) aand se plig te maak. En die apostel van Allah het belet om ekstra gebede te maak op die tyd dat ('n) mens enige preek voordra. En die apostel van Allah het belet om ekstra gebede voor die fees-gebed te maak. En die apostel van Allah het belet om twee gebede by mekaar in een tyd (te) bring. Maar die mense wat na die pelgrimstog gaan kan (die) middag-gebed en namiddag-gebed by mekaar bring op die tydstip van middag in die plek wat se naam Arafa is. En pelgrims kan (die) aand-gebed saam met die nag-gebed by mekaar bring op die tydstip van die nag in die plek wat se naam Muzdalifa is. Die vrou wat skoon word van menstruasie of bevalling op (die) namiddag-gebed se tyd – dan moet sy alleen (die) namiddag-gebed maak. Of word (sy) skoon van menstruasie of bevalling op (die) nag-gebed se tyd dan moet sy alleen (die) nag-gebed maak. Dus: sy moet alleen die gebed maak in wie se tyd sy skoon geword (het). Wie reg vir die plig word op die einde van die tyd, hy moet die plig betaal: as ('n) vrou skoon van menstruasie of van bevalling word, of ('n) jongeling mondig word of ('n) ongelowige 'n Moslem word op die einde van (die) gebed se tyd, dan moet (hulle) die gebed betaal, ook al bly van die tyd (net) omtrent een 'Allah is die grootste' (oor). Maar die vrou wat menstruasie op die einde van (die) gebed se tyd kry – dan is die 'inhaal' (van daardie gebed) nie vir haar verpligtend (nie).

Hierdie hoofstuk praat van (gebeds-) oproep.

'Oproep' in (die) Arabiese taal is 'bekend maak', naamlik maak dat (die) mense enige ding weet. 'Oproep' in (die) godsdiens is: die tyd van die gebed bekend maak, naamlik, (om) kennis (te) gee vir Moslem mense met die woorde² wat ('n) mens voordra in (die) oproep (so) dat hulle weet die tyd van die gebed (het) begin (om) in (te) kom. (Die) oproep is gebruik vir (die) vyf verpligte gebede en vir die inhaal daarvan en vir (die) Vrydag se gebed, maar vir die ander gebede is (dit) nie gebruik (nie). Moenie (die) oproep gee vir geen gebed voor sy tyd nie. As hy (die) oproep gee voor die tyd van gebed nie reg is (nie), dan moet hy (die) oproep weer gee nadat die tyd begin (het om) in (te) kom. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'o Bilâl moenie (die) oproep gee nie voordat (die) tydstip (van die) daeraad in kom'. As net een gebed verloop (het), gee dan (die) oproep en maak (die) bevel om hulle op te stel vir die gebed. Bewys is hierdie berig . . .³. As baie gebede verloop (het) en hy wil (hulle) namekaar betaal, dan gee hy (die) oproep en (die) bevel om hulle op te stel vir die eerste. En hy is vrywillig⁴ om (die) oproep te gee en (die) bevel om hulle op te stel (te) maak vir elkeen

¹ Ondergaan. ² Lees: 'woegardie' in plaas van 'woegart die'. ³ Die berig word net in die Arabies gegee. ⁴ Bedoel is: 'vry'.

fan die ander *salāts oeqaf* maak *'iqāmat* alien es *makrūh* fer
 tarewlaar miesie laat belaif *'adān* an *'iqāmat* ghalaik maar die
 man fan maak *salāt* ien sain hoeqais ien setaat aas laat bilaif *'adān*
 an *'iqāmat* es niet *makrūh* *'adān* an *'iqāmat* es ghoet fer tarewlaar
 miesie an fer die man wat maak *salāt* ien sain hoeqais ien setaat
'adān an *'iqāmat* es niet *sunnat* fer pierie foeroeuyans sain *ǵamāt* at
'adān sain woeuardie hoe es es doezaidalik es niet noedagh
 oeqans sekariewie *batjah aṣṣalāt hairum mina nnaum* diesie
 woeuardie tewie kier aghter hai *ghabatjah hayyā 'alā ljalāḥ* tewie kier
 ien *fajr* sain *'adān* maar *'imām 'a'zam* ghamaak *riwāyat mu'addin*
batjah diesie woeuardie tewie kier aghter hai kalaar es met *fajr* sain
'adān maar *batjah qad qāmati ṣṣalātu* tewie kier aghter *hayyā*
ljalāḥ ien *'iqāmat* det es defrent toesien *'adān* an *'iqāmat* sain woeuardie
dalil fer diesie tewie *mas'alat* es diesie *hadīt* *batjah 'adān*
 sain woeuardie setaarghis *ya'ni* ris bietjie toesain ieder tewie *kalimat*
 an *batjah 'iqāmat* sain woeuardie haastagh det es oek defrent
 toesien *'adān* an *'iqāmat* es *makrūh batjah* tewie *kalimat ḥahādat*
 ien kier ghahiem ien kier haart an es *makrūh batjah 'adān*
'iqāmat met *lāyu* es *sunnat batjah 'adān* an *'iqāmat* oewer die
qiblat es *sunnat* deraai sain ghasiegh fer die rieghter kaant ghalaik
 hai *batjah hayyā 'alā ṣṣalāt* an deraai sain ghasiegh fer die lenker kaant
 ghalaik hai *batjah hayyā 'alā ljalāḥ* die *mu'addin* loep ien die
 roeyantie ien sain *ṣaumi* at an setiek oeqait sain koezap ien die rieghter
 kaant sain fienster an *batjah* tewie kier *hayyā 'alā ṣṣalāt* daan wier
 setiek oeqait sain koezap ien die lenker kaant sain fienster daan
batjah hayyā 'alā ljalāḥ daan wier ghaat bai sain aistie pelek an setaat
 oewer die *qiblat* daan *batjah* fan *'adān* wat belaif an es *sunnat*
 setiek sain tewie fengers ien sain *oeqarghat* ghalaik beghent *'adān*
 an die *mu'addin* moet niks peraatnie toesien *'adān* sain
 woeuardie an toesien *'iqāmat* sain woeuardie nie an es *sunnat* die
mu'addin siet aghter hai kelaar es met *'adān* naadiraant beghent
'iqāmat maar die *mu'addin* moenie siet toesien *'adān* an *'iqāmat*
 ien *waqti mağrib* maar belaif bietjie setiel aghter hai kelaar es met
'adān daan beghent *'iqāmat* die man wat ghief *'adān* an maak
'iqāmat hai moet het *abdast* an soekoenie laif fan *ǵanābat* *'adān*
 soeqander *abdast* es *ǵā'iz* maar esnie ghaqatnie dieman wat het
 niet *abdast* sain *'iqāmat* es *makrūh* an die man wat het *ǵanābat*
 sain *'adān* es *makrūh* aas hai ghief *'adān* naadiraant die ander
 man wat sain laif soekoen es an hai het *abdast* moet wier ghief *'adān*
 nitsoe foerau an ghiek miesie an doeroeyang miesie sain *'adān* es
makrūh an naadiraant die man wat riegh es fer *'adān* moet wier ghief
'adān aas die *'iqāmat* waas *makrūh* daan moenie wier maak

van die ander gebede of (die) bevel om hulle op te stel alleen (te) maak. Dit is afkeurenswaardig vir reisende mense (om die) oproep en (die) bevel om hulle op te stel gelyklik (agterweë te) laat bly.

Maar die man wat¹ (die) gebed in sy huis in ('n) stad maak, as (hy die) oproep en (die) bevel om hulle op te stel (agterweë) laat bly – (dan) is (dit) nie afkeurenswaardig (nie). Oproep en bevel om hulle op te stel is goed vir reisende mense en vir die man wat (die) gebed in sy huis in ('n) stad maak. Oproep en bevel om hulle op te stel is nie gebruik vir enkel vroue se vergadering (nie). (Die) oproep se woorde, hoe (hulle) is, is duidelik; (dit) is nie nodig ons skrywe (dit nie).

(Die oproeper) dra 'Die gebed is beter as die slaap', hierdie woorde, twee keer voor na(dat) hy 'Op na die heil' twee keer voorgedra het in die môre-gebed se oproep, maar die groot voorganger het (die) oorlewing gemaak (dat) die oproeper hierdie woorde twee keer voordra nadat hy klaar is met die daeraad se oproep. Maar (hy) dra 'Die gebed het aangebreek' twee keer voor na 'Op na² die heil' by (die) bevel om hulle op te stel; dit is verskillend tussen (die) oproep en (die) bevel om hulle op te stel se woorde. Bewys vir hierdie twee kwessies is hierdie berig . . . ³. (Hy) dra die oproep se woorde stadiës voor, naamlik (hy) rus ('n) bietjie tussen elke twee sinne. En (hy) dra (die) bevel om hulle op te stel se woorde haastig voor; dit is ook verskillend tussen (die) oproep en (die) bevel om hulle op te stel. (Dit) is afkeurenswaardig (om) twee sinne van (die) getuienis een keer geheim⁴, een keer hard(op) voor (te) dra. En (dit) is afkeurenswaardig (om) oproep (en) bevel om hulle op te stel met melodie voor (te) dra. (Dit) is gebruik (om) oproep en bevel om hulle op te stel teenoor die gebedsrigting voor (te) dra. (Dit) is gebruik (om) sy gesig na die regterkant te draai tegelyk (dat) hy 'Op na die gebed' voordra en sy gesig na die linkerkant (te) draai tegelyk (dat) hy 'Op na die heil' voordra. Die oproeper loop in die rondte in sy koepel en steek sy kop uit in die regterkant se venster en dra twee keer 'Op na die gebed' voor; dan steek (hy) weer sy kop uit in die linkerkant se venster, dra dan 'Op na die heil' voor; dan gaan (hy) weer na sy eerste plek en staan teenoor die gebedsrigting; dan dra (hy) wat oorbly van die oproep voor. En (dit) is gebruik (om) sy twee vingers in sy oorgat (te) steek tegelyk (dat hy) (die) oproep begin. En die oproeper moet niks praat nie tussen (die) oproep se woorde en tussen (die) bevel om hulle op te stel se woorde nie.

En (dit) is gebruik (dat) die oproeper sit nadat hy klaar is met (die) oproep (en) naderhand (die) bevel om hulle op te stel begin.

Maar die oproeper moet nie sit tussen oproep en bevel om hulle op te stel in die aand-tyd (nie), maar bly ('n) bietjie stil nadat hy klaar is met (die) oproep (en) begin dan (die) bevel om hulle op te stel. Die man wat (die) oproep gee en (die) bevel om hulle op te stel maak, moet rituele wassing hê en ('n) lyf (wat) skoon van onreinheid (is).

Oproep sonder rituele wassing is geoorloof, maar is nie goed⁵ nie.

Die man wat nie die rituele wassing het nie, sy bevel om hulle op te stel is afkeurenswaardig. En die man wat onreinheid het, sy oproep is afkeurenswaardig. As hy (die) oproep gee, moet naderhand die ander man wie se lyf skoon is en (die) rituele wassing het, weer (die) oproep gee. Netso is ('n) vrou en gek mense en dronk mense se oproep afkeurenswaardig en naderhand moet die man wat reg is vir (die) oproep weer (die) oproep gee. As die bevel om hulle op te stel afkeurenswaardig was, moet ('n mens) nie weer die bevel om hulle

¹ Lees 'wat' in plaas van 'fan'. ² 'na' het in die teks uitgeval. ³ Die berig word net in die Arabies gegee. ⁴ Bedoel is: 'saggies'. ⁵ Lees: ghceyat.

'iqāmatnie es mustahab mu'addin wiet 'adān sain sunnats an salāt sain taits soegandie maaker sain 'adān es makrūh an die kent wat noeghnie mukallaf ghawoeuarṭnie sain 'adān es makrūh die man wat siet sain 'adān es makrūh selaaf sain 'adān es nie an wieldie miesie sain 'adān es nie makrūh nie walad zinā sain 'adān es nie makrūh nie aas hoequaile waas ghoequaia miesie wanier mu'addin sai ien 'iqāmat ḥayyā 'alā ssalāt die 'imām an ḡamāt moet setaan oeqap fer salāt wanier mu'addin sai qad qāmati ssalāt die 'imām an ḡamāt ghalaik beghent salāt aas die 'imām es nie daar nie daan die ḡamāt moenie oeqap setaatnie toet die 'imām koequam oeqaf aas die 'imām self ghief 'adān an maak 'iqāmat daan die ḡamāt moenie oeqap setaannie toet die 'imām kelaar es met 'iqāmat

diesie bāb peraat fan salāt sain šarts die šarts es die iets boeiten hoequaile salāt es niet riegh salāt sain šarts es baiaang die ieriestie šart es det muṣallā sain laif moet soekoen wies fan tewie hadats die tewiedie šart dat muṣallā sain laif an kelierie an sain salāt pelek moet soekoen wies fan fijoelah ghaits die dierdie šart es det muṣallā sain laif wat 'aurat es moet toe wies die wierdie šart fer salāt es det die muṣallā moet maak salāt oewer die qiblat die faiftie šart es det die muṣallā moet maak niyyat met haart fer salāt die saistie šart fan salāt sain šarts es tait man sain 'aurat es fan oeqander sain naagiltjie toet oewer sain kanie die ander esnie 'aurat nie die foerau wat ḡāriyat es haar 'aurat es haar roegh en haar boeik an fan haar naagiltjie toet oewar haar kanie die foerau wat farai es haar 'aurat es haar jilie laif boeitien haar ghasiegh an boeiten haar tewie handie fan benie an boeiten haar tewie foetie det es riegh fatwā aas oepie kawart fan die paart wat 'aurat es daan die salāt es niet riegh ien paart es boeiak an die ander paart es boet an die ander paart es sekien andie ander paart es haar koequam haarie wat laang es an man sain dākr alien es ien paart an baal altewie alien es ien paart an dubur sain ring alien es ien paart aas die muṣallā kanie karai ien deng oeqam teberaing oeqait die fijoelah ghait wat het oeqap sain laif oeqaf oeqap sain kelierie nie daan hai moet maak salāt met die fijoelah ghait saam an es niet noedagh naaderaant hai moet wier betaal die salātnie aas karai die kelierie wat sain kawart waas soekoen daan hai ghamaak salāt naakent daan die salāt es niet riegh aas mender aas sain kawart waas soekoen daan hai es ferai wielagh oeqam timaak salāt naakent oeqaf oeqam temaaik in die kelierie maar aas hai maak salāt ien die kelierie det es mijar bieter aas die muṣallā kanie karai kelierie oeqam temaaik toe sain 'aurat nie daan hai ghamaak salāt met rukū' an suğūd daan die salāt es riegh aas hai siet an maak salāt an wais met koequam fer rukū' an fer suğūd det es mier biatar die miesie wat ien makkat es sain qiblat es die ka'bat salf die miesie wat fier es fan makkat sain qiblat es ka'bat sain kaant ya'ni es die kaant wat ka'bat ien

op te stel maak nie. Dit is wenslik (die) oproeper weet (die) ooproep se gebruik en (die) gebed se tye. ('n) Sonde-bedrywer se ooproep is afkeurenswaardig. En die kind wat nog nie meerderjarig geword (het) nie se ooproep is afkeurenswaardig.

Die man wat sit se ooproep is afkeurenswaardig. ('n) Slaaf se ooproep is nie afkeurenswaardig nie; en ('n) blinde man se ooproep is nie afkeurenswaardig nie; en ('n) wilde mens se ooproep is nie afkeurenswaardig nie. ('n) Onwettige kind se ooproep is nie afkeurenswaardig nie as hulle goeie mense was. Wanneer (die) oproeper in (die) bevel om hulle op te stel sê: 'Op na die gebed', moet die voorganger en (die) vergadering opstaan vir (die) gebed. Wanneer (die) oproeper sê: 'Die gebed het aangebreek', begin die voorganger en (die) vergadering terstond (die) gebed. As die voorganger nie daar is nie, dan moet die vergadering nie opstaan (nie) tot(dat) die voorganger kom. Of as die voorganger self (die) ooproep gee en (die) bevel om hulle op te stel maak, dan moet die vergadering nie opstaan tot die voorganger klaar is met (die) bevel om hulle op te stel (nie).

Hierdie hoofstuk praat van (die) gebed se voorwaardes.

Die voorwaardes is die sake waarbuite die gebed nie reg is (nie). (Die) gebed se voorwaardes is baie. Die eerste voorwaarde is dat (die) bidder se lyf skoon moet wees van (die) twee (soorte van) verontreiniging. Die tweede voorwaarde (is) dat (die) bidder se lyf en klere en sy gebedsplek skoon moet wees van vuilighede. Die derde voorwaarde is dat (die) bidder se lyf wat 'kaalheid' is, toe moet wees. Die vierde voorwaarde vir (die) gebed is dat die bidder (die) gebed teenoor die gebedsrigting moet maak. Die vyfde voorwaarde is dat die bidder met (sy) hart intensie vir (die) gebed moet maak. Die sesde voorwaarde van (die) gebed se voorwaardes is (die regte) tyd. (Die) man se 'kaalheid' is van onder sy naeltjie tot oor sy knie; die res is nie 'kaalheid' nie. Die vrou wat slavin is, haar 'kaalheid' is haar rug en haar buik en van haar naeltjie tot oor haar knie. Die vrou wat vry is, haar 'kaalheid' is haar hele lyf behalwe haar gesig en behalwe haar twee hande van binne en behalwe haar twee voete; dit is (die) regte beslissing. As ('n) kwart van die deel wat 'kaalheid' is oop (is), dan is die gebed nie reg (nie). Een deel is (die) buik en die ander deel is (die) boud en die ander deel is (die) skeen en die ander deel is haar kophare wat lank is. En ('n) man se lid alleen is een deel en (die) testikels altwee alleen is een deel en (die) sitvlak se ring alleen is een deel. As die bidder nie een ding kan kry om die vuilheid wat (hy) op sy lyf of op sy klere het uit te bring nie, dan moet hy (die) gebed maak met die vuilheid saam en is (dit) nie nodig (dat) hy naderhand die gebed weer moet betaal nie. As (hy) die klere waarvan een kwart skoon was kry (en) hy dan (die) gebed nakend maak, dan is die gebed nie reg (nie). As minder as 'n kwart daarvan skoon was, dan is hy vrywillig¹ om (die) gebed nakend te maak of om (dit) in die klere te maak, maar as hy (die) gebed in die klere maak, is dit meer beter. As die bidder nie klere kan kry om sy 'kaalheid' toe te maak nie (en) hy dan (die) gebed met buigings en neerwerpings gemaak (het), dan is die gebed reg. As hy sit en (die) gebed maak en met (die) kop vir buigings en neerwerpings wys, is dit meer beter. Die mens wat in Mekka is, sy gebedsrigting is die Ka'ba self. Die mens wat ver is van Mekka, sy gebedsrigting is (die) Ka'ba se kant, naamlik is die kant waarin (die) Ka'ba

---

¹ Hy het die keuse.

es foegualie berietie   aas hai nie wietnie *qiblat* watie kaant es an
 hai nie karainie die man wat wiet die *qiblat* oeqam teferaagh daan
 hai moet maak moeitie fer *qiblat* met mierkie toet hai deng *qiblat*
 wat kaant es   an hai moet maak *salāt* oewer die kaant wat hai
 ghadeng det es *qiblat*   aas hai wiet met sain ferkert aghter *salāt*
 moenie wijaz befaalnie   aas hai wiet met sain ferkert ien *salāt*
 deraai rieghtie kan an maak foel koem fan die *salāt* wat belaif   an
 die *fatwā* es nitsoe an aas roeqail *muṣallā* sain deng fer *qiblat ya'ni*
 aas *salāt* maaker sain deng roeqail aghter *salāt* moenie wier peṭaalnie
 aas sain deng roeqail ien *salāt* moet deraai rieghtie kan an maak
 foel koem fan die *salāt* wat belaif   aas beghent *salāt* boeiten
 hai maak moeitie fer *qiblat* met mierkie sain *salāt* es niet rieghnie
 anmaskih setaan riegh oewer die *qiblat*   die miesie wat baang es
 fer faiaandie an kanie kaiknie fer *qiblat*nie oeqaf waas siek kanie
 kerai nie miesie oeqamtehelb fer hoeqamnie sain *qiblat* es die kaant
 wat hai karagh het oeqamtekaik   maak timakaander sain mieneg
 ien haart oeqam *salāt* temaaak met beghent *salāt* sain *takbir ya'ni*
 ghalaik *batjah allāhu 'akbar* fer beghent *salāt* moet mieneg ien haart
 oeqam *salāt* temaaak   maak die *niyyat* met woeyardie saam met
 mieneg ien haart es mijar bieter aas maak die *niyyat* alien met haart
 bijoeiten paraat met *toeng*   es ghanoeg ghaal koeuartstie *niyyat*
ya'ni mieneg oeqam *salāt* temaaak die *niyyat* es ghanoeg ghaal fer
nāfilah salāts an fer *sunnat salāts* an fer *tarāwiḥ salāts* bai riegh
fatwā   fer *fard* es *šart* maak die *fard* doeqaidelek nitsoe *salāt 'aṣr*
 ghaberienk *miṣāl* fer *salāt 'aṣr* ander *fards* es nitsoe   es *šart* maak
 doeqaidelek wat *fard* es an watie dagh sain *fard* es   moet maak
niyyat fer *fard* soe   oeqaf maak *niyyat* soe   oeqaf maak
 nitsoe   ander *salāts* sain *niyyat* kan oeqait fendie fan diesie
niyyats   die miesie wat foelgh *'imām* hai moet mienek tefoelgh
 met die *'imām* saam   nitsoe hai moet doeqaidelek maak ien *niyyat*
 wat *fard* es an watie tait sain *fard* es wat hai maak   *muqtadi*
 sain *niyyat* es soe   ander *niyyats* kan oeqait fendie   fer
janāzat sain *salāt šart* hai moet mieneg temaaak *salāt* fer *allāhu ta'āla* an
 temaaak *du'ā* fer die doeqaia   die *niyyat* fer *janāzat* sain *salāt* es
 soe   aas hai foelgh die *'imām* maak *niyyat* soe   oeqaf sie
 oeqaf sei   an boeitein die *niyyat* het fer *salāt janāzat* ander
niyyats oeqans ghasekeraiwie ien *kitāb salāt alghar* die *niyyats* sain
ma'nā koeqam oewar   es niet *šart* fer *fard salāt oeqaf wājib salāt*
 mieneg *rak'ats* sain noembars fan tewie oeqaf derie oeqaf fier maar
 det es *sunnat*   an mieneg fir tesetaan oewer die *qiblat* es *sunnat*
 an temaaak *du'ā* met *fayassir hālī wataqabbalhā minnī* es *sunnat*
 diesie *bāb* fan diesie *kitāb* peraat fan *salāt* sain *ṣifat* fan *salāt* wat es
 saal doeqaidelek maak   *salāt* sain *fards ya'ni salāt* sain afferie wat
 boeitein die afferie *salāt* es niet rieghnie es baiaang   ien fan

is, (die) volle breedte. As hy nie weet watter kant die gebedsrigting is nie en hy nie die man wat die gebedsrigting weet kry om te vra (nie), dan moet hy met merke moeite doen tot hy dink watter kant (die) gebedsrigting is; en hy moet (die) gebed maak teenoor die kant wat hy gedink (het) dit is (die) gebedsrigting. As hy weet van¹ sy verkeerd (wees) na (die) gebed, moet (hy dit) nie weer betaal nie. As hy tydens (die) gebed weet van sy verkeerd (wees), draai (hy na) die regte kant en maak wat oorbly van die gebed volkome. En die beslissing is netso, as (die) bidder se dink ruil² aangaande (die) gebedsrigting, naamlik as (die) gebed-maker se dink ruil na (die) gebed, moet (hy dit) nie weer betaal nie. As sy dink ruil tydens (die) gebed moet (hy na) die regte kant draai en wat van die gebed oorbly volkome maak. As hy (die) gebed begin sonder³ (om) met merke moeite (te) doen vir (die) gebedsrigting, is sy gebed nie reg nie, ook al staan (hy) reg teenoor die gebedsrigting. Die mens wat bang is vir vyande en nie vir (die) gebedsrigting kan kyk nie of siek was (en) nie mense om vir hom te help kan kry nie, sy gebedsrigting is die kant waarheen hy krag het om te kyk.

('n Mens moet) sy mening in (sy) hart om (die) gebed te maak teen mekaar maak met (die) begin van (die) gebed se lofprysing, naamlik tegelyk (dat hy) voordra 'Allah is die grootste' vir (die) begin (van die) gebed, moet (hy) in (sy) hart meen om (die) gebed te maak. (Om) die intensie met woorde saam met mening in (die) hart (te) maak is meer beter as (om) die intensie alleen met (die) hart (te) maak sonder (om) met (die) tong (te) praat. (Die) kortste intensie is genoeg al, naamlik (die) mening om (die) gebed te maak; die intensie is genoeg al vir ekstra-gebede en vir gebruikelike gebede en vir 'rus-gebede', volgens (die) regte beslissing. Vir plig(-gebede) is (dit) voorwaarde (om) die plig duidelik (te) maak, soos 'namiddag-gebed'; gebruik⁴ (die) voorbeeld van 'namiddag-gebed'; ander pligte is netso. (Dit) is ('n) voorwaarde (om) duidelik (te) maak wat (die) plig is en watter dag se plig (dit) is. ('n Mens) moet intensie vir ('n) plig(-gebed) so maak . . .⁵, of intensie so maak . . .⁵ of net so maak . . .⁵. (Die) ander gebede se intensies kan ('n mens) deur hierdie intensies uitvind. Die mens wat ('n) voorganger volg, hy moet meen (om) te volg met die voorganger saam. Net so moet hy duidelik maak in (sy) intensie wat (die) plig is en watter tyd se plig (dit) is wat hy maak. Die volgeling se intensie is so . . .⁵. (Die) ander intensies kan ('n mens) uitvind. Vir (die) begrafnis-gebed (is dit) voorwaarde (dat) hy moet meen (om die) gebed vir Allah – hy is verhewe – te maak en (die) smeekbede vir die dooie te maak. Die intensie vir die begrafnis-gebed is so . . .⁵. As hy die voorganger volg, maak (hy die) intensie so . . .⁵ of sê . . .⁵ of sê . . .⁵; en behalwe dié intensie het ons vir die begrafnis-gebed ander intensies geskrywe in 'Die boek van die gebed'. Algar die intensies se betekenis kom oor(een). (Dit) is nie ('n) voorwaarde vir (die) plig-gebed of (die) verpligtende gebed (om die) buigings se aantal van twee of drie of vier (as) mening (te noem nie), maar dit is gebruik. En (om die) smeekbede te maak met 'Begunstig my toestand en ontvang dit van my' is gebruik.

Hierdie hoofstuk van hierdie boek praat van (die) gebed se kenmerke. Wat (dit) van (die) gebed is, sal (ons) duidelik maak. (Die) gebed se pligte, naamlik (die) gebed se sake, sonder welke sake (die) gebed nie reg nie, is baie. Een van

¹ 'met' is 'n Arabisme. ² Skrap 'an' en verstaan: 'as sy gedagte verander'.

³ 'buiten' gespel: bejoestn. ⁴ Lees: 'ghaberiek'. ⁵ Die formules word net in die Arabies gegee.

die afferie es die ieriestie *takbir* fan *salāt* sain *takbirs* wat saamat ghalaik beghent *salāt* miesie *batjah* diesie *takbir* ghanoemt *tahrimat* befoeyarbijjal alwat *halāl* es foeyar beghent *salāt* *woeyart harām* met diesie *takbir* an wier *woeyart halāl* met die *salām* fer det die *salām* ghanoemt *tahlilat* diesie *takbir* wat ghanoemt *tahrimat* es *šart* fer *salāt* boeiten diesie *takbir salāt* es niet rieghnie die tewiedie *fard* es *qiyām ya'ni* tesetaan *oezap* foet fer aldie *rak'ats* fan die *salāt* wat *fard* es die dierdie es *qira'at ya'ni tebatjah* fan *qur'ān oeynamteriet* wat noedagh es fer *salāt* diefierdie *fard* es *rukū'* *ya'ni* ghaar bek fer *rukū'* an maak sain roegh an niek riegh *oeuait* die faiftie *fard* es *suğūd ya'ni* siet sain *foeyarkoezap* fer *suğūd oezap* die *muṣallā oeufaf* siet *oezap* die *gheroeyant* die siestie *fard* fan *salāt* sain afferie wat es *fard* es die laastie tesiet *oeynamterent* kan *batjah tahiyyāt* diesie faaif afferie *ya'ni qiyām* an *qira'at* an *rukū'* an *suğūd* an *qu'ud 'ahīr* es paartes fan *salāt* teghaat *oeuait* fan *salāt* aas kelaar es met sain wierk saam met teferai wielagh es *fard* *salāt* sain *wājib* *ya'ni salāt* sain afferie wat boeiten die afferie *salāt* es niet foelkoemnie an miesie karai soendie aas asperes laatsetaan die *wājib* es baiaang die ieriestie *wājib* es *tebatjah* die *fatihat* die tewiedie *wājib* es *batjah* ien laang 'āyat *oeufaf* mijar fan *qur'ān* ghalaik aghter die *fatihat ya'ni* aghter kelaar es die met *fatihat batjah* ien laang 'āyat *oeufaf* derie *koeuart* 'āyat *oeufaf* mijar fan *qur'ān* ien die ieriestie tewie *rak'ats* fan aldie faif *salāts* an fan aldie *nāfilat salāts* die dierdie *wājib* es temaaik *qira'at* fan *qur'ān mu'ayyan* ien die ieriestie tewie *rak'ats* fan *salāt ya'ni batjah* fan *qur'ān* alien ien die ieriestie tewie *rak'ats* fan *salāt* es *wājib* die firdie *wājib* es tepas *oezap* fer *tartib ya'ni ghariekelat* ien die werk wat moet tewie kier ghadaan *woeyart* ien ieder ien *rak'at* aas hai ghalaat balaif fir die tewiedie *suğūd* an hai *oezap* ghasataan fer die tewiedie *rak'at* daan sain *salāt* nie *woeyart fāsid* nie maar hai moet betaal die *suğūd* ien die ent fan die *salāt* die faiftie *wājib* es temaaik laif sain paartes an sain lets setel *oeynamterent* derie kier *batjah subhān rabbi l'azīm* fan roer ien *rukū'* an ien *suğūd* an ien ander *rak'ats* fan *salāt* bai 'abi yūsuf ta'dil 'arkān es *fard* die siestie *wājib* es die ieriestie tesiet *oeynamterent* kan *batjah* die *tahiyyāt* soemaghie 'ālims ghasie die ieriestie tesiet es *sunnat* maar sain *fatuwā* es *soezaak* an die siewendie *wājib* es *tebatjah tahiyyāt* tewie kier ien kier die ieriestie tesiet die tewiedie kier ien die laastie tesiet soengaghie 'ālims ghasie die ieriestie *tahiyyāt* es *sunnat* die laastie *tahiyyāt* es *fard* maar die *fatuwā* es *soezaak* die aghstie *wājib* es ghief *salām* met die *woeyard* wanier hai kalaar met *salāt* maar *lažī 'alaikum* an die tewiedie *salām* an *oezap* kaik rieghter an lenker soekoeys es *sunnat* die niegandie *wājib* es *tebatjah wir* sain *du'a ya'ni allāhuma innā nasta'inuka* toet die ent die tiendie *wājib* es die *takbirs* wat *rasūl* *ullāh* *sallā llāhu ta'ālā 'alaīhi*

die sake is die eerste lofprysing van (die) gebed se lofprysings wat ('n) mens voordra saam met gelyk (die) gebed begin. Hierdie lofprysing (word) 'verbod' genoem, want al wat wettig is voor (mens die) gebed begin word onwettig met hierdie lofprysing en word weer wettig met die groet; daarom (word) die groet 'wettiging' genoem. Hierdie lofprysing wat 'verbod' genoem (word) is ('n) voorwaarde vir (die) gebed; sonder hierdie lofprysing is (die) gebed nie reg nie. Die tweede plig is (die) staan, naamlik (om) op (die) voet te staan vir al die buiginge van die gebed wat plig is. Die derde is (die) voordra, naamlik (om) van (die) Koran omtrent¹ wat nodig is vir (die) gebed voor te dra. Die vierde plig is om te buig, naamlik (om te) gaan buk vir die buiginge en sy rug en nek reguit te maak. Die vyfde plig is om homself neer te werp, naamlik sy voorkop vir (die) neerwerping op die bidkleed (te) sit of op die grond (te) sit. Die sesde plig van (die) gebed se sake wat plig is, is die laaste sit omtrent (so lank dat hy die) groete kan voordra. Hierdie vyf sake, naamlik staan en voordra en buig en neerwerp en laaste sit, is dele van (die) gebed. (Om) vir² (die) gebed uit te gaan as (hy) klaar is met sy werk saam met te vrywillig³ is plig. (Die) gebed se verpligtings, naamlik (die) gebed se sake sonder welke sake (die) gebed nie volkome is nie, en mens kry sonde as (hy) die verpligting opsetlik laat staan, is baie. Die eerste verpligting is (om) die eerste Koranhoofstuk voor te dra. Die tweede verpligting is om een lang vers of meer van (die) Koran terstond na die eerste Koranhoofstuk voor te dra, naamlik nadat (hy) klaar is met die eerste Koranhoofstuk een lang vers of drie kort verse of meer van (die) Koran tydens die eerste twee buigings van al die vyf gebede en van al die ekstra-gebede voor te dra. Die derde verpligting is (om 'n) bepaalde voordrag van (die) Koran te maak tydens die eerste twee buigings van (die) gebed, naamlik: alleen tydens die eerste twee buigings van (die) gebed is dit verpligtend om van (die) Koran voor te dra. Die vierde verpligting is (om) op die volgorde te pas, naamlik (soos) gereel by die werk wat twee keer by elke buiging gedoen word. As hy die tweede neerwerping agterweë gelaat het en hy opgestaan (het) vir die tweede buiging, dan word sy gebed nie waardeloos nie, maar hy moet die neerwerping aan die einde van die gebed betaal. Die vyfde verpligting is (om die) lyf se dele en lede stil te maak van roer omtrent (die tyd van) drie keer voordra 'Lof van die magtige Here' tydens (die) buiging en tydens (die) neerwerping en tydens (die) ander buigings van (die) gebed. Volgens Abū Yūsuf is die 'ewewig van die onderdele' ('n) plig. Die sesde verpligting is die eerste neersit omtrent (so lank dat hy) die groete kan voordra. Sommige geleerdees (het) gesê die eerste neersit is gebruik, maar die desbetreffende beslissing is swak. En die sewende verpligting is (om) die groetenisse twee keer voor te dra, een keer tydens die eerste neersit, die tweede keer tydens die laaste neersit. Sommige geleerdees (het) gesê die eerste groetenisse is gebruik, die laaste groetenisse is plig, maar die beslissing is swak. Die agste verpligting is (om die) groet met die woord⁴ (te) gee wanneer hy klaar met (die) gebed (is), maar die woord 'oor julle' en die tweede groet en om (oor die) regter en linker skouers (te) kyk is gebruik. Die negende verpligting is om (die) on-ewe gebed se smeekbede voor te dra, naamlik 'o Allah, kyk ons neem ons toevlug tot u' tot die einde. Die tiende verpligting is die lofprysings wat die apostel van Allah – mag Allah – hy is verhewe – hom eer en

¹ Lees: 'oegamterent'. ² Lees: 'fer'. ³ Bedoel is: 'volgens eie keuse'. ⁴ Naamlik die woord 'vrede'.

wasallama ghabaljah ien tewie labaraan sain *salāt* boeiten ander *salāts*
 sain *takbirs* die alfstie *wā'ib* die 'imām moet *batjah fātiḥat* an
 sūrat haart oeyamterent laat *ma'mūman* kaan hoeyar ien sain pelek
ya'ni ien *salāt faqr* an ien die ieriestie tewie *rak'ats* fan *salāt mağrib* an
salāt 'iṣā' die toeqaalfstie *wā'ib* die 'imām moet *batjah ghahiem*
 oeyamterent laat hai self kaan hoeyar ien sain pelak *ya'ni* ien jielie
salāt zuhr an ien jielie *salāt 'asr* an ien die dierdie *rak'at* fan *salāt mağrib*
 an ien die laastie tewie *rak'ats* fan *salāt 'iṣā'* *salāt* sain *sunnats*
 is baiaang die ieriestie *sunnat* tiel oeyap tewie handie foeyar
 die ieriestie *takbir* wat ghanoemt *tahrīmat* an maak die fengers bietjie
 faamakaander laat die benie fan die handie oewer die *qiblat* an laat
 man sain tewie doeçaimie ghalaik oewer met die pentie fan die
 oeçarie die tewiedie *sunnat* die 'imām *batjah salāt* sain alghar
takbirs haart oeyamterent laat *ma'mūman* kaan hoeyar maar die
ma'mūman moet *batjah* die *takbirs* ghahiem oeyamterent laat hai self
 kaan hoeyar an *munfarid* es nitsoe moet *batjah* die *takbirs* ghahiem
 laat hai self kaan hau die dierdie *sunnat* alderie *ya'ni* die 'imām
 an *ma'mūm* an *munfarid* moet *batjah subḥānaka llahuma wabihamdika*
watabāraka smuka toet die ant ien die ieriestie *rak'at* aghter die *takbir*
 ghahiem oeyamterent ieder ien laat hai self kaan hoeyar die
 fierdie *sunnat* die 'imām an die *munfarid batjah 'a'ūdu billāhi mina*
ṣṣaiṭāni rrāgimi ien die ieriestie *rak'at* aghter die *subḥānaka* ghahiem
 maar *ma'mūm* moenie *batjah* nie die faiftie *sunnat* die 'imām an
 die *munfarid batjah bismi llāhi rrāhmanī rrāhimi* ien aldie *rak'ats*
 foeyar die *fātiḥat* ghahiem maar det *ma'mūm* moenie *batjah* nie
 die siestie *sunnat* die 'imām an die *ma'mūm* an die *munfarid*
batjah 'a'mīn aghter die *fātiḥat* ien aldie *rak'ats* ghahiem an *ma'mūm*
batjah 'a'mīn alien ghahiem aghter 'imām kalaar es met sain *fātiḥat* ien
salāt faqr an ien die ieriestie tewie *rak'ats* fan *salāt mağrib* an *salāt 'iṣā'*
 an ien aldie *rak'ats* fan *salāt wir* ien *ramadān* die siefendie
sunnat siet miedel fan sain rieghter hand fan banie kaant oeyap sain
 lanker hand fan boeitie kaant an sain rieghter hand sain doeçaim
 an penkie oeyam lenker hand sain koenoekel an siet rieghter hand sain
 derie miedelstie fengers oeyap lenker hand sain arm laat siet sain
 tewie handie met die manerie ghalaik oeçander die naageltjie an
 foerau siet haar tewie handie met die manerie wat wai ghaperaat
 ghalaik oeçander die boeyars die aghstie *sunnat batjah allāhu*
'akbar ghalaik ghaat *rukū'* die niegendie *sunnat batjah subḥāna*
rabbi l'azīm derie kier ien *rukū'* die tiendie *sunnat oeyap setaan*
 fan *rukū'* riegh oeyap die alfstie *sunnat* siet tewie miedelstie
 fan die handie oeyap die tewie kenie an fengers riegh oeyait die
 toeqaalfstie *sunnat* maak die fengers bietjie faamakaander an sain bien
 oek riegh oeyait die diertiendie *sunnat batjah allāhu 'akbar*
 ghalaik ghaat *suğūd* die fiertiedie *sunnat batjah subḥāna rabbi*
l'a'lā derie kier ien *suğūd* die faiftiendie *sunnat* siet sain tewie

groet – by die twee feeste se gebed bo ander gebede se lofprysings voorgedra het. Die elfde verpligting: die voorganger moet die eerste Koranhoofstuk en ('n ander) hoofstuk hardop voordra, omtrent dat die gemeentelid (dit) kan hoor, op sy plek, naamlik by (die) môre-gebed en by die eerste twee buulings van (die) aand-gebed en nag-gebed. Die twaalfde verpligting: die voorganger moet (dit) saggies voordra, omtrent dat hy (dit) self kan hoor, op sy plek, naamlik by (die) hele middag-gebed en by (die) hele namiddag-gebed en by die derde builing van (die) aand-gebed en by die laaste twee buulings van (die) nag-gebed. (Die) gebed se gebruik is baie. Die eerste gebruik: ('n mens) tel (sy) twee hande op voor die eerste lofprysing wat 'verbod' genoem (word) en maak die vingers ('n) bietjie vanmekaaar, dat die binne(kant) van die hande (teen)oor die gebedsrigting (is) en dat (die) man se twee duime gelyk (teen) oor die punte van die ore (is). Die tweede gebruik: die voorganger dra alger die lofprysings van (die) gebed hardop voor, omtrent dat die gemeentelid (dit) kan hoor, maar die gemeentelid moet die lofprysings saggies voordra, omtrent dat hy self (dit) kan hoor; en (die) afsonderlik biddende is netso: (hy) moet die lofprysings saggies voordra, dat hy (dit) self kan hoor¹. Die derde gebruik: al drie, naamlik die voorganger en die gemeentelid en die afsonderlik biddende, moet 'Lof aan u, o Allah' en 'In u lof' en 'Geseënd is u naam' tot die einde by die eerste builing na die lofprysing saggies voordra, omtrent elkeen dat hy (dit) self kan hoor. Die vierde gebruik: die voorganger en die afsonderlik biddende dra 'Ek neem my toevlug by Allah teen die gestenigde Satan' by die eerste builing na die 'Lof aan u' saggies voor, maar (die) gemeentelid moet (dit) nie voordra nie. Die vyfde gebruik: die voorganger en die afsonderlik biddende dra 'In die naam van Allah, die barmhartige erbarmer' by al die buulings voor die eerste Koranhoofstuk saggies voor, maar die² gemeentelid moet (dit) nie voordra nie. Die sesde gebruik: die voorganger en die gemeentelid en die afsonderlik biddende dra 'Amen' na die eerste Koranhoofstuk by al die buulings saggies voor en (die) gemeentelid dra 'Amen' alleen saggies voor nadat (die) voorganger klaar is met sy eerste Koranhoofstuk by die môre-gebed en by die eerste twee buulings van (die) aand-gebed en nag-gebed en by al die buulings van (die) on-ewe gebed tydens die vas-maand. Die sewende gebruik: sit (die) midde van sy regterhand van (die) binnekant op sy linkerhand se buitekant en sy regterhand se duim en pinkie om (die) linkerhand se kneukel en sit (die) regterhand se drie middelste vingers op (die) linkerhand se arm, dat (hy) sy twee hande op dié manier onmiddelik onder die naeltjie sit, en ('n) vrou sit haar twee hande op die manier wat ons gepraat (het) onmiddelik onder die bors. Die agste gebruik: dra 'Allah is die grootste' voor terstond (as 'n mens) gaan buig. Die negende gebruik: dra 'Lof aan die magtige Heer' drie keer tydens (die) buig voor. Die tiende gebruik: opstaan van (die) buig, reg op. Die elfde gebruik: sit (die) twee middelstes van die hande op die twee knieë, en (die) vingers reg uit. Die twaalfde gebruik: maak die vingers ('n) bietjie vanmekaaar en sy been ook reg uit. Die dertiende gebruik: dra 'Allah is die grootste' voor terstond (as 'n mens) homself gaan neerwerp. Die veertiende gebruik: dra 'Lof aan die hoogste Heer' drie keer tydens die neerwerp voor. Die vyftiende gebruik: sit sy twee

¹ Lees: 'hoeear'. ² Lees: 'die'.

handie an sain tewie kanie *oeuap* die *muṣallā oeuaf oeuap* die ghoeroent
 ghalaik *suğūd* die siestiendie *sunnat* laat die lenker foet pelaat
 lie an siet daar *oeuap* die siegientiedie *sunnat* setiek die rieghter
 foet riegh *oeuait* laat sain alfaif *toeuantjies* sain pentes oewar die
qiblat ghalaik hai siet fer tewie *tahiyyāt* die aghtiedie *sunnat*
 bietjie setel setaan aghter *oeuap* setaan fan *ruku'* riegh *oeuap*
oeuamterent kan *batjah rabbanā laka lhamdu oeuaf mier* die
 niegantiendie *sunnat* siet bietjie toesien tewie *suğūd* nitsoe siet fer
tahiyyāt die *toeuantaghstie sunnat batjah allāhumma ṣallī 'alā*
muhammadin wa' alā 'āli muhammadin kama ṣallaita 'alā 'ibrahīma
 toet die ant die ien an *toeuantaghstie sunnat batjah allāhumma*
ḡfir li mā qaddantu wamā 'aḥhartu toet die ent *oeuaf batjah* ander
du'ā' wat *'aṣhab ghabatjah* *salāt* sain *'adabs ya'nī salāt* sain
mustahibs es baiaang die ieriestie *'adab* kaik *suğūd* sain pelek
 die tewiedie *'adab* maak toesien moent bai ghaap *koeuam*
 die dierdie *'adab* man berieng *oeuait* sain tewie handie *toeuat*
 sain koenoekels fan sain moeeuau bai *batjah* die ieriestie *takbir* die
 firdie *'adab* hau ien die *hoeuas oeuanterent* hai kan hau die
 faiftie *'adab 'imām* an *ġamā'* at *oeuap* setaan fer *salāt* bai die *mu'addin*
 beghent *batjah ḥayyā 'alā ṣalāt* die siestie *'adab* die *'imām* an
ġamā' at beghent *salāt* bai die *mu'addin batjah qad qāmati ṣalāt* die
mu'addin beghent *salāt* aghter hai kelaar met *'iqāmat* aas alghar
ya'nī die *'imām* an *ġamā'* at wagh toet die *mu'addin* kelaar met *'iqāmat*
 es niekesnie es noedagh wies niedaragh an fernlek fer *allāhu*
ta'ālā ien alghar *salāts* wanier miesie welmaak *salāt batjah salāt*
 sain *niyyat* met *toeng* an hau die *niyyat* sain *ma'nā* ien haart toet
batjah allāhu 'akbar ya'nī allāhu 'akbar sain tewie *'aljs an bā'* moenie
 laang maaknie soe *maddat* sain *ghaloeuaitnies* aas maak die
'aljs oeuaf bā' laang soe *maddat* sain *ghaloeuait* sain *salāt* es niet
 rieghnie an maak *allāhu 'akbar* sain *hā'* *dapaan* an *rā'* *doeuja*
ghakoeuam ien *hadiṭ* *batjah allāhu 'akbar* aghter hai
oeuap ghatiel sain tewie handie an maak sain tewie *doeuaimie*
 oewer ghalaik sain tewie pentie fan die *oeuarie* *ghakoeuam* ien
hadiṭ rasūlu llāh ṣallā llāhu het *oeuap* ghatiel sain tewie handie an
 ghabereing sain tewie *doeuaimie* naa bai tewie pentie fan sain *oeuarie*
 an *ghabatjah allāhu 'akbar* soemaghie *'ālims* ghasie laat raak
 tewie *doeuaimie* an die pent fan die *oeuarie* maar die ieriestie *fatwā*
 es mier seterk die foerau tiel *oeuap* haar tewie handie oewer
 ghalaik haar *soekoeuars* die *muqtadī batjah* die ieriestie *takbir*
 ghalaik die *'imām* sain *takbir* aas *'imām batjah* die *takbir* haart
 es mier biatar die *fatwā* es *muḥāfiṣ* fer tewie *ṣaiḥ* sain *fatwā*
 bifoeuarbijal *hoeuaille* ghasie es mier bieter die *muqtadī batjah takbir*
 ghalaik aghter *'imām* sain *takbir* maar die ieriestie *fatwā* es mier seterk
 aghter *ghabatjah* die ieriestie *takbir* fer beghent *salāt* siet miedel
 fan sain rieghter hand fan benie kaant *oeuap* sain lenker hand fan

hande en sy twee knieë op die bidkleedjie of op die grond tegelyk met die neerwerp. Die sestiende gebruik: laat die linkervoet plat lê en sit daarop. Die sewentiende gebruik: steek die regtervoet reg uit, dat al vyf sy toontjies se punte teenoor die gebedsrigting (is), terstond (as) hy sit vir (die) twee groete. Die agtiende gebruik: ('n) bietjie stil staan na (die) opstaan van die buig, reg op, omtrent (dat hy) 'Onse Heer, aan u die lof' of meer kan voordra. Die negentiende gebruik: (om 'n) bietjie (te) sit tussen twee neerwerpings netsoos (hy) sit vir (die) groete. Die twintigste gebruik: dra voor 'o Allah, eer Mohammed en die familie van Mohammed soos u Abraham geéer het' tot die einde. Die een en twintigste gebruik: dra voor 'o Allah, vergewe my wat ek vroeër en wat ek later gedoen het' tot die einde, of dra ('n) ander smeekbede voor wat (die) metgeselle (van Mohammed) voorgedra (het). (Die) gebed se fatsoensreëls, naamlik (die) gebed se wenslikhede is baie. Die eerste fatsoensreël: (om te) kyk (na die) neerwerping se plek. Die tweede fatsoensreël: (om) sy¹ mond toe (te) maak by (die) kom (van 'n) gaap. Die derde fatsoensreël: ('n) man bring sy twee hande tot sy kneukels² uit van sy mou by (die) voordrag (van) die eerste lofprysing. Die vierde fatsoensreël: (hy) hou die hoes in omtrent (wat) hy (in) kan hou. Die vyfde fatsoensreël: (die) voorganger en vergadering staan op vir (die) gebed as die oproeper begin voordra 'Op na die gebed!' Die sesde fatsoensreël: die voorganger en vergadering begin (die) gebed as die oproeper voordra 'Die gebed het aangebreek'. Die oproeper begin (die) gebed nadat hy klaar (is) met (die) staan; as alger, naamlik die voorganger en vergadering wag tot die oproeper klaar (is) met (die) staan, is (dit) niks nie³. (Dit) is nodig (om) nederig en vriendlik⁴ vir Allah – hy is verhewe – (te) wees by alle gebede. Wanneer ('n) mens (die) gebed wil maak, (moet hy) (die) gebed se intensie met (die) tong voordra en die intensie se betekenis in (sy) hart (vas) hou tot (hy) voordra 'Allah is die grootste'; naamlik: moenie *Allāhu 'akbar* se twee '*alīs*' en *bā'* lank maak soos 'verlenging' se geluid. As hy die '*alīs*' of *bā'* lank maak soos 'verlenging' se geluid, is sy gebed nie reg nie. En maak *Allāhu 'akbar* se *hā'* vorentoe⁵ en *rā'* dood⁶. In ('n) berig (het) gekom . . .⁷. (Hy) dra 'Allah is die grootste' voor na(dat) hy sy twee hande opgetel (het). En maak sy twee duime ter hoogte van sy twee punte van die ore. In ('n) berig (het) gekom: die apostel van Allah – mag Allah (hom) eer – het sy twee hande opgetel en sy twee duime naby (die) twee punte van sy ore gebring en voorgedra 'Allah is die grootste'. Sommige geleerde (het) gesê: 'Laat (die) twee duime aan die punt van die ore raak', maar die eerste beslissing is meer sterk. Die vrou tel haar twee hande op ter hoogte van haar skouers. Die navolger⁸ dra die eerste lofprysing tegelyk (met) die voorganger se lofprysing voor; as (die) voorganger die lofprysing hard(op) voordra, is (dit) meer beter. Die beslissing is afwykend van (die) leraars se beslissing, want hulle (het) gesê: '(Dit) is meer beter (as) die navolger (die) lofprysing terstond na (die) voorganger se lofprysing voordra', maar die eerste beslissing is meer sterk. Nadat (hy) die eerste lofprysing vir (die) begin (van die) gebed voorgedra (het), sit (hy die) middel van sy regterhand van (die) binnekant op sy linkerhand van (die)

¹ Lees pleks van 'toesien': 'toe sain'. ² Bedoel: die polsgewrig. ³ Dit doen geen kwaad nie. ⁴ Lees pleks van 'fernlek': 'frantlek'. ⁵ 'dapaan' = Maleis *depan*, 'voor'? Bedoel is: met uitgang *ū*, wat voor in die mond uitgespreek word.

⁶ Sonder volgende klinker. ⁷ Die berig word slega in die Arabies gegee. ⁸ Die mense wat die gebed onder die leiding van die voorganger verrig.

boeitie kaant an sain rieghter hand sain *oeqam* an penkie *oeqam*
 lenker hand sain koenoekel kaik die siewendie *sunnat oeqans*
 ghasekeriewie die *mas'alat* fer man an fer foerau foelkoem ghalaik
oeqander sain naageltjie ien aldie *qiyāms* wat *rasūlu llāh sallā llāhu*
'alaihi wasallama ghabatjah dikr ien moet siet tewie handie
oeqap die manierie wat *oeqans* fan *tefoeqar* ghasie ghalaik *oeqander* die
 naageltjie wanier *batjah qunūt* ien *witr* an siet altewie handie *oeqander*
 naageltjie ien *salāt ḡanāzat* laat afhang tewie handie ien die *qaumat*
ya'ni ien die oemlekie setaat wat aghter *oeqap* setaan fan *rukū'* es
 an laat afhang albai tewie handie toesien tewie *labaraan salāt*
 sain *takbīras* bai alderie *'ālims ya'ni* aghter ghasiet sain tewie handie
oeqap makaar ghalaik *oeqander* die naageltjie *batjah subhānaka*
llāhumma wabihām dika toet die ant moenie *batjah* nie *wağ̄aḥtu wağ̄hi*
 toet die ent saam met die *subhānaka* die *fatwā* es *muhālif* fer
'abū yūsuf sain *fatwā* hai ghasie moet *batjah wağ̄aḥtu wağ̄hi* toet die
 ant saam met die *subhānaka* maar sain *fatwā* es *soeqaak* daan *batjah*
'a'ūdu billāhi mina ṣṣaiṭāni rrāğīmi ghahiem *oeqamterent* laat hai
 self kaan *hoeqar* maar ien die ander *rak'ats* moenie *batjah* *'a'ūdu*
billāhi mina ṣṣaiṭāni rrāğīmi nie die *masbūq batjah* *'a'ūdu billāhi*
mina ṣṣaiṭāni rrāğīmi bai betaal aghter die *'imām* wat *'imām* ghamaak
 het *foeqar* die *masbūq ya'ni* die *muqtadī* moenie *batjah* *'a'ūdu billāhi*
 nie an moenie *batjah fātihat* nie maar hai moet *batjah subhānaka*
llāhumma wabihām dika toet die ent moet *batjah* *'a'ūdu billāhi mina*
ṣṣaiṭāni rrāğīmi ghalaik aghter *batjah* tewie *labaraan salāt* sain *takbīrs*
 an *batjah bismi llāhi rrāḥmāni rrāḥimi* ghahiem ien die begensel
 fan aldie *rak'ats* moenie *batjah* die *bismi llāh* toesien die *fātihat*
 an toesien *sūrat* nie die *bismi llāh* es ien *'āyat* fan *qur'ān* maar
 es nie fan *fātihat* nie an fan ander *sūratnie* maar ghakoeqam af fer
 temaak faamakaander toesien *qur'ān* sain *sūrats* nitșoe baakent
 daan *batjah* die *fātihat* an *batjah* aghter die *fātihat* ien altewie
 ieriestie *rak'ats* ien *sūrat oeqaf* derie *'āyats oeqaf* mier fan *qur'ān*
 wanier *'imām ghabatjah walā ddāllina* haart, die *'imām* an
ma'mūm batjah ghahiem *'amīn* ghalaik aghter die *woeguard* daan
batjah allāhu 'akbar ghalaik ghaat *rukū'* siet sain tewie handie
 fan benie kaant *oeqap* sain tewie kenie an fengers *oeqap* sain sekien an
 maak die fengers riegh *oeqait* bietjie faamakaander maak sain
 roegh ghalaik moenie maak sain *koeqap* hoegh *oeqaf* laangnie
 maar maak ghalaik met roegh *batjah* ien *rukū'* derie kier
subhāna rabbi l'azīm diesie *woeguardie* derie kier *batjah subhāna*
rabbi l'azīm es die *koeqartstie* aas *batjah* minder aas die sain *rukū'*
 esnie foelkoemnie fer die *munfarid batjah* mier aas derie kier
 saam met *oeqanie* ghaal es *mustahib* daan die *'imām oeqapsetaan*
 fan *rukū'* ghalaik tiel *oeqap* sain *koeqap batjah* haart *oeqamterent*
 laat *ma'mūm* kaan *hoeqar samī'a llāhu limā hamidahu* diesie
woeguardie ien kier det es ghanoegh fer *'imām* *'abū yūsuf* an

buitekant en sy regterhand se duim en pinkie om (sy) linkerhand se kneukel¹. Kyk (na) die sewende gebruik, (waarin) ons die kwessie vir (die) man en vir (die) vrou volkome beskryf (het): onmiddellik onder sy naeltjie by al die stande waarin die apostel van Allah – mag Allah hom eer en groet – die godsnaam voorgedra (het). (Hy) moet (die) twee hande sit op die manier wat ons vantevore gesê (het): onmiddellik onder die naeltjie, wanneer (hy) die 'gehoorzaamheid' tydens die onewe gebed voordra en (hy) sit altwee hande onder (die) naeltjie tydens die begrafnisgebed. (Hy) laat (sy) twee hande neerhang tydens die 'stand', naamlik tydens die oomblikkie (dat hy) staan wat na (die) opstaan van die buiging is. En laat albei twee hande afhang tussen (die) lofprysings van (die) gebed (tydens die) twee feeste, volgens aldrie (die) geleerde, naamlik nadat (hy) sy twee hande op mekaar gesit (het) onmiddellik onder die naeltjie, dra hy 'Lof aan u, o Allah en in u lop' tot die einde voor. (Hy) moet nie 'Ek rig my aangesig' tot die einde saam met die 'Lof aan u' voordra nie. Die beslissing is afwykend van Abū Yūsuf se beslissing; hy (het) gesê: 'Hy moet 'Ek rig my aangesig' tot die einde saam met die 'Lof aan u' voordra', maar sy beslissing is swak. Dan dra (mens) 'Ek neem my toevlug by Allah teen die gestenigde Satan' saggies voor, omtrent dat hy (dit) self kan hoor maar by die ander buigings moet (hy) nie 'Ek neem my toevlug by Allah teen die gestenigde Satan' voordra nie. Die laatkomer dra 'Ek neem my toevlug by Allah teen die gestenigde Satan' voor as (hy) na die voorganger betaal wat (die) voorganger voor die laatkomer gemaak het, naamlik die navolger moet nie 'Ek neem my toevlug by Allah' voordra nie en moet nie die eerste Koranhoofstuk voordra nie, maar hy moet 'Lof aan u, o Allah en in u lop' tot die einde voordra. ('n Mens) moet 'Ek neem my toevlug by Allah teen die gestenigde Satan' onmiddellik na die voordra van die lofprysings (van die) twee feeste se gebed voordra. En (hy) dra 'In die naam van Allah die barmhartige erbarmer' saggies voor by die begin van al die buigings. (Hy) moet nie die 'In die naam van Allah' tussen die eerste en tussen (die ander) Koranhoofstuk voordra nie. Die 'In die naam van Allah' is 'n vers van (die) Koran, maar is nie van die eerste en van (enige) ander hoofstuk nie, maar (het) afgekom om van mekaar te maak tussen (die) Koran se hoofstukke netsoos ('n) baken. Dan dra (hy) die eerste Koranhoofstuk voor en dra na die eerste Koranhoofstuk tydens altwee eerste buigings een hoofstuk of drie verse of meer van (die) Koran voor. Wanneer (die) voorganger hardop 'en nie van die dwalendes nie' voorgedra (het), dra die voorganger en (die) gemeentelid saggies 'Amen' voor, onmiddellik na dié woord. Dan dra ('n mens) 'Allah is die grootste' voor tegelyk (dat hy) gaan buig. (Hy) sit sy twee hande aan (die) binnekant op sy twee knieë en (die) vingers op sy skeen en maak die vingers reg uit, ('n) bietjie van mekaar. (Hy) maak sy rug gelyk. (Hy) moet sy kop nie hoog of lank maak nie, maar met (die) rug gelyk maak. (Hy) dra tydens (die) buig drie keer 'Lof aan die magtige Heer' voor, hierdie woorde. Drie keer 'Lof aan die magtige Heer' voordra is die kortste; as (hy) minder as dié voordra, is sy buig nie volkome nie. Vir die afsonderlik biddende is meer as drie keer voordra, solank as wat dit onewe² is, wenslik. Dan staan die voorganger op van (die) buig; tegelyk (dat hy) sy kop optel, dra hy hardop voor, omtrent dat (die) gemeentelid (dit) kan hoor: 'Allah hoor wie hom prys', hierdie woorde een keer; dit is genoeg vir (die) voorganger. Abū Yūsuf en

¹ Bedoel is: die polsgewrig. ² Letterlik: 'saam met on-egaal'.

muhammad ghasie die 'imām moet batjah rabbanā laka lhamdu saam
 met samī'a llāhu liman hamidahu an batjah samī'a llāhu liman
 hamidahu haart rabbanā laka lhamdu ghahiem maar die ieriestie fatwā
 es seterak die muqtadī batjah rabbanā laka lhamdu ghahiem
 det es ghanoegh fer die muqtadī bai alderie 'ālims die munfarid
 batjah altewie bai die riegh fatwā an oeypap setaan fan ruku'
 riegh oeypap an bietjiewagh daan batjah allāhu 'akbar saam
 ghalaik ghaat sujūd siet sain rieghter kanie an daan siet die
 lenker kanie oeypap muṣallā daan siet sain rieghter hand an daan siet
 die lenker hand oeypap muṣallā maak die fengers tie makaander an
 riegh oeuyait daan siet sain foeguar koeypap an die pent fan die nis
 oeypap muṣallā toesien tewie handie die rieghter hand ghalaik met
 die rieghter oeuyar an die lenker hand ghalaik met die lenker oeuyar
 maak oepoeypaan baar die muṣlis fan sain arm an maak wier die
 almboeghs fan sain reps maar aas maak die ander miesie sier met
 sain almboeghs moenie fier maaknie die almboeghs fan sain ripsnie
 an maak fier die boeuaik fan sain boeuaqs an laat altewie foetie
 sain toequantjies sain pents oewer die qiblat an maak die haaksakien
 riegh oeuyait an hoegh ien sujūd die foerau ghaat sujūd an maak
 tiemakaander haar boeuaik met haar boeuaq batjah ien sujūd
 derie kier subḥāna rabbi l'a'lā det es die koeuyartestie aas batjah mender
 aas derie kier sain sujūd esnie foelkoemnie moet maak sujūd
 met sain foeyarkoeyap an met sain pent fan nis aas maak sujūd met
 ien fan die tewie alien oeuyaf maak sujūd oeypap soeyarbaan sain laap es
 makrūh 'abū yūsuf an muhammad an ander riwāyat fan 'imām
 'a'zam ghisie es nie rieghnie maak sujūd met die pent fan die nis
 alien boeitien riedie det es seterk fatwā es ġā'iz maak sujūd
 oeypap die laap fan sain kelierie wat laank es an es ġā'iz maak
 sujūd oeypap aldie dangie wat haart es die foeyarkoeyap nie sak ien
 nie soe kelep an peleng an wat soe foeyart es es nie ġā'iz nie
 maak sujūd oeypap aldie dengie wat sagh es die foeyarkoeyap sak ien
 soe mijal an kapoeuyak an matars an watsoefoeyart es aas miesie
 yaas baiaang ien salāt an soemaghie kanie karai pelek fer sujūd nie es
 ġā'iz hoequaile maak sujūd oeypap ander miesie sain roegh wat saam
 met hoequaile es ien wāhid salāt daan batjah allāhu 'akbar
 ghalaik tiel oeypap sain koeypap fan die ieriestie sujūd an siet
 setel toesien tewie sujūd bietjie die riwāyat wat ghakoeypam fer
 tebatjah toesien tewie sujūd allāhumma ḡfir li warhamnī toet die ant
 es fer taħaġġud salāts maar aas miesie batjah es neksnie an wier
 batjah allāhu 'akbar ghalaik ghaat die tewiedie sajīdah an belaif ien
 sujūd setel oeypamterent batjah derie kier tasbiħāt daan wier batjah
 allāhu 'akbar ghalaik oeypap setaan fan die tewiedie sujūd iers
 tiel oeypap sain ghasiegh daan tiel oeypap lenker hand daan rieghter hand
 daan tiel oeypap sain lenker kanie daan rieghter kanie an setel
 riegh oeypap bietjie moenie sietnie aghter die tewiedie sujūd

Muhammad (het) gesê: 'Die voorganger moet 'Onse Heer, aan u die lof' saam met 'Allah hoor wie hom prys' voordra en 'Allah hoor wie hom prys' hardop, 'Onse Heer, aan u die lof' saggies voordra', maar die eerste beslissing is sterk. Die navolger dra 'Onse Heer aan u die lof' saggies voor; dit is genoeg vir die navolger volgens aldrie geleerde. Die afsonderlik biddende dra volgens die regte beslissing altwee voor. En (hy) staan op van (die) buig, reg op en wag ('n) bietjie. Dan dra (hy) 'Allah is die grootste' voor tegelyk dat (hy) hom gaan neerwerp. (Hy) sit sy regterknie en sit dan die linker knie op (die) bidkleedjie; dan sit (hy) sy regterhand en dan sit (hy) die linkerhand op (die) bidkleedjie. (Hy) maak die vingers teen mekaar en reguit. Dan sit (hy) sy voorkop en die punt van die neus op (die) bidkleedjie tussen (sy) twee hande, die regter hand gelyk met die regter-oor en die linkerhand gelyk met die linkeroor. (Hy) maak openbaar die spiere¹ van sy arm en maak die elmboë ver² van sy ribbebene, maar as (hy) die ander mense seer (sou) maak met sy elmboë, moet (hy) die elmboë nie ver van sy ribbebene maak nie. En (hy) maak die buik ver van sy boude en laat die punte van altwee voete se toontjies teenoor die gebedsrigting (wees) en maak die hakskeen reguit en hoog by die neerwerping. Die vrou gaan haarself neerwerp en maak haar buik met haar boud teenmekaar. (Hy) dra tydens (die) neerwerping drie keer 'Lof aan my Heer, die allerhoogste' voor; dit is die kortste; as (hy) minder as drie keer (dit) voordra, is sy neerwerping nie volkome nie. (Hy) moet (die) neerwerping met sy voorkop en met sy neuspunt maak; as (hy die) neerwerping met een van die twee alleen maak, of (die) neerwerping op die lap van (sy) tulband³ maak, is (dit) afkeurenswaardig. Abū Yūsuf en Muhammad en ('n) ander oorlewing van (die) magtigste voorganger (het) gesê: '(Dit) is nie reg (om die) neerwerping sonder rede met die punt van die neus alleen (te) maak nie'; dit is 'n sterk beslissing. (Dit) is geoorloof (om die) neerwerping op die lap van sy klere wat lank is (te) maak. En (dit) is geoorloof (om die) neerwerping (te) maak op al die dinge wat hard is (sodat) die voorkop nie (daar) in sak nie, soos kliep en plank en wat sovoort is. (Dit) is nie geoorloof nie (om die) neerwerping (te) maak op al die dinge wat sag is (sodat) die voorkop (daarin) insak, soos meel en kapok en ('n) matras en wat sovoort is. (As die) mense by (die) gebed baie sou wees en sommige kan nie plek vir (die) neerwerping kry nie, is (dit) geoorloof (dat) hulle (die) neerwerping op die rug van ander mense, wat saam met hulle by een en dieselfde gebed is, maak. Dan dra (hy) voor 'Allah is die grootste' tegelyk (dat) hy sy kop optel van die eerste neerwerping. En sit ('n) bietjie stil tussen (die) twee neerwerpings. Die oorlewing wat gekom (het) om tussen twee neerwerpings voor te dra 'o Allah, vergeef my en erbarm u oor my' tot die einde is vir (die) nagtelike gebede, maar as mense (dit) voordra is (dit) niks nie⁴. En (hy) dra weer 'Allah is die grootste' voor, tegelyk (dat) hy (aan)gaan (met) die tweede neerwerping en bly in (die) neerwerping stil omtrent (dat hy) drie keer (die) lofwoorde (kan) voordra. Dan dra (hy) weer 'Allah is die grootste' voor tegelyk (dat hy) opstaan van die tweede neerwerping. Eers tel (hy) sy gesig op; dan tel (hy die) linkerhand op, dan (die) regterhand, dan tel (hy) sy linkerknie op, dan (die) regterknie en staan ('n) bietjie stil reg op. (Hy) moet nie na die tweede neerwerping sit

¹ 'muscles'. ² Lees: 'fier'. ³ Persies en Maleis 'serban'. ⁴ Dit doen geen kwaad nie.

nie an moenie deriknie met sain handie *oeqap* die ghoeroeuantnie
 wanier *oeqap* setaan fandie tewiedie *suğūd* die *riwāyat* wat
 ghakoeuam *rasūlu llāhi* ghaderek met sain handie *oeqap* die ghoeroeuant
 es ien die tait *rasūlu llāhi oēuit* an seqaak ghawoeuār̄ het an
 maak die tewiedie *rak'at* nitsoeuaals die ieriestie *rak'at* maar moenie
 wijar *batjah* nie *subḥānaka llāhumma wabihādika* toet die ant nie
     an moenie wijar *batjah* 'a'ūdū *billāh* nie an moenie wijar *oeqap*
     tiel sain tewie handie toet *oeqarie* nitṣoe bai beghent *salāt* nie
     maar det moet *oeqap* tiel tewie handie bai siewie pelek die
     ieriestie es bai beghent *salāt* an die tewiedie bai *batjah* *witr* sain
qunūt an die dierdie bai *batjah* tewie *labaraan* *salāt* sain *takbīrs*
     an die fierdie bai maak *istilām* fer *haqr'* *aswad* ien die *ka'bāt*
     an die faiftie bai *ṣafā* an *marwāt* an die siestie bai *waqfāt*
     ien *'arafāt* an *muzdālīfāt* an die siewendie bai għau wiegh die
     kalipertjies ien derie pelak ien *mīnā* wanier *oeqap* tiel sain
     koeuap fan die tewiedie *rak'at* sain die tewiedie *suğūd* laat sain lenker
     foet pelaatlie an siet daar *oeqap* an setek die rieghter foet riegh *oēuit*
     an die pentes fan sain toentjies laat oewer die *qiblat* ghalaik hai siet
     fer die ieriestie *tahiyāt* an siet sain tewie handie *oeqap* sain
     tewie boeqadie naa bai die knies an maak tewie handie sain fengers
     oewer die *qiblat* an *batjah* *ṣahābat ibn mas'ud* sain *tahiyāt*
     ibn mas'ud sain *tahiyāt* es die *attahiyātū lillāhi waṣṣalawātū*
watṭayyibātū ssalāmu 'alaika 'ayyuḥā nnabi'ū toet die ant die
tahiyāt sain *ma'nā* esṣoe aldie *'ibādat* wat es met *woeqardie* es
     riegh fer *allāhu ta'ālā* an aldie *'ibādat* wat es met aighendoeuam es riegh
     fer *allāhu ta'ālā* *allāhu ta'ālā* het ghabeloeftie fer *nabi muhammad*
     ghaloek fan aldie *oeqan* noetagh ien *dunyā* an ien *'āhirat* an
allāhu ta'ālā għabiloeftie fer *nabi muhammad* sieghent ien *dunyā* an
     ien *'āhirat* an *allāhu ta'ālā* ghabeloeftie fer *nabi muhammad* fijal
     ghoedie għait ien *dunyā* an ien *'āhirat* oei ghief *salāmat ya'nī*
     ghaloek fer wai an fer oei sain ghoeia serventes fan aldie *mala'ikat*
     an ghoeia miesie an ghoeia *jin* iek daraagh ghatoeuagie dat għien
     its es niet *'ilāh* maar det *allāhu ta'ālā* alien es *'ilāh* an iek
     daraagh ghatoeuagie det waarlek *nabi muhammad* es *allāhu ta'ālā*
     sain serwent an bestjoering daan *oeqai moeqat* wiet die *tahiyāt*
     sain paart es fier die ieriestie paart es *attahiyātū lillāhi*
wassalawātū watṭayyibātū *rasūlu llāh* het ghapereist fer *allāhu ta'ālā*
     met diesie *woeqardie* ien die nagħi *rasūlu llāh* ghagħhaan *mi'rāġ* die
     tewiedie paart es *assalāmu 'alaika 'ayyuḥā nnabi'ū warahmatu llāhi*
wabarakātu hu *allāhu ta'ālā* het ghabeloeftie għaloek an sieghent
     an fijal għoedie għait fer *nabi muhammad* met diesie *woeqardie*
     det es beloening fer *nabi muhammad* *oeqam* die perais wat *nabi*
muhammad għamaak het maar d'joeuaila moet ghaloef det *allāhu*
ta'ālā hetnie laif nie an hetnie ghaloeuaitnie an hetnie paleknie die

nie en moet nie met sy hande op die grond druk nie, wanneer (hy) van die tweede neerwerping opstaan nie. Die oorlewering wat gekom (het, dat) die apostel van Allah met sy hande op die grond gedruk (het), is uit die tyd (dat) die apostel van Allah oud en swak geword het. En (hy) maak die tweede buiging netsoos die eerste buiging, maar moet nie weer 'Lof aan u, o Allah en in u lof' tot die einde voordra nie. En (hy) moet nie weer 'Ek neem my toevlug by Allah' voordra nie en moet nie weer sy twee hande tot (die) ore optel (nie), soos by (die) begin (van die) gebed nie. Maar hy¹ moet (die) twee hande by sewe plekke optel. Die eerste is by (die) begin (van die) gebed. En die tweede by (die) voordrag (van die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede. En die derde by (die) voordrag (van die) lofprysings van (die) gebed (van die) twee feeste. En die vierde by (die) maak (van die) kus vir (die) swart klip in die Ka'ba. En die vyfde by Ṣafā en Merwa. En die sesde by (die) staan in Arafa en Muzdalifa. En die sewende by (die) weggooi van klippies op drie plekke in Mīnā. Wanneer (hy) sy kop optel van die tweede buiging se tweede neerwerping laat (hy) sy linkervoet plat lê en sit daarop en steek die regtervoet reg uit en die punte van sy toontjies (dat hulle) teenoor die gebedsrigting (is), soos hy vir die eerste groete sit. En (hy) sit sy twee hande op sy twee boude naby die knieë en maak (sy) twee hande se vingers teenoor die gebedsrigting. En (hy) dra (die) metgesel Ibn Mas'ūd se groetnisse voor. Ibn Mas'ūd se groetnisse is dié: 'Die groete aan Allah en die eerbewyse en die weldade; vrede oor u, o profeet!' tot die einde. Die groete se betekenis is so: Al die verering wat met woorde is, is reg vir Allah – hy is verhewe. En al die verering wat met werke is, is reg vir Allah – hy is verhewe. En al die verering wat met eiendom is, is reg vir Allah – hy is verhewe. Allah – hy is verhewe – het vir die profeet Mohammed geluk belowe teen al die onnuttige in (hierdie) wêreld en in (die) toekomende. En Allah – hy is verhewe – (het) vîr die profeet Mohammed seën belowe in (hierdie) wêreld en in (die) toekomende. En Allah – hy is verhewe – (het) vir die profeet Mohammed veel goedheid belowe in (hierdie) wêreld en in (die) toekomende. U gee vrede, naamlik geluk, vir ons en vir u se goeie dienaars onder al die engle en goeie mense en goeie demone. Ek dra getuie(nis) dat geen ding nie god is nie, maar dat Allah – hy is verhewe – alleen god is. En ek dra getuie(nis) dat die profeet Mohammed waarlik Allah – hy is verhewe – se dienaar en bestiering is. Vervolgens moet u weet, die groet se dele is vier. Die eerste deel is 'Die groete vir Allah en die eerbewyse en die weldade'. Die apostel van Allah het Allah – hy is verhewe – geprys met hierdie woorde in die nag (toe) die apostel van Allah (op) hemelvaart gegaan (het). Die tweede deel is 'Vrede vir u, o profeet, en die barmhartigheid van Allah en sy seënninge'. Allah – hy is verhewe – het geluk en seën en veel goedheid vir die profeet Mohammed belowe. Met hierdie woorde is dit ('n) beloning vir die profeet Mohammed om die prys wat die profeet Mohammed gemaak het; maar julle moet glo dat Allah – hy is verhewe – geen lyf het nie en geen geluid het nie en geen plek

---

¹ Lees 'hai' pleks van 'dit'.

dierdie paart es *assalāmu 'alaikum wa'alaikum ibādi llāhi ssālihīna* det
 es *rasūlu llāhi* sain *du'ā* ghamaak fer hem self an fer aldie *malā'i* kat
 an ghoeia miesie an ghoeia *gīn* die fierdie paart es *'ashadu' an*
lā 'ilāhu illā llāh wa'ašhadu 'anna muhammadan abduhu warasūlu
ğabrā'il 'alaiki ssalām ghaghief ghatoeugagie met diesie woeuardie
 an maskie die *tahiyāt* het ghabau fan *nabi muhammad* sain perais
 fer *allāhu ta'ālā* an fan *allāhu ta'ālā* sain beloeghaftie fer *nabi muhammad*
 an fan *nabi muhammad* sain *du'ā* an fan *ğibrā'il* sain ghatoeugagie
 maar die miesie wat maak *salāt* moet mieneg perais fer *allāhu*
ta'ālā met *attahiyyātū lillāhi was-salawātū wa-tayyibātū* an moet mienek
du'ā' fer *nabi muhammad* met *assalāmu 'alaika ayyuhā nnabī*
warahmatu llāhi wabarākātuhu an die miesie wat maak *salāt*
 ieder ien moet mieneg *du'ā'* fer hem self an fer *allāhu ta'ālā* sain
 ghoeuaia serwents met *assalāmu 'alaikum wa'alaikum ibādi llāhi ssālihīna*
 en moet mieneg iek daraagh ghatoeugagie det ghain iets es niet
'ilāh maar det *allāhu ta'ālā* alien es *'ilāh* an iek daraagh ghatoeugagie
 det *nabi muhammad* es *allāhu ta'ālā* sain serwent an bestijoerieng
 mat *'ashadu 'anna muhammadan abduhu warasūlu* ghalaik
batjah die ieriestie *kalimat shāhadat* maak toet die miedelstie fenger an
 die tewiedie penkie an die penkie fandie rieghter hand an siet die
 pent fan die rieghter hand sain *deeqaim oeqap* die miedelstie fenger
 sain miedelstie lat an wais met die *foeqarfenger* wanier kelaar
 met *batjah* die ieriestie *kalimat shāhadat* wier maak die rieghter hand
 sain alfaif fenger riegh *oeqait* an bietjie faamakaander nitsoe als fan
tefoeqar moenie fierder *batjah* aas *wa'ašhadu 'anna muhammadan*
abduhu warasūlu ien die ieriestie tesiet *batjah* die *fātiha*
 alien ien die ander *rak'ats* wat es aghter die ieriestie tewie *rak'ats*
 det es mier bieter aas *batjah* fer *fātiha* sain pelak derie kier
subhāna llāh oeqaf mier *oeqaf* nik *batjah* nie beleif setel *ya'ni batjah*
 die *fātiha* alien *oeqaf* *batjah* derie kier *oeqaf* mijar *subhāna llāh* fer
fātiha sein pelek *oeqaf* nik *batjah* nie pelek setel al diesie derie ien
 ander *rak'ats* wat es boeiten die ieriestie tewie *rak'ats* es *gā'iz* maar
batjah die *fātiha* alien es mier bieter aas die tewie soemaghie
'ālims ghasie moet *batjah* die *fātiha* maar die ieriestie *fatiwā* es *'ashāb*
 sain *fatiwā* die tewiedie tesiet fer die tewiedie *tahiyāt* es nitsoe
 die ieriestie tesiet *ya'ni* laat sain lenker foet pelaat lie an siet daar
oeqap an setiek die rieghter foet riegh *oeqait* an die pentes fan sain
 toeuantjies laat oewer die *qiblat* ghalaik hai siet fer die tewiedie
tahiyāt an siet sain tewie handie *oeqap* sain tewie boetie naa bai
 die kenies an maak tewie handie sain fengers riegh *oeqait* an *batjah*
sahābat ibn mas'ud sain *tahiyāt* an ghalaik *batjah* die ieriestie
kalimat shāhadat maak toe derie fengers fan die rieghter hand an siet die
deeqaim sain pent tieghen *oeqap* miedelstie fenger sain miedelstie
 lat ghalaik met miedelstie fenger sain *kanoeqakel* ghalaik met miedelstie
 fenger sain *kanoeqekel* an wais met die *foeqarfenger* an laat raak die

het nie. Die derde deel is 'Vrede vir ons en vir die vrome dienaars van Allah'. Dit is die apostel van Allah se smeekbede, gemaak vir homself en vir al die engele en goeie mense en goeie demone. Die vierde deel is 'Ek getuig dat daar geen god is behalwe Allah en ek getuig dat Mohammed sy dienaar en apostel is'. Gabriël – vir hom die groet – (het) met hierdie woorde getuienis gegee, ook al het die groete ontstaan¹ uit die profeet Mohammed se prys vir Allah – hy is verhewe – en uit Allah – hy is verhewe – se belofte vir die profeet Mohammed en uit die profeet Mohammed se smeekbede en uit Gabriël se getuienis. Maar die mens wat (die) gebed maak moet (die) intensie (hê om) Allah – hy is verhewe – (te) prys met 'Die groete vir Allah en die eerbewyse en die weldade' en moet (die) intensie (hê van 'n) smeekbede vir die profeet Mohammed met 'Vrede vir u, o profeet, en die barmhartigheid van Allah en sy seëninge'. En die mens wat (die) gebed maak, iedereen, moet (die) intensie (hê van 'n) smeekbede vir homself en vir Allah – hy is verhewe – se goeie dienaars met 'Die vrede vir ons en vir die vrome dienaars van Allah'. En moet (die) intensie (hê): Ek dra getuienis dat geen ding god is nie, maar dat Allah – hy is verhewe – alleen god is, en ek dra getuienis dat die profeet Mohammed Allah – hy is verhewe – se dienaar en bestiering is, met (die woord) 'Ek getuig dat Mohammed sy dienaar en apostel is'. Tegelyk (dat hy) die eerste sin van die getuienis voordra, maak (hy) die middelste vinger en die tweede pinkie en die pinkie van die regterhand toe² en sit die punt van die regterhand se duim op die middelste vinger se middelste lid en wys met die voorvinger. Wanneer (hy) klaar (is) met die eerste sin van die getuienis voor (te) dra, maak (hy) die regterhand se alvyf vingers reg uit en ('n) bietjie vanmekaar netsoos vantevore. (Hy) moet nie verder voordra as 'en ek getuig dat Mohammed sy dienaar en apostel is' tydens die eerste sit nie. (Om) die eerste Koranhoofstuk alleen tydens die ander buulings wat na die eerste twee buulings is voor (te) dra – dit is meer beter. As (hy) in die eerste hoofstuk se plek drie keer 'Lof aan Allah' voordra of meer of niks voordra, stil bly, naamlik die eerste hoofstuk alleen voordra of drie keer of meer 'Lof aan Allah' in die plek van die eerste hoofstuk voordra of niks voordra, stil bly³ – al hierdie drie (vorms) is geoorloof tydens die ander buulings wat buiten die eerste twee buulings is. Maar (om) die eerste hoofstuk alleen voor (te) dra is beter as die twee (ander vorms). Sommige geleerde (het) gesê: 'Hy moet die eerste hoofstuk voordra', maar die eerste beslissing is die beslissing van die metgeselle (van die profeet). Die tweede sit vir die tweede groete is netsoos die eerste sit, naamlik (hy) laat sy linkervoet plat lê en sit daarop en steek die regtervoet reguit en die punte van sy toontjies laat (hy) teenoor die gebedsrigting tegelyk (dat) hy vir die tweede groete sit. En (hy) sit sy twee hande op sy twee boude naby die knieë en maak (die) twee hande se vingers reguit en dra die groete van metgesel Ibn Mas'ûd voor. En tegelyk (dat hy) die eerste sin van die getuienis voordra, maak (hy) drie vingers van die regterhand toe en sit die duim se punt teen aan op (die) middelste vinger se middelste lid, gelyk met (die) middelste vinger se kneukel⁴ en wys met die voorvinger en laat die

¹ Letterlik: 'gebou'. ² Lees 'toe' in plaas van 'toet'. ³ Lees 'beleif' in plaas van 'pelek'. ⁴ 'gelyk met die middelste vinger se kneukel' is abusiewelik herhaal.

foefarfenger sain boeqaik an die doeaim wanier kelaar met
 batjah die ieriestie *kalimat šahādat* wier maak die rieghter hand sain
 alfaif fenger riegh oeꝝait an bietjie faamakaander nitꝝoe als fan
 tefoefuar die foerau siet *tauruk ya'ni* siet oeꝝap haar lenker boeqat
 sain wangr an berieng oeꝝait haar tewie foetie ien die rieghter kaant
 an maak haar tewie boeqatie tieghen makaander an siet haar rieghter
 foet sain sekien oeꝝap haar lenkar foet sain sekien wanier die
taḥiyāt woert foelkoem ien die tewiedie tesiet daan *batjah allāhumma*
sallī 'alā muḥammadin wa'alā 'āli muhammadin kamā ṣallaita 'alā
'ibrāhīm toet die ant daan *batjah* die *du'ā'* wat anders es met
'āyat qur'ān oeꝝaf met *rasūlu llāh* sain *du'ā'es* moenie *batjah*
 nie die *du'ā'* wat anders es met miesie sain woerdie die *du'ā'* wat
 anders met *'āyat qur'ān* es *rabbānā 'ātinā fi ddunyā* toet die ant an
 es *rabbānā ġfir lanā wali'iḥwāninā* toet die ant es *rabbānā zalamnā*
'anfusānā toet die ant an es *rabbānā innaka man tuḍhili nnāra*
 toet die ant an wat soewoeqart es die *du'ā'* wat anders met
rasūlu llāh sain *du'ā'* es *allāhumma ġfir li mā qaddamtū wamā 'ahhartu*
 toet die ant an es *allāhumma innī zalamtu naṣīṣū zulman kabiran* toet
 die ant an es *allāhumma innī 'as'altuka mina lhāiri kullahu* toet die
 ant an watsoefoert es die *du'ā'* wat anders es met miesie sain
 woerdie *allāhumma zāwwīgñi fulānata* an es *allāhumma qdī dīnī* an
 es *allāhumma ksīnī* an es *allāhumma rzuqñi mālan* an wat soefoegart
 es maar *allāhumma rzuqñi lhaq̄ja* es niet anders met miesie
 sain woeqardienie wanier kelaar es mat *du'ā'* moet deraai sain
 ghasiegh fer sain rieghter kaant oeꝝamterent die miesie wat aghter es
 kan sain rieghter wang fan sain ghasiegh ghalaik mat die *'imām*
 an *batjah* ghahiem *assalām 'alaikum warahmatu llāhi* an deraai
 sain ghasiegh fer sain lenker kaant oeꝝamterent die miesie wat aghter
 es kan sain lenker wang fan sain ghasiegh ghalaik met die *'imām*
 an *batjah* ghahiem *assalām 'alaikum warahmatu llāhi* die *'imām*
batjah al tewie *salāms* haart oeꝝamterent laat *ma'mūman* kan hoeꝝar
 maar die *'imām batjah* die tewiedie *salām* qelainie bietjie soetjis aas
 ieriestie *salām* an die *'imām* moet mienig met sain rieghter kaant
salām die *ma'nā allāhu ta'ālā* ghief ghaloek an ghanadie fer djoeꝝaile
 oe aldie *malā'ikats* wat ien main rieghtar kaant es an oeꝝap aldie
 miesie wat ien main rieghtar kaant es an saam met main es ien
salāt an moet mieneg met sain lenker kaant *salām* die *ma'nā*
allāhu ta'ālā ghief ghaloek an ghanadie fer djoeꝝaile oeꝝap aldie
malā'ikats wat ien main lenker kaant es an oeꝝap aldie miesie wat
 ien main lenker kaant es an saam met main es ien *salāt* an die
muqtadi moet mienig met sain *salāms* nitꝝoe als die *'imām* an moet
 mieneg fer sain *'imām* oek ien wat kaant die *'imām* es met die kaant
 sain *salām* aas hai ghalaik aghter die *'imām* es moet mienig
 met altewie *salāms* fer *'imām* die *munfarid* moet mieneg met
 sain rieghter kaant *salām* die *malā'ikats* wat ien sain rieghter kaant
 es alien an mienig met sain lenker kaant *salām* die *malā'ikats* wat
 ien sain lenker kaant es alien

voorvinger se buik aan die duim raak. Wanneer (hy) klaar (is) met (die) voordra (van) die eerste sin van die getuenis, maak (hy) alvyf die vingers van sy regterhand reguit en ('n) bietjie vanmekaar, netsoos vantevore. Die vrou sit 'op haar boud', naamlik (sy) sit op haar linkerboud se wang¹ en bring haar twee voete na die regterkant en maak haar twee boude teen mekaar en sit haar regtervoet se skeen op haar linkervoet se skeen. Wanneer die groete tydens die tweede sit voltooi is, dan dra (hy) voor 'o Allah bewys eer aan Mohammed en aan die familie van Mohammed soos u eer bewys het aan Abraham' tot die einde. Dan dra (hy) die smeekbede wat anders is voor met 'n Koranvers of met die apostel van Allah se smeekbedes. (Hy) moet die ander smeekbede nie met mense se woorde voordra nie. Die ander smeekbede met ('n) Koranvers is: 'Onse Heer, gee ons in (hierdie) wêreld' tot die einde, en is: 'Onse Heer, vergeef ons en ons broeders' tot die einde, en is: 'Onse Heer, ons het ons besondig' tot die einde en wat sovoort is. Die ander smeekbede met die apostel van Allah se smeekbede is: 'o Allah, vergeef my wat ek vroeër en wat ek later gedoen het' tot die einde, en is: 'o Allah, waarlik ek het myself met 'n groot sonde besondig' tot die einde, en is: 'o Allah, waarlik ek vra u om alles van die goeie' tot die einde en wat sovoort is. Die ander smeekbede met mense se woorde (is): 'o Allah, laat my trou met die-en-die', en is: 'o Allah, beslis my regsaak'², en is: 'o Allah, gee vir my kleding', en is: 'o Allah, voorsien my met rykdom' en wat sovoort is. Maar 'o Allah, voorsien my (met wat nodig is vir) die pelgrimstog' is nie anders met mense se woorde nie. Wanneer (hy) klaar is met (sy) smeekbede, moet (hy) sy gesig na sy regterkant draai, omtrent (dat) die mense wat agter (hom) is, (die) regterwang van sy gesig kan sien³, tegelyk met die voorganger, en dra saggies 'Vrede vir julle en die barmhartigheid van Allah' voor. En (hy) draai sy gesig na sy linkerwang omtrent (dat) die mense wat agter (hom) is, (die) linkerwang van sy gesig kan sien³, tegelyk met die voorganger en dra saggies 'Vrede vir julle en die barmhartigheid van Allah' voor. Die voorganger dra altwee die 'Vredes' hardop voor, omtrent dat die gemeentelid (dit) kan hoor, maar die voorganger dra die tweede 'Vrede' ('n) klein bietjie (meer) soetjies voor as die eerste 'Vrede'. En die voorganger moet met sy regterkant se 'Vrede' die intensie meen: 'Allah – hy is verhewe – gee geluk en genade vir julle, vir⁴ al die engele wat aan my regterkant is en vir al die mense wat aan my regterkant is en saam met my in gebed is'. En (hy) moet met sy linkerhant se 'Vrede' die intensie meen: 'Allah – hy is verhewe – gee geluk en genade vir julle, vir al die engele wat aan my linkerhant is en vir al die mense wat aan my linkerhant is en saam met my in gebed is'. En die 'navolger' moet met sy 'Vredes' (dieselde) intensie (hê) soos die voorganger en moet ook vir sy voorganger intensie (hê), in watter kant die voorganger is, met dié kant se 'Vrede'. As hy reg agter die voorganger is, moet (hy die) intensie vir (die) voorganger met altwee 'Vredes' (hê). Die afsonderlik biddende moet met sy regterkant (se) 'Vrede' alleen intensie (hê vir) die engele wat aan sy regterkant is en met sy linkerhant (se) 'Vrede' alleen intensie (hê vir) die engele wat aan sy linkerhant is.

¹ Lees 'wang' in plaas van 'wangr'. ² Lees 'din' in plaas van 'dain'. ³ Lees 'sien' in plaas van 'sain'. ⁴ Lees 'oeqap' in plaas van 'oe'; 'op' is 'n Arabisme vir 'vir'.

diesie *fadl* peraat fan waar *batjah* haart an waar *batjah* soetjies an fan ander

die 'imām moet *batjah* haart *oeqamterent* laat *ma'mūman* kan *hoevar* ien *salāt* *gūm'at* an ien tewie *labaraan* sain *salāts* an ien *salāt* *faṛ* ien alghar *rak'ats* an ien die ieriestie tewie *rak'ats* fan *salāt* *magrib* an *salāt* '*iśā'* die derie *salāts* *ya'ni* *salāt* *faṛ* an *salāt* *magrib* an *salāt* '*iśā'* maskie waas '*addā*' *ya'ni* maak ien die tait *oeqaf* waas *qadā'* *ya'ni* waas ghaferloep naadiraant *bīṭāl* die 'imām moet *batjah* haart die *munfarid* es ferai wielagh fer *batjah* haart *oeqaf* soetjies ien nagh sain *nāfilat* *salāts* an ien *salāt* *faṛ* an *salāt* *magrib* an '*iśā'* ien die tait maar *tibatjah* haart es mier bieter es *wājib* die *imām* an die *munfarid* *batjah* ghahiem *oeqamterent* laat hai self kan *hoevar* ien boeitien die paleks wat wai ghasekeriewie die laaghstie fan *tebatjah* haart es *oeqamterent* laat ien man kan *hoevar* die hoeghstie fan *tebatjah* haart es *oeqamterent* laat alghar die *ğamā'at* kan *hoevar*

die laaghstie fan *tebatjah* ghahiem es *oeqamterent* laat hai *salf* alien kan *hoevar* det es riegh *fatwā* an oek soe die laaghstie fan *teperaat* ghahiem es *oeqamterent* laat hai alien *salf* kan *hoevar* ien aldie afferie wat *woeqart* wais daar es met *teperaat* *ḥulāṣah* die affiries wat met *woeqardie* es *nitṣoe* *talāq* *oeqaf* ander kanie woert wais daar esnie boeitein hai peraat maskie *oeqamterent* laat hai *salf* alien kan *hoevar* *nitṣoe* *talāq* *nitṣoe* temaak *selaaf* ferai an *nitṣoe* *oeqait* soek ien deng fan ander fer ien afferie an *nitṣoe* ander afferie

aas hai *salāt* '*iśā'* sein die ieriestie tewie *rak'ats* sain *sūrat* ghalaat belaif moet *bēṭāl* die *sūrat* ien die laastie tewie *rak'ats* ghalaik aghter sein die *fātiḥat* an *batjah* albai haart det es riegh *fatwā* aas hai ghalaat belaif die *fātiḥat* fan *salāt* '*iśā'* sain die ieriestie tewie *rak'ats* moenie *bēṭāl* die *fātiḥat* nie ien die laastie tewie *rak'ats* maar moet *batjah* die laastie tewie *rak'ats* sain *fātiḥat* an maak tewie *sūfūd* *sahwi* fer die ieriestie tewie *rak'ats* sain *fātiḥat* aghter die laastie *tahiyyāt* an *hoevar* die *salawāt* an aghter die rieghter kaant sain *salām*

batjah fan *qur'ān* sain *fard* ien *salāt* es ien '*āyat* laang *oeqaf* *koeqart* bifoeqarbijal *allāhu ta'ālā* oerdie fer *musallā* ien *qur'ān* moet *batjah* ien *salāt* fan *qur'ān* boeitein oerder hoe fal '*abū yūsuf* an *muhammad* ghasie es derie '*āyat* fan die *koeqarts* *oeqaf* ien laang '*āyat* maar *hoeqaile* hetnie *dalilne* aas hai waas ien terewielar

an waas haastaagh fer ien riedie es *sunnat batjah* ghalaik aghter die *fātiḥat* ien *sūrat* watie hai welwie es hai waas ien terewielar '*amin ya'ni* nie baang fer ien riedenie es *sunnat batjah* '*idā ssamā'u nšaqqat* sain *sūrat* ien die ieriestie *rak'at* fan *salāt* *faṛ* an *batjah* *wassamā'i dāti lburūgi* sain *sūrat* ien die tewiedie *rak'at* fan *salāt* *faṛ*

wanier hai esnie ien terewielar nie *ya'ni* hai belaif bai ien pelek fer laang niet es *sunnat batjah* ien *salāt* *faṛ* fiertagh *oeqaf* faiftagh '*āyats* fan *qur'ān* boeitein die *fātiḥat* es *hasan ya'ni* es ghoet fer *muqim batjah* ien *salāt* *faṛ* an ien *salāt* *zuhr* fan *muṣṣal* sain laanges an *batjah* ien *salāt* '*aṣr* an ien *salāt* '*iśā'* fan *muṣṣal* sein miedelstie an

Hierdie afdeling praat van waar hardop voor (te) dra en waar soetjies voor (te) dra, en van ander (sake).

die voorganger moet hardop voordra, omtrent dat die gemeentelid (dit) kan hoor tydens die Vrydag-gebed en tydens (die) twee feeste se gebede en tydens die môre-gebed by al die buulings en tydens die eerste twee buulings van (die) aand-gebed en (die) nag-gebed, dié drie gebede, naamlik môre-gebed en aand-gebed en nag-gebed, ook al was (dit) 'tydig bid', naamlik (dit) op die (regte) tyd maak, of was 'inhaal', naamlik (dit) was verloop (en) naderhand betaal – die voorganger moet hardop voordra. Die afsonderlik biddende is vry om hardop of soetjies tydens sy ekstra gebede en tydens (die) môre-gebed en aand-gebed en nag(-gebed) op die (regte) tyd voor (te) dra, maar hardop voordra is meer beter. Dit is verpligtend (dat) die voorganger en die afsonderlik biddende saggies voordra, omtrent dat hy (dit) self kan hoor, tydens (die gebede) behalwe die plekke wat ons geskryf (het). Die laagste van hardop voor te dra is omtrent dat een man (dit) kan hoor. Die hoogste van hardop voor te dra is omtrent dat alger (in) die vergadering (dit) kan hoor. Die laagste van saggies voor te dra is omtrent dat hy self alleen (dit) kan hoor; dit is (die) regte beslissing. En ook so die laagste van saggies te praat is omtrent dat hy self alleen (dit) kan hoor. (Dit geld) in al die affères wat word wys daar is¹ met praat, saamgevat: die affères wat met woorde is, soos (die) verstoting of ander (wat) nie kan word wys daar is nie, buiten (dat) hy praat, ook al (was dit) omtrent dat hy self alleen (dit) kan hoor, soos verstoting, soos ('n) slaaf vrymaak en soos (die) uitsoek (van) een ding uit ander (dinge) vir 'n affère, en soos ander affères. As hy (die) nag-gebed se eerste twee buulings se Koranhoofstuk laat bly (het), moet (hy) die hoofstuk tydens die laaste twee buulings terstond na sy eerste hoofstuk betaal; dit is (die) regte beslissing. As hy die eerste hoofstuk van (die) nag-gebed se eerste twee buulings laat bly (het), moet (hy) nie die eerste hoofstuk tydens die laaste twee buulings betaal nie, maar moet (hy) die laaste twee buulings se eerste hoofstuk voordra en twee neerwerpings-weens-weglating vir die eerste twee buulings se eerste hoofstuk maak na die laaste groetnis en voor die 'eerbewyse' en na die regterkant se 'Vrede'. Die plig (om) van (die) Koran tydens (die) gebed voor (te) dra is een vers, lang of kort, want Allah – hy is verhewe – verorden vir (die) bidder in (die) Koran (dat hy) tydens (die) gebed van (die) Koran moet voordra buiten (dat) hy verorden hoeveel. Abū Yūsuf en Muhammad (het) gesê: '(Dit) is drie verse van die kortes of een lang vers, maar hulle het nie ('n) bewys nie. As hy ('n) reisiger was en vir 'n rede haastig was, is (dit) gebruik (om) terstond na die eerste hoofstuk een hoofstuk voor (te) dra, watter hy wil hê. As² hy 'n veilige reisiger was, naamlik nie vir 'n rede bang nie, is (dit) gebruik om 'As die hemel skeur' se hoofstuk tydens die eerste buigung van (die) môre-gebed voor te dra, en 'By die hemel wat die torings het' se hoofstuk tydens die tweede buigung van (die) môre-gebed voor te dra. Wanneer hy nie 'n reisiger is nie, naamlik hy bly vir lank by een plek nie¹, is (dit) gebruik (om) tydens (die) more-gebed veertig of vyftig verse van die Koran, behalwe die eerste hoofstuk, voor (te) dra. (Dit) is 'mooi', naamlik is goed vir ('n) gevinstige persoon om tydens die more-gebed en tydens (die) middag-gebed van (die) 'opgedeelde' se langes voor (te) dra en tydens die namiddag-gebed en tydens (die) nag-gebed van (die) 'opgedeelde' se middelste

¹ Bedoel: waarvan die bestaan bewys word. ² Lees 'aas' in die plaas van 'es'.

batjah ien salāt mağrib fan muğassal sain koeuarteres die muğassal
 es die laastie siewendie paart fan qur'ān ya'nī es fan sūrat alḥuğurāti
 tot sūrat qul 'a'ūdu birabbi nnāsi die paart ghanoemt muğassal
 bifoegarbijal het bajaang bismi llāhi ien an het baiaang fersepereis
 ien die muğassal sain laangis es fan sūrat alḥuğurāti toet sūrat
 wassamā'i dāti lburūji an die muğassal sain miedelstie es fan sūrat
 wassamā'i dāti lburūji toet sūrat lam yakun an die muğassal sain
 koeuarteres es fan sūrat lam yakun toet die ant fan qur'ān aas
 hai waas ferlie fer tamaak salāt hastaagh batjah oeugamterent hai
 kan maak die ieriestie rak'at sain batjah fan qur'ān laanger aas
 die tewiedie rak'at sain batjah ien salāt fajr alien bai muhammad
 maak laanger ien alfaif salāts maar sain fatwā es seuak gha'ien
 deng fan qur'ān es niet mu'ayyan fer gha'ien salātnie ya'nī wat paart
 fan qur'ān hai welhie batjah ien salāt es riegh bifoegarbijal allāhu
 ta'ālā oerder djoegaila moet batjah ien salāt oeugamterent wat ghamaklek
 es fan qur'ān met die 'āyat faqra'ū mā tayassara mina lqur'ān boeitien
 oeugarder watie sūrat oeuf watie paart fan qur'ān die ma'mūman moet
 hoeug wat 'imām batjah fan qur'ān maskie fātiḥat oeuf ander sūrat
 an belaif setel ya'nī moenie batjah die fātiḥat oeuf sūratnie ghalaik
 oeuf aghter die 'imām ien gha'ien salātnie muhammad ibni
 Ihasan ghasie die ma'mūm moet batjah die fātiḥat ghalaik die 'imām ien
 ghahiem salāts maar moenie batjah ien haart salātsnie muhammad
 ibn idrīs ghasie moet batjah ien alghar salāts maar det hoeugale sain
 fatwā es muḥāfiṣ es migein setarai dagh fer 'āyat qur'ān an fer hadīt
 rasūlu llāh an fer 'iżmā' 'ashāb rasūlu llāh ṣallā llāhu ta'ālā 'alaih
 wasallama bifoegarbijal allāhu subḥānahu wata'ālā sie ien qur'ān
 an rasūlu llāh ghasie an 'abū hurairata ghasie het 'ashāb rasūlu
 llāh ien die beghensal ghawies batjah die fātiḥat ien salāt aghter
 'imām wanier 'āyat għaqeqam hoeugale het għalaatsetaan die fātiḥah
 an belaif setel die hadīt lā salāt illā bi fātiḥati lkitāb nie sienie
 ma'mūm moet batjah die fātiḥah ien salātnie maar wais die fātiḥah
 es noedagh fer salāt wie moet batjah die hadīt nie doeġaia lekmaaknie
 die ander hadīts wais die 'imām moet batjah ien salāt an
 ma'mūm moenie batjah nie moet belaif setel an 'imām sain batjah es
 ghanoegħħal fer alghar hulāṣah die koeuater begheriep die ander
 hadīts es doeġaidlekmaaker fer die hadīt an alghar qoequam oeugħiġien
 ien die ma'nā met die 'āyat fan qur'ān nitsoe oeugħans het għasikeriwie
 ien diesie mas'alah ya'nī die ma'mūm moet belaif setel an hoeug
 maskie sain 'imām batjah die 'āyat wat maak miesie ferbelalif met
 ġannat oeuf batjah die 'āyat wat maak miesie baang met ġahannam
 oeuf batjah huļbah oeuf batjah salāt salām oeugħap nabi muhammad

voor (te) dra en tydens (die) aand-gebed van (die) 'opgedeelde' se kortes voor (te) dra. Die 'opgedeelde' is die laaste sewende deel van (die) Koran, naamlik (dit) is van die hoofstuk 'Die binnekamers' tot die hoofstuk 'Sê: ek neem my toevlug tot die Heer van die mense'. Dié deel (is die) 'opgedeelde' genoem, want (dit) het baie 'In die naam van Allah' in, en het baie verse (van lof) prys in. Die 'opgedeelde' se langes is van die hoofstuk 'Die binnekamers' tot die hoofstuk 'By die hemel wat torings het'; en die 'opgedeelde' se middelstes is van die hoofstuk 'By die hemel wat torings het' tot die hoofstuk 'Hulle was nie'; en die 'opgedeelde' se kortes is van die hoofstuk 'Hulle was nie' tot die einde van (die) Koran. As hy verleë was om (die) gebed haastig te maak, dra (hy) omtrent (wat) hy kan voor. (Hy) maak die eerste buiging se voordrag van (die) Koran langer as die tweede buiging se voordrag alleen tydens die móre-gebed. Volgens Muhammad maak (hy dit) langer tydens alvyf gebede, maar sy beslissing is swak. Geen ding van (die) Koran is nie spesifiek vir geen gebed nie, naamlik watter deel van (die) Koran hy voorgedra wil hê tydens die gebed, is reg, want Allah – hy is verhewe – verorden: 'Julle moet tydens die gebed voordra omtrent wat gemaklik is van (die) Koran' met die vers: 'En dra wat gemaklik is van die Koran voor', sonder (om te) verorden watter hoofstuk of watter deel van (die) Koran. Die gemeentelid moet hoor wat (die) voorganger van (die) Koran voordra, hetsy (die) eerste hoofstuk of ('n) ander hoofstuk en bly stil, naamlik (hy) moet nie die eerste hoofstuk of ('n) ander hoofstuk tegelyk (met) of na die voorganger tydens geen gebed voordra nie. Muhammad ibni Ihsan (het) gesê: 'Die gemeentelid moet die eerste hoofstuk tegelyk (met) die voorganger tydens sagte gebede voordra, maar moet (dit) nie tydens harde gebede voordra nie. Muhammad ibn Idris (het) gesê: '(Hy) moet (dit) tydens alle gebede voordra, maar dit: hulle se beslissing is verskillend van, is teenstrydig² met (die) Koranvers en met die berig van die apostel van Allah en met die ooreenstemming van die metgeselle van die apostel van Allah – mag Allah – hy is verhewe – hom eer en groet, want Allah – geprese sy hy en hy is verhewe – sê in (die) Koran . . .³; en die apostel van Allah (het) gesê . . .³ en Abû Huraira (het) gesê: 'Die metgeselle van die apostel van Allah het in die begin (gewoon) gewees om die eerste hoofstuk tydens (die) gebed na die voorganger voor te dra; wanneer (dié) vers gekom (het), het hulle die eerste hoofstuk laat staan en stil gebly'. Die berig 'Daar is geen gebed behalwe met die eerste hoofstuk van die Boek' sê nie (dat die) gemeentelid die eerste hoofstuk tydens (die) gebed moet voordra nie, maar wys (aan dat) die eerste hoofstuk nodig is vir (die) gebed; wie (dit) moet voordra, maak die berig nie duidelik nie. Die ander berigte wys (aan dat) die voorganger (dit) tydens (die) gebed moet voordra en die gemeentelid (dit) nie moet voordra nie, stil moet bly; en (die) voorganger se voordrag is genoeg al vir alger. Saamgevat – die karter begrip – die ander berigte is ('n) verklaarder vir die (eerste) berig en alger kom in die betekenis ooreen met die Koranvers, netsoos ons in hierdie kwessie geskryf het. Nasmliek: die gemeentelid moet stilbly en hoor, hetsy sy voorganger die vers voordra wat mense verbly⁴ maak met (die) paradys of die vers voordra wat mens bang maak met (die) hel, of ('n) preek voordra of (die) gebed van eer vir die profeet Mohammed

¹ Hierdie 'niet' behoort by 'As hy nie 'n reisiger is nie'. ² Lees: 'tigeinsetaraaidagh'. ³ Die vers, respektiewelik die berig, word net in Arabies gegee. ⁴ Lees 'ferbelait' in plaas van 'ferbelaif'.

sallā llāhu 'alaihi wasallama ien die tait hai *batjah ḥuqbah* die
ma'mūm wat fier es an wat naabai es alghar es ghalaik moet belaif setel
 an *hoeqar* wanier die '*imām batjah* ien fan die maskie kanie *hoeqar* nie
 temaak *salāt* saam met '*imām* es *sunnat* an es naabai *wāqib* bieter
 aas ander mans fer tesataan '*imām* es die man wat bieter wiet *salāt*
 sain afferie det es tesie die man wat bieter wiet *salāt* sain afferie *ya'nā*
 bieter wiet wat noedagh es fer *salāt* an wat maak *salāt* bedieref es
 bieter fer tesataan '*imām* aas die ander mans aas tewie *oeqaf*
 darie mans wiet iewie fijal fan *salāt* sain afferie daan wat fan *hoeqaile*
 mijar riegh *batjah qur'ān* es bieter fer tesataan '*imām* aas die ander
 aas tewie *oeqaf* derie mans wiet *qur'ān* iewie fijal wat fan
hoeqaile mijar baang es fer *allāhu ta'ālā* es bieter fer tesataan '*imām*
 aas die ander aas tewie *oeqaf* derie mans waas iewie fijal ien
 die derie manierie daan wat *oeqader* es fan *hoeqaile* es bieter fer
 tesataan '*imām* aas die ander aas tewie *oeqaf* derie mans waas
 iewie fijal ien die fier manierie dan wat fan *hoeqaile* es mier
ghadoeqaldagh es bieter fer tesataan '*imām* aas die ander *djoeqaile*
 moet wiet diesie faif manierie wat noedagh es fer tesataan '*imām* an
oeqans ghasekerewie es *murattab* die *ma'nā koeqam oeqaat tumma*
ya'nī ien foelgh aghter die ander aas ien man mier wiet *salāt*
 sain afferie daan hai es bieter fer tesataan '*imām* aas die ander an
 maskie die ander kan mier riegh *batjah qur'ān oeqaf* es *oeqader* an
 maskie '*ahli masjid* ferseperai an ieder ien paart welhie ien man
 oemtistaan '*imām* maar aas tewie *oeqaf* derie mans waas iewie
 fijal ien diesie faif manierie an '*ahli masjid* ferseperai an ieder ien
 paart niem an ien man fan *hoeqaile* fer tesataan '*imām* daan moet
 maak *loeqat* rai daan wie sain naam *oeqaat koeqam* hai es bieter fer
 tesataan '*imām* aas die ander selaaf man an '*a'rābiyi ya'nī* die
 miesie wat ien die foerausit laant belaif an '*a'mī ya'nī* belendie man an
fāsiq ya'nī die man wat nie *loeqaister agāmah* nie an *mubtadi'a ya'nī*
bid'at maaker an *walad zinā* ieder ien sain tesataan '*imām* es *makrūh*
 aas ien fan *hoeqaile* ghaat *foeqaran* tesataan '*imām* die
ma'mūman sain *salāt* es riegh es *makrūh* '*imām* maak *salāt* laang
 bifoeqarbijjal soemaghie *ma'mūm* es haastagh fer ien riedie an
 oek soe es *makrūh* ferauqeens maak *salāt* met *ğamā'at* boetien man
 setaan '*imām* aas foeroeqans maak *salāt* met *ğamā'at* an ien fan
hoeqaile setaan '*imām* daan die foerau wat '*imām* es foeroeqans moet
 setaan toesien *hoeqaile* ien die miedel an laat die '*imām* sain haak
 sekien *foeqar* *ma'mūm* sain haak sekien nitsoe die mans wat naakent es
 an maak *salāt* met *ğamā'at* bifoeqarbijjal *sitti 'āyiṣat radiya llāhu*
ta'ālā 'anhā ien die tait pierie foeroeqans sain *ğamā'at* yaas *mustaḥab*
 ghasetaan toesien foeroeqans ien die miedel *oeqamterent* haak sekien
foeqar naaderaant pierie foeroeqans sain *ğamā'at* *woeqarī mansūb*
 an *makrūh* maar soemaghie *iħtilāf* makers ghading nau noegħ es

- mag Allah hom eer en groet – voordra. Gedurende die tyd (dat) hy ('n) preek voordra moet die gemeentelid wat ver is en naby is
- algar is gelyk – stilbly en hoor wanneer die voorganger een van dié voordra, ook al kan (hy dit) nie hoor nie.

(Om die) gebed saam met ('n) voorganger te maak is gebruik en naby ('n) verpligting. Beter as ander mans om (as) voorganger te staan is die man wat (die) gebed se sake beter weet; dit is te sê: die man wat (die) gebed se sake beter weet, naamlik beter weet wat vir (die) gebed nodig is en wat (die) gebed waardeloos maak, is beter om (as) voorganger te staan as die ander mans. As twee of drie mans ewevel van (die) gebed se sake weet, dan is wie van hulle (die) Koran meer reg voordra beter om (as) voorganger te staan as die ander. As twee of drie manne ewevel (van die) Koran weet, is van hulle (hy) wat meer bang is vir Allah – hy is verhewe – beter as die ander om (as) voorganger te staan. As twee of drie manne ewevel was op die drie maniere, dan is (hy) van hulle wat ouer is beter om (as) voorganger te staan as die ander. As twee of drie manne ewevel was op die vier maniere, dan is (hy) van hulle wat meer geduldig is, beter om (as) voorganger te staan as die ander. Julle moet weet: hierdie vyf maniere wat nodig is om (as) voorganger te staan en ons geskryf (het), is afdalend in rang. Die betekenis kom uit 'vervolgens'¹, naamlik een volg na die ander. As een man (die) gebed se sake meer weet, dan is hy beter as die ander om (as) voorganger te staan, ook al kan die ander (die) Koran meer reg voordra of is (hy) ouer, ook al versprei (die) moskeevolk (homself) en wil ieder deel een man hê om (as) voorganger te staan. Maar as twee of drie manne ewevel was op hierdie vyf maniere, en (die) moskeevolk versprei (homself) en ieder deel neem een man van hulle aan om (as) voorganger te staan, dan moet (hulle) lottery maak; wie se naam dan uitkom, hy is beter as die ander om (as) voorganger te staan. ('n) Man (wat) slaaf (is) en ('n) onbeskaafde, naamlik die mens wat in die verwoeste land bly en ('n) blinde, naamlik ('n) blindeman en ('n) losbol, naamlik die man wat nie luister (na) godsdiens nie en ('n) innovator, naamlik ('n) nuwigheid-maker en ('n) man van onwettige geboorte – elkeen se staan (as) voorganger is afkeurenswaardig. As een van hulle vooraan gaan (om as) voorganger te staan, is die gemeentelid se gebed (nogtans) reg. (Dit) is afkeurenswaardig (dat die) voorganger (die) gebed lank maak, want sommige gemeentelede is vir 'n rede haastig. En ook so is (dit) afkeurenswaardig (dat) vroue (die) gebed in vergadering maak sonder (dat 'n) man (as) voorganger staan. As vroue (die) gebed in vergadering maak en een van hulle staan (as) voorganger, dan moet die vrou wat voorganger is (vir) vrou tussen hulle in die midde staan en laat die voorganger se hakskeen voor (die) gemeentelid se hakskeen (wees), netsoos die mans wat nakend is en (die) gebed in vergadering maak, want vrou A'isja – mag Allah – hy is verhewe – 'n welgevalle in haar hê – (het) in die tyd (toe) enkel² vroue se vergadering gewens was, tussen (die) vroue gestaan, in die midde, omtrent ('n) hakskeen voor. Naderhand word enkel vroue se vergadering afgeskaf en afkeurenswaardig, maar sommige verskil-makers (het) gedink (dat dit) nou nog

¹ 'n Woord wat in die Arabiese teks die verskillende kwakifikasies van mekaar skei. ² Lees in plaas van 'foerausit': 'ferwoestie'? Op p. 83 is dieselfde Arabiese woord weergegee met 'wieldie miesie'. ³ Eintlik: 'pure'.

mustahab maar hoequaile sain deng es *muḥāfiẓ* fer *hadīt rasūlu llāh*
 foeroeqans moenie qoeqamnie fer *ğamā’at* nie bifoeqarbijal *rasūlu llāh*
 ghasie *salātuḥā fi qā’ri baitihā ’afḍalu* toet die ant *ya’ni* es bieter fer
 foeroeqans maak *salāt* ien diep hoek fan hoequaile sain hoequaile aas maak
salāt ien die miedel fan hoequaile sain hoequaile wat loegh es an
 hoequaile maak *salāt* ien die miedel fan hoequaile sain hoequaile es bieter
 aas maak *salāt* ien die *masjid* an hoequaile sain hoequailes es
 bieter aas ander peleks fer hoequaile maar det au foeroeqans wat
 faiftagh djaar *oeyaf* mier *oeyat* es kan *qoeqam masjid* fer *ğamā’at* ien
 derie tait *faqr* an *mağrib* an *’iṣā’* alien *’abū yūsuf* an *muhammad*
 ghasie es *ğā’iz* au foeroeqans *qoeqam masjid* fer *ğamā’at* ien aldie faif
salāts aas ien *ma’mūm* alien maak *salāt* saam met *’imām* moet
 setaan moet ien die rieghtar kaant ghalaik met die *’imām* bifoeqarbijal
hadīt rasūlu llāh wais soe aas setaan aghter es *makrūh muhammad*
 ghasie laat die *ma’mūm* sain *toeqantjies* ghalaik met die *’imām* sain
 haak sekien maar sain *fatwā* es *seqaak* die *ma’mūm* wat alien
 maak *salāt* saam *’imām* aas foerau es moet setaan aghter die *’imām*
’imām setaan foeyar tewie *ma’mūm* an foeyar mier aas tewie
 bifoeqarbijal *rasūlu llāh* het ghamaak soe ieris mans setaan *saf*
 aghter *’imām* daan qelainie djoeqangtjies setaan *saf* aghter die mans
 daan die miesie wat es niet doezaidlek es man *oeyaf* es foerau setaan
 aghter die qelainie djoeqangtjies daan die foeroeqans setaan *saf* aghter
 miesie wat es niet doezaidlek hoequaile es man *oeyaf* es foerau aas
qoeqam ghalaik fer man met ien paart fan laif foerau *oeyaf* die miesie
 wat kan kerai senaghiet fer haar ien die *salāt* wat het *rukū’* an
suğūd die *salāt* waas toesien die man an die miesie wat *takbīr tāhrīm*
 met temaaik *ya’ni* albai beghent *salāt* ghalaik *’imām* sain die ieriestie
takbīr an albai maak die *salāt* foelkoem met die *’imām* saam albai
 sain *salāt* pelek *yaas* ien boeitien sekeram toesien hoequaile tewie
woeqart fāsid die man sain *salāt* die foerau sein *salāt* es riegh
 bifoeqarbijal die man het foet nie loeioeqaster *hadīt* nie aas maak
’imām niyyat fer tesetaan *’imām* fer haar *ḥulāṣah* aas ien foerau
qoeqam fer *ğamā’at* an setaan ghalaik met *’imām oeyaf* ghalaik met
 ien paart fan *ma’mūman* wat man es *oeyaf* setaan foeyar hoequaile
 daan die *’imām* an die paart fan *ma’mūman* sain *salāt* es bedierief aas
 die *salāt* het *rukū’* an *suğūd* an die foerau beghent *salāt* ghalaik *’imām*
 sain ieriestie *takbīr* an die foerau waas bietjie ghoeroet *oeyaf oeyat* an
 albai sain *salāt* pelek waas ien boeitien die sekerm wat hoegh es
oeyamterent derie foet toesien hoequaile tewie an *gha’ien* fan hoequaile
 nie salaapnie ien *salātnie* wanier ien fan die faif *ṣarts* daar esnie
 die man sain *salāt* oek es riegh maar *makrūh ḥulāṣah* die foerau moet
 setaan aghter man maskie waas alien die foerau wat maak
salāt saam met man nie *woeqart ma’mūman* nie boeitein die man maak
niyyat fer tesetaan *’imām* fer haar es *fāsid* man foelgh met
 foerau an es *fāsid* man *oeyaf* foerau foelgh met qelainie

wenslik is, maar hulle se dink isstrydig met die berig van die apostel van Allah, 'vroue moet nie kom in vergadering nie', want die apostel van Allah (het) gesê: 'Haar gebed in die diepte van haar huis is verkieksliker' tot die einde, naamlik: '(Dit) is beter vir vrou (om die) gebed (te) maak in ('n) diepe hoek van hulle se huis as (om die) gebed (te) maak in die middel van hulle se huis wat lig is. En (dat) hulle (die) gebed maak in die middel van hulle se huis is beter as (dat hulle die) gebed maak in die moskee. En hulle se huise is vir hulle beter as ander plekke'. Maar die¹ ou vroue wat vyftig of jare oud is kan (na die) moskee kom ter vergadering op drie tye: more en aand en nag, alleen. Abū Yūsuf en Muḥammad (het) gesê: '(Dit) is geoorloof (dat) ou vroue (na die) moskee ter vergadering kom by al die vyf gebede'. As een gemeentelid alleen (die) gebed saam met (die) voorganger maak, moet (hy) aan die regterkant gelyk met die voorganger staan, want die berig van die apostel van Allah wys so (uit). As (hy) agter (hom) staan is (dit) afkeurenswaardig. Muḥammad (het) gesê: 'Laat die gemeentelid se toontjies gelyk (wees) met die voorganger se hakskeen', maar sy beslissing is swak.

Die gemeentelid wat alleen (die) gebed saam (met die) voorganger maak, as (dit 'n) vrou is, moet agter die voorganger staan. (Die) voorganger staan voor twee gemeenteledle en voor meer as twee, want die apostel van Allah het so gemaak. Eers staan manne in rye agter (die) voorganger, dan staan kleine jongetjies in rye agter die manne, dan staan die mense waarvan nie duidelik (of hulle) man of vrou is (nie) agter die klein jongetjies, dan staan die vroue in rye agter (die) mense waarvan nie duidelik is (of) hulle man of vrou is (nie). As ('n) vrou met 'n deel van (haar) lyf gelyk kom met ('n) man of (met) die mense wat sinnigheid vir haar kan kry tydens die gebed wat buigings en neerwerpings het (en) die gebed was tussen die man en die mense wat (die) verbods-lofprysing maak², naamlik albei begin (die) gebed tegelyk (met) die voorganger se eerste lofprysing, en albei maak die gebed volkomme saam met die voorganger (en) albei se bidplek was een, sonder ('n) skerm tussen hulle twee, word die man se gebed waardeloos, (maar) die vrou se gebed is reg, want die man het fout, nie skerp³ geluister nie as (die) voorganger (die) intensie maak om vir haar (as) voorganger te staan (nie). Saamgevat: As 'n vrou ter vergadering kom en gelyk met (die) voorganger of gelyk met 'n deel van die gemeenteledle wat mans is staan of voor hulle staan, dan is die gebed van die voorganger en dié deel van die gemeenteledle bederf, as die gebed buigings en neerwerpings het, en die vrou (haar) gebed gelyk (met die) voorganger se eerste lofprysing begin, en die vrou 'n bietjie groot of oud was, en albei se gebedsplek een was sonder die skerm wat omtrent drie voet hoog is tussen hulle twee, en geen van hulle nie tydens (die) gebed slaap nie. Wanneer een van dié vyf voorwaardes daar (nie) is nie, is die man se gebed ook reg, maar afkeurenswaardig. Saamgevat: die vrou moet agter (die) man staan, ook al was (sy) alleen. Die vrou wat (die) gebed saam met ('n) man maak⁴ word nie gemeentelid nie sonder (dat) die man intensie maak om (as) voorganger vir haar te staan. (Dit) is waardeloos (as 'n) man vir ('n) vrou volg⁵. En (dit) is waardeloos (as 'n) man of vrou vir ('n) klein

¹ Lees 'die' in plaas van 'det'. ² Lees 'takbir tahrimat maak' in plaas van 'takbir tahrim met te maak'. ³ 'hadī' ('berig') kan nie reg wees nie. Lees *hadid* ('skerp') of 'n vorm van *haddā* ('met sorg doen'). ⁴ Dit wil sê: met 'n man as voorganger. ⁵ Naamlik met die vrou as voorgangster.

djoeuangietjie an es *fāsid* die man wat soekoen es fan aldie
 'udars foelgh met die man wat het ien 'udar ya'ni ien riedie fer temaak
 fersie *abdast* fer aldie *salāt*s ien sain taites ya'ni kanie laang hau
abdast fer ien riedenie an es *fāsid* die man wat kan *batjah qur'ān*
 riegh foelgh met die man wat kanie *batjah* rieghnie an es *fāsid*
 die man wat maak toe sein *'aurat* foelgh met die man wat naakent
 es an es *fāsid* die man wat maak *salāt* met *rukū'* an *suğūd*
 foelkoem foelgh met die man wat maak *salāt* met wais met koeqap fer
rukū' an *suğūd* an es *fāsid* die man wat maak *fard* foelgh met
 die man wat maak *sunnat* an es *fāsid* die man wat maak *fard*
 foelgh met die man wat maak ander *fard* ya'ni nie die ienstie *fard*nie
 es *ŷā'iz* die man wat waas foetie ien *abdast* foelgh mat die man
 wat ferai oeqap tewie *huffie* ien *abdast* an es *ŷā'iz* die man wat
 maak *sunnat* foelgh met die man wat maak *fard* an es *ŷā'iz* die
 man wat maak *salāt* an wais die *rukū'* an *suğud* met koeqap fer ien
 riedie foelgh met die man wat maak *salāt* oeksoe an es *ŷā'iz*
 die man wat riegh oeqap es foelgh met die man wat *foeyar oeyar* es
 ya'ni koeroeyam es an oeksoe es *ŷā'iz* die man wat maak *abdast*
 foelgh met die man wat maak *tayammum* an es *ŷā'iz* die man
 wat maak *salāt* met setaan foelgh met die man wat maak *salāt* mat siet
 bifoeyarbijal *rasūlu llāh sallā llāhu ta'ālā 'alaihi wasallama* sain *salāt*
 ien siek tait waasjoe as die *ma'mūm* aghter sain 'imām kelaar met
salāt ghawiet waarlek die 'imām het ferghiet ghamaak *salāt* boeitein
abdast die *ma'mūm* an die 'imām moet wier maak die *salāt* bifoeyarbijal
rasūlu llāh oeyarder soe aas die man wat kanie *batjah* riegh
qur'ānnie an die man wat kan *batjah* riegh *qur'ān* die tewie foelgh
 met die man wat kan *batjah* riegh *qur'ānnie* alderie sain *salāt* es *fāsid*
 aas die 'imām wat kan *batjah* riegh *qur'ān* sain *abdast* bariek
 ien die laastie tewie *rak'ats* fan *salāt* daan hai tarek ien sein pelek
 die *ma'mūm* wat kanie *batjah* riegh *qur'ānnie* fer tesetaan 'imām fer
 miesie ien die laastie tewie *rak'ats* alghar sain *salāt* *woeyar* *fāsid*
 diesie paart fan die *kitāb* pieraat fan kerai *hadaṭ* ien *salāt*
 wie karai *hadaṭ* ien *salāt* daan moet maak ghau *abdast* an moet niks
 pieraatnie daan maak foelkoem fan die *salāt* wat belaif *muhammad ibn idris ghasie* sain *salāt* *woeyar* *fāsid* moet maak *abdast* an wier
 beghent *salāt* maar sain *fatwā* es *muḥāfiṣ* fer *hadiṭ rasūlu llāh* die
hadiṭ sain *ma'nā* es soe wie *oeqarghie oeuf* sain beloei *oeqaf* sain *madī qoeuam* *oeuait* maak ghau *abdast* an maak foelkoem fan sain *salāt*
 wat belaif aas hai niks pieraatnie maar det hai wier beghent
salāt es bieter aas die man wat karai *hadaṭ* ien *salāt* 'imām es
 moet tarek ghau ien sain pelek ander man fan *ŷama'at* daan maak ghau
abdast an moet wijar *qoeuam* ien *salāt* sain pelek nitsoe *muqtadi* an
 foelgh met die 'imām wat hai ghaterek het ien sain pelek aas die
 'imām noeghnie kelaar met die *salātnie* an maak foelkoem fan sain

jongetjie volg. En (dit) is waardeloos (as) die man wat skoon is van al die beletsels, vir die man volg wat 'n beletsel het, naamlik 'n rede om ('n) vars rituele wassing te maak vir al die gebede op hulle tye, naamlik wat vir 'n rede (die) rituele wassing nie lank kan hou nie. En (dit) is waardeloos (as) die man wat (die) Koran reg kan voordra, volg vir die man wat nie reg kan voordra nie. En (dit) is waardeloos (as) die man wat sy skaamdele toemaak, die man wat nakend is volg. En (dit) is waardeloos (as) die man wat (die) gebed volkome maak met buiging en neerwerping, die man volg wat (die) gebed maak deur met (die) kop vir buiging en neerwerping (te) wys. En (dit) is waardeloos (as) die man wat ('n) plig-gebed maak, die man volg wat ('n) gebruiklike gebed maak. En (dit) is waardeloos (as) die man wat ('n) pliggebed maak vir die man wat 'n ander pliggebed maak volg, naamlik nie die einste plig-gebed nie. (Dit) is geoorloof (dat) die man wat (sy) voete was by (die) rituele wassing, vir die man wat op (sy) twee sokkies vryf by (die) rituele wassing volg. En (dit) is geoorloof (dat) die man wat ('n) gebruiklike gebed maak, die man wat ('n) plig-gebed maak volg. En (dit) is geoorloof (dat) die man wat (die) gebed maak en die buiging en neerwerping vir 'n rede met (die) kop wys, die man volg wat (die) gebed maak, net so¹. En (dit) is geoorloof (dat) die man wat regop is, die man volg wat vooroor is, naamlik krom is. En ookso is (dit) geoorloof (dat) die man wat (die) rituele wassing maak, die man wat vryf-met-sand maak volg. En (dit) is geoorloof (dat) die man wat (die) gebed met staan maak, die man wat (die) gebed met sit maak volg, want die apostel van Allah – mag Allah – hy is verhewe – hom eer en groet – se gebed in (sy) siek tyd was so. As die gemeentelid na(dat) sy voorganger klaar is met (die) gebed geweet (het): waarlik die voorganger het vergeet, (die) gebed sonder rituele wassing gemaak, moet die gemeentelid en die voorganger die gebed weer maak, want die apostel van Allah verorden so. As die man wat (die) Koran nie reg kan voordra nie en die man wat (die) Koran reg kan voordra, dié twee volg vir die man wat (nie) reg Koran kan voordra nie, is aldrie se gebed waardeloos. As die voorganger wat Koran reg kan voordra se rituele wassing breek tydens die laaste twee buigings van (die) gebed (en) hy dan in sy plek die gemeentelid trek wat nie Koran reg kan voordra nie om (as) voorganger vir (die) mense tydens die laaste twee buigings te staan, word algar se gebed waardeloos.

Hierdie deel van die boek praat van verontreiniging kry tydens (die) gebed.

Wie verontreiniging tydens die gebed kry moet gou ('n) rituele wassing maak en moet niks praat nie (en) dan wat bly van die gebed volkome maak. Muhammad ibn Idris (het) gesê: 'Sy gebed word waardeloos; (hy) moet ('n) rituele wassing maak en (die) gebed weer begin', maar sy beslissing is verskillend van die berig van die apostel van Allah. Die berig se betekenis is: 'So wie oorgee of sy bloed of sy 'Cowper-klier-sekresie' kom uit, (hy) maak gou ('n) rituele wassing en maak wat bly van sy gebed volkome, as hy niks praat nie'. Maar dat hy weer begin, is beter. As die man wat verontreiniging kry tydens (die) gebed voorganger is, moet (hy) gou in sy plek ('n) ander man van (die) vergadering trek, dan gou ('n) rituele wassing maak en weer in (die) gebed se plek kom netsoos ('n) volgeling en vir die voorganger volg wat hy in sy plek getrek het, as die voorganger nog nie klaar (is) met die gebed nie, en van sy gebed volkome maak

¹ 'net so' behoort by 'geoorloof'.

salāt wat belaif   aas die 'imām kelaar es met die salāt es niet
 wā'ib wijar qoeyam salāt sain pelek maar hai es farai wielagh nitsoe
 munfarid fer temaak sain salāt foelkoem ien die abdast sain pelek
 oeyaf ien die abdast sain pelek   aas muṣalli aasperes beriek sain
 abdast ien salāt moet wijar maak abdast an wijar beghent die salāt
 an oek soe aas die muṣalli woeqart ghaik ien salāt oeyaf karai
 beroetie ien salāt oeyaf seloop ien salāt an karai ien sain doeroem
 mani qoeyam oeyait oeyaf lagh met ghaloeyait ien salāt oeyaf raak
 fer muṣalli ien salāt die fijoela wat maak salāt bātil oeyaf beriek sein
 koeqap an die beloet loep ien salāt   oeyaf die muṣalli denk waarlek
 hai het aasperes ghabarieker sain abdast ien salāt daan ghaat oeyait
 die masjid oeyaf loep fierdars aas die safs wat boeyait kaant die masjid
 es daan woeqart oepoeqan baar fer hem waarlek hai nie ghebariek
 sain abdastnie   die muṣalli wat deng waarlek hai het aasperes
 ghabarieker sain abdast ien salāt daan ghaat fer maak abdast aas noeghnie
 ghaat oeyait die masjid nie oeyaf ghaat oeyait die masjid maar
 noeghnie loep fierdars aas die safs wat boeyait kaant die masjid esnie
 woeqart oepoeqan baar fer hem waarlek hai nie ghabarieker sain
 abdastnie daan maak foelkoem fan sain salāt wat belaif   aas die
 muṣalli aghter siet ien die ient fan salāt oeyamterent kan batjah die
 laastie tahiyyāt an foeyar die salām kerai hādaṭ daan moet maak
 abdast ghau daan ghef salām ghalaik daraai die niek fer rieghtar
 an lenker soekoeqars   aas die muṣalli aasperes beriek sein abdast ien
 diesie hālat ya'ni hai aghter siet oeyamterent kan batjah die laastie
 tahiyyāt an foeyar die salām aasperes beriek sain abdast oeyaf aasperes
 maak die wejerk es munāfi fer salāt ya'ni kanie riegh qoeyam met
 salātnie nitsoe iet an dereng daan hai es noe met die salāt   salāt
 woeqart bātil bai 'imām 'azam aas sain ien diesie hālat die muṣalli
 waas oeyap tayammum uaaṭar ya'ni die man met tayammum maak
 salāt aas sain uaaṭar ien diesie hālat ya'ni aghter hai siet oeyamterent
 kan batjah die laastie tahiyyāt an foeyar die salām sain salāt woeqart
 bātil   oeyaf woeqart kelaar farai oeyap tewie huſs sain tait ien
 diesie hālat die salāt woeqart bātil   oeyaf terek oeyait die tewie huſs
 met bietjie wieriek ien diesie hālat die salāt woeqart bātil   die muṣalli
 wat kanie riegh batjah fan qur'ānnie maar hai ien diesie oemlek ya'ni
 toesen tahiyyāt an salām kiraigh wieten sekep fer batjah riegh fan
 qur'ān ienaghie sūrat die salāt woeqart bātil   oeyaf naakent
 muṣalli karai ien kelirie ien diesie hālat die salāt woeqart bātil
 oeyaf die man wat maak salāt met wais karai keragh oeyap salāt
 sain rūkens ien diesie hālat die salāt woeqart bātil   oeyaf karai
 ghadaghtie die man wat terau maak salāt fer salāt wat ferloep es ya'ni
 die man wat terau maak sain salāt karai ghadaghtie ien diesie hālat
 fer die salāt wat ferloep es die salāt woeqart bātil   oeyaf die 'imām
 wat kan batjah riegh terik ien sain pelek die man wat kanie batjah
 rieghnie ien diesie hālat ya'ni aghter hai ghasiet oeyamterent kan

wat bly. As die voorganger klaar is met die gebed, is dit nie verpligtend (om) weer (na die) gebed se plek (te) kom (nie), maar hy is vrywillig, netsoos die afsonderlik biddende, om sy gebed volkome te maak in die rituele wassing se plek of in die gebed¹ se plek. As (die) bidder sy rituele wassing opsetlik tydens (die) gebed breek, moet (hy) weer ('n) rituele wassing maak en die gebed weer begin. En ook so as die bidder gek word tydens (die) gebed, of ('n) beroerte tydens die gebed kry, of tydens die gebed slaap en in sy droom kry (dat) saad uitkom, of die vuil wat (die) gebed ongeldig maak die bidder tydens die gebed raak, of (hy) sy kop breek en die bloed loop tydens die gebed; of (as) die bidder dink waarlik hy het sy rituele wassing opsetlik gebreek tydens die gebed, dan uit die moskee gaan of verder loop as die rye wat buitekant die moskee is (en dit) dan vir hom openbaar word waarlik hy het nie sy rituele wassing gebreek nie. Die bidder wat dink waarlik hy het sy rituele wassing tydens die gebed opsetlik gebreek, dan gaan om ('n) rituele wassing (te) maak, as (hy) nog nie uit die moskee gaan nie of uit die moskee gaan maar nog nie verder loop as die rye wat buitekant die moskee is nie (en dit) vir hom openbaar word waarlik hy (het) sy rituele wassing nie gebreek nie, dan maak (hy) volkome wat van sy gebed bly. As die bidder nadat (hy) sit by die einde van die gebed verontreiniging kry, omtrent (dat hy) die laaste twee groete kan voordra en voor die 'Vrede', dan moet hy gou ('n) rituele wassing maak (en) dan (die) 'Vrede' gee tegelyk (dat hy) die nek na (sy) regter en linker skouers draai. As die bidder sy rituele wassing opsetlik breek in hierdie situasie, naamlik (as hy), nadat hy sit omtrent (dat hy) die laaste groetenisse kan voordra en voor die 'Vrede', sy rituele wassing opsetlik breek of opsetlik die werk maak (wat) onverenigbaar is met (die) gebed, naamlik nie reg kan kom met (die) gebed nie, soos eet en drink, dan is hy nou² met die gebed. Volgens die magtigste voorganger word die gebed ongeldig as die bidder (wat) op vryf-met-sand was, in hierdie situasie water sien³, naamlik die man (wat) met vryf-met-sand die gebed maak, as (hy) in hierdie situasie water sien³, naamlik nadat hy sit omtrent (dat hy) die laaste groete kan voordra en voor die 'Vrede', – sy gebed word ongeldig. Of (as) die tyd van vryf op die twee sokkies klaar word in hierdie situasie, word die gebed ongeldig. Of (as hy) die twee sokkies in hierdie situasie met min werk uittrek, word die gebed ongeldig. Die bidder wat nie reg van (die) Koran kan voordra nie, maar as hy op hierdie oomblik, naamlik tussen (die) groete en (die) 'Vrede' wetenskap verkry om reg van (die) Koran enige hoofstuk voor te dra, word die gebed ongeldig. Of die nakende bidder, (as hy) in hierdie situasie 'n kleed kry, word die gebed ongeldig. Of (as) die man wat (die) gebed maak deur (te) wys, in hierdie situasie krag kry vir die gebed se werklike houdings, word die gebed ongeldig. Of (as) die man wat trou sy gebed maak, in hierdie situasie (die) gedagte kry aan ('n) gebed wat verloop is, word die gebed ongeldig. Of (as) die voorganger wat reg kan voordra in hierdie situasie die man wat nie reg kan voordra nie in sy plek trek, naamlik nadat hy gesit (het) omtrent (dat hy) die laaste groete kan voordra, voor die 'Vrede',

---

¹ Lees 'salāt' in plaas van 'abḍast'. ² Die Arabiese teks het '... is sy gebed voltooi'. Miskien het na 'noe' die woord 'kelaar' uitgeval. ³ Lees 'sien' in plaas van 'sain'.

batjah die laastie *tahiyyāt* foeyar die *salāt* woeuar $\ddot{\text{a}}$ bātil
 oeuf soeyant qoeuyam oeufait ien diesie *hālat* fan *salāt* ja $\ddot{\text{g}}$ r
 die *salāt* ja $\ddot{\text{g}}$ r woeuar $\ddot{\text{a}}$ bātil oeuf qoeuyam ien waqt $\ddot{\text{i}}$ 'a $\ddot{\text{s}}$ r ien
 diesie *hālat* fan *salāt* *gūm'*at die *salāt* *gūm'*at woeuar $\ddot{\text{a}}$ bātil oeuf
 die miesie wat kanie hau *abdast* fer ien riedenie oeuyamterent
 ien tait fan *salāt* aas sain die riedie ghaat wiegh ien diesie *hālat* die
salāt woeuar $\ddot{\text{a}}$ bātil oeuf die sijar pelek woeuar $\ddot{\text{a}}$ ghasoeuyant
 daan die sepalk faal af ien diesie *hālat* fan *salāt* die *salāt* woeuar $\ddot{\text{a}}$
 bātil aas die 'imām terek ien sain pelek die man wat *masbūq*
 es die *masbūq* es die man wat nie ghalaik mat die 'imām beghent
salātnie es riegh wanier die *masbūq* maak kelaar *salāt* die ieriestie 'imām
 sain *salāt* terek foeyar miesie die man wat *mudrik* es *mudrik* es die
 man wat ghalaik met die 'imām beghent *salāt* au moetghief *salām*
 met diesie miesie daan aas die *masbūq* maak ien wierik wat *munā'i* es
 fer *salāt ya'ni* kanie riegh qoeuyam met *salātnie* aghter die *masbūq*
 woeuar $\ddot{\text{a}}$ kelaar met die ieriestie 'imām sain *salāt* die wierk maak *darar*
 fer die *masbūq* an fer die ieriestie 'imām aas die ieriestie 'imām
 noeghnie kelaar es met sain *salātnie* die *masbūq* sain foet wat hai
 ghamaak aghter hai kelaar es met die ieriestie 'imām sain *salātnie* maak
darar fer die man wat oek kelaar es met sain *salāt* aas die
 'imām lagh met ghaloeyait bai die ant fan *salāt ya'ni* aghter hai siet
 oeuyamterent kan batjah die laastie *tahiyyāt* an foeyar die *salām* oeuf
 beriek sain *abdast* ien diesie *hālat* aasperes wie *masbūq* es sain *salāt*
 alien woeuar $\ddot{\text{a}}$ fāsid aas die 'imām peraat oeuf ghaar oeufait
 fan *masjid* ien diesie *hālat ya'ni* aghter die laastie *tahiyyāt* an foeyar
 die *salām masbūq* sain *salāt* nie woeuar $\ddot{\text{a}}$ fāsid nie wie kerai
hadat ien *rukū'* oeuf ien *suğūd* aas welhie maak foelkoem fan sain
salāt wat belaif moet maak *abdast* ghau an es *wājib* wijar baghent
 die *rukū'* oeuf die *suğūd* wat hai ghakerai *hadat* ien wie karai
 ghadaghtie ien *rukū'* oeuf ien *suğūd* fer die *sağdah* wat ferloep es
 moet betaal die *sağdah* daan es ghoet wier maak die *rukū'* oeuf
 die *suğūd* wat hai ghakarai ghadaghtie ien wie setaan 'imām
 fer ien *ma'mūm* daan karai *hadat* ien *salāt* die *ma'mūm* woeuart
mu'ayyan fer tesetaan 'imām ien 'imām sain pelek an maskie die 'imām
 nie maak fer hem 'imāmnie aas die *ma'mūm* firau es nie woeuar $\ddot{\text{a}}$
mu'ayyan fer tesetaan 'imām nie an haar *salāt* woeuar $\ddot{\text{a}}$ fāsid an 'imām
 sain *salāt* es riegh aas die 'imām woeuart ferboewer riet fan
 tabatjah es riegh fer die 'imām teraak die man wat kan batjah ien
 sain pelek fer tesetaan 'imām

diesie *bāb* peraat fan die ietes wat maak *salāt* bidierief an peraat fan
 die ietes wat es *makrūh* ien *salāt*
 teperaat ien *salāt* maak die *salāt fāsid ya'ni* bidierief an maskie peraat
 met ferghiet oeuf maskie peraat ien doeroem aas selaap ien *salāt*
 boeitien loeining an oeuk tebatjah *du'a'* ien *salāt* met die
 woeuardie wat anders es met miesie sain woeuardie maak die *salāt*

word die gebed ongeldig. Of (as die) son in hierdie situasie van (die) môre-gebed uitkom, word die môre-gebed ongeldig. Of (as) in hierdie situasie van die Vrydag-gebed (die) tyd van (die) namiddag inkom, word die Vrydag-gebed ongeldig. Of (as) die mens wat (die) rituele wassing nie om 'n rede kan hou nie ontrent een tyd van gebed, as sy rede weggaan in hierdie situasie, word die gebed ongeldig. Of (as) die seer plek gesond word (en) die spalk dan afval in hierdie situasie van (die) gebed, word die gebed ongeldig. As die voorganger in sy plek die man wat ('n) 'laatkommer' is – die 'laatkommer' is die man wat nie gelyk met die voorganger (die) gebed begin nie – is (dit) reg wanneer die laatkommer (die) gebed klaarmaak, (naamlik) die eerste voorganger se gebed, (en) voor (die) mense die man trek wat 'gelyk' is – 'gelyk' is die man wat gelyk met die voorganger (die) gebed begin – (met die woorde:) 'U moet met hierdie mense (die) 'Vrede' gee; as die laatkommer dan 'n werk maak wat onverenigbaar met (die) gebed is, naamlik nie reg met (die) gebed kan kom nie, nadat die laatkommer klaar word met die eerste voorganger se gebed, dan maak dié werk ('n) skade vir die laatkommer en vir die eerste voorganger, as die eerste voorganger nog nie klaar is met sy gebed nie; die laatkommer se fout wat hy gemaak (het) nadat hy klaar is met die eerste voorganger se gebed maak nie ('n) skade vir die man wat ook met sy gebed klaar is (nie). As die voorganger met geluid lag by die einde van (die) gebed, naamlik nadat hy sit omtrent (dat hy) die laaste groete kan voordra en voor die 'Vrede', of in hierdie situasie sy rituele wassing opsetlik breek – wie 'laatkommer' is, sy gebed alleen word waardeloos. As die voorganger praat of uitgaan van (die) moskee in hierdie situasie, naamlik na die laaste groete en voor die 'Vrede', word die laatkommer se gebed nie waardeloos nie. Wie tydens buiging of tydens neerwerping verontreiniging kry, as (hy) wat van sy gebed bly volkome (ge)maak wil hé, maak (hy) gou ('n) rituele wassing en (dit) is verpligtend (dat hy) die buiging of die neerwerping, waarin hy verontreiniging gekry (het), weer begin. Wie tydens ('n) buiging of tydens ('n) neerwerping gedagte kry aan die neerwerping wat verloop het, moet die neerwerping betaal; dan is (dit) goed (dat hy) die buiging of die neerwerping, waarin hy (die) gedagte gekry (het) weer maak. Wie (as) voorganger vir een gemeentelid staan (en) dan verontreiniging tydens die gebed kry – die gemeentelid, as (dit 'n) man is, word (die) aangewese (persoon) om (as) voorganger te staan in die voorganger se plek, ook al maak die voorganger hom nie voorganger nie. As die gemeentelid ('n) vrou is, word (sy) nie (die) aangewese (persoon) om (as) voorganger te staan nie en haar gebed word waardeloos en die voorganger se gebed is reg. As die voorganger verbouereer word van voor te dra, is dit reg vir die voorganger (om) die man wat kan voordra in sy plek te trek om (as) voorganger te staan.

Hierdie hoofstuk praat van die dinge wat (die) gebed bederf maak en praat van die dinge wat afkeurenswaardig is tydens (die) gebed.

(Om) te praat tydens (die) gebed maak die gebed van onwaarde, naamlik bederf, ook al praat (hy) met vergeet¹ of ook al praat (hy) in ('n) droom, as (hy) tydens (die) gebed slaap sonder leuning. En ook (om) ('n) smeekbede tydens (die) gebed voor te dra met die woorde wat anders is, met mense se woorde, maak die gebed

---

¹ Onbewus.

fāsid bidierief al wat muṣalli kan faraagh fan miesie aas hai
 faraagh fan allāhu ta'ālā ien salāt die salāt woeuar! fāsid bidierief
 siek miesie sain satien ien salāt an haart sijar miesie sain setien
 ien salāt an seyaar kerai miesie sain satien ien salāt die dierie maak
 salāt bidierief an maskie waas die dierie met tewie harfs an
 hoeuail ien salāt met ghaloeuait maak die salāt fāsid bidierief die fier
 its maak fāsid aas het die fier fer ien sijar oeuf fer ien
 oeughelel wat hai ghakarai die fier nie maak salāt bidieriefnie
 aas het die fier fer tabatjah ḥannat oeuf fer tebatjah ḥahannam an
 temaaik kijaal soekoen fan salaim ien salāt boeitien riedie maak die
 salāt fāsid an die muṣalli wat sie ien salāt fer die man wat
 maak sain yarhamuka llāh sain die salāt woeuar! fāsid an die
 muṣalli wat batjah alhamdu lillāhi ien salāt oeum tamienig ghief an
 woeuar! fer miesie sain die salāt woeuar! fāsid oeuf die muṣalli
 batjah lā 'ilāha 'illā llāhu ien salāt oeum temiening ghief an woeuar!
 fer miesie sain die salāt woeuar! fāsid oeuf batjah subḥāna llāhu
 ien salāt oeuf batjah 'innā lillāhi wa'innā 'ilahi rāji'ūna ien salāt
 oeuf batjah lā ḥaula walā quwwata 'illā billāhi ien salāt oeum
 temiening ghief an woeuar! fer miesie sain die salāt woeuar! fāsid
 aas die muṣalli mienig met diesie woeuardie laadie man wiet
 wat peraat saam met die muṣalli waarlek die muṣalli es ien salāt
 an kanie peraat saam met hoeuamnie sain die salāt niet woeuar! fāsid
 bai alghar 'ālims aas muṣalli batjah 'āyat qur'ān ien salāt oeum tehelp
 oeuantau fer die man wat boeitien 'imām es die muṣalli sain salāt
 woeuar! fāsid muṣalli sain salāt niet woeuar! fāsid aas batjah
 'āyat qur'ān ien salāt oeum tehelp oeuantau fer sain 'imām batjah baiaan
 oeuf bietjie bai die rieghtie fatwā an maak muṣalli sain salāt
 fāsid aas hai ghief salām aasperes ien salāt foear woeuar! foelkoem
 an maak muṣalli sain salāt fāsid aas hai ghief salām an woeuar!
 ien salāt fer die man wat ghief salām fer die muṣalli an aas
 muṣalli batjah ien salāt fan muṣhaf sain die salāt woeuar! fāsid an
 aas muṣalli iet oeuf derieng ien salāt maskie bietjie sein die salāt
 woeuar! fāsid an baiaan wierk ien salāt maak die salāt fāsid aas
 muṣalli kerap fer hem derie kier aghter makaar ien salāt oeuf waai
 fer hem derie kier aghter makaar ien salāt an wat soefoeuart es sain die
 salāt woeuar! fāsid bai soemaghie 'ālims wat ghasie die wierks es
 baiaang aas hai beghent ien salāt ander salāt die ieriestie salāt
 woeuar! fāsid ya'nī foear muṣalli kelaar es met salāt zuhr beghent
 salāt 'aṣr die salāt zuhr woeuar! fāsid aas muṣalli wijar beghent
 die tewiedie kier met die salāt wat hai ien es boeuitien wijar maak
 die niyyat met toeng sain die salāt niet woeuar! fāsid maar moet
 maak die salāt oeuf die ieriestie beghent foelkoem an salāt
 niet woeuar! fāsid aas muṣalli kaik ien salāt fer die sakerwie ien maar
 sain die salāt woeuar! makrūh an salāt niet woeuar! fāsid aas
 muṣalli selek ien salāt bietjie fan die koeuas wat toesien sain taandie

van onwaarde, bederf. Al wat (die) bidder van mense kan vra, as hy (dit) vra van Allah – hy is verhewe – tydens die gebed – die gebed word waardeloos, bederf. Siek mense se gesteun tydens (die) gebed en hartseer mense se gesteun tydens (die) gebed en swaarkry mense se gesteun tydens (die) gebed – die drie maak (die) gebed bederf, ook al was die drie met twee letters. En huil met geluid tydens (die) gebed maak die gebed van onwaarde, bederf; die vier dinge maak waardeloos, as (hy) die vier het vir 'n seer of vir 'n ongeluk wat hy gekry (het). Die vier maak (die) gebed nie bederf nie as ('n mens) die vier het weëns die voordrag (aangaande die) paradys of weëns die voordrag (aangaande die) hel. En (om die) keel skoon te maak van slym tydens (die) gebed sonder rede, maak die gebed waardeloos. En die bidder wat tydens (die) gebed vir die man wat ('n) nies¹ maak, sê: 'Mag Allah hom oor u erbarm' – sy gebed word waardeloos. En die bidder wat 'Die lof aan Allah' tydens (die) gebed voordra om te meen² antwoord (te) gee vir mense – sy gebed word waardeloos. Of (as) die bidder voordra 'Daar is geen god behalwe Allah' tydens die gebed, om te meen antwoord (te) gee vir mense – sy gebed word waardeloos. Of (as) hy voordra 'Lof aan Allah' tydens (die) gebed of voordra 'Waarlik ons behoort aan Allah en waarlik tot hom keer ons terug' tydens (die) gebed om te meen antwoord (te) gee vir mense – sy gebed word waardeloos. As die bidder met hierdie woorde meen (om) die man wat met die bidder praat (te) laat weet: waarlik die bidder is in gebed en kan nie saam met hom praat nie, word die gebed volgens algar (die) geleerde nie waardeloos (nie). As (die) bidder ('n) Koranvers tydens (die) gebed voordra om die man wat 'n ander as (die) voorganger is te help onthou, word die bidder se gebed waardeloos. (Die) bidder se gebed word nie waardeloos (nie) as (hy) tydens (die) gebed ('n) Koranvers voordra om vir sy voorganger te help onthou – voordra baie of ('n) bietjie, volgens die regte beslissing. En (dit) maak (die) bidder se gebed waardeloos as hy 'Vrede' tydens die gebed opsetlik gee, voordat (die gebed) volkome word. En (dit) maak (die) bidder se gebed waardeloos as hy 'Vrede' tydens die gebed gee (as) antwoord vir die man wat vir die bidder 'Vrede' gee. En as (die) bidder tydens die gebed (met behulp) van (die) Boek voordra, word sy gebed waardeloos. En as (die) bidder eet of drink tydens (die) gebed, al was dit min, word sy gebed waardeloos. En baie werk tydens (die) gebed maak die gebed waardeloos; as (die) bidder drie keer agter mekaar vir hom (self) tydens die gebed krap, of drie keer agter mekaar vir hom (self) tydens die gebed waai en wat so voort is, word sy gebed waardeloos volgens sommige geleerde wat gesê (het): 'Dié werke is baie'. As hy tydens (die) gebed ('n) ander gebed begin, word die eerste gebed waardeloos, naamlik: voor (die) bidder klaar is met (die) middag-gebed begin (hy die) namiddag-gebed; die middag-gebed word (dan) waardeloos. As (die) bidder weer begin, (vir) die tweede keer, met die gebed waarin hy is, sonder weer die intensie met die tong (te) maak, word sy gebed nie ongeldig (nie), maar (hy) moet die gebed volkome maak op³ die eerste begin. En (die) gebed word nie waardeloos (nie) as (die) bidder tydens die gebed na die geskryfde⁴ kyk, maar sy gebed word afkeurenswaardig. En (die) gebed word nie van onwaarde (nie) as (die) bidder tydens (die) gebed ('n) bietjie van die kos wat tussen sy tande

¹ Lees (op grond van die Arabies) 'nies' in pleas van 'sain'. ² Verstaan: met die bedoeling. ³ Verstaan: van af. ⁴ Eintlik: die geskryfde een.

belaif *ya'ni* mander aas *himmasat oeuaf* boentjie *oeuaf musallī* selek
 ien *salāt* sain sepiegh wat soet es die *salāt* niet *woeūar fāsid* aas
musallī selek ien *salāt oeuamterent* ien *himmasat* fan die ietbaar wat
 toesen sain taandie belaif sain die *salāt woeūar fāsid* aas
 ghaloep *foeūar musallī* looper ien die pelek wat die *musallī* maak
suğūd ien an maskie siestagh *dirā'* fier fan die *musallī* ien die tait het
 die *musallī* maak *salāt oeuap* ghalaik *ghoeroeuant oeuaf* die looper
 sain jilie laif *oeuaf* mijar aas haalf fan sain laif *woeūar* oewer ghalaik
 met die *musallī* sain jilie laif *oeuaf* mijar aas half fan sain laif ien
 die niet het die *musallī* maak *salāt oeuap* hoegie pelek nitsoe soetoep
 die looper karai *soeuandie* die *musallī* sain die *salāt* niet *woeūar fāsid*
 es noedagh fer *musallī* setiek *foeūar* hem ien falaaktie
 ien *setoēuaak oeuam* temaaak baakent fer *salāt* sain pelek an fer
 anderkaant *oeuamterent* ien *dirā'* laang an *oeuamterent* ien fenger
 dek maak *salāt* naabai die *setoēuaak* an maak die *setoēuk* oewer
 ghalaik ien fan sain tewie wais baraam an es niet *ghanoegh* laat
 lie die *setoek oeuap* die *gharoeūant* an es niet *ghanoegh* terak ien
 satirieb *foeūar* hem aas *musallī* siet *foeūar* hem die deng wat
oeuamterent ien *dirā'* laang es ien aldie pelek wat hai dang looper
 saal loep *foeūar* hem ien *salāt oeuaf* maak *salāt* naabai die pilaar *oeuaf*
 laanges die mijoe es *ghanoegh* die *musallī* setoet aghter *oeuait*
 fer die looper met wais met *koeūap oeuaf* met *oegh oeuaf* met
 hand nitsoe *rasūl llāh* ghamaak ien *salāt* fer *'ummi salamah* sain
 kenders *oeuaf* setoet aghter *oeuait* met *batjah subhāna llāhi*
 moenie setoet aghter *oeuait* met albainie die *musallī* setoet
 aghter *oeuait* fer die looper aas die *musallī* nie ghasitiek die *setoek*
oeuaf nie ghasiet ander deng *foeūar* hemnie *oeuaf* die looper welhie
 loep toesien die *musallī* an toesien die *setoek* es *ğā'iz* fer
musallī nie setiek die *setoek* an nie siet ander deng *foeūar* hemnie ien
 die tait hai isnie baang fer miesie saal loep *foeūar* hemnie die
'imām sain *setoek* es *ghanoegh* fer hem an aldie miesie wat foelgh
 met hem aas maak *salāt oeuap* die kelierie wat diwelt es an fan
 benie waas fijoel an *boeuaitie* waas soekoen die *salāt* es riegh aas die
 kelierie wat dewelt es niet faast *ghasetnaai* nitsoe foeroen ien baatjie
 aas maak *salāt oeuap* die kelierie wat dewelt es an waas faast
ghasetnaai an fan benie waas fijoel an fan *boeuaitie* waas soekoen die
salāt es *fāsid* an oeksoe die *salāt* es riegh aas maak *salāt oeuap* die
 kaant wat soekoen es fan die tapait wat die ander kaant fijoel es
 die kaant wat fijoel es fan die tapait aas soekoetel die ander
 kaant wat soekoen es oek soekoetel *oeuafnie* die *salāt* es riegh
 det es *faṣl* det es baakent toesien tewie baartie fan die *kitāb*
 es *makrūh musallī* sepijoel ien *salāt* met sain kelierie *oeuaf* met sain
 laif an es *makrūh* die *musallī* kier *oeuam* die kelapertjies ien
salāt maar aas ien kier kier *oeuam* die kelapertjies ien *salāt oeuam*
 temaaak *suğūd* sain pelak ghalaik daan maak *suğūd oeuap* die pelek
 esnie *makrūh* nie an es *makrūh musallī* roer sain fengers *oeuaf*
 toeuantjies ien *salāt* an es *makrūh musallī* setaan hand ien die
 sai an es *makrūh musallī* deraai wiegh sain ghasiegh fan die
qiblat oeuam tekaik an es *makrūh musallī* siet *soe hoeūant* ien
salāt an es *makrūh musallī* laat die tewie aremie pelaat lie ien

bly, sluk, naamlik minder as ('n) ertjie of boontjie; of (as die) bidder tydens (die) gebed sy spuug wat soet is, sluk, word die gebed nie waardeloos (nie). As (die) bidder tydens (die) gebed omtrent een ertjie van die eetbare wat tussen sy tande bly, sluk, word sy gebed waardeloos. As voor (die) bidder ('n) loper loop op die plek waarin die bidder ('n) neerwerping maak, ook al (is dit) sestig elle ver van die bidder, gedurende die tyd dat¹ die bidder (sy) gebed maak op gelyke grond of die loper se hele lyf of meer as (die) helfte van sy lyf teenoor, gelyk met, die bidder se hele lyf word of meer as (die) helfte van sy lyf gedurende die tyd dat² die bidder (sy) gebed op ('n) hoë plek maak soos ('n) stoep, kry die loper sonde, die bidder se gebed word nie waardeloos (nie). (Dit) is nodig vir (die) bidder (om) voor hom in ('n) vlakte 'n stok (te) steek om vir (die) gebed se plek en vir ander kant ('n) baken te maak, ('n stok) omtrent een el lank en omtrent een vinger dik. Maak (die) gebed naby die stok en maak die stok op een lyn (met) een van sy twee winkbrouwe. En (dit) is nie genoeg (om) die stok op die grond (te) laat lê (nie) en (dit) is nie genoeg (om) 'n streep voor hom (te) trek (nie). As (die) bidder voor hom die ding sit wat omtrent een el lank is op enige plek waar hy dink ('n) loper sal voor hom loop tydens (die) gebed, of (dit) naby die pilaar of langs die muur maak, is (dit) genoeg. Die bidder stoot vir die loper agteruit deur (te) wys met (die) kop of met (die) oog of met (die) hand, soos die apostel van Allah tydens (die) gebed gemaak (het) vir Umm Salama se kinders. Of (hy) stoot agteruit deur 'Lof aan Allah' voor te dra. Moenie met albei agteruit stoot nie. Die bidder stoot vir die loper agteruit as die bidder nie die stok gesteek (het) nie of nie ('n) ander ding voor hom gesit (het) nie, of (as) die loper wil hê (hy) loop tussen die bidder en tussen die stok. (Dit) is geoorloof vir (die) bidder (om) nie die stok (te) steek en nie ('n) ander ding voor hom (te) sit nie op die tyd (dat) hy nie bang is dat mense voor hom sal loop nie. Die voorganger se stok is genoeg vir hom en al die mense wat met hom volg. As (die) bidder die gebed maak op die klere wat dubbel is en van binne vuil was en buite skoon was, is die gebed reg, as die klere wat dubbel is nie vasgewerk (is nie), soos (die) voering in ('n) baadjie. As (hy die) gebed maak op die klere wat dubbel is en vasgewerk was en van binne vuil was en van buite skoon was, is die gebed waardeloos. En ookso is die gebed reg as (hy die) gebed maak op die kant wat skoon is van die tapyt waarvan die ander kant vuil is. Die kant wat vuil is van die tapyt, (of dit), as (hy) die ander kant wat skoon is skud, ook skud of nie – die gebed is reg.

Dit is afdeling, dit is baken tussen twee dele³ van die boek.
(Dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder tydens (die) gebed met sy klere of met sy lyf speel. En (dit) is afkeurenswaardig (dat) die bidder die klippies tydens die gebed omkeer, maar as (hy) die klippies een keer tydens (die) gebed omkeer om (die) neerwerping se plek gelyk te maak (en) dan (die) neerwerping maak op die plek, is (dit) nie afkeurenswaardig nie. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder tydens (die) gebed sy vingers of toontjies roer. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder hand in die sy staan. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder sy gesig van die gebedsrigting wegdraai om te kyk. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder tydens (die) gebed soos ('n) hond sit. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder die twee arms tydens (die) gebed

¹ Lees: 'dat' in plaas van 'het'. ² Lees: 'ien die tait dat' in plaas van 'ien die niet het'. ³ Lees: 'paartie'.

salāt nitsoe haasie   an es makrūh muṣalli wijar gheif salām met
 hand ien salāt fer die man wat gheif salām fer die muṣalli   an es
 makrūh muṣalli siet basijal boeuaitien riedie   an es makrūh
 muṣalli tarak sain kelierie bai makaar ien salāt oeuqam tabawaar fan
 fijoel   an es makrūh muṣalli siet ien kelierie oeuqap sain koeuqap an
 roeuuant oeuqam loejas ien salāt   an es makrūh hai ghaap ien
 salāt   an es makrūh muṣalli riek oeuqait fer hem ien salāt   an
 es makrūh muṣalli maak toesien tewie oegh ien salāt   an es
 makrūh muṣalli maak salāt met deraai die koeuqap sain haarie faast
 boel oeuqaf met kaal koeuqap   es niet makrūh maak salāt met kaal
 koeuqap oeuqam tewais niederagh fer allāhu ta'ālā   an es makrūh
 muṣalli maak salāt ien laagh kilierie wat wierak kelierie es   an es
 makrūh muṣalli ferai sain foeyar koeuqap fan kelie ien salāt   an
 es makrūh muṣalli kaik fer die hiemles ien salāt   an es makrūh
 muṣalli tiel 'āyats met hand ien salāt   an es makrūh muṣalli tiel
 tasbihāt met hand ien rukū' oeuqaf ien sujūd   an es makrūh 'imām
 setaan fer salāt banie ien die mihrāb bifoeuqarbijjal det es fan yahūd
 an naqāra sain wierkie   an es makrūh 'imām setaan alien oeuqap
 hoegie pelek nitsoe moestoep an miesie setaan oeuqander ghalaik
 ghoeroeuqant oeuqaf 'imām setaan alien oeuqander ghalaik ghoeroeuqant
 en miesie setaan hoegie pelak   an es makrūh ma'mūm setaan
 aghter die saf wat het ien die saf liegie pelak   an es makrūh
 muṣalli ghaterek an kelierie wat het ien die kelierie poeuaps met
 deriek   an salāt es makrūh aas het haang oeuqap muṣalli sain koeuqap
 oeuqaf het foeyar hoeuqam oeuqaf het ghalaik laangs ien fan sain saies
 poeuqap   maar det salāt es niet makrūh aas het die poeuqap baiaang
 kelien nitsoe foeloeuqai kanie woeyar! oepanbaar nie fer die kaiker
 oeuqaf het afghaniem die poeuqap fan die deng wat het niet sied nitsoe
 boem an boeloem an soefoeyart oeuqaf waas die poeuqap sain koeuqap
 het aghasnai   es niet makrūh maak işlaang oeuqaf sekipoeioen
 doeyat ien salāt   es niet makrūh 'imām setaan ien masjid an laat
 sain koeuqap banie ien die mihrāb fer sujūd an es niet makrūh maak
 salāt oewer die man sain roegh wat siet an peraat   an es niet
 makrūh maak salāt oewer die mushaf oeuqaf die sawel wet hang es
 an es niet makrūh maak salāt oewer die kieres wat berant oeuqaf
 oeuqawer lamp oeuqaf tapat wat hat poeuqaps oeuqap aas nie sujūd oeuqap
 die poeuqapsnie   maar aas maak sujūd oeuqap die loeps die salāt
 es makrūh   es makrūh karāhat tahrīm ya'ni es ḥarām maak besnen
 oeuqaf qadā' hāyat oeuqaf maak ġimā' oeuqap masjid sain pelaat an es

plat laat lê soos ('n) hasie. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder tydens (die) gebed met (die) hand (die) groet weergee vir die man wat vir die bidder (die) groet gee. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder sonder rede beseël¹ sit. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder sy klere bymekaar trek tydens (die) gebed om (hulle) te bewaar van vuil. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder sit met klere op sy kop en rondom los tydens (die) gebed. En (dit) is afkeurenswaardig (dat) hy tydens (die) gebed gaap. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder vir hom uitrek tydens (die) gebed. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder (sy) twee oë toe² maak tydens (die) gebed. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder (die) gebed maak met die kop se hare vasgedraai (in 'n) bolla of met ('n) kaalkop. (Dit) is nie afkeurenswaardig (om die) gebed met ('n) kaal kop (te) maak om (homself) nederig vir Allah – hy is verhewe – te bewys (nie). En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder (die) gebed maak in lae klere wat werksklere is. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder sy voorkop vryf van klei tydens (die) gebed. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder tydens (die) gebed na die hemele kyk. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder (die) Koranverse met (die) hand tydens (die) gebed tel. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder met (die) hand (die) loprysings tydens (die) buigings of tydens (die) neerwerpings tel. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) voorganger vir (die) gebed binne-in die nis staan, want dit is van (die) Jode en Christene se werke. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) voorganger alleen op ('n) hoë plek staan, soos ('n) stoep³ en (die) mense onder staan, gelyk (met die) grond, of (dat die) voorganger alleen onder, gelyk (met die) grond staan en (die) mense staan (op 'n) hoë plek. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) gemeentelid agter die ry staan, wat in die ry leë plek het. En (dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder klere aangetrek (het) wat in die klere poppe met druk het. En (die) gebed is afkeurenswaardig as (die bidder) op (die) bidder se kop het hang of voor hom het of direk langs een van sy sye ('n) pop. Maar die⁴ gebed is nie afkeurenswaardig (nie) as (hy) die pop baie klein het, soos ('n) vlooii, (sodat dit) nie openbaar kan word vir die kyker (nie) of die pop afgeneem het van die ding wat nie ('n) siel⁵ het (nie), soos ('n) boom en blom ensovoort, of (dit) was (dat hy) die pop se kop afgesny het. (Dit) is nie afkeurenswaardig (nie dat hy) 'n slang of skerpioen tydens (die) gebed dood maak (nie). (Dit) is nie afkeurenswaardig (nie dat die) voorganger in (die) moskee staan en sy kop binne in die nis laat vir ('n) neerwerping (nie). En (dit) is nie afkeurenswaardig (dat 'n mens die) gebed maak oor die man se rug wat sit en praat (nie). En (dit) is nie afkeurenswaardig (dat hy die) gebed maak teenoor die geskrewene of die sabel wat opgehang is (nie). En (dit) is nie afkeurenswaardig (dat hy die) gebed maak teenoor die kers wat brand of teenoor ('n) lamp of ('n) tappyt wat poppe op het, as (hy) nie (homself) neerwerp op die poppe nie. Maar as (hy die) neerwerping op die poppe⁶ maak, is die gebed afkeurenswaardig. (Dit) is afkeurenswaardig (met 'n) verbodsafkeuring, naamlik (dit) is verbied (om) urine (te) maak of sy behoeft te voldoen of gemeenskap (te) maak op (die) moskee se plat (dak).

¹ Die Arabies het 'met gekruiste bene'. ² Lees 'toe sain' in plaas van 'toesien'.

³ Lees 'soetoep' in plaas van 'moestoep'. ⁴ Lees 'die' in plaas van 'det'. ⁵ Lees 'siel' in plaas van 'sied'. ⁶ Lees 'poeuaps' in plaas van 'loeps'.

makrūh met karāhat tahrīm soeloeuqait oeup die masjid dijoer aghter miesie kelaar met salāt mier riegh fatwā es ġā'iz seloeuqait oeup die masjid sain dijoer aghter miesie kelaar met salāt an ghaat wiegh ien die tait miesie es baang fer masjid sain ghoedring dief saal setiel es ġā'iz tiekan af oeuf kelier die masjid met kaalk an met ghoet sain ferghalt an es ġā'iz maak besnen an wat soefoeuqart es oeup die hoeis sain pelaat wat het ien die hoeis die kaamer wat miesie ghamaak masjid

diesie bāb paraat fan salāt wirtr an fan sunnat salāt
salāt wirtr es wājib dalil es hadīt rasūlu llāh salāt wirtr es direi rak'ats met ien salām musalli batjah ien eider ien rak'ats fan salāt wirtr die fātihah an ien sūrat an batjah wirtr sain du'ā' ien die dierdie rak'at fan salāt wirtr altait foeyar ghaat rukū' aghter ghabatjah takbīr an aghter ghatiell oeuap sain tewie handie dalil es die hadīt wat sahābat 'ubbi an ander sahābat ghamaak riwāyat moenie batjah qunūtnie ien gha'ien salātnie boeitein salāt wirtr dalil es sahābat ibn mas'ud sain riwāyat die ma'mūm wat sain wietie es batjah wirtr sain qunūt foeyar ghaat rukū' moet foelgh met die 'imām ien tebatjah wirtr sain qunūt an maaskie die 'imām sain wietie es batjah wirtr sain aghter die rukū' ya'nī die man wat maak salāt wirtr saam met 'imām moet batjah wirtr sain qunūt ya'nī allāhumma 'innā nastā'inuka toet die ant alien ghalaik soes die 'imām batjah die qunūt aas 'imām batjah wirtr sain qunūt foeyar ghaat rukū' die ma'mūm oeksoe moet batjah die qunūt ghahiem foeyar ghaat rukū' ghalaik 'imām aas die 'imām batjah wirtr sain qunūt aghter rukū' die ma'mūm oeksoe moet batjah die qunūt ghahiem aghter rukū' ghalaik 'imām bifoeyarbijal wirtr sain qunūt es waar maar aas 'imām roeyail die qunūt sain pelek fer die ma'mūm es naks oeuan ghaloeknie aas hai foelgh met 'imām die ma'mūm moet niet foelgh met die 'imām wat batjah allāhumma ihdini toet die ant ien salāt jaṛ maar die ma'mūm moenie batjah salāt jaṛ sain qunūtnie moet belaif setal toet die 'imām kelaar met die qunūt bai mier oeboen baar fatwā bifoeyarbijal salāt jaṛ sain qunūt es mansūb an tefoelgh ien mansūb es niet riegh die sunnat salāt wat es foeyar salāt jaṛ an die sunnat salāt wat es aghter salāt zuhur an die sunnat salāt wat es aghter salāt magrib an die sunnat salāt wat es aghter salāt 'iṣā' die fier sunnats ieder ien es tewie rak'ats die sunnat salāt wat es foeyar salāt zuhur an die sunnat salāt wat es foeyar salāt ḥum'at an die sunnat salāt wat es aghter salāt ḥum'at die dierie sunnats ieder ien es fier rak'ats met ien kier ghief salām fer rieghter an lenker soekoeuqars dalil es hadīt rasūlu llāh

En (dit) is afkeurenswaardig met verbodsafkeuring (om) die moskee se deur toe (te) sluit nadat (die) mense klaar met (die) gebed (is).

('n) Meer regte beslissing: (dit is geoorloof (om die) moskee se deur toe (te) sluit nadat (die) mense klaar (is) met (die) gebed en weggaan, in die tyd (dat) mense bang is vir (die) moskee se goedere (dat 'n) dief (dit) sal steel. (Dit) is geoorloof om die moskee af (te) teken of (te) kleur met kalk en met goud se verguldsel. (Dit) is geoorloof (om) urine (te) maak en wat sovoort is op die huis se platte (dak) wat in die huis die kamer het wat mense (tot 'n) moskee gemaak (het).

Hierdie hoofstuk praat van die onewe gebed en van gebruiklike gebed (Die) onewe gebed is verpligtend. Bewys is die berig van die apostel van Allah . . .¹. (Die) onewe gebed is drie buulings met een 'Vrede'. (Die) bidder dra in elke een buing van (die) onewe gebed die eerste hoofstuk en een hoofstuk voor en dra (die) onewene se smeekbede tydens die derde buing van die onewe gebed voor, altyd voor (hy) gaan buig, nadat (hy die) lofprysing voorgedra (het) en nadat (hy) sy twee hande opgetel (het). Bewys is die berig wat metgesel Ubbai en ander metgeselle (as 'n) oorlewering gemaak het . . .². Moenie (die) gehoorsaamheidsbede voordra in geen gebed nie, behalwe (in die) onewe gebed. Bewys is metgesel Ibn Mas'ûd se oorlewering . . .³. Die gemeentelid wie se wete is (om die) onewe (gebed) se gehoorsaamheidsbede voor (te) dra voor (hy) gaan buig, moet vir die voorganger volg in die voordra (van die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede, ook al is die voorganger se wete (om die) onewe gebed se (gehoorsaamheidsbede) na die buulings voor (te) dra, naamlik: die man wat (die) onewe gebed saam met ('n) voorganger maak, moet (die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede, naamlik 'o Allah, waarlik ons neem ons toevlug by u' tot die einde, alleen voordra tegelyk as die voorganger die gehoorsaamheidsbede voordra. As (die) voorganger (die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede voordra voor (hy) gaan neerbuig, moet die gemeentelid ook so die gehoorsaamheidsbede saggies voordra voor (hy) gaan neerbuig, gelyk (die) voorganger. As die voorganger (die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede na (die) buing voordra, moet die gemeentelid ook so (die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede saggies na (die) buing voordra, gelyk (die) voorganger, want (die) onewe gebed se gehoorsaamheidsbede is waar, maar as (die) voorganger die gehoorsaamheidsbede se plek ruil, is (dit) vir die gemeentelid niks (geen) ongeluk nie as hy vir (die) voorganger volg nie. Die gemeentelid moet nie vir die voorganger volg wat 'o Allah, lei ons' tot die einde tydens (die) môre-gebed voordra (nie), maar die gemeentelid moet nie (die) môre-gebed se gehoorsaamheidsbede voordra nie; (hy) moet stil bly tot die voorganger klaar (is) met die gehoorsaamheidsbede, volgens (die) meer openbare beslissing, want (die) môre-gebed se gehoorsaamheidsbede is afgeskaf en (om 'n) afgeskafte (saak) te volg is nie reg (nie). Die gebruiklike gebed wat voor (die) môre-gebed is, en die gebruiklike gebed wat voor (die) môre-gebed is, en die gebruiklike gebed wat na (die) middag-gebed is, en die gebruiklike gebed wat na (die) aand-gebed is en die gebruiklike gebied wat na (die) nag-gebed is, die vier gebruiklikes elkeen is twee buulings. Die gebruiklike gebed wat voor (die) middag-gebed is en dié gebruiklike gebed wat voor (die) Vrydag-gebed is en die gebruiklike gebed wat na (die) Vrydag-gebed is, dié drie gebruiklikes is elkeen vier buulings met een keer gee (van die) 'Vrede' oor (die) regter en linker skouers. Bewys is die berig van die apostel van Allah . . .³.

¹ Die berig word slegs in die Arabies gegee. ² Die oorlewering word slegs in die Arabies gegee. ³ Die berig word slegs in die Arabies gegee.

es makrūh *musalli* siet aghter die *fard* maar moet maak die *sunnat* wat aghter die *fard* es ghalaik hei kelaar met die *fard* daan *batjah dikr* an *du'ā'* wat hai ghawient es *batjah* aghter die *salāts* aas hai niet *sunnat salāt* aghter *fard* moet *batjah dikr* an *du'ā'* ghalaik hai kelaar met die *fard* fier *rak'ats oeuaf* tewie *rak'ats foeyar* *salāt 'aṣr* es *mandūb* an sies *rak'ats* aghter *salāt mağrib* es *mandūb* ghanoemt *salāt 'awwābin* fier *rak'ats foeyar* *salāt 'iṣā'* an fier *rak'ats* aghter *salāt 'iṣā'* es *mandūb* es makrūh maak mier aas fier *rak'ats* met ien *salām* ien dagh sein *nāfilat salāts* es niet makrūh maak mier aas fier mat ien *salām* fan nagh sain *nāfilat salāts* toet agh die *fatwā* es *muḥālif* fer *'abū yusūf* an *muhammad* sain *fatwā* hoequaile het ghasie mier aas fier *rak'ats* met ien *salām* ien nagh oek es makrūh maar hoequaile *fatwā* es *muḥālif* fer *rasūlu llāh* sain wierk kanie maak *nāfilat salāts* mier aas agh *rak'ats* met ien *salām* ien nagh maak *nāfilat salāts* ien dagh aldie fier *rak'ats* met ien *salām* es mier bietar die *salāt* wat *muṣalli batjah* baiaang ien es mijar bietir aas die *muṣalli batjah* bietjie fan *qur'ān* ien tebatjah fan *qur'ān* ien tewie *rak'ats* fan *fard salāts* es *fard* an tabatjah fan *qur'ān* ien aldie *rak'ats* fan *salāt wir* es *fard* es *wājib* maak foelkoem die *sunnat* wat *muṣalli* beghent die *sunnat* met ferai wielagh an maskie bai soeuant koeuam oeuait an bai soeuant siet esniet *wājib* maak foelkoem aas beghent hai dang *śurū' ya'ni* tabighent es *wājib* oeuap hem nitsoe hai beghent *salāt zuhur* naaderaant hai karai ghadaghtie ien *salāt* hai het ghamaak daan es niet *wājib* maak foelkoem aas maak *niyyat oeuam* temaak fier *rak'ats* fan *nāfilat salāt* daan *muṣalli* maak die *nāfilat salāt fāsid* aghter die ieriestie tesiet fer *tahiyyāt* oeuaf maak die *nāfilat salāt* bidierief foeyar die ieriestie tesiet fer *tahiyyāt* moet betaal tewie *rak'at nāfilat salāt* fer die fier *rak'ats* sain pelek an oeksoe moet betaal hai *rak'at* fer die fier *rak'ats* sain pelek aas maak die fier *rak'ats* boetien tebatjah *'āyat qur'ān* ien an oeksoe moet betaal tewie *rak'at* fer die fier *rak'ats* sain pelek aas *batjah* ien ienie fan die laastie tewie *rak'ats* aas *musalli batjah* *'āyat qur'ān* ien aldie ieriestie tewie *rak'ats* alien oeuaf *batjah* ien aldie laastie tewie *rak'ats* alien oeuaf laat belaif tebatjah *'āyat qur'ān* ien ien *rak'at* fan die ieriestie tewie *rak'ats* alien an *batjah* ien aldie ander derie *rak'ats* oeuaf laat belaif tebatjah *'āyat qur'ān* ien ien *rak'ats* fan die laastie tewie *rak'ats* alien an *batjah* ien aldie ander derie *rak'ats* daan moet betaal tewie *rak'ats* bai alghar'ālims aas *muṣalli batjah* *'āyat qur'ān* ien ien *rak'at* fan die laastie tewie *rak'ats* nie *batjah* ien ander derie *rak'ats* nie oeuaf *batjah* ien ien *rak'at* fan die ieriestie tewie *rak'ats* an oek *batjah* ien ien *rak'at* fan die laastie tewie *rak'ats* daan moet betaal fier *rak'ats* aas *muṣalli* laat belaif die ieriestie tesiet ien die fier *rak'ats nafl* wat hai mieneg die fier *rak'at*

(Dit) is afkeurenswaardig (dat die) bidder na die plig (-gebed) sit, maar hy moet die gebruiklike wat na die plig (-gebed) is maak terstond as hy klaar (is) met die plig (-gebed); dan dra (hy die) godsname en (die) smeekbede voor wat hy gewoon is (om) na die gebede voor (te) dra. As hy nie (die) gebruiklike gebed na die plig (-gebed verrig nie), moet (hy die) godsname en (die) smeekbede voordra terstond as hy klaar (is) met die plig(-gebed). Vier buigings of twee buigings voor (die) namiddag-gebed word aanbeveel. En ses buigings na (die) aand-gebed word aanbeveel, (dit word) 'gebed van berouvolles' genoem. Vier buigings voor (die) nag-gebed en vier buigings na (die) nag-gebed word aanbeveel. (Dit) is afkeurenswaardig (om) meer as vier buigings met een 'Vrede' tydens (die) dag se ekstra-gebede (te) maak. (Dit) is nie afkeurenswaardig (om) meer as vier met een 'Vrede' tydens (die) nag se ekstra gebede (te) maak (nie), tot ag. Dié beslissing is verskillend van Abū Yūsuf en Muhammad se beslissing. Hulle het gesê: 'Meer as vier buigings met een 'Vrede' tydens (die) nag is ook afkeurenswaardig, maar hulle beslissing is verskillend van die apostel van Allah se werk. ('n Mens) kan nie ekstra-gebed (van) meer as agt buigings met een 'Vrede' tydens (die) nag maak (nie). (Om) tydens (die) dag ekstra-gebede (van) al die vier buigings met een 'Vrede' (te) maak is meer beter. Die gebed waarin (die) bidder baie voordra is meer beter as die bidder ('n) bietjie van (die) Koran (daar-) in voordra. (Om) van (die) Koran tydens twee buigings van plig-gebede voor te dra is plig. En (om) van (die) Koran tydens al die buigings van ekstra gebede en tydens al die buigings van (die) onewe gebed voor te dra is plig. (Dit) is verpligtend om die gebruiklike wat (die) bidder (as) die gebruiklike met vrye wil begin, volkome (te) maak, ook al (was dit) by (die) uitkom van (die) son en by (die) ondergang van (die) son. (Dit) is nie verpligtend (nie om die gebed) volkome (te) maak as hy begin (terwyl) hy dink – 'om aan te vang', naamlik te begin – (dat dit) vir hom verpligtend is; byvoorbeeld hy begin (die) middag-gebed (en) kry naderhand (die) gedagte tydens (die) gebed (dat) hy (dit) reeds gemaak het; dan is (dit) nie verpligtend vir hom (om dit) volkome (te) maak (nie). As (hy die) intensie maak om vier buigings van ekstra-gebed te maak, (en die) bidder maak die ekstra-gebed waardeloos na die eerste neersit vir (die) groetnisse, of die ekstra-gebed voor die eerste neersit vir (die) groetnisse bederf, moet (hy) twee buigings ekstra-gebed vir die vier buigings se plek betaal. En ook so moet (hy) twee¹ buigings betaal vir die vier buigings se plek as (hy) die vier buigings maak sonder (om 'n) Koranvers (daar)in voor te dra. En ook so moet (hy) twee buigings betaal vir die vier buigings se plek as (hy) in een van die laaste twee buigings ('n Koranvers) voordra. As (die) bidder ('n) Koranvers in al die eerste twee buigings alleen voordra of (dit) alleen in al die laaste twee buigings voordra, of laat bly (om 'n) Koranvers in een buiging van die eerste twee buigings alleen voor te dra en in al die ander drie buigings (dit) voordra, of laat bly (om 'n) Koranvers in een buiging van die laaste twee buigings alleen voor te dra en in al die ander drie buigings (dit) voordra, dan moet (hy) volgens algar geleerdees twee buigings betaal. As (die) bidder ('n) Koranvers in een buiging van die laaste twee buigings voordra (en dit) nie in (die) ander drie buigings voordra, of (dit) in een buiging van die eerste twee buigings voordra en (dit) ook in een buiging van die laaste twee buigings voordra, dan moet (hy) vier buigings betaal. As (die) bidder die eerste neersit in die vier ekstra buigings waartoe hy intensie gemaak (het), laat bly, word die vier buigings

¹ Lees 'tewie' in plaas van 'hai'.

nafl niet woeuar̄t bātil   aas miesie maak nadr salāt ien hoegie
 pelek naaderaant hai maak die nafl salāt ien die pelek wat laager es
 met martabah minhu aas die hoegie pelek die wierk es ġā'iz   aas
 die foerau maak nadr nafl salāt oeuaf nafl puwāsaħ ien moeūarie
 naaderaant sai karai haid ien die moeūarie es wāġib oeuap haar moet
 betaal die nafl salāt oeuaf die nafl puwāsaħ wat sai maak nadr oeuap
 haar agter sai woeuar̄t soekoen fan die haid   moenie maaknie
 agter hai ghamaak salāt nitsoe die salāt ya'nī agter hai ghamaak
 salāt zuhur moenie wier maak die salāt zuhur nie moet ġamā'at oeuaf
 alien   die fatwā sain dalil es riwāyat 'umaru lŷārūq   es riegh
 maak nafl salāt met siet saam met karagh oeuam temaak met setaan
 aas hai bighent nafl salāt met setaan daan hai siet an maak
 die nafl salāt foelkoem met siet det es ġā'iz maar boeitein riedie es
 makrūh   kan maak nafl salāt met rai oeuait setaat wais met
 koeūap fer rukū' an suġġud għief sain foeroeuqant fer ieder ien kaant waar
 die rair loep an maak foelkoem fan sain nafl salāt wat belaif nitsoe hai
 ghamaak oeuap die rair aas hai af kelem fan sain rair ien die meidel
 fan nafl salāt   aas hai rai ien die meidel fan nafl salāt moenie
 foelkoem maknie fan die nafl salāt wat belaif oeuap die rair nie maar
 moet maak foelkoem oeuap die għoeroeuqant

det es jaſl det es baakent toesien tewie paarts fan die kitāb
 die salāt wat ghanoemt tarāwiħ es sunnat es naabai wāġib ien aldie
 nagħs fan die maant ramadān   die tarāwiħ sain tait es agħter
 miesie kelaar met salāt išā' an sain sunnat an foeuar salāt wirtr   aas
 die muṣalli ferghiet foeuar wirtr kan maak agħter die wirtr   moet
 maak salāt tarāwiħ saam met ġamā'at aas maak alien det es nie
 għoetnie   tarāwiħ es toequantagh rak'ats met tien kier għief salām
 fer rieghter an lenker soekoevoers agħter iedir tewie rak'at ien salām
 an siet agħter ieder fier rak'ats fan tarāwiħ oeuamterent fier
 rak'ats   es sunnat batjah qur'ān ien tarāwiħ foelkoem ien kier
 ya'nī batjah ieder aas fan ramadān ien paart fan qur'ān ien tarāwiħ toet
 albai woeuar̄t ghala kelaar   'imām moenie laat bilalif die
 þatm qur'ān ien tarāwiħ nie aas miesie loeuai es   es makrūh maak
 tarāwiħ met siet saam keragh setaan oeuap foet   an es sunnat
 maak salāt wirtr met ġamā'at alien ien maant ramadān maak sunnat
 salāts boeitein salāt tarāwiħ ien hoeuais es bieter aas maak ien masjid
 befoeuarbijal salāt tarāwiħ ien masjid es mijar bieter

diesie jaſl peraat fan die salāt wat es sunnat ien die tait soeuqant
 woeuar̄t doeqanker
 maak salāt ġum'at sain 'imām saam met miesie ien die tait soeuqant
 woeuar̄t doeqanker   maak tewie rak'at het ien ieder ien rak'at ien
 rukū' bifoeuarbijal 'abdu llāh ibn 'umar maak riwāyat soe maskie
 sitti 'āyišat maak riwāyat het ien ieder ien rak'at rukū' maar ibn 'umar
 sain riwāyat es mier setierik bifoeuarbijal ibn 'umar setaan ien salāt
 diegħtie bai rasūlu llāh an sitti 'āyišat setaan atie fier ien foerau sain sajs

nie ongeldig nie. As ('n) mens ('n) gelofte tot gebed in ('n) hoë plek maak (en) by naderhand die ekstra gebed maak in die plek wat laer is, met rangverskil, as die hoë plek, is dié werk geoorloof. As die vrou ('n) gelofte tot ekstra gebed of ekstra vaste tydens (die volgende) môre maak (en) sy kry naderhand tydens die môre menstruasie, is (dit) verpligtend vir haar (dat sy) die ekstra gebed of die ekstra vaste moet betaal waartoe sy ('n) gelofte op haar gemaak (het), nadat sy skoon van die menstruasie word. ('n Mens) moet nie, nadat hy ('n) gebed gemaak (het), netso die gebed maak nie, naamlik nadat hy (die) middag-gebed gemaak (het) moet (hy) nie die middag-gebed weer maak, met (die) vergadering of alleen. Dié beslissing se bewys is ('n) oorlewering van Omar alFârûq. (Dit) is reg om ('n) ekstra gebed sittend (te) maak, al het (die bidder die) krag om (dit) staande te maak. As hy ('n) ekstra gebed staande begin (en) dan sit en die ekstra gebed sittend volkome maak, is dit geoorloof, maar sonder rede is (dit) afkeurenswaardig. (Hy) kan ('n) ekstra gebed maak terwyl hy uit ('n) stad ry (en) met (sy) kop vir (die) buulings en neerwerpings wys (en) sy front gee vir enige kant waarheen die rydier¹ loop; en van sy ekstra gebed wat (oor)bly soos hy op die rydier gemaak (het) volkome maak as hy van sy rydier asklim in die middel van (die) ekstra gebed. As hy in die middel van (die) ekstra gebed (begin om te) ry, moet (hy) wat (oor)bly van die ekstra gebed nie op die rydier volkome maak nie, maar moet (hy dit) op die grond volkome maak.

Dit is ('n) afdeling, dit is baken tussen twee dele van die boek. Die gebed wat 'rus' genoem (word) is gebruikelik, naby verpligtend. tydens al die nagte van die maand Ramadân. Die 'rus' se tyd is na die mense klaar (is) met (die) nag-gebed en sy gebruiklike (gebed) en voor (die) onewene gebed. As die bidder (dit) voor (die) onewene vergeet, kan (hy dit) na die onewene maak. (Hy) moet die rus-gebed saam met die vergadering maak; as (hy dit) alleen maak, is dit nie goed nie. (Die) 'rus' is twintig buulings met tien keer 'Vrede' gee oor (die) regter en linker skouers; na iedere twee buulings een 'Vrede'. En (hy) sit na iedere vier buulings van (die) 'ruste' omtrent (die tyd van) vier buulings. (Dit) is gebruik om tydens die 'rus' (die) Koran een keer volkome voor (te) dra, naamlik iedere aand² van Ramadân tydens (die) 'rus' een deel van (die) Koran voor (te) dra, totdat albei gelyk klaar word. (Die) voorganger moet die volledige Koranvoordrag tydens die 'rus' nie laat bly nie as (sy) mense lui is. (Dit) is afkeurenswaardig (om die) 'rus' sittend (te) maak saam (met) krag (om) op (die) voet (te) staan. En (dit) is gebruik (om) alleen in (die) maand Ramadân (die) onewene gebed met (die) vergadering (te) maak. (Om die) gebruiklike gebede behalwe (die) rus-gebed in (sy) huis (te) maak is beter as (om dit) in (die) moskee (te) maak, want (die) rus-gebed in (die) moskee is meer beter.

Hierdie afdeling praat van die gebed wat gebruiklik is op die tyd (dat die) son donker word.

(Die) vergadering se voorganger maak (die) gebed saam met (die) mense in die tyd (dat die) son donker word. (hy) maak twee buulings; in elke builing het (hy) een neerbuiling, want Abdallah ibn Omar maak (sy) oorlewering so, hoewel vrouwe A'iša (haar) oorlewering maak: 'Hy het in elke builing buulings', maar Ibn Omar se oorlewering is meer sterk, want Ibn Omar staan tydens (die) gebed dig by die apostel van Allah en vrouwe A'iša staan al te ver, in (die) vrouwe se rye.

¹ Letterlik: 'ryer'. ² Lees 'aand' in plaas van 'aas'.

an es bieter 'imām batjah laang ien ieder rak'at oeyamterent
hoequanderl 'āyat an 'imām moet batjah ghahiem dalil es riwāyat
ibn 'abbās die tewie ghasie 'imām moet batjah haart hoequaile
sain dalil es sitti 'ā'išat sein riwāyat maar ibn 'abbās setaan fer salāt
ien man sain sajs an sitti 'ā'išat setaan ien foerauns sain sajs man
sain sajs es mier naabai rasūlu llāh an hoequaile mier wiet wat rasūlu
llāh ghamaak ien salāt aas foeroeyans daan 'imām batjah du'ā's
aghter die tewie rak'ats toe soeyant wijar woeyart loegh 'imām moenie
batjah ḥuṭbat aghter oeyaf foeyar die salātnie bifoeyarbijjal gha'ien
ṣahābat boeitein sitti 'ā'išat neks riwāyat ghamaak fan die ḥuṭbat
nie die woeyardie wat rasūlu llāh ghabatjāh aghter die salāt
waas niet ḥuṭbat maar waas bietjie lesen fer miesie an sitti 'ā'išat
ghading det waas ḥuṭbat aas ḡum'at sein 'imām es niet daar ieder
ien fan miesie maak alien tewie rak'ats oeyaf fier rak'ats ien hoequaies

nitsoe ien die tait maant woeyart doequanke an es sunnat maak
tewie rak'at oeyaf fier rak'at salāt boequaitein ḡamā'at ieder ien sain
hoequaies alien ien die tait woeyart pek doequanke an ien die
tait went waai seterik oeyamterent miesie woeyart baang an ien
die tait miesie es baang fer faiandie saal af siet fer hoequaile an
ien die tait ghoeroeūant ghadieragh roer an ien die tait seyaar
wier es baiaang oeyar sain magh an ien die tait sitieries sekiet
baiaang an ien die tait rient hau ant laang tait oeyamterent
miesie woeyart baang an ien die tait oeyar haar es siektie an
wat nitsoe woeyart es bifoeyarbijjal allāh ta'ālā ghief soemaghie
fan die oeyan ghoelek fer miesie ien die tait hoequaile woeyart seliegh
oeyam tewoeyart baang fer allāhu ta'ālā daan hoequaile laat belaif die
selieghtie wierks an maak 'ibādat fer allāhu ta'ālā daan allāhu ta'ālā
neim wiegh die oeyan ghoelek fan hoequaile

diesie jaslı peraat fan temaak du'ā' fer allāhu ta'ālā oeyam teghief
rient ien die tait qaater woeyart sekaars an rient laang belaif wiegh
es niet sunnat miesie maak tewie rak'ats oeyaf fier rak'ats met ḡamā'at
ien die tait hoequaile feraagh rient fer allāhu ta'ālā maar hoequaile
maak du'ā' oeyam tekerai rient fan allāhu ta'ālā an hoequaile maak
istiğfār fan allāhu ta'ālā fer hoequaile sein foets det es sunnat
dalil es die 'āyat aas hoequaile maak tewie rak'ats oeyaf fier rak'ats
ieder ien ien sain hoequaies alien ien die tait hoequaile es baiaang ferlie
fer rient det es ḡā'iz 'abū yūsuf an muhammad het ghasie ḡum'at
sain 'imām maak saam met miesie tewie rak'at salāt an die 'imām
batjah ien die salāt haart oeyamterent miesie kan oeyar hoequaile
sain dalil es riwāyat ibn 'abbās maar die riwāyat es ṣād an ṣād riwāyat
es niet maqbūl bai hadit 'alims an die 'imām batjah aghter die
salāt det es bai muhammad die 'imām batjah aghter die salāt
ien ḥuṭbat alien det es bai 'abi yūsuf miesie moenie berieng
hoequaile sain selienangs fan ien kaant naa die ander kaantnie maar
die 'imām birieng an miesie ghaat oeyait met ghalaaptie kelierie
oeyaf laagh kelierie an hoequaile loeyap oeyap foet oeyam temaak du'ā'
an temaak istiğfār ien derie dagh nie mier nie kāfir miesie
moenie qoequamnie bai die pelek wat muslim miesie ghaat maak du'ā'
an istiğfār an feraagh rient fan allāhu ta'ālā nie

En (dit) is beter (dat die) voorganger lang voordra, in iedere buiging omtrent honderd verse. En (die) voorganger moet saggies voordra. Bewys is die oorlewering van Ibn Abbas . . .¹. Die twee² (het) gesê: '(Die) voorganger moet hardop voordra'. Hulle se bewys is vrouwe A'īṣā se oorlewering, maar Ibn Abbas staan vir (die) gebed in (die) mans se rye en vrouwe A'īṣā staan in (die) vrouens se rye; (die) mans se rye is meer naby die apostel van Allah en hulle weet meer (van) wat die apostel van Allah tydens (die) gebed gemaak (het) as vrouens. Dan dra (die) voorganger smeekbedes voor na die twee buigings tot (die) son weer lig word. (Die) voorganger moet nie ('n) preek na of voor die gebed voordra nie, want geen metgesel behalwe vrouwe A'īṣā (het) nik (van) oorlewering oor die preek gemaak nie. Die woorde wat die apostel van Allah na die gebed voorgedra (het) was nie ('n) preek (nie), maar was ('n) bietjie 'lesing' vir (die) mense, en vrouwe A'īṣā (het) gedink dit was ('n) preek. As (die) gemeente se voorganger nie daar is (nie), maak elkeen van (die) mense twee buigings of vir buigings alleen in (die) huis. Netso in die tyd (dat die) maan donker word en (dit) is gebruik om twee buigings of vier buigings (se) gebed sonder vergadering elkeen in sy huis alleen (te) maak op die tyd (dat die maan) pikdonker word; en (netso) op die tyd (dat die) wind sterk waai, omtrent (dat die) mense bang word; en op die tyd (dat die) mense bang is vir vyande (dat hulle) op hulle sal afsit; en op die tyd (dat die) grond gedurig roer; en op die tyd (dat die) swaar weer baie oor sy mag is; en op die tyd (dat) sterre baie verskiet; en op die tyd (dat die) reën ('n) lang tyd aanhou, omtrent (dat die) mense bang word; en op die tyd (dat) siekte en wat so voort³ is oor haar⁴ is, want Allah – hy is verhewe – gee sommige van die ongeluk(ke) vir (die) mense op die tyd (dat) hulle sleg word, om bang vir Allah – hy is verhewe – te word; dan laat hulle die slechte werke bly en maak verering vir Allah – hy is verhewe –; dan neem Allah – hy is verhewe – die ongeluk weg van hulle.

Hierdie afdeling praat van (die) smeekbede tot Allah – hy is verhewe – om reën te gee op die tyd (dat) water skaars word en reën lank wegblý.

(Dit) is nie gebruiklik (dat die) mense twee buigings of vier buigings met (die) vergadering maak (nie) op die tyd (dat) hulle reën van Allah – hy is verhewe – vra. Maar hulle maak (die) smeekbede om reën van Allah – hy is verhewe – te kry en hulle maak (die) bede om vergifnis tot Allah – hy is verhewe – vir hulle se foute. Dit is gebruiklik; bewys is die Koranvers . . .⁵. As hulle twee buigings of vier buigings elkeen in sy huis maak op die tyd (dat) hulle baie verleë is vir reën, is dit geoorloof. Abū Yūsuf en Muḥammad het gesê: '(Die) gemeente se voorganger maak saam met (die) mense twee gebedsbuigings en die voorganger dra tydens die gebed hardop voor, omtrent (dat die) mense (dit) kan hoor. Hulle se bewys is die oorlewering van Ibn Abbās, maar dié oorlewering is geisoleer en ('n) geisoleerde oorlewering is nie aanvaar by (die) tradisie-kenners (nie). En die voorganger dra na die gebed voor; dit is volgens Muḥammad. Die voorganger dra na die gebed alleen een preek voor; dit is volgens Abū Yūsuf. (Die) mense moet nie hulle se sari's van die een kant na die ander kant bring nie, maar die voorganger bring (dit so). En (die) mense gaan uit met gelapte klere of lae klere en hulle loop op (hulle) voete om (die) smeekbede te maak en (die) bede om vergifnis te maak gedurende drie dae, nie meer nie. Ongelowige mense moet nie by die plek kom waar Muslim mense smeekbede en bede om vergifnis gaan maak en van Allah – hy is verhewe – reen vra nie.

¹ Die oorlewering word net in die Arabies gegee. ² Naamlik Abū Yūsuf en Muḥammad. ³ Lees 'feeyart'. ⁴ Sic! Vgl. ouer Nederlands, waar 'haar' vir 'hulle' gebruik word. ⁵ Die Koranvers word net in die Arabies gegee.

diesie bāb peraat fan fang *fard salāt* met *ğamā'at*
 wie alien beghent *fard salāt* daan die 'imām oeyap setaan an beghent
 die *fard salāt* aas die *munfarid* noeghnie ghaat fer die ieriestie *rak'at*
 sein *suğūd* nie moet beriek die *fard salāt* wat hai ghabeghent foeyar die
'imām an foelgh die *'imām* met die iestie *fard salāt* wat *'imām*
 ghabeghent aghter die *munfarid* *maṭalā* die *munfarid* beghent
fard salāt *zuhur* daan *'imām* oek beghent diesie *fard salāt* *zuhur* aas
 die *munfarid* noeghnie ghaat die ieriestie *rak'at* sain *suğūd* nie ien die
 tait die *'imām* ghabeghent met die *fard salāt* *zuhur* daan hai moet
 beriek sain *fard salāt* *zuhur* an fang die *'imām* met die *salāt* aas
 maak *suğūd* fer die ieriestie *rak'at* die *munfarid* waas ien die *salāt*
 wat es fier *rak'at* maak die ieriestie paart fan sain *salāt* foelkoem daan
batjah taḥiyāt daan ghief *salām* daan foelgh *'imām* fan beghent
 aas die *munfarid* maak *suğūd* fer die dierdie *rak'at* moet maak
 foelkoem sain *salāt* moenie foelgh *'imām*nie die *munfarid* wat
 ien *nafl salāt* es kan foelgh die *'imām* wat beghent *fard salāt* maar
 det die *munfarid* wat ien *nafl salāt* es kanie foelgh die *'imām* wat
 beghent *fard'asr* nie aas die *munfarid* beghent *salāt fajr* *oeuf*
salāt mağrib daan *'imām* an miesie beghent die *salāt fajr* *oeuf* *mağrib*
 met *ğamā'at* die *munfarid* biriek die *salāt* an foelgh die *'imām* aas die
munfarid noeghnie faas maak die tawiedie *rak'at* met ien *sağdah*
 nie aas die *munfarid* ghamaak die tewiedie *rak'at* met ien *sağdah*
 moet maak foelkoem die *salāt fajr* *oeuf* *salāt mağrib* wat hai foeyar
'imām ghabeghent an moenie foelgh met die *'imām*nie fer die *salātnie*
 aas *musalli* waas ien *sunnat* *zuhur* *oeuf* waas ien *sunnat*
ğum'at wat foeyar es daan *'imām* beghent die *salāt* *zuhur* met *ğamā'at*
oeuf beghent *batjah hujbat* fer *ğum'at* daan hai moet maak foelkoem
 die ieriestie paart fan die *sunnat* wat hai ghabeghent daan *batjah*
 die ieriestie *taḥiyāt* daan ghief *salām* soemaghie *ālims* ghasie
 maak die *sunnat* foelkoem maar hoeyaile sain *fatwā* es seuak es
makrūh miesie ghaat *oeuait* foeyar maak *salāt* met *ğamā'at* ien die
masjid wat *mu'addin* ghaghieb *'adān* fer die *salāt* maar aghter *mu'addin*
 ghieb *'adān* fer *salāt* kan ghaat *oeuait* fan *masjid* die man wat pasier
 met *hoeuam* ander *ğamā'at* bifoeyarbijjal hai es *'imām* *oeuf* *mu'addin*
 fer ander *masjid* aas hai kelaar es met *salāt* ien kier daan es
 niet *makrūh* hai ghaat *oeuait* foeyar wijar maak die *salāt* met *ğamā'at*
 ien die *masjid* wat *mu'addin* beghent *'iqāmat* fer *salāt* *zuhur* *oeuf*
salāt 'isā' ien wie es baang aas hai maak *fajr* sain *sunnat* daan
 kanie fang *'imām* fer *fajr* sain *fard*nie moet laat belaif die *sunnat* an
 foelgh die *'imām* fer die *fard* an wie dang aas hai maak die

Hierdie hoofstuk praat van (die) vang (van die) pliggebed met (die) vergadering.

Wie alleen (die) pliggebed begin, (as) die voorganger dan opstaan en die pliggebed begin, as die afsonderlik biddende nog nie vir die eerste buiging se neerwerping gaan nie, moet (hy) die pliggebed wat hy voor die voorganger begin (het) breek en die voorganger volg met die eerste¹ pliggebed wat (die) voorganger begin (het) na die afsonderlik biddende. Byvoorbeeld: die afsonderlik biddende begin (die) middag-pliggebed; dan begin (die) voorganger ook hierdie middag-pliggebed; as die afsonderlik biddende nog nie die eerste buiging se neerwerping (be)gaan op die tyd (dat) die voorganger begin (het) met die middag-pliggebed (nie), dan moet hy sy middag-pliggebed breek en die voorganger met die gebed vang. As (hy die) neerwerping vir die eerste buiging maak (en) die afsonderlik biddende was in die gebed wat vier buulings is, maak (hy) die eerste deel van sy gebed volkome; dan dra (hy die) groetnisse voor, dan gee (hy die) 'Vrede', dan volg (hy die) voorganger van (die) begin (af). As die afsonderlik biddende (die) neerwerping vir die derde buiging maak, moet (hy) sy gebed volkome maak (en die) voorganger nie volg nie. Die afsonderlik biddende wat in ('n) ekstra gebed is, kan die voorganger volg wat (die) pliggebed begin. Maar die² afsonderlik biddende wat in ('n) ekstra gebed is, kan die voorganger wat (die) namiddag-pliggebed begin nie volg nie. As die afsonderlik biddende (die) môre-gebed of aand-gebed begin (en die) voorganger en (die) mense dan die môre-gebed of aandgebed in vergadering begin, breek die afsonderlik biddende die gebed en volg die voorganger as die afsonderlik biddende die tweede buiging nog nie vasmaak met een neerwerping nie. As die afsonderlik biddende die tweede buiging met een neerwerping gemaak (het), moet (hy) die môre-gebed of aand-gebed wat hy voor (die) voorganger begin het volkome maak en (hy) moet nie met die voorganger volg vir die gebed nie. As (die) bidder in (die) gebruiklike middag (-gebed) was of in (die) gebruiklike Vrydag(sgebed) wat voor(af) is (en die) voorganger begin die middag-gebed met (die) vergadering of (die) preek vir (die) Vrydag begin voordra, dan moet hy die eerste deel van die gebruiklike (gebed) wat hy begin het volkome maak, dan die eerste groetnisse voordra, dan (die) 'Vrede' gee. Sommige geleerde des (het) gesê: 'Maak die gebruiklike (gebed) volkome', maar hulle se beslissing is swak. (Dit) is afkeurenswaardig (dat 'n) mens uitgaan voor (hy die) gebed met (die) vergadering in die moskee waar (die) oproeper (die) oproep vir die gebed gegee het, gemaak het, maar nadat (die) oproeper (die) oproep vir (die) gebed gee, kan uit van (die) moskee gaan die man met wie ('n) ander vergadering passeer³, want hy is voorganger of oproeper vir ('n) ander moskee. As hy klaar is met een keer gebed, dan is (dit) niet afkeurenswaardig (dat) hy uitgaan voor (hy) weer die gebed met (die) vergadering maak in die moskee waar (die) oproeper (die) oproep vir die gebed gegee (het). Maar dit: as hy klaar is met een keer middag-gebed of nag-gebed, dan is (dit) afkeurenswaardig (dat) hy uitgaan voor (hy) vier ekstra buulings maak met die vergadering in die moskee waarin (die) oproeper (die) bevel om op te staan vir middag-gebed of nag-gebed begin. Wie bang is (dat hy), as hy (die) môre(-gebed) se gebruiklike gebed maak, dan nie (die) voorganger kan vang vir (die) môre se plig-gebed nie, moet die gebruiklike (gebed) laat bly en die voorganger vir die plig-gebed volg. En wie dink (dat hy),

¹ Alleen hier 'iestie' geskryf. ² Lees 'die' in plaas van 'det die'. ³ Die gebedstyd met gebed deurbring.

sunnat fang die 'imām met ien *rak'at* alien fan *jaṛ* sain *fard* moet maak die *sunnat* bai *masjid* sain dijoe *oeuf* bai ander pelek daan hai foelgh die 'imām met die *fard* wanier *sunnat jaṛ* loep alien *oeuf* saam met *fard* kanie betaal die *sunnat* ien gha'ien taitnie maar kan betaal die *sunnat* saam met *fard* aghter *soeuant qoeum* *oeuait* toet *soeuant qoeum* bai sain miedel peraat *muṣalli* laat belaif *zuhur* sain foeyarstie *sunnat* ien die *ḥāl* hai es baang aas maak die foeyarstie *sunnat* kanie fang 'imām met die *zuhur* sain *fard* nie an ien die *ḥāl* hai deng aas maak die foeyarstie *sunnat* kan fang 'imām met tewie *rak'ats* alien fan *zuhur* sain *fard* die *muṣalli* betaal die foeyarstie *sunnat* aghter die *fard* an *foeyar* die aghtestie *sunnat* ien die *zuhur* sain tait boeyaitien *jaṛ* sain *sunnat* an *zuhur* sain foeyarstie *sunnat* an boeyaitien die faif *fard* *salāts* an boeyaitien *salāt* *witr* gha'ien *salāt* niet betaal ien gha'ien taitnie wie fang ien *rak'at* alien fan *salāt* *zuhur* met *jamā'at* hai hetnie ghamaak die *salāt* *zuhur* met *jamā'at* nie maar hai fang *jamā'at* sain *fā'idah* wie *qoeum* ien *masjid* fer *jamā'at* daan nie fang *jamā'at* nie hai kan maak *nafl* *salāts* *foeyar* die *fard* *oeuamterent* hai welhie *soefijal* hai niet *woeuar* baang die *fard* saal ferloep wie fang 'imām ien *rukū'* daan hai *batjah* die ieriestie *takbir* fan *salāt* maar hai setaan setel nie ghaat *rukū'* nie toet die 'imām tiel *oeuap* sain *koeuap* daan hai ferloeyar die *rak'at* maar aas hai ghaat *rukū'* *foeyar* die 'imām noeghnie *oeuap* ghasetaan fan *rukū'* nie an ghabelaif ien met die 'imām saam an maskie bietjie sain *rak'at* es foelkoem daan hai ghief *salām* met 'imām saam aas dat es die ieriestie *rak'at* es wie ghaat *rukū'* *foeyar* sain 'imām daan die 'imām fang die man ien *rukū'* die man sain *rukū'* es riegh

diesie *bāb* peraat fan betaal ferloep *salāts* temaaik *salāts* *oeuap* *tartib ya'ni* wat *salāt* sain tait *foeyar* es maak *foeyar* die *salāt* wat sain tait aghter die es toesien die *salāt* wat ferloep es an toesien die *salāt* wat sain tait naau es es *śarṭ* aas maak die *fā'itat* an die *waqīyat* boeitien *tartib ya'ni* maak die *waqīyat* *foeyar* die *jā'itat* die *waqīyat* es *fāsid* en *tartib* toesien ferloep *salāts* es *śarṭ* wanier tewie *oeuf* derie *salāts* ghaferloep moet betaal die *salāt* wat sain tait *foeyar* es *foeyar* die *salāt* wat sain tait aghter die es aas hai betaal die *salāt* wat sain tait aghter es *foeyar* die *salāt* wat sain tait *foeyar* es die *salāt* wat sain tait es aghter es *fāsid* *dalil* es *hādīt rasūlī llāhi* aas hai maak die tait sain *fard* *salāt* saam met ghadaghtie fer die *salāt* wat ferloep es daan die tait sain *fard* *salāt* *woeuar* *fāsid* maar sain *fasād* es wagh aas hai betaal die *salāt* wat ferloep es *foeyar* sies tait ghaloep fan *salāt* daan die *salāts* wat hai ghamaak *foeyar* die *salāt* wat ferloep es *woeuar* *nafl* moet wier betaal die alghar aas hai betaal die *salāt* wat ferloep es aghter sies tait ghaloep fan *salāt* daan die *salāts* wat hai ghamaak *foeyar* betaal die *salāt* wat ferloep es alghar es riegh aas hai betaal die *fā'itat* *foeyar* maak sies *salāt* daan die *salāts* wat hai ghamaak *foeyar*

as hy die gebruiklike gebed maak, die voorganger sal vang met een enkele buiging van (die) mōre se plig-gebed, moet die gebruiklike (gebed) maak by (die) moskee se deur of by ('n) ander plek; dan volg hy die voorganger met die plig-gebed. Wanneer (die) gebruiklike mōre-gebed alleen loop of saam met (die) pliggebed, kan (hy) nie die gebruiklike gebed op geen tyd betaal nie, maar kan die gebruiklike gebed saam met (die) pliggebed betaal nadat (die) son uitkom tot (die) son by sy middel part¹ kom. (Die) bidder laat (die) middag(-gebed) se voorste gebruiklike gebed bly in die geval hy bang is (dat hy) as (hy) die voorste gebruiklike gebed maak, nie (die) voorganger met (die) middag se plig(-gebed) kan vang nie en in die geval hy dink, as (hy) die voorste gebruiklike gebed maak, (hy die) voorganger net met twee buulings van (die) middag se plig(-gebed) kan vang. Die bidder betaal die voorste gebruiklike gebed na die plig(-gebed) en voor die agterste gebruiklike gebed in die middag(-gebed) se tyd. Buiten (die) mōre(-gebed) se gebruiklike gebed en (die) middag se voorste gebruiklike gebed en buiten die vyf pliggebede en buite die on-ewe gebed betaal geen gebed op geen tyd nie. Wie net een buigung van (die) middag-gebed met (die) vergadering vang, hy het nie die middag-gebed met (die) vergadering gemaak nie, maar hy vang (die) vergadering se loon. Wie in (die) moskee kom vir (die) vergadering (en) dan (die) vergadering nie vang nie, hy kan ekstra gebede voor die plig(-gebed) maak omtrent (soveel as) hy wil hē, vir sover hy nie bang word (dat) die plig(-gebed) sal verloop (nie). Wie (die) voorganger tydens die neerbuig vang (en) dan die eerste lofprysing van (die) gebed voordra, maar stil staan, nie gaan neerbuig tot die voorganger sy kop optil, dan verloor hy die neerbuiging; maar as hy gaan neerbuig voor die voorganger nog nie opgestaan (het) van (die) neerbuig nie en met die voorganger saam (daar)in gebly (het), ook al was dit ('n) bietjie, sy buigung is volkome; dan gee hy 'Vrede' saam met (die) voorganger as dit die eerste buigung is. Wie gaan neerbuig voor sy voorganger (en) die voorganger vang dan die man tydens (die) neerbuig, dié man se neerbuig is reg.

Hierdie hoofstuk praat van (die) betaal (van) verlope gebede. (Om) te maak gebede volgens volgorde, naamlik (om) watter gebed se tyd voor is (te) maak voor die gebed wat se tyd agter dié is, tussen die gebed wat verloop is en tussen die gebed wat se tyd nou is, is ('n) voorwaarde. As (hy) die verlope (gebed) en die tydstip se (gebed) sonder volgorde maak, naamlik die tydstip se (gebed) voor die verlope (gebed) maak, is die tydstip se (gebed) waardeloos. En volgorde tussen verlope gebede is ('n) voorwaarde: wanneer twee of drie gebede verloop (het) moet (hy) die gebed wat se tyd voor is betaal voor die gebed wat se tyd agter dié is. As hy die gebed wat se tyd agter is voor die gebed wat se tyd voor is betaal, is die gebed wat se tyd agter is waardeloos. Bewys is die berig van die apostel van Allah . . .². As hy die tyd se pliggebed maak saam met (sy) gedagte aan die gebed wat verlope is, dan word die tyd se plig-gebed waardeloos, maar sy waardeloosheid is weg as hy die gebed wat verlope is betaal voor ses tye van gebed geloop het; dan word die gebede wat hy gemaak (het) voor die gebed wat verloop het, ekstra gebede; (hy) moet die algar betaal. As hy die gebed wat verloop het betaal nadat ses tye van gebed geloop (het), dan is die gebede wat hy gemaak het voor (dat hy) die gebed wat verloop is betaal algar reg. As hy die verlope (gebed) betaal voor (dat hy) ses gebede maak, dan is die gebede wat hy gemaak (het) voor (dat hy) die verlope (gebed)

¹ Lees 'paart' in plaas van 'peraat'. ² Die berig word net in die Arabies gegee.

betaal die *fā'itat* sain *tefard* es *bā'il* an die *salāts* *woeuart nafl* daan moet
 wier betaal alghar die *salāts* aas hai niet betaal die *fā'itat* *foeuar*
 sies *salāt* maar hai betaal die *fā'ital* agter sies *salāts* daan die sies
salāts es riegh *salāt wir* es nitsoe *fard* ien temaak het ghadaghtie
 fer die *witr* wat ferloep es maak *fāsid* die *waqtiyat wir* aas maak
salāt 'iṣā' boeuaitien *abdast* met ferghiet daan maak die *sunnat* an
 maak *salāt wir* met *abdast* moet wier betaal die *sunnat* ghalaik agter
salāt 'iṣā' ien sain tait moenie wier betaal *salāt wir* *'imām 'a'zam*
 an *'abū yūsuf* ghasie die *fard waqtiyat* wat mender es aas sies an
musalli ghamaak *foeuar* die *fā'itat* sain *tefard* *woeuart bā'il* *muṭlaq*
salāt ya'ni die naam niet *woeuart bā'il* maar die *waqtiyat* *woeuart*
nafl die *tartib* toesien *fā'itat* an toesien *waqtiyat* es niet *šarṭ*
 aas die *waqtiyat* sain tait nau es daan hai moet maak die *waqtiyat*
foeuar die *fā'itat* an die *waqtiyat* es riegh an die *tartib* es niet
šarṭ aas hai ferghiet die *fā'itat* daan agter hai kelaar met *waqtiyat*
 kerai ghadaghtie fer die *fā'itat* die *waqtiyat* es riegh an die *tartib*
 es niet *šarṭ* aas die ferloep *salāts* *woeuart* sies maskie die *fā'its* waas net
oeuaf oeqat daan aas hai maak die *waqtiyat* *foeuar* die *fā'itat* die
waqtiyat es riegh *tartib* niet wier *oeuam* teregh met *fawā'it*
 wijar *oeuam* fer mender aas sies teregh maar wanier hai kelaar met
 alghar *fawā'its* daan *tartib* wier *oeuam* teregh an moet oepaas fer
 die *tartib* toesien niewie *fā'itat* an *waqtiyat* wie ghalaat belaif sies
salāts *oeuaf* mier aas sies daan hai maak *waqtiyats* alien *oeuaf* saam
 met *fā'itats* maar hai noeghnie kelaar met alghar *fawā'its* nie daan
 ferloep fan *hoeuam* niewie *fard* daan hai maak sain *waqtiyat* agter die
 niewie *fard* wat ferloep es ien die tait hai het ghadaghtie fer die
 niewie *fard* wat ferloep es sain *waqtiyat* wat hai ghamaak *foeuar* betaal
 niewie soekoelt es riegh bifoeuarbijal nau die *tartib* es niet *fard* an
 oek *tartib* wier *oeuam* teregh aas betaal die *salāts* wat ferloep es maar
 ien *oeuaf* tewie *fard* fan die *salāts* wat ferloep es noeghnie betaal
 daan hai maak sain *waqtiyat* *salāt* ien die tait hai het ghadaghtie
fā'itat wat hai noeghnie betaalnie moenie *oeqat* maaknie fer
 die miesie wat aasperes laat setaan *salāt* soefijal hainie *oeuanseterai*
 fer *salātnie* aas *oeuanseterai* *woeuart kāfir* moet setierif fer hoem nitsoe
 fer *murtad* aas *musalli* *woeuart murtad* agter *fard* die *fard* wat
 hai ghamaak het daan hai wier *woeuart muslim* ien die *fard* sain tait
 daan es *fard oeqap* ham wier betaal die *fard* es nie *fard oeqap*
 hem betaal die *salāts* wat ferloep es fan *hoeuam* ien die tait hai waas
murtad nie an esnie *fard oeqap* hem betaal die *salāts* wat ferloep
 es fan *hoeuam* agter hai *woeuart muslim* ien die laant wat het
 ghoeyawanier fan *kāfir* aas hai nie wetnie die *salāt* es *fard oeqap*
hoeuam agter *matalan* ien man *woeuart muslim* ien *kāfir* laant an
 hai nie wetnie die *salāt* es *fard oeqap* *hoeuam* daan es niet *fard*
oeqap *hoeuam* betaal die *salāts* wat ferloep es fan *hoeuam* ien die
 tait wat hai nie wetnie die *salāt* es *fard*

betaal se plig-karakter ongeldig en dié gebede word ekstra gebede; dan moet (hy) weer algar dié gebede betaal. As hy die verlope (gebed) nie voor ses gebede betaal (nie), maar hy die verlope gebed na ses gebede betaal, dan is die ses gebede reg. (Die) onewe gebed is netsoos (die) plig-gebed om te maak; het (hy) gedagte aan die onewe (gebed) wat verlope is, maak (dit) die tydstip se onewe (gebed) van onwaarde. As (hy) die aand-gebed sonder rituele wassing deur vergetelheid maak, dan die gebruiklike (gebed) maak en die onewe gebed met rituele wassing maak, moet (hy) die gebruiklike gebed terstond na (die) aand-gebed weer op sy tyd betaal; (hy) moet (die) onewe gebed nie weer betaal (nie). (Die) magtigste voorganger en Abū Yūsuf (het) gesê: 'Die tydstip se plig(-gebed) wat minder is as ses en (die) bidder voor die verlope (gebed) gemaak (het), sy plig-karakter word ongeldig'. Die gebed op sigself, naamlik die naam word nie ongeldig (nie), maar die tydstip se (gebed) word ('n) ekstra gebed. Die volgorde tussen verlope (gebed) en tussen die tydstip se (gebed) is nie ('n) voorwaarde (nie) as die tydstip se (gebed) se tyd nou is; dan moet hy die tydstip se (gebed) voor die verlope (gebed) maak en die tydstip se (gebed) is reg. En die volgorde is nie ('n) voorwaarde (nie) as hy die verlope (gebed) vergeet (en) dan nadat hy klaar (is) met (die) tydstip se (gebed) gedagte kry aan die verlope (gebed); die tydstip se (gebed) is reg. En die volgorde is nie ('n) voorwaarde (nie) as die verlope gebede ses word, hetsy die verlope (gebede) was resent of oud; dan, as hy die tydstip se gebed voor die verlope (gebed) maak, is die tydstip se (gebed) reg. (Die) volgorde kom nie weer terug met (die) weerkom (van) verlope (gebede) vir minder as ses terug, maarwanneer hy klaar (is) met algar verlope (gebede), dan kom (die) volgorde weer terug en (hy) moet oppas vir die volgorde tussen ('n) nuwe verlope (gebed) en die tydstip se (gebed). Wie ses gebede of meer as ses laat bly (het), dan die tydstip se (gebed) alleen of saam met (die) verlope (gebede) maak, maar nog nie klaar (is) met algar verlope (gebede) nie (en) dan vir hom ('n) nuwe plig(-gebed) verloop het (en) hy dan sy tydstip se (gebed) maak na die nuwe plig(-gebed) wat verloop het gedurende die tyd (dat) hy gedagte (gekry) het vir die nuwe plig(-gebed) wat verlope is – sy tydstip se (gebed) wat hy gemaak het voor (hy die) nuwe skuld betaal, is reg, want nou is die volgorde nie ('n) plig nie. En (die) volgorde kom ook terug as (hy) die gebede wat verloop het betaal maar een of twee plig(-gebede) van die gebede wat verloop is nog nie betaal (het nie); dan maak hy sy gebed van die tydstip op die tyd (dat) hy gedagte (gekry) het aan die verlope (gebed) wat hy nog nie betaal (het) nie. Moenie doodmaak nie vir die mens wat (die) gebed opsetlik laat staan, (vir) soveel hy nie vir (die) gebed ontstry nie; as (hy dit) ontstry word (hy 'n) ongelowige; ('n mens) moet vir hom (laat) sterf netsoos vir ('n) afvallige. As (die) bidder afvallig word na (die) plig(-gebed), die plig(-gebed) wat hy gemaak het (en) hy dan weer Moslem word gedurende die plig(-gebed) se tyd, dan is (dit 'n) plig vir hom (om) dié plig(-gebed) weer (te) betaal. (Dit) is nie ('n) plig vir hom (om) die gebede wat vir hom verloop het gedurende die tyd (dat) hy afvallig was te betaal nie. En (dit) is nie ('n) plig vir hom (om) die gebede (te) betaal wat vir hom verloop het nadat hy Moslem geword (het) in die land wat ('n) goewerneur van ongelowige(s) het, as hy nie weet die gebed is ('n) plig vir hom nie. Byvoorbeeld 'n man word Moslem in ('n) ongelowige land en hy weet nie die gebed is ('n) plig vir hom nie; dan is (dit) nie ('n) plig vir hom (om) die gebede wat vir hom verloop het gedurende die tyd wat hy nie weet die gebed is ('n) plig nie, (te) betaal (nie).

diesie *bāb* peraat fan die *suğūd* wat sain riedie es ferghiet ien *ṣalāt* wanier *muṣallī* ferghiet ien *ṣalāt* met maak mier *oeṣaf* mender aas *ṣalāt* sain afferie die *muṣallī* moet maak tewie *suğūds* fer *sahwu* aghter tewie *salāms* det es *riwāyat* fan 'umar an 'alī an ibni mas'ūd 'ibrāhīm lhalabī het anghaniem die *riwāyat* soemaghie 'ālims ghasie aghter ien *salām* det es *riwāyat* fan sitti 'a'iṣat an sahal ibni 'as'ad nau aldie miesie ferberiek die tewiedie *fatuwa*

batjah die *tahiyyāt* an *batjah assalāmu 'alaikum warahmatu llāh* ghalaik kaik *oeṣap* die rieghter an lenker soekoevars an *batjah* die *salawāt* *oeṣap nabi muhammad sallā llāhu 'alaihi wasallama* an *batjah* die *du'ā'* ien die tesiet wat aghter *suğūd sahwu* es diesie *fatuwa* es riegh *ḥulāṣah* die *muṣallī* wat maak *sahwu* ien *ṣalāt* moet maak tewie *suğūd sahwu* aghter die laastie *tahiyyāt* an aghter die rieghter kaant *salām* daan wier *batjah* die *tahiyyāt* daan *batjah salawāt oeṣap nabi muhammad sallā llāhu 'alaihi wasallama* daan *batjah salāt* sain *du'ā'* daan *batjah assalām 'alaikum warahmatu llāh* ghalaik kaik *oeṣap* rieghtar an lenker soekoevars tewie *suğūd sahwu woeṣar* *wājib oeṣap muṣallī* aas die *muṣallī* met ferghiet *batjah 'āyat qur'ān* ien *rukū'* *oeṣaf* ien *suğūd oeṣaf* ien *qu'ūd* *oeṣaf* die *muṣallī* maak ien *rukū'* *oeṣaf* sain pelek *oeṣaf* maak ien *rukū'* *oeṣaf* aghter sain pelek *oeṣaf* maak ien *rukū'* *oeṣaf* roeṣaile die *wājib* sain manierie *oeṣaf* laat belaif die *wājib* nitsoe maak *rukū'* *oeṣaf* *batjah 'āyat qur'ān* det es *miṭāl* fer *qaddama ruknan bifoṣarbijal rukū'* sain pelek es aghter *batjah 'āyat qur'ān* an nitsoe laat *oeṣaf* setaan fer die dierdie *rak'at* met die riedie hai *ghabatjah* mier aas die ieriestie *tahiyyāt* det es *miṭāl* fer *'ahharahu* an nitsoe maak tewie *rukū'* ien *wājib rak'at* det es *miṭāl* fer *karrarahu* an nitsoe *batjah* haart wat es *wājib batjah* ghahiem an nitsoe *batjah* ghahiem wat es *wājib batjah* haart die *miṭāl* fer *ǵayyara wājib*

an nitsoe laat belaif die ieriestie tesiet fer *tahiyyāt* det es *miṭāl* fer *tarkuhu* aas die *muṣallī batjah tahiyyāt* ien *qiyām oeṣaf* ien *rukū'* *oeṣaf suğūd* met ferghiet daan *suğūd sahwu* niet *woeṣar* *wājib oeṣap hem* aas die *muṣallī* maak baiaang kier *sahwu* ien *ṣalāt* daan es ghanoeghaal fer hem maak tewie *suğūd sahwu* aas *'imām* maak tewie *suğūd* fer sain *sahwu* daan tewie *suğūd sahwu woeṣar* oek *wājib oeṣap* die miesie wat foelgh met die *'imām* fer *ṣalāt* *suğūd sahwu* niet *woeṣar* *wājib* met *muqtadī* sain *sahwu oeṣap gha'ien* nie die *masbūq* moet maak tewie *suğūd sahwu* saam met sain *'imām oeṣam* tefoelgh met die *'imām* naaderaant moet wier betaal tewie *suğūd sahwu* ien sain pelek aas *muṣallī* ferghiet die ieriestie *qu'ūd* an hai es mier naabai *qu'ūd* aas *qiyām* moet wier *oeṣam* teregh fer die ieriestie *qu'ūd* daan *suğūd sahwu* es niet *wājib oeṣap hem*

aas die *muṣallī* es nie naabai *qu'ūd* nie moenie wier *oeṣam* fer die *qu'ūd* nie moet maak tewie *suğūd sahwu* aas *muṣallī* ferghiet die laastie *qu'ūd* moet wijar *oeṣam* teregh soefijal hai

Hierdie hoofstuk praat van die neerwerpings waarvan ('n) vergissing tydens (die) gebed die rede is.

Wanneer (die) bidder (hom) tydens (die) gebed vergis deur meer of minder as (die) gebed se sake (te) maak, moet (die) bidder twee neerwerpings vir nalatigheid na (die) twee 'Vrede's' maak. Dit is ('n) oorlewering van Omar en Ali en Ibn Mas'ud. Ibrahim die Halabiet het dié oorlewering aangeneem. Sommige geleerde (het) gesê: 'Na een 'Vrede'; dit is 'n oorlewering van vrouwe A'iša en Sahal ibn As'ad. Nou gebruik al die mense die tweede beslissing. Dra die groetnisse voor en dra voor 'Vrede oor julle en die barmhartigheid van Allah' tegelyk (met) kyk op die regter- en linkerskouers en dra die gebede vir die profeet Mohammed voor – mag Allah hom eer en groet – en dra die smeekbede voor tydens die sit wat na die nalatigheidsneerwerpinge is. Hierdie beslissing is reg. Saamgevat: die bidder wat ('n) nalatigheid begaan tydens (die) gebed, moet twee nalatigheidsneerwerpinge maak na die laaste groetnisse en na die regterkant (se) 'Vrede'; dan dra (hy) weer die groetnisse voor; dan dra (hy) die gebede vir die profeet Mohammed – mag Allah hom eer en groet – voor; dan dra (hy die) gebed se smeekbede voor; dan dra (hy) 'Die vrede oor julle en die barmhartigheid van Allah' voor tegelyk (met die) kyk op (die) regter- en linkerskouers. Twee nalatigheidsneerwerpinge word verpligtend vir (die) bidder as die bidder by vergissing ('n) Koranvers voordra tydens (die) neerbuig of tydens (die) neerwerp of tydens (die) sit. Of (as) die bidder 'n bestanddeel voor sy plek maak of 'n bestanddeel na sy plek maak, of 'n bestanddeel gedurig maak¹ of die verpligting se maniere ruil of die verpligting laat bly. Soos (dat hy) buiginge maak voor (die) voordra (van 'n) Koranvers; dit is ('n) voorbeeld van 'hy bring 'n bestanddeel te vroeg', want (die) buiginge se plek is na (die) voordrag van ('n) Koranvers. En soos (dat hy te) laat opstaan vir die derde buiging om die rede (dat) hy meer as die eerste groete voorgedra (het); dit is ('n) voorbeeld van 'hy het dit te laat gebring'. En soos (dat hy) twee buiginge in een enkele buiging maak; dit is ('n) voorbeeld van 'hy het dit herhaal'. En soos (dat hy) hardop voordra wat verplig is (om) saggies voor (te) dra. En soos (dat hy) saggies voordra wat verplig is (om) hardop voor (te) dra; (dit is) die voorbeeld van 'hy het 'n verpligting verander'. En soos (dat hy) die eerste sit vir groetnisse laat bly; dit is ('n) voorbeeld van 'hy het dit nagelaat'. As die bidder (die) groete tydens (die) staan of tydens (die) buig of neerwerp by vergissing voordra, dan word (die) nalatigheidsneerwerpinge nie verpligtend vir hom nie. As die bidder baie kere ('n) nalatigheid tydens (die) gebed begaan, dan is (dit) al genoeg vir hom (om) twee nalatigheidsneerwerpinge (te) maak. As (die) voorganger twee neerwerpinge vir sy nalatigheid maak, dan word twee nalatigheidsneerwerpinge ook verpligtend vir die mense wat die voorganger vir (die) gebed volg. Nalatigheidsneerwerpinge word nie verpligtend deur ('n) volgeling se nalatigheid vir geen nie. Die laatkammer moet twee nalatigheidsneerwerpinge saam met sy voorganger maak om die voorganger te volg; naderhand moet (hy) weer twee nalatigheidsneerwerpinge op die plek daarvoor betaal. As (die) bidder die eerste sit vergeet en hy meer naby sit as staan is, moet (hy) weer terugkom vir die eerste sit; dan is nalatigheidsneerwerpinge nie vir hom verpligtend nie. As die bidder nie naby sit is nie, moet (hy) nie weer kom vir die sit nie; (hy) moet twee nalatigheidsneerwerpinge maak. As (die) bidder die laaste sit vergeet, moet (hy) weer terugkom vir sover as hy

¹ Bedoel is: herhaal.

noeghnie maak *suğūd* fer die faiftie *rak'atnie* an moet maak tewie
suğūd sahwu aas die *muşalli* ghamaak *suğūd* ien die faiftie
rak'at daan die *fard* sain *fardiyat ya'nī* diesie manierie ferloegeur met
oeuap tiel sain *koeuap* fan die faiftie *rak'at* sain *sağida* an die *salāt*
woeuarṭ nafl daan aas welhie berie die saistie *rak'at* *oeuap* die faiftie
rak'at *oeuam* *tewoeuarṭ* paar paar aas welhie senai af die siestie *rak'at*
 fan die faiftie *rak'at* aas die *muşalli* siet aghter die fierdie
rak'at *oeuamterent* kan *batjah* die *tahiyyāt* daan hai ferghiet die *salām*
 an *oeuap* setaan fer faiftie *rak'at* an noeghnie *suğūd* maaknie ien die
 faiftie *rak'at* daan moet wijar *qoeuam* an siet an maak tewie *suğūd*
sahwu an ghief *salām* aas hai ghamaak *suğūd* ien die faiftie
rak'at daan die *salām* ghaferloeyar an sain *fard* es foelkoem an moet
 maak tewie *suğūd* *sahwu* daan berie ander *rak'at* *oeuap* die faiftie
rak'at *oeuam* *tewoeuarṭ* paar paar an die tewie *rak'ats* es *nafl* het
 niet *oeuanghoelzeuak* aas senai af die siestie *rak'at* die tewie *rak'ats*
 wat *nafl* es niet setaan ien *sunnat zhuhur* sain plek an wie foelgh met
 die man ien die tewie *rak'ats* wat *nafl* es moet maak die tewie *rak'ats*
 alien aas die *muqtadi* ghamaak die tewie *rak'ats* bedierief naaderaant
 moet betaal die tewie *rak'at* aas die *sāhī* maak *suğūd* *sahwu*
 ien die tewie *rak'ats* wat *nafl* es hai kanie bau ander tewie *rak'ats*
oeuap die tewie *rak'ats* nie aas hai bau ander tewie *rak'ats* *oeuap*
 die tewie *rak'ats* es riegh maar moet wier betaal die tewie *suğūd sahwu*
 ien die laastie tewie *rak'ats* bifoeyarbijjal *suğūd sahwu* ien miedel
salāt es niet riegh die man wat hat *suğūd sahwu* *oeuap* hem
 sain *salām* berieng *oeuait* fer hem fan *salāt mauqūf* aas hai nik
 peraatnie an noeghnie loep fierders aas die *ṣafs* wat boeite kaant
 die *masjid* esnie daan aas hai maak *suğūd sahwu* wier *qoeuam* teregh
 ien *salāt* aas hai niet maak *suğūd sahwu* nie wijar *qoeuam* teregh ien
 die *salātnie* daan es riegh miesie foelgh saam met hem aghter sain
salām an *foeuar* hai peraat *oeuaf* ghaar *oeuait* die *masjid* die
muşalli wat *musāfir* es en het *oeuap* hem *suğūd sahwu* sain *fard*
woeuarṭ fier *rak'ats* met *niyyat 'iqāmat* ien diesie *ḥālat ya'nī* aghter
salām an *foeuar* *suğūd sahwu* an die *muşalli* wat het *suğūd sahwu* *oeuap*
 hem sain *abdast* *woeuarṭ bāṭil* aas lagh met *ghaloeuait* ien diesie *ḥālat*
 aas hai maak *suğūd sahwu* aas hai nie maak *suğūd sahwunie* es
 niet riegh foelgh met hem aghter sain *salām* an *musāfir* sain *fard*
 niet *woeuarṭ* fier *rak'at* met *niyyat 'iqāmat* aghter sain *salām* an sain
abdast niet *woeuarṭ bāṭil* aas lagh met *ghaloeuait* aghter sain *salām*
 aas ghief *salām* die man wat het *oeuap* hem *sahwu* met mienig nie
 maak *suğūd sahwu* nie sain die *niyyat* es *bāṭil* an het fer hem maak
suğūd sahwu aas hai maak *ṣak* ien sain *salāt* *hoeuafel rak'at*
 hai ghamaak aas het die *ṣak* es die ieriestie kier wat hai ghamaak
 hai met ghief *boeuars* fer *qiblat* aghter hai ghaghieff *salām* fer die
salāt aas die *ṣak* es niet die ieriestie kier hai moet maak moeitie
 met mierkie *oeuam* *oeuaitfendie* hoefel *rak'ats* hai ghamaak an

nog nie (die) neerwerping vir die vyfde buiging maak nie, en (hy) moet twee nalatigheidsneerwerpinge maak. As die bidder (die) neerwerping in die vyfde buiging gemaak (het), dan verloor die plig(-gebed) sy plig-karakter, naamlik hierdie maniere, met (die) optel (van) sy kop uit die vyfde buiging se neerwerping en die gebed word ('n) ekstra-gebed; dan as (hy dit) wil hê, berg (hy) die sesde buiging op die vyfde buiging om paarsgewys te word; as (hy dit) wil hê, sny (hy) die sesde buiging af van die vyfde buiging. As die bidder na die vierde buiging sit omtrent (so lank dat hy) die groetnisse kan voordra (en) hy dan die 'Vrede' vergeet en opstaan vir die vyfde buiging en nog nie (die) neerwerping in die vyfde buiging maak nie, dan moet (hy) weer kom en sit en twee nalatigheidsneerwerpinge maak en (die) 'Vrede' gee. As hy (die) neerwerping in die vyfde buiging gemaak (het), dan (is) die 'Vrede' verlore en sy plig(-gebed) is volkome en (hy) moet twee nalatigheidsneerwerpinge maak; dan berg (hy 'n) ander buiging op die vyfde buiging om paarsgewys te word en die twee buigings is ekstra-gebede. (Hy) het nie ongeluk (nie) as (hy) die sesde buiging afsny (en) die twee buiginge wat ekstra gebede is nie in die gebruiklike middag(-gebed) se plek staan (nie) en wie met die man in die twee buigings wat ekstra is volg, moet alleen die twee buigings maak; as die volgeling die twee buigings bederf gemaak (het), moet (hy) naderhand die twee buigings betaal. As die nalatige (die) nalatigheidsneerwerpinge tydens die twee buigings wat ekstra is maak, kan hy nie twee ander buigings op die twee buigings bou nie. As hy twee ander buigings op die twee buigings bou, is (dit) reg, maar (hy) moet die twee nalatigheidsneerwerpinge tydens die laaste twee buigings weer betaal, want nalatigheidsneerwerpinge in (die) midde (van die) gebed is nie reg (nie). Die man wat nalatigheidsneerwerpinge op hom het, sy 'Vrede' bring vir hom uit van (die) onderbroke gebed; as hy nijs praat nie en nog nie verder loop as die rye wat buitekant die moskee is nie, dan as hy (die) nalatigheidsneerwerpinge maak, kom (hy) weer terug in (die) gebed; as hy (die) nalatigheidsneerwerpinge nie maak (nie), kom hy nie weer terug in (die) gebed nie; dan is (dit) reg (dat 'n) mens saam met hom volg na sy 'Vrede' en voor hy praat of uit die moskee gaan. Die bidder wat ('n) reisiger is en nalatigheidsneerwerpinge op hom het, sy plig word vier buigings met intensie om te bly in hierdie toestand, naamlik na 'Vrede' en voor (die) nalatigheidsneerwerpinge. En die bidder wat nalatigheidsneerwerpinge op hom het, sy rituele wassing word ongeldig as (hy) met geluid lag in hierdie toestand, as hy (die) nalatigheidsneerwerpinge maak. As hy nie nalatigheidsneerwerpinge maak nie, is (dit) nie reg (om) met hom (te) volg na sy 'Vrede', en (die) reisiger se plig word nie vier buigings met intensie om te bly na sy 'Vrede' en sy rituele wassing word nie ongeldig as (hy) met geluid lag na sy 'Vrede' (nie). As die man wat nalatigheid op hom het 'Vrede' gee met (die) bedoeling (om) nie nalatigheidsneerwerpinge (te) maak nie, is dié intensie van hom ongeldig en (hy) het vir hom (die plig om te) maak nalatigheidsneerwerpinge. As hy twyfel maak tydens sy gebed, hoeveel buigings hy gemaak (het), as (dit) die eerste keer is (dat hy) die twyfel het wat hy gemaak het, moet hy (die) bors na (die) gebedsrigting gee nadat hy 'Vrede' vir die gebed gegee (het). As die twyfel nie die eerste keer is (nie) moet hy moeite maak met merke om uit (te) vind hoeveel buigings hy gemaak (het) en

ferberoequaik met sain deng wat seterak es aas het nie fer hem denknie bau sain *salāt oeqap* wat mender es an hai ghakerai *šak* ien an siet *oequam tebatjah* die *tahīyyāt* ien aldie peliek wat es meskien waarlek die piliek es die laastie *tahīyyāt* sain peliek aas denk die man wat maak *salāt zuhur* waarlek hai ghamaak *salāt zuhur* foelkoem daan hai ghief *salām koeqart* aghter die *salām* hai kerai ghadaghtie waarlek hai ghamaak fan *salāt zuhur* tewie *rak'at* an noegh tewie *rak'ats* belaif moet maak foelkoem die *salāt zuhur* an maak tewie *suğūd sahuu*

diesie *bāb* peraat fan siek miesie sain *salāt* die siek miesie wat es 'āgiz fan *qiymān ya'ni* kanie setsan *oeqap* foet fer *salātnie oeqaf* es baang saal mier siek *woeqart* met die riedie setaan hai moet maak *salāt* met siet maak *rukū'* an maak *suğūd oeqap* ghoeroeqant aas kanie *rukū'* riegh maaknie an kanie *suğūd* riegh maaknie moet wais fer *rukū'* an fer *suğūd* met sain *koeqap* ien die siet *hāl* an maak sain *suğūd* laager aas sain *rukū'* an moenie *oeqap* tiel fer sain ghasieghnie gha'ien dengnie *oequam* temaak *suğūd* daar *oeqapnie* aas maak die wierk *ya'ni oeqap* ghatiel ien deng fer sain ghasiegh *oequam* temaak *suğūd* daar *oeqap* an hai maak laagh sain *koeqap oeqam* temaak *suğūd oeqap* die deng sain '*imā'* es riegh aas niet laagh ghamaak sain *koeqap* sain '*imā*' es niet riegh befoeqarbijal hai nie ghamaak '*imā*' met sain *koeqapnie* fer *rukū'* an *suğūd* nie aas tesiet es sehaar met riedie siektie moet wais met *koeqap* fer *rukū'* an *suğūd* ien die *hāl* wat hai lie *oeqap* sain roegh an laat sain tewie foetie fer die *qiblat* kaant *oeqaf* wais met *koeqap* fer *rukū'* an *suğūd* ien die *hāl* wat hai lie *oeqap* ien sai an laat sain ghasiegh fer die *qiblat* kaant aas hai kanie wais fer *rukū'* an *suğūd* met sain *koeqapnie* die *salāt* belaif soelang soekoelt *oeqap* hem moenie wais fer *rukū'* an *suğūd* met sain tewie oeghnies *oeqaf* met tewie wies beraamnie *oeqaf* met haartnie aas hai kan setaan fer *salāt oeqap* foet maar hai kanie ghaat *rukū'* an *suğūd* nie daan wais fer *rukū'* an *suğūd* met *koeqap* ien die siet *hāl ya'ni* wais fer *rukū'* an *suğūd* ien die siet *hāl* es mier bieter aas wais ien die setaan *oeqap* foet *hāl* aas die *musallī woeqart* siek ien die miedel fan *salāt* moet maak die *salāt* foelkoem met die manerie wat hai het karagh daar *oeqap* aas siek miesie beghent *salāt* met siet maak *rukū'* an maak *suğūd* met siet daan hai karai karagh *oeqap* foet bau sain *salāt* foelkoem met setaan aas siek miesie beghent *salāt* met wais met *koeqap* fer *rukū'* an *suğūd* daan hai karai karagh *oeqap* *rukū'* an *oeqap suğūd* moet wier beghent die *salāt* fan *tefoeqar* af es *ŷā'iz* fer *sunnat* maaker liening *oeqap* ien deng aas *soeqander* liening fer ham es *soeqaar* aas maak *fard salāt* ien loepant skiet met siet *boeqaitien* riedie es riegh aas maak *fard salāt* ien skiet wat faas es met siet es niet riegh *boeqaitien* riedie wie karai fal an siektie *oeqaf* *woeqart* ghiiek ien dagh an nagh moet betaal wat ferloep es fan faif

sy dink wat sterk is gebruik. As (hy) nie vir hom ('n) dink het nie, bou (hy) sy gebed op wat minder is as¹ (waar) in hy twyfel gekry (het) en sit om die groete voor te dra op enige plek waarvan waarskynlik² is (dat) dié plek waarlik die laaste groete se plek is. As die man wat (die) middag-gebed maak dink (dat) hy waarlik (die) middag-gebed volkome gemaak (het en) hy dan 'Vrede' gee, (maar) kort na die 'Vrede' (die) gedagte kry: waarlik hy het van (die) middag-gebed twee buigings gemaak en nog twee buigings bly – moet (hy) die middag-gebed volkome maak en twee nalatigheidsneerwerpinge maak.

Hierdie hoofstuk praat van siek mense se gebed.

Die siek mens wat onmagtig is om (te) staan, naamlik nie op (sy) voet vir (die) gebed kan staan (nie) of bang is (dat hy) meer siek sal word om rede (van die) staan, hy moet (die) gebed sittend maak, buigings maak en neerwerpinge maak op (die) grond. As (hy die) buigings nie reg kan maak nie en (die) neerwerpinge nie reg kan maak nie, moet (hy) vir (die) buigings en vir (die) neerwerpinge met sy kop wys tydens die sit-toestand en sy neerwerpinge laer maak as sy neerwerpinge en (hy) moet geen ding optel vir sy gesig nie om daarop (die) neerwerpinge te maak nie. As (hy) dié werk maak, naamlik 'n ding opgetel (het) vir sy gesig om daarop (die) neerwerpinge te maak, en hy sy kop laag maak om (die) neerwerpinge op die ding te maak, is sy aanduiding reg. As (hy) sy kop nie laag gemaak (het) is sy aanduiding nie reg (nie), want hy (het) nie met sy kop ('n) aanduiding vir (die) buigings en neerwerpinge nie. As (om) te sit swaar is om rede (van) siekte moet (hy) met (sy) kop vir buigings en neerwerpinge wys in die toestand wat hy op sy rug lê, en laat sy twee voete na die gebedsrigting (se) kant; of met (sy) kop vir buigings en neerwerpinge wys in die toestand wat hy op een sy lê en laat sy gesig na die gebedsrigting (se) kant. As nie met sy kop vir buigings en neerwerpinge kan wys nie, bly die gebed solank ('n) skuld op hom. (Hy) moet nie vir buigings en neerwerpinge met sy twee oë of met twee winkleure of met (sy) hart wys nie. As hy vir (die) gebed op (sy) voet kan staan, maar hy nie kan gaan buig en neerwerp nie, dan wys (hy) met (sy) kop vir buigings en neerwerpinge in die sit-toestand, naamlik (om) vir buigings en neerwerpinge (te) wys in die sit-toestand is meer beter as (om) in die staan-op-(sy)-voet-toestand (te) wys. As die bidder in die middel van (die) gebed siek word, moet (hy) die gebed volkome maak op die manier waarop hy krag het. As ('n) sieke mens (die) gebed met sit begin, buigings maak en neerwerpinge maak terwyl hy sit (en) dan krag kry op (sy) voet, bou (hy) sy gebed volkome deur (te) staan. As ('n) sieke mens (die) gebed begin deur (te) wys met (sy) kop vir (die) buigings en neerwerpinge (en) hy dan krag kry om te buig en om hom neer te werp, moet (hy) die gebed van voor af weer begin. (Dit) is geoorloof vir (die) maker (van die) gebruiklike gebed (om te) leun op 'n ding as (dit) sonder (om te) leun vir hom swaar is. As (hy die) plig-gebed in 'n lopende skuit met sit sonder rede maak, is (dit) reg. As (hy die) plig-gebed in 'n skuit wat vas is met sit sonder rede maak, is (dit) nie reg nie. Wie vallende siekte kry of gek word (gedurende) een dag en nag moet wat verloop het van (die) vyf

¹ Lees 'aas' in plaas van 'an'. ² Eintlik: 'wat miskien is'.

salāts   aas die siektie woēyarṭ mier aas ien dagh an nagh oeūam
 terient ien oeūair moenie betaal wat ferloep es fan faif salātsnie
 diesie bāb peraat fan die sūgūd wat es wā̄gīb aas batjah oeūaf hoēyar
 die 'āyat wat het sājidah ien
 die sūgūd tilāwat es wā̄gīb oeūap aldie mukallaf miesie wat batjah
 wie batjah ien 'āyat fan die fierstien 'āyats daan sūgūd tilāwat es wā̄gīb
 oeūap hem   die ieriestie 'āyat sājidah fan die fierstien 'āyats es
 ien sūrat al'a'rāf   die tewiedie 'āyat es ien sūrata rra'di   die
 dierdie 'āyat es ien sūrata nnahli   die fierdie 'āyat ien sūrata
 l'asirā'i   die faiftie 'āyat es ien sūrat maryam   die siewendie
 'āyat es ien sūrata l'furqān   die aghstie 'āyat es ien sūrata nnaml
                   die niegendie 'āyat es ien sūrat 'alif lām mīm tanzil   die
 tiendie 'āyat es ien sūrat sād   die alfstie 'āyat es ien sūrata fuṣṣilat
                   die toeuaalfstie 'āyat es ien sūrata nnajmi   die diertiendie
 'āyat es ien sūrat idā ssamā'u nšaqqat   die fiertiendie 'āyat es
 ien sūrata l'alāq   an sūgūd tilāwat es wā̄gīb oeūap die miesie
 wat hoēyar an maskie esnie famiening oeūam tahoēyar nie   an
 sūgūd tilāwat es wā̄gīb oeūap die muqtadī met sain 'imām sain tebatjah
 'āyat sājidah   an die sūgūd es niet wā̄gīb met muqtadī sain
 tebatjah oeūap hemnie an oeūap gha'ien fan ḡamā'atnie   maar
 die sūgūd tilāwat es wā̄gīb oeūap die miesie wat ghahoēyar 'āyat
 sājidah fan die muqtadī an hai es niet saam met die muqtadī ien
 salātnie   aas muṣalli hoēyar 'āyat sājidah fan die miesie wat
 es nie saam met die muṣalli ien salātnie die muṣalli moenie sūgūd
 maaknie ien salāt die muṣalli maak sūgūd aghter hai kelaar met die
 salāt aas maak sūgūd ien salāt es niet riegh die salāt niet woēyarṭ
 bāṭil   aas muṣalli hoēyar 'āyat sājidah fan 'imām daan foelgh met
 die 'imām foeyar die 'imām ghamaak sūgūd tilāwat saam met die
 'imām   aas hai foelgh aghter 'imām ghamaak sūgūd tilāwat aas
 die man koēam ien salāt ien die rak'at wat die 'imām ghabatjah 'āyat
 sājidah ien hai moenie sūgūd tilāwat maaknie nie ien salātnie nie
 aghter salātnie   aas koēam ien salāt ien die ander rak'at hai
 moet maak sūgūd tilāwat oeūait salāt aghter hai kelaar met die salāt
                   nit̄soe aas nie foelghnie an hoēyar 'āyat sājidah moet maak
 sūgūd tilāwat oeūait salāt   muṣalli moenie betaal oeūait salātnie
 die sūgūd tilāwat wat sain 'āyat hai ghabatjah ien salāt daan hai nie
 haastaagh ghamaak sūgūd tilāwat   aas hai batjah 'āyat sājidah
 foeyar salāt an nie sūgūd tilāwat maaknie naaderaant hai qoēam
 ien salāt an wejar batjah die 'āyat sājidah an maak sūgūd tilāwat ien
 salāt ien kier es ghanoegh fer altewie sūgūd tilāwat   aas hai maak
 sūgūd tilāwat fer die ieriestie kier daan hai beghent salāt an wier hai
 batjah die 'āyat sājidah wat hai foeyar die salāt ghabatjah daan hai
 moet maak ander kier sūgūd tilāwat ien salāt   aas muṣalli batjah
 għadieragh ien 'āyat ien ien pelek es ghanoegh fer hem ien kier

gebede betaal. As die siekte meer as een dag en nag word, omtrent een uur, moet (hy) nie wat verloop het van (die) vyf gebede betaal nie.

Hierdie hoofstuk praat van die neerwerpinge wat verplig is as ('n mens) voordra of hoor die vers wat 'neerwerping' in het.

Die resitasie-neerwerping is verpligtend vir al die mondige mense wat voordra; wie een vers van die veertien verse voordra – dan is resitasie-neerwerping verpligtend vir hom. Die eerste neerwerpingsvers van die veertien verse is in die hoofstuk 'Die walle'. Die tweede vers is in die hoofstuk 'Die donder'. Die derde vers is in die hoofstuk 'Die bye'. Die vierde vers in die hoofstuk 'Die nagreis'. Die vyfde vers is in die hoofstuk 'Maryam'. Die sewende¹ vers is in die hoofstuk 'Die onderskeiding'. Die agste vers is in die hoofstuk 'Die miere'.

Die negende vers is in die hoofstuk 'Alif lām mīm die openbaring'.

Die tiende vers is in die hoofstuk 'Şād'. Die elfde vers is in die hoofstuk 'Hulle is uiteengesit'. Die twaalfde vers is in die hoofstuk 'Die sterre'.

Die dertiende vers is in die hoofstuk 'As die hemel uiteenskeur'.

Die veertiende vers is in die hoofstuk 'Die bloedklont'. En resitasie-neerwerping is verpligtend vir die mens wat (dié vers) hoor, ook al is (hy) nie van mening om te hoor nie. En resitasie-neerwerping is verpligtend vir die volgeling met sy voorganger se voordrag (van 'n) neerwerpings-vers. En die neerwerping is nie verpligtend met (die) volgeling se voordrag, vir hom nie en vir geen van (die) vergadering nie.

Maar die resitasie-neerwerping is verpligtend vir die mens wat ('n) neerwerpings-vers van die volgeling gehoor (het) en nie saam met die volgeling in (die) gebed is nie. As (die) bidder ('n) neerwerpings-vers hoor van die mense wat nie saam met die bidder in (die) gebed is nie, moet die bidder geen neerwerping maak tydens (die) gebed nie;

die bidder maak (die) neerwerping nadat hy klaar is met die gebed; as (hy) tydens (die) gebed (die) neerwerping maak, is (dit) nie reg (nie);

die gebed word nie ongeldig nie. As (die) bidder ('n) neerwerpings-vers van (die) voorganger hoor, dan met die voorganger volg voor(dat)

die voorganger (die) resitasie-neerwerping gemaak (het) . . .² saam met die voorganger. As hy volg nadat (die) voorganger (die) resitasie-

neerwerping gemaak (het) – as die man in (die) gebed kom tydens die buiting waarin die voorganger ('n) neerwerpings-vers voorgedra

(het), moet hy nie (die) resitasie-neerwerping maak nie, nie tydens (die) gebed nie, nie na (die) gebed nie. As (hy) in (die) gebed tydens die

ander buiting kom, moet hy (die) resitasie-neerwerping buitekant (die) gebed maak, nadat hy klaar (is) met die gebed. Netso as (hy) nie

volg nie en ('n) neerwerpings-vers hoor, moet (hy die) resitasie-

neerwerping buitekant (die) gebed maak. (Die) bidder moet nie

buitekant (die) gebed die resitasie-neerwerping betaal waarvan hy

die vers tydens (die) gebed voorgedra (het en) dan nie haastig (die) resitasie-neerwerping gemaak (het nie). As hy ('n) neerwerpings-vers

voor (die) gebed voordra en (die) resitasie-neerwerping nie maak nie,

(en) naderhand kom hy in (die) gebed en dra dié neerwerpings-vers

weer voor en (die) resitasie-neerwerping een keer tydens (die) gebed

maak, is (dit) genoeg vir altwee resitasie-neerwerpinge. As hy

(die) resitasie-neerwerping vir die eerste keer maak (en) hy dan

(die) gebed begin en hy weer die neerwerpings-vers wat hy voor

die gebed voorgedra (het) voordra, dan moet hy tydens (die) gebed

andermaal (die) resitasie-neerwerping maak. As (die) bidder een vers

op een plek gedurig voordra, is een keer

¹ Sowel die Arabiese as die Afrikaanse teks het die sesde vers (hoofstuk 'Die pelgrimstog') uitgelaat. ² Hier het uitgeval: 'dan moet hy die resitasie-neerwerping maak'.

sajidaah aas roeqail 'āyat sajidaah ya'ni batjah tewie 'āyat sajidaah
 oeqaf mier oeqaf roeqail pelek ya'ni batjah die 'āyat sajidaah ien tewie
 pelek oeqaf mier ien sajidaah es niet ghanoegh loep oeqam temaak
 lienie terap seteroeqai oeqam temaak kaf an ghaat wiegh fan ien
 tak toet naa die ander tak det es roeqail pelak soefijal batjah
 'āyat sajidaah oeqamterent soefijal sajidaah tilāwat woeqart wājib oeqap
 hem aas die man wat hoeqar sain pelek raeqail die sajidaah
 tilāwat woeqart ghadieragh wājib oeqap hem an maskie waas ien die
 man wat batjah sain pelek suqūd tilāwat wat es saal doeqaidek
 maak die miesie wat batjah 'āyat suqūd maak ien kijar suqūd
 met mienig suqūd tilāwat fer allāhu ta'ālā saam met salāt sain šarīs
 wat oeqans ghaskeriewie ien bābu šurūti šsalāt ya'ni batjah allāhu
 'akbar ghalaik ghaat suqūd tilāwat an wier batjah allāhu 'akbar ghalaik
 oeqap setaan fan die suqūd boeqaitien oeqap tiel handie ghalaik
 batjah allāhu 'akbar ien die beghensal bifoeqarbijal allāhu ta'ālā oeqarder
 fer oeqans met suqūd tilāwat daan es niet riegh maak meir aas die
 oeqarder met 'aql an boeqaitien batjah die tahiyyāt an boeqaitien
 batjah assalām 'alaikum warahmatu llāhi an boeqaitien kaik oeqap die
 rieghtar an lenker soekoeqars aas hai kelaar es met die suqūd maar
 es mustahab oeqap setaan daan ghaat suqūd tilāwat bifoeqarbijal
 rasūlu llāh sallā llāhu 'alaihi wasallama het ghamaak soe es
 makrūh batjah die sūrat wat het 'āyat sajidaah ien an salaan oeqar
 die 'āyat sajidaah es niet makrūh wier se kaant ya'ni batjah 'āyat
 sajidaah alien boeqaitien sūrat es ghoet bierie saamet 'āyat sajidaah
 ander 'āyat oeqaf tewie 'āyat foeqar die 'āyat sajidaah es ghoet batjah
 die 'āyat sajidaah ghahiem fer die miesie wat hoeqar tilāwat
 sain sajidaah het qadā' ya'ni ien die tait hai batjah 'āyat sajidaah ass
 niet maak suqūd tilāwat fer ien riedie naaderaant moet befaal die
 suqūd tilāwat nitsoe ander wājib

diesie bāb peraat fan tarewlaar sain salāt
 wie loep fer bai die setaat sain hoeqaisies fan die kaant wat hai oeqait
 ghaat an hai welhie loep setaarghies oeqamterent derie daghs fan
 soent qoeqam oeqait toet soeqant sak ya'ni loep oeqamterent aagh an
 fieragh mails saam met res an maak salāts oeqap ghoeroeqant an iet
 an derieng an maak wat noedagh es daan hai maak koeqart die
 fard salāt wat fier rak'at es ya'ni die fard wat fier rak'at es
 ien die setaat woeqart tewie rak'at ien tarewlaar es mu'tabar
 oeqam tewiet setaaraghies loep hoe as ien fielaktie laant es met
 kamijal sain teloop an es met man sain teloop oeqap foet ien
 sie met setaarghies wient ya'ni esnie seterknie an esnie soeqaaknie
 an ien bieragh es die ghadiertie wat es riegh fer die bieragh
 aas die musāfir maak die fard salāt wat rubā'i es foelkoem daan
 aas hai siet aghter die tawiedie rak'at oeqamterent kan batjah die
 tahiyyāt sain die salāt es riegh an die ieriestie half fan die salāt woeqart

genoeg vir hom. As (hy die) neerwerpings-vers ruil, naamlik twee neerwerpings-verse of meer voordra of (die) plek (daarvan) ruil, naamlik die neerwerpings-vers op twee plekke of meer voordra, is een neerwerp nie genoeg (nie). Loop om linne te maak, strooi trap om kaf te maak en weggaan van een tak na die ander tak, dit is plek ruil. Soveel (hy 'n) neerwerpings-vers voordra, omtrent soveel resitasie-neerwerp word vir hom verpligtend. As die man wat hoor sy plek ruil, word die resitasie-neerwerping gedurig verpligtend vir hom, ook al was die man wat voordra se plek een. Wat resitasie-neerwerping is sal (ons) duidelik maak. Die mens wat ('n) neerwerpings-vers voordra maak een keer ('n) neerwerping met (die) intensie (van) resitasie-neerwerping vir Allah – hy is verhewe – saam met (die) gebed se voorwaardes wat ons in (die) hoofstuk (van die) voorwaardes van die gebed beskrywe (het), naamlik (hy) dra 'Allah is die grootste' voor tegelyk (dat hy) resitasie-neerwerping gaan (maak) en dra weer 'Allah is die grootste' voor tegelyk (dat hy) opstaan van die neerwerping, sonder optel (van die) hande tegelyk (dat hy) in die begin 'Allah is die grootste' voordra, want Allah – hy is verhewe – verorden (so) met (die) resitasie-neerwerping; dan is (dit) nie reg (om) meer (te) maak as die verordening op grond van (eie) verstand. En sonder (om) die groetnisse voor te dra en sonder 'Vrede op julle en die barmhartigheid van Allah' voor te dra en sonder (om) op die regter en linker skouers (te) kyk, as hy klaar is met die neerwerping, maar (dit) is wenslik (om) op (te) staan (en) dan (die) resitasie-neerwerping (te) gaan (maak), want die apostel van Allah – mag Allah hom eer en groet – het so gemaak. (Dit) is afkeurenswaardig om die hoofstuk wat ('n) neerwerpings-vers in het voor te dra en die neerwerpings-vers oor (te) slaan. (Die) teenestelde¹ is nie afkeurenswaardig (nie), naamlik (om 'n) neerwerpings-vers alleen, buiten (sy) hoofstuk voor (te) dra. (Dit) is goed (om) saam met ('n) neerwerpings-vers ('n) ander vers of twee verse voor die neerwerpings-vers (te) bêre. (Dit) is goed (om 'n) neerwerpings-vers saggies voor (te) dra by die mense wat hoor. (Die) resitasie se neerwerp het restitusie, naamlik in die tyd (wat) hy ('n) neerwerpings-vers voordra, as (hy) nie resitasie-neerwerping vir 'n rede maak (nie), moet (hy) naderhand die resitasie-neerwerping netsoos ander verpligtinge betaal.

Hierdie hoofstuk praat van (die) reisiger se gebed.

Wie verby die stad se huisies loop van die kant waar hy uitgaan en hy wil stadiges loop omtrent drie dae van (dat die) son uitkom tot (dat die) son sak, naamlik omtrent agt en veertig myl loop saam met rus en (die) maak (van) gebede op (die) grond en eet en drink en maak wat nodig is, dan maak hy die plig-gebed wat vier buigings is kort. Naamlik: die plig wat vier buigings is in die stad word twee buigings in (die) reisiger (se toestand). (Dit) is geskat om te weet hoe 'stadig loop' is. In vlakte-land is (dit) met (die) kameel se loop en is (dit) met ('n) man se loop op voete. Op see met stadige wind, naamlik (wat) nie sterk is nie en nie swak is nie. En in ('n) gebergte is (dit) die gedierte (s'n) wat reg is vir die berg. As die reisiger die plig-gebed wat vierdelig is volkome maak, dan, as hy na die tweede buiging sit omtrent (dat hy) die groete kan voordra, is daardie gebed van hom reg en die eerste helfte van die gebed word

¹ Letterlik: die keersy ('weer se kant').

jard an die laastie half *woeūarṭ nafl* maar hai kersai soendie bifoēūarbijjal
 hai ghamaak sileghtie wierk aas hai nie siet aghter die tawiedie
rak'at oeuamterent kan *batjah* die *tahīyyāt* sain die *salāt* es niet riegh
 die *musāfir* nie ghaat *oeuait* fan tarewlaar sain afferie nie toet
oeuam teregh sain *woeūan* aaghtaagh pelek *oeuaf* mienig *oeuamtebelaif*
 ien ander setaat *oeuaf* ander *doeūarp* *oeuamterent* faiftien daghs daan
 hai ghaat *oeuait* fan terewlaar sain afferie an moet maak die *muqim*
 sain *salāt* 'iqāmat sain *muddat ya'nī* tait es faiftien daghs *oeuaf*
 mier befoēūarbijjal aas hai mining *oeuamtebilaif* faiftien daghs
 met moetswellaghiet ien tewie pelekie an nitsoe *makkat* an *minā*
 hai met die mining niet *woeūarṭ muqim* maar hai *woeūarṭ muqim* aas
 hai selaap bai ien fan die tewie pelekie an die *musāfir* maak
salāt zuhur an *salāt 'aṣr* an *salāt 'iṣā'* ieder ien tewie *rak'at* ien die tait
 hai mining *oeuamtebelaif* ien ander setaat *oeuaf* ander *doeūarp* mender
 aas faiftien daghs *oeuaf* nie maak *niyyat* fer gha'ien nie daan hai
 ghabeleif *oeuait* mining baiaang djaars oeksoe maak die derie
fards ieder ien tewie *rak'ats* die *soeuvaldaarie* wat maak *niyyat*
oeuamtebelaif ien *kāfir* laant fer *oeuarlagh* *oeuaf* *hoeūaile* beskieriem
roeuaand *oeuam* die setaat wat ien *kāfir* laant es *oeuaf* *hoeūaile*
 beskieriem *roeuaand* *oeuam* die miesie wat es *oeuān* ghye *hoeūarsaam*
 fer *muslim* *sultān* ien *muslim* sain laant *oeuait* die setaat die
 miesie wat ghaat *kaioēūar* an belaif ien tentie aas *hoeūaile* maak
niyyat *oeuamtebelaif* bai ien pelek faiftien daghs *oeuaf* mier daan
hoeūaite moet maak alghar *salāts* foelkoem bai mier riegh *fatwā*
 aas die *musāfir* foelgh fer *rubā'i salāt* met *muqim 'imām* ien
 die *salāt* sain tait det es riegh maar hai moet maak die *rubā'i* foelkoem
 nitsoe sain *muqim 'imām* aas die *rubā'i salāt* sain tait ghaat
oeuait daan es niet riegh die *musāfir* foelgh met *muqim 'imām* fer die
rubā'i aas die *muqim* foelgh fer *rubā'i salāt* met *musāfir 'imām*
 ien die *rubā'i* sain tait det es riegh maar die *musāfir 'imām* maak
 tewie *rak'at* alien daan ghyf *salām* an *muqim ma'mūm* moet
oeuapsetaan an maak die *rubā'i* foelkoem *boeuaitien* *batjah* 'āyat qur'ān
 det es mier riegh *fatwā* es *mustahab* die *musāfir 'imām* sie fer
muqim ma'mūms iek es terawelaar an *djoeūaile* moet maak die *rubā'i*
salāt foelkoem die ieriestie *woeūan* aaghtaagh pelek *woeūarṭ bāṭil*
 met die ander pelek wat hai ghaat *woeūan* aaghtaagh aas hai
 ghaat die ieriestie *woeūan* aaghtaagh pelek fer terawelaar *boeuaitien*
 mining *oeuamtebel* aif daar faiftien dagh daan hai moet maak *musāfir*
 sain *salāt* die *woeūan* aaghtaagh pelek niet *woeūarṭ* terawelaar
 wanier hai wijar *oeuam* sain *woeūan* aaghtaagh pelek kanie mier *musāfir*
 sain *salāt* maaknie 'iqāmat sain pelek *woeūarṭ bāṭil* met 'iqāmat
 sain ander pelek *ya'nī* die pelek wat esnie sain *woeūan* aaghtaagh
 peleknie maar hai mieng *oeuamtebelaif* daarsoe *oeuamterent* faiftien dagh
woeūarṭ bāṭil aas hai ghaat ander pelek wat nitsoe es an 'iqāmat
 sain pelek *woeūarṭ bāṭil* aas hai ghaat ander pelek fer tarewlaar an
 'iqāmat sain pelek *woeūarṭ bāṭil* aas hai wier *oeuam* sain *woeūan*

plig en die laaste helfte word ekstra, maar hy kry sonde, want hy (het) slechte werk gemaak. As hy nie na die tweede buiting sit omtrent (dat hy) die groete kan voordra nie, is daardie gebed van hom nie reg nie. Die reisiger gaan nie van (die) reisiger se affére uit nie, tot (hy) terugkom (in) sy woonagtige plek of meen om in ('n) ander stad of ander dorp omtrent vyftien dae te bly; dan gaan hy uit van (die) reisiger se affére en moet (hy) die gevestigde se gebed maak. 'Gevestig-wees' se lengte, naamlik tyd, is vyftien dae of meer, want . . .¹. As hy meen om vyftien dae met moedswilligheid op twee plekke te bly, byvoorbeeld Mekka en Mina, word hy met daardie mening nie ('n) gevestigde (nie), maar hy word ('n) gevestigde as hy by een van die twee plekke slaap. En die reisiger maak die middag-gebed en die namiddag-gebed en die dag-gebed elkeen (met) twee buittings in die tyd (dat) hy meen om in ('n) ander stad of ander dorp minder as vyftien dae te bly, of nie intensie vir geen (tyd) maak nie (en) hy dan sonder mening baie jare gebly (het). Ook so maak die drie plig(-gebede), elkeen twee buittings, die soldate wat (die) intensie maak om in ('n) ongelowige land vir oorlog te bly of hulle beskerm² rondom die stad wat in ('n) ongelowige land is of hulle beskerm² rondom die mense wat ongehoorsaam vir ('n) Moslem sultan in (die) Moslem se land buite die stad is. Die mense wat gaan kuier en in tente bly, as hulle (die) intensie maak om by een plek vyftien dae of meer te bly, dan moet hulle algar gebede volkome maak volgens (die) meer regte beslissing. As die reisiger vir (die) viervoudige gebed vir ('n) gevestigde voorganger tydens die gebed se tyd volg, is dit reg, maar hy moet die viervoudige volkome maak netsoos sy gevestigde voorganger. As die viervoudige gebed se tyd uitgaan, dan is (dit) nie reg (dat) die reisiger vir die gevestigde voorganger vir die viervoudige volg nie. As die gevestigde vir (die) viervoudige gebed vir ('n) reisende voorganger tydens die viervoudige se tyd volg, is dit reg, maar die reisende voorganger maak net twee buittings (en) gee dan (die) 'Vrede' en die gevestigde gemeentelid moet opstaan en die viervoudige volkome maak sonder (om 'n) Koranvers voor (te) dra; dit is (die) meer regte beslissing. (Dit) is gewens (dat) die reisende voorganger vir gevestigde gemeentelede sê: Ek is ('n) reisiger en julle moet die viervoudige gebed volkome maak. Die eerste woonagtige plek word ongeldig deur die ander plek waar hy woonagtig gaan (word). As hy (na) die eerste woonagtige plek as reisiger gaan sonder (die) mening om daar vyftien dae te bly, dan moet hy (die) reisiger se gebed maak. Die woonagtige plek word nie (die) reisiger (-plek nie) wanneer hy weer (na) sy woonagtige plek kom; (hy) kan nie meer (die) reisiger se gebed maak nie. Vestiging se plek word ongeldig deur vestiging se ander plek, naamlik die plek wat nie sy woonagtige plek is nie, maar waar hy meen om te bly omtrent vyftien dae, word ongeldig as hy (na 'n) ander plek wat netso is gaan. En vestiging se plek word ongeldig as hy (na 'n) ander plek as reisiger gaan. En vestiging se plek word ongeldig as hy weer kom (in) sy woonagtige

¹ In die Arabies volg daar 'n berig van Omar en Ibn Abbas wat nie in die Afrikaans gegee word nie. ² 'n Wanvertaling vir 'beleér'.

aaghtaagh pelek daan hai kanie mier tarewlaar sain *salāt* maaknie
die *salāt rubā'i* wat ferloep es ien tarewlaar tait betaal ien
'iqāmat tait met tewie *rak'ats* nitsoe ien tarawlaar tait die
rubā'i salāt wat ferloep es ien 'iqāmat tait betaal ien tarewlaar tait
met fer *rak'ats* nitsoe ien 'iqāmat tait die enta fan *salāt* sain
tait es *ṣarṭ oeqamtewoeyarṭ* tewie *rak'ats wāġib oeqaf* fier *rak'ats wāġib*
ya'ni aas hai ien die ent fan *salāt rubā'i* sain tait waas tarewlaar
die *salāt woeuarṭ* tewie *rak'ats* an maskie hai betaal ien 'iqāmat
tait aas hai ien die ent fan *salāt rubā'i* sain tait waas *muqim*
die *salāt woeuarṭ* fier *rak'ats wāġib* wanier hai welbetaal die *salāt*
moet betaal fier *rak'ats* an maskie hai betaal ien tarawlaar tait
maak *niyyat oeqamtebelaif* faiftien dagh *oeyaf* mier bai ien
pelek an maak *niyyat oeqamteferhoeqais* fan die pelek es riegh fan die
miesie wat baas es die *niyyat fer 'iqāmat oeqaf fer safar* es niet
riegh fan die miesie wat *oeqander* baas setaat nitsoe silaaf saam met
sain baas wat *muslim* es an nitsoe foerau saam met haar man an
nitsoe *soeqaldaarie* saam met sain ghoewernier

diesie *bāb* peraat fan *salāt ḥum'at*
die *salāt ḥum'at* es niet riegh maar *salāt ḥum'at* es riegh met sies
ṣarṭ die ieriestie *ṣarṭ* fer *ḥum'at* es ien setaat *oeqaf* maak ien die
pelek wat naabai die setaat es an fer setaat sain soemaghe afferie
es die tewiedie *ṣarṭ* fer *ḥum'at* es *sultān* maak *ḥum'at oeqaf sultān*
sain ghoewernier *oeqaf* sain *qādī oeqaf* sain *ḥāfiẓ* die dierde *ṣarṭ*
fer *ḥum'at* es *waqta zzuhri* die fierdie *ṣarṭ* fer *ḥum'at* es *batjah*
ḥuṭbat *oeqaf* *ḥum'at* ien *waqtī zzuhri* die faiftie *ṣarṭ* fer *ḥum'at* es
maak *salāt ḥum'at* met *ḥamā'* die siestie *ṣarṭ* fer *ḥum'at* es
ghief permiesien fer aldie *muslims* setaat es aldie pelekie wat
het ghoewernier an het *qādī* maak *agāma* sain afferie ghaat *woeqart* an
setaraaf aldie miesie wat maak faut *mīṣr ssin janā'* es die pelek
wat es tieghenmakander met setaat miesie hau die pelek fer setaat
sain afferie *salāt ḥum'at* es riegh ien ghoeroet setaat ien baijang
peleks aas noedagh es die *fatuwa* es riegh bai 'imām 'a'zam
salāt ḥum'at es riegh ien *wāhid* pelek alien bai 'abī yūsuf *salāt*
ḥum'at es riegh ien tewie pelek aas *woeqarṭ* baakent toesien die
peleks ghoeroet rafier die pelek wat sain naam es *minā* an es
toesien *makkat* an *muzdalifat* es setaat ien *hađ* sain tait *salāt ḥum'at* es
riegh ien *minā* fer *muslim* sain koening *oeqaf* fer *makkat* sain
ghoewernier *salāt ḥum'at* es niet riegh fer *hājīs* sain ghoefernier
an *salāt ḥum'at* es niet riegh ien *'arafāt* *ḥuṭbat* sain *fard* es *batjah*
ien kier *subḥāna llāhi oeqap* mienig *ḥuṭbat* *oeqaf batjah* ien kier wat
soeqoeyarṭ es *oeqap* mieng *ḥuṭbat* nitsoe *lā 'ilāha 'illā llāhu oeqaf*
alhamdu lillāhu oeqaf allāhu 'akbar bai *muhammad* an *'abā yūsuf*
es noedagh *batjah* laang *dikr* wat ghanoemt *ḥuṭbat* *ḥuṭbat* sain
sunnat es *batjah* tewie *ḥuṭbat* haart met *abdast* an setaat *oeqap* foet an

plek; dan kan hy nie meer (die) reisiger se gebed maak nie. Die viervoudige gebed wat in reisigerstyd verloop het betaal ('n mens) tydens vestigingstyd met twee buulings soos in reisigerstyd. Die viervoudige gebed wat verloop het in vestigingstyd betaal ('n mens) tydens reisigerstyd met vier¹ buulings soos in vestigingstyd. Die einde² van (die) gebed se tyd is voorwaarde of twee buulings verpligtend word of vier buulings verpligtend word, naamlik as hy reisiger was tydens die einde van (die) viervoudige gebed se tyd, word die gebed twee buulings, ook al betaal hy (dit) tydens vestigingstyd. As hy tydens die einde van (die) viervoudige gebed se tyd ('n) gevestigde was, word die gebed (met) vier buulings verpligtend. Wanneer hy die gebed wil betaal, moet (hy) vier buulings betaal, ook al betaal hy (dit) in reisigerstyd. (Om) intensie (te) maak om vyftien dae of meer op een plek te bly en (om) intensie (te) maak om van dié plek te verhuis is reg vir die mens wat baas is. Die intensie vir vestiging of reis is nie reg vir die mens wat onder ('n) baas staan, soos ('n) slaaf saam met sy baas wat Moslem is en soos ('n) vrou saam met haar man en soos ('n) soldaat met sy goewerneur.

Hierdie hoofstuk praat van (die) Vrydag-gebed.

Die Vrydag-gebed is nie reg maar (die) Vrydag-gebed is reg onder ses voorwaardes³. Die eerste voorwaarde vir Vrydag(-gebed) is (om dit te maak) in ('n) stad of (te) maak op die plek wat nabij die stad is en vir sommige (van die) stad se affères is. Die tweede voorwaarde vir Vrydag(-gebed) is: ('n) sultan maak (die) Vrydag(-gebed) of (die) sultan se goewerneur of sy magistraat of sy predikter. Die derde voorwaarde vir Vrydag(-gebed) is die middaguur. Die vierde voorwaarde vir Vrydag(-gebed) is (om 'n) preek voor (te) dra voor (die) Vrydag(-gebed) tydens die middag-uur. Die vyfde voorwaarde vir Vrydag(-gebed) is (om die) Vrydag(-gebed) met (die) vergadering (te) maak. Die sesde voorwaarde vir Vrydag(-gebed) is (om) permissie⁴ (te) gee vir al die Moslems. 'Stad' is al die plekke wat ('n) goewerneur het en ('n) magistraat het (wat) maak (dat die) godsdiens se affère voortgaan⁵ en al die mense wat ('n) fout maak straf. (Die) stad se 'plein'⁶ is die plek wat teenmekaar met (die) stad is; mense hou die plek vir (die) stad se affères. Vrydag-gebed is reg in ('n) groot stad op baie plekke as (dit) nodig is. Dié beslissing is reg. Volgens die magtigste voorganger is Vrydag-gebed op (een) enkele plek alleen. Volgens Abū Yūsuf is Vrydag-gebed reg op twee plekke as tussen dié plekke ('n) groot rivier ('n) afbakening word. Die plek waarvan die naam Minā is en tussen Mekka en Muzdalifa is, is gedurende (die) pelgrimsreis se tyd ('n) stad; Vrydag-gebed is in Minā reg vir (die) Moslems se koning of vir Mekka se goewerneur. Vrydag-gebed is nie reg vir (die) pelgrims se goewerneur en Vrydag-gebed is nie reg in 'Arafāt (nie). (Die) preek se plig is (om) een keer 'Geprese sy Allah' met (die) intensie (van 'n) preek voor (te) dra of een keer wat so voort is met intensie (van 'n) preek voor (te) dra, soos 'Daar is geen god behalwe Allah' of 'Lof aan Allah' of 'Allah is die grootste'. Volgens Muhammad en Abū Yūsuf is (dit) nodig (om 'n) lang aanroeping wat 'preek' genoem word voor (te) dra. (Die) preek se gebruik is (om) twee preke voor te dra, hardop, na rituele wassing en staande op (die) voete en (die)

¹ Lees 'fier' in plaas van 'far'. ² Lees 'ent' in plaas van 'enta'. ³ 'n Ongelukkige vertaling; beter sou wees: 'Die Vrydag-gebed is alleen reg onder ses voorwaardes'.

⁴ Bedoel is die oproep tot die gebed. ⁵ Lees 'foeyart' in plaas van 'woeyart'.

⁶ Lees 'finā' in plaas van 'fanā'.

ghesiegh fer miesie   an batjah 'a'ūdū billāhi mina ššaiṭāni
 rrağimi ghahiem foeyar die ieriestie ḥuṭbat   an maak faamakaander
 toesien die tewie ḥuṭbat met bietjie siet oeyamterent kan batjah derie
 'āyat maar moet nik sbatjah nie an die ǧamā'at oeyak nik moenie
 batjah nie   die tewie ḥuṭbat bedaraght oeyap batjah ien 'āyat
 an oeyap ghief sepiet fer miesie met allāhu ta'ālā sein taqwā ya'ni laat
 hoequaile oeyapas fer allāhu ta'ālā sein oeder an beliet   an oeyap
 batjah šalāt oeyap nabi muhammad sallā llāhu 'alaihi wasallam   es
 makrūh laat belaif diesie afferie   die menderstie ǧamā'at wat
 šalāt ǧum'at es riegh met hoequaile es derie mans boeyaitien 'imām
 bai abi yūsuf es tewie boeyaitien 'imām   bai muhammad 'idris
 es fieragh maar hoequaile sain fatwā es sewaak   aas die ǧamā'at
 deroeyas wiegh foeyar 'imām ghamaak suğūd daan die 'imām laat
 belaif ǧum'at an beghent šalāt zuhur   šalāt ǧum'at es bāṭil aas
 waqtı zzuhr ghaat oeyait   šalāt ǧum'at wāġib met sies
 šarṭ die ieriestie šarṭ es belaif ien setaat   die tewiedie šarṭ
 es temen   die dierdie šarṭ es ghasoent   die fiedie šarṭ es
 fierai   die faiftie šarṭ es sein tewie oeyagh ghaloek fan sijar
 die siestie šarṭ es sain tewie foetie ghaloek fan sijar   šalāt
 ǧum'at es niet wāġib oeyap beliendie miesie an maskie kierai an man
 oeyamtelai fer hem   die miesie wat oeyait setaat es aas het
 hoequaile roeyap šalāt ǧum'at es wāġib oeyap hem bai muhammad
 met die peraat miesie ghief fatwā   fie šalāt ǧum'at es niet wāġib
 oeyap hem aas hai maak šalāt ǧum'at die šalāt ǧum'at es riegh an
 ghanoegh fer hem fer šalāt zuhur sain pelek   terawlaar man oeyaf
 siek man oeyaf selaaf man aas waas 'imām ien šalāt ǧum'at es riegh
 šalāt ǧum'at es riegh met hoequaile ya'ni aas alghar die ma'mūms
 ien šalāt ǧum'at waas fan die derie soert miesie die šalāt ǧum'at es
 riegh   wie het niet gha'ien riedie oeyam tilaat belaif šalāt ǧum'at
 aas hai maak šalāt zuhur foeyar die ander miesie kelaar het met
 šalāt ǧum'at det es ġā'iz maar hai kerie soeyandie bifoeyarbijal hai
 ghalaat belaif šalāt ǧum'at boeitien riedie   aghter hai ghamaak
 šalāt zuhur aas ghaat šalāt ǧum'at die 'imām noeugagh niet kelaar met
 šalāt ǧum'at die šalāt zuhur wat hai ghamaak het woeyar! bāṭil
 es makrūh fer die man wat het riedie oeyam tilaat belaif ǧum'at
 an es makrūh fer die bandiet man maak šalāt zuhur met ǧamā'at ien
 ǧum'at sein dagh ien die setaat wat die ander miesie maak šalāt ǧum'at
 riegh ien   die masbūq aas fang šalāt ǧum'at ien die taḥiyāt
 oeyaf ien suğūd saḥwu moet maak die šalāt ǧum'at foelkoem   wanier
 'imām ghaat oeyait fan sain pelek keliem oeyap die minbar oeyam
 tibatjah ḥuṭbat gha'ien šalāt es niet riegh   an gha'ien peraat es
 niet riegh maskie dīkr toet 'imām es kelaar met sain ḥuṭbat   'abā
 yūsuf an muhammad ghasie peraat es ḥalāl aghter 'imām ghaat oeyait
 fan sain pelek soefijal hai noegh niet beghent met sain ḥuṭbat   es
 wāġib miesie ghaat fer ǧum'at an laat belaif teferkoep met die ieriestie

gesig na (die) mense gekeer. En (om) 'Ek neem my toevlug tot Allah teen die gestenigde satan' saggies voor (te) dra voor die eerste preek. En (om) die twee preke uit mekaar (te) hou deur ('n) bietjie (te) sit, omtrent (dat jy) drie Koranverse kan voordra, maar moenie iets voordra nie en die vergadering moet ook niks voordra nie. Die twee preke omvat¹ (die) voordrag (van) een Koranvers en (die) aansporing² van (die) mense met Allah – hy is verhewe – se vrees, naamlik dat hulle oppas vir Allah – hy is verhewe – se gebod en verbod; en (die) voordrag (van die) rituele gebed vir die profeet Mohammed – mag Allah hom eer en groet. (Dit) is afkeurenswaardig om hierdie affères na (te) laat. Die minste vergadering waarmee die Vrydag-gebed reg is, is drie mans behalwe (die) voorganger. Volgens Abū Yūsuf is (dit) twee behalwe (die) voorganger; volgens Muhammad Idris is (dit) veertig, maar hulle se beslissing is swak. As die vergadering wegdroeg voor (die) voorganger neerwerpinge gemaak (het), dan laat die voorganger (die) Vrydag(-gebed) na en begin (hy) die middag-gebed. (Die) Vrydag-gebed is ongeldig as die uur van die middag-gebed uitgaan. (Die) Vrydag-gebed word verpligtend onder ses voorwaardes. Die eerste voorwaarde is (om) in ('n) stad (te) bly. Die tweede voorwaarde is (om 'n) man te (wees). Die derde voorwaarde is (om) gesond (te wees). Die vierde voorwaarde is (om) vry (te wees). Die vyfde voorwaarde is (dat) sy twee oë gevrywaar³ (is) van seer. Die sesde voorwaarde is (dat) sy twee voete gevrywaar³ (is) van seer. (Die) Vrydag-gebed is nie verpligtend vir ('n) blinde mens nie, ook al kry (hy) 'n man om vir hom te lei. Die mens wat buitekant (die) stad is, as (hy 'n) mens het hoor roep 'Vrydag-gebed', is (dit) verpligtend vir hom volgens Muhammad; met die praat⁴ gee 'n mens (dié) beslissing. Vir wie⁵ (die) Vrydag-gebed nie verpligtend is, as hy (die) Vrydag-gebed maak, is die Vrydag-gebed reg en genoeg vir hom in (die) middag-gebed se plek. ('n) Reisiger of ('n) sieke of ('n) slaaf, as (hy) voorganger was by (die) Vrydaggebed, is (dit) reg. (Die) Vrydag-gebed met hulle is reg, naamlik as algar die gemeentelede by (die) Vrydag-gebed van dié drie soorte mense was, is die Vrydag-gebed reg. Wie geen rede het om (die) Vrydag-gebed na te laat nie, as hy (die) middag-gebed maak voor die ander mense klaar is met (die) Vrydag-gebed, is dit geoorloof, maar hy kry sonde, want hy (het die) Vrydag-gebed sonder rede nagelaat. Nadat hy (die) middag-gebed gemaak (het), as (hy die) Vrydag-gebed gaan (verrig terwyl) die voorganger nog nie klaar met (die) Vrydag-gebed (is), word die middag-gebed wat hy gemaak het ongeldig. (Dit) is afkeurenswaardig vir die man wat rede het om (die) Vrydag(-gebed) na te laat en (dit) is afkeurenswaardig vir die bandiet (om die) middag-gebed met (die) vergadering (te) maak op Vrydag se dag in die stad waarin die ander mense (die) Vrydag-gebed reg maak. Die laatkommer, as (hy die) Vrydag-gebed vang tydens die groete of tydens (die) nalatigheidsneerwerpinge, moet (hy) die Vrydag-gebed volkomme maak. Wanneer (die) voorganger uitgaan van sy plek (om te klim op die preekstoel om (die) preek voor te dra, is geen gebed reg nie. En geen praat is reg nie, ook al (was dit) (die) vermelding van die goddelike name, tot (die) voorganger klaar is met sy preek. Abū Yūsuf en Muhammad (het) gesê: praat is geoorloof nadat (die) voorganger van sy plek uitgaan soveel (as) hy nog nie met sy preek begin (nie). Dit is verpligtend (dat 'n) mens gaan vir (die) Vrydag(-gebed) en nalaat (om) te verkoop by die eerste

¹ Eintlik; bedra. ² Eintlik; maak speed. ³ Eintlik; geluk(kig). ⁴ Volgens mondelinge oorlewering. ⁵ Lees 'wie' in plaas van 'fie'.

'adān wanier 'imām siet oeqap die minbar mu'addin ghief 'adān
felaak foeyar die 'imām fer die tawiedie kier an miesie ghief ghasiegh
fer 'imām hoeyar 'imām sain ḥuṭbat an belaif setal wanier 'imām
ghabatjah foelkoem mu'addin moet beghent 'iqūmat

diesie bāb peraat fan tewie labarān sain salāts
tewie 'id sain salāts es wājib dalil es diesie 'āyat an es
diesie 'āyat salāt 'id sain šarts es nitsoe ḡum'at sain šarts oeqam
tewoeuar wājib an oeqam temaak boeqaitien die ḥutbat salāt
ḡum'at sain ḥutbat es wājib an es foeyar salāt ḡum'at salāt 'id sain
ḥutbat es sunnat an es aghter salāt 'id es ghoet ien ramadan sain
labarān dagh iet ien denk fan iet baar foeyar ghaat salāt aas wagħ
toet kelaar es met salāt es ḥā'iz maar aas jilie dagħ belaif soeqander koes
kerai soeqandie an sekier die faandie foeyar ghaat salāt es sunnat
an maak għusl foeyar ghaat salāt es sunnat an ferberaik
leker roeqaik ghoet foeyar ghaat salāt es sunnat an teriek an sain
biestie kelierie foeyar ghaat salāt es sunnat an ghief sain wājib
fitrat foeyar ghaat aas ghief die fitrat ien ramadān oeqaf ghief
aghter salāt es ḥā'iz maar aas ghief ien wiek oeqaf mijar aghter salāt 'id
kerai soeqandie naaderaant wanier ghief die fitrat die soeqandie
ghaat wiegh muhammad ibn 'idris għasie soeqandie għata niet
wiegh għata fer 'id sain salāt an batjah ien wiegh takbirs toet
salāt sain pelek moenie batjah die takbirs haartnie an sain
wiegh moenie maak nāfilat salātsnie foeyar salāt 'id salāt 'id
sain tait fan soeqand għata hoegħ oeqamterent ien asghaai oeqaf
oeqamterent tewie asghaai toet soeqant għata wiegh fan sain miedel
paat salāt 'id sain siġat ya'ni salāt 'id hoe es saal nau doeqaidek
maak maak salāt tewie rak'ats batjah 'iħrām sain takbir ya'ni
die begħent salāt sain takbir diesie takbir għanoemt takbiratu l'iħrām
bifoeyarbijjal alwat harām es ien salāt woeuar harām met diesie takbir
agħter għabatjah takbira l'iħrām batjah subħānaka llāhumma toet
die ent agħter għabatjah subħānaka batjah allāhu 'akbar derie
kier agħter għabatjah die derie takbirs batjah die fātiħah an
batjah sūrat agħter hai għabatjah fātiħat an sūrat għata rukū' an
suġġud nau ien rak'at es foelkoem begħent ien die tewiedie
rak'at met batjah fātiħah an sūrat agħter hai għabatjah die
fātiħah an sūrat batjah allāhu 'akbar derie kier agħter hai
għabatjah die derie takbirs batjah die ander takbir fer rukū' tiel
oeqap sain tewie handie an laaq sak die tewie handie bai ieder ien
fan die derie takbirs wat het ien ieder ien rak'at fan salāt 'id an
għanoemt zawa'id hat niet dīk toesien die takbirs maar es
mustaqħab toesien altewwie takbirs oeqamterent kan batjah derie kier
subħāna llāh det es riwāyat fan ibn mas'ūd an 'abū bakr an
'umar an 'uṭmān an 'alī għamaak salāt 'id soe maskie ibn 'abbās għasie
het siewie takbirs ien die ieriestie rak'at fan tewie labarān sain salāts

oproep. Wanneer (die) voorganger op die preekstoel sit, gee (die) oproeper (die) oproep vlak voor die voorganger vir die tweede keer en (die) mense gee (hulle) gesig vir (die) voorganger (om te) hoor (die) voorganger se preek en bly stil. Wanneer (die) voorganger volkome voorgedra (het), moet die oproeper (die) bevel om hulle op te stel voordra.

Hierdie hoofstuk praat van (die) twee feeste se gebede.

(Die) twee feesdae se gebede is verpligtend. Bewys is hierdie Koranvers . . .¹ en is hierdie Koranvers . . .¹. (Die) fees-gebed se voorwaardes is netsoos (die) Vrydag(-gebed) se voorwaardes om verpligtend te word en om te maak, behalwe die preek. (Die) Vrydag-gebed se preek is verpligtend en is voor die (eintlike) Vrydag-gebed, (die) fees-gebed se preek is gebruik en is na (die) (eintlike) fees-gebed. (Dit) is goed (om) op (die) vaste-maand se feesdag 'n ding van (wat) eetbaar (is te) eet voor ('n mens) gaan bid. As (hy) wag tot (hy) klaar is met (die) gebed, is (dit) geoorloof, maar as (hy die) hele dag sonder kos bly, kry (hy) sonde. En (om) die tande (te) skuur voor (hy) gaan bid is gebruik. En (om) lekker reukgoed (te) gebruik voor (hy) gaan bid is gebruik. En (om) sy beste klere aan (te) trek voor (hy) gaan bid is gebruik. En (om) sy verpligte aalmoes by die einde van die vas (te) gee voor (hy) gaan². As (hy) die aalmoes tydens die vaste-maand gee, of na die gebed gee, is (dit) geoorloof, maar as (hy dit) een week of meer na die fees-gebed gee, kry (hy) sonde. Muhammad ibn Idris (het) gesê: (Die) sonde gaan nie weg (nie). (Hy) gaan vir (die) fees se gebed en onderweg dra (hy) lofprysings voor tot (die) gebed se plek. (Hy) moet die lofprysings nie hardop op³ sy weg voordra nie. (Hy) moet geen ekstra-gebede voor (die) feesgebed maak nie. (Die) feesgebed se tyd (is) van (dat die) son hoog gaan, omtrent een assegaaï of omtrent twee assegaaie, tot (die) son van sy middel pad weggaan. (Die) feesgebed se beskrywing, naamlik, hoe (die) feesgebed is, sal (ek) nou duidelik maak. Maak (die) gebed (met) twee buulings, dra (die) verbod se lofprysing voor, naamlik die begin-gebed se lofprysing; hierdie lofprysing (word) 'lofprysing van die verbod' genoem, want al wat verbode is tydens (die) gebed word met hierdie lofprysing verbode. Nadat (hy die) lofprysing van die verbod voorgedra (het), dra hy 'Lof aan u, Allah' tot die einde voor. Nadat (hy) 'Lof aan u' voorgedra het, dra (hy) 'Allah is die grootste' drie keer voor. Nadat (hy) die drie lofprysings voorgedra (het), dra (hy) die eerste Koranhoofstuk voor en dra ('n) hoofstuk voor. Nadat hy die eerste Koranhoofstuk en ('n) hoofstuk voorgedra (het), gaan (hy) buig en homself neerwerp. Nou is een buigung volkome. (Hy) begin in die tweede buigung met die eerste Koranhoofstuk en ('n) hoofstuk voor (te) dra. Nadat hy die eerste Koranhoofstuk en ('n) hoofstuk voorgedra (het), dra (hy) 'Allah is die grootste' drie keer voor. Nadat hy die drie lofprysings voorgedra (het), dra (hy) die ander lofprysing vir (die) buigung voor. (Hy) tel sy twee hande op en laat die twee hande sak by ieder een van die drie lofprysings wat (hy) het in ieder een buigung van (die) fees-gebed en (dit word) genoem 'toevoegings'. (Hy) het geen vermelding van Godsname tussen die lofprysings; maar dit is wenslik tussen altwee lofprysings ('n pause te hou) omtrent (dat hy) drie keer 'Lof aan Allah' kan voordra. Dit is (die) oorlewering van Ibn Mas'ûd; en Abu Bekr en Omar en Othman en Ali (het) so (die) fees-gebed gemaak, ook al (het) Ibn Abbas gesê: '(Hy) het sewe lofprysings in die eerste buigung van (die) twee feeste se gebede'

¹ Die Koranverse word net in die Arabies gegee. ² Hier het uitgeval 'bid is gebruik'. ³ Lees 'ien' i.p.v. 'an'.

an het faif *takbirs* ien die tewiedie *rak'at* fan tewie '*id* sain *salāts*
 an *batjah* tewie *ḥuṭbats* aghter *ṣalāt 'id* an *batjah* niegie
takbirs foeyar die ieriestie *ḥuṭbat* an siewie *takbirs* foeyar die tewiedie
ḥuṭbat ien tewie *labarān* an *batjah* fiertien *takbirs* ghalaik aghter
 die tewiedie *ḥuṭbat* daan *qoeyam* af fan *minbar* maak laat miesie
 kan wiet ien die tewie *ḥuṭbats wāḍib* *fitrat* sain affiries *ṣalāt 'id*
 het niet *qadā** aas ferloep saamet die '*imām ya'nī* aas kanie
 fang die '*imām* fer *ṣalāt 'id* nie daan *ṣalāt 'id* es ferloep het nie *qadā**
 aas biliet fer miesie ien riedie fan *ṣalāt 'id* ien die ieriestie dagh moet
 maak *ṣalāt 'id* met *ġamā'at* ien die tewiedie dagh moenie *ṣalāt 'id*
 maaknie aghter die tewiedie dagh *haḍḍ* sain *labarān* es nitsoe
ramadān sain *labarān* ien affiries maar het dieferent met diesie
 affiries wat hai saal peraat es *mustaḥab* iet laat ien '*id* *haḍḍ*
 sain dagh toet hai kelaar es met *ṣalāt* es niet *makrūh* iet foeyar
labarān haḍḍ sain *ṣalāt* bai riegh *fatiwā* an es ghoet *batjah takbirs*
 haart ien sain wiegh toet *ṣalāt* sain pelek maak laat miesie
 kan wiet ien '*id qurbān* sain *ḥubbat* die derie dagh sain *takbirs* wat
 aghter '*id qurbān* es an ghanoemt '*ayyāma ttašriq* maak laat
 miesie kan wiet *qurbān* sain affiries ien die *ḥubbat* es *ġā'iz* maak
ṣalāt 'id qurbān laat toet die tewiedie dagh an toet die dierdie dagh
 fer ien riedie *oeqaf* boeiten riedie miesie *qoeyam* bai makaander
 boeqaitien '*arafāt* ien ieder pelek daan *hoeqaille batjah ḍikr oeqaf*
hoeqar lesan ien dagh wat foeyar '*id qurbān* es an ghanoemt '*arafāt*
 nitsoe die miesie wat ghaat *haḍḍ* daan *hoeqaille* setaan ien '*arafāt*
 oewer die *qiblat* aghter *ṣalāt zuhur* toet *maqrib* ien die dagh wat foeyar
 '*id qurbān* es det es niet *rasūlu llāh sallā 'alaihi wasallam* sain wiereknie
 es *wāḍib* die *takbirs* wat ghanoemt met diesie naam fan '*arafāt* dagh
 sain *ṣalāt jaṛ* toet dagh '*id qurbān* toet dagh '*id qurbān* sain *ṣalāt 'aṣr*
oeqap die miesie wat belaif ien setaat ghalaik aghter aldie *fards* wat
 hai maak met *ġamā'at* wat *mustaḥab* es det es *riwāyat* fan
'abū bakrin an '*umar* an '*uṭmān* an '*alī* an *ibn mas'ūd* an fan baiaang
 ander ghoeroet *ṣahābats* maskie '*abā yūsuf* ghasie die *takbira ttašriq*
 es fer dagh '*id* sain *ṣalāt zuhur* toet die dagh sain *ṣalāt 'aṣr* det
 es *riwāyat* fan *ibn 'umar* an *zaid ibn ṫābit* aas *foeqalgh* met man
 fer *ṣalāt woeqar* *wāḍib* *oeqap* foerau maar sai *batjah* die *takbir* ghahiem
 an *takbir ttašriq* *woeqar* *wāḍib* *oeqap* *musāfir* aas foelgh met
muqīm fer *ṣalāt* bai '*abū yūsuf* an *muhammad* *takbira ttašriq*
 es *wāḍib* toet die laastie dagh fan '*ayyāmu ttašriq* sain *ṣalāt 'aṣr* *oeqap*
 die miesie wat maak *fard* maskie boeqaitien *ġamā'at* nau miesie
 beraik die *fatiwā* die *takbir* sain *sifat ya'nī takbir* hoe es *essoe*
batjah ien kier moenie laat belaif die *takbir* nie an maskie
 ghalaat belaif sain '*imām*
 diesie *bāb* peraat fan *ṣalāt* ien die tait wat miesie baang es in
 aas miesie baiaang baang es fan faiaandie *oeqaf* fan welie ghadiertie
 daan *halifat oeqaf sulṭān oeqaf* ghoewernier maak miesie tewie paart

en (hy) het vyf lofprysings in die tweede buiging van (die) twee feeste se gebede'. En (hy) dra twee preke na die fees-gebed voor. En (hy) dra nege lofprysings voor die eerste preek voor en sewe lofprysings voor die tweede preek tydens die twee feeste voor. En (hy) dra veertien lofprysings terstond na die tweede preek voor; dan kom (hy) af van (die) preekstoel. (Hy) maak dat (die) mense weet in die twee preke die affères van die verpligte aalmoes by die einde van die vas. (Die) fees-gebed kan nie 'ingeaal' word nie. As (dit) saam met die voorganger verloop (het), naamlik as ('n mens) nie die voorganger vir (die) fees-gebed kan vang nie, dan het (dit) verloop, (dit) kan nie ingeaal word nie. As 'n rede ('n) mens (die) feesgebed belet tydens die eerste dag, moet (hy) die fees-gebed tydens die tweede dag met (die) vergadering maak. (Hy) moet geen fees-gebed na die tweede dag maak nie. Die pelgrimstog se fees is netsoos die vaste-maand se fees in affères, maar het verskil met hierdie affères wat hy¹ sal praat. Dit is wenslik (om die) eet (na te) laat tydens (die) fees van (die) pelgrimstog se dag tot hy klaar is met (die) gebed. Dit is nie askeurenswaardig (om te) eet voor (die) fees van (die) pelgrimstog se gebed, volgens (die) regte beslissing. En (dit) is goed (om) lofprysings hardop voor te dra op sy weg na (die) gebed se plek. ('n Mens) maak tydens (die) offerfees se preek dat (die) mense kan weet die lofprysings van die drie dae wat na (die) offerfees is en 'die dae van die uitdroog' genoem (word). ('n Mens) maak in die preek dat (die) mense (die) offer se affères kan weet. (Dit) is geoorloof (om die) gebed van (die) offerfees laat te maak tot die tweede en tot die derde dag, vir 'n rede of sonder rede. (Die) mense buite Arafa kom op iedere plek bymekaar; dan dra hulle Godsname voor of hoor ('n) onderwysing² tydens (die) dag wat voor (die) offerfees is en Arafa genoem (word); netso die mense wat (op die) pelgrimstog gaan: hulle staan dan in Arafa oor³ die gebedsrigting na (die) middag-gebed tot (die) aand(-gebed) tydens die dag wat voor (die) offerfees is; dit is nie die apostel van Allah – mag Allah hom eer en groot groet – se werk nie. Verpligtend is die lofprysings wat met hierdie naam genoem (word) van die móre-gebed van (die) dag (van) Arafa tot die namiddag-gebed van (die) offerfees vir die mense wat in ('n) stad bly, terstond na al die plig(-gebede) wat hy met (die) vergadering maak, wat gewens is. Dit is ('n) oorlewing van Abu Bekr en Omar en Othman en Ali en Ibn Mas'ud en van baie ander groot metgeselle, ook al (het) Abū Yūsuf gesê: 'Die lofprysing van die uitdroog is vir (die) feesdag se middag-gebed tot dié dag se namiddag-gebed'. Dit is ('n) oorlewing van Ibn Omar en Zaid ibn Thabit. (Die lofprysings) word verpligtend vir ('n) vrou as (sy) met mans vir (die) gebed volg, maar sy dra die lofprysing saggies voor. En die lofprysings van die uitdroog word verpligtend vir ('n) reisiger as (hy) met gevinstiges vir (die) gebed volg, volgens Abū Yūsuf en Muḥammad. Die lofprysings van die uitdroog is verpligtend tot die laaste dag van die dae van die uitdroog se namiddag-gebed vir die mense wat ('n) plig-gebed maak, ook al is dit buite (die) vergadering. Teenswoordig breek (die) mense die beslissing. Die lofprysing se beskrywing, naamlik hoe (die) lofprysing is, is so: dra een keer voor: . . .⁴. Hy moet nie die lofprysing nalaat nie ook al (het) sy voorganger (dit) nagelaat.

Hierdie hoofstuk praat van (die) gebed in die tyd waarin mense bang is. As mense baie bang is vir vyande of vir wilde gedierte, dan maak (die) kalif of sultan of goewerneur (die) mense (tot) twee dele.

¹ Die skrywer. ² Eintlik: 'lesson'. ³ In die rigting van. ⁴ Die lofprysing se woorde word net in die Arabies gegee.

laat ien paart fan miesie ghaat *foeuvar* die faiaandie an die 'imām maak fan *salāt* met die ander paart fan miesie ien *rak'at* aas hai *musāfir* es *oeqaf* ien *salāt fajr* es an die 'imām maak tewie *rak'at* fan *salāt rubā'i* aas hai *muqim* es *oeqaf* ien *salāt mağrib* es an ghaat die paart wat ghamaak die ieriestie paart fan *salāt* saam met 'imām *foeuvar* die faiaandie an *qoeyam* *salāt* die ander paart wat die ieriestie kier ghaghaan *foeuvar* die faiaandie an noegh niks fan die *salāt* ghamaak nie an die 'imām ghief *salām* fan sain *salāt* alien an *hoeqaile* wier ghaat aghter die 'imām sain *salām* *foeuvar* die faiaandie an *qoeyam* fer *salāt* die ieriestie paart wat ghamaak die ieriestie paart fan die *salāt* saam met 'imām an *hoeqaile* maak foelkoem fan *hoeqaile* sain *salāt* belaif *boeuaitien batjah* die *fatihah* daan die ander paart oek wier *qoeyam* fer *salāt* an *hoeqaile* maak foelkoem wat belaif fan *hoeqaile* sain *salāt* met *tebatjah*

ḥulasah ander ien fan die tewie paart fan miesie ghaat *foeuvar* die faiaandie met *roequaile* ien die miedel fan *salāt* aas die miesie doeroeqas wiegh ien die *salāt* fan faiaandie *oeqaf* *hoeqaile* rai *oeqaf* baakelai ien die *salāt* die *salāt woeqart bātil* aas die miesie mier baang fer faiaandie es an *hoeqaile* kanie maak *salāt* met diesie manier nie *hoeqaile* moet maak *salāt* alien wat rai met rai *hoeqaile* wais fer *rukū'* an *suğūd* *hoeqaile* sain *qiblat* es die kaant wat *hoeqaile* keragh het *oeqamtekaik* aas *hoeqaile* kanie kaik fer die *ka'bat* nie es niet *ğā'iz* maak *salāt hauf* *foeuvar* die faiaandie *qoeyam* oewer *muslims* 'abū yūsuf ghasie es niet *ğā'iz* maak *salāt hauf* aghter *rasūl llāh sallā llāhu 'alaihi wasallam* maar sain *fatwā* es niet riegh bifoeqarbijjal 'ashāb *rasūlu llāh* ghamaak die *salāt hauf* ien *tebaristān* aghter *rasūlu llāh* ien die tait 'umar waas *ḥalīfat*

diesie *bāb* peraat fan fier *soeuwart ḡanāzats* sain *salāt* *ḡanāzat ḡim dijats* es ien *doeqaia* man *ḡanā'iz* es baaang *doeqaia* miesie *ḡināzet ḡim bāwa* es kaatiel die miesie wat gharait es *oeqamtedoeqat* ghief sain foeroeqant fer die *qiblat* an laat hem lie *oeqap* sain rieghter sai aas hai kanie lie *oeqap* sain rieghter sai aas hai kanie lie *oeqap* sain rieghter sainie laathem lie *oeqap* sain *roeqagh* an siet sain foetie oewer die *qiblat* an siet an kiseng *oeqander* sain *koeqap* laat hai kaik fer die *qiblat* moet niet laat hai kaik fer die hiemels det es niet ghoet an es *wāṣib oeqap* sain faamiltjies an *oeqap* sain ghoeia feriendie *batjah* naa bai hem die tewie *kalimah ṣahādat* moet niet *oeqader* fer hem moet *batjah* nie meskien hai *woeqart koeqaat* aas hai *koeqaat woeqart* esnie ghoetnie *foeuvar* hai *doeqat* *batjah sūrat yā sin* bai hem maar aghter hai *doeqat* an *foeuvar* *ǵusl* es *makrūh batjah qur'ān* bai hem wanier hai *doeqat* maak fas met ien doek sain kaakebienie an maak toe sain tewie oeghie die ghienaghie wat maak die affirje *batjah bismi llāh wa'alā millati rasūli llāh sallā llāhu 'alaihi wasallam* toet die ent es *mustahab* begheraawie hastagh fer hem

(Hy) laat een deel van (die) mense voor die vyande gaan (staan) en die voorganger met die ander deel van (die) mense maak van (die) gebed een buiging as hy reisiger is of in (die) môre-gebed is. En die voorganger maak twee buulings van (die) viervoudige gebed as hy gevestig is of in (die) aandgebed is. En (dan) gaan die deel wat die eerste deel van (die) gebed saam met die voorganger gemaak (het) voor die vyande (staan) en kom (na die) gebed die ander deel wat die eerste keer voor die vyande gaan (staan het) en nog nik van die gebed gemaak (het) nie. En die voorganger gee 'Vrede!' van sy gebed alleen. En na die voorganger se 'Vrede!' gaan hulle weer voor die vyande (staan) en kom vir gebed die eerste deel wat die eerste deel van die gebed saam met (die) voorganger gemaak (het) en hulle maak volkome van hulle se gebed wat¹ bly, sonder (om) die eerste Koranhoofstuk voor (te) dra. Dan kom ook die ander deel weer vir gebed en hulle maak volkome van hulle se gebed wat bly, met (om daardie hoofstuk) voor te dra. Kortom, ieder² een van die twee dele van mense gaan voor die vyande (staan) met ruing in die middel van (die) gebed. As die mense vir vyande wegdrog tydens die gebed of hulle ry of baklei tydens die gebed, word die gebed ongeldig. As die mense meer bang vir vyande is en hulle geen gebed op hierdie manier kan maak nie, moet hulle afsonderlik (die) gebed maak: (die) wat ry onder (die) ry. Hulle wys vir buigung en neerwerping; hulle se gebedsrigting is die kant waarheen hulle krag het om te kyk, as hulle nie vir die Kaâba kan kyk nie. (Dit) is nie geoorloof (om die) gebed-van-vrees (te) maak voordat die vyande oor die Moslems kom nie. Abû Yûsuf (het) gesê: 'Dit is nie geoorloof (om die) gebed-van-vrees (te) maak na (die dood van) die apostel van Allah – mag Allah hom eer en groet – (nie)', maar sy beslissing is nie reg (nie), want die metgeselle van die apostel van Allah (het) die gebed-van-vrees gemaak in Tabaristan, na (die dood van) die apostel van Allah in die tyd (dat) Omar kalief was.

Hierdie hoofstuk praat van vier soorte begrafnis-gebed.

Begrafnis (met in die Arabies 'n) *a* by die eerste letter is een dooie man; in die meervoud is (dit) baie dooie mense; begrafnis (met in die Arabies 'n) *i* by die eerste letter is ('n) katel³. Die mens wat gereed is om te sterf gee sy voorkop vir die gebedsrigting en laat hom lê op sy regtersy. As hy nie op sy regtersy kan lê nie, laat hom lê op sy rug en sit sy voete teenoor die gebedsrigting en sit 'n kussing onder sy kop, (so-)dat hy in die gebedsrigting kyk. Moenie dat hy na die hemel kyk (nie); dit is nie goed (nie). En (dit) is verpligtend vir sy familie (-lede) en vir sy goeie vriende (om) naby hom die twee uitsprake van (die) geloofsbelijdenis voor (te) dra. Moenie vir hom beveel⁴ (dat hy dit) moet voordra nie; miskien word hy kwaad. (Dit) is nie goed as hy kwaad word (terstond) voor hy sterf nie. Dra hoofstuk 36 (van die Koran) by hom voor, maar nadat hy dood (is) en voor (die) wassing is Koranvoordrag by hom afkeurenswaardig. Wanneer hy dood (is), maak met 'n doek sy kakebene vas en maak sy twee oë toe. Diegene wat dié affère maak, dra voor: 'In die naam van Allah en op grond van die leer van Allah se apostel – mag Allah hom eer en groet' tot die einde. (Dit) is gewens om hom haastig (te) begrawe,

¹ Voeg die woord 'wat' in. ² Lees 'ieder' i.p.v. 'ander'. ³ Die vierde 'soort' is die meervoud, 'katels'. ⁴ Eintlik: 'order'.

bifoeyarbijal *rasūlu llāh oēuader soe* wanier miesie welhie waasien
die *doeuiaia* siet fer hem *oēuap* kaatiel beraant *mijaang roeuant*
oeuamhem ayanie ghaal ien *oeuaf* derie *oeuaf* faif kier mierder aas
die es niet ghoet maak toe sain laif fan naageltjie toet kenie an
waasien *oeuander* die ding wat fer hem toeghamakaak het an setiek sain
haant ien saak fan lienie *boeuaitien* die sak fer *istinjā'* an teriek
oeuait fer hem far sain kelierie an siet fer hem *oeuap* die kaatiel
oeuap sain *roeuagh* an laat sain foetie oewer die *qiblat* an ghief
fer hem *abdast* *boeuaitien* sepoel sain moent an *boeuaitien* sepoel sain
nis maar farai an maak soekoen sain *taandie* an liepes an niesghat
soetjies met netie doek waasien fer hem met *yaatier* ghakoek
met *sidr* sain belarie saam *oeuaf* ghakoek met *hurd* sain woetiel
aas kerai aasnie kerainie waasien met pierie *yaatier* waariem
oeuaf koeuat maar waariem es mier bieter an waasien sain
koeuap an sain baart met die gheraas wat ghanoemt *hilmi* aas kanie
karainie waas met siep an laat lie fer hem *oeuap* sain lenker
sai daan waas sain rieghter sai fan niek toet foet toet die *yaatier*
raak *oeuander* sain lenker sai daan laat lie fer hem *oeuap* sain
rieghter sai an waas sain lenker sai fan niek toet foet toet die *yaatier*
raak *oeuander* sain rieghter sai nau ien kier es foelkoem daan
laat die *doeuiaia* siet an lieneg an farai sain *boeualk* soetjies aas
ien fijuel ghait *oeuam* *oeuait* fan hem daan waas die pelek moenie
waas sain jilie laifnie an moenie wier ghief *abdast* fer hemmie daan
wier laat lie fer hem *oeuap* sain lenker sai daan waas sain
rieghter sai fan niek toet foet toet die *yaatier* raak *oeuander* sain
lenker sai daan laat lie fer hem *oeuap* sain rieghter sai daan
waas sain lenker sai fan niek toet foet toet die *yaatier* raak sain rieghter
sai nau die tewiedie kier es foelkoem moenie wier laat siet fer
hem *oeuam* teferai sain boeiknie daan wier laat lie fer hem
oeuap sain lenker sai daan waas sain rieghter sai fan niek toet
foet toet die *yaatier* raak *oeuander* sain lenker sai daan laat lie fer
hem *oeuap* sain rieghter sai daan waas sain lenker sai fan niek
toet foet toet die *yaatier* raak *oeuander* sain rieghter sai nau die
dierdie kier es foelkoem an maak doeroegh die *doeuiaia* met
ien sekoenie kelierie an setoeroeuai die *hanūt* wat dijoer makaar
es met tewie *oeuaf* derie soert lieker *roeuaik* ghoet *oeuap* sain *koeuap*
an *oeuap* sain baart an setoeroeuai die *kāfir oeūap* sain laif
paarts wat maak *sufūd ya'ni* die foeyar *koeuap* an die pien fan die
nies an die tewie handie an die tewie kanie an die tewie foetie
an moenie kaamnie sain haarienie an sain baartnie an
moenie afsenai sain naagelsnie an sain haarienie an moenie
afsenai sain fielnie aas noeghnie *sunnat* ghawiesnie daan deraai
die *kafan oeūam* die *doeuiaia* *doeuiaia* man sain *kafan* wat *sunnat*
es derie setiekie die ieriestie setiek es *gubbā* die *gubba*
es laang fan sain sekoeuars toet sain foetie maar *boeuaitien* seliep an

want die apostel van Allah beveel¹ so. Wanneer 'n mens die dooie wil was, sit (hy) vir hom op 'n katel; brand vesels² rondom hom on-ewe³ een of drie of vyf keer; meer as dit is nie goed (nie). (Hy) maak sy lyf toe van (sy) naeltjie tot (sy) knie en was onder die ding wat vir hom toegemaak het en steek sy hand⁴ in ('n) sak van linne afsonderlik (van) die sak vir verligting⁵. En (hy) trek vir hom vir sy klere uit en sit vir hom op die katel sy rug en laat sy voete teenoor die gebedsrigting. En (hy) gee vir hom die rituele wassing behalwe (die) spoel van sy mond en behalwe (die) spoel (van) sy neus, maar vryf en maak skoon sy tande en lippe en neusgat, soetjies met ('n) nat doek. (Hy) was vir hom met water, gekook met (die) lotusboom se blare saam of gekook met die wortels van alkaliese plante, as ('n mens dit) kry. As (jy dit) nie kry nie, was met suwer water, warm of koud, maar warm is meer beter. En was sy kop en sy baard met die gras wat malva genoem word; as (jy dit) nie kan kry nie, was met seep. En laat vir hom op sy linker sy lê. Was dan sy regter sy van nek tot voet tot die water onder sy linker sy raak. Laat hom dan op sy regter sy lê en was sy linker sy van nek tot voet tot die water onder sy regter sy raak; nou is een keer volkome. Laat die dooie dan sit en leun en vryf sy buik soetjies. As 'n vuilheid van hom uitkom, was dan die plek; moenie sy hele lyf was nie en moenie weer (die) rituele wassing vir hom gee nie. Laat hom dan weer op sy linker sy lê. Was dan sy regter sy van nek tot voet tot die water onder sy linker sy raak. Laat hom dan op sy regter sy lê. Was dan sy linker sy van nek tot voet tot die water sy regter sy raak; nou is die tweede keer volkome. Moenie hom weer laat sit om sy buik te vryf nie. Laat hom dan weer op sy linker sy lê. Was dan sy regter sy van nek tot voet tot die water onder sy linker sy raak. Laat hom dan op sy regter sy lê. Was dan sy linker sy van nek tot voet tot die water onder sy regter sy raak; nou is die derde keer volkome. En maak die dooie droog met 'n skoon kleed.

En strooi die reukwerk wat deurmekaar is met twee of drie soorte (van) lekker reukgoed op sy kop en op sy baard. En strooi die kamfer op sy liggaamsdelle wat (die) neerwerping maak, naamlik die voorkop en die punt van die neus en die twee hande en die twee knieë en die twee voete. En moenie sy hare en sy baard kam nie. En moenie sy naels en sy hare afsny nie. En moenie sy (voor-)huid afsny as (hy) nog nie besny was nie. Draai dan die doodskleed om die dooie. ('n) Dooie man se doodskleed wat gebruik is (bestaan uit) drie stukke. Die eerste stuk is (die) hemp. Die hemp is lank, van sy skouers tot sy voete, maar sonder sleep en

¹ Eintlik: 'order'. ² Maleis 'miang'. ³ Lees 'oejanie ghaal', on-equal, i.p.v. ayanie ghaal. ⁴ Die hand van die wasser. ⁵ Die sak wat die openinge van sekresie bedek.

boeyaitien ghier an boeyaitien mau die tewiedie setiek es 'izār
 die dierdie setiek es *lifāfat* die 'izār an die *lifāfat* es laang
 fan die miedel fan sain koeypa toet sain foet soemaghie 'ālims dieng
 maak soerbaant fer 'ālim miesie es ghoet doeuaia man sain *kafan*
 wat es *kāfi* es ghanoegh mender aas die esnie rieghnie es tewie setiekie
 die ieriestie setiek es 'izār die tewiedie setiek es *lifāfat*
 die tewie es laang fan miedel fan sain koeypa toet sain foetie
 foerau sain *kafan* wat es *sunnat* es faif setiekie die ieriestie
 setiek es *dir'* die *dir'* es laang fan haar soekoeuars toet haar foetie
 boeyaitien ghier an boeyaitien mau maar het seliep die tewiedie
 setiek es *himār* maak toe met die ghemaak haar koeypa an niek an haar
 soekoeuars nitsoe *mīqnah* die dierdie setiek es 'izār die fierdie
 setiek es *lifāfat* die 'izār an *lifāfat* fer foerau oek es laang fan
 miedel fan haar koeypa toet haar foetie die faiftie setiek es lap
 maak waas *oeypa* die *kafans oeypam* haar laif an *oeypa* haar boeyarstie
 foerau sain *kafan* wat es ghanoegh mender aas die esnie rieghnie
 aas kanie helb es derie setiekie die ieriestie setiek es 'izār
 die tewiedie setiek es *himār* die dierdie setiek es *lifāfat*
 die derie setiekie hoe laang es *oeqans ghasiekeriewie* ien die
 tait het *noeqart* ien *kafan* es ghanoegh ien *kafan* alien es niet
 riegh boeyaitien *noeqart* wietie *kafan* es *mustahab* moenie
 siet doeuaia mannie maar det siet doeuaia man ien die kelerie wat
 es *halāl* fer man teriek an ien sain liewendagh *hāl* die *kafan*
 wat fan *harīr* es *oeqaf* fan *mu'afar* es *oeqaf* fan *mu'asfar* es fer
 doeuaia man es niet *halāl* maar fer doeuaia foerau es *halāl* an
 beraant *mijaang* an wat *soefoeuart* es an hau die *kafans oeypa* die
 roeqaik *oeqanie* ghaal dierie *oeqaf* faif *oeqaf* siewie kier mier der aas
 die es niet ghoet foeyar siet die doeuaia ien die *kafans* maak oepie
 die *lifāfat oeypap* soekoenie deng daan maak oepie die 'izār *oeypap*
 die *lifāfat* daan teriek an die *gubba* fer die doeuaia an siet fer
 hem *oeypap* die 'izār daan *roeqal oeypap* die 'izār fan sain lenker
 sai daar *roeqal oeypap* die 'izār fan sain rieghter sai daan
roeqal oeypap die *lifāfat* nitsoe die 'izār doeuaia foerau teriek
 an fer haar die *gubba* an maak haar koeypa haarie tewie
 felieghsels laat lie *oeypap* haar boeuuars *oeypap* die *gubba*
 soemaghie 'ālims ghasie maak haar koeypa haarie derie
 felieghsels laat lie *oeypap* haar *roeqagh oeypap* die *gubba* maar die ieriestie
fatiwā es seterak daan teriek an fer haar die *himār oeypap* die
gubba *oeqander* die *lifāfat* an *oeqander* die 'izār koenoep waas
 doeuaia man an foerau sain *kafans* met ien band aas miesie es baang
 saal oepie ghaan

diesie *fast* peraat fan maak *salāt oeypap doeuaia muslims*
 maak *salāt oeypap* die doeuaia es *fast oeypap* aldie *muslims* met *kifāyat*
ya'ni aas soemaghie fan hoequaile maak *salāt oeypap* die doeuaia es ghanoegh

sonder sy-snit en sonder moue. Die tweede stuk is (die) groot sluier. Die derde stuk is (die) omslagdoek. Die groot sluier en die omslagdoek is lank, van die middel van sy kop tot sy voete. Sommige geleerde dink (dat dit) goed is om vir geleerde mense ('n) tulband (te) maak. ('n) Dooie man se doodskleed wat voldoende is, genoeg is – minder as dit is nie reg nie – is twee stukke. Die eerste stuk is (die) lang sluier. Die tweede stuk is (die) omslagdoek. Die twee is lank van (die) middel van sy kop tot sy voete. (Die) vrou se doodskleed, wat gebruiklik is, is vyf stukke. Die eerste stuk is (die) vroue-hemp. Die vroue-hemp is lank van haar skouers tot haar voete, sonder sy-snit en sonder moue, maar het ('n) sleep. Die tweede stuk is (die) kopdoek; maak met die kopdoek¹ haar kop en nek en haar skouers toe soos (met 'n) sluier². Die derde stuk is (die) lang sluier. Die vierde stuk is (die) omslagdoek. Die lang sluier en (die) omslagdoek vir ('n) vrou is ook van (die) middel van haar kop tot haar voete lank. Die vyfde stuk is ('n) lap; maak (dit) vas op die doodklere om haar lyf en op haar borste. (Die) vrou se doodskleed wat genoeg is – minder as die is nie reg nie – as ('n mens dit) nie kan help (nie) is drie stukke. Die eerste stuk is (die) lang sluier. Die tweede stuk is (die) kopdoek. Die derde stuk is (die) omslagdoek. Die drie stukke, hoe lank (hulle) is, (het) ons geskrywe. In die tyd (dat iemand) nood het, is een doodskleed genoeg. Een doodskleed alleen is nie reg buite nood (nie). Wit doodsklere is gewens. Moenie ('n) dooie man sit nie, maar dit:³ Sit ('n) dooie man in die klere wat vir ('n) man geoorloof is (om) aan (te) trek tydens sy lewendige toestand. Die doodskleed wat van sy is, of van 'n met saffraan gekleurde materiaal is, of van 'n (met 'n ander kleurstof) geel gekleurde materiaal is, is vir ('n) dooie man nie geoorloof (nie), maar vir ('n) dooie vrou is (dit) geoorloof. En brand vesels en wat sovoort is en hou die doodsklere op die reuk ('n) on-ewe (getal kere), drie of vyf of sewe keer; meerder as dié is nie goed (nie). Voor ('n mens) die dooie in die doodsklere sit, maak (jy) die omslagdoek oop op ('n) skoon ding. Maak dan die lang sluier oop op die omslagdoek. Trek dan vir die dooie die hemp aan en sit hom op die lang sluier. Rol dan die lang sluier van sy linker sy (se kant). Rol dan die lang sluier op van sy regter sy (se kant). Rol dan die omslagdoek netsoos die lang sluier. (Wat die) dooie vrou (betref), trek vir haar die hemp aan. En maak (van) haar kophare twee vlegsels. Laat (dié) op haar bors op haar hemp lê. Sommige geleerde (het) gesê: 'Maak (van) haar kophare drie vlegsels (en) laat (hulle) op haar rug lê, op die hemp', maar die eerste beslissing is sterk. Trek dan vir haar die kopdoek op die hemp aan, onder die omslagdoek en onder die lang sluier. Knoop (die) dooie man en vrou se doodsklere met 'n band vas as ('n) mens bang is (dit) sal oopgaan.

Hierdie afdeling praat van (die) gebed maak oor dooie Moslems. (Om die) gebed (te) maak oor die dooie is plig vir al die Moslems, met 'plaasvervanging', naamlik as sommige van hulle (die) gebed oor die dooie maak, is (dit) genoeg

---

¹ Lees *himār* i.p.v. 'ghemaak'. ² Lees *mīqānā* i.p.v. *mīqnah*. ³ Die bedoeling is, blykens die Arabies: Moenie die dooie man in ander klere sit as die wat vir hom tydens sy lewe geoorloof is nie.

fer alghar   *salāt oēyap* die *doeyiaia* sain *šarts* es tewie   die
 ieriestie *šarṭ* es die *doeyiaia* moet *muslim* wies kanie maak *salāt oēyap*
doeyiaia kāfirsnie   die tewiedie *šarṭ* es die *doeyiaia* moet soekoen
 wies   aas maak *salāt oēyap* die *doeyiaia* *foeyar* waasiens fer hem die
salāt esnie *qā'iż* nie   mier bietar aas alghar ander miesie *oēyam*
 tesetaan 'imām ien *salāt ḡanāzat* es *sultān*   aghter *sultān* mier
 biter aas ander es *qādi*   aghter *qādi* mier biter aas ander es
ġamā'at sain 'imām   aghter *ġamā'at* sain 'imām es familtjie
 fan faader sain kaant wat mier naabai es fer die *doeyiaia*   daan
 wat mier naabai es aas ander familtjie *boeyaitien* faader befoeyarbijal
 faarlek faader es *muqaddam* es *foeyar* fer kent an maskie kent es
 mier naabai fer die *doeyiaia* aas sain faader   het fer *wali* ghief
 permessien fer die ander miesie *oēyam* temaak *salāt ḡanāzat oēyap*
 sain *doeyiaia*   aas die ander miesie wat *boeyaitien* *sultān* an *qādi*
 an 'imāmu lhayyi an *wali* es maak *salāt ḡanāzat* *boeyaitien* permessien
 fan *wali* daan die *wali* kan wier maak *salāt ḡanāzat oēyap* die *doeyiaia*
 aas *wali* welhie   aas die *wali* maak *salāt ḡanāzat oēyap* sain
doeyiaia die ander miesie wier maak *salāt ḡanāzat oēyap* die
doeyiaia nie   aas siet fer *doeyiaia* ien die *qabar* aghter ghawaasiens
 fer hem *boeyaitien* *salāt ḡanāzat oēyap* hem maak *salāt oēyap* sain
qabar maa soefijal miesie nie denknie hai es ghabars   'imām setaan
 fer *salāt ḡanāzat* oewer ghalaik *boeyars* fer *doeyiaia* man an fer *doeyiaia*
 foerau an *batjah* ien *takbir oēyam* tabeghent *salāt batjah*
subhānaka llāhumma wabihāndika watabāraka smuka wata'ālā ḡadduka
wağalla ḥanā'uka walā 'ilāha ḡairuka aghter die ieriestie *takbir*
 daan *batjah* die tewiedie *takbir*   *batjah allāhumma salli 'alā*
muhammadin wa'alā 'ali muhammadin kamā ṣallaita 'alā 'ibrahīma
wa'alā 'ali 'ibrahīma innaka ḥamidun maqidun allahumma bārik 'alā
muhammadin wa'alā 'ali muhammadin kamā bārakta 'alā 'ibrahīma
wa'alā 'ali ibrahīma innaka ḥamidun maqidun aghter die tewiedie
takbir   *muṣallī* moet *batjah du'ā'* fer hem self an fer die *doeyiaia*
 an fer aldie *muslims* aghter die dierdie *takbir*   daan *batjah* die
 fierdie *takbir* an *batjah* tewie *salāmes* *boeyaitien* ghaloeyait haart
 aghter die fierdie *takbir*   aas *imām batjah* faif *takbirs muqtadī*
 moenie foelgh ien die faistie *takbir* nie   moenie *batjah 'āyat qur'ān*
 ien *salāt ḡanāzat* nie *bifoeyarbijal* aldie 'aṣḥāb *boeyaitien* *ibn 'abbās*
 ghamaak *riwāyat* soe   an moenie *batjah tahiyyāt* nie   an
 moenie *oēyap* tiel tewie handie bai die *takbirsnie* maar det tiel *oēyap*
 tewie handie bai die ieriestie *takbir*   an moenie feraagh ferghefnes
 fer baabetjie nie   an *batjah* ien *salāt ḡanāzat oēyap* *doeyiaia*

vir algar. (Die) gebed oor die dooie se voorwaardes is twee. Die eerste voorwaarde is: die dooie moet ('n) Moslem wees; (jy) kan nie (die) gebed oor dooie heidene maak nie. Die tweede voorwaarde is: die dooie moet skoon wees. As (jy die) gebed oor die dooie maak voor hom (te) was, is die gebed nie geoorloof nie. Meer beter as algar ander mense om (as) voorganger by (die) begrafnisgebed te staan is ('n) sultan. Na (die) sultan is ('n) regter meer beter as ander (mense). Na (die) regter is (die) vergadering se voorganger meer beter as ander. Na (die) vergadering se voorganger is (beter) familie van (die) vader se kant wat meer naby is aan die dooie. Dan wat meer naby is as ander familie, afgesien (van die) vader, want waarlik (die) vader het die voorrang, is voor vir (die) kind, ook al is (die) kind wat meer naby vir die dooie as (wat) sy vader (is). Dit (is)¹ vir (die) naasbestaande (om) permissie (te) gee vir die ander mense om (die) begrafnisgebed oor sy dooie te maak. As die ander mense, wat behalwe ('n) sultan en regter en plaaslike voorganger en naasbestaande is, (die) begrafnisgebed sonder permissie van (die) naasbestaande maak, dan kan die naasbestaande weer (die) begrafnisgebed oor die dooie maak, as (die) naasbestaande (dit) wil hê. As die naasbestaande (die) begrafnisgebed oor sy dooie maak, kan die ander mense nie weer (die) begrafnisgebed oor die dooie maak nie. As ('n mens) vir ('n) dooie in die graf sit nadat (hy) vir hom gewas (het) sonder begrafnisgebed oor hom, maak (dan die) gebed op sy graf, maar (in) sover (as) mens nie dink hy het gebars nie. (Die) voorganger staan vir (die) begrafnisgebed regt teenoor (die) bors vir ('n) dooie man en vir ('n) dooie vrou en dra een lofprysing om (die) gebed te begin voor. Dra voor 'Lof aan u, o Allah en in u roem en geseen is u naam en verhewe is u grootheid en magtig u lofspraak en daar is geen god behalwe u' na die eerste lofprysing. Dra voor 'o Allah gee eer aan Mohammed soos u eer gegee het aan Abraham en aan die familie van Abraham; waarlik u is geloof, verheerlik; o Allah seën Mohammed en die familie van Mohammed soos u Abraham en die familie van Abraham geseen het; waarlik is u geloof, verheerlik' na die tweede lofprysing. (Die) bidder moet (die) smeekgebed vir homself en vir die dooie en vir al die Moslems na die derde lofprysing voordra. Dan dra (hy) die vierde lofprysing voor en dra twee 'Vrede's' voor sonder hard geluid na die vierde lofprysing. As (die) voorganger vyf lofprysings voordra, moet die volgeling nie met die vyfde lofprysing volg nie. Moenie ('n) Koranvers tydens (die) begrafnisgebed voordra nie, want al die metgeselle (van die profeet) behalwe Ibn Abbas het so oorgelwer. Moenie groete voordra nie. En moenie (die) twee hande by die lofprysings optel nie, maar dit:² tel (die) twee hande op by die eerste lofprysing. En moenie vergifnis vir ('n) babatjie vra nie. En dra voor tydens (die) begrafnisgebed oor ('n) dooie

---

¹ Lees: 'det' in plaas van 'het'. ² Soveel as 'behalwe dat 'n mens die twee hande optel by die eerste lofprysing'.

baabetjie fan *dukūr* aghter *allāhumma* *ǵfir lihayyinā wamayyitnā*
wašāhidinā waǵā'ibinā waṣaǵirinā wakabirinā waǵakarinā wa'uṭnānā
allāhumma man 'ahyaitahu minnā fa'ahyihu 'alā l'islām waman
tawaffaitahu minnā fatawaffahu 'alā l'imān die allāhumma ǵ'alhu
lanā faraṭan allāhumma ǵ'alhu lanā 'ağran wađuhran waǵ'albu lanā
śāfi'an muṣaffa'an daan batjah rabbi ǵfir li waliwālidaya walilmu'minā
walmu'minātī waliğamī i lmusliminā walmuslimatī l'ahyā'i minhum
wal'amwāti birahmatika yā 'arḥama rrāhiminā batjah ien ṣalāt
ǵanāzat oeuyap doeuaia baabetjie fan 'ināt aghter allāhumma ǵfir
lihayyitnā wamayyitnā wašāhidinā waǵā'ibinā waṣaǵirinā wakabirinā
waǵakarinā wa'unṭānā allāhumma man 'ahyaitahu minnā fa'ahyihu
'alā l'islāmi waman tawaffaitahu minnā fatawaffahu 'alā l'imān die
allāhumma ǵ'alhā lanā faraṭan allāhumma ǵ'alhā lanā 'ağran wađuhran
waǵ'alhā lanā śāfi'atan muṣaffi'atan daan batjah rabbi ǵfir li
waliwālidaya walilmu'minātī waliğamī i lmusliminā
walmuslimatī l'ahyā'i minhum wal'amwāti birahmatika yā 'arḥama
rrāhiminā wie qoeuyam an fang 'imām ien ṣalāt ǵanāzat aghter
'imām ghabatjah soemaghie takbirs hai moenie batjah die takbirsnie
belaif setel toet 'imām batjah die ander takbīr daan hai batjah takbīr
saam mat 'imām wanier 'imām kelaar es met die ṣalāt ǵanāzat
hai maak foelkoem fan die ṣalāt wat ferloep es ṣalāt ǵanāzat
*es niet ǵā'iz met rai oeuyaf met siet boeyaitien riedie nie bai die *dalil* wat*
*ghanoemt *istihṣān* es makrūh maak ṣalāt ǵanāzat ien ǵamā'at*
sain masjid aas het die mayyit ien die masjid ya'nī wie maak ṣalāt
ǵanāzat oeuyap die doeuaia ien die masjid kanie kerai beloeuaning
ien dagh 'āhirat nie aas het die mayyit boeyaitie kaant die masjid
*'imām an ǵamā'at waas ien die masjid 'ālims ghamaak *iqtīlāf**
ṣalāt ǵanāzat es nie riegh nie oeuyap ien paart fan laifnie maar
aas kerai mier aas haalf oeuyaf haalf die koeuyap saam moet waasien
*an siet ien *kafan* an maak ṣalāt ǵanāzat oeuyap hem an siet ien *qabar**
an ṣalāt ǵanāzat es nie rieghnie oeuyap die doeuaia wat esnie
naabainie an wat baabetjie maak ghaloeyait aghter boerie daan hai
doeyat moet waasien fer hem an gheif naam fer hem an moet maak
ṣalāt ǵanāzat oeuyap hem aas hai boerie boeyaitien ghaloeyait
*ya'nī doeyat ghaboerie moet waasien fer hem bai riegh *fatiwā* an*
*siet fer hem ien setekie lienie daan siet ien die *qabar* moenie ṣalāt*
*ǵanāzat maak oeuyap hemnie bifoeyarbijal *riwāyat* *ṣahābat* *ǵābirin**
radiya llāhu 'anhu es soe aas muslim miesie berieng oeuyait ien
kāfir kelainie kent saam met ien fan sain faader oeuyaf moeder daan die
kent doeyat ien muslim laant moenie ṣalāt ǵanāzat maak oeuyap
hemnie maar det maak ṣalāt ǵanāzat oeuyap ham aas woeyart
muslim ien fan sain faader oeuyaf moeder daan die kent doeyat moet

babatjie van manlik geslag na 'o Allah vergeef die van ons wat dood is en wat lewend is, aanwesig of afwesig, groot of klein, manlik of vroulik; o Allah, wie u laat lewe van ons, laat hom lewe in die Islam, en wie u wegneem, neem hom weg in die geloof' die (volgende bede:) 'o Allah, maak hom vir ons tot een wat voorgegaan het; o Allah, maak hom vir ons 'n onderpand en voorraad, en maak hom vir ons 'n erkende voorspraak' – dra dan voor 'My Heer, vergeef my en my twee ouers en die gelowige manne en vroue, en die geheel van die manlike en vroulike Moslems, die van hulle wat lewe en die wat dood is, deur u barmhartigheid, o barmhartigste van die barmhartiges'. Dra voor by die begrafnisgebed oor ('n) babatjie van vroulik geslag na 'o Allah vergeef die van ons wat dood is en wat lewend is, aanwesig of afwesig, groot of klein, manlik of vroulik; o Allah, wie u laat lewe van ons, laat hom lewe in die Islam, en wie u wegneem, neem hom weg in die geloof' die (volgende bede:) 'o Allah, maak haar vir ons tot 'n onderpand en voorraad, en maak haar vir ons 'n erkende voorspraak'. Dra dan voor 'My Heer, vergeef my en my twee ouers en die gelowige manne en vroue, en die geheel van die manlike en vroulike Moslems, die van hulle wat lewe en die wat dood is, deur u barmhartigheid, o barmhartigste van die barmhartiges'. Wie kom en (die) voorganger vang tydens die begrafnisgebed nadat (die) voorganger sommige lofprysings voorgedra (het), hy moet die lofprysings nie voordra nie, (maar) stil bly tot (die) voorganger die ander lofprysing voordra; dan dra hy (die) lofprysing saam met (die) voorganger voor. Wanneer (die) voorganger klaar is met die begrafnisgebed, maak hy wat van die gebed verloop het volkome. (Die) begrafnisgebed is nie geoorloof met ry of sit sonder rede nie volgens die bewys wat 'goedkeuring' genoem (word). (Dit) is afkeurenswaardig (om die) begrafnisgebed in (die) vergadering se moskee (te) maak as ('n mens) die dooie in die moskee het, naamlik¹ 'Wie (die) begrafnisgebed oor die dooie in die moskee maak, kan op (die) laaste dag geen beloning kry nie'. As (mens) die dooie buitekant die moskee het (en die) voorganger en (die) vergadering in die moskee was, (het die) geleerdes meningsverskil gemaak. (Die) begrafnisgebed is nie reg op 'n deel van (die) lyf nie, maar as (mens) meer as (die) helfte of (die) helfte kry, die kop saam, moet (jy dit) was en in doodklere sit en (die) begrafnisgebed oor hom maak en (hom) in ('n) graf sit. En (die) begrafnisgebed is nie reg oor die dooie wat nie naby is nie. En ('n) babatjie wat geluid maak nadat (hy) gebore (is en) dan sterf, (jy) moet vir hom was en vir hom ('n) naam gee en (die) begrafnisgebed oor hom maak. As hy gebore (is) sonder geluid, naamlik dood gebore (is), moet (jy) vir hom was volgens (die) regte beslissing en vir hom in ('n) stukkie linne sit (en hom) dan in die graf sit. Moenie (die) begrafnisgebed oor hom maak nie, want die oorlewering van die metgesel Gabir – mag Allah 'n welbehae aan hom hê – is so. As Moslem mense 'n heidense kleine kind saam met een van sy vader of moeder uitbring (en) die kind dan sterf in (die) Moslem land, moet (mens) geen begrafnisgebed oor hom maak nie. Maar dit: maak (die) begrafnisgebed oor hom as een van sy vader of moeder Moslem word (en) die kind dan sterf; (mens) moet (die) begrafnisgebed oor hom

---

¹ Blykens die Arabiese teks word hier 'n oorlewering van Abū Huraira oor wat die profeet gesê het aangehaal.

maak *salāt janāzat oēyap hem*   *oeuf woeuart muslim die kent self*
 ien die tait hai karai *'aql ya'ni* hai waas niegie *oeuf* tien djaar *oeyat*
 daan hai *doeyat* moet maak *salāt janāzat oēyap hem*   *oeuf*
 nie berieng *oeyat* gha'ien fan sain faader *oeuf* moeder saam met
 die kentnie maar berieng *oeyat* die kent fan *kāfir* laant alien *ya'ni*
 boeyaitien faader an moeder daan hai *doeyat* moet maak *salāt janāzat*
oeyat hem   aas *muslim* sain faameltjie wat *kāfir* es *doeyat*
 die *muslim* waasiens die *kāfir* nitsoe waasiens fejoel ghiert an siet fer hem
 ien setiekie lienie an ghoeyai wiegh fer hem ien gha^t *oeuf* ghief die
doeyaaia kāfir fer ander *kāfir* *oeum* tebegheraawie   es *sunnat* die
 man wat daragh die *janāzat* beghent daragh fan *foeyar* kaant fan die
janāzat ya'ni siet *foeyar* kaant fan *janāzat oēyap* sain rieghter *sekoeyar*
 daan siet aghter kaant fan die *janāzat oēyap* sain rieghter
sekoeyar   daan siet *foeyar* kaant fan die *janāzat oēyap* sain lenker
soekoeyar   daan siet aghter kaant fan die *janāzat oēyap* sain lenker
soekoeyar   miesie loep hastagh met die *mayyit* toet naa die *qubūr*
 boeyaitien deraaf an boeyaitien seketal die *mayyit*   an loep aghter
 die *janāzat* es mier bieter aas loep *foeyar* die *janāzat*   *ibn mas'ūd*
radiya llāhu 'anhu ghasie nitsoe fard salāt es mier bieter aas *sunnat*
salāt   wanier miesie berieng toet die *doeyaaia* sain *qabr* es *makrūh*
 miesie siet *foeyar* miesie berieng ayaf die *mayyit* fan miesie sain niegie
 gheraawie *qabr* toet *boeyars* aas ien man sain hoeghtie es mier
 bieter   an *hoeual oeuyat* fan *oeuyander* bai die *qiblat* kant   aas
 die ghoeroeyant niet seteriek es bau mijaur fan banie *roeuyant oēyam*
 terent die *doeyaaia* kan ghaat *oeuyander*   af berieng die *doeyaaia*
 ien die *qabr* naa die *qiblat* kaant   die man wat siet die *doeyaaia* ien
qabr batjah bismi llāhi wa'alā millati rasūli llāhi   an maak toe
 foerau sain *qabr* met ien laakin *oeuf* wat *soe foeyart* es ien die tait
 berieng af die *doeyaaia* foerau ien die *qabr*   es niet noedagh
 maak toe *doeyaaia* man sain *qabr*   an ghief *doeyaaia* man an foerau
ghoeroeyat an qalien sain ghasiegh fer die *qiblat ya'ni* laat lie fer
 hem *oeyat* sain rieghter sai laat sain ghasiegh an sain foeroeyant fer
 die *qiblat*   an *kinoeyap loeyas* die bant wat faas ghamaak met die
kafans   moenie beriengnie sain hand *oeuyander* sain kaakbien
 sietnie   an maak toe aghter die *doeyaaia* ien die *lahad* met rau
 baksetien *oeuf* met ghoeroenie foer   es *makrūh* maak toe met
 ghaarie baksetien an es *makrūh* maak toe met *hoeyat*   an ghoeyai
 wiegh ien die *qabr* kelai toet *woeyart* foel   an maak hoegh die
qabr oēyam tarent ien sepaan   moenie fierkaan tagh maaknie
 es *makrūh* bau die *qabr* aghter ghawoeyar! foel met kaalk an met
 ghaarie baksetein an met *hoeyat* befoeyar bijal det es niet noedagh
 maak *oeuyan* koeyastie boeyaitien riedie   moenie siet tewie
doeyaaia miesie ien *wāhid qabir* maar det siet fer ien riedie   an
 moenie *oeuyat* haal die *doeyaaia* fan *qabr* nie maar det moet haal
 die *doeyaaia* *oeuyat* die *qabr* aas die ghoeroeyant ander miesie sain
 an *hoeuyale* nie ghief permesien nie   es *makrūh* teraap *oeyat*
 die *qabir* an siet *oeuyap* die *qabr* an selaap *oeuyap* die *qabir* an maak
salāt bai die *qabr* die alghr es *makrūh*

diesie *bāb* peraat fan *shāhid* an fan sain *janāzat*
shāhid es die *muslim* wat *doeyat* maak fer hem die *kāfirs* wat bakelai
 met *muslims* sain koenieng *oeuf* *doeyat* maak fer hem die ander
muslims wat nie *loeuyaster* fer *muslims* sain koeniengnie *oeuf* *doeyat*

maak. Of (as) die kind self Moslem word in die tyd (dat) hy verstand kry, naamlik (as) hy nege of tien jaar oud was (en) hy dan sterf, moet (mens die) begrafnisgebed oor hom maak. Of (as hulle) geeneen van sy vader of moeder saam met die kind uitbring nie, maar die kind alleen uitbring van ('n) heidense land, naamlik sonder vader en moeder (en) hy dan sterf, moet (mens die) begrafnisgebed oor hom maak. As ('n) Moslem se familie(lid) wat heiden is sterf, was die Moslem die heiden netsoos (jy) vuilheid was en sit vir hom in ('n) stukkie linne en gooi vir hom weg in ('n) gat, of gee die dooie heiden vir ('n) ander heiden om te begrawe. (Dit) is gebruik (dat) die man wat die lykbaar dra aan (die) voorkant van die lykbaar begin (om te) dra, naamlik (hy) sit (die) voorkant van (die) lykbaar op sy regter skouer. Dan sit (hy die) agterkant van die lykbaar op sy regter skouer. Dan sit (hy die) voorkant van die lykbaar op sy linker skouer. Dan sit (hy die) agterkant van die lykbaar op sy linker skouer. Mense loop haastig met die dooie tot aan die graftes, sonder (om te) draf en sonder (om) die dooie (te) skud. En (om) agter die lykbaar (te) loop is meer beter as (om) voor die lykbaar (te) loop. Ibn Mas'ūd - mag Allah 'n welbehae aan hom hē - (het) gesê: 'Netsoos ('n) plig-gebed meer beter is as ('n) gebruiklike gebed'. Wanneer mense (die oorledene) tot die dooie se graf bring, is (dit) afkeurenswaardig (dat) mense sit voor mense die dooie van mense se nekke afbring. Grawe (die) graf tot (die) bors (-hoogte); as (dit) 'n man se hoogte (is), is (dit) meer beter. En hol uit van onder aan die gebedsrigting (se) kant. As die grond nie sterk is (nie), bou (dan 'n) muur van binne rond, omtrent (dat) die dooie (daar) onder kan gaan. Bring die dooie af in die graf na die gebedsrigting (se) kant. Die man wat die dooie in (die) graf sit dra voor: 'In die naam van Allah en op die godsdiens van die apostel van Allah'. En maak ('n) vrou se graf toe met 'n laken of wat so voort is in die tyd (dat hulle) die dooie vrou afbring in die graf. (Dit) is nie nodig (om die) dooie man se graf toe (te) maak (nie). En gee (die) dooie man en vrou, groot en klein, se gesig vir die gebedsrigting, naamlik laat vir hom lē op sy regter sy dat sy gesig en sy front na die gebedsrigting (is). En knoop los die band wat met die doodsklere vasgemaak (is). ('n Mens) moet sy hand nie onder sy kakebeen bring nie¹. En maak agter die dooie in die syholte toe met rou stene of met groen voer, (Dit) is afkeurenswaardig (om dit) toe (te) maak met gebakte steen en (dit) is afkeurenswaardig (om dit) met hout toe (te) maak. En gooi weg in die graf klei tot (dit) vol word. En maak die graf omtrent een span hoog. Moenie (dit) vierkantig maak nie. (Dit) is afkeurenswaardig (om) die graf nadat (dit) vol geword (het) met kalk en met gebakte stene en met hout te bou, want dit is nie nodig om sonder rede onkoste (te) maak (nie). Moenie twee dooie mense in een enkele graf sit (nie), maar dit: sit (hulle daarin) vir 'n rede². En moenie die dooie uit (die) graf uithaal nie, maar dit: (jy) moet die dooie uit die graf haal as die grond ander mense s'n is en hulle geen permissie gee (om dit daar te laat) nie. (Dit) is afkeurenswaardig (om) op die graf (te) trap en (om) op die graf (te) sit en (om) op die graf (te) slaap en (om die) gebed by die graf (te) maak; dié algar³ is afkeurenswaardig.

Hierdie hoofstuk praat van (die) martelaar en van sy begrafnis. Martelaar is die Moslem vir wie die heidene wat met (die) Moslems se koning baklei, doodmaak of vir wie die ander Moslems wat nie vir (die) Moslems se koning luister nie dood maak,

¹ Die 'siet' (sit) is 'n variant van 'bring'. ² Soveel as: 'behalwe as dit noodsaaklik is'. ³ Lees: 'alghar'.

maak fer hem roebers *oeuf* miesie karai fer hem *doeūat* ien *oeuarlegh*
 pelek *ya'nī muslims* baklie met *kāfirs* saam daan kerai ien
muslim *doeūat* ien die pelek an het *oeup* sain laif saawel *oeuf* ander
 sain mierkie die *doeūaia muslim* es riegh *shāhid* an het *oeup*
 sain laif sijar mierkie *oeuf* *doeūat* maak fer hem ander *muslim*
 met *oeuan* riegh an niet *woeūarī wāgīb* met *doeūat* maak fer hem
 kiettjs die faif soert fermoertes es riegh *shāhid* daan siet
 die *shāhid* ien die *kafan* an maak *salāt ḡanāzat oeup* hem an
 moenie waas fer hemnie an siet fer hem ien die *qabr* met sain beloed
 an met sain kelierie maar det berieng *oeuait* die ghoedrieng wat
 es niet fan *kafan* sain soertnie nitsoe fiel kelierie an nitsoe die kelierie
 wat ghaseoeup es met kaboeoeup an nitsoe *huf* an nitsoe *oeuarlegh*
 sain ghoeroeoeup sekap siet ander lienie *oeup* sain kelierie *oeum*
 temaak *kafan* fer hem aas die kelierie es niet ghanoegh fer die *kafan*
 an maak miender aas die kelierie tefjal es fer die *kafan* pas
oeup fer die *kafan* wat *sunnat* es aas het die fermoeoeupart kelainie
 kent *oeuf* ghiiek miesie *oeuf* het *ġanābat oeuf* het *haid oeuf* het
nīfās moet waasien fer hoeoeupale an waasien die man wat miesie
 maak *doeūat* fer hem ien setaat an es *oeuan doeūaidek* waarlek die
 fermoeoeupart miesie ghamaak *doeūat* fer hem aasperies *oeuan* riegh
 an oeksoe moet waas die fermoeoeupart aas kerai bajaang sier ien
'ahl harb sain *oeuarlegh* daan miesie berieng fer hem *oeuait* daan hai
 iet *oeuf* hai dirieng *oeuf* ferberoeoeupai mirsainie *oeuf* ferkoep ien
 dieng *oeuf* koep ien dieng *oeuf* belaif liewendagh mier aas half dagh
 daan hai *doeūat* moet waas fer hem bai *'abā yūsuf* *oeuf* ghaloep
oeup die sier kerai man *salāt* sain tait die man het noegh *'agl oeuf*
 bau *oeup* hem wie miesie maak *doeūat* fer hem hainie
 lijoeoeupaster fer *sultānnie* daan hai bakelai *oeuf* maak *roeūaber* wierk
 waasien fer hem an moenie maak *salāt ḡanāzat oeup* hemnie
 soemaghie *'ālims* ghasie moenie waas fer hem nie nitsoe nie
 maak *salāt oeup* hemnie an maak *salāt ḡanāzat oeup* die man
 wat maak fer hem self *doeūat*

diesie *bāb* peraat fan maak *salāt* binie ien die *ka'bat* *fard* an *sunnat*
salāts ien die *ka'bat* es riegh wie laat sain roegh ien die *ka'bat*
 fer *salāt* fer *'imām* sain roegh es riegh aas laat sain roegh fer
'imām sain ghasiegh es niet riegh befoeoeupbijal setaan fer *salāt* *oeuwar*
 die *'imām* an es *makrūh* laat sain ghasiegh fer *'imām* sain
 ghasiegh befoeoeupbijal hai setaan fer *salāt oeup* *sūrat* aas
 miesie setaan fer *salāt halqat* *roeūant* die *ka'bat* nitsoe rieng *'imām*
 waas ien die *ka'bat* es riegh aas het die *'imām* boeuaitie kaant die
ka'bat die man sain *salāt* es riegh wat die man ien die pelek es mier
 naabai fer die *ka'bat* aas die *'imām ya'nī* die *ma'mūman* wat es mier
 naabai fer die *ka'bat* aas die *'imām* sain *salāt* es riegh aas die *'aqrah* es
 nie ien *'imām* sain kaantnie *salāt* es riegh *oeup* *ka'bat* sain
 pelaat maar es *makrūh* befoeoeupbijal *rasūlu llāh* *ṣalla llāhu ta'ālā*
alaihi wasallam biliet

of wat rowers¹ doodmaak of wat mense dood vind in ('n) plek (van) oorlog. Naamlik: Moslems baklei saam met heidene (en) kry dan 'n Moslem dood op dié plek en (hy) het op sy lyf ('n) sabel of ander (wapen) se merke. Die dooie Moslem is ('n) regte martelaar en het op sy lyf seer merke. Of vir wie ander Moslems doodmaak met onreg, (waarby dit) nie verpligtend word om vir (die) doodmaak van hom bloedprys² te aanvaar nie – dié vyf soorte vermoordes is regte martelaars. Sit dan die martelaar in die doodsklere en maak (die) begrafnisgebed oor hom. En moenie vir hom was nie en sit vir hom in die graf met sy bloed en met sy klere. Maar dit: bring uit die goeters wat nie van doodsklere se soort is nie, soos klere van vel en soos die klere wat (op) gestop is met kapok en soos leersokkies en soos oorlog se gereedskap³. Sit ander linne op sy klere om doodsklere vir hom te maak, as die klere nie genoeg vir die doodsklere is (nie). En maak minder (klere) as die klere teveel is vir die doodsklere. Dra sorg vir die doodsklere wat gebruiklik is. As (jy) die vermoorde het (wat 'n) kleine kind (is) of ('n) gek mens of (wat) groot onreinheid het of menstruasie het of 'bevalling', moet (jy) vir hulle was. En was die man wat mense doodmaak in ('n) stad en (van wie dit) onduidelik is (of) ('n) mens die vermoorde ekspres, (in) onreg, doodgemaak (het). En ook so moet (jy) die vermoorde was as (hy) baie seer gekry het in die nie-Moslems se oorlog (en) mense dan vir hom uitbring (en) hy dan eet of drink of medisyne gebruik of 'n ding verkoop of 'n ding koop of lewend bly meer as ('n) halwe dag (en) dan sterf; (jy) moet vir hom was volgens Abū Yūsuf. Of (as) oor die man (wat) seer kry (die) gebed se tyd verloop (terwyl) die man nog bewussyn het, of oor hom bou⁴. (Hy) vir wie mense doodmaak (omdat) hy nie vir (die) sultan luister nie (en) dan baklei of rower-werk⁵ maak, was vir hom en moenie (die) begrafnisgebed oor hom maak nie. Sommige geleerde (het) gesê: 'Moenie vir hom was nie; netso nie oor hom (die) gebed maak nie'. En maak (die) begrafnisgebed oor die man wat vir homself doodmaak.

Hierdie hoofstuk praat van (die) maak (van die) gebed binne-in die Kaäba.

Plig(-gebed) en gebruiklike gebede in die Kaäba is reg. Wie sy rug in die Kaäba vir (die) gebed teenoor (die) voorganger se rug laat, is reg. As (hy) sy rug teenoor (die) voorganger se gesig laat, is (hy) nie reg (nie), want (hy) staan vir (die) gebed voor die voorganger. En dit is afkeurenswaardig (dat hy) sy gesig teenoor (die) voorganger se gesig laat, want hy staan vir (die) gebed (teen)oore (die) ry. As mense vir (die) gebed in 'n sirkel staan, rond die Kaäba, netsoos ('n) ring (en die) voorganger was in die Kaäba, is (dit) reg. As (hulle) die voorganger buitekant die Kaäba het, is die man se gebed reg wat (betref) die man op die plek (wat) meer nabij vir die Kaäba is as die voorganger, naamlik: die gemeentelid wat meer nabij vir die Kaäba is as die voorganger, sy gebed is reg as die meer nabije nie aan (die) voorganger se kant is nie. Gebed is reg op (die) Kaäba se plat (dak), maar is afkeurenswaardig, want die apostel van Allah – mag Allah, hy is verhewe, hom eer en groet – (het dit) belet.

¹ Eintlik: 'robbers'. ²Vergelyk Engels 'quits'. ³ Eintlik 'gerei-skap'? ⁴ Blykens die Arabies is bedoel: 'of as hulle hom in 'n tent of huis opneem'. ⁵ Eintlik: 'robber-werk'.

diesie *kitāb* peraat fan *zakāt* sain *ma'nā* ien 'arab taal es temaak
 soekoen ien *agāma* es die *zakāt* es ghief ien paart fan sain aighen
 doeum die paart es doeuaidek ien *agāma* fer die *muslim* wat aarem
 es wat es niet fan *hāšimi* sain ghawiesienie selaaf ien die tait
 die ariem *muslim* sain *nafqat* ferloep fan gheifer fan aldie kaantie
 ghief die *zakāt* fer saik *allāhu ta'ālā* alien *zakāt woeuart wājib* met
 faif *ṣarts* die ieriestie es '*aqal* die tewiedie es *bulūg* die
 dierdie es '*islām* die fierdie es *hurriyat* die faiftie es hai
 waas aigenaar fer *niṣāb* oeyamterent ien djaar die *niṣāb* waas ferai
 fan sekoelt an die *niṣāb* waas ferai fan sain affrie wat noedagh es
 fer hem an fer die miesie wat oeyander sain beroeūasten es die *niṣāb*
 es fermierder an maskie die *niṣāb* noechnie fermeirder nie maar kan
woeuart fermeirder die *niṣāb* waas aighendoeum foelkoem *zakāt*
 es niet *wājib* oeyap gheiek miesie nie an *oeyap* kilainie kentnie an
oeyap kāfir miesie nie an *oeyap* selaaf miesie nie an *oeyap niṣāb* sain
 aigenaar nie aas ien djaar niet ferloep es *oeyap* die *niṣāb*nie an
zakāt es nie *wājib* *oeyap mukātab* miesie nie an *zakāt* es nie
wājib *oeyap* sekoeyaldenaar nie aas miesie wellie die sekoelt ien
oeyamterenta die sekoelt *zakāt* es nie *wājib* en *zakāt* es niet
wājib fan *mār dimāl* *māl dimāl* es die ghoedrieng wat ferloeuar
 es an es die ghoedrieng wat ghafal ien diesie en es die ghoedrieng
 wat miesie anghaniem met dewieng die aigenaar het niet ghatoeūagie
 es die ghoedrieng wat hai ghabeherawie ien feroestie laant
 daan hai ferghiet die pelek an es die ghoedrieng wat *sultān*
 anghaniem met *oeyanriegh* en es die sekoelt het ghawies soekoel
 dienaar *oensterai* an liener het niet ghatoeūagie *oeyap* die sekoeltnie
zakāt es *wājib* ien die sekoelt die sekoeldienaar biekent waas
 raik *oeyaf* waas ariem *oeyaf* waas bankoeūaroeyat met *qādi* sain
 noeūates *oeyaf* die sekoeldienaar *oeyan* seteraai het *oeyap* die sekoelt
 ghatoeūagie *oeyaf qādi* wiet die sekoelt an *zakāt* es *wājib* ien
 die ghoedrieng wathai ghabeherawie ien sain hoeūais daan hai
 ferghiet die pelek ien die ghoedrieng wat hai ghabeherawie ien sain
 tijoen *oeyaf* ien sain fiengart '*alims* ghamaak *ihtilāf* moet ghief
zakāt fan sekoelt ien die tait hai kerai die sekoelt an ghief *zakāt*
 fan handelrai *oeyamterent* *niṣāb* es ien die tait hai kerai fan die perais
 fiertagh *dirhem* ghief ien *dirhem* an ghief *zakāt* fan die ghoedrieng
 sain perais wat esnie fan handelrainie ien die tait hai kerai *oeyamterent*
niṣāb an ghief *zakāt* fan die dieng wat es niet aighendoeum
 sain perais ien die tait hai kerai *oeyamterent* *niṣāb* an belaif *oeyamterent*
 ien djaar *oeyander* sain hand es *ṣarṭ oeyamtaghief zakāt* maak
niyyat ghalaik ghief die *zakāt oeyaf* maak *niyyat* ghalaik haal *oeyait*
 die *zakāt* fan sain ghoedrieng aas ghief aldie *zakāt* wat *woeuart*
wājib *oeyap* hem an hai niet ghamaak *niyyat* fer *zakāt ya'ni* hai
 ghaghief boeyaitien mienig fer *zakāt* die *zakāt* fal af aas hai
 ghief ien paart fan die *zakāt* die ander paart fan *zakāt* niet fal af fan

Hierdie boek praat van godsdienstige belasting.

Sy betekenis in (die) Arabiese taal is (om) skoon te maak. In (die) godsdienis is die belasting (om te)¹ gee 'n deel van sy eiendom – die deel is duidelik in (die) godsdienis – vir die Moslem wat arm is, wat nie van (die) Hāsimiet se gewese slaaf is (nie); solank as die arm Moslem se onderhoud van (die) gewer van al die (familie-kante askom², gee (daardie gewer) die belasting vir (die) saak (van) Allah – hy is verhewe – alleen. Belasting word verpligtend onder vyf voorwaardes. Die eerste is verstand. Die tweede is meerderjarigheid. Die derde is Islam. Die vierde is vryheid. Die vyfde is: hy was eienaar van belasbare besit omtrent een jaar (terwyl) die belasbare besit vry van skuld was en die belasbare besit vry was van sy affére wat nodig is vir hom en vir die mense wat onder sy berusting is (en) die belasbare besit is vermeerder, ook al (het) die belasbare besit nog nie vermeerder nie, maar kan vermeerder word (en) die belasbare besit volkome eiendom was. Belasting is nie verpligtend vir ('n) gek mens nie en vir ('n) kleine kind nie en vir ('n) heidense mens nie en vir ('n) mens (wat) slaaf (is) nie en vir belasbare besit se eienaar as een jaar oor die besit nie verloop het nie. En belasting is nie verpligtend vir ('n) mens (wat) kontrak-slaaf (is) nie; en belasting is nie verpligtend vir ('n) skuldenaar as mense die skuld wil hê; in omtrent die (bedrag van die) skuld is belasting nie verpligtend (nie). En belasting is nie verpligtend van onsekere besit³ (nie). Onsekere besit is die goedere wat verloor is en is die goedere wat in die see gevval (het) en is die goedere wat mense met dwang geneem (het), (sodat) die eiénaar geen getuies het nie. (Dit) is (ook) die goedere wat hy in verwoeste⁴ land begrawe (het en) hy dan die plek vergeet (het). En (dit) is die goedere wat (die) sultan met onreg geneem (het). En dit is die skuld (wat) gewees het, (maar die) skuldenaar ontstry (dit) en (die) lener het nie getuies van die skuld nie. Belasting is verpligtend oor die skuld (wat) die skuldenaar beken, (hy) was ryk of was arm of was bankrot met (die) regter se kennisname⁵, of die skuldenaar ontstry (dat hy) van die skuld getuies het, of (die) regter weet (van) die skuld. Belasting is verpligtend oor die goedere wat hy in sy huis begrawe (het en) hy dan die plek vergeet; oor die goedere wat hy in sy tuin of in sy wingerd⁶ begrawe (het), (het die) geleerdes meningsverskil gemaak. ('n Mens) moet belasting gee van skuld op die tydstip (dat) hy die skuld kry. En (hy) gee belasting van handelsware; die belasbare bedrag is omtrent wanneer⁷ hy van die prys veertig dirhem kry; (hy) gee een dirhem. En (hy) gee belasting van die goedere se prys wat nie van handelsware is nie, wanneer hy omtrent (die) belasbare bedrag kry. En (hy) gee belasting van die ding wat nie eiendom is (nie), wanneer sy prys (wat) hy kry omtrent (die) belasbare bedrag (is) en omtrent een jaar onder sy hand bly. Om belasting te gee is (dit) voorwaarde om (die) intensie (te) maak tegelyk (dat) hy die belasting gee of (om die) intensie (te) maak tegelyk (dat hy) die belasting van sy goedere uithaal. As (hy) al die belasting gee wat verpligtend vir hom word en hy nie (die) intensie gemaak (het) vir (die) belasting, naamlik hy (het dit) gegee sonder (die) bedoeling vir belasting, val die belasting af. As hy een deel van die belasting (sonder intensie) gee, val die ander deel van (die) belasting nie van

¹ Die tweede 'is' is oorbodig. ² Vermoedelik is bedoel: Wat iemand vir die (min of meer verpligte) onderhoud van arm bloedverwante uitgee, kan nie as 'belasting' beskou word nie. ³ Lees: 'mäl dimär'. ⁴ Lees: 'ferwoestie'. ⁵ 'Notice'. ⁶ 'Vineyard'. ⁷ Eintlik: 'in die tyd'.

hem bai 'abū yūsuf es makrūh maak *hilat oeuam* tehaal afdie
 zakāt fan hem die *hilat eshoe* hau fan ghoedrieng *nīšāb* ien dagh
 mender aas ien djaar daan hai ghief fer sain foerau aghter die dagh
 die foerau fier ghaghief fer hem die djaar sain zakāt fal af fan hem
 maar die wierk es makrūh aas koep selaaf *oeuam* temaak
 foewardijal daan hai maak *niyyat oeuam* temaak siervent *woeyart bātil*
 die foewardijal wat ghoedrieng hai maak *niyyat oeuam*
 teferboeroeuwaik niet *woeyart foewardijal* met miene *foewardijal* soefijal
 hainie ferkoepnie an oek soe niet *woeyart foewardijal* wat
 ghoedrieng hai kerai ierf *poeuasien* fan sain *doeuaria* faamildjie aas
 hai maak *niyyat oeuam* temaak *foewardijal* ien die ghoedrieng wat hai
 ghakerai met persient *oeuaf* met *waṣiyat* fan *doeuaria* miesie *oeuaf* met
 toerau *oeuaf* met *talāq oeuaf* met feriedie fan kietts die goedrieng
woeyart foewardijal es *bātil nādr* maak *doeuaidlek oeuam* taghief
 diesie dagh diesie ghielt diesie ariem aas hai ghief ander ghielt ien
 ander dagh fer ander ariem det es riegh andie *nādr* fal af fan sain niek
 diesie *bāb* peraat fan die ghadierties sain zakāt wat wai
 es *gām'* fer *sā'imat* es ien *sawā'im* es mier aas tewie *sā'imat*
 wat es saal *doeuaidlek* maak die *sā'imat* es die ghadiertie wat
 belaif liewendagh met wai alien ien mier aas haalf djaar an het
 niet zakāt fan mender aas faif kamiels het ien sekaap *zakāt*
 fan faif kamiels wat wai het tewie sekaaps *zakāt* fan tien
 kamiels wat wai het derie sekaaps *zakāt* fan faiftien kamiels wat
 wai het fan *toeuantagh* kamiels wat wai fier sekaaps *zakāt*
 het fan faif an *toeuantagh* toet faif an diertagh kamiels wat
 wai ien qelainie kamei wat ghanoemt *bintu mahād* fer *zakāt* die
bintu mahād es die kamei wat *oeyawir* es aas ien djaar an het
 fan sies an diertagh toet faif an fiertagh kamiels ien kamei ghanoemt
bintu labūn die *bintu labūn* es die kamei wat *ghaqoeūam*
 ien die dierdie djaar *ya'ni* es aufer tewie djaar an het fan sies
 an fiertagh toet siestagh ien kamei wat ghanoemt *hīqqat* die
hīqqat es die kamei wat *ghaqoeūam* ien die fierdie djaar *ya'ni* es
oeuwawer derie djaar an het fan ien an siestagh toet faif an
 siewanetagh ien kamei wat ghanoemt *gīd'at* die *gīd'at* es die
 kamei wat *ghaqoeūam* ien die fiftie djaar *ya'ni* es oewer fier djaar
 het fan sies an siewentagh toet niegentagh tewie *bintu labūn*
 an het fan ien an niegentagh toet *hoeuyander* an *toeuantagh*
 tewie *hīqqat* aas die kamiels ien sekaap *zakāt* toet *hoeuyander* faif
 an fiertagh daan moet ghief tewie *hīqqat* an ien *bintu mahād* fer *zakāt*
 toet *hoeuyander* an faiftagh daan het derie *hīqqat zakāt* aas
 kamiels *woeyart* mier wier beghent fan ieder ien faif kamiels wat mier
 es aas *hoeuyander* an faiftagh ien sekaap es *fard* fer *zakāt* saam derie
hīqqat toet *hoeuyander* an sewintagh kamiels daan het derie
hīqqat an ien *bintu mahād* fer *zakāt* toet *hoeuyander* sies an

hom af (nie), volgens *Abū Yūsuf*. (Dit) is afkeurenswaardig om ('n) kunsgreep (te) maak om die belasting van hom af te haal. Die kunsgreep is so: (Hy) hou van (die) belasbare bedrag van (sy) goedere een dag minder as een jaar; dan gee hy (dit) vir sy vrou; na die dag (het) die vrou (dit) weer¹ gegee vir hom; die jaar se belasting val af van hom; maar dié werk is afkeurenswaardig. As (hy 'n) slaaf koop om voordeel te maak (en) hy dan (die) intensie maak om (hom 'n) diensknege te maak, word die voordeel ongeldig. Watter goedere hy intensie maak om te gebruik word geen voordeel met (die) bedoeling (van) voordeel so lank as wat hy (dit) nie verkoop nie. En so word ook nie voordeel nie goedere wat hy kry (as) erfposie van sy dooie familie. As hy (die) intensie maak om voordeel te maak met die goedere wat hy gekry (het) deur present of deur legaat van dooie mense of deur trou of deur verstoting of met vrede se bloedprys², word dié goedere voordeel. (Dit) is ongeldig (om 'n) gelofte duidelik te maak, (dws.) om hierdie dag hierdie geld (vir) hierdie arme te gee; as hy ander geld op ('n) ander dag vir ('n) ander arme gee, is dit reg en die gelofte val van sy nek af.

Hierdie hoofstuk praat van die gedierte se belasting wat wei. (Dit) is (die) meervoud van 'weidend' (wat) een is. 'Weidendes' is meer as twee. Wat 'weidend' is, sal (ek) duidelik maak. Die 'weidende' is die gedierte wat alleen deur wei meer as ('n) halwe jaar lewend bly. En ('n mens) het geen belasting van minder as vyf kamele nie. (Hy) het een skaap (as) belasting van vyf kamele wat wei. (Hy) het twee skape (as) belasting van tien kamele wat wei. (Hy) het van twintig kamele wat wei vier skape (as) belasting. (Hy) het van vyf en twintig tot vyf en dertig kamele wat wei een klein kameel wat 'dogter van menstruasie' genoem word as belasting. Die 'dogter van menstruasie' is die kameel wat ouer is as een jaar. En (hy) het van ses en dertig tot vyf en veertig kamele een kameel genoem 'dogter van 'n melk-liefhebber'. Die 'dogter van die melk-liefhebber' is die kameel wat in die derde jaar gekom (het), naamlik (dit) is oor twee jaar (oud). En (hy) het van ses en veertig tot sestig een kameel wat 'geskik' genoem (word as belasting). Die 'geskikte' is die kameel wat in die vierde jaar gekom (het), naamlik (dit) is oor drie jaar (oud). En (hy) het van een en sestig tot vyf en sewentig een kameel wat 'jonk' genoem (word as belasting). Die 'jonge' is die kameel wat in die vyfde jaar gekom (het), naamlik (dit) is oor vier jaar (oud). (Hy) het van ses en sewentig tot negentig twee 'dogters van 'n melk-liefhebber' (as belasting). En (hy) het van een en negentig tot honderd en twintig twee 'geskiktes' (as belasting). As¹ die kamele een skaap (as) belasting tot honderd vyf en veertig, dan moet (hy) twee 'geskiktes' en een 'dogter van menstruasie' as belasting gee; tot honderd en vyftig, dan het (hy) drie 'geskiktes' (as) belasting. As (die) kamele meer word, begin (hy) weer van ieder een vyf kamele wat meer is as honderd en vyftig; een skaap is plig vir belasting saam (met) drie 'geskiktes'. Tot honderd en sewentig kamele, dan het (hy) drie 'geskiktes' en een 'dogter van menstruasie' as belasting. Tot honderd ses en

¹ Lees 'wier' i.p.v. 'fier'. ² Vergelyk Engels 'quits'. ³ 'n Wanvertaling vir 'Dan vir elke vyftal (kamele) een skaap'.

taghentagh daan ghief derie *hiqqat* an ien *bint labūn* toet
hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ sies an niegentagh daan ghief fier *hiqqat* toet tewie
hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ oek ghief fier *higgat* daan maak ien aldie faiftagh het
ien *hiqqat* nit $\bar{o}$ e maak ien faiftagh die faiftagh aghter hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$
an faiftagh *ya'ni* fan ieder ien faiftagh het ien *hiqqat* 'a $\bar{g}$ am
sain kaniel es ghalaik ien *zakāt*

diesie *fasl* peraat fan bies sain *zakāt*
het nie ien minder aas diertagh bieses *zakātnie* wanier *woe $\bar{u}$ art*
die bieses diertagh met wai daan ghief ien boeltjie die boeltjie
es wat *koe $\bar{u}$ am* ien die tewiedie djaar *ya'ni* es oewer ien djaar
oe $\bar{u}$ af ien fiersie toet fiertagh daan ghief ien *djo $\bar{u}$ ang*
boeltjie die boeltjie es wat *koe $\bar{u}$ am* ien die dierdie djaar *ya'ni*
es oewer tewie djaar *oe $\bar{u}$ af* ien *djo $\bar{u}$ ang* fiersie het niet
zakāt ien die bieses *woe $\bar{u}$ art* mier aas fiertagh toet *woe $\bar{u}$ art* siestagh
bai 'imām 'a'zam het *zakāt* ien die bieses wat mier es aas fiertagh
met sain riekan het ien siestagh biess tewie sepien boeltjie
tabī' an het ien siewentagh ien *musinnat* an ien *tabī'* nit $\bar{o}$ e
oe $\bar{u}$ ans ghasikeriwi rieken die bieses wanier tien *woe $\bar{u}$ art* mier
daan het ien ieder ien fiertagh ien *musinnat* *djaamoess* es
nit $\bar{o}$ e bies fer *zakāt* bifo $\bar{u}$ arbijal die *djaamoess* oek es bies maar es mier
ghoeroeter

diesie *fasl* peraat fan sekaap an *boe $\bar{u}$ ak* sain *zakāt*
het niet fan mender aas fiertagh sekaap *oe $\bar{u}$ ap boe $\bar{u}$ ak zakātnie*
wanier die *janam woe $\bar{u}$ art* fiertagh an belaif liwendagh met wie
daan ghief ien ghet met mieneg *zakāt* aas sekaaps *woe $\bar{u}$ art*
hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ ien an *toe $\bar{u}$ antagh* toet tewie hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ daan ghief tewie
ghait wanier *woe $\bar{u}$ art* die sekaaps *oe $\bar{u}$ af boe $\bar{u}$ akes* tewie hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$
ien toet derie hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ daan ghief derie *sātun fer zakāt* het ien
fier hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ sekaaps fier sekaap fer *zakāt* daan aas sekaaps
oe $\bar{u}$ af boe $\bar{u}$ aks woe $\bar{u}$ art mier aas fier hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ moet ghief fan ieder ien
hoe $\bar{u}$ ander $\bar{t}$ ien ghaft sekaap *oe $\bar{u}$ af* ien *boe $\bar{u}$ ak* sekaap an *boe $\bar{u}$ ak*
es ghalaik ien *zakāt* die minderiestie wat riegh es fer *zakāt*
an miesie niem an fer *zakāt* es die *sāt* wat ghanoemt *tanyu* die
tanyu es die sekaap wat *woe $\bar{u}$ art* foelkoem fan sain audiedoe $\bar{u}$ am ien
djaar fan sekaap *oe $\bar{u}$ af* fan *boe $\bar{u}$ ak*

diesie *fasl* peraat fan pierie sain *zakāt*
wanier die pierie waas lewendagh met wai an miesie hau *oe $\bar{u}$ am* antie
tijal paatai waas henges an paatai waas mieries daan ghief *zakāt*
fan die pierie die man wat het pierie es feraiwielagh aas welhie
moet ghief fan ieder ien piert ien dienaar *ghoe $\bar{u}$ at* aas welhie
maak die piert sain perais *doe $\bar{u}$ aidlek* an ghief fan die piert sain perais
ien kewart fan die tiendie fan die perais aas die perais *woe $\bar{u}$ art* foelkoem

tagtig, dan gee (hy) drie 'geskiktes' en een 'dogter van 'n melkliefhebber'. Tot honderd ses en negentig, dan gee (hy) vier 'geskiktes'. Tot twee honderd gee (hy) ook vier 'geskiktes'. Dan maak (hy) een al die vyftig(-talle): hy het een 'geskikte' (as belasting); netso maak (hy) een vyftig(-tal) na (die) honderd en vyftig, naamlik van ieder een vyftig(-tal) het (hy) een 'geskikte' (as belasting). (Die) Perse se kameel is netso by (die) belasting.

Hierdie afdeling praat van die bees se belasting.

Van minder as dertig beeste het ('n mens) nie belasting nie. Wanneer die beeste met weiding dertig word, dan gee (hy) een bulletjie. Die bulletjie is (een) wat in die tweede jaar kom, naamlik oor een jaar is. Of een versie. Tot veertig, dan gee (hy) een jong bulletjie. Dié bulletjie is (een) wat in die derde jaar kom, naamlik oor die twee jaar is. Of een jong versie. (Hy) het nie belasting oor die beeste wat meer as veertig word (nie), tot (hulle) sestig word. Volgens die magtigste voorganger het (hy) belasting oor die beeste wat meer is as veertig, volgens sy rekening. Oor sestig beeste¹ het hy twee speen bulletjies, 'nalopers', (as belasting). En oor sewentig het (hy) een volwasse koei en een 'naloper' (as belasting). Netsoos ons geskrywe (het), reken (hy) die beeste wanneer (hulle) tien meer word. Dan het (hy) oor ieder veertig(-tal) een volwasse koei (as belasting). ('n) buffel² is netsoos ('n) bees vir belasting, want die buffel is ook ('n) bees maar is groter.

Hierdie afdeling praat van skaap en bok se belasting.

Van minder as veertig skape of³ bokke het (hy) nie belasting nie. Wanneer die kleinvee veertig word en deur weiding⁴ lewend bly, dan gee (hy) een geit⁵ met (die) bedoeling (van) belasting. As skape honderd een en twintig word tot twee honderd, dan gee (hy) twee geite. Wanneer die skape of bokke twee honderd een tot drie honderd word, dan gee (hy) drie stukke kleinvee as belasting. (Hy) het oor vier honderd skape vier skape as belasting. As skape of bokke meer as vier honderd word, moet (hy) van elke honderd(-tal) een geit-skaap of een bok gee. Skaap en bok is gelyk in beslissing. Die minste wat reg is vir belasting en mens aanneem vir belasting is die stuk kleinvee wat 'in sy tweede jaar' genoem word. Die (dier) 'in sy tweede jaar' is die skaap wat volkome van sy ouderdom een jaar word, van skaap of van bok.

Hierdie afdeling praat van perde se belasting.

Wanneer die perde met weiding lewendig was en ('n) mens hou (hulle) om aan te teel, party hingste was en party merries was, dan gee (hy) belasting van die perde. Die man wat perde het, is vry in sy keuse; as (hy dit so) wil hê moet hy van iedere perd een goue dinar gee; as (hy dit so) wil hê, maak (hy) die perd se prys duidelik en gee van die perd se prys een kwart van die tiende (deel), as die prys ('n) volkome belasbare bedrag word,

¹ Lees: 'bieses'. ² Bedoel is die Indiese *karbou*; die laaste s is oorbodig. ³ Lees: 'oeuf'. ⁴ Lees: 'wai'. ⁵ Lees: 'ghait'; bedoel is 'n vroulike skaap of bok.

niṣāb befoeūarbijal ghaqoem riwāyat fan rasūlu llāh sallā llāhu ta'ālā
 'alaihi wasallam soe an 'umar ibnu lḥaṭṭāb an zaidi bni tābit raḍiya
 llāhu 'anhu ma għamaak soe het niet fan pierie henges zakātnie bai
 alghar 'ālims het ien pierie mieries bai 'imām 'a'żam tewie
 riwāyat ien riwāyat sie het zakāt ien riwāyat sie het niet zakāt an
 het niet zakāt fan isls an fan setien islsnie aas esnie foeuar dijalnie
 an oeuaksoe het niet zakāt fan kāmiel sain faltjies an fan
 lamtjies an fan kalfisnie maar det het zakāt fan die derie aas het saamet
 die derie għoeroets daan moet riekan aldie għoeroets falintjies
 daan ghief zakāt fan alghar nitsoe fan pierie għoeroets het niet
 zakāt fan die ghadiertie wat miesie hau oeuamteferboeroeuwaik an fan
 die ghadiertie wat miesie hau oeuap setaal an oeksoe het niet
 zakāt fan die ghadiertie wat het tewie baas maar det het zakāt
 aas ieder ien baas sain paart oeuamterent niṣāb es daan moet ghief zakāt
 aas het niet die sepien beltjie wat woeuār wāġib oeuap hem daan
 hai kan ghief qelainer aas die sepien beltjie peraais waas tewie
 poeuār die kalf wat hai het sain peraais es ien poeuār daan hai
 kan ghief sain die kalf saam met ien poeuār oeuaf ghief mier
 għoeroet aas die sepien beltjie an niem an oeuamterent defrent fan
 peraaises aas hai ghief peraais fan zakāt es riegh an aas hai
 ghief peraais fan uśur oeuaf harāġ es ġā'iz an aas hai ghief
 peraais fan aldie soeuār kafārata oeuaf fan nadra es ġā'iz an es
 ġā'iz ghief peraais fan ramadān sain fitrat die zakāt faal af fan
 sain niek aas die aighendoeuām ferloeuār agħter die djaar woeuār
 foelkoem aas ien paart fan die aighendoeuām ferloeuār daan die
 paart sain zakāt faal af moet rieken ieres die paart wat ferloeuār es
 fan die ieriestie paart wat ferai es fan zakāt hulāsh aas hai het niegie
 kāmiels daan ien sekaap woeuār wāġib fan faif kāmiels fer zakāt
 die ander fier es ferai fan zakāt aas fier fan die niegie kāmiels
 ferloeuār daan moet riekan die fier wat ferloeuār es fan fier kāmiels
 wat ferai es fan zakāt daan moet ghief die faif kāmiels wat belaif
 sain zakāt aas die ferloeuārs mier es aas die ieriestie ferai daan
 moet rieken die ferloeuārs fan die ieriestie ferai an fan die niṣāb wat
 agħter die es hulāsh aas faiťien kāmiels ferloeuār fan fiertagh daan
 moet rieken fiertagh daan moet rieken fier ferloeuārs fan die ferai
 daan moet rieken die alf ferloeuārs fan die niṣāb wat es toesen faif an
 toeuārtagh an es toesen faif an diertagh daan moet rieken die
 ferloeuārs fan die dierdie niṣāb an daan moet rieken die ferloeuārs fan
 die fierdie niṣāb als soe toet die ant die jaṭwā es bai 'imām
 'a'żam die zakāt es hang oeuap niṣāb nie oeuap die ferainie
 daan aas ferloeuār fiertagh sekaap fan tagheontaagh agħter
 die djaar woeuār foelkoem daan moet ghief ien jilie sekaap fer zakāt
 befoeūarbijal die fiertagh wat belaif es niṣāb an die zakāt es fan
 niṣāb aas ferloeuār faiťien fan fiertagh kāmiels ien bintu mahād
 es wāġib fer zakāt die koeliekster moet niem an fer zakāt die

want ('n) oorlewering (het) so gekom van die apostel van Allah – mag Allah, hy is verhewe, hom eer en groet – en Omar ibn Khattab en Zaid ibn Thabit – mag Allah in hulle 'n welbehae hê – het so gemaak. ('n Mens) het volgens aldie geleerde geen belasting van enkel¹ hingste nie. Volgens die magtigste voorganger het (hy) oor enkel merries twee oorleweringe; een oorlewering sê: '(Hy) het belasting', een oorlewering sê: '(Hy) het nie belasting (nie)'. En (hy) het nie belasting van esels en van muile nie, as (hulle nie tot) voordeel is nie. En ook so het (hy) nie belasting van (die) kameel se vulletjies en van lammetjies en van kalfies nie, maar dit: (hy) het belasting van daardie drie as (hy) hulle saam met die drie grotes het. Dan moet (hy) al die groot vulletjies bereken (en) dan gee (hy) belasting van algar netsoos van enkel grote. (Hy) het nie belasting van die gedierte wat ('n) mens hou om te gebruik en van die gedierte wat ('n) mens op stal hou (nie). En ook so het (hy) geen belasting van die gedierte wat twee base het (nie), maar dit: (hy) het belasting as elke baas se deel omtrent (die) belasbare aantal is; dan moet (hy) belasting gee. As (hy) nie die speen-bulletjie, wat verpligtend vir hom word, het nie, kan hy ('n) kleiner (dier) gee; as die speen-bulletjie (se) prys was twee pond (en) die kalf wat hy het se prys is een pond, dan kan hy daardie kalf van hom saam met een pond gee. Of (hy) gee ('n) groter (dier) as die speen-bulletjie en neem omtrent (die) verskil van (die) prys aan. As hy (die) prys van (die) belasting gee, is (dit) reg. En as hy (die) prys van (die) tiende of (die) grondbelasting gee, is (dit) geoorloof. En as hy (die) prys van al die soorte vergoedings-prestasies of van geloftes gee, is (dit) geoorloof. En (dit) is geoorloof (om die) prys van (die) vasmaand se aalmoes te gee. Die belasting val af van sy nek as die eiendom nadat die jaar volkome word verlore is. As 'n deel van die eiendom verlore (is) dan val dié deel se belasting af. (Hy) moet eers die deel wat verlore is reken² van die eerste deel wat vry van belasting is; kortom, as hy nege kamele het, dan word een skaap verpligtend as belasting op vyf kamele; die ander vier is vry van belasting. As vier van die nege kamele verlore (is), dan moet (hy) die vier wat verlore is reken van (die) vier kamele wat vry van belasting is; dan moet (hy) die vyf kamele wat bly se belasting gee. As die verlores meer is as die eerste vryes, dan moet (hy) die verlores van die eerste vryes reken en van die belasbare aantal wat na dié is; kortom, as vyftien kamele van veertig verlore (is), dan moet (hy) veertig reken; dan moet hy vier verlores reken van die vryes; dan moet (hy) die elf verlores reken van die belasbare aantal wat tussen vyf en twintig en tussen vyf en dertig is; dan moet (hy) die verlores reken van die derde belasbare aantal en dan moet (hy) die verlores van die vierde belasting reken. Alles so tot die end. Die beslissing is volgens (die) magtigste voorganger. Die belasting is afhangend van (die) belasbare aantal, nie van die vrye nie. As (hy) dan veertig skape van tagtig verloor nadat die jaar volkome word, dan moet (hy) een hele skaap vir belasting gee, want die veertig wat bly is (die) belasbare aantal en die belasting is van (die) belasbare aantal. As (hy) vyftien van veertig kamele verloor, is een 'dogter van menstruasie' verpligtend as belasting. Die insamelaar³ moet vir belasting die

¹ Eintlik: 'pure hingste'. ² 'reken' het hier dikwels die betekenis van 'aftrek'.

³ 'collector'.

miedelstie ghadiertie moenie niem an wat bieter es aas alghar an
 moenie niem an wat mier sliegh es aas algharnie aas die miesie
 wat niet loegaister fer muslim sain koenieng daan anghaniem ghadiertie
 sain zakāt oeyaf anghaniem 'uśr oeyaf anghaniem harāj fan miesie
 'ālims ghief fatwā fer die miesie wat ghief zakāt oeyaf 'uśr fer die
 buğāt moet fier ghief zakāt an 'uśr ghahiem die buğāt niet ferboeroequaik
 die zakāt an 'uśr nie fer die miesie wat riegh es fer zakāt an fer 'uśr
 maar harāj moenie wier ghiefnie

diesie bāb peraat fan ghauoet an fan selwer an fan ghoedrieng sain zakāt
 ghoet sain nişāb es oeyamterent toequantagh mitqāl ghaut ien
 mitqāl es toequantagh qirāt ien qirāt es faif koeuarltjes ghars die
 doeyp noegh belaif daaroeypam an fan wiersekaandie toeps af ghasienai
 selwer sain nişāb es oeyamterent tewie hoevander! dirham
 selwer het ien ghaut an selwer an 'urud ien kewart fan die tiendie
 ya'ni fan fiertagh ien fer zakāt aghter die nişāb fan ghauoet
 an selwer het zakāt fan ieder ien fier mitqāl ghauoet an het zakāt
 fan ieder ien fiertagh dirham selwer met sain rieken ya'ni fan
 fiertagh ien wat riegh es ien ghauoet an selwer es wiegh met seqaal
 oeyam tewiet die zakāt woevarūt wājib an oeyam tegief zakāt es
 noedagh oemtewiet die zakāt woevarūt wājib fan dirhams ieder ien tien
 dirham waas oeyamterent siewie mitqāl met wiegh die ghoedrieng
 wat es wat giš an ghaut oeyaf es fan giš an selwer dijoer makaar
 die giš es qoepoer an aister an wat soewoevarūt es sain ghauoet es mier
 aas sain giš oeyaf sain selwer es mier aas sain giš daan die ghoedrieng
 wat es fan ghauoet an giš sain afferie es nitsoe pierie ghauoet an die
 ghoedrieng wat es fan giš an selwer sain afferie es nitsoe pierie selwer
 die ghoedrieng wat sain giš es mier aas sain ghauoet oeyaf
 selwer moet rieken sain perais aas die ghoedrieng foeyardijal es moenie
 wiegh afnie niyyat oeyam temaak foeyardijal es şart fer zakāt
 ien die ghoedrieng wat sain giš mier es nitsoe kelier raasie an
 zakāt es wājib fan ghauoet an selwer sain setiekie an zakāt es
 wājib fan ghauoet an selwer sain hūl nitsoe rieng an keraawietjie
 an bilt an wat soefoerūt es an zakāt es wājib ien die ghoedrieng
 wat fan ghaut oeyaf selwer es an zakāt es wājib ien die foeyardijal
 ghoedrieng aas woevarūt sain perais oeyamterent nişāb fan
 ghauoet oeyaf selwer maak die foeyardijal sain perais doeypidlek met
 ghielt die ghielt es mier bieter fer ariem miesie an siet die
 foeyardijal sain perais saam met die ghauoet oeyaf wat het oeyander
 sain hand oeyam tewoevarūt foelkoem die nişāb an siet ien fan die
 tewie saam met ander met perais maut siet die ghadiertie oeyaf
 die ghielt wat hai ghakerai aghter nişāb wat es fan nişāb sain şoert
 oeyap die nişāb ien sain djaar an ien sain zakāt aas die nişāb
 woevarūt mender ien die djaar die zakāt niet fal af aas die nişāb
 woevarūt foelkoem ien die djaar sain tewie ientie aas ghief foeyar

gemiddelde gedierte aanneem; (hy) moet nie wat beter as almal aanneem (nie) en moet nie wat meer sleg as almal is aanneem nie. As die mense wat nie na (die) Moslems se koning luister (nie) dan (die) gedierte se belasting aangeneem (het) of tiendes aangeneem (het) of grondbelasting aangeneem (het) van mense, gee (die) geleerdes (die) beslissing vir die mense wat belasting of tiendes aan die onderdrukkers gee, (dat hulle) heimelik (die) belasting aan tiendes weer¹ moet gee, as die onderdrukkers die belasting en tiendes nie gebruik vir die mense wat reg is vir belasting en tiendes. Maar grondbelasting moet (hulle) nie weer gee nie.

Hierdie hoofstuk praat van goud en silwer en van goedere se belasting. Goud se belasbare bedrag is omtrent twintig 'gewiggies'². Een 'gewiggle' goud is twintig karaat. Een karaat is vyf korreltjies gars – die dop bly nog daarom en van weerskante (is) die toppe afgesny. Silwer se belasbare bedrag is omtrent twee honderd dirham³ silwer. ('n Mens) het in goud en silwer en aan goedere een kwart van die tiende, naamlik van veertig een, as belasting. Na die belasbare bedrag van goud en silwer het (hy) belasting van iedere vier 'gewiggies' goud en (hy) het belasting van elke veertig dirhams silwer.

By sy berekening, naamlik van veertig een, wat reg is by goud en silwer is (om dit te) weeg met ('n) skaal om te weet (of) die belasting verpligtend word en om (die) belasting te gee. (Dit) is nodig om te weet (of) die belasting van dirhams verpligtend word: elke tien dirhams was omtrent sewe 'gewiggies' by (die) weeg. Die goedere wat van⁴ bymengsel en goud is, of van bymengsel en silwer deurmekaar is – die bymengsel is koper en yster en wat so voort is – as⁵ sy goud meer is as sy bymengsel of sy silwer meer is as sy bymengsel, dan is die goedere wat van goud en bymengsel is se affère netsoos pure goud en die goedere wat van bymengsel en silwer is se affère is netsoos pure silwer. Die goedere waarvan die bymengsel meer is as sy goud of silwer moet ('n mens) sy prys bereken; as die goedere voordeel is moet (hy dit) nie afweeg nie. Intensie om voordeel te maak is voorwaarde vir belasting oor die goedere waarvan die bymengsel meer is, soos klerasie. En belasting is verpligtend van goud en silwer se sierade soos ('n) ring en krabbertjie en belt en wat so voort is. En belasting is verpligtend oor die goedere wat van goud of silwer is. En belasting is verpligtend oor die voordeel-goodere. As sy prys omtrent (die) belasbare bedrag van goud of silwer word, maak (hy) die voordeel se prys duidelik in geld; die geld is meer beter vir arm mense. En (hy) sit die voordeel se prys saam met die goud of wat (hy) onder sy hand het sodat die belasbare bedrag volkome word. En (hy) sit een van die twee saam met (die) ander volgens prys. (Hy) moet⁶ die gedierte of die geld wat hy gekry (het) na (die) belasbare bedrag (en) van (die) belasbare bedrag se soort is, by die belasbare bedrag tydens sy jaar en in sy belasting sit. As die belasbare bedrag tydens die jaar minder word, val die belasting nie af (nie), as die belasbare bedrag tydens die jaar se twee uiteindes volkome word. As die man

¹ Lees: 'wier'. ² Twintig 'gewiggies' is 84 gram. ³ 'n Dirham (dragme) is amper drie gram. ⁴ Lees 'fan' i.p.v. 'wat'. ⁵ Lees 'aas' i.p.v. 'es'. ⁶ Lees 'moet' i.p.v. 'maut'.

die tait die man wat het ien *niṣāb* fan ghielt *oeuf* ghadiertie derie
oeuf fier djaar sain *zakāt ḥulāṣah* die man wat het ien *niṣāb* aas ghief
 derie *oeuf* fier djaar sain *zakāt foeyar* die tait es riegh *oeuf*
 die man wat het ien *niṣāb* ghief *foeyar* die tait baiaang *niṣābs* sain
zakāts die albai es riegh *oeuf* het niet *zakāt* ien qelien kent sain
 aighendoeufam wat es fan die *naṣāra* sain naam belaif ien *'arab* laant
 het *zakāt oeuf* die foerauns wat es fan *hoeuaille* nitsoe *zakāt*
 het *oeuf* *hoeuaille* sain mans

diesie *bāb* peraat fan *'āśir* sain afferie
 die *'āśir* es die man wat *sūlṭān* ghasiet fer hem laanges die paat
oeufam taniem an handelaars sain *sadaqats* die *'āśir* niem an
 fan *muslim* ien kewart fan die tiendie *ya'ni* fan fiertagh ien *oeuf* an hai
 niem an fan die *kāfirs* wat *oevander muslim* es half fan die tiendie
ya'ni fan *toeuantagh* ien *oeuf* an hai niem an fan die *kāfirs* wat
 es niet *oevander muslim* die tiendie foelkoem aas *woeyart* die *harbī*
kāfir sain handelaars sain ghoedrieng *oeufamterent* *niṣāb* an aas es
 niet dijoedlek fer *oeufs* die *kāfirs* *oeufamterent* wat an ghaniem fan
oeufs sain handelaars *oeuf* aas es doejoedlek *oeufansein* *'āśir* moet
 niem an *oeufamterent* wat *hoeuaille* ghaniem an *oeuf* maar det aas
 die *kāfirs* niem an alghar *oeufansein* *'āśir* moenie niem algharnie maar
 det laat belaif fer die *kāfir* bering fer hem sain ghaloek pelek *oeuf* aas
 die *kāfir* waas niet ghaniem an fan *oeuf* sain handelaars *gha'ien*
 dengnie *oeufansain* *'āśir* moenie niem an fan *hoeuailanie* *gha'ien*
 dengnie *oeuf* an moenie niem an nie fan mender aas *niṣābnie* an
 maskie hai bekent het ien sain *hoeuais* *oeufamterent* kan maak *niṣāb*
 foelkoem *oeuf* die *'āśir* moet ghoeloef die handelaar sain *woeyardie*
 aas hai sie die djaar noegh niet foelkoem *oeuf* hai sie sain ghoedrieng
 es noegh niet *oeufait* *oevander soekoeltnie* *oeuf* sie hai het ghaghief
 fer ariem miesie hai self ien setaat *boeyaitien* ghadiertie *oeuf* sie
 hai het ghaghief fer ander *'āśir* aas het ander *'āśir* met sain *soeueir*
 es niet noedagh die handelaar bering *oeufait* die ander *'āśir*
 sain die bewais *oeuf* die *'āśir* moenie ghoeloef die handelaar sain
woeyardie nie aas sie hai het ghaghief hai self *boeyait* kaant die setaat
 an die *'āśir* moenie ghoeloef miesie sain *woeyardienie* aas sie
 hai het ghaghief fan ghadiertie an maskie hai het ghaghief ien setaat
 wat *woeyardie* die *'āśir* ghoeloef fan *muslim* miesie oeksoe die
'āśir moet ghoeloef fan die *kāfirs* wat *oevander muslim* sain hant es
 moenie ghoeloef fan die *kāfirs* watnie *oevander muslim* sain
 hant esnie maar det die *'āśir* ghoeloef die *kāfir* *harbī* sain *woeyart* aas
 sie fer sain selaaf die selaaf es mien kent sain moeder *oeuf* aas die
kāfir *harbī* ghaloep fer die tewiedie kier ien *'āśir* sain paat *foeyar*
 die djaar ghadaan daan aas die *kāfir* *harbī* ghaloep ien *'āśir* sain paat
 aghter hai ghaat teroegh naa sain laant die *'āśir* moet niem an die
 tiendie fan die *kāfir* *harbī* fer die tewiedie kier *oeuf* aas hai nie ghaloep

wat 'n belasbare bedrag van geld of gedierte het voor die tyd drie of vier jaar se belasting gee, kortom as die man wat 'n belasbare bedrag het drie of vier jaar se belasting voor die tyd gee, is (dit) reg. Of (as) die man wat 'n belasbare bedrag het, voor die tyd baie belasbare bedrae se belasting gee, is dié albei reg. ('n Mens) het geen belasting oor die eiendom van ('n) kleine kind wat is van die Christene se naam (en) in (die) Arabiese land bly. (Hy) het belasting oor die vroue wat van hulle is, netsoos (hy) belasting het oor hulle se mans.

Hierdie hoofstuk praat van die ontvanger van tiendes se affére. Die ontvanger van tiendes is die man vir wie (die) sultan langs die pad gesit (het) om handelaars se bydraes aan te neem. Die ontvanger van tiendes neem van Moslems een kwart van die tiende aan, naamlik van veertig een. En hy neem van die heidene wat onder Moslems is (die) helfte van die tiende aan, naamlik van twintig een. En hy neem van die heidene wat nie onder Moslems is die tiende volkome, as die uitlandse heidene se handelaars se goedere omtrent (die) belasbare bedrag word en as vir ons nie duidelik is omtrent wat die heidene van ons se handelaars aangeneem (het nie). As (dit) duidelik is, moet ons ontvanger van tiendes omtrent wat hulle aangeneem (het) aanneem. Maar dit: as die heidene alles aanneem, moet ons ontvanger van tiendes nie alles neem nie, maar dit: (hy) laat vir die heiden bly (wat) vir hom na sy gelukplek bring. As die heidene van ons handelaars geen ding sou aangeneem (het) nie, moet ons ontvanger van tiendes van hulle geen ding aanneem nie. En (hy) moet nie van minder as (die) belasbare bedrag aanneem nie, ook al beken hy (dat hy) in sy huis omtrent (wat die) belasbare bedrag volkome kan maak het. Die ontvanger van tiendes moet die handelaar se woorde glo as hy sê (dat) die jaar nog nie volkome (is nie) of hy sê sy goedere is nog nie uit onder skuld nie of (hy) sê hy het vir arm mense in (die) stad gegee, hy self – behalwe gedierte – of (hy) sê hy het vir ('n) ander ontvanger van tiendes gegee, as (daar 'n) ander ontvanger is – (dit alles) onder eed. (Dit) is nie nodig (dat) die handelaar die ander ontvanger se bewys uitbring (nie). Die ontvanger van tiendes moet nie die handelaar se woorde glo nie as (hy) sê (dat) hy gegee het, hy self, buitekant die stad. En die ontvanger van tiendes moet ('n) mens se woorde nie glo nie as (hy) sê hy het van gedierte gegee, ook al het hy (daarvan) in (die) stad gegee. Watter woorde die ontvanger van tiendes van Moslem mense glo, moet die ontvanger van tiendes ook glo van die heidene wat onder (die) Moslems se hand is. (Hy) moet (dit) nie glo van die heidene wat nie onder Moslems se hand is (nie), maar dit: die ontvanger van tiendes glo die uitlandse heiden se woord as (hy) van sy slaaf sê: 'Dié slaaf is my kind se moeder'. As die uitlandse heiden vir die tweede keer in (die) ontvanger van tiendes se pad loop voor die jaar gedaan (is), dan, as die uitlandse heiden in (die) ontvanger van tiendes se pad geloop (het) nadat hy terug na sy land gegaan (het), moet die ontvanger van tiendes van die uitlandse heiden vir die tweede keer aanneem. As hy nie

naa sain laantnie die 'āśir moenie niem an fer die tewiedie kier nie
 die 'āśir niem an die tiendie fan ḥamr sain perais moenie niem
 an fan ḥinzir sain peraisnie an die 'āśir moenie fier niem an
 die tiendie fan die ghoedrieng wat miesie ghalaat belaif ien die
 setaat an die 'āśir moenie niem annie die tiendie fan die
 ghoedring fat sain wienges es fer ander miesie an die 'āśir moenie
 niem an fan die ghoedring wat sain ghielt es fer ander miesie an die
 wienges es toesien albai an 'āśir moenie niem an die 'uṣr nie
 fan selaaf sain ghoedring wat hai ghakerai met sain wierk daan
 ghamaak foeyardijal met permiesie fan sain baas maar det aas het
 niet soekoelt oēyap die selaaf an sain baas es saam met hem daan
 die 'āśir moet niem an aas handelaar loep ien ḥawāriḡ sain
 paat daan die ḥawāriḡ ghaniem an 'uṣr fan hoequaile die ḥawāriḡ sain
 afferie es niet riegh daan oēyansain 'āśir moet wier niem an 'uṣr fan
 die handelaar

diesie bāb peraat fan rikāz sain zakāt
 die rikāz es die ghauoet oēyaf selwer oēyaf aister oēyaf wat ſoefoeyart
 es wat miesie bereng oēyait oēyander die ghoeroeyant muslim
 miesie oēyaf kāfir wat oēyander muslim es kerai keuyaarie fan ghauoet
 oēyaf selwer oēyaf eister oēyaf loeyat oēyaf roeyai koeper ien 'uṣr
 sain laant oēyaf ien ḥarāj sain laant die 'āśir moet niem an fan die
 keuyaarie die faiftie die fier paart es fer die kerajjer aas die
 ghoeroeyant es niet ander miesie sain aighendoeyam aas die
 ghoeroeyant es ander miesie sain aighendoeyam die fier paart es fer
 die aigenaar fan die ghoeroeyant maar die koeuyaarie wat ḥarbi
 kāfir oēyait ghafendie ien muslim sain laant daan die jilie koeuyaarie
 es fer muslim sain ghoewermint aas muslim miesie oēyaf dimmi
 kerai die koeuyaarie ien sain hoequaile die 'āśir moenie niem an die
 faiftie nie aas muslim miesie oēyaf dimmi oēyait fandie die
 keuyaarie ien sain setek ghoeroeyant het tewie riwāyat ien riwāyat
 sie moet ghief ien riwāyat sie moenie ghiefnie aas muslim
 oēyaf dimmi karai die ghielt wat miesie ghaberie het oēyap die
 ghielt 'islām sain mierk nitsoe 'ayyat qur'ān oēyaf kalimah šahādat
 oēyaf 'islām koening sain setamp daan die ghielt es nitsoe die
 ghoedring wat ferloer as fan miesie aas het oēyap die ghielt
 kufr sain mierk nitsoe poep oēyaf kāfir koening sain setamp die 'āśir
 moet niem an die faiftie wat noegh belaif es fer die kerajjer boeqaitien
 ḥarbi aas het die ghoeroeyant es niet ander miesie sain aighendoeyam
 aas het die ghoeroeyant es niet ander miesie sain aighendoeyam
 oeksoe die 'āśir niem an die faiftie wat noegh belaif es fer die karajjer
 bai 'imām 'aḍzam wamūḥammad wat noegh belaif es fer die
 setoek ghoeroeyant sain ieriestie aigenaa wat hai ghakerai ien die tait
 'islām miesie woeyart maaster fer die laant aas die ieriestie aigenaar
 doeuaidalk es aas die ieriestie aigenaar es niet doeuaidek wat belaif

na sy land geloop (het) nie, moet die ontvanger van tiendes (dit) nie vir die tweede keer aanneem nie. Die ontvanger van tiendes neem die tiendes van wyn se prys aan; (hy) moet (dit) nie van varke se prys aanneem nie. En die ontvanger van tiendes moet die tiendes van goedere wat mense in die stad laat bly (het) nie weer¹ aanneem nie. En die ontvanger van tiendes moet nie die tiendes aanneem van die goedere waarvan die wins vir ander mense is nie. En die ontvanger van tiendes moet (dit) nie aanneem van die goedere waarvan die geld vir ander mense is en die wins tussen altwee (verdeel) is. En die ontvanger van tiendes moet geen tiendes aanneem van ('n) slaaf se goedere wat hy met sy werk gekry (het en) dan (daarvan) voordeel gemaak (het) met permissie van sy baas; maar dit: as (daar) geen skuld by die slaaf is en sy baas saam met hom is, dan moet die ontvanger van tiendes (dit) aanneem. As handelaars in sektariërs se pad loop (en) die sektariërs dan tiendes van hulle aangeneem (het) – die sektariërs se affére is nie reg (nie) – dan moet ons ontvanger van tiendes weer tiendes van die handelaar aanneem.

Hierdie hoofstuk praat van bodemskatte se belasting. Die bodemskatte is die goud of silwer of yster of wat sovoort is wat mense onder die grond uitbring. Moslem mense of heidene wat onder Moslems is kry myne² van goud of silwer of yster of lood of rooi koper in tiendes se land of in grondbelasting se land – die ontvanger van tiendes moet van die myn die vyfde aanneem. Die vier (vyfde) dele is vir die vinder as die grond nie ander mense se eiendom is (nie). As die grond ander mense se eiendom is, is die vier dele vir die eienaar van die grond. Maar die myn wat ('n) uitlandse heiden uitgevind (het) in ('n) Moslem se land – dan is die hele myn vir (die) Moslem se goewerment. As Moslem mense of beskermde nie-Moslems die myn in sy huis kry, moet die ontvanger van tiendes nie die vyfde aanneem nie. As ('n) Moslem mens of beskermde nie-Moslem die myn vind in sy stuk grond, het (hy) twee oorlewerings. Een oorlewing sê: '(Hy) moet gee'. Een oorlewing sê: '(Hy) moet nie gee nie. As ('n) Moslem of beskermde nie-Moslem die geld kry wat ('n) mens gebäre (het en) op die geld het (hy die) Islam se merk, soos 'n Koranvers of 'n woord van die geloofsbelofte of ('n) Islam koning se stempel³, dan is die geld netsoos die goedere wat van mense verlore (is). As (hy) op die geld (die) heidendom se merk het, soos ('n) pop of ('n) heidenkoning se stempel, moet die ontvanger van tiendes die vyfde (deel) aanneem; wat nog bly is vir die vinder – behalwe die uitlandse heiden – as hy die grond het, (dit) nie ander mense se eiendom is (nie). As (hy) die grond het, (dit) nie ander mense se eiendom is (nie) neem die ontvanger van tiendes die vyfde (deel) ook; wat nog bly is vir die vinder. Volgens die magtigste voorganger en Muhammad is wat nog bly vir die stuk grond se eerste eienaar⁴ wat hy gekry het in die tyd (dat) Islam mense meester⁵ van die land word, as die eerste eienaar duidelik is; as die eerste eienaar nie duidelik is (nie, dan) wat is wat

¹ Lees 'wier' i.p.v. 'fier'. ² 'quarry'. ³ 'stamp'. ⁴ Lees 'aigenaar' i.p.v. 'aigenaa'. ⁵ 'master'.

fan die ghielt es fer die fierdar aigenaar wat es *doeuaidlek* aas die
 ghielt wat miesie ghaberieng *oeuait* fan die ghoeroe^uant waas fersalait
 daan miesie nie wietnie *muslim* sain koening setemp *oeuap* die ghielt
oeuaf kāfir daan die ghielt es nitsoe *kāfir* sain ghielt die *fatuā*
 es oepoenbaar bai die wietie fan *agāma* wie ghaat *kāfir harbi*
 sain laant met permiesie fan *hoeuaile* daan hai kerai ien *hoeuaile*
feroeuastie laant *koeuhaarie* ghoet *oeuaf* selwer *oeuaf* baiang ghielt
 wat *hoeuaile* ghabierie ien die ghoeroe^uant daan die jilie *koeuhaarie*
oeuaf aldie ghielt es fer die keraijar aas die *muslim* kerai baiang
 ghielt ien *hoeuaile* ien *kāfir* laant die *muslim* moet wier ghief die ghielt
 fer die *hoeuaile* sain aigenaar aas die *muslim* kerai die ghoedring
 wat *hoeuaile* ghabierie ien setik ghoeroe^uant ien *kāfir* laant die setik
 ghoeroe^uant es niet aighendoe^uam fer gha'ien miesie nie daan die
muslim moet ghief fer *oevansain 'āśir* die faiftie wat noegh bilaif es
 fer die keraijar die *'āśir* moenie niem an die faiftie nie fandie
 ghoeroen pieroesetien an fandie ghoeroe^uanie setien wat mier
doeuairdir es aas pieroesetien miesie kerai ien beregh die *'āśir*
 moet niem an die faiftie fandie *koeuveik* selwer die *'āśir* moenie
 niem an die faiftie nie fandie peirls wat miesie ien sie *oeuait* beriek
 an moenie niem an fandie lieker *roeuaik* wat sain naam *'anbar* nie
 diesie *bāb* peraat fan ghoedrieng sain *zakāt* wat ghoeroe^uai *oeuait*
 die ghoeroe^uant
 het ien die ghoedrieng wat derieng *yaater* fan rient *oeuaf* derieng
yaater fan seloet *oeuaf* rafier *oeuaf* miesie kerai die fereghtie wat
 ferfielt ghoeroe^uai ien beregh fan tien ien die ghoedring waas bietjie
oeuaf baiang *nīṣāb* es niet *śart* an belaif ien djaar es niet *śart*
 bai die tewie waarlek *'uṣr* es *wāqib* ien die ghoedrieng wat
oeuait die ghoeroe^uant *oeuait* ghoeroe^uai belaif ien die ghoeroe^uant
 ien djaar wanier die ghoedring es *oeqamterent* faif *wisq* die *wisq*
 es siestagh *sā'* es fier moed die ghoedring wat miesie nie af
 mietnie wanier *woeqar* sain perais faif *wisq* fandie laaghstie ghoedring
 wat miesie af miet daan moet ghief *'uṣr* die *fatuā* bai *'abā yūsuf*
 bai *muhammad* *'uṣr* es *wāqib* wanier *woeqar* faif kier fandie
hoeuaghstie wat miesie rieken met die hoeghtie die ghoedring sain
nū' es *śart* ien kabook faif ghadiertie sain deragh an es *śart*
 ien *za'farān* faif man ieder ien man es *oeqamterent* derie poent het
 niet *'uṣr* fan hauoet an fan baamboes an fan die gheraas wat ghadiertie
 iet an fan kaf an fan daadels sain takie het fan ghoedring wat
 daring *yaater* fan piet wat *oevans* *oeuait* piet met *garb* *oeuaf* dering
yaater fan piet wat *oevans* *oeuait* piet met *dāliyat* *oeuaf* dering *yaater*
 fan piet wat kaamijal *oeuait* piet half fan die tiendie *foeqar* hai
 bering *oeuait* die *oeqankoeuastie* wat hai moet ghief *'uṣr* es
wāqib fan hining die hining waas baaiang *oeuaf* bietjie wanier miesie
 kerai die hining fan die nies fan die bai ien beragh *oeuaf* ien ghoeroe^uant

van die geld bly vir die verdere eienaar wat duidelik is. As die geld wat ('n) mens uitbring van die grond verslyt het (en) mens dan niet weet (of die) Moslem se koning (se) stempel op die geld (is) nie, of (dié van 'n) heiden, dan is die geld netsoos ('n) heiden se geld. Dié beslissing is openbaar volgens die wette van (die) godsdiens. Wie (na 'n) uitlandse heiden se land met permissie van hulle gaan; dan hy kry in hulle verwoeste land ('n) myn (van) goud of silwer of baie geld wat hulle in die grond gebêre (het), dan is die hele myn of al die geld vir die vinder. As die Moslem baie geld in ('n) huis in ('n) heidenland kry, moet die Moslem die geld teruggee vir die huis se eienaar. As die Moslem die goedere wat hulle in ('n) stuk land gebêre (het) in ('n) heidenland kry (en) die stuk grond is nie eiendom van geen mens nie, dan moet die Moslem vir ons ontvanger van tiendes die vyfde (deel) gee; wat nog bly is vir die vinder. Die ontvanger moet nie die vyfde (deel) aanneem van die groen edelsteen¹ en van die groen steen wat meer duurder is as edelsteen, (wat 'n) mens in ('n) berg kry. Die ontvanger van tiendes moet die vyfde (deel) van die kwiksilwer aanneem. Die ontvanger van tiendes moet nie die vyfde (deel) aanneem van die pêrels wat mense in (die) see uitbreek nie en moet (dit) nie aanneem van die lekker reuk waarvan die naam amber (is) nie.

Hierdie hoofstuk praat van goedere se belasting wat uit die grond groei. (Die belasting) het van die goedere wat water drink van reën of water drink van ('n) sloot of rivier of (van) die vrugte (wat) mens kry wat vervuil op ('n) berg groei van tien een, (of) die goedere ('n) bietjie was of baie. Belasbare bedrag is geen voorwaarde (nie) en een-jaar-bly is geen voorwaarde (nie). Volgens die twee (leraars) is tiendes waarlik verpligtend van die goedere wat uit die grond uitgroeи (en) een jaar in die grond bly, wanneer die goedere omtrent vyf kameellaste is. Die kameellas is sestig *sā'*, (dit) is vier mud. Die goedere wat ('n) mens nie afmeet nie – wanneer hulle prys word (die van) vyf kameellaste van die laagste goedere wat ('n) mens afmeet, dan moet (hy) tiende gee; die beslissing is² volgens Abū Yūsuf. Volgens Muhammad is tiendes verpligtend wanneer (die goedere) vyf keer van die hoogste (prys) word wat 'n mens reken van die hoogste goedere se soort. Voorwaarde by kapok is vyf gediertes se drag. En by saffraan is voorwaarde vyf man (se drag); elke man is omtrent drie pond. (Hy) het geen tiendes van hout en van bamboes en van die gras wat gedierte eet en van kaf en van dadelpalme se takke (nie). (Hy) het van goedere wat water drink van ('n) put waaruit ons put met 'n beesvel, of (wat) water drink van ('n) put waaruit ons met ('n) emmer put, of (wat) water drink van ('n) put waaruit ('n) kameel put, (as belasting die) helfte van die tiende voor hy die onkoste wat hy moet gee (daar) uitbring. Tiendes is verpligtend van heuning (hetsy) die heuning baie was of ('n) bietjie, wanneer ('n) mens die heuning kry van die nes van die by op ('n) berg of in (die) grond (en)

---

¹ 'precious stone' eerder as 'pure steen'. ² Lees '*fatwā* es' i.p.v. *fatwās*.

die beragh an die ghoeroeulant waas oeuander 'ušr bai muhammad
 'ušr fan hining es wājib wanier woeuar! faif farq die farq es sies
 an diertagh rejet es nitsoe poeulant bai 'abi yūsuf 'ušr es wājib
 fan hening wanier woeuar! oeuamterent tien kenaap sak die
 'āšir niem an tewie 'ušr fan die ghoeroeulant wat oeuander 'ušr es an
 es taqlībī miesie sain die ghoeroeulant aas ghakoep die ghoeroeulant
 fan taqlībī die kāfir wat ghief qizyat fer muslim sain ghoewermint die
 'āšir niem an fan die dimmi tewie 'ušr an oeksoe die 'āšir niem an
 tewie 'ušr aas ghakoep die ghoeroeulant fandie taqlībī muslim miesie
 oeuaf woeuar! muslim die taqlībī oeksoe niem an tewie 'ušr het
 tewie 'ušr oeuap feroe en oeuap kent fan taqlībī miesie nitsoe het
 oeuap hoeuaile mans tewie 'ušr aas dimmi kāfir ghakoep muslim
 sain ghoeroeulant wat oeuander 'ušr es daan die dimmi moet ghief
 ḥarāğ aas muslim miesie ghaniem an die ghoeroeulant fan dimmi
 kāfir met ḥufat ya'ni waas biertie hainie welhie ander misesie koepnie
 daan hai niem an die ghoeroeulant oeuaf die ghoeroeulant wier koejam
 teregh fer die muslim wat ghawerkoep met riedie die bai' waas fāsid
 die 'ušr fier koejam teregh oeuap die muslim het ḥarāğ fan
 die toeuan wat fan tefoeuar waas hoeuais aas die hoeuais waas dimmī
 sain oeuaf waas muslim sain maar dering fan die uaater wat oeuander
 ḥarāğ es daan moet ghief ḥarāğ fan die toeuan aas dering uaater
 fan die uaater wat oeuander 'ušr es daan moet ghief 'ušr daar
 es niks niet fan 'ušr oeuaf ḥarāğ fan hoeuaiss an maskie es dimmī
 sain hoeuais rient an pit an oegh sain uaater es oeuander
 'ušr die rafiers an seloetes wat 'aġam koening ghamaka sain
 uaater es oeuander ḥarāğ an oeksoe die rafier wat naa hindoe
 ghaan an balīh sain rafier an bağdād sain rafier an kūfat sain rafier
 sain uaater es oeuander ḥarāğ die fatwā es bai 'abā yūsuf het
 niet ien tijar sain oegh en ien oeuallie sain oegh an ien saut sain
 oeuagh ien die ghoeroeulant wat oeuander 'ušr es niks fan ḥarāğ oeuaf
 'ušr aas het die tijar oegh oeuaf die oelie oegh oeuaf soeuat
 oeuagh ien die ghoeroeulant wat oeuander ḥarāğ es daan het ḥarāğ
 ien die ghoeroeulant wat roeuant oeuam die oegh es an die ghoeroeulant
 waas riegh oeuam tepelaant koering oeuaf ander its aas die
 ghoeroeulant riegh es oeuam tepelaant koering oeuaf oeuam temaaak
 toeuan het niet ḥarāğ ien die oegh silf het niet 'ušr en ḥarāğ
 ghalailk ien gha'ien ghoeroeulant nie

diesie bāb peraat fan die misesie wat riegh es fer zakāt en fer 'ušr
 die ieriestie misesie wat riegh es fer zakāt an 'ušr es ariem misesie
 die faqīr es die misesie wat het bietjie fan aighendoeuam maar es
 mender aas nisāb die tewiedie es miskīn die miskīn es
 die misesie wat beset niks fan ghoedringnie soemagħie ālims
 għasie faqīr es die tewiedie miskīn es die ieriestie maar die fatwā es
 sevaak die dierdie fan die misesie wat riegh es fer zakāt an fer 'ušr

die berg en die grond was onder tiende. Volgens Muhammad is tiende van heuning verpligtend wanneer dit vyf *farq* word. Die *farq* is ses en dertig *rati*, is netsoos ('n) pond. Volgens Abū Yūsuf is tiende van heuning verpligtend wanneer (dit) omtrent tien knapsak word. Die ontvanger van tiendes neem twee tiendes van die grond wat onder tiende is en Taǵlibī mense se grond is. As die heiden wat hoofgeld vir (die) Moslems se goewermann gee die grond van ('n) Taǵlibiet koop, neem die ontvanger van tiendes van die beskermdie nie-Moslem twee tiendes aan, en ook so neem die ontvanger van tiendes twee tiendes aan as Moslem mense die grond van die Taǵlibiet gekoop (het), of (as) die Taǵlibiet Moslem word, neem (hy) ook so twee tiendes aan. ('n Mens) het twee tiendes van (die) vrou en van (die) kind van Taǵlibī mense netsoos (hy) van hulle mans twee tiendes het. As 'n beskermdie heiden ('n) Moslem se grond wat onder tiendes is gekoop (het), dan moet die beskermling grondbelasting gee. As ('n) Moslem mens die grond van ('n) beskermdie heiden met reg van voorkoop aangeneem (het), naamlik hulle was bure, hy wil nie hê ander mense koop (dit en) hy neem die grond aan – of die grond kom terug vir die Moslem wat verkoop (het) om rede die koop was van onwaarde, kom die tiende weer¹ terug op die Moslem. ('n Mens) het grondbelasting van die tuin wat tevore ('n) huis was, as die huis ('n) beskermling s'n was of ('n) Moslem s'n was maar drink van die water wat onder grondbelasting is; dan moet ('n mens) grondbelasting van die tuin gee. As (dit) water drink van die water wat onder tiende is, dan moet ('n mens) tiendes gee. Daar is niks van tiendes of grondbelasting van ('n) huis², ook al is (dit 'n) beskermling se huis. Reën en put en oog se water is onder tiendes. Die riviere en slotte wat ('n) Persiese koning gemaak (het), sy water is onder grondbelasting. En ook so die rivier wat na Indië gaan en Balıh se rivier en Baghdad se rivier en Kufa se rivier – sy water is onder grondbelasting. Dié beslissing is volgens Abū Yūsuf. ('n Mens) het van teer se oog en van olie se oog en van sout se oog in die grond wat onder tiende is niks van grondbelasting of tiende. As (hy) die teer-oog of die olie-oog of (die) sout-oog in die grond wat onder grondbelasting is het, dan het (hy) grondbelasting van die grond wat rondom die oog is en die grond reg was om koring of iets anders te plant. As die grond reg is om te plant koring of om tuin te maak, het ('n mens) nie grondbelasting oor die oog self. ('n Mens) het nie tiende en grondbelasting tegelyk oor geen grond nie.

Hierdie hoofstuk praat van die mense wat reg is vir belasting en vir tiendes.

Die eerste mense wat reg is vir belasting en tiendes is arm mense. Die *faqir* is die mense wat ('n) bietjie van eiendom het, maar (dit) is minder as (die) belasbare bedrag. Die tweede is (die) *miskin*. Die *miskin* is die mense wat niks van goedere besit nie. Sommige geleerde gesê: 'faqir' is die tweede, 'miskin' is die eerste', maar dié beslissing is swak. Die derde van die mense wat reg is vir belasting en vir tiendes

¹ Lees 'wier' i.p.v. 'fier'. ² Die laaste s is oorbodig.

es die man wat *muslim* koening ghastier fer hem *oeqamtekoeliek zakāt* an 'uśr ghibel beloening fer hem *oeqam* terent sain wierk an maskie waas riek die fierdie fan die miesie wat riegh es fer *zakāt* an 'uśr es die selaaf wat sain baas ghaskeriwie ien die paampier wanier hai ghibel fer die baas soefijal ghielt *oeqaf* ander ghoedring daan hai es ferai help fer hem met die *zakāt oeqaf* 'uśr *oeqamtewoeqarṭ* ferai die faiftie fan die miesie wat riegh es fer *zakāt* an 'uśr es die soekoledenaar aas hai *oeqait* betaal sain soekoelt daan fan sain aigendoeqam *oeqamterent niṣāb* nie belaif fer himnie 'abū yūsuf ghasie die *muslim* miesie wat kanie ghaan naa die *gazā* nie met die riedie hoeqaile kanie kerai ghoeroeqaiskap *oeqaf* itbaar an deringbaar nie es riegh fer *zakāt* an fer 'uśr muḥammad ghasie die miesie wat kanie ghaan naa die *haġnie* met die iestie riedie oek es riegh fer *zakāt* en fer 'uśr en es riegh fer *zakāt* die tarawielaar wat hai het ghoedring ien sain foequan pelek maar hai het niks saam met hemnie daan moet help fer hem met *zakāt oeqamteghaan* sain pelek es ḥā'iż ghibel *zakāt* fer aldie siewie soert miesie wat 'ayyāt qur'ān sie en es ḥā'iż ghibel fer soemaghie fan hoeqaile moenie ghibel *zakāt oeqam* tebau *masjid* nie an moenie ghibel *zakāt oeqam* tekoep *kafan* fan die *doeqaia* nie an moenie ghibel *zakāt oeqam* tebetaal *doeqaia* sain soekeltnie an moenie koep selaaf met *zakāt oeqam* temaak ferai nie an moenie ghibel *zakāt* fer die *kāfir*s wat *oeqander muslim* esnie maskie hoeqaile *faqīr* es es riegh ghibel die ander *sadaqats* wat es *boeqaitien* *zakāt* bai soemaghie 'ālims kanie ghibefnie moenie ghibel *zakāt* fer raikie miesie nie wat het *niṣāb* fan fatie ghoedring hoeqaile het an moenie ghibel *zakāt* fer sain selaafnie *oeqaf* fer sain kelainie kentnie maar fer sain *mukallaf* kent kan ghibel en fer sain foerau kan ghibel aas die tewie es ariem an moenie ghibel *zakātnie* fer die miesie wat es fan *hāšim* hoeqaile es 'ālī sain kenders en es 'abbās sain kenders en es ḥā'far an sain kenders en es 'aqil en sain kenders ibn 'abdi lmuṭallib an sain kenders an maskie hoeqaile waas koelieker fan *zakāt* an moenie ghibel *zakāt* fer *bani hāšim* sain ghawiesenie selaafnie nitsoenie ghibel fer *hoeqailanie* die *zakāt* giefer moenie ghibel *zakātnie* fer sain faader en moedernie en fer sain ghoeroeqat faader an moedernie en fer sain kendersnie en fer sain kelain kendersnie en fer sain foeraunie an oeksoe die foerau moenie ghibel *zakāt* fer haar mannie en fer sain selaafnie an fer sain *mukātabnie* an moenie ghibel fer sain selaaf wat hai ghasie fer hem wanier iek es *doeqat* daan djaj es ferai an moenie ghibel fer sain kent sain moeder wat selaaf es an oeksoe moenie ghibel *zakāt* fer sain selaafnie wat soemaghie paart ferai es fan hem aas *muzakki* ghibel sain *zakāt* fer die man wat hai deng es riegh fer *zakāt* naaderaant *woeqarṭ* *doeqaidlek* waarlek die man wat *zakāt* ghakerai es raik *oeqaf* es fan *hāšim oeqaf* es *kāfir oeqaf* es *muzakki* sain faader *oeqaf* es sain kent es

is die man vir wie ('n) Moslem koning gestuur (het) om belasting en tiendes te kollekteer¹; gee vir hom beloning omtrent sy werk, ook al was (hy) ryk. Die vierde van die mense wat reg is vir belasting en tiendes is die slaaf wie se baas op die papier geskryf (het dat) wanneer hy vir die baas soveel geld of ander goedere gee, hy dan vry is; help vir hom met die belasting of tiendes om vry te word. Die vyfde van die mense wat reg is vir belasting en tiendes is die skuldnaar vir wie, as hy sy skuld uitbetaal, van sy eiendom nie omtrent (die) belasbare bedrag bly nie. Abū Yūsuf (het) gesê: 'Die Moslem mense wat nie na die veldtog kan gaan nie om die rede (dat) hulle nie gereedskap of (wat) eetbaar en drinkbaar (is) kan kry nie, is reg vir belasting en vir tiendes'. Muḥammad (het) gesê: 'Die mense wat om die eerste rede nie na die pelgrintog kan gaan nie is ook reg vir belasting en vir tiendes'. En reg vir belasting is die reisiger² wat goedere in sy woonplek³ het maar nijs saam met hom het nie; dan moet ('n mens) vir hom help met belasting om (na) sy plek te gaan. (Dit) is geoorloof (om) belasting (te) gee vir al die sewe soort mense wat (die) Koranvers sê, en (dit) is geoorloof (om) vir sommige van hulle (te) gee. (Hy) moet nie belasting gee om ('n) moskee te bou nie; en moet nie belasting gee om doodsklere vir die dooie te koop nie, en moet nie belasting gee om ('n) dooie se skuld te betaal nie. En (hy) moet nie ('n) slaaf met belasting koop om (hom) vry te maak nie. En (hy) moet nie belasting gee vir die heidene wat onder Moslems is nie, ook al is hulle arm. (Dit) is reg (om) die ander aalmoeese wat buite belasting is (vir hulle te) gee; volgens sommige geleerde kan (hy dit) nie gee nie. (Hy) moet nie belasting gee vir ryk mense wat ('n) belasbare bedrag het van watter goedere hulle het. En (hy) moet nie belasting gee vir sy slaaf nie of vir sy klein kind nie, maar vir sy mondige kind kan (hy dit) gee en vir sy vrou kan (hy dit) gee, as die twee arm is. En (hy) moet nie belasting gee vir die mense wat van Hāšim is. Hulle is Ali se kinders en is Abbas se kinders en is Ğa'far en sy kinders en is 'Aql en sy kinders en⁴ Abdu lMuṭallib en sy kinders ook al was hulle insamelaar⁵ van belasting. En (hy) moet nie belasting gee vir die seuns van Hāšim se gewese slaaf nie, netsoos (hy dit) nie vir hulle gee nie. Die belasting-gewer moet nie belasting vir sy vader en moeder gee nie en vir sy grootvader en -moeder nie en vir sy kinders nie en vir sy kleinkinders nie en vir sy vrou nie. En ook so moet die vrou nie belasting gee vir haar man nie en vir sy slaaf nie en vir sy kontrak-slaaf nie. En (hy) moet (dit) nie gee vir sy slaaf vir wie hy gesê het: 'Wanneer ek dood is, dan is jy vry' (nie). En (hy) moet (dit) nie vir sy kind se moeder wat ('n) slaaf is gee (nie). En ook so moet (hy) nie belasting gee vir sy slaaf wat vir 'n gedeelte vry van hom is (nie). As die belasting-betaler sy belasting gee vir die man waarvan hy dink (dat hy) reg is vir belasting (en dit) naderhand duidelik word, waarlik die man wat belasting gekry (het) is ryk of is van Hāšim of is ('n) heiden of is (die) belasting-betaler se vader of se kind, is (dit)

¹ 'to collect'. ² 'traveller'. ³ Lees 'woeyan pelek' i.p.v. 'foeyan pelek'. ⁴ Lees 'en' i.p.v. 'ibn'. ⁵ 'collector'.

ġā'iz zakāt faal af fan sain niek   aas woeuart doeyaidlek waarlek
 die man wat zakāt ghakerai es sain selaaf oeuaf es sain mukātab es
 niet ġā'iz an zakāt niet fal af fan sain niek   es ghoet ghief fer die
 man wat riegh fer zakāt oeuamterent maak die man fer ghanoegh
 fan tabiedel jielie dagh   es makruh ghief zakāt oeuamterent
 nišāb oeuaf mier fer ien ariem miesie wat esnie soekooldenaar nie
 en moenie setier zakāt fan setaat naa die ander setaat maar
 det kan seteir fer sain faamiltjies wat riegh es fer zakāt oeuaf setier fer
 die miesie wat mier ferlie es aas sain setaat miesie   aas hai het
 ghielt oeuaf ander its oeuamterent ghanoegh fer ien dagh an nagh
 oeuam taiet an dereng daan moenie feraagh zakātnie fer diesie daghnie
 maar aas miesie ghief zakāt fer hem es riegh

diesie bāb peraat fan miesie sain fitr
 die sadaqati lfitr es wājib oeuap muslim miesie wat ferai en wat es
 aigenaar fer nišāb die nišāb waas mier aas sain die ghoedring wat
 noedagh es fer hem an maskie die nišāb es nie fermijarder nie ya'ni
 nie bering ghieltnie   wie het nišāb zakāt es harām fer hem en fitr
 an 'us̄r es harām fer hem an 'udhiyat es wājib oeuap hem   fitr
 es wājib oeuap die muslim wat ferai es fan hem self en fan sain selaaf
 wat es fer hidmat en maskie die selaaf es kāfir en fan sain mudabbar
 an fan sain 'ummi waladi   die fitr es niet wājib oeuap die hurri
 muslim fan sain foerau en es niet wājib oeuap hem fan sain bāliq
 kint en es niet wājib oeuap hem fan sain riekie qelain kent maar es
 wājib fan die kent sain aighendoeuam   ghiiek miesie es nitsoe
 qeleinie kent   an die fitr es niet wājib oeuap die hurri muslim
 fan sain mukātab selaaf en es niet wājib oeuap hem fan sain selaaf wat
 foeyardijal es en es niet wājib oeuap hem fan sain selaaf wat wiegh
 ghadoeroeuas maar det die fitr es wājib oeuap hem aas die selaaf
 wier koeuam oeuander sain hant   an die fitr es niet wājib oeuap
 hem fan ien selaaf oeuaf fan tewie selaaf wat es toesien tewie baases
 aas ghaferkoep ien selaaf met die manerie aas welhie kan
 wijarbering teregh daan sain fitra es wājib oeuap die man wat die
 selaaf belaif fer hem   die fitra woeuart wājib met labarān ramadān
 sain dagh beriek   wie doeyat foeyar dagh beriek oeuaq woeuart
 muslim aghter die dagh beriek oeuaf boerie aghter die dagh beriek
 daan hoequaile sain fitr es niet wājib   es riegh ghief die fitra foeyar
 die tait en es niet diferent ghief die fitra koeuart foeyar die tait oeuaf
 laang foeyar die tait   es ghoeyat ghief die fitra foeyar salāt 'id
 an aghter dagh beriek ien labarān ramadān sain dagh   aas miesie
 nie ghief die fitra nie toet sain tait ferloep daan die fitra niet faal
 af fan sain nieknie moet ghief die fitra koert oeuaf laang aghter die
 tait   die fitra es helf sāt fan koeuaring oeuaf sain sawiq oeuaf
 jilie sāt fan daadels oeuaf jilie sāt fan ghars   die hadīt
 raseintjie es niet soe koeuaring   bai die tewie es nitsoe ghars die

geoorloof; (die) belasting val van sy nek af. As (dit) duidelik word waarlik die man wat belasting gekry (het) is sy slaaf of is sy kontrak-slaaf, is (dit) nie geoorloof (nie) en (die) belasting val nie van sy nek af (nie). (Dit) is goed (om) vir die man wat reg (is) vir belasting omtrent (soveel te) gee (dat dit) die man vir genoeg maak om nie te bedel ('n) hele dag (nie). (Dit) is afkeurenswaardig (om) belasting omtrent (soveel as die) belasbare bedrag of meer (te) gee vir 'n arm mens wat nie ('n) skuldenaar is nie. En ('n mens) moet nie belasting van (die een) stad na die ander stad stuur (nie), maar dit: (hy) kan (dit) stuur vir sy familielede wat reg vir belasting is, of stuur vir die mense wat meer verleë is as sy stad (se) mense. As hy geld of ('n) ander iets het, omtrent genoeg vir een dag en nag om te eet en drink, dan moet (hy) nie belasting vra vir hierdie dag nie, maar as ('n) mens vir hom belasting gee, is (dit) reg.

Hierdie hoofstuk praat van ('n) mens se einde van die vas. Die aalmoese van die einde van die vas is verpligtend vir ('n) mens wat vry en wat eienaar is van ('n) belasbare bedrag, (terwyl) die belasbare bedrag meer was as dié goedere van hom wat nodig vir hom is, ook al is die belasbare bedrag nie vermeerder nie, naamlik nie geld bring nie. Wie ('n) belasbare bedrag het, vir hom is belasting verbied, en einde van die vas en tiende is vir hom verbied en (die) offerskaap is verpligtend vir hom. (Die) feesgawe¹ is verpligtend vir die Moslem wat vry is, vir homself en vir sy slaaf wat vir (persoonlike) diens is, ook al is die slaaf ('n) heiden, en vir sy slaaf wat na die heer se dood vry is, en vir sy slavin wat vir hom 'n kind gebaar het. Die feesgawe is nie verpligtend vir die vrye Moslem vir sy vrou (nie) en is nie verpligtend vir hom vir sy meerderjarige kind (nie) en is nie vir hom verpligtend vir sy ryk kleinkind (nie), maar is verpligtend van die kind se eiendom. Gek mense is netsoos ('n) klein kind. En die feesgawe is nie verpligtend vir die vry Moslem vir sy kontrak-slaaf (nie) en is nie verpligtend vir hom vir sy slaaf wat (tot handels-) voordeel is (nie) en is nie vir hom verpligtend vir sy slaaf wat weggedros (het nie), maar dit: die feesgawe is vir hom verpligtend as die slaaf weer terugkom onder sy hand. En die feesgawe is nie verpligtend vir hom vir een slaaf of twee slawe wat tussen twee base is (nie). As (hy) 'n slaaf verkoop (het) op dié manier (dat) as (hy dit) wil hê (hy hom) weer terug kan bring, dan is sy feesgawe verpligtend vir die man by wie die slaaf bly. Die feesgawe word verpligtend met die fees van die vastemaand se dagbreek. Wie sterf voor dagbreek of² Moslem word na die dagbreek of gebore word na die dagbreek – dan is hulle se feesgawe nie verpligtend (nie). (Dit) is reg (om) die feesgawe voor die tyd (te) gee en (dit) is nie verskillend³ (om) die feesgawe kort voor die tyd of lank voor die tyd (te) gee (nie). (Dit) is goed (om) die feesgawe voor (die) fees-gebed en na dagbreek op die fees van die vasmaand se dag (te) gee. As ('n) mens die feesgawe nie gee nie tot sy tyd verloop (het), dan val die feesgawe nie van sy nek af nie; (hy) moet die feesgawe kort of lank na die tyd gee. Die feesgawe is ('n) halwe *sā'* van koring of sy meelblom of ('n) hele *sā'* van dadels of ('n) hele *sā'* van gars. Die berig⁴. Rosyntjies is netsoos⁵ koring. Volgens die twee is (dit) netsoos gars; dié

¹ So vertaal ons verder *fitr*, eintlik 'die breek (van die vas)'. ² Lees 'oegaf' i.p.v. 'oeqaq'. ³ 'different'. ⁴ Die inhoud van hierdie berig word net in die Arabies gegee. ⁵ Lees 'nitsoe' i.p.v. 'niet soe'.

*jatwā ḥasan ghafertiel fan 'imām 'a'zam die sā' es die ghoet kan haau
oeuyamterent agh poent met die poeyant wat sain naam 'iraqī es fan
liensie oeuyaf fan māš die māš es mier kelain aas iertjies ghief
koering fer *fīṭra* es mier bieter ien die pelek wat miesie koep ghoedrien
met koering bai 'abū yūsuf ghief ghielt fer *fīṭra* es mier bieter*

beslissing (het) Hassan vertel van die magtigste voorganger. Die *sā'* is die goed (wat) omtrent agt pond kan hou, volgens die pond waarvan die naam (die) 'Irakse' (is); (dit) is van lensies of van *māš*. Die *māš* is meer klein as ertjies. (Om) koring as feesgawe (te) gee is meer beter in die plek waar mense goedere met koring koop. Volgens Abū Yūsuf is (dit) meer beter (om) geld as feesgawe (te) gee.

diesie *kitāb* peraat fan *puyāsah*

die *puyāsah* es die dierdie *rukns* fan 'islām sain *rukns* agter die tewie *kalimā ūhādat* die *puyāsah* es telaat belaif te'iet en telaat belaif tedereng en telaat belaif *ŷimā'* laat belaif die deirdie ghalaik met die ieriestie daaghberiek toet *soeqant* siet riegh an *mašriq* kaant *woeqarūt* bietjie doenker saam met mieneg *oeqam* temaak *puyāsah* det es fir die miesie wat riegh es *oeqam* temaak *puyāsah*

die miesie wat riegh es *oeqam* *tepuyāsah* es *muslim* wat hat *'aql* an es soekoen fan *haid* an fan *nījās* die *haid* es die beloet wat foerauns kerai almaandie die *nījās* es die beloet wat foerauns kerai agter kent ghaboerie *ramadān* sain *puyāsah* es *jarð oeqap* aldie *muslim* miesie man an foerau wat het *'aql* an ghakerai *bulūq*

moet *puyāsah* ien sain tait *oeqaf* ien ander tait aas kanie *puyāsah* fer ien riedie ien sain taitnie die *puyāsah* wat miesie ghamaak *oeqap* hoequaile self *nadr ya'ni* hoequaile aas *allāhu ta'ālā* maak main siek miesie ghasoeuant *oeqaf* sie aas *allāhu ta'ālā* ghief fer main die daan saal iek *puyāsah* ien *oeqaf* mier daaghs wanier hai ghakerai wat hai ghaferaagh fer *allāhu ta'ālā* daan die *puyāsah* *oeqaf* die ander wat hai ghabeloef *woeqarūt wājib* *oeqap* hem an *kafārat* sain *puyāsah* es *wājib* die ander *puyāsah* es ghoejie wierk

puyāsah ien tewie *labarān* daaghs an ien derie daaghs agter *labarān* *hař* es *harām* es riegh maak *ramadān* sain *puyāsah* an die *mandūr puyāsah* wat sain tait *doeqaidlek* es met die *niyyat* ien nagh *oeqaf* ien dagh toet *foeqar* die miedel fan die dagh bai *'imām 'a'zam* die tewie *puyāsah* es niet riegh met die *niyyat* agter *soeqant* *woeqarūt* hoegh det es riegh *fatlā* die tewie *puyāsah* es riegh met koert *niyyat* an die tewie *puyāsah* es riegh met *nafl* sain *niyyat* maskie *nafl* sain *niyyat* es *bātil* maar die tewie *puyāsah* es riegh *ramadān* sain *puyāsah* es riegh aas die *muqim* miesie wat ghasoeuant es maak *niyyat* ien *ramadān* fer ander *wājib* *puyāsah* daan die *puyāsah* es daarem fan *ramadān* sain *puyāsah* es niet fan die *wājib* *puyāsah* wat hoequaile ghamaak *niyyat* fer *hulāsh* die *muqim* wat ghasoeuant es kan maak *ramadān* sain *puyāsah* met ander *wājib* *puyāsah* sain *niyyat* ien die *ramadān* die *mandūr puyāsah* wat sain tait *doeqaidlek* es es niet riegh met ander *wājib* *puyāsah* sain *niyyat ya'ni* die *puyāsah* wat hai ghamaak met ander *wājib* *puyāsah* sain *niyyat* es daarem niet fan die *mandūr puyāsah* maar es daarem fan die ander *wājib* *puyāsah* aas siek miesie *oeqaf* teraawelaar miesie maak *niyyat* ien *ramadān* *oeqam* temaak ander

Hierdie boek praat van vas.

Die vas is die derde pilaar van Islam se pilare na die twee belydeniswoorde. Die vas is (om) te eet te laat bly en te drink te laat bly en seksuele gemeenskap te laat bly. ('n) Mens laat die drie¹ bly tegelyk met die eerste dagbreek tot (die) son reg aan (die) Westekant sit (en 'n) bietjie donker word, saam met (die) bedoeling om (die) vas te maak; dit is vir die mense wat reg is om (die) vas te maak. Die mense wat reg is om te vas is Moslems wat verstand het en skoon van *haid* en *nifās* is. Die *haid* is die bloed wat vroue al maande kry; die *nifās* is die bloed wat vroue kry nadat ('n) kind gebore (is). Die vastemaand se vas is ('n) plig vir al die Moslem mense, man en vrou, wat verstand het en meerderjarigheid gekry (het). ('n Mens) moet vas op sy tyd of 'n ander tyd as (hy) vir 'n rede nie op sy tyd kan vas nie. Die vas waartoe mense vir hulle self ('n) gelofte gemaak (het), naamlik hulle sē²: 'As Allah – hy is verhewe – my siek mense gesond maak' of sē: 'As Allah – hy is verhewe – die (dinge) vir my gee, dan sal ek een of meer dae vas' – wanneer hy gekry (het) wat hy van Allah – hy is verhewe – gevra (het), dan word die vas of die ander (ding) wat hy belowe (het) verpligtend vir hom. En ('n) vergoedingsprestasie se vas is verpligtend. Die ander vaste is goeie werk. (Dit) is verbied (om) op (die) twee feesdae en tydens drie dae na die fees van (die) pelgrimstog (te) vas. (Dit) is reg (om) die vasmaand se vas en die gelofte-vas waarvan die tyd duidelik is (te) maak met die intensie gedurende (die) nag of gedurende (die) dag, tot voor die middel van die dag. Volgens die magtigste voorganger is die twee vaste nie reg met die intensie nadat (die) son hoog word; dit is (die) regte beslissing. Die twee vaste is reg met ('n) kort intensie en die twee vaste is reg met ekstra (vas) se intensie; ook al is ekstra (vas) se intensie ongeldig, die twee vaste is nogtans reg. (Die) vastemaand se vas is reg as die gevestigde mense wat gesond is (die) intensie tydens (die) vasmaand vir ('n) ander verpligte vas maak; dan is die vas daarom van (die) vasmaand se vas, (dit) is nie van die verpligte vas waarvoor hulle intensie gemaak (het nie). Kortom, die gevestigde mens wat gesond is kan (die) vasmaand se vas met ('n) ander verpligte vas se intensie tydens die vasmaand maak. Die gelofte-vas waarvan die tyd duidelik is, is nie reg met ('n) ander verpligte vas se intensie (nie), naamlik die vas wat hy met ('n) ander verpligte vas se intensie gemaak (het) is daarom nie van die gelofte-vas (nie), maar is daarom van die ander verpligte vas. As ('n) siek mens of reisiger-mens tydens die vasmaand (die) intensie maak om ('n) ander

---

¹ Lees 'derie' i.p.v. 'deirdie'. ² Voeg na 'hoevaile' in: 'sie'.

puṣāḥ wat wājib es oeqap hem die puṣāḥ woeuart daariem fan die
 puṣāḥ wat sain mienig es bai die tewie woeuart daariem fan
 ramaḍān sain puṣāḥ alghar nafl puṣāḥ es ġā'iz met die
 niyyat foeyar die miedel fan die dagh ramaḍān sain qadā'
 puṣāḥ en die mandūr puṣāḥ wat sain tait niet doeṣaidlek es en
 aldie ſoert kafārāt sain puṣāḥ es niet riegh boeuyaitien die doeṣaidlek
 niyyat ien die nagh miesie wiet ramaḍān koeqam ien met sien
 fer sain maan oeqaf met rieken die maant fan ša'bān diertagh dagh
 fandie awent wat miesie ghasien fer ša'bān sain maan dalil
 es diesie hadit djoeyaille moet puṣāḥ wanier sien die maan fan
 ramaḍān an moet boeka fer labarān wanier sien die maan fan šawwāl
 aas die maan belaif oeqander die woelkie kanie sienie daan djoeyaille
 moet rieken foelkoem ša'bān diertagh dagh fan die awent wat miesie
 ghasien die maan fan ša'bān an daan hoeuyaile moet rieken die maant
 fan rağab diertagh dagh foelkoem fan die awent wat miesie ghasien die
 maan van rağab es wājib oeqap miesie soek die maan oeqam
 tesien ien die niegie an teſentaghſtie fan ša'bān sain maant en fan
 ramaḍān sain maant an oekſoe fan di lqa'da sain maant
 ghaskeriwie ien kitāb wat sain naam es wahstāni waarlak die afferie wat
 nuğüm miesie sie es nie rieghnie daan wiesie kan niem die setieraikar
 sain woeuart oeqaf kaik almanaak oeqam tewiet niewie maan waarlek
 hai peraat oeqait agām dalil es diesie hadit rasūlu llāh ghasie
 wie ghaat naa die man wat tielekir oeqaf ghaat naa die setieraikar
 daan hai gheloef wat die tielker oeqaf die setieraikar sie daan die
 man es kāfir met die agāma wat ghakoeqam fan allāhu ta'ālā fer nabī
 muhammad 'alaihi ṣsalātu wassalām moenie beghent puṣāḥ met
 mienig ramaḍānnie fan die dagh wat oeqan doeṣaidlek es fan die
 ramaḍān maar det kan maak puṣāḥ ien die šak dagh met mienig
 nafl puṣāḥ ien šak dagh met mienig nafl es mijar bieter ien die
 tait qoeqam oeqarhiens met die puṣāḥ wat hai ghawient ghamaak
 fer hem aas die puṣāḥ ien šak dagh niet qoeqam oewerhins
 met die puṣāḥ wat hai ghamaak ghawient fer hem daan die miesie
 wat wiet niyyat fer puṣāḥ ien šak dagh kan puṣāḥ die
 niyyat es ſoe die ander miesie wat nie wiet gha'ien fan die
 tewie niyyats moenie puṣāḥ ien šak daghnie maar belaif boeuyaitien
 dering an boeuyaitien iet toet aghter die miedel fan die dagh
 puṣāḥ ien šak dagh met mienig ramaḍān oeqaf met mienig ander
 wājib es makrūh an oekſoe puṣāḥ ien šak dagh es makrūh
 wanier maak niyyat ſoe aas die šak dagh es ramaḍān daan iek puṣāḥ
 fan ramaḍān aas die šak dagh esnrie ramaḍānnie daan iek puṣāḥ
 fan ramaḍān aas die šak dagh esnrie ramaḍānnie daan iek
 puṣāḥ fan ander wājib ya'nī puṣāḥ ien šak dagh met diesie mienig
 oek es makrūh maar puṣāḥ ien šak dagh met ieder ien fan
 diesie niyyats es riegh fan ramaḍān aas miesie naaderaant wiet die šak

vas te maak wat vir hom verpligtend is, word die vas daarom van die vas wat sy bedoeling is. Volgens die twee word (dit) daarom van (die) vasmaand se vas. Enige ekstra-vas is geoorloof met die intensie voor die middel van die dag. (Die) vasmaand se vas-nakoming en die gelofte-vas waarvan die tyd nie duidelik is (nie) en al die soorte vergoedingsprestasies se vas is nie reg sonder die duidelike intensie gedurende die nag (nie). Mens weet (die) vasmaand kom in deur sy maan (te) sien of die maand van *ša'bān* dertig dae (te) reken van die aand (af) wat mens vir *ša'bān* se maan gesien (het). Bewys is hierdie berig: 'Julle moet vas wanneer (julle) die maan van (die) vasmaan sien en moet die vas breek vir (die) fees wanneer (julle) die maan van *šawwāl* sien; as die maan onder die wolke bly, (sodat julle dit) nie kan sien nie, dan moet julle volkome reken *ša'bān* (se) dertig dae van die aand (af) dat mens die maand van *rajab* gesien (het)'. (Dit) is verpligtend vir ('n) mens (om) die maan (te) soek om (dit) te sien op die negen en twintigste van *ša'bān* se maand en van (die) vasmaand se maand en ook so van *dū lqa'da* se maand. (Dit is geskrywe in (die) boek waarvan die naam *quhistāni*¹ is: 'Waarlik die affère wat sterre – mense sê is nie reg nie; wie sê: (Jy) kan die sterrekyker se woord neem of (in die) almanak kyk, om (die) nuwe maan te weet, waarlik hy praat buite (die) godsdiens'. Bewys is hierdie berig: 'Die apostel van Allah (het) gesê: wie na die man wat waarséér (is) of na die sterrekyker gaan (en) dan glo wat die waarséér of die sterrekyker sê, die man is dan ('n) heiden volgens die godsdiens wat van Allah – hy is verhewe – vir die profeet Mohammed – oor hom die eer en groet – gekom (het)'. ('n Mens) moet nie begin vas met (die) bedoeling (van die) vasmaand nie van die dag wat onduidelik is van die vasmaand (nie); maar dit: (Hy) kan (die) vas maak op die onsekere dag met (die) bedoeling (van) ekstra (vas). Vas op ('n) onsekere dag met (die) bedoeling (van) ekstra vas is meer beter op die tyd (wat) ooreenkoms met die vas wat hy vir hom gewoond gemaak (het). As die vas op ('n) onsekere dag nie met die vas wat hy vir hom gewoond gemaak (het) ooreenkoms nie, dan kan die mense wat (die) intensie vir vas op ('n) onsekere dag weet, vas. Die intensie is so². Die ander mense wat van geen van die twee intensies weet nie, moet nie op ('n) onsekere dag vas nie, maar sonder drink en sonder eet bly tot na die middel van die dag. (Om te) vas op ('n) onsekere dag met (die) bedoeling (van) die vasmaand of met (die) bedoeling (van 'n) ander verpligting is afkeurenswaardig. En (om te) vas op ('n) onsekere dag is ook so afkeurenswaardig wanneer ('n mens die) intensie so maak: 'As die onsekere dag (van) die vasmaand is dan vas ek vir die vasmaand; as die onsekere dag nie (van) die vasmaand is nie, dan vas ek vir ekstra (vas)' of maak (die) intensie so: 'As die onsekere dag (van) die vasmaand is, dan vas ek vir die vasmaand; as die onsekere dag nie (van) die vasmaand is nie, dan vas ek vir ('n) ander verpligting' – naamlik (om) op ('n) onsekere dag met hierdie bedoeling (te) vas is ook afkeurenswaardig. Maar (om) op ('n) onsekere dag met ieder een van hierdie intensies (te) vas is reg vir die vasmaand, as mens naderhand weet die onsekere

¹ Lees so i.p.v. 'wahstāni'. ² Die formulering word net in die Arabies gegee.

dagh es *ramadān* aas die *šak* dagh es niet *ramadān* daan die *puyāsah* ien *šak* dagh es riegh fan die *puyāsah* wat hai mienig met fersiker die *puyāsah* ien *šak* dagh es riegh fan *nafī* aas hai maak *niyyat* fer die *puyāsah* met *oēyaf* fersiker aas miesie maak *puyāsah* ien *šak* dagh met diesie mienig aas moerie es *ramadān* daan iek nie *puyāsah* nie die *puyāsah* es niet riegh an maskie naaderaant *woeyarṭ* fersiker die dagh es *ramadān* an hai nie *woeyarṭ* *puyāsah* maaker nie en wanier ien fan ghoemie miesie sien maan fan *ramadān* ien die tait het ien die loegh woelkie *oēyaf* ietjs anders wat bediek die maan daan die *qādī* moet niem sain *woeyarṭ* an maskie hai es selaaf *oēyaf* foerau *oēyaf* hai het ghakerai seter met riedie hai het ghaperaat seliegh fan ghoejie miesie en hai het ghaberai es niet *šart* sie 'ashadu iek het ghasien die maan fer *šawwāl* sain maan an fer *di lhiġġat* sain maan tewie ferai mans *oēyaf* ien ferai man an tewie ferai foerauns sain *šahādat* es *šart* an die ghatoeugie moet ghoejie miesie wies es *šart* an *šahādat* *woeyardi* es *šart* maar ferkelaa bai *qādī* fer niewie maan esnie *šart* nie aas het niet ien die hiemis niks woelkie *oēyaf* ietjs anders wat bediek die maan daan es noedagh fer ieder ien maant ghoeroeugie *ġamāt* fan miesie *oēyam* tesien niewie maan kan kerai fer siker met hoeuaile sain *woeyard* *tahāwi* ghasie ien man sain *woeyard* es ghanoegh aas *oēyam* fan *boeūaitkaant* die setaat *oēyaf* die man wat ghasien fer niewie maan waas ien die setaat maar sain pelek waas hoegh aas miesie ghabegħent *puyāsah* met tewie ghoeqaia miesie *šahādat* an ghamaak *puyāsah* diertaghħdagħ daan hoeuaile niet ghasien niewie maan fan *šawwāl* daan iet es *halāl* aas miesie ghabegħent *puyāsah* met ien man sain *šahādat* an ghamaak diertaghħdagħ *puyāsah* an niet ghasien fer niewie maan fan *šawwāl* daan hoeuaile iet es niet *halāl* wie ghasien *ramadān* en *šawwāl* sain niewie maan en *qādī* setoeyat teriegh die man sain *woeyard* daan hai moet maak *puyāsah* aas hai iet moet betaal *boeūaitien* *kafārat* es *wāġib* *oēyap* miesie soek die maan *oēyam* tesien ien die niegen an tefentaghstie fan die maant *ramadān* en fan *ša'bān* en fan *di lqa'dat* wanier niewie maan fersiker ien ien pelek daan *puyāsah* oek *woeyarṭ* *wāġib* *oēyap* aldie ander miesie wat nie ghasien

diesie *bāb* peraat fan die riedie wat maak *puyāsah* bedierief *qadā'* *woeyarṭ* *wāġib* an die *kafārat* wat ghoeroet es nitsoe *zihār* sain *kafārat* *woeyarṭ* *wāġib* *oēyap* die miesie wat maak *ġimāt* aas saperes ien dagh fan *ramadān* man an foerau fan ien fan die tewie wieghie *oēyaf* iet *oēyaf* dering aasperes ien dagh *ramadān* wat kan behau sain liewie nitsoe *koēyas* *oēyaf* foeroeghtie *oēyaf* mielek en *soefoeyart* *oēyaf* mersainie an oeksoe die miesie wat laat koepel fer hem *oēyaf* sekiener agħter miesie ien dagh *ramadān* daan hai ghadieng waarlek die koepel an die sekiener agħter miesie għabariek sain daan hai għa'iet

dag is (van) die vasmaand. As die onsekere dag nie (van) die vasmaand is (nie), dan is die vas op ('n) onsekere dag reg vir die vas wat hy bedoel met versekering. Die vas op ('n) onsekere dag is reg vir ekstra (vas) as hy (die) intensie vir die vas sonder versekering maak.

As ('n) mens (die) vas op ('n) onsekere dag maak met hierdie bedoeling: 'As (dit) môre die vasmaand is, dan vas ek vir die vasmaand; as (dit) môre nie vasmaand is (nie), dan vas ek nie', is die vas nie reg (nie), ook al word (dit) later verseker (dat) die dag (van) die vasmaand is, en hy word nie vas-maker nie. En wanneer een van goeie¹ mense (die) maan van die vasmaand sien op die tyd dat in die lug wolke is of iets anders wat die maan bedek, dan moet die regter sy woord aanneem, al is hy ('n) slaaf of vrou of hy het straf² gekry om rede hy het sleg gepraat van goeie mense en hy het (dit) berou. (Dit) is nie voorwaarde (nie dat hy) sê: 'Ek getuig ek het die maan gesien'. Vir *šawwāl* se maan en vir *dū l̄higgat* se maan is twee vry mans of een vry man en twee vry vroue se getuienis voorwaarde, en (dit) is voorwaarde (dat) die getuies goeie mense moet wees en die woorde (van die) getuienis is voorwaarde, maar aangifte³ by (die) regter vir (die) nuwe maan is nie voorwaarde nie. As in die hemel niks wolke of iets anders wat die maan bedek is nie, dan is vir iedere maand ('n) groot vergadering mense nodig om (die) nuwe maan te sien (en 'n mens) kan met hulle se woord versekering kry. *Tahāwi* (het) gesê: 'Een man se woord is genoeg as (hy) van buitekant die stad kom of die man wat vir (die) nuwe maan gesien (het) in die stad was, maar sy plek hoog was'. As mense (die) vas begin (het) op twee goeie mense (se) getuienis en dertig dae (die) vas gemaak (het en) hulle dan nie (die) nuwe maan van *šawwāl* gesien (het nie) dan is eet geoorloof. As mense (die) vas begin (het) op een man se getuienis en dertig dae (die) vas gemaak (het) en nie vir (die) nuwe maan van *šawwāl* gesien (het nie), dan is hulle eet nie geoorloof (nie). Wie die vasmaand en *šawwāl* se nuwe maan gesien (het) en (die) regter stoot die man se woord terug, dan moet hy (die) vas maak; as hy eet, moet (hy) betaal, sonder vergoedingsprestasie. (Dit) is verpligtend vir mense (om) die maan (te) soek om te sien op die nege-en-twintigste van die vasmaand en van *ša'bān* en van *dū lqa'dat*. Wanneer (die) nuwe maan verseker (is) op een plek, dan word (die) vas ook verpligtend vir al die ander mense wat (dit) nie gesien (het nie).

Hierdie hoofstuk praat van die rede wat (die) vas bederf maak. (*Hernude*) uitvoering word verpligtend en die vergoedingsprestasie wat groot is soos die vergoedingsprestasie in geval van onwettige verstoting⁴ word verpligtend vir die mens wat ekspres op ('n) dag van die vasmaand seksuele gemeenskap maak, man en vrou, langs een van die twee weë, of ekspres op ('n) dag (van) die vasmaand eet of drink wat sy lewe kan onderhou, netsoos kos of vrugte of melk en so voort of medisyne. En ook so die mens wat vir hom bloedsuiërs laat sit of van mense skinder op ('n) dag (van) die vasmaand (en) dan gedink (het), waarlik die sit van bloedsuiers en die skinder van mense (het) sy vas⁵ gebreek,

¹ Lees 'ghoejie' i.p.v. 'ghoeie'. ² Lees 'seteraaf' i.p.v. 'seter'. ³ Eintlik: 'verkla'.

⁴ Sien Koran, 58 : 2-4. ⁵ Voeg die woord *puyāsah* in.

aasperes daan *qadā'* an *kafārat* altewie *woeuwart wājib oeup* hem befoeuw bijal die koeupel nie beriek *puyāsah* nie die sekiner agter miesie maskie essoendie maar nie beriek *puyāsah* nie *kafārat* es niet *wājib* aas maak boeuaitien *ramadān* sain *puyāsah fāsid qadā'* es *wājib* boeuaitien *kafārat* aas ghabiriek *ramadān* sain *puyāsah* boeuaitien mienig nitsoe hai sepoel sain moeuant daan die uaaer loep ien sain kijal boeuaitien mienig koeupam tederieng die uaaer *oeuf* beriek sain *puyāsah* met dewiennng *oeuf* ghalaat siet fer hem lament *oeuf* ghahais *oeuf* ien deng benie fan sain koeup *oeuf* telaat deriep ien sain *oeuf* mersainie *oeuf* ander its daan die *puyāsah* es ghabiriek an *qadā'* boeuaitien *kafārat* es *wājib oeuf* siet mersainie ien sijar pelek fan sain laif wat diep es *oeuf* siet mersainie ien sijar pelek fan sain koeup daan die mersainie loep toet bnie ien sain laif *oeuf* loep toet ien sain harsens *oeuf* ghaselek ien qelain kelei *oeuf* ghaselek ien qelain iester *oeuf* foemijar aasperes *oeumterent moeuant foeyal* daan die *puyāsah* ghaberiek an *qadā'* es *wājib* maar *kafārat* es niet *wājib oeuf* hai gha'iet *suhūr* met deng noegh es nagh en dagh beriek het ghawies daan die *puyāsah* es ghaberiek an *qadā'* es *wājib* boeuaitien *kafārat oeuf* hai ghabuka met deng soeuant het ghasiet maar die soeuant het noeghnie ghasietnie die *puyāsah* es *bā'il* en *qadā'* es *wājib* boeuaitien *kafārat oeuf* hai gha'iet met ferghiet fer sain *puyāsah* daan hai deng die *puyāsah* es ghaberiek daan hai gha'iet aasperes daan *qadā'* es *wājib* maar *kafārat* es niet *wājib oeuf* miesie *ghoeuai* die uaaer ien sain kijal ien die tait hai het ghaselaap daan die *puyāsah* es ghaberiek *qadā'* es *wājib* boeuaitien *kafārat oeuf* maak *jmā'* met die foerau wat het *puyāsah* ien die tait sai het ghaselaap *oeuf* ghiiek ghawoeup daan haai *puyāsah* ghaberiek an *qadā'* es *wājib oeuf* haai *kafārat* es niet *wājib oeuf* niet ghamaak *niyyat* ien *ramadān* *oeum* *tepuyāsah* an niet ghamaak *niyyat oeum* ta'ietnie daan die *puyāsah* es niet riegh en *qadā'* es *wājib* boeuaitien *kafārat* en oekhoe *qadā'* es *wājib kafārat* es niet *wājib* aas karai dagh boeuaitien mienig *oeum* *tepuyāsah* daan hai gha'iet aas die man wat het *puyāsah* iet *oeuf* derink *oeuf* maak *jmā'* met ferghiet sain *puyāsah* daan die *puyāsah* es niet ghaberiek *dalil* es diesie *hadīt* an oekhoe aas *manī qoeum oeuf* ien sain doeroem nie ghaberiek sain *puyāsah* nie *dalil* es diesie *hadīt* die derie nie beriek *puyāsanie oeuf* sain *manī qoeum* af met kaik ien sain *puyāsah* daan die *puyāsah* nie berieknie *oeuf* samier *oeualie* an sain laif *oeuf* samier *kuhul* an sain oegh daan die *puyāsah* nie berieknie maar diesie *hadīt* es *dalil* fer die *fatwā* wat ghaskirewie ien die *kitāb* wat sain naam es *kanzu ddagā'iqi oeuf* hai soen sain kent *oeuf* ander miesie *oeuf* sekenier agter miesie *oeuf* laat koeupel fer hem *oeuf* sain *oeuarghie* wien fer hem *oeuf* hai maak moeuaitie *oeum* *oeuf* teghie maar die *oeuarghie* *oeum* mender

(en) dan ekspres geëet (het), dan word (hernude) uitvoering en vergoedingsprestasie altwee vir hom verpligtend, want die sit van bloedsuiers breek nie (die) vas nie; die skinder van mense, al is (dit) sonde, breek egter (die) vas nie. Vergoedingsprestasie is nie verpligtend as ('n mens) buite die vasmaand sy vas van onwaarde maak (nie). (Hernude) uitvoering is sonder vergoedingsprestasie verpligtend as (hy) die vasmaand se vas sonder bedoeling gebreek (het), soos: hy spoel sy mond (en) die water loop in sy keel sonder bedoeling om die water te drink. Of (as hy) sy vas onder dwang¹ breek of vir hom ('n) lawement laat sit (het) of 'n ding opgehys² (het) tot binne in sy kop of³ in sy oor medisyne laat drup (het) of ('n) ander iets, dan is (die) vas gebreek en (hernude) uitvoering sonder vergoedingsprestasie is verpligtend. Of (as hy) medisyne op ('n seer plek van sy lyf wat diep is sit, of medisyne op ('n) seer plek van sy kop sit (en) die medisyne loop tot binne in sy lyf of loop tot in sy harsings. Of (as hy) 'n klein (stukkie) klei gesluk of 'n klein yster gesluk of (as hy) ekspres omtrent ('n) mond vol vomeer, dan (is) die vas gebreek en (hernude) uitvoering is verpligtend, maar vergoedingsprestasie is nie verpligtend (nie). Of (as) hy ontbyt geëet het met (die) dink (dit) is nog nag en dagbreek het (reeds) gewees, dan is die vas gebreek en (hernude) uitvoering is verpligtend, sonder vergoedingsprestasie. Of (as) hy sy vas gebreek het met (die) dink (die) son het ondergegaan, maar die son het nog nie ondergegaan nie, is die vas ongeldig en (hernude) uitvoering is verpligtend sonder vergoedingsprestasie. Of (as) hy geëet (het) met vergeet van sy vas, (en) dan dink die vas is gebreek (en) dan ekspres geëet (het), dan is (hernude) uitvoering verpligtend, maar vergoedingsprestasie is nie verpligtend (nie). Of (as) mense die water in sy keel gooi op die tyd (dat) hy geslaap het, dan is die vas gebreek; (hernude) uitvoering is verpligtend sonder vergoedingsprestasie. Of (as hy) seksuele gemeenskap maak met die vrou wat ('n) vas het, gedurende die tyd (dat) sy geslaap het of gek geword (het), dan (is) haar vas is gebreek en (hernude) uitvoering is vir haar verpligtend; vergoedingsprestasie is nie verpligtend (nie). Of (as hy) tydens die vasmaand nie intensie gemaak (het) om te vas en nie intensie gemaak (het) om ts eet nie, dan is die vas nie reg (nie) en (hernude) uitvoering sonder vergoedingsprestasie is verpligtend. En (hernude) uitvoering is ook so verpligtend, vergoedingsprestasie is nie verpligtend (nie) as (hy die) dag(-lig) kry sonder (die uitgesproke) bedoeling om te vas (en) dan geëet (het). As die man wat ('n) vas het eet of drink of seksuele verkeer maak met vergeet (van) sy vas, dan is die vas nie gebreek (nie). Bewys is hierdie berig⁴ . . . En ook so as saad in sy droom uitkom, (het dit) sy vas nie gebreek nie. Bewys is hierdie berig⁴ . . . Die drie breek nie vas nie. Of (as) sy saad afkom deur (te) kyk tydens sy vas, dan breek die vas nie. Of (as hy) olie aan sy lyf smeer of antimoon aan sy oog smeer, dan breek die vas nie. Maar hierdie berig⁵ is bewys vir die beslissing wat geskryf (is) in die boek waarvan die naam is 'Skat van die fynhede'. Of (as) hy sy kind of ander mense soen, of van mense skinder of vir hom bloedsuiers laat sit of sy (drang tot) oorgee wen vir hom, of (as) hy moeite maak om oor te gee maar die oorgee kom minder

¹ Die tweede n is oorbodig. ² Bedoel is: 'opgesnuif'. ³ Lees 'oeuf' i.p.v. 'oeuf'.

⁴ Die desbetreffende berigte word net in die Arabies gegee. ⁵ 'n Berig wat in die Arabiese teks voorafgaan en nie in die Afrikaans gegee word nie.

aas moeyant foegual oeqaf hai kerai dagh beriek oeqap *janābat oeqaf*
 ghoeqai *qaāter* ien sain oeqar maar pas oeqap laat die *qaāter* niet
 ghaat ien ien die ghat fan sain oeqar daan die *puyāsah* nie ghaberiek
 met gha'ien saam fan diesie *halātsnie* an oeksoe aas ghoeqai
oeqalie oeqaf ander ien sain *dakr* die *puyāsah* nie berieknie aas
 setoeqaf oeqaf roek waai ien sain kijal oeqaf feliegh ghaat ien sain
 kijal daan sain *puyāsah* es niet ghaberiek maar aas sai roeqaik die roek
 oeqaf selik ien die feliegh daan sain *puyāsah* ghaberiek aas
 rient oeqaf senau faal senau faal ien sain kijal daan die *puyāsah* es
 niet ghaberiek bai die rieghtie *fatwā* aas maak *qimā'* met doeuaia
 miesie oeqaf met liwendagh ghadiertie oeqaf fat sain *dakr* ien sain
 hand oeqaf hai soen oeqaf foel sain foerau aas *manī qoeqam* af die
puyāsah es ghaberiek aas *manī* niet *qoeqam* af die *puyāsah* es
 niet ghaberiek aas ghaselek fan die ietbaar wat toesen *taandie* es
oeqamterent ien *himṣa* koeraltjie daan sain *puyāsah* es ghaberiek
 en moet maak *qadā'* aas die ietbaar waas mender aas *himṣat*
 daan sain *puyāsah* es niet ghaberiek maar aas hai iet die
 ietbaar wat hai ghakerap oeqait sain *taandie* daan sain *puyāsah* es
 ghaberiek an maskie die ietbaar waas bietjie aas ghaselek ien
 jilie koeraltjie fan *simsim* fan boeqaitkaant daan sain *puyāsah* es
 ghaberiek aas hai ghakau die koeraltjie fan *simsim* daan sain
puyāsah es niet ghaberiek bifoeqarbijal die koeraltjie es aatie qelain an
 ghasemielt met kau daan niks kanie ghaat benie nie aas sain
oeqarghie qoeqam fan self en wier ghaatnaa benie fan self daan
 sain *puyāsah* nie ghaberieknie en maskie die *oeqarghie* waas baiaang
 aas hai wijar berieng naa benie die *oeqarghie oeqaf* hai ghief
oeqar aasperes daan sain *puyāsah* ghaberiek an maskie die *oeqarghie*
 waas bietjie an moet maak die *puyāsah qadā'* die *fatwā* es
oeqait ghamaak fan die *kilāb* wat sain naam *kanzu ddāqā'iqi* en es
oeqarhiens met diesie *hadīt* poeroe oeqaf *koeyas boeqaitien*
 riedie ien *puyāsah* es *makrūh* an kauy die 'alak ien *puyāsah*
 es *makrūh* soen sain foerau ien *puyāsah* es *makrūh* fer die miesie
 wat baang es sain *manī* saal *qoeqam* af maar es niet *makrūh* fer die
 miesie wat niet baang es *dalil* es die *hadīt* wat 'abda llāh ibn
'abbās ghamaak *riwāyat ya'ni* au miesie kan soen sain foerau maar
 djoeqange miesie kanie an es niet *makrūh* semijar die *kuhl*
 an sain oegh ien *puyāsah* en es niet *makrūh* semilar boeter oeqaf
 leker roeqaik *oeqalie* an sain mustaas en es niet *makrūh* sekejoer
 sain *taandie* an maskie aghter mieraagh bifoeqarbijal *rasūlu llāh 'alaihi*
ssalām het gha'oeuarder met *siwāk* ien *puyāsah* dagh boeqaitien defrent
 toesien foeqarmieraagh oeqaf aghtermieraagh en es niet *makrūh*
 kauy *koeyas* fer qelainie kent ien *puyāsah* aas noedagh es en ander
 miesie daar esnie en es niet *makrūh* koeqapel fer hem ien
puyāsah *dalil* es die *hadīt* wat ghaskeriewie fan tefoeqar es
makrūh bai 'imām 'a'zam fer die miesie wat *puyāsah* sepoel die nis

as ('n) mondvol, of (as) hy (die) dagbreek kry in (staat van) onreinheid, of water in sy oor gooi maar oppas dat die water nie in die gat van sy oor ingaan (nie), dan (is) die vas saam met geen van hierdie toestande gebreek nie. En ook so as (hy) olie of (iets) anders op sy geslagsdeel gooi, breek die vas nie. As stof of rook in sy keel waai of ('n) vlieg in sy keel gaan, dan is sy vas nie gebreek (nie), maar as hy¹ die rook ruik of die vlieg insluk, dan (is) sy vas gebreek. As reën of sneeu² in sy keel val³, dan is die vas nie gebreek (nie), volgens die regte beslissing. As (iemand) met ('n) dooie mens of met lewendige gedierte seksuele gemeenskap maak, of sy geslagsdeel in sy hand vat, of hy soen of bevoel sy vrou – as saad afkom is die vas gebreek. As saad nie afkom (nie), is die vas nie gebreek (nie). As (hy) van die eetbare wat tussen (die) tandé is omtrent een ertjie-korreltjie, gesluk (het), dan is sy vas gebreek en moet (hy hernude) uitvoering maak. As die eetbare minder as ('n) ertjie was, dan is sy vas nie gebreek (nie). Maar as hy die eetbare wat hy uit sy tandé gekrap (het) eet, dan is sy vas gebreek, ook al was die eetbare ('n) bietjie. As (hy) 'n hele korreltjie van sesam van buitekant gesluk (het), dan is sy vas gebreek. As hy die korreltjie van sesam gekou (het), dan is sy vas nie gebreek (nie), want die korreltjie is al te klein en (het) met (die) kou gesmelt; dan kan niks (na) binne gaan nie. As sy oorgee vanself kom en weer vanself na binne gaan, dan (is) sy vas nie gebreek nie, ook al was die oorgee baie. As hy die oorgee na binne bring of (as) hy ekspres oorgee, dan (is) sy vas gebreek ook al was die oorgee ('n) bietjie, en (hy) moet (hernude) uitvoering (aan) die vas gee. Dié beslissing is uitgemaak deur die boek waarvan die naam 'Skat van die fynhede' is, en kom met hierdie tradisie ooreen. (Dit) is afkeurenswaardig (om) tydens (die) vas kos (te) proe of (te) kou sonder rede. En (dit) is afkeurenswaardig om die rosintjies (te) kou tydens (die) vas. (Om) sy vrou tydens (die) vas (te) soen is afkeurenswaardig vir die mens wat bang is (dat) sy saad sal afkom, maar is nie afkeurenswaardig vir die mens wat nie bang is (nie). Bewys is die berig waarvan Abdallah ibn Abbás (die) oorlewing gemaak (het), naamlik: '('n) Oumens kan sy vrou soen, maar ('n) jongmens kan (dit) nie'. En (dit) is nie afkeurenswaardig (om) die antimoon aan sy oog (te) smeer (nie) en (dit) is nie afkeurenswaardig (om) botter of lekker reukolie aan sy snor (te) smeer (nie). En (dit) is nie afkeurenswaardig (om) sy tandé (te) skuur (nie), ook al (is dit) namiddag, want die apostel van Allah – oor hom die groet – het (dit) beveel⁴ met ('n) tandeborstel op ('n) vasdag sonder onderskeid⁵ tussen voormiddag en namiddag. En (dit) is nie afkeurenswaardig (om) vir ('n) klein kind tydens (die) vas kos (te) kou (nie), as (dit) nodig is en daar is nie ander mense (nie). En (dit) is nie afkeurenswaardig (om) vir hom bloedsuiers (te) sit tydens (die) vas. Bewys is die berig wat van tevore geskryf (is). (Dit) is afkeurenswaardig volgens (die) magtigste voorganger vir die mense wat vas (om) die neus

¹ Lees 'hai' i.p.v. 'sai'. ² 'snow'. ³ Die tweede 'senau faal' is 'n dittografie.

⁴ 'to order'. ⁵ 'different'.

oēam temaak koel fer hem an oeksoe es makrūh waas sain laif oēam temaak koel fer hem an es makrūh roēual oēam sain laif natie kelierie oēam temaak koel fer hem soemaghie 'ālims ghasie es makrūh sepoel die moēuant boeyaitien riedie ien die pūāsah an es makrūh bai ien riwāyat fan 'imām 'a'zam ferboeroēuaik sain foerau boeyaitien ġimā' an es makrūh fat oēam haar haals an es makrūh fat haar hant ien die pūāsah es mustahab laat sahūr maar nie aatie laangnie en es mustahab iet būka foeroegh ya'ni ghalaik aghter doēyanker qoēam oēap ien die mašrig kaant an es sunnat batjah ghalaik aghter būka diesie du'ā'

diesie *fāṣl* peraat fan die miesie wat kan iet ien dagh *ramadān* die siek miesie wat baang es sain siektie saal woēuṛt mier met pūāsah aas hoēuaile iet ien dagh *ramadān* es *halāl* die *būntin* foerau wat baang es fer haar self oēuf fer die kent saal kerai oēuanghelek aas sai maak pūāsah oēuf haar siektie saal woēuṛt mier daan sai oek kan iet ien dagh *ramadān* en terawlaar miesie kan iet ien dagh *ramadān* maar aas die *musāfir* maak pūāsah es mier bieter *dalil* es 'ayyat qur'ān die *musāfir* sain pūāsah es mier bieter aas die *safr* niet maak *darar* fer hem ien pūāsah het niet *qadā'* oēap die siek en *musāfir* miesie aas hoēuaile doēyat ien diesie manierie es *wājib* oēap hoēuaile oēamterent die daghs wat hoēuaile gha'iet fan *ramadān* aas die siek miesie woēuṛt ghasoēuant oēuf die *musāfir* woēuṛt *muqim* oēamterent die daghs wat hoēuaile gha'iet *hulāṣah* die siek miesie wat gha'iet tien dagh fan *ramadān* aas hai aghter die *ramadān* woēuṛt ghasoēuant oēamterent tien dagh daan hai moet betaal die tien dagh foelkoem aas woēuṛt ghasoēuant mender aas die tien dagh daan moet betaal oēamterent die daghs wat hai woēuṛt ghasoēuant ien nie mier nie fer *musāfir* es oeksoe aas die *marīd* ghasoēuant ghawoēuṛt en die *musāfir* *muqim* ghawoēuṛt mender aas oēamterent die daghs wat hoēuaile gha'iet daan hoēuaile moet betaal oēamterent die daghs wat die siek miesie ghasoēuant ghawoēuṛt en *musāfir* miesie *muqim* ghawoēuṛt ien aghter die *ramadān* aas hoēuaile doēyat foeūar betaal die soekoelt pūāsah daan die *wāli* moet ghief *ta'ām* fan hoēuaile sain soekoelt pūāsah fer ieder dagh oēamterent ien *fīr* fan die dierdie paart fan hoēuaile sain irfpoēuaasie aas hoēuaile niet ghamaak *waṣiyat* oēamtaghief *ta'ām* fan hoēuaile sain soekoelt pūāsah daan es niet *lāzim* oēap die *wāli* moet ghief *ta'ām* fan hoēuaile sain soekoelt pūāsah maar aas die *wāli* ghief *ta'ām* fan sain ghoedie ghait fer hoēuaile sain soekoelt pūāsah es riegh fer die doēyaia *salāt* es nitsoe pūāsah ieder ien *salāt* sain *fidyat* es oēamterent ien dagh pūāsah sain *fidyat* det es riegh *fatwā* die *wāli* moenie betaal soekoelt pūāsah oēuf soekoelt *salāt* fan die doēyaianie *dalil* es diesie *hadīt* gha'ien miesie kanie

(te) spoel om (dit) koel te maak vir hom en ook so is (dit) afkeurenswaardig (om) sy lyf (te) was om (dit) vir hom koel te maak. Sommige geleerde gesê: '(Dit) is afkeurenswaardig (om) die mond sonder rede tydens die vas te spoel'. En (dit) is afkeurenswaardig volgens 'n oorlewing van (die) magtigste voorganger (om) sy vrou (te) verbruik¹ (ook) sonder seksuele gemeenskap en (dit) is afkeurenswaardig (om haar) om haar hals (te) vat en (dit) is afkeurenswaardig (om) haar hand tydens die vas te vat. (Dit) is gewens (om) die laaste maaltyd laat (te gebruik), maar nie al te lank nie. En (dit) is gewens (om) die eerste maaltyd na die vas vroeg (te) eet, naamlik terstond na (die) donker aan die oostekant opkom. En (dit) is gebruik (om) terstond na die eerste maaltyd hierdie smeekbed voor (te) dra².

Hierdie afdeling praat van die mense wat op ('n) dag (van) die vasmaand kan eet.

Die siek mens wat bang is sy siekte sal meer word deur (te) vas, as hulle op ('n) dag (van) die vasmaand eet, is (dit) geoorloof. Die swanger vrou wat bang is vir haarselv of vir die kind (dat dit 'n) ongeluk sal kry as sy (die) vas maak of (dat) haar siekte meer sal word – dan kan sy ook op ('n) dag (van) die vasmaand eet. En reisende³ mense kan eet op ('n) dag (van) die vasmaand, maar as die reisiger (die) vas maak, is (dit) meer beter. Bewys is ('n) Koranvers⁴.

Die reisiger se vas is meer beter as die reis onder (die) vas geen beswaar vir hom maak (nie). (Daar) is nie ('n plig tot) vergoedingsprestasie⁵ vir die siek en reisende mense as hulle op hierdie manier sterf (nie). Verpligtend is vir hulle omtrent die dae van die vasmaand wat hulle geëet (het), as die mense gesond word of die reisiger ('n) gevestigde word – omtrent die dae wat hulle geëet (het).

Kortom, die siek mens wat tien dae van die vasmaand geëet (het), as hy na die vasmaand gesond word omtrent tien dae, dan moet hy die tien dae volkome betaal. As (hy) minder as tien dae gesond word, dan moet (hy) omtrent die dae waarin hy gesond geword (het) betaal, nie meer nie; vir (die) reisiger is (dit) ook so. As die sieke gesond geword en die reisiger ('n) gevestigde geword (het) minder as omtrent die dae wat hulle geëet (het), dan moet hulle omtrent die dae waarin die siek mens gesond geword en (die) reisiger ('n) gevestigde geword (het) na die vasmaand betaal. As hulle sterf voor (hulle) die verskuldigde vas betaal, dan moet die naaste verwant van hulle se verskuldigde vas kos gee, vir iedere dag omtrent een feesgawe uit die derde deel van hulle se erfportie. As hulle geen testament gemaak (het) om kos vir hulle se verskuldigde vas te gee (nie), dan is (dit) nie vereis vir die naaste verwant (dat hy) kos vir hulle se verskuldigde vas moet gee (nie). Maar as die naaste verwant kos gee uit sy goedheid vir hulle se verskuldigde vas, is (dit) reg vir die dooie. Gebed is netsoos vas. Iedere gebed se vergoeding is omtrent een dag vas se vergoeding; dit is (die) regte beslissing. Die naaste verwant moet nie verskuldigde vas of verskuldigde gebed van die dooie betaal nie. Bewys is hierdie berig: 'Geen mens kan

¹ Bedoel is: betas. ² Die teks van die gebed word net in die Arabies gegee.

³ 'traveller'. ⁴ 2 : 184. ⁵ *kafārat* sou hier juister as *qadā* wees.

maak *puyāsah* *oeuf salāt* fer die ander sain paatnie maar kan ghief *ta'ām* miesie kan betaal die soekoelt *puyāsah* fan *ramadān* ferseperai en kan betaal teghenmakaander maar aas hai niet betaal die soekoelt toet die ander *ramadān* setaan kelaar daan hai ieres moet *puyāsah* die *ramadān* wat gharait es wanier hai kelaar es moet betaal die soekoelt *puyāsah* aghter die *ramadān* en *fidyat* es niet *wājib* *oeuf* hem au mjesie man an foerau wat sain keragh wiegh es wanier kanie *puyāsah* daan hoeuaile iet an ghief *ta'ām* fan ieder ien dagh fan *ramadān* *oeuf* amterten ien *fīr* fer ariem mjesie

aas hoeuaile karai keragh *oeuf* amtapu^u*yāsah* aghter ghaghief die *fidyat* daan die *qadā'* *woeuar!* *wājib* *ya'ni* es *wājib* hoeuaile betaal die *puyāsah* wat hoeuaile het gha'iet ien die tait hoeuaile kerai keragh en maskie hoeuaile het ghaghief die *fidyat* fer ariem mjesie die foerau wat buntin es *oeuf* saint es aas maak *puyāsah* daan sei es baang fer haar self *oeuf* fer haar kent kan iet ien *ramadān* en betaal die soekoelt *puyāsah* ien ander tait maar die *fidyat* es niet *wājib* *oeuf* haar die *nafl* *puyāsah* *woeuar!* *lāzim* met beghent *dalil* es diesie *hadīt* die man wat maak *nafl* *puyāsah* kan iet fer ien riedie naaderaant moet betaal die *nafl* *puyāsah* maar *puyāsah* ien die daghs wat het beliet fan *puyāsah* ien niet *woeuar!* *lāzim* met beghent daan moet iet ien die daghs an *qaḍā'* es niet *wājib* an es niet *halāl* fer die man wat ghabeghent *nafl* *puyāsah* beriek die *puyāsah* *boeuaitien* riedie det es bai ien *riwāyat* die man wat ghabeghent *nafl* *puyāsah* es *halāl* beriek sain *puyāsah* met riedie mjesie roep fer hem *oeuf* *ta'iet* bai die ietmaal daan *qaḍā'* es *wājib* *oeuf* hem aas hai ghaberiek die *nafl* *puyāsah* aas *musāfir* ghamaak *niyyat* *oeuf* am't iet naaderaant hai *woeuar!* *muqim* en maak *niyyat* *oeuf* temaaik *nafl* *puyāsah* *foeuar* soekant ghaat wiegh fan sain miedel paat en *foeuar* hai gha'iet daan die *puyāsah* es riegh aas die *musāfir* *woeuar!* *muqim* ien dagh fan *ramadān* *foeuar* *soeuan* ghaat wiegh wan sain miedel paat an *foeuar* hai gha'iet daan die dagh sain *puyāsah* es *wājib* nitsoe *muqim* ghaat teraqlaar ien dagh fan *ramadān* daan die dagh sain *puyāsah* es *wājib* *ḥulāṣah* die tewie dagh sain *puyāsah* es *wājib* maar aas hoeuaile beriek *puyāsah* ien die tewie daghs kerai *soeyandie* an *qaḍā'* es *wājib* *boeuaitien* *kafārat* wie kerai beroeticie tewie *oeuf* mier daghs fan *ramadān* naaderaant hai moet betaal die daghs sain *puyāsah* *boeuaitien* die dagh wat hai ghakerai die beroeticie ien *oeuf* ien sain nagh daan sain *qaḍā'* es niet *wājib* wie *woeuar!* ghiik jilie *ramadān* die *qaḍā'* *puyāsah* es niet *wājib* *oeuf* hem aas hai *woeuar!* bieter fan die ghiik ghait bietjie tait fan *ramadān* daan moet betaal alwat ferloep es fan *ramadān* het niet defrent aas hai *woeuar!* *mukallaf* met ghiik manierie saam *oeuf* hai ghakerai die ghiik manierie aghter ghawoeuar! *mukallaf* det es oepoenbaar *riwāyat* aas kent *woeuar!* *mukallaf* *oeuf* *kāfir* *woeuar!* *muslim* *oeuf* *musāfir*

vas of gebed maak vir die ander se part nie, maar (hy) kan kos gee'. ('n) Mens kan die verskuldigde vas van die vasmaand versprei betaal en kan die verskuldigde vas van die vasmaand aanmekaar betaal, maar as hy die verskuldigde nie betaal (nie) tot die ander vasmaand klaar staan, dan moet hy eers die vasmaand wat gereed is vas. Wanneer hy klaar is, moet (hy) die verskuldigde vas agter die vasmaand betaal en vergoeding is nie verpligtend vir hom (nie). Ou mense, man en vrou, wie se krag weg is, wanneer (hulle) nie kan vas nie, dan eet hulle en gee kos, vir iedere dag van die vasmaand omtrent een feesgawe, vir arm mense. As hulle krag kry om te vas nadat (hulle) die vergoeding gegee (het), dan word die uitvoering verpligtend, naamlik (dit) is verpligtend (dat) hulle die vas waartydens hulle geëet het, gedurende die tyd (dat) hulle krag kry betaal, ook al het hulle die vergoeding vir arm mense gegee. Die vrou wat swanger is of sogend is (en), as (sy die) vas maak, bang is vir haar self of vir haar kind, kan tydens die vasmaand eet en die verskuldigde vas op ('n) ander tyd betaal, maar vergoeding is nie verpligtend vir haar (nie). Die ekstra-vas word 'n vereiste deur (dit te) begin. Bewys is hierdie berig: 'Die man wat ('n) ekstra-vas maak kan vir 'n rede eet, (maar) moet naderhand die ekstra-vas betaal'. Maar vas op die dae wat ('n) beletsel vir vas in het word nie deur (dit te) begin ('n) vereiste (nie); tydens dié dae moet ('n mens) eet en uitvoering is nie verpligtend (nie). En (dit) is nie geoorloof vir die man wat ('n) ekstra-vas begin (het om) die vas sonder rede (te) breek (nie). Dit is volgens een oorlewering (dat) die man wat ('n) ekstra-vas begin (het) geoorloof is (om) sy vas (te) breek om rede ('n) mens roep vir hom om te eet by die eetmaal; dan is uitvoering verpligtend vir hom as hy die ekstra-vas gebreek (het). As ('n) reisiger (die) intensie gemaak (het) om te eet (en) hy naderhand ('n) gevestigde word en hy (die) intensie gemaak (het) om te vas tydens (die) intensie se tyd, naamlik hy word ('n) gevestigde en maak (die) intensie om ('n) ekstra-vas te maak voor (die) son weggaan van sy middelpunt en voor hy geëet (het), dan is die vas reg. As die reisiger ('n) gevestigde word tydens ('n) dag van die vasmaand voor (die) son weggaan van¹ sy middelpunt en voor hy geëet (het), dan is dié dag se vas verpligtend. Netso (is dit as 'n) gevestigde op ('n) dag van die vasmaand gaan reis²; dan is dié dag se vas verpligtend; kortom, die twee dae se vas is verpligtend. Maar as hulle (die) vas op die twee dae breek, kry (hulle) sonde en uitvoering is verpligtend, sonder vergoedingsprestasie. Wie twee of meer dae van die vasmaand ('n) beroerte kry, hy moet naderhand dié dae se vas betaal, behalwe die dag waarop hy die beroerte gekry (het), of sy nag; dan is sy uitvoering nie verpligtend (nie). Wie die hele vasmaand gek word, die uitvoering (van die) vas is nie vir hom verpligtend (nie). As hy beter word van die gekheid (gedurende 'n) bietjie tyd van die vasmaand, dan moet (hy) al wat van die vasmaand verloop het betaal. (Dit) het nie verskil³ as hy mondig word saam met gek maniere of (dat) hy die gek maniere gekry (het) nadat (hy) mondig geword (het). Dit is ('n) openbare oorlewering. As ('n) kind mondig word of ('n) heiden Moslem word of ('n) reisiger

¹ Lees 'fan' i.p.v. 'wan'. ² Lees 'teraflaar' (traveller) i.p.v. 'teraqlaar'. ³ 'different'.

*woeuarl muqim oeuaf die foerau wat ghakerai haid woeuarl soekoen
fan die haid oeuaf die foerau wat ghakerai nijsas woeuarl soekoen
fan die nijsas ien dagh fan ramadān es wājib oeuap ieder ien fan
hoeuale hau fer hem self fier fan ietbaar en deringbaar en fan aldie
ander wat maak puuāsah bedierief wat noegh belaif fan die dagh
die dagh sain qadā' es niet wājib oeuap die kent wat mukalla/
ghawoeuarl an oeuap die kāfir wat muslim ghawoeuarl maar die dagh
sain qadā' es wājib oeuap die musāfir wat muqim ghawoeuarl an oeuap
die foerau wat fan haid oeuaf nijsas soekoen ghawoeuarl*

diesie *fasl* peraat fan soemaghie *puuāsah*
hai maak oeuap hem nadr oeuam tepuūāsah tewie labarān sain daghs
en die derie daghs wat aghter labarān hađ es die nadr es riegh maar
hai moet iet ien die faif daghs en naaderaant moet betaal die faif
daghs sain puuāsah an oeksoe aas hai maak nadr oeuam
tepuūāsah jilie djaar moet iet ien die faif daghs fan die djaar
naaderaant moet betaal die faif daghs sain puuāsah aas hai
puuāsah die faif daghs het niet qadā' oeuap hem maar hai kerai
soeuandie aghter die *fatuwā* moet wiet diesie *fatuwā* aas hai
ghamieneg oeuamtenadr puuāsah ien die faif daghs alien oeuaf
ghamieneg oeuamtenadr puuāsah ien diesie daghs an ghamieneg sain
woeuardie woeuarl yaminne oeuaf niet ghamieneg gha'ien fan die
tewie daan sain woeuardie woeuarl nadr puuāsah alien aas
hai ghamieneg yamin an ghamieneg sain woeuardie nie woeuarl nadr
nie daan sain woeuardie woeuarl yamin alien daan aas hai beriek
die puuāsah ien die faif daghs yamin sain kařarat woeuarl wājib oeuap
hem maar die puuāsah sain qadā' es niet wājib aas hai ghamieneg
altewie oeuaf ghamieneg yamin alien daan sain woeuardie woeuarl
nadr en yamin daan qadā' puuāsah en yamin sain kařarat woeuarl
wājib oeuap hem aas hai ghaberiek die faif daghs sain puuāsah
aas puuāsah siesdagh fan šawwāl ghalaik aghter labarān
ramadān es niet makrūh maar aas maak siesdagh puuāsah fan šawwāl
fier aghter labarān ramadān es mier fier fan makrūh an es mier fier
fan nitsoe naṣrā

('n) gevestigde word of die vrou wat menstruasie gekry (het) skoon van die menstruasie word, of die vrou wat 'bevalling' gekry (het) skoon van die 'bevalling' word, op 'n dag van die vasmaand, is (dit) verpligtend vir elkeen van hulle (om) vir hom self ver (te) hou van (die) eetbare en drinkbare en van al die ander (sake) wat (die) vas bederf maak, (gedurende) wat nog van dié dag bly. Dié dag se uitvoering is nie verpligtend vir die kind wat mondig geword en vir die heiden wat Moslem geword (het nie), maar dié dag se uitvoering is verpligtend vir die reisiger wat ('n) gevestigde geword en vir die vrou wat skoon van menstruasie of 'bevalling' geword (het).

Hierdie afdeling praat van sommige vaste.

(As) hy vir hom ('n) gelofte maak om (die) twee feesdae se dae en die drie dae wat na (die) fees van (die) pelgrimstog is te vas, is die gelofte reg, maar hy moet tydens die vyf dae eet en naderhand moet (hy) die vyf dae se vas betaal. En ook so as hy ('n) gelofte maak om (die) hele jaar te vas, moet (hy) tydens die vyf dae van dié jaar eet; naderhand moet (hy) die vyf dae se vas betaal. As hy die vyf dae vas, het (hy) nie (verpligting tot) uitvoering op hom (nie), maar hy kry sonde. Na dié beslissing moet (u) hierdie beslissing weet: As hy bedoel (het) om ('n) vas te beloof gedurende die vyf dae alleen of bedoel (het) om ('n) vas gedurende hierdie dae te beloof en bedoel (het dat) sy woorde nie¹ ('n) eed word nie of nie bedoel (het) geen van die twee, dan word sy woorde alleen ('n) gelofte (van) vas. As hy ('n) eed bedoel (het) en bedoel (het dat) sy woorde nie ('n) gelofte word nie, dan word sy woorde ('n) eed alleen; dan, as hy die vas breek gedurende die vyf dae, word (die) eed se vergoedingsprestasie verpligtend vir hom, maar die vas se uitvoering is nie verpligtend (nie). As hy altwee bedoel het of ('n) eed alleen bedoel het, dan word sy woorde ('n) gelofte en eed; dan word uitvoering (van die) vas en (die) eed se vergoedingsprestasie verpligtend vir hom as hy die vyf dae se vas gebreek (het). As (hy) ses dae van *šawwāl* terstond na die fees van die vasmaand vas, is (dit) nie afkeurenswaardig (nie), maar as (hy die) ses dae vas van *šawwāl* ver na die fees van die vasmaand maak, is (dit) meer ver van afkeurenswaardig en is (dit) meer ver van soos (die) Christene.

---

¹ Die woord 'nie' moet hier ingevoeg word.

diesie *kitāb* peraat fan die ghadiertie wat moet *sambeli woeuart dabh*
 ien *agāma* es afsanai die tewie selaagh aarie andie ghoeyar gel an
 die kijal dierem *ya'ni* moet afsanai die fier *oeqaf* derie *wadağ* met
 ienaghie ding wat sekerep es an die *sambelijar* moet *batjah bismi llāhi* ghalaik beghent afsenai die sekaap *oeqaf* die ander die *sambelijar* moet *batjah allāhu ta'ālā* sain naam alien bai afsenai die ghadiertie *ya'ni* moet niks feraagh fer *allāhu ta'ālā* ien die tait afsenie die ghadiertie *ya'ni* *djoeqaile* moet *batjah bismi llāh* alien bai afsenai die ghadiertie *boeqaitin* baidel fan *allāhu ta'ālā* ienaghie deng aas die *sambelijar batjah allāhumma ḡfir li fer bismi llāh* sain pelek bai hai afsinai die ghadiertie daan die ghadiertie *woeqarf harām* nitsoe ghafraktie aas die *sambilair batjah alhamdu lillāhi oeqaf subḥāna lillāhi* bai afsinai die ghadiertie met mieneg *dikar* alien daan die ghadiertie es *halāl* aas die *sambilair ghanis an ghabatjah alhamdu lillāhi* bai hai afsinai die ghadiertie daan det es *harām* nitsoe ghaferaktie befoeqarbijal hai het *ghabatjah alhamdu lillāhi oeum* det *allāhu ta'ālā* het ghalaat nis fer hem daan det es nie pierie *dikir* nie aas hai *ghabatjah bismi llāhi* ghalaik beghent afsenai die ghadiertie met mieneg beghent ander wirk daan die ghadiertie es *harām* aas hai niet afghasanai die ghadiertie ghalaik aghter *ghabatjah bismi llāh* an hai ghamaaak baiaang werkes *toeqasen batjah bismi llāh* an *toeqasen* afsanai daan die ghadiertie es *harām* aas *sambilijar ghabatjah bismi llāh* an afghasanai die sekaap *oeqaf* die ander fer die hoegie man sain hoeghait wat het ghakoeum daan die sekaap es *harām* nitsoe ghaferaktie ghadiertie aas hai afghasanai die sekaap maar hai het ferghait *batjah bismi llāh* daan die sekaap es *halāl* maar det es *harām* bai *mālik* nitsoe ghaferaktie ghadiertie aas ghalaik aghter *allāhu ta'ālā* sain naam *batjah* ander *dikr* sain naam daan die sekaap sain falais es *makrūh* aas die *sambilijar* aasperes niet *batjah bismi llāh* daan die sakaap *oeqaf* die ander wat hai afghasanai es *harām* nitsoe ghaferaktie ghadiertie *dalil* es diesie 'ayyat *ya'ni* *djoeqaile* moenie iet fan die sakaap *oeqaf* die ander sain felais wat die *sambilijar* niet *ghabatjah allāhu ta'ālā* sain naam ien die tait hai afghasanai an wie iet fan die falais waarlek es *fāsiq ya'ni* hai es *oeqait* ghaater fan die rieghtie wiegh fan *agāma* bi'an koems *ya'ni* die *'ashāb radiya llāhu anhum* an *tābi'ina rahimahuma llāhu* waas ghalaik *oeqarhiens oeqap* det die sakaap wat die *sambilijar oeqaf* ghasenai *boeqaiten batjah* aasperes *bismi llāh* daan sakaap sain felais es *harām* nitsoe ghafarektie ghadiertie an die wietie fan *agāma* waas ghabalaif *toeqasen muslim* miesie *oeqap* diesie manerie toet amper tewie hoevander! djaar aghter *rasūlu llāh* maar naadiraant *ṣāfi'i* het afghabariek die wietie fan *agāma* an hai het ghaghief die *fatwā* wat es niet *oeqarhiens* met 'ayyat *qur'ān* an met *'iġmā'* *'ashāb* an *tābi'ina* an *ṣāfi'i* het ghamaaak nitsoe die *yahūd* an *naṣārā* wat gharoeqail *allāh ta'ālā* sain *kitāb*

Hierdie boek praat van die gedierte wat (ritueel) geslag word. 'Slag' in (die) godsdiens is (die) afsny (van) die twee slag-are en die gorrel en die keel-derm; naamlik: ('n mens) moet die vier of drie buisies afsny met enige ding wat skerp is. En die slagter moet voordra 'In die naam van Allah' tegelyk (dat hy) die skaap of die ander (dier) begin afsny. Die slagter moet alleen Allah – hy is verhewe – se naam voordra by die afsny (van) die gedierte; naamlik: (hy) moet niiks van Allah – hy is verhewe – vra in die tyd (dat hy) die gedierte afsny (nie). Naamlik¹: 'Julle moet alleen 'In die naam van Allah' met (die) afsny (van) die gedierte voordra sonder (om) enige ding van Allah – hy is verhewe – (te) bedel'. As die slagter 'o Allah, vergewe my' in 'In die naam van Allah' se plek voordra met (dat) hy die gedierte afsny, dan word die gedierte verbode soos ('n) gevrekte (dier). As die slagter 'Die lof aan Allah' of 'Lofprysing aan Allah' met (die) afsny (van) die gedierte voordra met (die) bedoeling (van die) vermelding van die godsnaam alleen, dan is die gedierte geoorloof. As die slagter genies en 'Die lof aan Allah' voorgedra (het) met (dat) hy afsny die gedierte dan is dit verbode netsoos ('n) gevrekte (dier), want hy het 'Die lof aan Allah' voorgedra omdat Allah – hy is verhewe – vir hom laat nies het; dan is dit nie ('n) pure vermelding van die godsnaam nie. As hy 'In die naam van Allah' voorgedra (het) tegelyk (dat hy) begin (om) die gedierte af (te) sny, met (die) bedoeling (om 'n) ander werk (te) begin, dan is die gedierte verbode. As hy nie terstond na (hy) 'In die naam van Allah' voorgedra (het) die gedierte afgesny (het nie) en hy baie werke tussen (die) voordra (van) 'In die naam van Allah' en tussen (die) afsny gemaak (het), dan is die gedierte verbode. As (die) slagter 'In die naam van Allah' voorgedra (het) en die skaap of die ander (dier) afgesny (het) vir die hoë man se hoogheid wat gekom het, dan is die skaap verbode soos gevrekte gedierte. As hy die skaap afgesny (het), maar hy vergeet het (om) 'In die naam van Allah' voor (te) dra, dan is die skaap geoorloof, maar volgens Malik is dit verbode soos ('n) gevrekte gedierte. As (hy) terstond na Allah – hy is verhewe – se naam ('n) ander godsbenaming se naam voordra, dan is die skaap se vlees afkeurenswaardig. As die slagter 'In die naam van Allah' ekspres nie voordra (nie), dan is die skaap of die ander (dier) wat hy afgesny (het) verbode netsoos ('n) gevrekte gedierte. Bewys is hierdie Koranvers, naamlik: 'Julle moet nie eet van die skaap of die ander (dier) se vlees waar(-by) die slagter nie Allah – hy is verhewe – se naam voorgedra (het) op die tyd (dat) hy (dit) afgesny (het nie)' en wie eet van die vleis waarlik is ('n) libertyn, naamlik hy is ('n) uitganer van die regte weg van (die) godsdiens. Byeenkoms, naamlik: die metgeselle – mag Allah in hulle 'n welbehae hê – en volgelinge – mag Allah hom oor hulle erbarm – was dit hieroor eens: die skaap wat die slagter afgesny² (het) ekspres sonder 'In die naam van Allah' voor (te) dra – dan (die) skaap se vlees es verbode netsoos gevrekte gedierte, en die wette van (die) godsdiens het op hierdie maniere tussen Moslem mense gebly tot amper twee honderd jaar na die apostel van Allah, maar naderhand het *sāfi'i* die wette van (die) godsdiens afgebreek en hy het die beslissing gegee wat nie ooreenkom met (die) Koranvers en met die konsensus van die metgeselle en volgelinge (nie). En *sāfi'i* het netsoos die Jode en Christene gemaak, wat Allah – hy is verhewe – se boek geruil³

¹ Vooraf gaan in die Arabies: 'Ibn Mas'ūd het gesê': ² Lees 'af' i.p.v. 'oeyaf'.

³ Bedoel is: verander.

aghter hoequaile sain *nabis* wiegh ghaghaat *ya'ni* diesie woeyardie wat
 ḥāfi'i ghamaak *riwāyat* es niet *hadīt* maar aas det *hadīt* es sain *ma'nā* es
 soe *ya'ni* muslim sain maniertait es soe *batjah allāhu ta'ālā* sain naam
 ien die tait afsanai die sakaap *œuf* die ander aas hai ferghiet *œuf*
 tebatjah *allāhu ta'ālā* sain naam det es niet foeuart befoeuarbijjal *sahābat*
 'alī an *sahābat ibn 'abbās* het ghasie det es *halāl*   *dalil* es diesie
hadīt ya'ni die werek wat main *'ummāt* met ferghiet maak det es nie
 foetnie   maar *sahābat ibn 'umar radiya llāhu 'anhu* het ghasie
 det es *harām* befoeuarbijjal die *'ayyāt* het ghabeliet fan die ghadiertie
 sain falais wat die *sambilijar* afghasanai soeyander *ghabatjāh bismi llāh*
 an *malik* het anghaniem *sahābat ibn 'umar* sain *fatwā*   die
sambilijar moet afsanai die kijal fan die sakaap *œuf* die ander bai
 ienaghie pelek fan die ghoergil ghat toet naa die pent fan die boers bien
 aas die *sambelijar* afghasanai boedie *'uqdat* det es riegh *œuf*
 afghasanai *œuyander* die *'uqdat* seloek pelek fan die kijal det es *œuf*
 riegh *ya'ni* die *'uqdat ya'ni* seloek pelek fan kijal balaif an die *koeuf*
 kaant *œuf* balaif andie boeyars kaant altewie es riegh boeyaiten
 defrent befoeuarbijjal die *hadīt* wais soe an *'ayyāt qur'ān* nie ghamaak
 defrent toequasen die tewenie   maar aas die *sambelijar* afsanai
 die *'awdā'* fan kamijal *koeuart* bai die pent fan die boeyars bien det es
sunnat an es mier ghamaklek   an aas hai afsinai *œyas* an sekaap
 an die andir wat soe *woeyar* es sain *'awdā'* *koeuart* *œuyander* die seloek
 pelek fan die kijal det es *sunnat* an es mijar ghamaklik   aas hai
 afsinai die kamiel sain *'awdā'* koert *œuyander* die siloek pelek fan die
 kamiel det es *makrūh* an es *soeyaar*   an aas hai afsinai die
'awdā' fan oes oef die ander sain kijal *koeuart* bai die pant fan die
 boers bien dit es *makrūh* an is *soeyaar*   ghoergil kijal dijariem
 die *sambelair* moet afsinai die kijal dierem andie ghoergil an
 die tewie salaagh aarie *œuf* sanai af darie fan die fier met ienaghie
 deng wat sekierep es an kan laat loep die boeloet   *ya'ni œuai*
 laat loep die boeloet met ienaghie ding wat sekierep es   det
 es *mustahab* maak faas derie foetie an laat die ander foet loes sitaan
 det es *mustahab* maak die *sambili* mies sekierep *foeyar* ghalaat
 lie die sakaap *œuf* die ander an moenie ghoerau an an senau fer
 die ghadiertie nie an laat die ghadiertie lie *œuf* hoequaile linker sai
 an hoequaile boeyars oefir die *qiblat* daan afsnai met sain rieghter hant
 det es *mustahab* hastagh af sanai fier *œuf* derie *wadaqs* maar
 moet *œuf* terek an af *sefoeyat* *œuf* *sefoet* af an terek *œuf* die
 mies ien *œuf* tewie kier boeyaiten *œuf* tiel sain hant   det
 es *makrūh* laat lie die sakaap daan sekierep maak die mies an det es
makrūh terek die ghadiertie bai hoequaile foet toet naa die salaagh
 pelaas an maskie waas die salaagh pelaas naabai   an det es
makrūh afsanai toet naa die mergh fan die nieg bien *foeyar* die siel
 ghaat *œuait*   det es *makrūh* sanai moers af die *koeuf* an selaagh
 af die fijal *foeyar* die ghadiertie *koeyat* *ghawoeyar* het   det es

(het) nadat hulle se profete weggegaan (het), naamlik hierdie woorde wat *šāfi'i* (as 'n) oorlewering gemaak (het), is nie ('n) berig (nie), maar as dit ('n) berig is, is sy betekenis so, naamlik: (die) Moslems se gemanierdheid is so: dra Allah - hy is verhewe - se naam voor op die tyd (van) die skaap of die ander (dier) afsny; as hy vergeet om Allah - hy is verhewe - se naam voor te dra, is dit nie fout (nie), want (die) metgesel Ali en (die) metgesel Ibn Abbas het gesê: 'Dit is geoorloof'. Bewys is hierdie berig, naamlik: 'Die werk wat my gemeente deur vergeet maak, dit is nie fout nie'. Maar (die) metgesel Ibn Omar - mag Allah 'n welbehae in hom hê - het gesê: 'Dit is verbode, want die Koranvers het belet die gedierte se vlees wat die slagter afgesny (het) sonder (dat hy) 'In die naam van Allah' voorgedra (het)' en Malik het (die) metgesel Ibn Omar se beslissing aangeneem. Die slagter moet die keel van die skaap of die ander (dier) by enige plek van die gorrel-gat tot na die punt van die borsbeen afsny. As die slagter bo die adams-appel afgesny (het), is dit reg; of onder die adams-appel - slukplek van (die) keel - afgesny (het), is dit ook reg; naamlik: die adams-appel, slukplek van (die) keel, bly aan die kopkant of bly aan die borskant, altwee is reg, sonder verskil¹, want die berig wys so (uit) en (die) Koranvers (het) nie verskil¹ tussen die twee gemaak nie. Maar as die slagter die buisies van ('n) kameel kort by die punt van die borsbeen afsny, is dit gebruik en is meer gemaklik. En as hy ('n) os en ('n) skaap en die ander (diere) wat so voort² is se buisies kort onder die slukplek van die keel afsny, is dit gebruik en is meer gemaklik. As hy die kameel se buisies kort onder die slukplek van die kameel afsny, is dit afkeurenswaardig en is swaar. En as hy die buisies van ('n) os of die ander (dier) se keel kort by die punt van die borsbeen afsny, is dit afkeurenswaardig en is swaar. Gorrel . . . keelderm³. Die slagter moet die keelderm en die gorrel en die twee slag-are afsny, of drie van die vier afsny met enige ding wat skerp is en die bloed kan laat loop. Naamlik: 'U laat die bloed loop met enige ding wat skerp is'. Dit is gewens (om) drie voete vas (te) maak en die ander voet los (te) laat staan. Dit is gewens (om) die slagmes skerp (te) maak voor (hy) die skaap of die ander (dier) laat lê, en (hy) moet nie aangrou en snou vir die gedierte nie en (hy) laat die gedierte op hulle linker sy en hulle bors oor die gebedsrigting lê; dan sny (hy) met sy regterhand af. Dit is gewens (om) haastig (die) vier of drie buisies af (te) sny, maar (hy) moet die mes optrek en afstoot, of afstoot en optrek, een of twee keer sonder (om) sy hand op (te) tel. Dit is afkeurenswaardig (om) die skaap (te) laat lê (en) dan die mes skerp (te) maak, en dit is afkeurenswaardig (om) die gedierte aan hulle voet tot na die slagplek (te) trek, ook al was die slagplek naby. En dit is afkeurenswaardig (om) tot na die murg van die nekbeen af (te) sny voor die siel uitgaan. Dit is afkeurenswaardig (om) die kop mors af (te) sny en die vel af (te) slag voor die gedierte koud geword het. Dit is

---

¹ 'different'. ² Lees 'foeuart' i.p.v. 'woeuart'. ³ Hierdie woorde staan buite sintaktiese verband as vertaling van twee Arabiese terme.

makrūh sanai af die ghadiertie fan boe die niek   aas hai afsanai
 die ghadiertie fan boe die niek an die ghadiertie het ghabelaif
 liewendagh toet hai afghasanai die 'awdāğ daan die ghadiertie sain
 felais es *halāl*   nitsoe aas setiek die mies ien die saakaap *oeqaf* die
 ander sain laif an die saakaap hat noegh ghabelaif liewendagh toet
 hai afghasanai die saakaap sain 'awdāğ daan die sekaap es *halāl*
 maar aas die sekaap ghadoet *oeqar* hai afghasanai die 'awdāğ daan die
 saakaap es *harām* nitsoe ghafiraktie ghadiertie   koeis *oeqaf* ander
 aas ien *oeqas oeuf* ien kamijal *oeqaf* die ander fan maak ghadiertie
koeqaa ghawoerat an ghadoeroes wiegh fan sain miesie an *woeqart*
 nitsoe wieldie ghadiertie daan moet sekiet fer hem met ienaghie
 deng wat sekerep es ghalaik aghter *batjah bismi llāh* daan aas die
 ghadiertie ghadoet met die sekiet det es *halāl oeum* ta'iet an maskie
 ghakarai sier *oeqap* die ander pelek fan sain laif *boeqaiten* die kijal
     aas die ghadiertie nie ghadoet met die sekietnie maar hai het
oequaak ghawoerat an miesie het ghafaang fer hem daan moet
 afsanai die 'awdāğ fan sain kijal met *batjah bismi llāh*   aas ien
 saakaap *oeqaf* boeqak ghafaal fan ien hoegie pelek an miesie kanie
 af haal fer hemmie *oeqaf* ghafaal ien die sekijoer fan die bieragh an
 miesie kanie *oeqait* haal fer hem liewendaghnie daan moet sekiet fer
 hem met sekierpie dang *oeqap* ienaghie pelak fan sain laif met *batjah*
bismi llāh saam daan aas die ghadiertie ghadoerat met die sekiet
 det es *halāl oeum* ta'iet   die doeuaia lamatjie wat miesie *oeqait*
 ghamaaak fan *ghamasbeliedie* saakaap es *harām oeum* ta'iet an maskie
 het die lamatjie haarie *oeqap* sain laif en die ander ghadiertie es nitsoe
 diesie *fasl* peraat fan die ghadiertie wat *halāl* es *oeum* ta'iet an wat
 es niet *halāl*
 aldie ghadiertie wat het salaagh taandie an maak fer die ander doeuyat
 met die taandie es *harām oeum* ta'iet   an aldie foels wat het
 ghoeroetie sekierpie naagils an hai maak doeuyat fer die ander *oequals*
 met die naagils es *harām oeum* ta'iet   *ya'ni rasūlu llāh* het
 ghabeliet *oeum* ta'iet fan aldie ghadiertie wat het salaagh taandie
 an fan aldie *oequals* wat het die ghoeroetie sekierpie naagils   wildie
 hoeuyant an haasie es *harām oeum* ta'iet befoeyarbijal aal tewie het
 salaagh taandie an maak fer die ander doeuyat met die salaagh taandie
     aal tewie waas *halāl* ien die bighensel fan *'islām* sain *agāma*
 naaderaant *oeqart harām* met diesie *hadīt*   an die *oequalifaan*
 es *harām* befoeyarbijal die *oequalifaan* het salaagh taandie an maak
 fer die ander doeuyat met die salaagh taandie   an die *dub*
 dasa'aader an fielt *oeqat* es *harām* an die weldie ghadiertie wat
 ghanoemt *ibn 'urs moeqal* es *harām oeum* ta'iet befoeyarbijal die
 tewie het salaagh taandie an doeuyat maak fer die ander *hawām* met
 die taandie   die *ibn 'urs* es ien kelienie ghadiertie hai nie keniep
 sain oeghnie an sain oerie es *koeqart* laangs sain *koeqap* nitsoe

afkeurenswaardig (om) die gedierte van bo die nek af (te) sny. As hy die gedierte van bo die nek afsny en die gedierte het lewend gebly tot hy die buisies afgesny (het), dan is die gedierte se vleis geoorloof. Net so, as (hy) die mes in die skaap of die ander (dier) se lyf steek en die skaap nog lewend gebly (het) tot hy die skaap se buisies afgesny (het), dan is die skaap geoorloof, maar as die skaap gesterf (het) voor hy die buisies afgesny (het), dan is die skaap verbode netsoos gevrekte gedierte. Koeie of ander (diere) – as 'n os of 'n kameel of die ander van mak gedierte kwaai geword en weggedros (het) van sy mense en netsoos wilde gedierte word, dan moet ('n mens) vir hom skiet met enige ding wat skerp is, terstond na (die) voordrag (van) 'In die naam van Allah'; dan, as die gedierte deur die skiet gesterf (het), is dit geoorloof om te eet, ook al (het dit) seergekry op die ander plek van sy lyf buite die keel. As die gedierte nie deur die skiet gesterf (het) nie, maar hy swak geword het en 'n mens vir hom gevang het, dan moet (hy) die buisies van sy keel afsny met (die) voordrag (van) 'In die naam van Allah'. As 'n skaap of bok van 'n hoë plek geval (het) en 'n mens kan nie vir hom afhaal nie, of in die skeur van die berg geval (het) en 'n mens kan nie vir hom lewend uithaal nie, dan moet (hy) vir hom met ('n) skerp ding skiet op enige plek van sy lyf saam met (die) voordrag (van) 'In die naam van Allah'; dan, as die gedierte deur die skiet gesterf (het) is dit geoorloof om te eet. Die dooie lammetjie wat 'n mens uitgemaak het van ('n) geslagte¹ skaap is verbode om te eet, ook al het die lammetjie hare op sy lyf, en die ander gedierte is net so.

Hierdie afdeling praat van die gedierte wat geoorloof is om te eet en wat nie geoorloof is (nie).

Al die gedierte wat slagtande het en vir die ander dood maak met die tande is verbode om te eet. En al die voëls wat groot skerp naëls het en hy maak vir die ander voëls met die naëls dood, is verbode om te eet. Naamlik: 'Die apostel van Allah het belet om te eet van al die gedierte wat slagtande het en van al die voëls wat die groot skerp naëls het. (Die) wilde hond en (die) hasie is verbode om te eet, want altwee het slagtande en maak vir die ander (diere) met die slagtande dood.

Altwee was geoorloof in die begin van (die) Islam se godsdiens; naderhand word (hulle) verbode volgens hierdie berig. En die olifant is verbode, want die olifant het slagtande en maak vir die ander (diere) met die slagtande dood. En die akkedis – das-adder² – en veldrot is verbode en die wilde gedierte wat wesel – mol – genoem word is verbode om te eet, want die twee het slagtande en maak met die tande ander diere dood. Die wesel is 'n klein gedierte; hy knip nie (met) sy oog nie en sy ore is kort langs sy kop asof (hulle)

---

¹ Lees 'ghasambeliedie' i.p.v. 'ghamasbeliedie'. ² 'n Legendariese slang met die liggaam van 'n dassie; baie van die diername in hierdie afdeling is deur Abu Bakr verkeerd vertaal.

afghasanai   an ghiftaghie moeyat es *harām* befoeyarbijal det
 es gheftagh   an sekelpaat fan laant an sie es *harām* oeyam ta'iet
 befoeyarbijal det es fan *habā'iṭ* wat es *harām* met die 'ayyat qur'ān
                               an aldie soeyart padak fan laant an sie es *harām* oeyam ta'iet
                               keraap an kerief an wat soe woeuyart es fan laant an sie es
harām oeyam ta'iet   an koeghalmantjie an akedesie an ghakelejoer
                               mantjie an watsoe woeuyart es andie ander wat fan *habā'iṭ* es alghar es
harām oeyam ta'iet   an selaag an fierem an iert wierem andie
                               ander es *harām* oeyam ta'iet befoeyarbijal det es fan *habā'iṭ* wat es
harām met 'ayyat qur'ān   an maagie satien iesel es *harām*
                               ya'ni maakie setien iesel waas *halāl* ien die beghensel fan
                               'islām sain *agāma* naaderaant ien tait *rasūlu llāh* waas ien die setaat
                               wat sain naam es *haibar* het ghabeliet fan maakie setien iesel sain
                               felais   an iesel sain felais es *harām*   an piert sain felais es
harām   an die foel wat ghanoeyam sepirijoe sain felais es *harām*
                               befoeyarbijal hai iet doeuyaia aas   an die foel wat ghanoeyam
judāf sain falais es *harām* hai es soeyat an es niet atieghoeroeyat
                               an niet tekelain an hai iet doeuyaia aas   an die foel wat soeyat
                               es an sain biek an foet es roeyai an hai iet pierie koeuyarljies sain
                               felais es *halāl*   die ghoeroetie foel wat ghanoeyam *rahām* an hai
                               maak ander foels doeuyat an hai iet doeuyaia aas sain falais es *harām*
                               an die kelainie foel wat ghanoeyam feskaal an hai maak ander
                               foels doeuyat an hai iet doeuyaia aas sain falais es *harām*   an die
                               ghadiertie wat ghanoeyam kaneintjie sain falais es *halāl*   an
                               die ghadiertie wat ghanoeyam dasie sain falais es *halāl* *ya'ni* soemaghie
                               miesie het ghaberink persent fer *rasūlu llāh* die kanaaintjie sain
                               falais wat ghaberaai es oeyap die fier daan *rasūlu llāh* het an ghaniem
                               an ghaghieff fer die 'ashāb̄ an gha'oeyader fer hoeuyaile moet iet
                               die muslim man oeyaf muslim kent wat noeyaghnie *mukallaṭ*
                               ghawiesnie es riegh oeyam tesembelie die ghadiertie an maskie es
                               hoeuyaile doeuyam kanie peraatnie oeyaf es noeghnie *ghasunnatnie* an
                               muslim ferau es oeuak riegh oeyam tesembelie die ghadiertie aas
                               hoeuyaile kan *sambelie* die ghadiertie ghoet nitsoe *agāma* het ghasie an
                               hoeuyaile wiet die *śarts* wat ghasekeriewie es fan tefoeuyar an pas oeyap
                               fer aal wat noedagh es oeyam tewoeuyart die ghadiertie *halāl*   maar
                               aas hoeuyaile nie wiet die *śarts* oeyaf hoeuyaile niet pas oeyap fer aal
                               wat noedagh es daan die ghadiertie wat hoeuyaile *ghasambilie* es niet
halāl   aas die miesie wat maak 'ibādat fer fier af senai die sekaap
                               oeyaf die ander ghadiertie det es *harām* nitsoe ghaferektie ghadiertie
                               an aas die miesie wat maak 'ibādat fer poeyap af sanai die
                               sakaap oeyaf die ander ghadiertie es *harām* nitsoe ghaferektie
                               ghadiertie   an aas die *kāfir* wat fan tefoeuyar waas muslim af
                               sanai die sakaap oeyaf die ander ghadiertie det es *harām* nitsoe
                               ghaferektie ghadiertie   an aas *rāfiḍī* miesie af sanai die sakaap
                               oeyaf die ander ghadiertie det es *harām* nitsoe ghaferektie ghadiertie

afgesny (was). En (die) giftige mot is verbode, want dit is giftig. En (die) skilpad van land en van see is verbode om te eet, want dit is van (die) weersinwekkende (dinge) wat kragtens die Koranvers verbode is. En al die soorte paddas van land en see is verbode om te eet. Krap en kreef en wat so voort¹ is van land en see is verbode om te eet. En koggelmander en akkedissie en verkleur-mannetjie en wat so voort¹ is en die ander wat van (die) weersinwekkende (dinge) is, is algar verbode om te eet. En slak en worm² en erdwurm an die ander (wurms) is verbode om te eet, want dit is van die weersinwekkende (dinge) wat kragtens (die) Koranvers verbode is. En (die) mak³ steen-esel is verbode. Naamlık, (die) mak steen-esel was geoorloof in die begin van (die) Islam se godsdiens; naderhand, in (die) tyd (dat) die apostel van Allah in die stad was waarvan die naam Khaibar is, het (hy) (die) mak steen-esel se vleis belet. En (die) esel se vleis is verbode. En (die) perd se vleis is verbode. En die voël wat spreeu genoem (word) se vleis is verbode, want hy eet dooie aas. En die voël wat kraai genoem (word) se vleis is verbode; hy is swart en is nie al te groot en nie te klein (nie) en hy eet dooie aas. En die voël wat swart is en sy bek en voet is rooi en hy eet alleen korreltjies, sy vleis is geoorloof. Die groot voël wat aasvoël genoem (word) en hy maak ander voëls dood en hy eet dooie aas, sy vleis is verbode. En die klein voël was fiskaal genoem (word) en hy maak ander voëls dood en hy eet dooie aas, sy vleis is verbode. En die gedierte wat konyntjie genoem (word) se vleis is geoorloof. En die gedierte wat dassie genoem (word) se vleis is geoorloof; naamlık: 'Sommige mense het vir die apostel van Allah die konyntjie se vleis, wat op die vuur gebraai is, present gebring; toe het die apostel van Allah (dit) aangeneem en gegee vir die metgeselle en beveel⁴ vir hulle (dat hulle dit) moet eet'. Die Moslemman of Moslemkind wat nog nie mondig was nie is reg om die gedierte te slag, ook al is hulle stom – kan nie praat nie – of is nog nie besny nie en (die) Moslemvrou is ook reg om die gedierte te slag, as hulle die gedierte goed kan slag soos (die) godsdiens geê het en hulle die voorwaardes wat van tevore geskryf is weet en oppas vir al wat nodig is sodat die gedierte geoorloof word. Maar as hulle nie die voorwaardes weet of hulle nie vir al wat nodig is oppas (nie), dan is die gedierte wat hulle geslag (het) nie geoorloof (nie). As die mense wat vir vuur aanbidding maak die skaap of die ander gedierte afsny, is dit verbode soos gevrekte gedierte. En as die mense wat vir ('n) pop aanbidding maak die skaap of die ander gedierte afsny, is (dit) verbode soos gevrekte gedierte. En as die heiden wat van tevore Moslem was die skaap of die ander gedierte afsny, is dit verbode soos gevrekte gedierte. En as ketterse mense die skaap of die ander gedierte afsny, is dit verbode soos gevrekte gedierte.

---

¹ Lees 'foegart' i.p.v. 'woegart'. ² Lees 'wierem' i.p.v. 'fierem'. ³ Lees 'maakie' i.p.v. 'maagie'. ⁴ 'to order'.

rāfiḍī es die miesie wat nie foeyalgh fer 'aṣḥāb rasiūlū llāh nie
sallā llāhu ta'ālā 'alaihi wasallam maar hoeuaile ghaloef fer aal wat
bid'at an *dalālat* es an aas die *hašwiyat* miesie af sanai die sakaaap
oeuf ander ghadiertie det es *harām* nitsoe gaferektie ghadiertie

hašwiyat es die miesie wat ghadeng soemaghie *'ayyats* fan
qur'ān hatnie *ma'nā* nie an hoeuaile het ghaghoeloef noeyagh ander
bid'ats an *dalālats* an die ander *'ahli bid'at* an *dalālat* aas hoeuaile
 afsanai die ghadiertie daan det es *harām* nitsoe gaferektie ghadiertie

aldie ghadiertie wat ghaboerei an woen an belaif liwendagh ien
yaatrā an wanier ferseperai fan *yaatrā* es gharait *oequam* tadoet es niet
halāl *oequam* ta'iet boeyaiten fes det es *halāl* maar die fes wat
 soeyander riedie ghadoeyat ien *yaatār* daan ghaderaif *oequap* die *yaatār*
 det es *makrūh* *oequam* ta'iet die fes wat sepering *oequait* *oeuf* die
 beranders bering fer hem *oequap* doeroegie pelek daan hai het ghadoet det
 es *halāl* *oequam* ta'iet *ya'ni* die fes wat gafereperai fan *yaatār* daan
 doeuyat det es *halāl* *oequam* ta'iet *ya'ni* die fes wat *yaatār* moegh
oeuf sier ghamaak fer hem daan hai het ghadoeyat es *halāl* *oequam*
 ta'iet an die fes wat *yaatār* ghoeyai fer hem *oequap* doeroegie pelek daan
 hai het ghadoet det es *halāl* an die fes wat soeyander riedie ghadoeyat
 ien die *yaatār* daan ghaderaif *oequap* die *yaatār* det miesie kanie ietnie
ya'ni allāhu ta'ālā ghamaak fir *oequans* tewie doeuyaia ghadiertie
halāl ien es fes die ander es sepierenkaan an *allāhu ta'ālā* het ghamaak
 fir *oequans* tewie soeyartie boeloet *halāl* ien es haarsalaagh an die
 ander es melj fan diesie *hadīt* woeuyart doeuyaidek aas afsanai
 fes an sepierenkaan sain kijal det es *bid'at* an diesie *hadīt* es doeuyaidek
 maakir fir die mieneg met ander *hadīt* wat *rasūlū llāh* ghasiegh het
ya'ni sie sain *yaatār* es soekoen an riegh fir *abdast* an *gūsl* an sain
 fes wat ghadoeyoet far ien riedie es *halāl* *oequam* ta'iet maar
rasūlū llāh sain mieneg es niet al wat doeuyoet ien die sie es *halāl*
oequam ta'iet an die mieneg fan die *'ayyat 'uhillā lakum saidu lbahri*
waṭā'āmuhi es *iṣṭiyād ya'ni* het permesi fer *muhrim* miesie faang fes
 ien die sie *ya'ni* die werk es *halāl* fer hoeuaile an het permesi fer
 hoeuaile *oequam* ta'iet die fes wat *oequait* die sie koem bifoeuyarbijal
 aaldie sie ghadiertie boeyaiten fes es *habā'iṭu* an det es *harām* met
'ayyat qur'ān die fes wat ghadoeyat ien die *yaatār* fan warm
 ghaft *oeuf* wat kaughait es *halāl* *oequam* ta'iet bai die rieghtie *fatuā*
 aas die *sambilijar* afsanai die sakaaap wat *oequandoeyaidle* es fer
 hem det es liwendagh naaderaant die sakaaap het gharoer die foetie
oeuf die ander fan sain laif *oeuf* die boeloet ghasepoeyait fan sain
'awdāğs daan die sakaaap es *halāl* *oequam* ta'iet aas die sakaaap nie
 roer fir hemnie an die boeloet fan sain *'awdāğ* nie *oequam* *oequait* nie
 daan die sakaaap es *harām* *oequam* ta'iet nitsoe gaferektie ghadiertie
 aas die *sambilijar* afsanai die sakaaap wat *doeyaidle* es fir hem
 det es liwendagh daan die sakaaap es *halāl* *oequam* ta'iet an maskie die
 sakaaap nie roer fer hemnie an die boeloet nie *oequait* *oequam* fan
 sain *'awdāğ* nie

Ketters is die mense wat nie volg vir die metgeselle van die apostel van Allah nie – mag Allah hom eer en groet – maar hulle glo vir al wat nuwigheid en dwaling is. En as die sinnelose mense die skaap of die ander gedierte afsny, is dit verbode soos gevrekte gedierte. Sinneloses is die mense wat gedink (het) sommige verse van (die) Koran het nie betekenis nie en hulle het nog ander nuwighede en dwalinge geglo. En die ander aanhangars van nuwigheid en dwaling, as hulle die gedierte afsny, dan is dit verbode soos gevrekte gedierte. Al die gedierte wat gebore (is) en woon en lewend bly in water en wanneer (dit) van water versprei gereed is om te sterf, is nie geoorloof om te eet (nie), behalwe vis; dit is geoorloof. Maar die vis wat sonder rede in water gesterf (het en) dan op die water gedryf (het), dit is afkeurenswaardig om te eet. Die vis wat uitspring of die branders bring vir hom op ('n) droë plek (en) hy het dan gesterf, dit is geoorloof om te eet; naamlik: 'Die vis wat versprei (het) van die water (en) dan gesterf, dit is geoorloof om te eet'. Naamlik: 'Die vis wat water moeg of seer gemaak (het en) dan gesterf het, is geoorloof om te eet en die vis wat (die) water op ('n) droë plek gooi (en) dan gesterf het, dit is geoorloof; en die vis wat sonder rede gesterf (het) in die water (en) dan op die water gedryf (het) – dit kan ('n) mens nie eet nie'. Naamlik: 'Allah – hy is verhewe – het vir ons twee dooie gediertes geoorloof gemaak; (die) een is vis, die ander is (die) sprinkhaan; en Allah – hy is verhewe – het vir ons twee soorte bloed geoorloof gemaak; (die) een is harslag¹ en die ander is (die) milt'. Uit hierdie berig word duidelik: as ('n mens) vis en sprinkhaan se keel afsny, is dit 'n nuwigheid; en hierdie berig is ('n) duidelik-maker vir die bedoeling van ('n) ander berig wat die apostel van Allah gesê het, naamlik: '(Die) see se water is skoon en reg vir (die) rituele wassing en bad, en sy vis wat vir 'n rede gesterf het is geoorloof om te eet'. Maar die apostel van Allah se bedoeling is nie: 'Al wat dood is in die see is geoorloof om te eet' nie; en die bedoeling van die Koranvers: 'Geoorloof is vir julle die seevangs en die eet daarvan', is visvangs, naamlik: '(Daar) is permissie vir mense in die pelgrimstoestand (om) vis in die see (te) vang', naamlik die werk is vir hulle geoorloof, en '(daar) is permissie vir hulle om die vis wat uit die see kom te eet', want al die see-gedierte behalwe vis is weersinwekkende (dinge) en dit is kragtens ('n) Koranvers verbode. Die vis wat in die water gesterf (het) van warmte of van² koue is geoorloof om te eet, volgens die regte beslissing. As die slagter die skaap wat vir hom onduidelik is (of) dit lewend is afslag (en) die skaap naderhand die voete of die ander (deel) van sy lyf geroer het of die bloed uit sy buisies gespuit (het), dan is die skaap geoorloof om te eet. As die skaap nie vir hom roer nie en die bloed uit sy buisies nie uitkom nie, dan is die skaap verbode om te eet soos gevrekte gedierte. As die slagter die skaap wat vir hom duidelik is dat (dit) lewend is afsny, dan is die skaap geoorloof om te eet, ook al roer die skaap vir hom nie en kom die bloed nie uit sy buisies nie.

---

¹ Die Arabies het daarvoor 'lewer'. ² Lees 'fan' i.p.v. 'wat'.

diesie *kitāb* paraat fan die wirkes wat es *makrūh* an fan wat es nie *makrūh* nie
 aal wat *agāma* ghabeliet het met 'ayyat *qur'ān* oeuaf met die *hadīt*
 wat sain *rāwī* es baiaang det es *harām* an wie maak die *harām* saal
woeūart mustaḥiq fer sataraaf ien dagh 'āhirat an wie *oeuansatarai*
 die *harām* *woeūart kāfir* an aal wat *agāma* ghabeliet het met die
hadīt wat sain *rāwī* es senkel det es *makrūh* maar aas die *dalil*
 seterek es daan die *makrūh* es *tahrimi ya'ni* es naabai *harām* an telaat
 belaif fer *makrūh tahrimi* es *wājib* maar aas die *dalil soeuak*
ghawoeūart met die ander *dalil* wat es niet *oeuariens* met die *dalil* daan
 die *makrūh* es *tanzīhi ya'ni* es naabai *halāl* maar aas laat belaif fer
makrūh tanzīhi det es mier bieter an aas *kitāb* siegh det es
makrūh boeūaiten maak *doeuaidlek* es *makrūh tahrimi oeuaf* es *tanzīhi*
 daan die mieneg det es *makrūh tahrimi halāl* es die dang wat
agāma het ghaghief permesi *oeuam* temaak an ghaghief permesi
oeuam telaat beleif

diesie *fasl* peraat fan ta'iet an taderenk
 iet an dereng *oeuamterent* kan belaif liewendagh det es *fard* aas
 hai nie iet an derengnie ien die tait hai het ghakarai iet an dereng
 baar daan hai het ghadoeuat fan hoeuangular an *doeuars* det es
ghoeroeūat an karai *ghoeroet* *soeuandie* fer hem an aas iet *oeuam*
 tabewaar sain liewie det es 'ibādat an saal karai boeloening fan *allāhu*
ta'ālā ien dagh 'āhirat *ya'ni allāhu ta'ālā* saal ghief boeloening
 ien dagh 'āhirat fer miesie fan aldie ghoei werkes an maskie fan
moeuant foel *koeuas* wat miesie ghasit an *hoeuaille* *moeuant* *ya'ni*
 iet an dereng *oeuam* terent kan karai karaagh *oeuam* tamaak *salāt*
 met setaat *oeuap* woet an *puuāsah woeūart* ghamaklek fer hem det es
mustahab *ya'ni* miesie het ghafaraagh fer *sahābat 'abā dar*
 fan die werk wat es mier bieter daan hai het ghasiegh maak *salāt*
 an iet boeroet det es mier bieter aas die ander *ghoerhoei* wirks

aas hai het gha'iet miedel maatagh *oeuam* takarai mier karagh
 ien sain laif det es *halāl ya'ni* det esnie *soeuandienie* an nie karai
 boeloeningnie an aas gha'iet foel maagh det es *harām* befoeyarbijjal
 det es riedie *oeuam* tamaak siek fer hem salf an hai het ghamaak
 sain eighendoeuam sakarie *boeūaiten* noedagh an hai het gha'iet
 atie baiaang *ya'ni djoeuiale* iet an dereng maar moenie atie
 baiaang ietnie an moenie atie baiaang derengnie maar aas
 hai iet *sahūr boeūaik foeual oeuam* *tewoeūart* seterek fer *moeuoerie*
 sein *puuāsah* det es *ŷā'iz ya'ni* det esnie foetnie *oeuaf* hai
 gha'iet *boeūaik foeual oeuam* niet temaak loeseioer sakaam det es
oeuaknie foetnie aas hai gha'iet atie bietjie *oeuam* te'oerwien
 sain *nafs* daan hai het *soeuak* *ghawoeūart* fer *'ibādat* det es niet
ŷā'iz ya'ni hai karai *soeuandie* *ya'ni djau nafs* es raitioegh
 fer djau daan djai moet maak ghoet an moenie sier maak fer djau

Hierdie boek praat van die werke wat afkeurenswaardig is en van wat nie afkeurenswaardig is nie.

Al wat (die) godsdienis belet het met ('n) Koranvers of met die berig waarvan die beriggewers baie is, dit is verbode en wie die verbodene maak sal strafskuldig word op (die) jongste dag; en wie die verbod bestry word ('n) heiden. En al wat (die) godsdienis belet het met die berig waarvan die beriggewer ('n) enkele¹ is, dit is afkeurenswaardig, maar as die bewys sterk is, dan is die afkeurenswaardige amper verbode, naamlik is naby (die) verbodene en (om) vir (die) amper verbodene afkeurenswaardige te laat bly is verpligtend. Maar as die bewys swak geword (het) deur die ander bewys wat nie met die bewys ooreenkoms (nie), dan is die afkeurenswaardige amper geoorloof, naamlik is naby (die) geoorloofde maar as ('n mens) vir (die) amper geoorloofde afkeurenswaardige laat bly, is dit meer beter. En as (hierdie) boek sé: 'Dit is afkeurenswaardig' sonder duidelik (te) maak (dat dit) amper verbode afkeurenswaardig of amper geoorloof is, dan (is) die bedoeling: 'Dit is amper verbode afkeurenswaardig'. Geoorloof is die ding waartoe die godsdienis permissie gegee het om te maak en permissie gegee het om te laat bly.

Hierdie afdeling praat van (om) te eet en te drink.

Eet en drink omtrent (soveel dat 'n mens) lewend kan bly is plig. As hy nie eet en drink in die tyd (dat) hy eet- en drinkbare (dinge) gekry het (en) hy dan van honger en dors gesterf het, is dit groot² en (hy) kry vir hom groot sonde; en as hy eet om lewe te bewaar, is dit ('n daad van) verering en (hy) sal van Allah – hy is verhewe – op (die) jongste dag beloning kry. Naamlik: 'Allah – hy is verhewe – sal op (die) jongste dag vir (die) mense beloning gee vir al die goeie werke, ook al (was dit) vir ('n) mondvol kos wat (die) mense aan hulle mond gesit (het)'. Naamlik: 'Eet en drink omtrent (soveel dat hy) krag kan kry om (die) gebed te maak met staan op (sy) voet³ en (om te) vas vir hom gemaklik word, dit is gewens'. Naamlik: 'Mense het vir (die) metgesel Abu waag gevra oor die werk wat meer beter is; toe het hy gesê: (Om die) gebed (te) maak en brood (te) eet, dit is meer beter as die ander goeie werke'. As hy middelmatig geëet het om meer krag in sy lyf te kry, dit is geoorloof, naamlik dit is nie sonde nie en kry nie beloning nie. En as (hy 'n) vol maag geëet (het), dit is verbode, want dit is ('n) rede om vir hom selfiek te maak en hy het sy eiendom skaars gemaak sonder (dat dit) nodig (was) en hy het al te baie geëet. Naamlik: 'Julle eet en drink, maar moenie al te baie eet nie en moenie al te baie drink nie'. Maar as hy (van die) laaste maaltyd voor die vas (sy) buik vol eet om sterk te word vir móre se vas, dit is geoorloof, naamlik dit is nie fout nie. Of (as) hy (sy) buik vol geëet (het) om (sy) loseerde nie skaam te maak (nie), dit is ook nie fout nie. As hy al te min geëet (het) om sy liggaaam te oorwin (en) hy dan swak geword het vir (die) verering, dit is nie geoorloof (nie), naamlik hy kry sonde. Naamlik: 'Jou liggaaam is vir jou ('n) rytuig; dan moet jy vir jou liggaaam goed maak en moenie seer maak nie vir jou liggaaam nie,

---

¹ 'single'. ² Hier moet 'n woord soos 'oortreding' bygedink word. ³ Lees 'voet' i.p.v. 'woet'.

na/snie aas djaj maak djau *nafs* hoenger an laat semielt dat esnie
 ghoetnie aas hai waas baiaang *hoeuanger* an nie karai *oequam* ta'iet
 niks *boeqaiten* ghaferektie ghadiertie nie an hai het niet gha'iet fan
 die ghaferektie ghadiertie toet hai ghadoeyat daan hai karai *soeqandie*
oeuf hai het *ghapuqāsah* an hai het niet gha'iet *būkā* toet
 hai ghadoeyat daan hai karai *soeqandie* befoeqarbijal hai het aasperes
 ghamaak fer hem self doeyat det es *harām* met 'ayyat *qr'ān* aas
 siekie miesie niet ghadering mersainie daan hai het ghadoeyat det
 es nie foetnie *ya'nī* nie karai *soeqandie* nie aas hai gha'iet fan
 aldie soert foeroeghtie det esnie foetnie maar aas hai nie ietnie det
 es mier bieter aas maak baiaang *soertie* *koeyas* det es faut
 an aas set boeroet *oeuf* die taafel mier aas *oequamterent* wat
 noedagh es det *oevak* faut an iet die miedel fan die boeroet
 an laat belaif wat *roeuant* *oequam* die boeroet es det es *oevak* faut
 aas bietjie boeroet *oeuf* *koeyas* ghafaal fan die taafel *oeuf*
 soekoenie pelek daan hai moet *oeuf* tiel an iet die wat ghafaal es
 naaderaant iet fan die ander aas nie *oeuf* tiel wat ghafaal esnie dat
 es *oevak* faut moenie iet an moenie *roeuaik* die koes wat atie
 warm es die mirsainie wat het salaang sain falais ien det es
makrūh *oequam* ta'iet aas sit miesie *oeuf* *binzir* sain bien ien die
 bain sain pelek wat ghabariek fan sain laif det es *makrūh* *ya'nī* *karsī*
soeqandie aas sit diegh *oeuf* die paioesie wat ghakoequam *oeuait*
 fan sain laif det esnie fautnie aas farai af die fengers *oeuf*
 die mes wat het *boeqātar* *oeuf* ander its aan met die boeroet *oequam*
 tamaak die fingars *oeuf* die mes soekoen det es *makrūh* an aas
 sit saut *oeuf* pieper *poeuatje* *oeuf* die boeroet det es *makrūh*
 diesie *fasl* peraat fan iet an dareng sain *sunnats*
batjah *bismi llāh* bai beghent iet *oeuf* dareng an *batjah alhamdu lillāhi*
 bai hai kalaar es met iet an dareng an waas sain handie foer iet an
 aghter kelaar es met iet det es *sunnat* iers beghent waas djoengie
 miesie sain handie foer au miesie ien die tait wel beghent iet maar
 iers beghent waas au miesie sain handie foer djoengie miesie kalaar
 es met iet an setien iesel sain melek es niet *halāl* befoeqarbijal
 det es atie *foeiel* an miesie kanie iet die falais an kanie dereng
 die melk fan die koei wat ghawient iet miesie *oeuf* ander sain
 mes an kamiel sain *besnen* es niet *halāl* *boeqart* *oeuf*
 liepel *oeuf* *poeuat* *oeuf* die ander ghoedring wat fan ghaut *oeuf* fan
 selwer es det es *harām* far man an far foerau *oequam* teferberaik
ya'nī wie dereng *oeuait* ghaut *oeuf* salver sain ghoedring
 hai het ghasiet ien sain *boeqaik* *gahannam* sain fier die ghoedring
 wat es fan die dijоer kalip wat ghanoem 'aqiq an fan die dijоer kelep
 wat ghanoem *billaur* an fan ghalaas an fan tan an fan koeper die
 alghar es *halāl* *oequam* teferbiraik

as jy jou liggaam honger maak en laat smelt, dit is nie goed nie'. As hy baie honger was en nikks om te eet kry nie behalwe gevrekte gedierte nie en hy het nie van die gevrekte gedierte geëet tot hy gesterf (het) nie, dan kry hy sonde. Of (as) hy gevas het en hy nie (die) eerste maaltyd na die vas geëet het (nie) tot hy gesterf (het), dan kry hy sonde, want hy het vir hom self ekspres dood gemaak; dit is kragtens ('n) Koranvers verbode. As ('n) sielk mens nie medisyne gedrink (het nie en) dan gesterf het, dit is nie fout nie, naamlik (hy) kry nie sonde nie. As hy van al die soorte vrugte geëet (het), is dit nie fout nie, maar as hy nie eet nie, is dit meer beter. As (hy) baie soorte kos maak, is dit fout. En as (hy) meer brood op die tafel sit as omtrent wat nodig (is), is dit ook fout. En (om) die middel van die brood (te) eet en wat rondom die brood is (te) laat bly, dit is ook fout. As ('n) bietjie brood of kos van die tafel op ('n) skoon plek geval (het), dan moet hy optel en eet dit wat geval het; naderhand eet (hy) van die ander (kos); as (hy) nie wat geval is optel nie, is dit ook fout. (Hy) moenie die kos wat al te warm is eet en moenie (aan dit) ruik (nie). Die medisyne wat ('n) slang se vleis in het, dit is afkeurenswaardig om te eet. As (hy 'n) mens of vark se been sit in die plek van die been van sy lyf wat gebreek (het), is dit afkeurenswaardig, naamlik: hy kry sonde. As (hy) deeg¹ sit op die huisie wat uit sy lyf uitgekom (het), is dit nie fout nie. As (hy) die vingers of die mes wat botter of ('n) ander iets aan het met die brood afvryf om die vingers of die mes skoon te maak, is dit afkeurenswaardig. En as (hy 'n) sout- of peperpotjie op die brood sit, is dit afkeurenswaardig.

Hierdie afdeling praat van eet en drink se gewoontes.

(Om) 'In die naam van Allah' voor te dra (as hy) begin (om te) eet of drink, en 'Die lof aan Allah' voor te dra (as by) klaar is met eet en drink, en (om) sy hande (te) was voor (hy) eet en na (hy) klaar is met eet, dit is gebruik. ('n) Jongmens begin eers sy hande (te) was voor ('n) oumense op die tyd (dat hulle) wil begin eet, maar ('n) oumense begin (om) sy hande (te) was voor ('n) jongmens klaar is met eet. En (die) steen-esel se melk is nie geoorloof (nie), want dit is al te vuil. En mens kan nie eet die vleis en kan nie drink die melk van die koei wat gewoon (is om 'n) mens of ander (wese) se mis (te) eet (nie). En (die) kameel se urine is nie geoorloof (nie). Bord of lepel of pot of die ander goedere wat van goud of van silwer is, dit is verbode vir man en vir vrou om te gebruik. Naamlik: 'Wie uit goud of silwer se goedere drink, hy het die hel se vuur in sy buik gesit'. Die goedere wat van die duur klip wat karneool genoem (word) is, en van die duur klip wat kristal genoem (word) en van glas en van tin en van koper – die algar is geoorloof om te gebruik.

---

¹ Die litograaf in Stamboel het eers 'riegh' (reg) geskryf; as dit die regte lesing is, sal ons as objek van die werkwoord die been van mens of vark moet dink; later het hy dit verander in 'diegh' (deeg), wat 'n waarskynliker lesing is.

diesie *fasl* peraat fan temaak werk

ḥulāṣah die *hadīts* an die 'ayyāt qur'ān es *dalil ya'ni* es waiser det muslim miesie man an foerau moet maak ien *halāl* werk an karai lessen fan *agāma* es *oeyak fard oeyap* aldie muslim miesie man an foerau *oeyamtarant* kan wiet wat *fard* es an wat *wā'ib* es *oeyap* hem an wat *ḥarām* an *halāl* es an wat *bātil* an riegh es fir hem an moet wiet wat *sunnat* es *oeyaf mustahab* es die bestie werk es *oeyarliegh* saam met *kāfirs oeyaf* met *rāfiḍi oeyaf* met die ander *bid'at* maakers *oeyam* temaak *'islām* sain *agāma* *hoeuagh* an maak die fajandie fan die *agāma* *soeyaak* an laagh die tewiedie bestie werk es tekoep an *ferkoeuap* die muslim *koeuap* men wat nie hoe fir hem met *loeyaike* *oeyapnie* es saam met die bestie miesie ien die *ġannat* die dierdie bestie werk es ienaghie ambagh *ya'ni* wie het ambagh hai het ghakarai ghaloek fan te'aarem maak werk *oeyamterent* wat *ghanoeuagh* es fer hem *self* an fir sain kenders an fer die miesie wat hai moet *koeyas* ghief an *oeyamterent* wat *ghanoeuagh* es fer sain *soekeyalts* det es *fard oeyap* hem aas maak werk mier aas die met mieneg *oeyam* taghief *koeyas* fer *tālibu lilm oeyaf* fer armie miesie *oeyaf* fer sain faamiltjies daan die werk es *mustahab* *ya'ni* die bestie miesie bai *allāhu ta'ālā* es die miesie wat maak ghoet fer die ander miesie aas werk fer moei ghoet an kelierie an fer lieker iet an dereng *oeyamterent* wat die *agām* het ghaghief permesi daan die werk es *halāl* *ya'ni* ghoei ghoet es ghoet fir *ghoeia* man an wie maak *halāl* werk an belaif fier fan die werks wat bereng fer hem ien die faut *allāhu ta'ālā* saal ghief fer hem hoegie *martabat* ien dagh *'āhirat* an sain *ghasiegh* saal sekain nitqoe die foelie maant aas maak werk *oeyam* tabereng baiaang ghielt bai makaander fer *hoeuagh* moedaghait an *oeyam* tefer beraik fer *soeuyandie* daan die werk es *ḥarām* an maskie het hai ghawerk met *halāl* *ya'ni* wie maak werk met mieneg bering baiaang ghielt bai makaander fer hoegh moedagheit *oeyaf oeyam* teferbereik die ghielt fir die andar *soeuyandes* daan *allāhu ta'ālā* saal *gadab* fer hem ien dagh *'āhirat* die arimie miesie wat het keragh *oeyam* tewerk *hoeuaille* moet maak wirk an *hoeuaille* kanie biedel fan ander miesenie aas die arimie miesie hatnie karagh *oeyam* tewerkinie daan *hoeuaille* moet biedel fan ander miesie *ya'ni* die arimie miesie wat het niet karagh *oeyam* tewerk *hoeuaille* moet biedel fan ander miesie an es *fard oeyap* die miesie wat wiet fir die soertie arimie miesie *oeyam* teghief koes far *hoeuaille oeyaf* wais fir *hoeuaille* die pelek wat *hoeuaille* kan koes karai daar aas ghief ien deng ien die *masjid* fir die biedel laar wat ghafaraagh det es *makrūh* die koenings an die oefsars *oeyaf* die oep siers wat anniem ghielt fan miesie met *oeyan* riegh *hoeuaille* persent es *ḥarām* maar aas miestie fan *hoeuaille* sain ghielt an ghoedring waas *halāl* daan kan niem *hoeuaille* sain parsent aas muslim ghaferhijoer hoeis ien *doeyarep*

Hierdie afdeling praat van (om) werk te maak.

Kortom, die berigte¹ en die Koranvers¹ is bewys, naamlik is aanwyser dat Moslem-mense, man en vrou, 'n geoorloofde werk moet maak. En (om) onderrig² in (die) godsdiens (te) kry is ook plig vir al die Moslem-mense, man en vrou, omtrent (dat hulle) kan weet wat plig is en wat vir hom verpligtend is en wat verbode en (wat) geoorloof is en wat van onwaarde en (wat) reg is vir hom en (hulle) moet weet wat gebruik is of gewens is. Die beste werk is oorlog met heidene of met ketters of met die ander nuwigheid-makers om (die) Islam se godsdiens hoog te maak en die vyande van die godsdiens swak en laag (te) maak. Die tweede beste werk is (om) te koop en verkoop. 'Die Moslem koopman wat vir hom nie met leuens ophou³ nie is saam met die beste mense in die paradys'. Die derde beste werk is enige ambag. Naamlik: 'Wie ('n) ambag het, hy het vrywaring⁴ gekry van (om) te arm (te wees)'. (Om) werk (te) maak omtrent wat genoeg is vir homself en vir sy kinders en vir die mense wat hy kos moet gee en omtrent wat genoeg is vir sy skulde, dit is vir hom plig. As hy meer werk as dit maak met (die) bedoeling om kos te gee vir die theologiese student of vir arm mense of vir sy familielede, dan is die werk gewens. Naamlik: 'Die beste mense by Allah – hy is verhewe – is die mense wat goed vir ander mense maak'. As (hy) werk vir mooi goed en klere en vir lekker eet en drink omtrent waartoe die godsdiens permissie gegee het, dan is die werk geoorloof. Naamlik: 'Goeie goed is goed vir ('n) goeie man en wie geoorloofde werk maak en ver bly van die werke wat vir hom in die fout bring, Allah – hy is verhewe – sal vir hom ('n) hoë rang gee op (die) jongste dag en sy gesig sal skyn soos die volle maan'. As (hy) werk maak om baie geld bymekaar te bring vir hoogmoedigheid en om (dit) te gebruik vir sonde, dan is die werk verbode, ook al het hy met geoorloofde (middels) gewerk. Naamlik: 'Wie werk maak met (die) bedoeling (om) baie geld bymekaar (te) bring vir hoogmoedigheid of om die geld te gebruik vir die ander sondes – dan sal Allah – hy is verhewe – op (die) jongste dag vir hom toorn'. Die arm mense wat krag het om te werk, hulle moet werk maak en hulle kan nie van ander mense bedel nie. As die arm mense nie krag om te werk het nie, dan moet hulle van ander mense bedel. Naamlik: 'Die arm mense wat nie krag het om te werk (nie), hulle moet van ander mense bedel'. En (dit) is vir die mense wat vir dié soort arme mense weet ('n) plig om vir hulle kos te gee of vir hulle die plek (te) wys, waar hulle kos kan kry. As ('n mens) 'n ding⁵ in die moskee vir die bedelaar wat gevra (het) gee, is dit afkeurenswaardig. Die konings en die amptenaars⁶ of die opsieners wat geld van mense met onreg aanneem – hulle present is verbode, maar as (die) meeste van hulle se geld en goedere geoorloof was, dan kan (mens) hulle se present neem. As ('n) Moslem ('n) huis in ('n) dorp

¹ In die voorafgaande Arabiese teks vermeld. ² 'lesson'. ³ Lees 'hau' i.p.v. 'hoe'.

⁴ Eintlik 'geluk'. ⁵ Die woorde 'ien deng' is twee keer geskryf; die eerste 'ien deng' is omring deur 'n ovaal lyn wat die funksie van ons hakies het. ⁶ 'officers'.

wat sakaars *muslims* het ien fir *maŷūs oeuaf* far *yahūd oeuaf* fir *nāṣārā* daan hoevaile het ghamaak *kufer* wierk *oeuaf* ghadereng *hamr* ien die *hoeuais* det es niet faut fer die *muslim* an die hijoerghielt es *halāl* fir die *muslim* maar aas *muslim* ghafirhijoer hoeis ien die *muslim* sataat *oeuaf* ien die doequarep wat het mier *muslim* aas *kāfir* ien daan det es faut fer die *muslim* wat baas es fer die hoeis aas *muslim* deraagh *hamr* fer die *kāfir* wat *oeuander muslim* sain ghoewirment es daan die *kūlī* ghielt es *halāl* fir die *muslim* aas *muslim* ghasetijoer in *kāfir* man *oeuaf kāfir* foerau *oeuam* falais tekoep an hai siegh iek het ghakoep die falais fan *muslim* daan die falais es *halāl oeuam* ta'iet aas siegh iek het ghakoep die falais fan die *maŷūs oeuaf* fan *rāfiḍī* daan die falais es *ḥarām* fer *muslim* an aas *muslim* setjoe ienaghie miesie *oeuam* tebereng *yaātar* fer *abdast* an hai het ghasiegh iek het ghabereng fan die *yaātar* wat *muslim* miesie ferberoewaik fer *abdast* daan die *yaātar* es *halāl* fer *abdast oeuaf* siegh iek het ghabereng fan die fijoela *yaātar* daan die *yaātar* es niet *halāl* far *abdast* aas die qalenie kint wat het 'aql siegh die ghoet het main faader ghasetijoer fer *oeuai* persent daan es *gū'iz* fir hem niem die ghoet fan die kent *oeuaf* die kent siegh main faader het ghaghief parriesie fir main *oeuam* tekoep an ferkoep daan die miesie wat ghahoer det an ghasin die kent ghakoep an firkoep *hoeuiale* kan koep fan die kent an kan firkoep aan die kent aas ien ghoei man *oeuaf* ghoei foerau siegh die *yaātar* es *foeioel* daan moet ghoeloef *hoeuiale* sain *woeuard* daan moenie maak *abdast* an *ǵusl* met die *yaātar* nie an moenie dering fan die *yaātar* nie an moet *oeuak* niem *hoeuiale* sain *woeuard* fer ander *'ibādat* aas die man *oeuaf* foerau wat *fāsiq* es siegh die *yaātar* es *foeioel* daan es niet *wājib oeuap* miesie niem *hoeuiale* sain *woeuard* maar moet soek *oeuam oeuait* tefendie die *yaātar* es soekoen *oeuaf* es *foeioel*

diesie *fasl* peraat fan kelierie

tarik an kelierie *oeuam* temaan toe die 'aurat an *oeuam* tebawaar die laif fan warm an koeueghait det es *fard* die kelierie fan kapoek es *oeuaf* fan *katān* es det es mier bieter die kelierie wat miedel maatagh es toesen ghoet an saliegh es mier bieter aas an terek mier aas *oeuamterent* wat *fard* es met mienig moei ghait an met mienig maak oepen baar *allāhu ta'ālā* sain ghoedie ghait det es *mustahab* *ya'ni* ien *salāt* men *soeuarbaan* saam es mier bieter aas siewentagh *salāt soeuanter* *soerbaan* en die man wat ghamaak ien *salāt* an sain boers waas fan *foeuar* toe es mier bieter aas die man wat ghamaak siewentagh *salāt* an sain boers waas fan *foeuar* oepie *ya'ni* waarlek *allāhu ta'ālā* maak *mahabbat* fer die miesie wat an ghaterik die *ni'mats* wat *allāhu ta'ālā* het ghaghief fer hoeile aas an terek moeia kelierie fer moei ghait ien *ǵum'at* dagh *oeuaf* ien *labarān* dagh *oeuaf* ien die ander daagie wat baiaang miesie

wat skaars Moslems in het vir ('n) vuuraanbidder of vir ('n) Jood of vir ('n) Christen verhuur (het en) hulle dan in die huis heidense werk gemaak of wyn gedrink het, is dit nie fout vir die Moslem (nie) en die huurgeld is vir die Moslem geoorloof; maar as (die) Moslem ('n) huis in die Moslem stad of in die dorp wat meer Moslems as heidene in het verhuur, dan is dit fout vir die Moslem wat oor die huis baas is. As ('n) Moslem wyn dra vir die heiden wat onder (die) Moslems se goewernement is, dan is die draer-geld¹ geoorloof vir die Moslem. As ('n) Moslem 'n² heidense man of heidense vrou gestuur (het) om vleis te koop en hy sê: 'Ek het die vleis van ('n) Moslem gekoop', dan is die vleis geoorloof om te eet; as (hy) sê: 'Ek het die vleis van die vuuraanbidder of van (die) ketter gekoop', dan is die vleis verbode vir (die) Moslem. En as ('n) Moslem enige mens stuur³ om water vir (die) rituele wassing te bring en hy het gesê: 'Ek het gebring van die water wat Moslem mense vir (die) rituele wassing gebruik', dan is die water geoorloof vir (die) rituele wassing; of (as hy) sê: 'Ek het van die vuil water gebring', dan is die water nie geoorloof vir (die) rituele wassing (nie). As die klein kind wat verstand het sê: 'Dié goed het my vader vir u present gestuur', dan is dit geoorloof vir hom (om) die goed van die kind (te) neem. Of (as) die kind sê: 'My vader het vir my permissie gegee om te koop en (te) verkoop', dan die mense wat dit gehoor (het) en die kind sien koop en verkoop (het) – hulle kan koop van die kind en kan aan die kind verkoop. As 'n goeie man of goeie vrou sê: 'Die water is vuil', dan moet ('n mens) hulle se woord glo; dan moet hy nie (die) rituele wassing en bad met die water maak nie en moet nie van die water drink nie en (hy) moet ook vir ander (dade van) verering hulle se woord aanneem. As die man of vrou wat ('n) libertyn is sê: 'Die water is vuil', dan is (dit) nie vir ('n) mens verpligtend (om) hulle se woord (te) neem (nie), maar hy moet soek om uit te vind (of) die water skoon of vuil is.

Hierdie afdeling praat van klere.

Klere aantrek om die skaamdele toe te maak en om die lyf te bewaar van warmte en kouigheid – dit is plig. Die klere wat⁴ van kapok is of van linne is, dit is meer beter. Die klere wat middelmatig is tussen goed en slek is meer beter. As ('n mens) meer aantrek as omtrent wat plig is, met (die) bedoeling (van) mooiheid en met (die) bedoeling (om) Allah – hy is verhewe – se goedheid openbaar (te) maak, is dit gewens. Naamlık: 'Een gebed met⁵ tulband saam is meer beter as sewentig gebede sonder tulband en die man wat een gebed gemaak (het) en sy bors was van voor toe, is meer beter as die man wat sewentig gebede gemaak (het) en sy bors was van voor oop'. Naamlık: 'Waarlik Allah – hy is verhewe – maak liefde vir die mense wat die gunsbewyse wat Allah – hy is verhewe – vir hulle gegee het, aangetrek (het)'. As (hy) mooi klere aantrek vir mooiheid op (die) Vrydag of op (die) feesdag of op die ander dae wat baie mense

---

¹ 'koelie' in sy oorspronklike betekenis. ² Lees 'ien' i.p.v. 'in'. ³ Lees 'setijoer' i.p.v. 'setijoe'. ⁴ Voeg 'wat' in na 'kelierie'. ⁵ Lees 'met' i.p.v. 'men'.

koem bai makaander det es *halāl* maar aas an ghaterik die kelierie fir
 hoegh moedaghait det es *harām*   *ya'ni* ien dagh het *rasūlu llāh*
oeuait die *hoeuais* ghakoem naa die *masjid* fir *salāt* an waas *oequam*
rasūlu llāh sain laif ien tjaalie sain perais es doeisan *dirham* an
 soemaghie kier waas *oequam* *rasūlu llāh* sain laif die tjaalie wat sain
 parais es fier doeien *derhem*   an terek kelierie fer hoegh
 moedaghait es *harām*   *ya'ni rasūlu llāh* hat gha'oeder fir *sahābat*
miqdād oeuai moet iet an an terek kelierie an dereng boeiten hoegh
 moedaghait   an wietie an *soeqaatie* kelierie es *mustahab*
roeuai an doenker ghijalie kelierie fer mans es *makrūh*   an laat
 haang fan sain *soerbaan* *oequamterent* ien sepan laang fan aghter
 toesen sain tewie soekoers det es *sunnat* bifoearbijal *rasūlu llāh* het
 ghamaak soe   wanier wijar wel faas maak die *soerbaan* haal
 af bietjie bietjie an maak oepie die *oequam* *woeqalsels* maar moenie af
 haal die *soerbaan* met ien salaagh ghoei wiegh *oeqap* die *ghoeroeqantnie*
     an sai kelierie es *halāl* fir foerauns maar nie fir mansnie boeiten
 die wiesin an wat *soe foer!* es *oequamterent* fier fingars beriet es wat het
 ien die *gubbat oeqaf* ien *qabā'i oeqaf* ien djas *oeqaf* ien ander det es
halāl fir mans   koeseng sain seloop an *koeqai* laaken wat fan
 sai es det es *halāl* fer man an fer foerau   *ya'ni rasūlu llāh* hat
 ghasat *oeqap* die *koeqaseng* wat sain *oeqartareksel* waas fan sai
     die kelierie wat ghaberai fan sai an kabook *oeqaf* fan sei an
woeqal oeqaf fan sai an *katān* an die *oeqarlaangs* deraat waas sai an
 die *oeqardewars* deraat waas ien fan die ander daan die kelierie es
halāl fir man an foerau   maar die kelierie wat sain *oeqardewars*
 deraat waas fan sai an die *oerlaangs* deraat waas kabook *oeqaf* die
 ander es *halāl* fir man ien *oeqarlagh* maar nie ien die ander taitnie
     pieie sai kelierie es *makrūh* fer manes ien *oevoerlegh*   *tahalli*
 met ghoet an met selwer es *ŷā'iz* fir *foeroeqans* maar es niet *ŷā'iz*
 fir mans   maar die ring satamp an bielt an saawel sain *hilyat* fan
 selwer es *ŷā'iz* fir mans alien   an die satamp reng sain sepaikers
 fan *ghoeqat oeqam* waas tehou die setien ien die satemp ring det
 es *ŷā'iz*   aas mans faas maak *hoeqaile taandie* wat loes es met
 selwer deraat es *ŷā'iz* maar met ghaut deraat es niet *ŷā'iz*   satemp
 fan kelep an fan kooper an fan aister es niet *ŷā'iz*   aas *soeqander*
 satemp belaif es mier bieter maar *muslim* sain koening an *muslim*
 sain *qādi* aas *hoeqaile* hau satemp es mier bieter   an die ghoedreng
 wat *oeqar* ghabalaas met selwer es *ŷā'iz* iet an dereng daar *oeuait*
     die ghoedring wat fan ghauet *oeqaf* fan sai es det es *makrūh*
 fir kelienie djoengtjie *ya'ni* sain faader kanie an tarek die ghoedring
 fir hammie   het niet permesi *oequam* tedaraagh sakdoek an maskie
oequam af tewie *sequiet* fan sain laif *oeqaf* *oequam* af tewie sain nis fan
 senoequat *oeqaf* *oequam* af tedoeroegh *abdast* sain nataghait *ḥulāṣah*
 diesie werks es niet *makrūh* maar daraagh sakdoek es *makrūh*
 befoearbijal det es hoegh moedaghait maar aas hai fer liekie es *oequam*

bymekaar kom, is dit geoorloof, maar as (hy) die klere vir hoogmoedigheid aangetrek (het), is dit verbode. Naamlik: 'Een dag het die apostel van Allah uit die huis gekom na die moskee vir gebed en om die apostel van Allah se lyf was 'n tjalie, sy prys is duisend *dirham* en sommige kere was om die apostel van Allah se lyf die tjalie waarvan die prys vierduisend *dirham* is'. (Om) klere aan (te) trek vir hoogmoedigheid is verbode. Naamlik: 'die apostel van Allah het vir die metgesel Miqdād beveel¹: U moet eet en klere aantrek en drink sonder hoogmoedigheid'. En wit en swart klere is gewens. Rooi en donker geel klere is vir mans afkeurenswaardig. En (om) van sy tulband omtrent een span lank van agter tussen sy twee skouërs (te) laat hang, dit is gebruik, want die apostel van Allah het so gemaak. Wanneer ('n mens) die tulband weer wil vasmaak, haal (hy dit) bietjie bietjie af en maak die omwoelsels oop; maar (hy) moet die tulband nie met een slag afshaal (en) op die grond weggooi nie. En sy klere is geoorloof vir vroue maar nie vir mans nie, behalwe die ...² en wat so voort is (en) omtrent vier vingers breed is, wat (mens) in die mantel of in (die) oorkleed of in (die) jas of in ('n) ander (kledingstuk) het; dit is vir mans geoorloof. ('n) Kussing se sloop en ('n) bedlaken³ wat van sy is, dit is vir man en vir vrou geoorloof. Naamlik: 'Die apostel van Allah het op die kussing gesit waarvan die oortrek van sy was'. Die klere wat van sy en kapok geweef⁴ (is) of van sy en wol of van sy en linne, en die oorlangse⁵ draad was sy en die oordwarse draad was een van die ander (materiaal) – dan is dié klere vir man en vrou geoorloof. Maar die klere waarvan die oordwarse draad van sy was en die oorlangse draad was kapok of die ander is vir ('n) man in (die) oorlog geoorloof maar nie op die ander tyd nie. Pure sy klere is vir mans in (die) oorlog afkeurenswaardig. Versiering met goud en silwer is geoorloof vir vroue maar is nie vir mans geoorloof (nie). Maar die ring-seël⁶ en belt en sabel se versiering van silwer is vir mans alleen geoorloof. En die seëlring se naels⁷ van goud om die steen in die seëlring vas⁸ te hou, dit is geoorloof. As mans hulle tandé wat los is met silwerdraad vasmaak, is (dit) geoorloof, maar met gouddraad is nie geoorloof (nie). ('n) Seël van klip en van koper en van yster is nie geoorloof (nie). As ('n mens) sonder seël bly is meer beter, maar (die) Moslems se koning en (die) Moslems se regter, as hulle ('n) seël hou is (dit) meer beter. En die goedere wat met silwer oorgeblaas (is), (dit) is geoorloof (om) daaruit (te) eet en (te) drink. Die goedere wat van goud of van sy is, dit is afkeurenswaardig vir ('n) klein jongetjie, naamlik sy vader kan nie dié goedere vir hom aantrek nie. ('n Mens) het nie permissie om ('n) sakdoek te dra, ook al (was dit) om sweet van sy lyf af te vee of om sy neus van snot af te vee of om (die) rituele wassing se nattigheid af te droog; kortom: hierdie werke is nie afkeurenswaardig (nie) maar (om 'n) sakdoek (te) dra is afkeurenswaardig, want dit is hoogmoedigheid, maar as hy verleë⁹ is om

---

¹ 'to order'. ² Met 'wiesin' is 'n woord vir 'voering' bedoel; ek kan sy oorsprong nie vind nie. ³ Eintlik: 'kooi laken'. ⁴ Eintlik 'gebrei'. ⁵ Die tweede n is 'n skryffout. ⁶ 'stamp'. ⁷ Eintlik: 'spykers'. ⁸ Lees 'faas' i.p.v. 'waas'. ⁹ Bedoel is: 'in die noodsaak'.

tedaraagh sakdoek daan det es niet *makrūh*   aas hai faas maak ien taujtjie *oeqam* sain fingar *oeqam* tekerai ghadaghtie fer die werk wat hai wel maak det es niet *makrūh* maar aas hai boei fir hem salf det es *makrūh*

diesie *fasl* peraat fan tekaik an fan tefat an fan ander aas kaik fir man *oeqaf* fer foerau sain *'aurat* det es *harām* maar aas hai fir liekie es *oeqam* tekaik miesie sain *'aurat* det es *ŷā'iz* nitsoe *doeqaktar* an nitsoe die miesie wat *sunnat* fer ander miesie an nitsoe foet foerau an nitsoe die miesie wat lamient sit fer ander miesie

gha'ien fan *hoeqaile* moenie kaik fier mier aas die pelek wat hai fir liekie es *oeqam* takaij daar *ya'ni* *hoeqaile* moet toe maak *hoeqaile* sain oegie fan die ander peliekes   *ya'ni* ienaghie man kan kaik fir die ander man sain laif wat boe die naagel an *oeqander* die kanie es   an ienaghie *muslim* foerau kan kaik fer die ander foerau sain laif *boeqaiten* aal ghalaik *oeqander* die naagiltjie es toet ghalaik *oeqander* die kanie an maskie fan haar moedar *oeqaf* fan haar *doeqaghter*   an ienaghie *muslim* foerau kan kaik fer man sain laif *boeqaiten* aal wat ghalaik *oeqander* die naagiltjie es toet ghalaik *oeqander* die kenie maar aas sai baang es fer haar *šahwat* daan sai kanie kaik far gha'ien pelek fan die man sain laifnie   man kan kaik fir sain foerau sain laif an fir sain *ŷāriyat* wat *halāl* es fir hem *ya'ni* *oeqai* moet toemaak djau *oeqagh* fan aldie foeroeqans *boeqaiten* fan djau foerau an fan djau *ŷāriyat* wat *halāl* es fer djau

man kan kaik far die ghasiegh an *koeqap* an *boeqars* an sakien an moeqasels fan sain moeder an fan aaldie ander foerauns wat hai noeqait kanie teraunie maar aas hai baang es fan sain *šahwat* daan hai kanie kaik fir gha'ien fan *hoeqaile* sain ghasiegh *oeqaf* die ander peleksnie   *ya'ni* man kan kaik fer ander man sain *ŷāriyat* sain ghasiegh an *koeqap* an *boeqars* an sekien an moeqils maar aas hai baang es fir sain *šahwat* fer haar daan hai kanie kaik fir gha'ien pelek fan haar laifnie   es niet *halāl* man kaik fer sain moeder an ander *mahrabs* sain *boeqaik* an *roeqaghnie* an maskie hai noeqait saal karai *šahwatnie* an es niet *halāl* man kaik fer die ander man sain *ŷāriyat* sain *boeqaik* an *roeqagh* an maskie hai het niet *šahwat* fer haar   man kan fat die ghasiegh an *koeqap* an *boeqars* an sekien an moeqsels fan sain moeder an fan die ander foerauns wat hai noeqait kan teraunie *oeqam* tehelb fer *hoeqaile* maar aas hai baang es fan sain *šahwat* daan hai kanie fat *hoeqaile* sain hant an die ander pelekiene   djoeqaile moet wiet die foerauns wat hai noeqait mair kan taraunie es tewie an tawentagh soertie niekie fan *hoeqaile* es *harām* fan boerie an niekie fan *hoeqaile* es *harām* fan soei melak an fier fan *hoeqaile* es *harām* fan *muṣāharat*   die *dalil* fer die alghar es *'ayyat qur'ān* an *ḥadīt rasūlu llāh* an wie het niet *'ilm* kanie wiet waar det sataannie   man kanie kaik fer gha'ien pelek fan

('n) sakdoek te dra, dan is dit nie afkeurenswaardig (nie). As hy 'n toutjie om sy vinger vasmaak om gedagte te kry vir die werk wat hy wil maak, dit is nie afkeurenswaardig (nie), maar as hy vir homself boei, dit is afkeurenswaardig.

Hierdie afdeling praat van (om) te kyk en van (om) aan te vat en van ander.

As ('n mens) vir ('n) man of vir ('n) vrou se skaamdele kyk, is dit verbode, maar as hy verleë¹ is om ('n) mens se skaamdele te bekijk, is dit geoorloof, soos ('n) dokter en soos die mense wat vir ander mense besny en soos ('n) vroedvrou en soos die mense wat vir ander mense ('n) lawement sit. Geen van hulle moet kyk vir² meer as die plek waar hy verleë¹ is om te kyk, naamlik: hulle moet hulle se oë toemaak vir die ander plekke. Naamlik: enige man kan vir die ander man se lyf kyk (na) wat bo die naeltjie en onder die knie is. En enige Moslem vrou kan vir die ander vrou se lyf kyk behalwe alles (wat) terstond onder die naeltjie is tot terstond onder die knie, ook al (was dit) van haar moeder of van haar dogter. En enige Moslem vrou kan vir ('n) man se lyf kyk behalwe wat terstond onder die naeltjie is tot terstond onder die knie, maar as sy bang is vir haar hartstog, dan kan sy vir geen plek van die man se lyf kyk nie. ('n) Man kan vir sy vrou se lyf en vir sy slavin wat vir hom geoorloof is kyk. Naamlik: 'U moet jou oog toemaak vir al die vroue behalwe vir jou vrou en vir jou slavin wat vir jou geoorloof is'. ('n) Man kan kyk vir die gesig en kop en bors en skeen en bo-arms³ van sy moeder en van al die ander vroue wat hy nooit kan trou nie, maar as hy bang is vir sy hartstog, dan kan hy vir geen van hulle se gesig of die ander plekke kyk nie. Naamlik: ('n) Man kan kyk vir ('n) ander man se slavin se gesig en kop en bors en skeen en bo-arms³, maar as hy bang is vir sy hartstog vir haar dan kan hy vir geen plek van haar lyf kyk nie. (Dit) is nie geoorloof (dat 'n) man kyk vir sy moeder en ander verbode grade se buik en rug nie, ook al sal hy nooit hartstog kry nie en. (dit) is nie geoorloof (dat 'n) man vir die ander man se slavin se buik en rug kyk, ook al het hy nie hartstog vir haar nie. ('n) Man kan vat die gesig en kop en bors en skeen en bo-arms³ van sy moeder en van die ander vroue wat hy nooit kan trou (nie), om vir hulle te help, maar as hy bang is vir sy hartstog, dan kan hy hulle se hand en die ander plekke nie vat nie. Julle moet weet die vroue wat hy nooit meer kan trou nie is twee en twintig soorte; nege van hulle is verbode (op grond) van geboorte en nege van hulle is verbode (op grond) van melksoog en vier van hulle is verbode (op grond) van verswaering. Die bewys vir dié algar is ('n) Koranvers en ('n) berig van die apostel van Allah en wie nie teologie het kan nie weet waar dit staan nie. ('n) Man kan vir geen plek van

---

¹ Bedoel is: 'in die noodsaak'. ² Lees 'fir' i.p.v. 'fier'. ³ 'muscles'.

feriemdie foerauns sain laifnie boeqaiten haar ghasiegh an hant alien
 maar aas hai baang es fir sain *ṣahwat* daan hai kanie kaik haar
 ghasiegh an handienie   *ya'ni* wie kaik die ghasiegh *oeqaf* die
 ander pelek fan fariemdie foerauns met *ṣahwat allāhu ta'ālā* saal
oeqarder fir die *malā'ikats oeqam* teset ien die man sain *oeqagh* die
 loeqat wat ghasemelt es met die *ğahannam* sain fier   an es niet
ğā'iz man wat fariemdie djoeqangie maisie sain ghasiegh an hatnie
 an maskie met mienig *oeqam* tehelp an maskie hai het niet *ṣahwat* fir
 haar nie   *ya'nī* wie wat fariemdie foerau sain hant *allāhu ta'ālā*
saal oeqarder fir die *malā'ikats* ien dagh *'āhirat oeqam* taset ien die
 man sain hant ghoeroetie *koeqal* fan *ğahannam* sain fier   an es niet
ğā'iz man wat *oeqat* foerau sain hant ien die tait hai baang es fir
 sain *oeqaf* fir haat *ṣahwat*   man kan kaik fir die foerau sain
 ghasiegh an handie wat hai wel terau an maskie es hai baang fer *ṣahwat*
     die man wat sain *dakr* *koeqart* tien sain *boeqaik* af ghasienie
 es *ya'ni* die man wat niks fan sain *dakr* nie ghabiliafnie an die man wat
 sain iejars *oeqait* ghadaroeqak es nitsoe kapaater die tewie *oeqak*
 kanie kaik feriemdie foeroens sain ghasiegh an handienie ien die tait
 hoequaile es baang fer *ṣahwat*   es *makrūh* ien man soen fer die
 ander man ien sain moent *oeqaf* *oeqap* sain hant *oeqaf* *oeqap* die
 ander pelek fan sain laif ien tait hoequaile koem bai makaar *oeqaf*
 ghaat fan makaar an *oeqak* es *makrūh* ien foerau soen fir die ander
 foerau sain *moeqant oeqaf* waang ien die tait *koeqam* bai makaar
oeqaf ghaat fan makaar   an es *makrūh* tewie mans wat haals
oeqam haals ien die tait hoequaile boelief waas naakent   ien man
 maak *musāfahat* met die ander man es niet *makrūh ya'ni* ien man
 wat die ander man sain hant dat es niet *makrūh* maar aas mans
 maak *musāfahat* met tewie handie det es *sunnat*   *ya'ni oeqans*
 het ghafaraagh fir *rasūlu llāh* kan *oeqans* ien fer die ander wat haals
oeqam haals *rasūlu llāh* het ghasiegh nie djoeqaile kanie an *oeqans* het
 wier ghaferaagh fir *rasūlu llāh* kan *oeqans* ien die ander sain hant
 wat makaar *rasūlu llāh* hat ghasiegh jaa   es niet *ğā'iz* tewie mans
 salaap *oeqap* ien *koeqai* an maskie ienie salaap *oeqap* ien kaant an
 die ander salaap *oeqap* die ander kaant fan die *koeqai*   aas soen
'ālim sain hant det es niet faut   aas soen sain aigie hant dat
 es *makrūh*   aas soen die ghoeroequant wat foer die *'ālim* es *oeqaf*
 soendie ghoeroequant wat foer *muslim* sain koening es fir *salām* sain
 pelek paart dat es *makrūh* an wie maak die werk hai karai *soeqandie*
 an die *'ālim* an die koening aas taferaidie es met diesie werk hoequaile
 karai oek *soeqandie*   aas ghief *salām* fir ienaghie maiasie met
 koeroeqam ghaft saam dat es ghoeroetie *bid'at bifoeqarbijjal* det es
majūsi sain werk   aas *ğimā'* met sain foerau an die *manī* het
 ghabeghent fersaparai fan sain *oeqagh* bien *oeqam* aftekoeqam daan hai
oeqait ghahaal sain *dakr* laat die *manī* niet ien haar *rahm* ghaatnie dat
 es *harām* soender haar permesie

vreemde vroue se lyf kyk nie, behalwe haar gesig en hand alleen; maar as hy bang is vir sy hartstog, dan kan hy nie (na) haar gesig en hande kyk nie. Naamlik: 'Wie (na) die gesig of die ander plek van vreemde vroue met hartstog kyk, Allah – hy is verhewe – sal vir die engele beveel¹ om in dié man se oog die lood wat met die hel se vuur gesmelt is te sit'. En (dit) is nie geoorloof (dat 'n) man ('n) vreemde jonge meisie se gesig en hand² vat³ nie, ook al (is dit) met (die) bedoeling om te help en ook al het hy nie hartstog vir haar nie. Naamlik: 'Wie ('n) vreemde vrou se hand vat³, Allah – hy is verhewe – sal vir die engele beveel¹ op (die) jongste dag om in dié man se hand ('n) groot kool van (die) hel se vuur te sit'. En (dit) is nie geoorloof (dat 'n) man ('n) ou vrou se hand vat³ op die tyd dat hy bang is vir sy of haar hartstog (nie). ('n) Man kan kyk vir die vrou se gesig en hande wat hy wil trou, ook al is hy bang vir hartstog. Die man wie se geslagsdeel kort teen sy buik afgesny is, naamlik die man van wie se geslagsdeel niks gebly (het) nie en die man wie se eiers uitgedruk is soos ('n) kapater – die twee ook kan nie (na) vreemde vroue se gesig en hande kyk nie op die tyd (dat) hulle bang vir hartstog is. (Dit) is afkeurenswaardig (dat) 'n man vir die ander man in sy mond of op sy hand of op die ander plek van sy lyf soen op die tyd (dat) hulle bymekaar kom of van mekaar weggaan en ook is (dit) afkeurenswaardig (dat) 'n vrou vir die ander vrou se mond of wang soen op die tyd (dat hulle) bymekaar kom of van mekaar gaan. En (dit) is afkeurenswaardig (dat) twee mans hals om hals vat³ op die tyd (dat) hulle bo-lyf nakend was. (Dat) 'n man ('n) handdruk maak met die ander man is nie afkeurenswaardig (nie), naamlik een man vat³ die ander man se hand; dit is nie afkeurenswaardig (nie), maar as mans (die) handdruk met twee hande maak, is dit gewoonte. Naamlik: 'Ons het vir die apostel van Allah gevra: Kan ons een vir die ander hals om hals vat³? Die apostel van Allah het gesê: Nee, julle kan nie. En ons het weer vir die apostel van Allah gevra: Kan ons een die ander mekaar se hand vat³? Die apostel van Allah het gesê: Ja'. (dit is nie geoorloof (dat) twee mans op een kooi slaap (nie) ook al slaap (die) een op een kant en die ander slaap op die ander kant van die kooi. As ('n mens 'n) geleerde se hand soen, is dit nie fout (nie). As (hy) sy eie hand soen is dit afkeurenswaardig. As (hy) die grond wat voor die geleerde is soen, of die grond wat voor (die) Moslems se koning is soen vir ('n) groet se plek – part – is dit afkeurenswaardig en wie dié werk maak, hy kry sonde en die geleerde en die koning, as (hulle) tevrede is met hierdie werk, hulle kry ook sonde. As (hy) vir enige mens⁴ ('n) groet gee met kromheid saam, is dit groot nuwigheid, want dit is (die) vuur-aanbidder se werk. As ('n man) gemeenskap met sy vrou het en die saad het begin (om te) versprei van sy rugbeen om af te kom (en) hy dan sy geslagsdeel uitgehaal (het) sodat die saad nie in haar baarmoeder gaan nie, is dit sonder haar permissie verbode.

---

¹ 'to order'. ² Lees 'hant' i.p.v. 'hat'. ³ Verstaan 'fat' i.p.v. 'wat'. ⁴ Lees 'miesie' i.p.v. 'maiasie'; die Arabiese teks het 'persoon'.

diesie *fasl* peraat fan die its wat miesie kan firkoep an fan fat miesie
 kanie ferkoepnie
 aas firkoep miesie sain mes wat es niet dijoermakaar met kelai dat
 es *makrūh* aas firkoep miesie sain mes wat *doeṣarmakaar* es
 met kalai det es *ḡā’iz* aas fir *koeṣap* ghadiertie sain mes det es
ḡā’iz maar bai *ḥāfi’i* det es *ḥarām* aas fir *koeṣap* *hoeṣais oeuaf* die
 ander wat ghabau es ien die *makkat* det es *ḡā’iz* maar aas *ferkoeṣap*
 die ghoeroeṣant wat die *hoeṣais oeuaf* ghasataat het *oeuaf* *ferkoeṣap*
 die ander setoekie ghoeroeṣant fan *makkat* dat es *makrūh* an
 aas ferhijoer ien setoekie ghoeroeṣant ien die *makkat* det es *oeuak*
makrūh *ya’ni rasūlu llāh* hat ghasiegh *makkat* es *ḥarām ya’ni*
gha’ien miesie kanie maak *makkat* aighendoeṣam fir hamnie an kanie
firkoeṣap sain ghoeroeṣantie an kanie firhijoer sain *hoeṣaises* nie
 an wie iet *makkat* ghoeroeṣant sain hijoerghielte es nitsoe hai iet
ribā aas *koeṣap* koering *oeuaf* raais *oeuaf* saiken *oeuaf* mijuel
oeuaf die ander wat miesie iet *oeuaf* *koeṣap* ghars *oeuaf* foer *oeuaf*
 die ander wat ghadiertie iet an hai berie wiegh det *oeuam* wier
 taferkoeṣap met dijoerdie paraids det es *makrūh* aas die setaat kalain
 es befoeṣarbijal hai maak sakhaar die fir ander miesie an fir ghadiertie
ya’ni wie *koeṣap* iet baar an set det wiegh fier tagh nagh hai
 as fier fan *allāhu ta’ālā* sain *raḥmat* an *allāhu* sain *raḥmat* es fier fan
 hem *ya’ni* wie *koeṣap* iet baar an berie wiegh hai es *soeṣandie*
 maaker die koering an die ghars an die kaf an die *foeṣar* an
 die ander wat hai ghakarai het fan sain *doeṣarp* aas hai det wiegh
 berie det es niet *makrūh* aas hai laat *oeuait koeṣam* miesie
oeuaf ghadiertie sain ietbaar fan ander laant daan hai het wiegh
 ghabierie det es niet *makrūh* aas *firkoeṣap* die *sauyoes* fan die
 deroeṣaiwie fer die fain maaker det es niet *soeṣandie* fer die man
 wat ghaferkoeṣap die *sauyos* maar die man wat ghamaak wain fan die
sauyos hai karai *soeṣandie* aas ien *muslim* ghaliens ghielt fir die
 ander *muslim* wat *firkoeṣap* wain an die wain firkooper het ghabataal
 soekoelt fan wain ghielt daan es niet *halāl* fer die lienan niem fan
 die wain sain ghielt befoeṣarbijal diesie ghielt es *ḥarām* fir aalitiwie
 aas die soeloeldinaar waas *kāfir* an hai het ghabataal die
soekoeṣalt met wain sain ghielt daan die *muslim* kan niem an die
 ghielt fan die *kāfir* es niet *ḡā’iz* fir *muslim* *ghoeṣawirment* maak
 paraids fan iet baar an dereng baar *doeṣaidlek* an es niet *ḡā’iz* dewing
 miesie moet *firkoeṣap* met die paraids wat die *ghoeṣawirment* *doeṣaidlek*
 ghamaak aas kelienie kint sain biroer an sain *oeuam* an sain
moeṣader an die man wat *oeuap* ghatiel fir hem koep iet *oeuaf* dereng
 baar *oeuaf* kelierie *oeuaf* die ander wat noedagh es fer die kent met
 sain ghielt det es *ḡā’iz* an aas die kent het niet ghielt daan wie
 paas *oeuap* fir die kint fan *hoeṣaile* kan *firkoeṣap* die kint sain
 ghoedring fir *oeuankoestie* noedagh es fir hem aas die kint sain
 moeder paas *oeuap* fir hem daan sai ken *firhoeṣair* fir hem

Hierdie afdeling praat van die iets wat ('n) mens kan verkoop en van wat¹ ('n) mens nie kan verkoop nie.

As (hy) mense se mis wat nie deurmekaar met klei is (nie) verkoop, is dit afkeurenswaardig. As (hy) mense se mis wat met klei deurmekaar is verkoop, is dit geoorloof. As (hy) gedierte se mis verkoop, is dit geoorloof, maar volgens Šāfi'i is dit verbode. As (hy 'n) huis of die ander (bouwerk) wat in die Mekka gebou is verkoop, is dit geoorloof, maar as (hy) die grond waarop die huis gestaan het verkoop, of die ander stukkie grond van Mekka verkoop, is dit afkeurenswaardig. En as (hy) 'n stukkie grond in die Mekka verhuur, is dit ook afkeurenswaardig. Naamlik: 'Die apostel van Allah het gesê: Mekka is heilig, naamlik geen mens kan Mekka vir hom eiendom maak nie en (hy) kan nie sy grond verkoop nie en kan sy huisie nie verhuur nie en wie Mekka-grond se huurgeld eet is netsoos (of) hy woeker eet'.

As (hy) koring of rys of suiker of meel of die ander (goed) wat mense eet koop, of gars of kaf of voer of die ander (goed) wat gedierte eet koop en hy bêre dit weg om weer met duurder prys te verkoop, is dit afkeurenswaardig as die stad klein is, want hy maak die (goed) skaars vir ander mense en vir gedierte. Naamlik: 'Wie eetbare (goed) koop en dit wegsit veertig nagte, hy is² ver van Allah – hy is verhewe – se barmhartigheid en Allah se barmhartigheid is ver van hom'.

Naamlik: 'Wie eetbare (waar) koop en weg'bêre, hy is ('n) sonde-maker'. Die koring en die gars en die kaf en die voer en die ander (goed) wat hy van sy dorp gekry het, as hy dit weg'bêre, is dit nie afkeurenswaardig (nie). As hy mense of gedierte se eetbare (waar) van ('n) ander land laat uitkom (en dit) dan weggebêre het, is dit nie afkeurenswaardig (nie). As (hy) die sous van die druwe vir die wynmaker³ verkoop, is dit nie sonde vir die man wat die sous verkoop (het nie), maar die man wat van die sous wyn gemaak (het), hy kry sonde. As 'n Moslem vir die ander Moslem wat wyn verkoop geld geleent (het) en die wynverkoper (sy) skuld van wyn-geld betaal het, dan is (dit) nie geoorloof vir die lener (om) van die wyn se geld (te) neem (nie), want hierdie geld is vir altwee verbode. As die skuldenaar⁴ ('n) heiden was en hy die skuld met wyn se geld betaal het, dan kan die Moslem die geld van die heiden neem.

(Dit) is nie geoorloof vir (die) Moslem goewermann (om die) prys van eetbare en drinkbare (ware) duidelik (te) maak (nie) en (dit) is nie geoorloof (om die) mense (te) dwing (dat hulle) met die prys wat die goewermann duidelik gemaak het moet verkoop. As ('n) klein kind se broer en sy oom en sy moeder en die man wat vir hom opgetel (het) eet- of drinkbare (ware) of klere of die ander (goed) wat vir die kind nodig is met die kind se geld koop, is dit geoorloof en as die kind nie geld het (nie), dan kan wie van hulle vir die kind oppas die kind se goedere verkoop vir (die) onkoste (wat) vir hom nodig is. As die kind se moeder vir hom oppas, dan kan sy vir hom verhuur.

---

¹ Lees 'wat' i.p.v. 'fat'. ² Lees 'ee' i.p.v. 'as'. ³ Lees 'wain' i.p.v. 'fain'. ⁴ Lees 'soekoledinaar' i.p.v. 'soeloeldinaar'.

die *fasl* peraat fan defrent *mas'alats*

terakaak tijar es *sunnat* maar aas het niet *bid'at* saamnie an die miesie wat hoequaile gharoep het moet ghaat an aas hai nie ghaatnie karai *soeqandie* *ya'ni* die man wat miesie gharoeqap *oeqam* teterak tier fir hem aas hai nie *puyāsnie* moet ghaat an moet iet aas hai nie ietnie karai *soeqandie* an hai het ghamaak die miesie sakaam

maar aas hai *puyāsaḥ* moet *oeqak* ghaat an moet maak *du'ā'* maar moenie aas hai nie ghaatnie karai *soeqandie* die man wat gharoeqap es bai die iet maal moet niks fiegh niem fir hem *oeqaf* fer die biedelaar nie maar kan wiegh bereng an kan ghief fir die biedelaar fan die ietbaar met die baas fan die *koeqas* sain permiesie

aas het bai die iet maal *harām* nitsoe die fariemdie foerauns wat daar es met *hoequaile oeqaqapie* ghasiegh *oeqaf* *hoequaile* sieg daar *oeqaf* soemaghie miesie dering wain *oeqaf* bier daar *oeqaf* het soemaghie miesie peraat seliegh fer miesie daar *oeqaf* *poeqaps* daar *oeqaf* het ander *soeqart bid'at* daar an die man wat gharoep es bai die iet maal het ghawiet det es *soeqandie* hai moenie ghaat naa die iet maalnie

ya'ni ṣahābat 'alī gharoep fer *rasūlu llāh oeqam* ta'iet *koeqas* daan *rasūlu llāh* het ghakoeqam an het ghasin soemaghie *poeqaps* ien die *hoeqais* daan *rasūlu llāh* het *oeqam* ghaderaai an wiegh ghaghaat daan *ṣahābat 'alī* het aaldie *poeqaps* wiegh ghaghoei *oeqait* die *hoeqais* aas *batjah subḥāna llāhi oeqaf batjah alhamdu lillāhi oeqaf batjah allāhu 'akbar oeqaf batjah lā 'ilāha illā llāhu* mat mienig parais fir *allāhu ta'ālā oeqaf batjah salāt oeqap nabi* met mienig *du'ā'* fir *nabi 'alaihi ssalām* ien *'ibādat* pelek det es ghoei werk an hai saal karai boeloening fan *allāhu ta'ālā* ien dagh *'āhirat* aas hai *batjah* die *woeqardie oeqaf batjah* ander *dikr* ien die pelek wat miesie wain *oeqaf* bier dering *oeqaf* ien die daans pelek *oeqaf* ien die seng *oeqaf* bieting pelek *oeqaf batjah* ien die ander *soendie* sain pelek det es *harām* an hai karai *soeqandie* aas *batjah* diesie *foeqardie oeqaf* die ander *dikr* ien *soeqandie* sain pelekie met mienig kinoer fir die *soeqandie* maakir an laat hai moet bekier fan sain *soeqandies* det es ghoei werk aas *koeqap* man *oeqaf* die ander *firkoeqapirs batjah lā 'ilāha 'illā llāhu oeqaf subḥāna llāhu oeqaf batjah salawāt oeqap nabi* aas beghent *oeqap* maak sain ghoedring hai karai *soeqandie* *befoeqarbijal* hai het *ghabatjah* die *dikr* fir *dunyā* sain affrie maar die *gāzī* *ya'ni* man wat ghaat naa die *oeqarliegh oeqam* tehelp *'islām* sain *agāma* aas hai *batjah allāhu 'akbar oeqaf batjah lā 'ilāha 'illā llāhu* ien die tait terek sain saawel *oeqam* teselaat die *kāfirs oeqaf* die *'ālim batjah allāhu 'akbar oeqaf batjah lā 'ilāha 'illā llāhu* ien die pelek wat miesie peraat fan *'ilm* det es *gā'iz* *befoeqarbijal* *hoequaile* sain mienig es *oeqam* temaak *hoeqagh* fir die *agāma* aas *batjah qur'ān* met *lāgū* det es *harām* an wie set *oeqam* tehoeqar fer hem karai *oeqak* *soendie* *befoeqarbijal* *tabatjah* met *lāgū* waas nie ghawies ien *'ashāb taitnie* an *oeqak* det es riedie *'adān* met *lāgūs* es *harām* aas

Die afdeling praat van verskillende¹ vraagstukke.

Trakteer is gebruik, maar (net) as (dit) geen nuwigheid saam het nie; en die mens wat hulle geroep het moet gaan, en as hy nie gaan nie kry (hy) sonde. Naamlik: 'Die man wat mense geroep (het) om vir hom te trakteer, as hy nie vas nie, moet hy gaan en (hy) moet eet; as hy nie eet nie, kry (hy) sonde en hy het die mense skaam gemaak'. Maar as hy vas, moet (hy) ook gaan en ('n) smeekbede maak, maar (hy) moet nie eet nie; as hy nie gaan nie, kry (hy) sonde. Die man wat geroep is by die eetmaal moet niks wegneem² vir hom (self) of vir die bedelaar nie; maar (hy) kan wegbring en kan vir die bedelaar van die eetbare (waar) gee met die baas van die kos se permissie. As (mens) by die eetmaal (iets) verbode het, soos die vreemde vroue wat daar met hulle oop gesig is, of hulle sing³ daar of sommige mense drink wyn of bier daar, of (hulle) het sommige mense (wat) daar sleg praat van mense, of poppe daar of (hulle) het ('n) ander soort nuwigheid daar en die man wat by die eetmaal geroep is het geweet dit is sonde, hy moet nie na die eetmaal gaan nie. Naamlik: '(Die) metgesel Ali (het) vir die apostel van Allah geroep om kos te eet; dan het die apostel van Allah gekom en het sommige poppe in die huis gesien; dan het die apostel van Allah omgedraai en weggegaan; dan het (die) metgesel Ali al die poppe uit die huis weggegooi'. As (iemand) 'Lofprysing aan Allah' voordra of 'Die lof aan Allah' voordra of 'Allah is die grootste' voordra of 'Daar is geen god behalwe Allah' voordra met (die) bedoeling (om) vir Allah – hy is verhewe – (te) prys, of 'Eer op (die) profeet' voordra met (die) bedoeling (van 'n) smeekbede vir (die) profeet – aan hom die groet – op ('n) plek van verering, is dit ('n) goeie werk en hy sal beloning van Allah – hy is verhewe – kry op (die) jongste dag. As hy dié woorde voordra of ('n) ander godsbenaming voordra in die plek waar mense wyn of bier drink of in die dansplek of in die sing- of boksplek⁴ of (dit) in die ander sonde se plek voordra, is dit verbode en hy kry sonde. As (hy) hierdie woorde⁵ of die ander godsbenaming in sonde se plekke voordra met (die) bedoeling (om) vir die sonde-maker (te) beknor en dat hy (hom) moet bekeer van sy sondes, is dit ('n) goeie werk. As ('n) koopman of die ander verkopers 'Daar is geen god behalwe Allah' of 'Lofprysing aan Allah' voordra, of 'Eerbewyse aan (die) profeet' voordra, as (hy) sy goedere begin oopmaak, kry hy sonde, want hy het die godsbenaming voorgedra vir (hierdie) wêrld se affére. Maar die veroweraar, naamlik die man wat na die oorlog gaan om (die) Islam se godsdiens te help, as hy 'Allah is die grootste' voordra, of 'Daar is geen god behalwe Allah' voordra op die tyd (dat hy) sy sabel trek om die heidene te slaan, of (as) die geleerde 'Allah is die grootste' voordra, of 'Daar is geen god behalwe Allah' voordra in die plek waar mense van teologie praat, is dit geoorloof, want hulle se bedoeling is om vir die godsdiens hoog te maak. As (iemand die) Koran met melodie voordra, is dit verbode, en wie sit om vir hom te hoor kry ook sonde, want (om) met melodie voor te dra was nie gewees in (die) metgeselle-tyd nie en dit is ook (die) rede (dat) gebedsoproep met melodie verbode is. As ('n mens)

¹ 'different'. ² Lees 'wiegh' i.p.v. 'fiegh'. ³ Lees 'sieng' i.p.v. 'sieg'. ⁴ 'beating'.

⁵ Lees 'woegardie' i.p.v. 'foegardie'.

peraat haart bai die pelek wat ien man *batjah qur'an* det es *harām*
 oeuaf peraat haart bai die *janāzat* det es *oeuak harām* an es
harām peraat haart bai lesen fan *agāma* *batjah qur'an* bai
 die *qubūr* es *makrūh* *muhammad* het ghasiegh aas *batjah 'ayyāt*
qur'an ghahiem bai die *qabr* det es *gā'iz* *safayān tawrī* het
 ghamaak *riwāyat* det *muhammad ibn hanifat* het ghamaak *salāt janāzat*
oeuap ibn 'abbās ien die tait hai het *ghawāfiṭ* an *ghabatjah* fier *takbirs*
 ien die *salāt* an afgebreng fer hem ien die *qabr* fan die *qiblat* kaant an
 ghaset die tant *oeuap* sain *qabr* *oeuamtarant* derie daagie aas
 fesiet *qubūr* an sataat felak *oeuawir* die ghasiegh fan die *doeuwaia* an
 ghief *salām* fir hem daan maak *dū'a'* fir die *doeuwaia* met setaat *oeuap*
 foet oewir die *qiblat* det es *mustahab* aas ien man siegh fir die
 ander *oeuap* setaan *oeuaf* siegh fir hem setaan det es niet *'ibādat*
 an es niet soendienie aas peraat lijoekins *oeuaf* sekender aghter
 miesie *oeuaf* maak tewie miesie *koeuwaai* fer indie met lijoekins *oeuaf*
 peraat seliegh fir ien man ien sain ghasiegh karai *soendie* befoeuarbijjal
 det es alghar *harām* met *'ayyāt qur'an* an met *hadīt rasūlu llāh* aas
 peraat ien die *masjid* *oeuaf* peraat ien die tait hai maak *qadā'* *hājāh*
oeuaf besnen *oeuaf* peraat ien die tait hai maak *jamā'* det es *harām*
 aas *muslim* sain ghoewirnier peraat liegh ien die *oeuareagh*
oeuam te'oerwien die faiaandie fan die *agāma* dat is niet *harām*
oeuaf paraat liegh *oeuam* temaaik tafiriedie toesen tewie miesie
 det es niet *harām* *oeuaf* peraat liegh *oeuam* temaaik tefiraidie fir sain
 foerau wat *koeuwaat* ghawies det es niet *harām* *oeuaf* peraat
 liegh *oeuam* tesotoet teragh die *oeuān* riegh maakir sain *boeuasaghait*
 fan die *soeuakkie* miesie det es niet *harām* *ta'rid* met liegh es
harām maar aas hai ferliegie es *oeuam* temaaik *ta'rid* met det es
gā'iz *ta'rid* met liegh hoe es saal *doeuaidlek* maak aas
 peraat liegh *woeuart* met mienig fir die *mānā* wat es nie lieghnie det
 es *ta'rid* nitsoe ien man ghasiegh iek het *gha'iet* sain mienig hai het
 ghester *gha'iet* an wat *soe woerf* es aas miesie sekender aghter
 die *oeuānriegh* maaker wat maak miesie sijar met sain *foeuardie* *oeuaf*
 met werkes det es niet *gaibat* *djoeuaille* moet peraat fan die
soeuandie maakir sain wirks laat miesie kan bequaar fir *hoeuaille* fan
 hem an het niet *soeuandie* fer die man wat kelaa fan die
oeuānriegh makir bai die man wat kan beliet an *wijar* fer hem aas
 sekender aghter die ienaghie man *boeuaiten* maak *doeuaidlek* die man
 fir miesie det es niet *gaibat ya'nī* det es niet *harām* sekender
 fan miesie met *toeuang* *oeuaf* sepoet far miesie met keniep *oeuagh*
oeuaf met wies met hant *oeuaf* roer sain wais beraam *oeuaf* met
 sekeriewie *oeuaf* hau fer ghiiek fir hem *oeuaf* sepoeuat fir miesie met
 ander *soertie* werks det es alghar *harām* aas ienaghie *muslim*
 peraat fan die ander *muslim* sain salieghtie wirk met riedie hai waas
 djamr fer hem det es niet *gaibat* aas sepijoel met *nard* *oeuaf*
 met *šatranj* det es *harām* *oeuaf* sepijoel met *tjoe* sain sapijoeltjies

hardop praat by die plek waar 'n man (die) Koran voordra, is dit verbode; of hardop praat by die begrafnis, dit is ook verbode. En (dit) is afkeurenswaardig (om) hardop (te) praat by (die) onderwys¹ van (die) godsdiens. (Om die) Koran by die graftes voor (te) dra is afkeurenswaardig. Muhammad het gesê: 'As (hy 'n) Koranvers saggies by die graf voordra, is dit geoorloof'. Sufyān² Zawrī het (die) oorlewing gemaak dat Muḥammad ibn Ḥanifat ('n) begrafnisgebed gemaak het oor Ibn Abbas op die tyd (dat) hy oorlede is en vier lofprysings by die gebed voorgedra (het) en vir hom afgebring (het) in die graf van die gebedsrigting-kant en die tent op sy graf omtrent drie dae gesit (het). As ('n mens) graftes besoek³ en vlak oor die gesig van die dooie staan en vir hom (die) groet gee (en) dan ('n) smeekbede vir die dooie maak met staan op (die) voet oor die gebedsrigting, is dit gewens. As 'n man vir die ander 'opstaan' sê of vir hom 'staan' sê, is dit nie (gods-)verering (nie) en is nie sonde nie. As (hy) leuens praat of agter mense skinder of twee mense kwaai vriende met leuens maak of vir 'n man in sy gesig sleg praat, kry (hy) sonde, want dit is algar verbode kragtens ('n) Koranvers en kragtens die berig van die apostel van Allah. As (hy) in die moskee praat of praat in die tyd (dat) hy (die) voldoen aan sy behoefté maak of urineer of praat in die tyd (dat) hy seksuele gemeenskap maak, is dit verbode. As (die) Moslems se goewerneur leuens⁴ tydens die oorlog praat om die vyande van die godsdiens te oorwin, is dit nie verbode (nie). Of (as iemand) leuens⁴ praat om tussen twee mense tevreden te maak, is dit nie verbode (nie) of (as hy) leuens⁴ praat om vir sy vrou wat kwaad gewees (het) tevreden te maak, is dit nie verbode (nie). Of (as hy) leuens⁴ praat om die onregmaker se boosheid van die swakte mense terug te stoot, is dit nie verbode nie.

Dubbelsinnigheid met leuens⁴ is verbode, maar as hy verleë⁵ is om dubbelsinnigheid met (leuens) te maak is dit geoorloof. Hoe dubbel-sinnigheid met leuens⁴ is, sal (ons) duidelik maak. As (hy) ('n) leunagtige⁶ woord praat met (die) bedoeling vir die betekenis wat nie leuen⁴ is nie, dit is dubbelsinnigheid, soos: 'n man (het) gesê: 'Ek het geëet'; sy bedoeling (is): 'Ek het gister geëet' en wat so voort⁶ is. As ('n) mens skinder agter die onregmaker wat mense seer maak met sy woorde⁷ of met werke, is dit nie kwaadspreek (nie).

'Julle moet van die sonde-maker se werke praat, dat (die) mense vir hulle(self) van hom kan bewaar⁸'. En daar is nie sonde vir die man wat oor die onreg-maker kla by die man wat (hom) kan belet en vir hom afweer nie. As ('n mens) agter die enige man skinder sonder (om) die man vir mense duidelik (te) maak, is dit nie kwaadspreek (nie), naamlik dit is nie verbode (nie). (Om te) skinder van mense met (die) tong, of vir mense (te) spot deur (die) oog (toe te) knyp, of deur met (die) hand (te) wys of (deur) sy winkbrou (te) roer, of deur (te) skryf, of vir hom vir (die) gek (te) hou, of vir mense met ander soorte werk (te) spot – dit is algar verbode. As enige Moslem van die ander Moslem se slechte werk praat om rede hy jammer vir hom was, is dit nie kwaadspreek (nie). As ('n mens) met trik-trak of met skaak speel, is dit verbode; of (as hy) met *tjoe*⁹ se speletjies

¹ 'lesson'. ² Lees so i.p.v. 'sa/ayān'. ³ 'visit'. ⁴ Eintlik 'lieg'. ⁵ Bedoel is 'in die noondaak'. ⁶ Lees 'foert' i.p.v. 'woert'. ⁷ Lees 'woegardie' i.p.v. 'foegardie'.

⁸ Lees 'bewaar' i.p.v. 'bequaar'. ⁹ Vermoedelik die Maleise woord 'tjūki', 'n spel wat met 'n aantal skywe en twee dobbelstene gespeel word.

wat *ghanoeuam* 'arba'at 'asara det es *harām* an aas hai sepjoel
 met ienaghie fan die ander sepijoeltjes nitsoe daamp an *doeuame-*
loekanatkiem an setien *doeuawel* an wat *soe woeyar!* es det es alghar
harām *ya'ni* aldie *soeuartie* sepijoeltjes wat miesie sepjoel
 es *harām* aas *hoeuaf* ienaghie moesiek det es oek *harām oeuaf* set
 bai die moesiek det es oek *harām* die man *oeuaf* *djoeyangtjie*
 wat sain *dakr* an tewie iers af ghasinai es daan die ander maiasie
 kanie *hoeua* fir *hoeuaile* ien die *hoeuaf* toesen foerauns befoeyarbijal
 det es *harām* aas foeroens sit *tjamār* an *hoeuaille* sain *koeuap*
 det es *harām oeuaf* *hoeuaille* sit *tjamār* an die ander foeroens sain
koeuap det es auk *harām* an maskie waas die *tjamār* fan *hoeuaille*
 sain iegie haarie *ya'ni allāhu ta'ālā* het ghamaak *la'nat* fir die
 foerau wat set *tjamār* ien ander foerauns sain *koeuap* an ghamaak
la'nat fer die foerau wat deragh *tjamār* aas firsoek fan *allāhu*
ta'ālā ghoedghait met die *woeyardie* wat es niet riegh fer *allāhu ta'ālā*
 det es *harām* aas miesie firaagh fan *allāhu ta'ālā* ghoedghait
 met diesie *woeyardie* *ya'ni* met 'as'alka *bihagqi* 'anbiyā'ika warasūlika
'aw bihaqqi ibaiti 'aw bihaqqi *Imāṣari lharām* 'aw *biguiri dālika* det es
harām befoeyarbijal het niet *haq* fir *gha'ien* ding *oeuap* *allāhu ta'ālā*
ya'ni *gha'ien* ding es niet *wāṣib* *oeuap* *allāhu ta'ālā* fer *gha'ien* dingnie
 maar *allāhu ta'ālā* es ferai wielagh *oeuyantemaak* ghoedghiet fir wie
allāhu ta'ālā wilhie aas sit fer ieder tien *aaits* fan *qur'ān* ien
 mierk det es *makrūh* an aas sit *beris* an *nuqṭas* fer *qur'ān* det es
oeuak makrūh *ya'ni* *djoeyauile* moet sekariewie *muṣḥaf* soender
nuqṭas an soender *beris* an soender die ander mierks wat niet ghawies
 het ien *rasūlu llāh* sain tait maar die miesie wat kanie *batjah*
qur'ān soender *barīs* an *nuqṭas* nie daan die *barīs* an *nuqṭas* es niet
makrūh fir *hoeuaille* aas tiekint moei ghait *oeuap mushaf*
oeuyaiteen poeps det es niet *makrūh* aas die *kāfir* wat *dimmī*
 es ghaat ien die *masjid alharām* det es niet faut fer *muslim* miesie
 aas ienaghie *muslim* miesie ghaat kaik die *dimmī kāfir* wat siek
 ghawoer! det es *oeuak* niet faut fer die *muslim* aas ienaghie
 miesie *oeuait* haal die keleinie ghadiertie sain aiars *oeuam* sain falais
 feit an leker tewies det es *ḡā'iz* aas laat sepering hangs iesel *oeuap*
 mierie pierd det es *ḡā'iz* aas sit lamient det es *ḡā'iz* fer mans an
 foeroeyans maar aas sit lamient met bijar *oeuaf* wain *oeuaf* met
 die ander dangie wat *oeuak harām* es det es niet *ḡā'iz* befoeyarbijal
 alwat *harām* es miesie kanie ferberaik fer mersainie nie aas
 lien ien *dirham oeuaf* sjiling fer die ghoeroentie firkooper *oeuam*
 terieken aal wat hai saal *koeuap* fan die ghoeroentie firkooper toet die
 gheilt *dirham oeuaf* sjiling foel *woeyar!* det es *harām* sanai af
 die foet an hant sain naagils det es *sunnat* aas afsenai die naagils ien
 dagh *ḡum'at* es mier bieter maar aas det laang es moenie wagh toet
 dagh *ḡum'at* nie *ya'ni* wie afsenai sain hant an foet sain naagils
allāhu ta'ālā saal biwaar fir him fan aldie tighensepoet fan die dagh

wat 'veertien' genoem word speel, is dit verbode. En as hy met enige van die ander speletjies speel, soos dam en . . .¹ en dobbelstene en wat so voort² is, is dit algar verbode. Naamlik: 'Al die soorte speletjies wat mense speel is verbode'. As (hy) enige musiek hoor, is dit ook verbode; of by die musiek sit, dit is ook verbode. Die man of jongetjie wie se geslagsdeel en twee eiers afgesny is, vir hulle kan die ander mense³ nie in die huis tussen vroue hou nie, want dit is verbode. As vroue valse hare aan hulle se kop sit, is dit verbode; of (as) hulle valse hare aan die ander vroue se kop sit, is dit ook verbode, ook al was die valse hare van hulle se eie hare. Naamlik: 'Allah – hy is verhewe – het ('n) vloek gemaak vir die vrou wat valse hare op ander vroue se kop sit en ('n) vloek gemaak vir die vrou wat valse hare dra. As ('n mens) van Allah – hy is verhewe – ('n) goedheid versoek met hierdie woorde, naamlik: 'Ek vra u by die reg van u profete en u apostel', of: 'by die reg van u huis', of: 'by die reg van die merkteken van die heiligdom' of by iets anders as dit – dit is verbode, want daar is vir geen ding ('n) reg op Allah – hy is verhewe – nie, naamlik geen ding is verpligtend vir Allah – hy is verhewe – vir geen ding nie, maar Allah – hy is verhewe – is vrywillig om goedheid te maak vir wie Allah – hy is verhewe – wil hê. As ('n mens) vir elke tien verse van (die) Koran 'n merk sit, is dit afkeurenswaardig. En as hy insnydings en leestekens in (die) Koran sit, is dit ook afkeurenswaardig. Naamlik: 'Julle moet (die Heilige) Skrif sonder leestekens en sonder insnydings en sonder die ander merke wat nie in die apostel van Allah se tyd gewees het skryf'. Maar die mense wat (die) Koran nie sonder insnydings en leestekens kan voordra nie – vir hulle is die insnydings en leestekens nie afkeurenswaardig (nie). As (iemand) mooiheid op die Skrif teken – behalwe poppe – is dit nie afkeurenswaardig (nie). As die heiden wat ('n) beskermeling is in die moskee van die heiligdom ingaan, is dit nie fout vir Moslem mense (nie). As enige Moslem-mens (na) die beskermde heiden wat siek geword (het) gaan kyk, is dit ook nie fout vir die Moslem (nie). As enige mens die klein gedierte se eiers uithaal om sy vleis vet en lekker te (laat) wees, is dit geoorloof. As (hy 'n) hings-esel op ('n) merrie-perd laat spring, is dit geoorloof. As (hy 'n) lawement sit, is dit vir mans en vroue geoorloof. Maar as (hy 'n) lawement sit met bier of wyn of met die ander dinge wat ook verbode is, is dit nie geoorloof (nie), want al wat verbode is, kan ('n) mens nie vir medisyne gebruik nie. As (hy) 'n *dirham* of sjieling vir die groenteverkoper leen om te reken al wat hy van die groenteverkoper sal koop tot die geld – *dirham* of sjieling – vol word, is dit verbode. (Om) die voet en hand se naels af (te) sny, dit is gebruik; as (hy) die naels op die Vrydag afsny, is (dit) meer beter, maar as dit lank is, moet (hy) niet tot die Vrydag wag nie. Naamlik: 'Wie sy hand en voet se naels afsny, Allah – hy is verhewe – sal vir hom bewaar van al die teenspoed van die Vrydag'

---

¹ Wat 'doegameloeakanatkiem' is, kon ek nie uitvind nie; 'kiem' vgl. 'game'? Is 'doegameloe' miskien 'domino'? En 'kanat' as 'kanas', 'kans' te verstaan? Dan: 'domino-kans-game'. ² Lees 'foeyart' i.p.v. 'woeyart'. ³ Lees 'miesie' i.p.v. 'maiasie'.

gum'at toet naa die ander dagh *gum'at* an noegh dirie dagh mier
ya'ni wie sain naagils laang es sain *rizq* saal woer^t saakaars an hai
 saal woeyar^t aariemoedagh an maskie die naagils waas nie aatie
 laangnie aas beghiraawie sain naagils es mier bieter aas ghoei
 wiegh die naagils ien sekoenie pelak det es nie foetnie maar aas ghoei
 wiegh die naagils ien die djamang *oeyaf* ien die *gusl* pelaas *oeyaf*
 ien die ghaang *oeyaf* ien die ander fejoel pelak det es *makrūh* aas
 trek *oeyait* die haarie wat oendir sain aarem es an sikier af sain '*ānnat*
 haarie aalwiekie *oeyaf* aalitiwie *oeyaf* dirie wiekie ien kier det es
sunnat maar aas laat bilaif mier aas fiertagh daagie det es *makrūh* die
 '*ānnat* is die pelak wat oendir die boeik is an *toeyap* af sain
 moestaasj oemterent die pint fan sain liepes woer^t oopen baar det
 es *sunnat* aas af sekier sain jilie moestaas det es nie fautnie an
 waas sain laif an maak soekoen fan fataghiet an fan sewiet an fan seting
 ghiet aalwiekie *oeyaf* aalitiwie wiekie ien kier det es *mustahab*

maiasie moet ferberoeik fan die ghielt wat hoeila firdien *oeyaf*
 kirai mit andir riedie fir wat ghanoegh es toet ien djaar fan iet baar an
 fan diring baar an kiliarie an woen pelak an die ander wat aatie
 noedagh es fir hoeila an aas firbaraik die ander wat *oeyarsekiet* fer
 '*āhirat ya'ni* ghiel fir *tālibu l'ilm oeyam* takoep *koeyas* an kalerie
 an *kitābs* an die ander wat noedagh es fir hem det es mier bieter
 aas bierie die *oeyarsekiet* *ya'ni* die ghielt wat miesie het
 ghaferbaroeik fir '*āhirat* det es nitsoe hoeile het ghabierie die ghielt
 bai *allāhu ta'ālā ya'ni allāhu ta'ālā* saal ghiel fer hoeile gharoetie
 beloeming ien '*āhirat*

tot na die ander Vrydag en nog drie dae meer'. Naamlik: 'Wie se naels lank is, sy lewensorghoud sal skaars word en hy sal armoedig word, ook al was sy naels nie al te lank nie'. As (hy) sy naels begrawe is (dit) meer beter; as (hy) die naels weggooi op ('n) skoon plek, is dit nie fout nie, maar as (hy) die naels weggooi in die gemak of in die badplek of in die gang of in die ander vuil plek, is dit afkeurenswaardig. As (hy) die hare wat onder sy arm is uit trek en sy skaamhare al weke of al twee weke of drie weke een keer afskeer, is dit gebruik; maar as (hy dit) meer as veertig dae laat bly, is dit afkeurenswaardig. Die 'skaam' is die plek wat onder die buik is. En (om) sy snor¹ in te kort² omtrent (dat) die punt van sy lippe openbaar word, dit is gebruik; as hy sy hele snor¹ afskeer, is dit nie fout nie. En (om) sy lyf (te) was en skoon (te) maak van vettigheid en van sweet en van stink-heid al weke of altwee weke een keer, is dit gewens. Mens³ moet van die geld wat hulle verdien of met ander rede kry gebruik (maak) vir wat genoeg is tot een jaar van eetbare en van drinkbare (ware) en klere en woonplek en die ander (dinge) wat al te nodig vir hulle is; en as (hy) die ander (geld) wat oorskiet gebruik vir (die) jongste (dag), naamlik vir die theologiestudent gee om kos en klere en boeke en die ander (dinge) wat vir hom nodig is te koop, is dit meer beter as (om) die oorskot (te) bêre. Naamlik: 'Die geld wat mense vir (die) jongste (dag) gebruik het, dit is net soos (of) hulle die geld by Allah – hy is verhewe – gebêre het, naamlik Allah – hy is verhewe – sal vir hulle ('n) groot beloning op (die) jongste (dag) gee.

---

¹ 'moustache'. ² 'to top off'. ³ Lees 'miesie' i.p.v. 'maiasie'.

diesie *kitāb* peraat fan die dering baars
 die wain an bier es *harām* an maskie waas bietjie *ya'ni* wain
 an bier es *harām* fir hem self an het niet difrent fan wain an bier
 toesen bietjie an baiaangnie *ruṭb* sain *qaṭar* aas sataan laang
 an saterk ghawies *œyam* tarant kan maak doeroeng fir miesie det
 es *œyak harām* *raṭb* es die saghtie daadils wat fars af ghamaak
 fan die boem het satarak ghawoeṣar^t *œyamterent* kan maak
 miesie doeroeqang det es *œyak harām* an aldie ander foeroeqaghtie wat
 miesie siet ien die *qaṭar* an het *œyat* ghawoeṣar^t ien toe die *qaṭar*
 setarak ghawoeṣar^t *œyamterent* kan maak miesie doeroeqang det
 es *œyak harām* an set die hoeining *œyaf* saiker ien die *qaṭar*
 daan die *qaṭar* het saterak ghawoeṣar^t *œyamterent* kan maak miesie
 doeroeqang dat es *œyak harām* *ya'ni* aal wat maak fir miesie
 doeroeqang dat es *harām* an maskie bietjie *ya'ni* wain es aatie
 fijoel bai 'iḍmā' 'ummāt' maar die ander boeyaiten wain wat *œyak*
 maak miesie doeroeqang det es *œyak* aatie fijoel bai setarak *fatwā*
 wie siegh baiaang *œyaf* bietjie wain es *halāl* hai woeyar^t *kāfir*
 maar wie *œyansatarai* die ander boeyaiten wain hai karai soendie
 maar hai nie woeyar^t *kāfir* nie die *muslim* ghoewirment moet
 setaraf fir die miesie wat derang ien derep wain an maskie hoeile nie
 doeroeqang ghawoeṣar^t fan die derep wainnie *ya'ni* die miesie
 wat daroeng ghawoeṣar^t met ien dirip fan die ander darang daan
 es *wājib œyap muslim* ghoewerment moet setaraf fer hoeile maar
 aas hoeile nie doeroeng ghawoeṣar^t met ien derep fan die ander
 derangnie daan es niet *wājib œyap muslim* ghoewerment moet setaraf
 fir hoeile es niet *gā'iz firkoeyap* wain fer *muslim* miesie an aas
muslim miesie ghoei wiegh wain daan die wain sain baas kan niks
 faraagh fan die *muslim* miesienie *ya'ni* aal wat *harām* es *œyam*
 tedaring det es oek *harām* *œyam* taferkoep an sain ghielt es *œyak*
harām die wain wat ghakoek es oek es *harām* an maskie die
 setark manerie ghaat wiegh fan die wain daan nie maak maiasie
 daroenknie an maskie tewie paart fan derie ghaat wiegh fan die wain
 an die ander dering baars wat maak maiasie diroeng aas ghakoek
 es an die seteirk manerie ghaat wiegh det es oek *harām* an maskie fan
 dirie paarts ien paart ghabilafid daadils oef rasaintjies sain *nabīd*
 wat ghakoek es aas nie maak fir maiasie doeroeqangnie det es *halāl*
œyamtadoerung an maskie waas bietjie setark met laang setaan an waas
 bietjie ghakoek an hoeining oef feijie oef koering oef gharas oef
 die ander koerlitjies sain *nabīd* wat ghakoek es aas nie maak maiasie
 doeroeqangnie det es oek *halāl* an maskie waas bietjie setark ghawoeṣar^t
 met laang setaan *ya'ni* die wain is fan tewie boemie *ya'ni*
rasūlu llāh hat ghawais wengert an daadils boem an die daadils
 an rasaintjies wat dejormakaar es sain *nabīd* aas nie maak maiasie
 doeroengie det es oek *halāl* an maskie es det ghakoek oefnie *ya'ni*
œyans hat ghamaak *nabīd* fer *rasūlu llāh* soe oens ghaset ien hant

Hierdie boek praat van die drinkbare (stowwe).

Die wyn en bier is verbode, ook al was (dit 'n) bietjie. Naamlik: 'Wyn en bier is op sig self verbode en vir wyn en bier is daar geen verskil¹ tussen ('n) bietjie en baie nie. Vars dadels se water as (dit) lank staan en sterk gewees (het) omtrent (dat dit) vir mense dronk kan maak, dit is ook verbode. 'Vars dadels' is die sagte dadels wat vars van die boom afgemaak (is). Het (dit) sterk geword omtrent (dat dit) mense dronk kan maak, is dit ook verbode, en al die ander vrugte wat ('n) mens in die water sit en (daar) in oud geword het tot die water sterk geword (het) omtrent (dat dit) mense dronk kan maak, dit is ook verbode. En (om) die heuning of suiker in die water (te) sit (en as) die water dan sterk geword het omtrent (dat dit) mense dronk kan maak, dit is ook verbode. Naamlik: 'Al wat vir mense dronk maak, dit is verbode, ook al (was dit 'n) bietjie'. Wyn is naamlik al te vuil volgens die ooreenstemming van (die) gemeente, maar die ander (stowwe) behalwe wyn wat mense dronk kan maak, dit is ook al te vuil volgens ('n) sterke beslissing. Wie sê: 'Baie of ('n) bietjie wyn is geoorloof', hy word ('n) heiden; maar wie die ander (stowwe) behalwe wyn bestry, hy kry sonde, maar hy word nie ('n) heiden nie. Die Moslem goewerment moet vir die mense wat een druppel wyn drink straf, ook al (het) hulle van die druppel wyn nie dronk geword nie. Die mense naamlik wat van een druppel van die ander drank dronk geword (het) – dan is (dit) vir (die) Moslem goewerment verpligtend (dat dit) vir hulle moet straf; maar as hulle nie dronk van een druppel van die ander drank geword (het) nie, dan is (dit) nie verpligtend vir (die) Moslem goewerment (dat dit) vir hulle moet straf (nie). (Dit) is nie vir Moslem mense geoorloof (om) wyn (te) verkoop (nie) en as ('n) Moslem mens wyn weggooi, kan die wyn se baas nik van die Moslem mens vra nie. Naamlik: 'Al wat verbode is om te drink, dit is ook verbode om te verkoop en sy geld is ook verbode'. Die wyn wat gekook is, is ook verbode, ook al gaan die sterk maniere weg van die wyn (sodat dit) dan mense nie dronk maak nie; ook al gaan twee dele² van drie weg van die wyn en die ander drinkbare (stowwe) wat mense dronk maak – as (dit) gekook is en die sterk maniere gaan weg, is dit ook verbode, ook al (het) van drie dele² een deel gebly. Dadels of rosyntjies se aftreksel wat gekook is, as (dit) nie vir mense dronk maak nie, dit is geoorloof om te drink³, ook al was dit met lank staan ('n) bietjie sterk en was (dit 'n) bietjie gekook. En heuning of vye of koring of gars of die ander korreltjies se aftreksel wat gekook is, as (dit) nie mense dronk maak nie, is dit ook geoorloof, ook al het (dit 'n) bietjie sterk geword met lank staan. Naamlik: 'Die wyn is van twee bome, naamlik die apostel van Allah het (na die) wingerd en (die) dadelboom gewys'. En die dadels en rosyntjies wat deurmekaar is, sy aftreksel, as (dit) nie mense dronk maak nie, dit is ook geoorloof, ook al is dit gekook of nie. Naamlik: 'Ons het aftreksel vir die apostel van Allah so gemaak: ons (het) 'n hand

---

¹ 'different'. ² 'part'. ³ Lees 'oeyamtadiring' i.p.v. 'oeyamtadoerng'

foeyal daadils an ien hant rasantjies ien die *misqāt* daan *oeqans*
 ghoei *yaatār* ien die *misqāt* an die daadils an die rasantjies ghabilaif
 ien die *yaatār* jilie dagh daan *rasūlu llāh* hat ghadiring die *yaatār*
 ien die ant an soemaghie tait *oeqans* hat ghaghoeqai *yaatār* ien die
misqāt oep die daadils an rasantjies ien die ant an altiwie ghabilaif
 ien die *yaatār* jilie nagh daan *rasūlu llāh* hat ghadiring die *yaatār*
 ien die *oeqaghent* *bulāzah* die mienig fan *nabid* es diesie
yaatār an aas diesie *yaatār* nie setaat laangnie det es *halāl* maar aas
 die *yaatār* setaat laang tait toet setark ghawoer ℓ *oeqamterent* kan
 maak maiasie doeroeng daan det es *harām* an es *foeioel* aas wain
 bai sain silwars woer ℓ asain die asain es *halāl* aas maak *nabid*
 ien die kalbaas det es *gā'iz* an oek kan maak *nabid* ien die
 ghoeroenie ierdie keraafie an oek kan maak *nabid* ien ghoedring
 għapiliester met tijar an oek maak *nabid* ien die hoetie keraafie
 die fier ghoedring hat *harām* ghawoer ℓ oem teferberaik ien
 die tait *hamir* hat begħant *harām* ghawoer ℓ maar naadiraant die fier
 ghoedring *woeqar ℓ* *halāl* oem taferberaik fir aas boeqaiten wain
 wain sain moer es oek *harām* bifoeqarbijal det es fijoel aas
 diring die moer fan die wain an doeroeng ghawoer ℓ daan hai kirai
 soendie an kerai *had* maar aas nie doeroeng ghawoer ℓ nie hai karai
 soendie alien maiasie kanie firboeroeik *ħamer* fer għa'ien dengnie
 an kanie maak piliester fan wain fir maiasie *oeqaf* fer ghadiertie nie
 sain woentnie befoeqarbijal dit es *harām* an kanie ghief madisainie
 fan wain fir għa'ien maiasie kilien oef għeroet oem tideringnie aas
 biring asain an ghoei die assain oep die moer fan die wain oem die
 moer asain tiwoer ℓ det es niet fauuet maar kanie biring die moer
 oem tegħoei ien die assainnie

vol dadels en 'n hand rosyntjies in die bak gesit; dan gooi ons water in die bak en die dadels en rosyntjies (het die) hele dag in die water gebly; dan het die apostel van Allah die water in die aand gedrink en sommige tyd het ons water in die bak op die dadels en rosyntjies in die aand gegooi en altwee (het die) hele nag in die water gebly; dan het die apostel van Allah die water in die oggend gedrink'. Kortom, die betekenis van 'aftreksel' is hierdie water; en as hierdie water nie lank staan nie, is dit geoorloof; maar as die water lank staan tot (dit) sterk geword (het) omtrent (dat dit) mense dronk kan maak, dan is dit verbode en is vuil.

As wyn by sy self asyn word, is die asyn geoorloof. As ('n mens) aftreksel in die kalbas maak, is dit geoorloof. En (hy) kan ook aftreksel in die groen erdekraffie maak. En (hy) kan ook aftreksel in goeters gepleister met teer maak. En (hy) kan ook aftreksel in die hout kraffie maak. Dié vier goeters het verbode geword om te gebruik in die tyd (dat) wyn begin het (om) verbode (te) word, maar naderhand word die vier goeters geoorloof om te gebruik vir as (dit) buite wyn (is). Wyn se moer is ook verbode, want dit is vuil. As (hy) die moer van die wyn drink en dronk geword (het), dan kry hy sonde en kry (hy) straf, maar as (hy) nie dronk geword (het) nie, kry hy sonde alleen. ('n) Mens kan wyn vir geen ding gebruik nie en kan nie ('n) pleister van wyn vir mense of vir gedierte se wond maak nie, want dit is verbode. En (hy) kan nie medisyne van wyn vir geen mens klein of groot gee om te drink nie. As (hy) asyn bring en die asyn op die moer van wyn gooi om die moer asyn te (laat) word, is dit nie fout (nie), maar (hy) kan nie die moer bring om (dit) in die asyn te gooi nie.

diesie *kitāb* peraat fan djagh wildie ghadiertie
 moet *batjah bismi llāhi* ghaliek ghoei fir die ghadiertie mit ien sekarpie
 deng maar aas liewandagh kirai die ghadiertie moet afsenai sain kijal
 ghaliek *batjah bismi llāhi* aas hai ghoei ien sakirpie deng fir
 die waldie ghadiertie an die ghadiertie hat ghakirai sijar an ghafaal
 ien die *qaatār* an ghadoeūat ien die *qaatār* daan die ghadiertie es
harām oef die ghadiertie ghafaal oep die pelaat oef oep die bieragh
 oef oep die boem oef oep die moejoer oef die baksitien naadiraant
 ghafaal fan die pelak oep die *ghoeroeūent* an ghakirai oek sijar fan
 die faal daan ghadoeūat mit die sikiet an met faal da'an die
 ghadiertie es oek *harām* aas die ghadiertie wat hai ghasikiet hat
 met sekarpie deng ghafaal oep die *ghoeroeūent* ien die bighensel
 daan ghadoeūat det es *halāl* aas die ghadiertie ghafaal oep die
 kelep oef oep die baaksetien an ghabiliaif oep maar nie ghakirai mier
 sijar fan die keliep oef fan die baaksetien daan die ghadiertie hat
 ghadoeūat det es *halāl* aas hai sikiet fir die wildie ghadiertie mit
 die poejoel an die pilaat kaant fan die poejoel hat gharaak fir die
 ghadiertie an *doeūat* ghamaak daan die ghadiertie es *harām* an aldie
 ander sekarpie dengie aas raak fer weldie ghadiertie met pilaat kaant an
doeūat ghamaak fir die ghadiertie daan die ghadiertie es *harām*
ya'ni aldie sekarpie deng aas raak fer die weldie ghadiertie
 met pilaat kaant an *doeūat* ghamaak met die kaant dit is *harām*
     aas gharaak met sekarpie kaant an *doeūat* ghamaak met die
 sekarpie kaant det es *halāl* oef sikiet fer die weldie ghadiertie mit
bindiqat oef mit die ander watsoe foer^t es daan die ghadiertie ghadoeūat
 det is *harām* aas ghasikiet fir die weldie ghadiertie mit saawel
 oef mit miesie an die saawil oef mies sain roegh oef sain handel hat
 gharaak fer die ghadiertie an *doeūat* ghamaak fer hem daan die
 ghadiertie es *harām* aas die poejoel oef die ander wat sekeirp
 is gharaak fir die weldie ghadiertie sain kiloe oef fir sain hoering an die
 keloë an hoereng hat ghaboeloei daan die ghadiertie hat ghadoeūat
 det es *halāl* aas die kaloe oef die hoering hatnie ghaboeloeenie an
 die ghadiertie hat ghadoeūat daan die ghadiertie is *harām* aas
 hai ghasakiet fir die weldie ghadiertie mit ien sekairpie deng an die
 deng hat afghasinai ien paart fan die ghadiertie sain laif an die
 ghadiertie hat ghadoeūat daan die ghadiertie is *halāl* maar die paart
 wat ghafersepri es fan die ghadiertie es *harām* aas die sekarpie
 ding afghasenai die ghadiertie miedel doejoer daan altewie halwie
 es *halāl* oef die sekarpie deng hat afghasinai die ghadiertie
 an derie setoekie an die setiert kaant waas mier daan aldirie setoekie
 es *halāl* aas hai *sambli* half oef mier fan die wildie ghadiertie
 sain koep met die sekairpie deng wat hai ghasekiet fer die weldie
 ghadiertie det es oek *halāl* aas hai ghafaang die wildie ghadiertie
 wat hai ghaskiet hat liwendagh an moet *sambli* fer hem aas
 niet *sambli* ien die tait hai ghakarai fer hem liwendagh an ghalaat

Hierdie boek praat van wilde gedierte jag.

(Mens) moet 'In die naam van Allah' voordra gelyk (met die) goo vir die gedierte met 'n skerp ding, maar as (hy) die gedierte lewendig kry, moet (hy) sy keel afsny gelyk (met die) voordra (van) 'In die naam van Allah'. As hy 'n skerp ding vir die wilde gedierte goo en die gedierte het seer gekry en in die water geval en in die water gesterf, dan is die gedierte verbode. Of (as) die gedierte op die (klip) plaat of op die berg of op die boom of op die muur of die baksteen geval (het en) naderhand van die plek op die grond geval (het) en ook seer van die val gekry (het en) dan deur die skiet en deur (die) val gesterf (het), dan is die gedierte ook verbode. As die gedierte wat hy met ('n) skerp ding geskiet het op die grond in die begin geval (het en) dan gesterf (het), is dit geoorloof. As die gedierte op die klip of op die baksteen geval (het) en (daar)op gebly (het), maar nie van die klip of van die baksteen meer seergekry (het en) die gedierte dan gesterf het, dit is geoorloof. As hy vir die wilde gedierte met die pyl skiet en die plat¹ kant van die pyl het vir die gedierte geraak en dood gemaak, dan is die gedierte verbode en al die ander skerp dinge, as (dit) vir wilde gedierte met (die) plat kant raak en vir die wilde gedierte doodgemaak (het) – dan is die gedierte verbode. Naamlik: 'Al die skerpe dinge, as (dit) vir die wilde gedierte met (die) plat kant raak en (dit) met dié kant doodgemaak (het), dit is verbode. As (dit) met (die) skerp kant geraak en met die skerp kant doodgemaak (het), is dit geoorloof'. Of (as hy) vir die wilde gedierte met ('n) geweerkōël of met die ander (wapens) wat sovoort is skiet (en) die gedierte dan gesterf (het), dit is verbode. As (hy) vir die wilde gedierte met ('n) sabel of met ('n) messie geskiet het en die sabel of mes sy rug of sy handgreep² het vir die gedierte geraak en vir hom doodgemaak, dan is die gedierte verbode. As die pyl of die ander (wapen) wat skerp is vir die wilde gedierte se klou of vir sy horing geraak en die klou en horing het gebloeい (en) die gedierte dan gesterf het, is dit geoorloof. As die klou of die horing nie gebloeい (het) nie en die gedierte gesterf het, dan is die gedierte verbode. As hy vir die wilde gedierte met 'n skerp ding geskiet het en die ding het een deel³ van die gedierte se lyf afgesny en die gedierte gesterf het, dan is die gedierte geoorloof, maar die deel³ wat van die gedierte versprei is, is verbode. As die skerp ding die gedierte middel deur afgesny (het), dan is altwee helftes geoorloof. Of (as) die skerpe ding die gedierte aan drie stukke afgesny het en die stertkant was meer, dan is aldrie stukke geoorloof. As hy (die) helfte of meer van die wilde gedierte se kop slag met die skerp ding waarmee hy vir die wilde gedierte geskiet (het), is dit ook geoorloof. As hy die wilde gedierte wat hy geskiet het lewend gevang (het), dan⁴ moet hy vir hom slag. As hy (hom) nie slag op die tyd (dat) hy vir hom lewend gekry (het) en (hom) laat

---

¹ Bedoel is: stamp. ² 'handle'. ³ 'part'. ⁴ Lees 'daan' i.p.v. 'an'.

belaif toet hai doet daan dat es *harām* aas ghakarai fir die wildie
 ghadiertie wat hai ghasekiet het *doeqat oeqaf* waas gharait *oeqam*
 tadoeqat daan det es *halāl* an maskie nie afsanai sain kijalnie aas
 afsinai sain kijal dit is oek *halāl* aas hai *sambli* die maakie
 ghadiertie wat ghafaal fan ien hoegie pelak an aas hai *sambli* die
 maakie ghadiertie wat die ander ghasitoeqat fer hem mit hoereng
 an aas hai *sambli* die maakie ghadiertie wat selaa ghakarai mit *hoeqat*
 an aas hai *sambli* die maakie ghadiertie wat die tieger ghabireik sain
 boek an hoeila hat noegh siyaakie liewie *ya'nī* het noegh aasem daan
 dit alghar es *halāl* aas sekiet fer die weldie ghadiertie an die
 weldie ghadiertie hat seyaak ghawoeqart oem terent kan fang fer
 hem naadiraant ien andir djagh mat hat *doeqat* ghasikiet fer die
 weldie ghadiertie daan dit es *harām* daan die tiwiedie djagh man moet
 bitaal fer die ieriestie djagh man die sijar ghakirai ghadiertie sain
 perais befoeqarbijal hai hat *foeqat* aas die ieriestie djagh man
 ghasikiet fer die wildie ghadiertie maar die ghadiertie hat niet seyaak
 ghawoeqart naadiraant ien ander djagh man hat oek ghasikiet fer
 die weldie ghadiertie an die ghadiertie hat seyaak ghawoeqart met
 die tewiedie sain sekiet daan die weldie ghadiertie es *halāl* an es die
 tiwiedie djagh man sainie aas hie ghahoeqar ien ghaloit an hai
 hat ghading det es ien man daan hai hat ghasikiet fer hem naadiraant
 woeqart *doeqaidek* det waas weldie ghadiertie daan det es *halāl*

bly (het) tot hy sterf, dan is dit verbode. As hy vir die wilde gedierte wat hy geskiet het dood kry of (toe dit) gereed was om te sterf, dan is dit geoorloof, ook al sny (hy) nie sy keel af nie. As (hy) sy keel afsny is dit ook geoorloof. As hy die mak gedierte wat van 'n hoë plek geväl (het) slag, en as hy die mak gedierte vir wie die ander (dier) met (die) horing gestoot (het) slag, en as hy die mak gedierte wat slaë met ('n) hout gekry het slag, en as hy die mak gedierte wie se buik die tier gebreek (het) slag, en hulle het nog ('n) swak lewe, naamlik het nog asem, dan is dit algar geoorloof. As (hy) vir die wilde gedierte skiet en die wilde gedierte het swak geword omtrent (dat hy) vir hom kan vang, (en) naderhand 'n ander jag-man¹ vir die wilde gedierte doodgeskiet het, dan is dit verbode; dan moet die tweede jag-man vir die eerste jag-man die prys van die gedierte (wat) seer gekry (het) betaal, want hy het ('n) fout. As die eerste jag-man vir die wilde gedierte geskiet (het), maar die gedierte het nie swak geword (en) naderhand 'n ander jag-man ook vir die wilde gedierte geskiet het en die gedierte met die tweede (man) se skiet swak geword het, dan is die wilde gedierte geoorloof en is die tweede jag-man s'n. As hy² 'n geluid gehoor (het) en hy het gedink dit is 'n man (en) dan vir hom geskiet het (en dit) naderhand duidelik word dit was ('n) wilde gedierte, dan is dit geoorloof.

---

¹ Lees 'man' i.p.v. 'mat'. ² Lees 'hai' i.p.v. 'hie'.

REGISTER AFRIKAANS – ARABIESE AFRIKAANS

Aangesien hierdie register, soos trouens hierdie hele publikasie, in die eerste plek bedoel is as 'n hulp vir die beoefenaars van die Afrikaanse taalgeskiedenis, is daarin nie die talryke woorde uit die Arabies, die minder talryke woorde uit die Maleis, en die paar Persiese woorde in opgeneem nie. 'n Uitsondering is natuurlik gemaak vir dié Maleise woorde wat in die standaard-Afrikaans oorgegaan het, woorde soos 'baie' ens.

Van elke woorde enwoordvorm word daar ten hoogste drie vindplekke opgegee; is daar meer dan volg agter die laasgenoemde vindplek die aanduiding 'ens.'. 'bis' beteken dat die vermelde vorm tweemaal op die genoemde bladsy voorkom, 'ter' dat dit daar driemaal gevind word. Enkele ander afkortings, soos 'ww.' (werkwoord), 'subst.' (substantivum), ens. sal vir die taalkundige geen moeilikhede bring nie.

Die woorde is opgegee onder dié standaard-Afrikaanse woorde wat daarmee die duidelikste ooreenkoms en nie altyd onder die standaard-Afrikaanse trefwoorde wat die betekenis die beste weergegee nie. In ons deurlopende vertaling op die regterbladsye het ons, om 'n voorbeeld te gee, Abu Bakr se 'bifœyārbijal' altyd met 'want' weergegee; dit is inderdaad die bedoeling wat Abu Bakr met daardie woorde gehad het. In die register daarenteen sal die leser die woorde 'want' nie aantref nie, en hy sal moet kyk onder 'byvoorbeeld'.

A	
aand	qoeyam af 122
awent 164 ter	afghakoeyam 10 bis
ant 214 bis	afmeet
aanhou	af miet 152
an hou 32, 34 bis, ens.	afneem
aanneem	afghaniem 88
niem an 38, 74, 144 ens.	afsit
anniem 192	af siet 96
anghaniem 4, 104, 138 ens.	afskeer
aanteel	af sekier 210
an tijal 142	afslag
bantrek	selaagh af 180
teriek an 120, 128 bis ens.	afsnyn
tarik an 194	afsenai 126, 178 bis ens.
an terek 194 bis, 196 ens.	afsanai 178 ter ens.
an tarek 196	afsinai 178 ter ens.
ghaterek an 88	afsenie 178
an ghaterek 194 bis, 196	senai af 106 bis
an ghatarak 26, 28, 30 ens.	sanai af 208
aas	afghasenai 36, 178 bis
aas 184 ter ens.	afghasanai 178 ter ens.
af	af ghasinai 208, 216 bis
af 8, 8, 10 ens.	afghasienai 146
afbreek	af ghasienie 200
afghabariek 178	afghasenai 216
afbring	afghasnai 88
berieng aqaf 134	oeuf ghasenai 178
berieng af 134	oeuf sanai 180
af berieng 134	afstoot
afghebreng 206	af sefoeyat 180
afdroog	sefoet af 180
af doeroegh 196	afteken
afdrup	toekan af 90
derap af 40 bis	afval
affère	faal af 30 bis, 34 ens.
affirie 12, 32, 34 ens.	afvee
afferie 52 bis, 54 ens.	affie 4, 36
affirerie 114	af wie 196 bis
affries 70, 122	agt
affronteer	agh 92 bis
af foerant (p. 29 nt. 1)	agste
afhaal	aghstie 6, 54, 110
af haal 182	agtiende
afhang	aghiendie 58
af hang 60 bis	agter
afklim	aghter 4 ter ens.
af kelem 94	aghtar 28, 34
afkom	agterkant
koequam af 10	aghter kaant 134 bis

agtermiddag	arm (adj.)
aghtermieraagh 170 bis	ariem 138 bis, 140 ens.
agterste	aarem 138
aghtestie 100	aarem ('verarm') 192
agteruit	arimie 182 ter ens.
aghter oeyait 86	armie 192
akkedissie	armoedig
akedesie 184	aariemoedagh 210
akerdesie 18	as (subst.)
al	as 38
al 2, 216 bis ens.	as (conj.)
aal 2, 4, 28 ens.	aas 2, 4 bis ens.
algar	aaem
alghar 10, 16 bis ens.	aasem 218
algher 10, 18	assegaaai
aalghaarie 44	aaghaai 120 bis
alleen	asyn
alien 12 bis, 28 ens.	asain 36, 214 bis ens.
almanak	aas sain 14
almanaak 164	B
al te	baadjie
atie 14, 38 bis ens.	baatjie 86
aattie 4, 170, 172 ens.	baard
aaltie 8	baard 2 ter ens.
altwee	baarat 2 bis
albai 6 bis, 10 ens.	baas
altewie 62 bis	baas 116 ter ens.
altiwie 214	baases 158
aal tewie 182 bis	babatjie
aaltiwie 202	baabetjie 130, 132 bis ens.
altyd	baie
altait 12 bis, 90	bajaang 2, 4 bis ens.
ambag	baiang 152 bis
ambagh 192 bis	baiaan 84 bis
amper	baken
amper 178	baakent 60, 86 bis, ens.
ander	baklei
ander 2, 4 bis ens.	baklie 136
andir 180, 210, 218	bakelai 134, 136
andar 24, 192	baakelai 124
anderkant	baksteen
anderkaant 86	baksetien 36, 134 bis
antwoord	bakstein 36, 134
an woeqart 84 bis	baksitien 216
arm (subst.)	baaksetien 216 bis
arm 60	bal
ariem 24	baal 50
aarem 210	
aremie 86	

bamboes	begin (subst.)
banboes 36	beghent 44, 46, 64 ens.
baamboes 152	beghint 44
band	beghensel 2, 2, 24 ens.
band 128	beghensal 72, 112
baandie 30 bis	bighensel 182, 216
bandiet	begrawe
bandiet 118	begheraawie 124, 134
bang	beghiraawie 210
baang 22 ter ens.	ghabegheraawie 138 bis
bankrot	ghabegherawie 138
bankoegaroeyat 138	begrip
bars (ww)	begheriep 72
ghabars 18 ter ens.	behou
ghabaras 18	behau 166
barsie	bek
barsie 30	biek 20, 184
beating	bekeer
bieting 204	bekier 204
bedek	beken
bediek 166 bis	biekent 138, 148
bedel	belet
biedel 158, 192 bis ens.	beliet 14, 118, 174 ens.
baidel 178	biliet 122, 136
bedelaar	ghabeliet 44, 180, 182 ens.
biedel laar 192	ghabiliet 46 ter ens.
biedelaar 204 bis	beloofte
bederf	beloeghaftie 66
bedierief 16, 76, 92 ens.	beloning
bidierief 82 bis 84 ens.	boeloening 188 ter ens.
bedieref 44, 76	beloening 64, 156, 210
bedra	beloeganing 132
bedaragh 118	belowe
been	ghabeloef 162
bien 42, 90	ghabeloeftie 64
bain 190	ghabiloeftie 64
pienie 16 ter	ghabeloequatie 64
bees	ghabeloeghaftie 64
bies 142 ter	belt
bieses 142 ter ens.	bilt 146
begin (ww)	bielt 196
beghent 2, 24, 28 ens.	bêre
baghent 8, 82	bierie 106, 112, 210
beghant 214	ghabierie 150, 152 bis ens.
baghint 38	berg
bigint 4	bieragh 112 bis, 182 ens.
bighent 92, 94	beregh 152 bis
ghabeghent 96 bis, 98 ens.	beragh 154
ghabaghent 46	beroerte
baghinent 24	beroetie 6, 80, 174 ens.

berou	bloed
ghaberau 168	beloet 6 ter ens.
berusting	boeloet 32 bis 34 ens.
beroegasten 138	biloe 6, 16, 38
beseöl	haloet 6
basijal 88	beloed 136
besit	beloei 78
besit 154	bloei
beskerm	beloei 6
beskieriem 114 bis	ghaboeloei 216 bis
beste	blom
bestie 192 ter ens.	boeloeim 88
biestie 120	bloot
bestiering	belaet 8
bestijoering 64, 66	bly
betaal	belaif 12 bis 20 ens.
bi/aal 18, 32 bis ens.	balaif 24, 54, 180 ens.
bejaal 46 ter ens.	bilaif 6, 8, 12 ens.
pejaal 52	beleif 66, 188
ghabataal 202	ghabelaif 8, 10, 100
ghabataal 202	ghabalaif 4, 28 bis ens.
beter	ghabilaf 4 bis, 212 ens.
bietter 10, 28, 40 ens.	bo
bietar 50, 58, 92	boe 28 bis, 30 ens.
bietir 92	boei
bewaar	boei 198
bewaar 188, 206 (207 nt, 8)	bok
bawaar 88, 194	boek 18, 142 bis ens.
biwaar 208	boekakes 142
bewys	boekaks 142
bewais 148	bolla
bier	boel 88
bier 204 bis, 212 ens.	boom
bijar 208	boem 36 bis, 88 ens.
bietjie	boemie 212
bietjie 4 ter ens.	boontjies
binne	boentjies 14
benie 8 ter ens.	boentjie 86
banie 4, 88 bis ens.	boosheid
binie 10 bis	boeyasaghait 206
binnekant	bord
beniekaant 24, 58, 60	boeyart 190
biniekaant 24	borrel
blare	boeyarel 20
bilaarie 14	bors
belarie 126	boeqars 106, 128, 130 ens.
blinde	boers 194 bis
belendie 74	boeqarstie 128
beliendie 118	borsbeen
	boers bien 180 ter

- botter
 boefir 170
 boegatar 190
 bou
 bau 106 bis, 108 ens.
 ghabau 66, 202
 boud
 boegaf 62, 68
 boet 50
 boegata 62
 boegaties 68
 boetie 66
 boegadie 64
 braai
 ghaberaai 8, 184
 brand
 berant 88
 beraant 126, 128
 ghabirant 38
 branders
 beranders 186
 breed
 beriet 44, 196
 breedte
 berietie 2, 50
 breek
 beriek 4 ter ens.
 bariek 4, 78
 biriek 98
 beraik 122
 ber'iek 26
 ghaberiek 30, 168 bis ens.
 ghabariek 80, 166
 ghebariek 80
 ghaberiek 80
 ghabireik 218
 brei
 ghaberaai 196 (197 nt. 4)
 bring
 bering 8 ter ens.
 berieng 10, 14 bis ens.
 biring 214
 birieng 98
 barieng 24
 bereng 8
 beraing 50
 ghabererring 58
 ghaberink 184
 broer
 biroer 202
- brood
 boeroet 190 ter ens.
 boeroet 188
 buik
 boegaik 62, 126, 188 ens.
 boeiik 40 ter ens.
 boeiak 50
 boek 218
 buite
 boeiten 6 bis, 8 ens.
 boeitein 42, 52, 94 ens.
 boeitien 50, 62, 92
 boeitan 4, 22
 boeitie 2, 8
 boegaiten 4, 12, 16
 boegaitien 100 ter
 boegaitein 96
 bijoeiten 52
 buitekant
 boeitakaant 24 ter
 boeitakaan 22
 boetie kaant 60
 boete kaant 106
 boegaitie kaant 136
 boegaitan kaant 12
 boegait kaant 80 bis, 148 ens.
 buk
 bek 54
 bulletjie
 boeltjie 142 ter ens.
 buur
 biertie 154
 by (subst.)
 bai 152
 by (praep.)
 bai 2, 14 bis ens.
 byeenkoms
 bi'an koems 178
 byvoorbeeld
 bifoegarbijal 12, 14, 16 ens.
 befoegarbeil 32
- C**
- collect
 koeliek 158
 collector
 koeliekter 144, 156
- D**
- daar
 daar 58, 96

daarom	dertiende
daarem 162 ter	diertienda 110
daariem 164	dertig
fer det 54	diertagh 18 bis 140 ens.
daarsø	deur (praep.)
daarsoe 114	dijoer 2 bis, 90 ens.
dadelø	dejoer 2
daadils 212 ter ens.	doejoer 216
daadels 20, 22, 152 ens.	deurmekaar
daadals 22 bis	dijoermakaar 10 bis, 126 ens.
dsøg	dejоermakaar 6 ter ens.
dagh 12 bis, 18 ens.	dejоevar makaar 14
daghs 114 ter ens.	die
daaghs 162 ter	die 2 ter ens.
daagie 194, 206, 210	di 2
dagbreek	dief
dagh beriek 44 bis, 46 ens.	dief 90
dagh berik 44	diegene
dagh bariek 44	die ghienaghie 124
daaghberiek 162	diep
dak	diep 76, 168
dak 36 bis	diepte
dam	dieptie 14
dam 14 ter ens.	different
dam(spel)	defrent 24, 48 bis ens.
daamp 208	difrent 212
damp (vogtig)	diferent 158
damp 8	dieferent 122
dan	dafierent 24
daan 2, 4 bis ens.	digby
da'an 216	dieghtabai 22
dank	dieghtebai 26
dang 12	dieghtiebai 94
dans	dik
daans 204	dik 10, 36
das-adder	dek 2, 6, 12 ens.
dasa'aader 182	dekie 38
dassie	diekie 30
dassie 184	ding
dat	ding 6
laat 42, 56 bis ens.	deng 12 bis, 14 ens.
det 2	dang 12 ter ens.
deeg	dengie 62
diegh 190	dangie 62, 208
derde	denk 120
dierdie 2, 6, 50 ens.	dink
derm	denk 80, 108, 130
dierem 180	deng 44 bis, 52 ens.
dijariem 180	dang 26, 86, 92 ens.
	diengh 128
	ghadeng 52, 186

ghading 74, 94, 218	deragh 208
ghadieng 166	daragh 14, 134 bis
dit	draad
det 2 ter ens.	deraat 196 ter ens.
dobbelstene	draai
setien doe <u>w</u> el 208	daraai 24, 80
doek	dersai 48 bis, 52 ens.
doek 12, 124, 126	ghaderaai 10
doen	draf
ghadaan 28 ter ens.	deraaaf 134
dogter	drag
doeg <u>a</u> chter 198	deragh 152
dokter	drank
doeg <u>a</u> ktar 198	darang 212 bis
dom	drie
doeg <u>a</u> m 184	derie 2 ter ens.
domino (?)	dierie 84 bis, 94 ens.
doeg <u>a</u> meloe kanat kiem 208	darie 74, 180
donder	dirie 212, 216
doeg <u>a</u> nder 44	drink
donker	dering 16 bis, 20 ens.
doeg <u>a</u> nker 94 bis, 96 ens.	dereng 80, 158, 162 ens.
dood (adj.)	derieng 84, 112, 152 ens.
doeg <u>a</u> t 156, 182	dareng 190 ter
doodgaan	diring 16, 212 (213 nt. 3), 214
doeg <u>a</u> t 16, 18 bis, ens.	dirieng 136
doet 16 ter ens.	derang 212
doeg <u>a</u> et 186	daring 152
ghadoeg <u>a</u> t 18, 182 bis, ens.	derink 168
ghadoet 182 ter ens.	derenk 188
ghadoeg <u>a</u> et 186	ghadering 190
doodnaak	ghadereng 194
doeg <u>a</u> t maak 102	ghadiring 214 bis
maak doeg <u>a</u> t 88	drinkbaar
dooie	deringbaar 16, 156, 176
doeg <u>a</u> aia 16 bis, 20 ens.	dering baars 212 bis
doewaia 10 ter	dereng baar 188, 202 bis
dop	daringbaar 16
doeg <u>a</u> p 8, 146	diring baar 210
dorp	dronk
doeg <u>a</u> arp 114 bis, 202	doeroeng 212, 214 bis ens.
doeg <u>a</u> rep 192, 194	doeroe <u>w</u> ang 212 ter ens.
dors	doeroeu <u>w</u> ang 48
doeg <u>a</u> ars 188	diroeng 212
doeras 22	daroeng 6, 22, 212
dra	daroenk 212
daraagh 196 bis, 198 ens.	droog
deraagh 194	doeroegh 36 ter ens.
	doeroegie 186
	doeroegh 8, 126
	daroegh 8, 20

droom	dwing
doeroem 10, 80, 82 ens.	dewing 202
doeroem 10	
dros	E
deroegas 118	edelsteen
doeroegas 124	pieroesetien 152 bis
druk	een
derek 38 ter ens.	ien 2 ter ens.
derik 64	ienie 92
deriek 88	
drup	eers
derek 212 ter	iere 72, 76, 190 ens.
derip 212	ierees 144, 174
deriep 168	
dryf	eerste
ghaderaif 186 bis	ieriestie 24, 26, 34 ens.
dubbel	ieristie 2, 8, 8
dewelt 86 bis	iereistie 22
diwelt 86	iestie 98, 156
duidelik	aistie 48
doegaidlek 2, 24, 32 ens.	
doegaidlekk 52	eet
doegaidalik 44, 48	'iet 8, 16 bis ens.
doegaidalk 150	gha'iet 166, 188 bis ens.
doegaiialek 72	ghaa'iet 38
dijoedlek 148	
doejoeedlek 148	eetbaar
duif	ietbaar 86, 120, 170 ens.
doeqaif 18 ter ens.	'ietbaar 16 bis
duik	itbaar 156
doeqaik 14 bis	
duim	eetmaal
doeqaim 2, 4, 60 ens.	ietmaal 174, 204 bis ens.
doeqaimie 24, 56, 58 ens.	
duiseling	eie
dejoeqasleng 6	aighie 200
duisend	iegie 208
doeisan 196	
doei sen 196	eienaar
dun	aigenaar 138 ter ens.
den 6 ter ens	
denie 38	eigendom
duur	aighendoegam 64, 138 bis ens.
dijoer 190 bis	
deir 26	eiers
duurder	iejars 200
doeqairdir 162	iers 208
dijoerdie 202	aiars 208
dwang	
dewienng 168 (169 nt. 1)	einstie
dewieng 138	ienstie 78
ek	
diek 22, 28, 64 ens.	
ekspres	
aasperes 6, 78, 80 ens.	
asperes 54	
aasperies 136	
aas saperes 166	
elf	
alf 144	

elfde	foegart 180
alfstie 8, 54, 110	fauoet 214
elmboog	foets 96
almboegh 24	front
almboeghs 2 bis, 4 ens.	foeroent 10
en	foeroeyant 42, 94, 124 ens.
an 2 ter ens.	
en 2	
in 2, 122	
end	G
ant 32, 44, 46 ens.	gaan
ent 44, 46 bis ens.	ghaat 12 bis, 28 ens.
ientie 146	ghaghaan 20, 64
ene	gaap
ienie 200	ghaap 58, 88
enige	gaar
ienaghie 46 bis, 80 ens.	ghaarie 134
erde	gaatjie
ierdie 214	ghattjies 28 bis
erdwurm	gal
iert wierem 184	ghal 6
erfporsie	gang
ierf poegasién 140	ghaang 210
irf poegasie 172	gans
ertjies	ghaans 38 bis
iertjies 160	gars
esel	ghara 146, 158 bis ens.
iesel 18, 20 bis ens.	gharas 212
isla 144	gat
etter	ghat 8, 28 bis ens.
ieter 6 ter ens.	gebore word
eweveel	boerie 16, 34, 132 ens.
iewie fijal 74 ter ens.	ghaboerie 132
	ghaboerei 186
F	ghaboeurie 32, 36 bis ens.
familie	gebruik
faamiltje 130 bis	ghaberiek 52 (53 nt. 4)
faameltje 134	gedachte
faamildje 140	ghadaghtie 4, 10, 24 ens.
faamiltjes 158, 192	gedierte
faamiltjes 124	ghadiertie 16 ter ens.
fiskaal	geduldig
feskaal 184	ghadoeyaldagh 74
flikker	gedurig
felieker 44	ghadieragh 20, 34, 38 ens.
fout	gee
faut 40, 116, 190 ens.	ghief 10, 20, 42 ens.
foet 78, 82, 180 ens.	ghaghief 98 bis, 174 ens.
foegat 218	geel
	ghijal 32
	ghijalie 196

geen	gereöl
gha'ien 10, 14 bis ens.	ghariegilt 44 (45 nt. 2)
ghaa'ien 10	ghariekelat 54
gha'in 14	gesig
ghain 66	ghasiegh 2 ter ens.
ghien 64	gesond
geheim	ghasoeuant 26, 30 bis ens.
ghahiem 48, 56 bis ens.	ghasoent 118
geit	ghasoende 30
ghiet 142 (143 nt. 5)	getal
ghait 142 bis	ghataal 40
gelap	getuje
ghalaaptie 96	ghatoeuagie 138 bis
gek	ghatoeuagie 138, 166
ghiek 6, 48, 108 ens.	getuienis
ghaik 80	ghatoeuagie 64 bis, 68 ens.
gekhed	gewend
ghiek ghaït 174	ghawient 92, 164 bis ens.
geld	gewer
ghielt 26 bis, 140 ens.	ghiefer 138, 156
ghieliet 150	gewese
gheilt 208	ghawiesienie 138
geluid	ghawiesienie 156
ghaloëwait 58, 64, 80 ens.	gewig
ghaloeit 218	wiegh 38
ghaloeiwaat 6 bis	giftig
geluk	gheftagh 184
ghaloek 64 ter ens.	ghiftaghie 184
gelyk	gister
ghalaik 2 ter ens.	ghester 206
ghaliék 216 bis	glas
gemak (huisie)	ghalaas 190
ghamaang 42	glo
gemaklik	ghoeloeft 148 ter ens.
ghamaklek 72, 180 bis ens.	ghaloef 64, 186
gemanierdheid	ghaghoeloeft 186
maniertait 180	goed
genade	ghoet 10, 20 bis ens.
ghanadie 68 bis	ghoëyat 158
genoeg	ghausat 48
ghanoëyagh 10 bis, 192 ens.	ghoei 40, 188, 192 ens.
ghanoegh 26, 30, 104 ens.	ghoeia 64 ter ens.
ghanoegh 52 bis	ghoejie 162, 166 bis
gereeđ	ghoeüaia 50, 66, 166
gharait 124, 174, 186 ens.	ghoeie 166
ghariet 16 bis	ghoeüoëi 188
gereedskap	goedere
ghoeroëyai sekap 136	ghoedring 90, 150 bis ens.
ghoeroëyaiskap 156	ghoedrieng 136, 138 bis ens.
	ghoedrien 160
	ghoedreng 196

goedheid	groente
ghoedie ghaït 64 bis, 172 ens.	ghoeroentie 36, 208 bis
ghoedghait 208 bis	ghoeroegantie 36
ghoedghiet 208	grond
goeters	ghoeroegant 14, 22, 24 ens.
ghoets 38 ter ens.	ghoeroeguent 216 bis
ghoetes 18 ter	ghoeroent 58
goewerment	groot
ghoewermint 150, 154	ghoeroef 14 ter ens.
ghoewirmint 194	ghoeroegat 28, 134, 184
ghoewerment 212 bis	gharoef 2
ghoewirment 212	ghoeroet 214
ghoewawirment 202 bis	ghoeroegat 188
goewerneur	ghoeroefje 14 ter ens.
ghoewernier 116 ter ens.	ghoeroeti 14
ghoewernier 122	ghoeroegaties 166
ghoefernier 116	ghoeroeſts 144 ter
ghoewirnier 206	grotter
ghoewawanier 102	ghoeroeter 142
gooi	grootvader
ghoegai 10, 16, 18 ens.	ghoeroegat faader 150
ghoei 16, 196, 214 ens.	grou
ghau 18, 64	ghoerau 180
ghoegai' 18	H
ghaghoegeai 214	haal
gorrel	haal 18 ter ens.
ghoegar gel 178	haar (pron. pers. f.)
ghoergil 180 ter	10 ter ens.
gou	haar (pron. pers. m. pl.)
ghau 6, 18 bis, ens.	haar 96 (97 nt. 2)
goud	haastig
ghaut 146 ter ens.	haastagh 48, 74
ghauoet 146 ter ens.	haastaagh 110
ghoet 90, 146, 152 ens.	hastagh 124, 134, 180
ghoegat 142, 196	hastaagh 72
ghaaut 12 bis	hakskeen
graaf	haaksekien 62, 74 bis ens.
gheraawie 134	half
gras	half 30, 34, 86 ens.
gheraas 126, 152	haalf 28, 86, 132 ens.
groei	half 158
ghoeroegai 152 ter	hals
ghoeroei 2	haals 172, 200 bis ens.
ghagharoei 10	hand
groeiplek	hand 2, 2, 4 ens.
ghoeroei pelek 2	hant 2, 4, 8 ens.
groen	haant 126
gheroen 32, 152	handie 2, 2, 4 ens.
gheroenie 134, 214	
ghoeroeganie 152	

handelaar	hoeining 212 bis
handelaar 148 ter ens.	hening 154
handelaars 148 ter ens.	hierdie
handelswaar	diesie 2 ter ens.
handelarai 138 bis	hings
handle	hangs 208
handel 216	henges 142, 144
hang	hoe
haang 38, 40, 88 ens.	hoe 120
hang 88, 144	hoek
hard	hoek 76
haart 36, 48, 56 ens.	hoender
hare	hoezander 20, 38 bis
haarie 2, 8 bis ens.	hoender 18
harsings	hoezanders 20
harsens 168	hoes
harslag	hoezas 58
haarsalaagh 186 (187 nt. 1)	hoeveel
hart	hoefiel 29
haart 4, 8, 22 ens.	hoefal 70
hartseer	hoefel 106
haart sijar 84	hoezafel 100
hasie	horn
haasie 88, 182	hem 10, 84, 86 ens.
hê	ham 102, 108, 196 ens.
hie 24, 34 bis ens.	him 6, 156
heerlik	hoem 102
heirlak 22	hoezam 52, 84, 88 ens.
heel	hond
jilie 2 ter ens.	hoezant 16, 18 bis ens.
jielie 56 bis, 158	hoent 20
helfte	honderd
half 216	hoezandery 96, 140 bis ens.
halwie 216	honger
help	hoezangar 188
help 84 bis, 156 ens.	hoezanger 190
helb 52, 128, 198	hoenger 190
hemel	hoog
haimal 44	hoegh 16, 60, 63 ens.
hiemels 124	hoezagh 192, 204
hiemils 166	hoezie 86, 88 bis ens.
hiemles 88	hoogheid
het	hoeghait 178
het 2, 6, 10 ens.	hoogmoedigheid
hat 12 ter ens.	hoezagh moedaghait 192 bis, 196 ens.
ghahet 24	hoogste
heuning	hoeghstie 70, 152
hining 152 ter ens.	hoezaghstie 152
	hoogte
	hoeghtie 134

hoor	ietes 82 bis
hoevar 6, 56 bis, ens.	ietjs 166 bis
ghahoevar 110, 218	in
ghahoer 194	ien 2 ter ens.
horing	an 38, 120
hoering 216 bis	inkom
hoereng 216, 218	qoewam ien 46
hoerings 16	koejam ien 46
hoevarings 16	is
hou	es 2 ter ens.
hau 4, 20, 24 ens.	as 10, 112, 150
haau 160	
hoe 192	J
hoeua 208	ja
hout	jaa 200
hoeuat 134 bis, 218	jaar
hauoejt 152	djaar 32 bis, 134 ens.
hoetie 214	djaars 114
huil	jag
hoeuail 84	djagh 216, 218 bis ens.
huis	jammer
hoeuais 20, 48 bis ens.	djamr 206
hoeis 192 bis, 194	jas
hoeis 90 bis	djas 196
hoeuaises 76	jong
hoeuaises 112	djoeuang 142 bis
hulle	djoeuange 170
hoeuaille 2, 18 bis ens.	djoeuangie 200
hoeile 194, 210 bis ens.	djoengie 190 bis
hoeila 210 bis, 218	jongetjie
hoeuaila 156	djoeuangietjie 78
hoeuajel 10	djoeuangtjie 208
huurgeld	djoengtjie 196
hijoerghiel 194, 202	djoeuangtjies 76 bis
hy	jou
hai 4 ter ens.	djau 8, 22, 188 ens.
hei 92	julle
hie 218	djoeuaille 2 ter ens.
I	djoeuaila 2 bis, 6 ens.
ieder	djoeuaili 14
ieder 12	djoeuail 2
iedir 94	jy
aider 4 bis	djaj 156, 188, 190
iedereen	
ieder ien 28 bis, 34 ens.	K
ieder'ien 24	kaal
iedarien 32, 34	kaal 2, 88 bis
eider ien 90	kaas
iets	kaas 40
iets 22, 50, 66	
its 44, 84, 84 ens.	

kaf	keel-derm
kaf 14, 112, 152 ens.	kijal dierem 178
kakebeen	keer
kaakbien 134	kier 2 ter ens.
kaakebienie 124	kennis
kalbas	kienes 46
kalbaas 214	kers
kalf	kieres 88
144 bis	kin
kalfies	kin 2
kalfis 144	kind
kalk	kint 158, 202 bis ens.
kaalk 22 bis, 90 ens.	kent 32, 34 bis ens.
kalkoen	kenders 156 ter ens.
kaalkoen 38	kla
kam	kelaa 206
kaam 126	klaar
kameel	kelaar 4 bis, 24 ens.
kamiel 18, 140 bis ens.	kalaar 44, 48, 190 ens.
kamijal 112, 180, 182	kilaar 24
kaamijal 152	klei
kamieels 140 ter ens.	kalai 22, 36, 40 ens.
kamieles 140	kelai 12, 22 bis ens.
kamer	kelei 168
kaamer 90	kelie 88
kan (ww.)	klein
kan 4, 6 bis ens.	qelain 2, 158, 168 ens.
kaan 56 bis	qalain 2, 20
ken 202	qalien 14, 24, 134
kant	qelein 14 bis
kaant 4, 14 bis ens.	qelien 14 bis, 148
kan 52 bis	kelain 184
kaantie 138	kalain 38, 202
kapater	kilien 214
kapaater 200	qelainie 68, 76 bis ens.
kapok	qalainie 8, 28 bis ens.
kaboeck 152, 196 bis	qalienie 192
kapoek 194	qeleinie 158
kaboegak 136	kelainie 132, 184
kapoegak 62	kelienie 182, 196, 202
kat	keleinie 38, 208
kat 18, 20 bis ens.	kilainie 138
kated	kleiner
kaatiel 124, 126 bis	qelainer 144
keel	kleinkinders
kijal 168 bis, 170 ens.	kelain kenders 156
kijaal 84	klim
keil 4	keliem 118
	klerasie
	kelier raasie 146

klere	knor
kelierie 10 ter ens.	kenoeyar 12 bis
kilierie 80	kinoer 204
kilirie 210	knyp
kelirie 80	kenaip 40
kalierie 210	koei
kelier 38	koei 40, 190
kleur	koeis 182
kelier 36 bis, 38 ens.	koel
kelijoer 14	koel 172 ter
kelijoeuar 10	koeler
kalijoeuar 10	koelah 44
keloejoer 12	koelie
klip	kuli 194 (195 nt. 1)
keliep 22 bis, 40 ens	koggelmander
kelep 40 ter ens.	koegaghelmaantjie 18
kalip 190	koeghamantjie 184
klippies	kom
kalipertjies 64	koeyam 4 ter ens.
kelapertjies 86	qoejam 6 bis, 10 ens.
kelapirtjies 86	qoem 6
klomp	ghakoeyam 32, 34 bis ens.
koeloejam 24	ghaqaeyam 24, 72, 140 ens.
kloof	ghaqaem 10
koeloefs 12	kombêrs
klou	koeyamperas 38
koeloe 216	koning
kaloe 216	koening 116, 150, 156 ens.
kiloe 216	koenieng 134 bis, 146
kelauyoes 16 bis	koenig 20
knapsak	koenings 192
kenaap sak 154	konyntjie
kneukel	kanaintjie 184
koenoekel 60	kaneintjie 184
kanoeukel 66	kooi
kanoeukel 66	koeyai 196, 200 bis
kanoekels 2 bis	kook
kenoekels 2	ghakoek 14, 126 bis ens.
koenoekels 58	kool
kenoeukels 24	koeyal 200
knie	koop
kanie 50 bis, 58 ens.	koep 26 bis, 136 ens.
kenie 60, 126, 198	koep 26
knies 64	ghakoep 194 bis
kenies 66	ghakoep 154 bis
knip	koopman
keniep 182, 206	koeyap man 204
knoop	koeyap men 192
koenoep 128	
kinoeup 134	

kop	kraffie
koe ~~g~~ ap 2 ter ens.	keraafie 214 bis
koep 8, 216	
koper	krag
kooper 150, 190, 196	karagh 26 ter ens.
goepoer 146	keragh 80, 94, 124 ens.
kophare	karaagh 188
koeg ~~g~~ ap haarie 50, 128 bis	
koppel	krap
koeg ~~g~~ apel 168 bis, 170	kerap 40 bis, 84
koepel 168 bis	ghakerap 170
korring	
koering 40 ter ens.	kreef
koeg ~~g~~ aring 158 bis	kerief 184
korreltjie	
koeraltjie 170 ter ens.	krom
koeg ~~g~~ arljies 146, 184	koeroenam 78
koerlitjies 212	
kort	kromheid
koeg ~~g~~ art 54, 70, 108 ens.	koeroenam ghaït 200
koert 158, 162, 180	
koeg ~~g~~ artes 72 bis	kry
koeg ~~g~~ arts 70	karai 10 bis, 18 ens.
kortste	kerai 6, 12, 14 ens.
koeg ~~g~~ artestie 32, 34, 62	kirai 10, 210, 214
koeg ~~g~~ artastie 30	kierai 118
koeg ~~g~~ artetie 52, 60	karaigh 32
kos	kiraigh 80
koeg ~~g~~ as 42, 84, 166 ens.	ghakarai 34, 84, 182
koes 6, 120, 190 ens.	ghakerai 4
kou (ww.)	ghakirai 218
kau 170	
kau ~~g~~ 170 bis	kryer (vinder)
koeg ~~g~~ au 170	keraijar 150, 152 bis
ghakau 170	kerajer 150
koud	karaijer 150
koeg ~~g~~ at 126, 180	
kouse	kuier
kausie 30 bis	kaioeyar 114
koesie 30	
krab	kussing
keraap 184	kiseng 124
krabbetje	koeseng 196
karaawietjie 8	koeg ~~g~~ aseng 196
keraawietjie 146	
kwyl	kwaad
	koeg ~~g~~ aat 124 bis, 206
	kwaai
	koeg ~~g~~ ai 182, 206
	kwart
	kewart 2, 142, 146 ens.
	kawart 2, 38, 50 ens.
	kwiksilwer
	koeg ~~g~~ eik selwer 152
	kyk
	kaik 40 bis, 52 ens.

kyker	lawement
kaiker 44, 88	lamment 198, 208 bis lament 168
L	lē
laag	lie 58, 64, 180 ens.
laagh 88, 96, 108 ens.	ghalie 22
laär	leeg
laager 94, 108	liegie 88
laagste	leen
laaghstie 70 ter	lien 208
laatste	ghalien 202
laastie 34, 54, 56 ens.	lei
laat (adj.)	lai 118
laat 26, 44 bis ens.	lek
laat (vv.)	lek
laat 8, 10 bis ens.	lekker
laadie (laat die) 84	leker 120, 170, 208
ghalsat 12 bis, 54 ens.	lieker 126, 152, 192
lag	lener
lagh 6 ter ens.	liener 138
laken	lienar 202
laakin 134, 196	lengthe
lakseer	laangtie 2
lakseir 34	lensie
lammetjie	liensie 160
lamatjie 40, 182 bis	lepel
lamtjies 144	liepel 190
lamp	lesson
lamp 88	lesan 20, 122
land	lesen 96, 206
laant 16 bis, 44 ens.	lessen 192
lang	leuen
laang 4 bis, 8 ens.	loegwaikens 192
laank 62	lijoekins 206 bis
laangie 44	leun
laanges 70	liening 108 bis
laangia 72	loeining 82
langer	liegvoetning 6 bis
laanger 28, 32, 72 ens.	lieneg 126
langs	lewe
laanges 86, 148	liewie 166, 188, 218
laangs 88, 182	lewendig
langste	liewendagh 128, 136, 140 ens.
laangestie 32 ter ens.	liewandagh 216
laangstie 30	liwendagh 10, 142
lap	lewendagh 142
laap 30 ter ens.	lefendagh 20
lap 8, 26, 128	lid
	lat 66
	lete 54

lieg	luister
liegh 206 ter ens.	loegmaister 76, 134, 146
lig	loeioegaster 76
loegh 44 bis, 76 ens.	lijoeqaster 136
linker	lyf
linker 2	laif 2 ter ens.
linkar 2	
lenker 28, 48 bis ens.	M
lenkar 68	
linkerhand	maag
linkerhant 24 ter ens.	maagh 6, 188
lenkerhant 24	maak
linne	maak 2 ter ens.
lienie 112, 126, 132 ens.	mak 94
lippe	ghamaak 4, 10, 22 ens.
liepes 126, 210	maan
lood	maan 164 ter ens.
loegat 150, 200	maant 96, 192
looii	maand
loewai 16 bis	maant 32 bis, 94 ens.
loei 16	maand 24
ghaloewai 16 ter	maandie 162
ghaloei 16 bis	maar
ghoeloei 16	maar 4 ter ens.
loop	maa 130
loegap 2, 20, 96	maat
loop 4 ter ens.	maat 22, 26 bis ens.
loegapendie 20	mag
loepant 108	magh 96
loepnie 14 bis, 16 ens.	mak
ghaloep 86, 100 bis	maak 182
looper	maakie 184 (185 nt. 3) ter ens.
loeper 86 ter ens.	maker
los	maaker 36, 50, 72 ens.
loegas 20, 88, 134	maakir 186, 204, 206 ens.
loes 10, 40, 42 ens.	makin 206
loseerde	maakers 192
loeseoier 188	makers 74
losmaak	makou
loegas maak 31	makau 38 bis
lotery	man
loegat rai 74	man 4, 6 bis ens.
lug	men 118
loegh 166	mans 148
lui	manier
loegai 94	manier 32 bis, 34 ens.
luis	manerie 10, 14, 24 ens.
loegais 38	moenerie 4
	master
	maaster 150

matras	mes
matars 62	mies 180 bis, 182 ens.
medisyne	mes 42, 190
mersainie 30 ter ens.	meis 36
mirsainie 136, 190	
midie sainie 16	messie
madiasainie 214	miesie 216
meel	met
mijal 62	met 2 ter ens.
mijoel 202	mat 44, 66, 68 ens.
meen	middag
mining 114 ter	mieraagh 170 ter
mieng 114	middel
meer	miedel 26, 38, 44 ens.
mier 2, 10, 22 ens.	miedel 94 bis
mijar 6 bis, 14 ens.	middelmatig
mair 198	miedel maatagh 188, 194
mierder 42	middelste
meeste	miedelstie 66 ter ens.
miestie 192	milt
meet	mel ^t 186
miet 14	minder
meisie	mender 6 bis, 30 ens.
maisie 200	mander 80
mekhaar	mandar 12
makaander 24, 28 bis ens.	mendaar 28
makaandir 2	mejander 38
maakander 14, 122	minste
makaar 24, 46	menderstie 188
melk	minderiestie 142
melk 40 ter	mis
melek 190	mes 18 ter ens.
melak 40, 198	misken
mielek 166	maskie 4 ter ens.
mening	maaskie 90
mienig 4 bis, 10 ens.	maskih 92
mieneg 12, 52 bis ens.	meskien 108, 124
mienag 12	moeder
mienek 66	moeder 34 bis, 132 ens.
miening 84 bis	moedar 198
mining 114 bis	moeyadar 202
mieng 116	moedswilligheid
mense	moetswellaghiet 114
miesie 2 bis, 6 ens.	moeite
maiaside 200, 208, 210 ens.	moeitie 10, 52 bis ens.
merk	moeyaitie 168
mierk 150 bis, 208	moenie
mierkie 52 bis, 106 ens.	moenie 4 ter ens.
mierks 208	moer
merrie	moer 214 ter ens.
mierie 208	
mieres 142, 144	

moestas	my (pron. poss.)
moestaas 170, 210	main 68 ter ens.
moestaasj 210	
moet	myl
moet 2 ter ens.	mail 22
moe <u>yat</u> 64	meil 30
mol	mails 112
mond	
moent 2, 4, 6 ens.	N
moe <u>uant</u> 168 bis, 170 ens.	'n
mondvol	ien 80, 128 bis ens.
moent foel 6 ter ens.	an 118
moe <u>uant</u> foel 188	
moe <u>uant</u> foegel 168, 170	na
mooi	naa 2, 4, 40 ens.
moei 192	naai
moeia 194	ghasietnaai 30 bis
mooiheid	ghasetnaai 86 bis
moei ghait 194 bis, 208	naam
môre	naam 4, 8, 12 ens.
moe <u>arie</u> 94 bis	naas
moe <u>eroerie</u> 188	naas 6
moerie 166	naby
mors af	naabai 74 bis, 86 ens.
moers af 180	naderhand
mot	naadiraant 10, 36, 48 ens.
moe <u>yat</u> 16, 184	naaderaant 32, 40, 74 ens.
mou	naadaraant 24
mau 12, 128	naadirant 8
moe <u>pau</u> 58	naels
muis	naagils 38, 182 bis ens.
moe <u>pais</u> 16, 20 bis	naagels 8, 126, 208
moeis 38	naeltje
murg	naagiltje 50 bis, 198 ens.
mergh 180	naageltje 60 ter ens.
muscles	naagaltje 8
moesels 198	naagel 198
moegils 198	
moe <u>uasels</u> 198	nag
moeyls 62	nagh 28 ter ens.
musiek	nagh 20
moesiek 208 bis	nagh 94
muur	nakend
mijoer 6, 40, 86	naakent 6 ter ens.
moejoer 216	nat
mijaar 134	nat 4, 8, 10 ens.
my (pron. abs.)	natie 38, 40
main 24, 68 bis ens.	netie 126
	nattigheid
	nateghait 4 bis, 10 ens.
	nataghait 196
	natighait 4

nederig	noem
nedaragh 58	ghanoemt 4, 54 bis ens.
niederagh 88	ghanoegam 208
neem	nog
niem 164, 192, 194 ens.	noegh 18 ter ens.
negen	noegagh 118, 184, 186
niegie 122, 134, 144 ens.	nood
niekie 198 bis	noeghart 128 bis
negende	nooit
niegandie 54	noegwait 10, 12, 198 ens.
niegendie 110	notice
nieghendie 6	noeguates 138
negentiente	nou
niegantiedie 58	nau 30, 74, 102 ens.
negentig	naau 100
niegentagh 140 bis, 142	noe 80
nek	numbers
niek 4, 54, 80 ens.	noembars 52
niegie 134	nuwe
nekbeen	niewie 32, 102 bis ens.
nieg bien 180	O
nes	o
nies 152	oe 2, 68
net	of
net 102	oeuf 4 bis, 6 ens.
netso	oef 212 ter ens.
nitsoe 8, 44, 120 ens.	officers
netsoos	oefsars 192
nitsoe 10, 12 bis ens.	olie
nitsoegaaal 64	oequalie 154, 168, 170 ens.
neus	oequali 36
nis 2, 4, 34 ens.	oeolie 154
nies 6, 8, 126	olifant
neusgat	aulifaan 16 bis
niesghat 126	oelifaan 38
nie	oequalifaan 182 bis
nie 2 ter ens.	om
niet 2, 8, 10 ens.	oequam 2, 4 bis ens.
nies	omtrent
nies 84 (85 nt. 1)	oequamterent 2, 14 bis ens.
nis 178 bis	oequamtarant 206, 212
niks	oequamtarient 6
niks 6, 10, 21 ens.	oequamterenta 138
neks 62, 94	oem terent 218
naks 90	ondat
niekes 58	oequam det 178
nodig	ondraai
noedagh 4, 10, 24 ens.	oequam għadhera 204

órmkeer	oog (fontein)
kier <i>oequam</i> 86 bis	oegh 154 ter ens.
omwoelsel	<i>oevagh</i> 12, 154 bis
<i>oequam woeqalsels</i> 196	
onder	oook
<i>oevander</i> 2 ter ens.	oek 16, 26, 36 ens.
<i>oendir</i> 210 bis	<i>oevak</i> 2, 4, 6 ens.
ondergaan	auk 208
gaat <i>oevander</i> 44 ter ens.	
onduidelik	ookso
<i>oevan doevoidelek</i> 20 ter ens.	oek <i>søe</i> 40 ter ena.
on-egalig	oeksoe 12
<i>oevan inghaal</i> 40	
<i>oevanie ghaal</i> 60, 128	oom
<i>avanie ghaal</i> 126 (127 nt. 3)	<i>oequam</i> 202
ongehoorsaam	oomblik
<i>oevan ghie hoevaraam</i> 114	oemlek 80
ongeluk	omblikkie
<i>oevangeliek</i> 84, 172	oemlekie 60
<i>oevan ghaloek</i> 90	
<i>oevan ghoelek</i> 98 bis	oop
<i>oevanghoeloeyak</i> 106	<i>oevie</i> 50, 128 bis ens.
onkoste	<i>oevaprie</i> 24, 204
<i>oevan koegastie</i> 134, 152	<i>oevar</i> 26
<i>oevankoestie</i> 202	oopmaak
onnuttig	<i>oevapmaak</i> 204
<i>oevan noetagh</i> 64	oor (subst.)
onreg	<i>oevar</i> 2 ter ens.
<i>oevan riegh</i> 136 bis, 138 ens.	<i>oevarie</i> 2, 4 bis ens.
ons	serie 182
<i>oevans</i> 6, 20, 24 ens.	
<i>oens</i> 4	oor (praep.)
wai 64, 70	<i>oevawer</i> 32, 88, 140 ens.
onse	<i>oevar</i> 8
<i>oevansain</i> 148, 150, 152	<i>oevar</i> 50, 52, 58
<i>oevansein</i> 148 bis	<i>oevar</i> 48 bis, 50 ens.
onthou	<i>oevar</i> 206
<i>oevantau</i> 84 bis	<i>oevir</i> 180
ontstry	aufer 140
<i>oevanseterai</i> 12 bis, 102 ens.	
<i>oevansatarai</i> 188, 212	oorblaas
<i>oensterai</i> 138	<i>oevar ghabelaas</i> 196
onverseker	oordwars
<i>oevanfersiker</i> 166	<i>oevardewars</i> 196 bis
oog	
oegh 44, 108, 168 ens.	ooreens
<i>oevagh</i> 118, 198	<i>oevarhiens</i> 72, 164, 170 ens.
<i>oeghie</i> 124	<i>oeverhins</i> 164
<i>oegie</i> 198	
	oorgat
	<i>oevarghat</i> 48
	oorgee
	<i>oevarghie</i> 6 bis, 78 ens.
	oorlangs
	<i>oevarlaangs</i> 196
	<i>oerlaangs</i> 196
	oorlog
	<i>oevarliegh</i> 136, 192, 204

oevarlegh 136 bis, 206	optel
oevarlagh 114, 196	oevap tiel 106, 108, 180
oevoerlegh 196	tiel oevap 24, 56, 60 ens.
oorskiet	oevap ghatiel 58 bis, 108 ens.
oevarekiet 20 ter ens.	ghatiel oevap 90
oorslaan	optrek
salaan oevap 112	oevap terek 180
oortreksel	terek oevap 180
oevartareksel 196	order
oorwin	oevarder 2, 22, 72 ens.
'oerwien 188, 206	oerder 72, 118
op	oerdie 70 bis
oevap 2 bis, 4 ens.	oedir 36
oep 216 ter ens.	oevader 124
openbaar	gha'oevader 20 bis, 36
oepanbaar 34, 88	gha'oevader 184
openbaar 194, 210	gha'oeeder 196
opeoenbaar 152, 174	os
oeboen baar 90	oevas 38, 180, 182
oepoevan baar 80 bis	oes 180
oepoevan baar 62	oud
oevapanbaar 34	oevat 76 bis, 102 ens.
ophou	oevait 64
hau oevap 34	au 4, 76, 190
hoe oevap 192	ouderdom
oevap ghahau 28 bis	audioedam 32
ophys	audiedoevam 142
ghahais oevap 168	ouer
opkom	oevader 74 bis
oevap koevam 44	oevawir
koevam oevap 44	P
oppas	paar
oevapas 118	paar 106 bis
pas oevap 54, 136, 184 ens.	pad
paas oevap 8, 42, 202 ens.	paat 44 ter ens.
oeppas 102	padda
oprol	parak 16
roeval oevap 38, 128 bis ens.	padak 184
opsieners	paksak
oep siers 192	paksak 22, 24
opsluit	papier
soeloevait oevap 90	paampier 156
seloeuvait oevap 90	part
opstaan	paart 4 bis, 8 ens.
oevapsstaan 58, 60 bis ens.	paarat 8
oevapstaan 2, 6	peraat 100 (101 nt. 1)
oevap ghasetaan 100	paarts 44, 94, 126 ens.
opswel	paartes 34 bis, 54 ens.
oevap ghasoeviel 20	partie 2
	paartie 4
	baartie 86

party	piliek 108
paatai 142 bis	pelekie 8 bis, 26 ens.
passeeer	peliekes 28, 198
pasier 98	paleks 70, 116 bis ens.
perd	pluis
piert 142 ter ens.	pelejoes 10
pierat 20, 38	pols
peirie 142 ter ens.	poels 24
pêrels	pond
peirils 152	poeuant 144 ter ens.
permissie	pop
permeeie 38 ter ens.	poeçap 88 ter ens.
permesi 10, 192, 196	poep 150, 208
permessie 150, 152, 204	poeçaps 88, 204 bis ens.
permiesie 194	pot
parmeei 186, 188 bis	poeçat 190
permiesien 116	potjie
permesien 134	poeçatjie 190
permessien 130 bis	praat
bermesie 38	peraat 2, 10, 12 ens.
pêrs	pieraat 6, 30, 34 ens.
piers 32	pieraat 78 ter
peper	ghaperaat 166
pieper 190	present
pik	persent 192, 194
pek	parsent 192
pilsar	persient 140, 184
pilaar 86	proe
pinkie	poeroe 170
penkie 60, 66 bis	prys (ww.)
pankie 2	perais 12, 64
plaas	parais 204
pelaas 26 bis, 210	ghapereist 64
plaat	prya (subst.)
pelaat 216	perais 26 bis, 66 ens.
plank	peraais 144 ter ens.
peleng 62	parais 202 ter
plant	pereis 72
pelaant 154 bis	peraaisea 144
plat	puisie
pelaat 58, 64, 66 ens.	paioesie 190
pilaat 216 ter	punt
pleister	pent 2 bis, 40 ens.
palaister 40	pant 180
piliester 214 bis	pint 210
ghapelaister 40	pien 126
plek	pentie 56, 58 bis ens.
pelek 2 bis, 4 ens.	pentes 38, 40, 66
pelak 6, 28, 56 ens.	pents 62
palek 64	pure
	pierie 6, 48, 74 ens.

put	rivier
piet 12, 14, 16 ens.	rafier 4, 116, 152 ens.
pet 16 ter ens.	rafiers 154
pit 154	robber
peit 16	roegaber 136
pyl	roebers 136
poejoel 216 ter	
Q	
quarry	roep
koequaarie 150 ter ens.	roep 174
kequaarie 150 ter	roeugap 118
quits	gharoep 204 ter
kiettjs 136, 140	gharoegap 204 bis
R	
raak	roer
raak 6 bis, 30 ens.	roer 14 ter ens.
gharaak 216 bis	gharoer 186
rede	
riedie 6 ter ens.	rol
riedies 4	roeugal 172
reën	gharoel 30
rient 12, 96 bis ens.	
reg	rond
riegh 2, 4, 12 ens.	roeuant 42, 136
regte	rondom
rieghtie 2, 12	roeuant oekam 88, 126, 154 ens.
regter	roeuaand oekam 114 bis
rieghtar 2, 68 bis ens.	
rieghter 2 bis, 4 ens.	ronchte
regterhand	roeuantie 48
rieghterhant 24 ter ens.	
reguit	rooi
rieghoeuait 28, 62, 66 ens.	roeigail 44, 150, 184 ens.
reken	roewija 32
rieken 28 ter ens	
riekan 32, 142, 144	rook
riekin 32	roek 170 bis
gharieken 22	
reuk	roos
roegauik 14 ter ens.	roeugas 36
ribbebene	roezaas 14
rips 62	
reps 62	rosyntjies
ring	rasaintjies 212 bis, 214 ens.
ring 50, 196 bis	raseintjie 158
rieng 136, 146	
reng 196	rou
	rau 16, 134
	rug
	roegh 6, 42, 50 ens.
	roeagh 124, 126, 128 ens.
	rugbeen
	roeagh bien 200
	ruik
	roeayaik 170, 190
	fraik 22 (23 nt. 2)
	ruil
	roeigail 12, 14 bis ens.
	roegaile 104, 124
	gharoeuail 178

rus	se
res 112	sain 2 ter ens.
ry	sein 2 bis, 70 ens.
rai 94 bis, 124 ens.	sen 10
ryer	seb
rair 94 ter ens.	siegh 24, 30, 32 ens.
ryk	sie 4, 52, 72, ens.
raik 138, 156	sei 2, 52
riek 156	ghasiegh 20 bis, 22 ens.
raikie 156	ghasie 4, 12, 54 ens.
riekie 158	ghisie 62
ryns	see
raais 202	sie 12, 112, 138 ens.
rytuig	seen
raitioegh 188	sieghent 64 bis
S	seep
saaklik	siep 126
saaklik 12	siep 12
saam	seer
saam 2 ter ens.	sier 8 bis, 26 ens.
saam met	sijar 26 ter ens.
saarnat 54	self
saamet 112, 120	self 50, 56, 60 ens.
sabel	self 66, 134, 148 ens.
saawel 36, 136, 196 ens.	silf 154
saawil 216	selwer 4 bis, 6
sawel 88	selwir 6
saafraan	silwars 214
yafaraang 12	sening
sag	yienie 16 bis
sagh 22	servant
yagh 62	serwent 64, 66
saghtie 212	sierwent 140
sak (ww.)	serwents 66
ṣak 112, 120	serwentes 64
sak (subst.)	ses
sak 12, 126	sies 32 bis, 92 ens.
saak 28, 126	seude
ṣak 12 ter ens.	siestie 6, 54 bis ens.
sakdoek	saistie 106
sakdoek 196 bis, 198	sestiente
sake (Eng.)	siestiedie 58
saik 138	sestig
sal	siestagh 86, 140, 152
saal 22, 30, 44 ens.	sewe
sand	siewie 20, 38 bis ens.
sant 24	sewende
saant 22	siewendie 6, 54, 72 ens.
	sewentiende
	siegentiendie 58

sewentig	sekaars 96
siewentagh 140, 194 bis	sakaarie 188
siewanetagh 140	skaduwee
siewintagh 140	sekaadwieg 44
shilling	
sjiling 208 bis	skeen
siek	sekien 28, 50, 60 ens.
siek 52, 78, 84 ens.	sakien 198
siekie 190	skeer
siekte	sikier 210
siektie 22 bis, 30 ens.	skep
siktie 34	sekiep 14
siel	skerm
siel 88 (89 nt. 5), 180	sekerm 76
sien	sekeram 76
sien 10 bis, 164 ens.	skerp
sain 80 (81 nt. 3)	sekierep 178, 180 bis ens.
sin 36	sekerep 182
ghasien 28, 134 bis ens.	sekeirp 216
ghasin 204	sekierpie 182 ter
silwer	sekarpie 216 ter ens.
selwer 12 bis, 146 ens.	sakirpie 216
salwer 190	sakarpie 216
sing	sekairpie 216 bis
sieng 204 (205 nt. 3)	skerpioen
seng 204	sekirpejoen 16
single	sekipoëioen 88
senkel 12, 188	skeur
sinnigheid	sekijoer 182
senaghiet 76	skiet
sit	sekiet 90, 182 bis ens.
siet 6 bis, 14 ens.	sikiet 216 ter ens.
set 200 bis	ghasekiet 216, 218
sit 22, 48	ghasikiet 216
ghasiet 30, 60	ghasakiet 216
ghaset 212	ghaskiet 216
sit (ondergaan)	skilpad
siet 46 ter ens.	sekelpaat 184
ghasiet 168 bis	skim
skaal	sekem 44 bis
seqaal 146	skinder
skaam	sekender 206 ens.
sakaam 188, 204	sekiner 166 bis, 168 ens.
skaap	skoon
sekaap 18 bis, 140 ens.	soekoen 2 ter ens.
sekaap 178 ter ens.	soekoejan 14, 20
sekaaps 140 bis, 142 ens.	sekoen 8
skaars	soekoejan 20
sakaar 202	soekoenie 8, 12 bis
sakaars 192, 210	soekoejanie 14
	skoon(maak)
	soekoen 2

skouer	slaan
soekhoer 8 bis	selaat 204
soekoers 196	slaap
soekoeuars 54, 58, 90 ens.	seloop 6 bis, 8 ens.
soekoeuars 126	silaap 6, 10 bis ens.
soekoeuoers 94	ghaselaap 168 bis
skrop	slag (ww.)
soekoevoeup 38 bis	selagh 184
skryf	salaagh 196
sekariewie 48, 208	slag (subst. plur.)
sekeriewie 206	selaa 218
sakerwies 84	slag-are
ghasekeriewie 70	selagh aarie 178
ghasikeriwi 72, 142	salaagh aarie 180
ghasekerewie 74	slagplaas
ghasekeraiwie 52	salaagh pelaas 180 bis
ghasiekteriewie 128, 184	slagtande
ghaskireiwie 4	salaagh taandie 182 ter ens.
ghaskireiwie 6, 168	salaagh taandie 182 ter
ghaskariewie 12	slang
ghaskeriwi 156, 164	salaang 16, 20, 190
ghasekriwie 4, 8, 60 ens.	selang 20
skud	slaang 88
soekoet 24	sleep
soekoetel 14 bis, 86 ens.	seliep 126, 128
seketal 134	sleg
skuit	seliegh 96, 166, 204 ens.
skiet 108 bis	saliegh 194
skuld	sliagh 146
soekoelt 102, 108, 138 ens.	selieghtie 96
sekoelt 138	salieghtie 206
soekoegalt 202	silieghtie 114
soekoegalts 192	sloop
skuldenaar	seloop 196
soekool dienaar 138	sloot
soekool denaar 156, 158	seloet 152
soekoeldinaar 202	seloetes 154
sekoel dienaar 138	sluk
sekoegaldenaar 138	selek 84, 86 bis ens.
skuur	selik 170
sekijoer 36	ghaselek 168 bis, 170 ens.
sekejoer 170	sluk-plek
sekier 120	seloek pelek 180 ter
sekijoepar 2	silock pelek 180
soekjoer 2	slym
skyn	selaim 6, 10
sekain 192	salaim 84
skynsel	smaak
sekainsel 44 bis	simaak 12, 14 bis ens.
slaaf	semaak 36 bis, 38
selaaaf 50, 70, 74 ens.	
silaaaf 116	

smeer	sonder
samier 168 bis	soegander 30, 34, 48 ens.
semijar 170 bis	soender 200, 208 bis ens.
smelt	soog
ghasemelt 200	soei 198
ghasemielt 170	saint 174
sneeu	soort
senau 170 bis	soegart 22, 32 bis ens.
snot	soert 118, 126, 136 ens.
senoeyat 196	soegartie 2
snou	soertie 190, 192, 198
senau 180	soos
sny	soes 90
senai 30	soes 44
ghasenai 36	sop
so	soewap 14 bis
soe 8, 36, 52 ens.	sous
soek	sauvoes 202
soek 26, 40, 164 ens.	sauya 202 bis
soen	sout
soen 32, 168, 170 ens.	saut 38 bis, 154 ens.
ghasoen 8	soepat 154
soet	soutpan
soet 22, 86	saut pen 38 bis
soetjies	soveel
soetjies 70 bis, 126 ens.	soefjal 30, 102, 112 ens.
soetjis 68	soefjal 100, 104, 130 ens.
soldaat	soefjal 14
soegvaldaarie 114	soefjal 14
soegvaldaarie 116	soefiel 34
somer	sovoort
soemer 40, 44	soefoeyart 16 bis, 18 ens.
sommige	soefoeyart 62
soemaghie 8, 16, 34 ens.	spalk
soemeghie 10, 12 bis	sepalk 30 ter ens.
soemoeghie 32	span
soemghie 4	sepaan 134
son	sepan 196
soeyant 44 ter ens.	spat
soeyand 120	separat 38
soent 34 bis	ghaspart 28
sonde	speed
soeyandie 12, 50, 86 ens.	sepiet 118
soeyandie 192, 200 bis ens.	speel
soendie 10, 112	sepijoel 86, 206 bis ens.
soendie 12, 54, 204 ens.	sepijoeyal 10
soeyandes 192	speenbulletjie
soeyandies 204	sepien boeltjie 142
	sepien beltje 144 ter

speletjes	steel
sepijoeltjes 206, 208 bis	setiel 90
spool	steen
sepoel 2, 4, 8 ens.	setien 196
spot	steen-esel
sepoeqat 206	setien iesel 18, 20 bis ens.
sepoet 206	setein iesel 20, 38
spreuu	setien isls 144
sepirijoe 184	ster
spring	sitieries 96
sepering 186, 208	sterf
sprinkaan	setierif 102
sepierenkaan 186 bis	sterk
spuit	seterak 20, 62, 108 ens.
sepait 10	setark 12, 212 bis ens.
sepeit 10	seterk 58 bis, 62
sipeit 10	seterik 96
ghasepoewait 186	seteriek 16
spuug	seterek 188
spiegh 6 ter ens.	satarak 212
spyker	saterak 212
sepaikers 196	seterk 112
staan	satirk 22
setaan 8, 26, 34 ens.	saterk 212
sitaan 6, 10, 180	seteirk 212
sataan 74 ter ens.	sterrekyker
setaat 48, 50, 60 ens.	setierkaiker 164 ter
sataat 206	stert
ghasetaan 74	stiert 216
ghasataan 54	steun
ghasataat 202	satiens 84 bis
stad	setien 84
setaat 22, 48 bis ens.	stil
sataat 194	setel 54, 58, 62 ens.
stadigies	setiel 48
setaaraghies 44, 112	setal 90, 120
setaaraghais 44	stink
setaarghies 112 bis	seting 12
setaarghis 48	stink-heid
stal	seting gheit 210
setaal 144	stoep
stamp (Eng.)	soetoep 86, 88 (89 nt. 2)
satemp 196 ter ens.	stof
satamp 196 bis	soetoeqaf 22
setamp 150 bis	soetoeqaf 170
setamp 152	stok
steek	setoek 86 ter ens.
stiek 20, 48 bis ens.	setoequaak 86 ter
setiek 86, 182	soetoekek 86
ghasitiek 86	

stoot	soegaakie 206
setoegat 29, 166	siwaakie 216
setoet 86	swart
ghasitoegat 218	soegat 32, 44, 184 ens.
stop	soegaatje 196
setoegap 10 bis	sweer
soetoegap 32 bis	soegair 148
soetoep 32 bis	sweet
ghasetoegap 136	siwiet 20 ter ens.
ghasoetoegap 36 bis	sewiet 210
straf	sepiet 196
sataraf 12, 212	sy (subst.)
sataraaf 188	sai 6, 32 bis ens.
setaraf 212	saies 88
setaraaf 116, 166 (167 nt. 2)	sy (pron. abs.)
streep	sai 46 bis, 94 ens.
satrieb 86	sei 174
strepies	sy (pron. poss.)
setriepis 28	sain 4 ter ens.
strooi (ww.)	sein 2, 70 bis ens.
setoeroegai 126 bis	sy-snit
strooi (subst.)	ghier 128 bis
seteroegai 112	T
stroop	taal
soetoeroep 14	taal 2, 22, 44
stuk	/aal 138
setiek 126, 128 bis ens.	tafel
setek 150	taafel 190 bis
setoek 150	tagtig
setik 152 bis	taghentagh 142
stek 8, 40	tagheintaagh 144
setiekie 126, 128 bis ens.	tak
setekie 132, 134	tak 112
setoekie 202 bis	takie 152
stuur	tamaai
setier 158 bis	tamaai 28 bis
seteir 158	tande
setijoer 194 (195 nt. 3)	/aandie 2 bis, 84 ens.
ghastier 156	taandie 182 bis
ghasetijoer 194 bis	tapyt
suiker	tapait 38, 86 bis
saiker 202, 212	tapat 88
swaar	te
soeghaar 38, 108	te 2 bis 4 ens.
sehaar 96, 108	ta 4, 44, 46 ens.
soeghaar 180 bis	ti 24, 36, 50 ens.
swaarkry	tie 142
sehaar kerai 84	
swak	
soegaak 14, 22 bis ens.	
segaak 62, 72, 76 ens.	

teen	tjalie
tieghin 2	tjaalie 196 bis
tieghen 66, 68	
teghin 24	toe
tien 200	toe 50, 134
tie 62 bis	
ti 52	
teenmekhaar	toemaak
tieghen makander 116	maak toe 78, 88 (89 nt. 2), 134
teghenmakaander 174	toeghamaak 126
teenspoed	
tighensepoet 208	tong
teenstrydig	/oeng 8, 52, 58 ens.
tigeinsetaraaidagh 72 (73 nt. 3)	/oengang 206
teer	
tijar 154 bis, 214	toontjie
teken	toeqantjie 2 bis
tiekint 208	toeqantjies 2, 28 bis ens.
tel	toentjies 64
tiel 88 bis	toentjis 8
telbaar	
tielbaar 34	top
tent	/oeps 146
tant 206	top off
tentie 114	toeqap af
terug	tot
teregh 102 ter ens.	toet 2 ter ens.
terugbring	toeqat 58
bering teregh 158	
teruggaan	toutjie
ghaat teroegh 148	tauutjie 198
terugkom	trakteer
/oeqam teregh 104 bis, 106 ens.	teraaak tijar 204
terugstoot	terak tier 204
setoeqat teriegh 166	
soetoet teragh 206	trap
tevore	tarap 40
tefoeyar 18, 185	terap 112
tefoer 4	teraaap 134
tevrede	travel
tafersidie 200	terewel 28
tafiriedie 206	traveller
tefiraaidie 206	tarewlaar 22, 26, 48 ens.
tien	tarawlaar 28, 116 bis
tien 14 ter ens.	terewlaar 114
tier	terawlaar 118, 172
tieger 218	tarawelaar 28 bis
tin	terawelaar 114 ter
tan 190	terawielaar 156
	teraaawelaar 162
	terewielar 70 bis
	trek
	terek 2 ter ens.
	teriek 24
	terik 80
	tarek 78 bis
	tarak 8, 88
	teraaak 82
	ghaterek 78

trou (ww.)	uitbring
toerau 140	berieng <i>oēgait</i> 106
trou (subst.)	bereng <i>oēgait</i> 36
terau 80 bis, 198 ens.	uitdruk
tarau 198	<i>oēgait</i> derek 4, 38 bis ens.
tuin	<i>oēgait</i> ghadaroēgak 200
toegain 154 ter	uitgaan
tijoen 138	ghaat <i>oēgait</i> 38, 82, 180
tussen	uitganer
toesien 2, 24 bis ens.	<i>oēgait</i> ghaater 178
toesen 2, 170, 194 ens.	uithaal
toesein 2, 8, 44	<i>oēgait</i> haal 182
toesin 4 bis	<i>oēgait</i> ghahaal 200
toesain 40, 48	uithol
toegasen 178 bis, 180	hoēgjal <i>oēgait</i> 134
twaalfde	uitkom
toegaalfstie 56, 110	koēgam <i>oēgait</i> 34 bis, 38 ens.
twee	<i>oēgait</i> koēgam 186, 202
tewie 2 ter ens.	uitmaak
tawie 26	<i>oēgait</i> ghamaak 170
tiwie 20	uitrek
tweede	riek <i>oēgait</i> 88
tewiedie 4, 26, 44 ens.	uiteoek
tawiedie 2, 44, 114 ens.	<i>oēgait</i> zoek 70
tiwiedie 218 bis	uittrek
twiedie 6	<i>oēgait</i> terek 28
tweelinge	trek <i>oēgait</i> 210
tewie lengie 34 bis	tarak <i>oēgait</i> 28
twintig	uitvind
toegantagh 18 bis, 94 ens.	<i>oēgait</i> fendie 40, 52, 106 ens.
tawentagh 198	<i>oēgait</i> fandie 150
twintigste	<i>oēgait</i> ghafendie 150
toegantaghstie 58 bis	uitwas
tefentaghstie 164, 166	waas <i>oēgait</i> 40 bis
tyd	uur
tait 4 bis, 10 ens.	<i>oēgair</i> 110
taits 46, 50	
taites 78	
U	
u	vaal
<i>oēgai</i> 2, 22, 30 ens.	faal 32
oei 64	vader
au 82	faader 130 ter ens.
uit	val
<i>oēgait</i> 4 bis, 6 ens.	fal 8 bis, 138 ens.
uitbetaal	faal 16, 18 bis ens.
<i>oēgait</i> betaal	ghafal 14 ter ens.
uitbreek	ghafaal 18 ter ens.
<i>oēgait</i> beriek 152	van
V	
	fan 2 ter ens.

vang	ver
fang 98 bis, 100 ens.	fier 22, 30, 50 ens.
faang 186	verbly
ghafang 182	ferbelait 72 (73 nt. 4)
ghafeang 216	verbouereer
vanmekhaar	ferboeroer riet 82
faamakaander 28, 56, 60 ens.	verbruik
van mening	ferberaalk 4, 4, 22 ens.
famiening 110	ferberiek 14 bis, 16 ens.
vark	ferbereik 16, 192
fark 20	ferberoeik 210
fars	ferbireik 22 ter ens.
fars 212	ferbiraik 190
farsie 2 bis, 4 ens.	ferbiraai 8
fersie 34, 78	ferberoegai 136, 194
vas	ferboeroegaik 140, 144, 146 ens.
faas 30, 40, 98 ens.	ferber'aik 14
faast 86 ter	ferber'iek 16 ter
fas 124	firbaraik 210
vashou	firboeroeik 214
faas hau 196 (197 nt. 8)	ghaferberiek 14
vasmaak	ghaferbaroeik 210
faas maak 196, 198	verder
vasnaai	fierder 66
ghasetnaai 86 bis	fierdar 152
ghasietnaai 30 bis	fierders 106
vat	fierdars 80 bis
fat 8, 12 bis ens.	verdien
faat 8	firdien 210
oeyat 200	vergeet
wat 200 ter ens.	ferghiet 24, 40, 78 ens.
veel	ferghait 178
fijal 30, 64 bis ens.	ghafirghiet 4
veertien	vergifnis
fiertien 110 bis	ferghefnes 130
veertiende	verguldsel
fiertendie 110	ferghalt 90
veertig	verhuis
fiertagh 34 ter ens.	ferhoeuais 116
vel	ghaferhoeuais 22
fiel 8, 10, 16 ens.	verhuur
fiejl 2	ferhijoer 202
fijal 180	firhijoer 202
fel 10	firhoeuair 202 bis
veldrot	ghaferhijoer 192
fielt roeyat 182	verkeerd
venster	ferkiert 52 bis
fienster 48 bis	verkla
	ferkelaa 166
	verkleur-mannetjie
	ghakelejoer mantjie 184

verkoop	ghaferseprai 216
ferkoep 136, 194, 202 ens.	gheferseper 14
ferkoep 26, 118, 140	vertel
ferkoeyp 192, 200, 202 ens.	ghafertiel 160
firkoepe 194 bis, 200 ens.	vervuij
firkoeyp 202 ter ens.	ferfielt 152
ghaferkoep 158	verwoes
ghaferkoeup 202	feroestie 152
ghawerkoep 154	feroestie 138
verkoper	foerausit 74
firkooper 202, 208 bis	vet
firkoeypire 204	feit 208
verleë	vettigheid
ferlie 72, 96, 158	fataghet 210
ferliegie 206	vier
fer liekie 196	fier 2, 74, 84 ens.
fir liekie 198 bis	vierde
verloop	fierdie 2, 6
ferloep 24 bis, 46 ens.	firdei 54, 58
ferloeyap 24 bis	wierdie 48
ghaferloep 32, 70, 100	vierkantig
verloor	fierkaan tagh 134
ferloejar 100, 106, 138 ens.	vinger
ferloejars 144 ter ens.	fenger 40 bis, 66 ens.
ghaferloejar 106	fingar 198
vermeerder	fengers 24 bis, 28 ens.
fermeirder 138 bis	fingars 2 ter ens.
fermierder 138	fingirs 24
fermijarder 158	vineyard
vermoor	fienigart 138
fermoeuart 136 ter	vir
fermoertes 136	fer 2 bis, 4 ens.
vers (uit die Qor'an)	far 34, 126, 190 ens.
ferse 72	fir 192 ter ens.
fersie 78	vis
verseker	fes 186 ens.
fersiekar 12	fis 16, 186
fersiker 166 ter ens.	fas 38
fersieker 26	visit
versie (koei)	fesiet 206
fiersie 142 bis	vlak
verslyt	felak 206
ferşalait 162	felaak 120
versoek	vlakte
firsoek 208	falaaktie 86
versprei	fielaktie 112
ferseparai 10, 16, 74 ens.	vleg
ferseparai 186	ghafeliegh 10
fersaparai 200	
fierseparie 14	
ghaferseperai 186	

vlegsel	vooraan
felieghsels 128 bis	foeyaran 74
vleis	voordeel
felais 8 bis, 14 ens.	foeyardijal 140 ter ens.
faelais 178 bis, 180 ens.	voorkant
vlieg	foeyar kaant 134 ter
feliagh 16, 170 bis	voorkop
filiegh 38	foeyarkoeyp 54, 62 bis ens.
vloer	voorkophare
foeloer 36 ter ens.	foeyarkoeyp haarie 2
vlooij	voormaak
foeloei 38	foeyarghamaak 20
foeloepai 88	voormiddag
voel	foeyarmieraagh 170
foel 170	vooroor
voël	foeyar oeyar 78
foel 184 ter ens.	voorpact
foels 38 bis, 182	foeyarpaart 2
foeyals 20 bis, 182 ens.	voorstje
voëltjie	foeyarstje 100 ter ens.
feeltjie 18 ter	voorvinger
voer	foeyarfenger 66 bis, 68
foer 202	foeyarfingar 4
foeyar 202	foeyarfangar 2
voering	vra
foeroen 86	feraagh 26 bis, 50 ens.
wiesen 196 (197 nt. 2)	faraagh 84 bis, 212
voet	firaagh 22, 208
foet 2 bis, 28 ens.	ghaferaagh 162, 200
foetie 2 ter ens.	ghafaraagh 188, 192, 200
vol	ghafiraagh 20
foel 6, 188	vrede
foeyal 188 bis	feriedie 140
foelie 192	vreemde
foeyailig 52	feriemdie 200 bis
volg	fariemdje 200 bis, 204
foeligh 52, 74, 76 ens.	vrek (ww.)
foeyaligh 122, 186	ghaferekkie 178 ter ens.
volkome	ghaferaktie 178
foelkoem 6, 8 bis ens.	ghafarektie 178
foelkoeyam 44	ghafiraktie 178, 182
vomeer	vriend
foemijar 168	feriedie 124
vomeersel	fer indie 206
foemijarsel 6 ter ens.	vriendelik
voor	fernlek (59 nt. 4)
foer 28, 134, 200 ens.	vroedvrou
foeyar 4 ter ens.	foet foerau 198

vroeg	vulletje
foeroegh 44 bis	falintjies 144
foeroegh 172	faltjies 144
vrou	vuur
foerau 4, 6, 10 ens.	fier 8, 184 bis ens.
foerau 166	vyand
fersau 184	faiandie 22, 52, 96 ens.
firau 82	fajandie 192
foeroe 32, 46	vye
foeroe 34	feijie 212
feroe 154	vyf
foerauns 44, 96, 148 ens.	faif 10, 58, 72 ens.
foeroeyans 24, 32 bis ens.	faaif 54
foeroens 200, 208 bis	vyfde
vrug	faiftie 6, 50, 54 ens.
foeroeghtie 166, 190	fiftie 140
foeroeghghtie 212	vyftien
fereghtie 152	faif tien 32, 114 bis ens.
vry	vyftig
ferai 70, 138 bis ens.	faiftagh 18, 70, 76 ens.
farai 50	
farei 34	
fierai 118	
vryf	W
farai 2 bis, 4 ens.	waai (ww.)
ferai 2 ter ens.	waai 22, 84, 96 ens.
firai 4	waai (subst.)
ghafirai 4 ter ens.	waai 24
ghafirai 2	waar
ghafarai 28	waar 90
vrywillig	waarlik
ferai wielagh 45, 50, 54 ens.	waarlek 14, 20, 64 ens.
farai wielagh 80	waarlak 164
vuil	waarilak 10
focioel 2, 6, 190 ens.	wag
fejoel 6, 20 bis ens.	wagh 32, 44, 58 ens.
fijoel 14, 16, 36 ens.	wakker
fajoel 12	waker 44 bis
fajoeual 6 ter ens.	wakker 10
fejoeual 36	wal
fijoequal 16	waal 4
fijoela 80, 194	wang
vuilheid	wang 68 (69 nt. 1)
foejolah ghaft 36	waang 200
fejolele ghaft 28	wangs 6
fejoel ghiet 132	wanneer
fijoelah ghaft 36 ter ens.	wanier 2, 8, 10 ens.
fijoelghait 4 bis, 8 ens.	waneir 34
fijoeli ghaft 40	wanijar 4, 12
fijoegale ghaft 14	
fijoegalahait 4, 14 bis	
fijoegal ghaft 36	
fijoelaghaites 28	
fijoelah ghaits 50	

warm	weg (adv.)
warm 190, 194	wiegh 40 bis, 118 ens.
waariem 126 bis	wagh 100
	wegbære
warm ghait 186	wiegh bierie 202
	bierie wiegh 202 bis
was	wiegh ghabierie 202
waas 2 ter ens.	
waasien 2 ter ens.	wegbring
ghawaas 4 ter ens.	wiegh bereng 204
ghawaasiens 130	wiegh beriek 40 (41 nt. 2)
	berieng wiegh 14
wat	berieng wegh 14
wat 2 ter ens.	barieng wiegh 24
wet 2, 88	
water	wegdros
yaasir 2 ter ens.	wiegh ghadoeroegas 158
yaasir 152 bis, 154 ens.	ghadoeroes wiegh 182
yaasir 186 ter	
watter	weggaan
watie 18 bis, 52 ens.	weghaan 22
fatie 156	ghaat wiegh 34 bis, 36 ens.
	wiegh ghaghaat 180, 204
weeg	weggooi
wiegh 146 ter	ghoei wiegh 210 bis, 212
	wiegh ghaghoei 204
week	
wick 120	wegneem
wiekie 210 ter ens.	wiegh niem 204 (205 nt. 2)
	niem wiegh 96
weeluis	
wiegie lais 38	wegsit
wiegeis 16	set wiegh 202
	wegtrek
weer (ww.)	wiegh terak 6
wijar 206	
	wei
weer (subst.)	wai 140 ter ens.
wier 96	wie 142
weer (adv.)	weier
wier 10, 30, 44 ens.	waijar 26
wijar 2, 6 bis ens.	
wejar 110	wen
	wien 168
weerskant	
wier se kaant 112	werk (ww.)
wiersekaandie 146	werk 192 ter
	ghawerk 192
wees	
wies 22 ter	werk (subst.)
waas 4, 6 bis ens.	werk 54, 188, 192 ens.
yaas 76	wierk 54, 82, 84 ens.
ghawies 72, 138, 204 ens.	wirk 178, 192
	werek 180
weet	wierak 22, 88
wiet 22, 30, 32 ens.	wierek 122
wet 102	wieriek 4, 80, 82
ghawiet 18, 204	wierik 4
	wejerk 80
weg (subst.)	werks 192, 196
wiegh 120 bis, 122 ens.	
wieghie 166	

- werkes 178, 188, 206
 wierks 84, 96
 wierkie 64, 88
 wirks 188, 206
 wirkes 188
     wet
 wietie 152, 178 bis
     wete
 wietie 90 bis
     wetenakap
 wieten sekep 80
     wie
 wie 82, 100 bis ens.
 &oewie 6
     wil
 wel 2, 24, 30 ens.
 wil 208
     wilde
 wildie 182, 216 bis ens.
 weldie 182, 216 bis ens.
 waldie 216
 wieldie 50, 182
 welite 20 bis, 122
 welite 16 bis, 20
 wilie 22
     wind
 went 4, 34, 40 ens.
 wient 22, 112
 woent 214
     wingerd
 wengert 212
     winkbroue
 wais baraam 8, 86
 wais beraam 206
 wies beraam 108
     wins
 wienges 150 bis
     winter
 wintar 40
 wanter 44
     wit
 wiet 10 bis, 32 ens.
 wietie 128, 196
     wol
 woegal 196
- wolke
 woelkie 164, 166 bis
     woon
 woegan 18
 wooen 186
     woonagtig
 woegan aaghtaagh 114 ter ens.
 woener aghtagh 26
     woonplek
 woegan pelek 156 (157 nt. 3)
 wooen pelak 210
     woord
 woegard 54, 60, 166 ens.
 woegart 194
 woegardie 46 (47 nt. 2) 48 bis ens.
 woegardi 166
 woerdie 68 bis
     word
 woegart 10 bis, 34 ens.
 woerf 2, 6 bis ens.
 ghawoegart 2, 36 bis ens.
 ghawoerf 8 bis, 10 ens.
     wortel
 woetiel 126
     wurm
 wieriem 8
 wierem 184 (185 nt. 2)
 wirem 4
     wyn
 wain 202 ter ens.
     wynmaker
 wain maaker 202 (203 nt. 3)
     wys (ww.)
 wais 50, 66 bis ens.
 wies 206
 ghawies 212
     wyser
 waiser 192
- Y**
- ystер
 aister 146, 150, 196
 eister 150
 ieester 168

